Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Ald. 1/2
836

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE-FIRENZE
ALDINI
I
2
29
RACCOLTA NENCINI

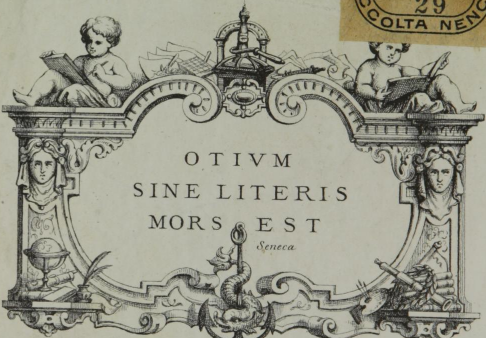

Ex Libris Joannis Nencini
1874

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

IN HOC VOLVMINE HAEC CONTINENTVR.

C. Suetonij Tranquilli XII Cæsares.

Sexti Aurelij Victoris a D. Cæsare Augusto usq; ad Theodosium excerpta.

Eutropij de gestis Romanorum Lib. X.

Pauli Diaconi libri VIII ad Eutropij historiam additi.

Index rerũ memorabiliũ p̃ singulos Trãqlli Cæsares ab Ioãne Baptista Egnatio Veneto cõpositus.

Annotationes eiusdem Egnatij in omnes Tranquilli Cæsares.

Annotationes etiã Erasmi in Suetoniũ, Eutropiũ, & Paulũ Diaconum per literarum ordinem.

AL DVS.

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

IOANNES BAPTISTA EGNATIVS VENETVS IOANNI GROLIERIO A' SECRETIS CHRISTIANISSIMI FRANCORVM REGIS, ET INSVBRIAE QVAESTORI PRIMARIO.

Qui senarium primus illũ protulit: LIBERTATEM VENDIT, QVI BENEFICIVM ACCIPIT: Ille mehercle & parum prudens mihi semper est uisus, &, quod grauius est, mutuam dandi, accipiendiq; beneficij gratiam sustulisse. Qua una re uita haec nostra non solum ornatur: Sed amicitia in primis post uirtutem, quae praecipua beneuolentiae conciliatrix est, alitur, et seruatur. est aũt haec amoris mutua consensio, ac coniunctio talis, qua nec dari melius homini a' deo, nec optari maius a' nobis potest. Quare multo melius ille, atq; ad usum uitae accommodatius scripsit: QVI ET PERDENDA MVLTA VOLVIT: SEMEL VT BENEFICIVM BENE PONAS. Quinimmo (adeo larga benefaciendi, ac simplex ratio esse debet) ut etiã si nũquã bene positurus esses: dandũ tñ censuerit: nam ut in ingratũ quãdoq; offendas, (qđ dum saepe tribuis, euenire necesse est, in tanta & morum uarietate, & animorum dissimilitudine.)

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

ipſa certe benefactorũ conſcientia tantas ſecum uo-
luptates affert, ut nulla recordatio iucundior, aut
ſuauior eſſe poſſit. de omnibus enim promeritum te
eſſe, obfuiſſe nemini, non hominis, ſed dei cuiuſdam
munus æſtimari ſolet. huc accedit hominũ opinio,
ac fama, quæ ut nõ uehementer appetenda, ſic ubi
conſequitur, non aſpernanda ſit. Cæterũ quanto ſtu
dio conferenda beneficia ſunt: tantum qui accipit,
meminiſſe gratiæ debet: ut nulla unquam res, aut
tempus officiorum memoriã tollat, uel imminuat.
nihil enim turpius, aut illiberalius eſſe poteſt: q̃, cũ
gratiam debeas, aut tu eam non referas: aut obli-
uioni mandes: aut, quod maxime execrabile, malefi
cio acceptam gratiam compenſes: in quo nõ minor
impietas inſit, q̃ ſiquis aut parentes non amet: aut
iniuriam his ultro inferat. Cum uero ad redden-
dam gratiam & uirtus requiratur, & tempus:
cumq; etiam facultas, ac fortunæ melioris conditio
deſyderetur: egoq; tibi etiam atq; etiam iampridẽ
debeam: nolui hoc ſaltem tempore mihi deeſſe, &
qua poterã facultate, tuis erga me meritis non re-
ſpondere. recordabar enim quotidie, non beneficen
tiæ ſolum erga me tuæ, uerum etiam humanitatis
egregiæ, quam mihi Mediolani Venetæ legationis
honeſtiſſimæ officium ſecuto præſtitiſti. ex quo nul
lum mihi tempus elapſum eſt, quo non aut opti-
me de te ſentirem, aut non apud omnes ampliſſime
de te prædicarem. Supererat ad hæc, ut qua facul
tate poſſem, gratiſſimum erga te animum meum et

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.2.29

tibi probarem, & posteris. Quae nuper mihi obla ta, differri longius à me nec potuit, nec debuit. Neq; enim satis est uelle debere, cum aliqua parte possis, et negligas. et praestatur hoc Dijs imortalibus tantum: quorũ tanta magnitudo est, ut praeter ipsam uoluntatem referre his nihil amplius possis. cum igitur duodecim Tranquilli Caesares emendatissimos emittere uellẽ, addidissem'q; Aurelij Victoris à D. Caesare ad Theodosium excerpta, & his Europij historiam, ac Pauli Diaconi additamentum, nó differendum amplius statui, ne ipsa etiam mora noxae esset. Accipies igitur Grolierie decus non solum Galliae tuae, quae semper uiros fortes, et bonos genuit: uerum etiam Italiae nostrae, Tranquillũ, longe (nisi fallimur) emendatissimũ. Accipies autem eo libentius, ac iucundius, quod ex eadem Aldi officina prodit: quem & uiuentem singulari beneuolentia semper prosecutus es, & mortuum egregia in uxorem, ac liberos pietate, ac beneficentia penè reddis. Huc accedit, quod Tranquilli lectio mire candida est: neq; enim dubium unquam fuit, Suetoniũ in hoc scribẽdi genere facile omnes antecellere: nam & breuitas, quae familiaris huic adscribitur: in eo multum candoris habet: & ipsa oratio, cum emunctã in primis, tum uero maxime luculenta. Iam tantum utilitatis hi libri continent, ut inter caeteras historiae partes, uitae illustrium uirorum ad usum nostrũ facere plurimũ existimẽtur. quod studium antiquitus usitatum, iampridẽ uero

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

intermissum, ætas etiam nostra suorum negligens non sine graui iactura omisisse uideri possit. Leges autem tu Tranquillum in primis, qui tuo genio à me nuncupatus etiam lætior exeat. Non dubito quin, cum Cæsaris dictatoris, et Augusti, ac Vespasiani, Titiq; principum cum alias uirtutes, tum uero liberalia eorum facta leges: beneficentiæ tuæ, ac liberalitatis egregiæ fructum iucundissimum capias, æternam'q; benefactorũ tuorum memoriã speres. De me autem sic uelim existimes, quãquam plurimum laboris, ac uigiliarum impẽsum à me sit: ea tamen omnia uisa mihi leuiora, addo etiam, quod tibi nuncupãda erant, suauia. quem & propter singularem, egregiam'q; uirtutem plurimum obseruo, cui'q; propter excellentem quandam in me liberalitatem etiam atq; etiam debeo. Quare de Egnatio tuo sic uelim tibi persuadeas: me, quãquã fortuna, aut facultatibus respondere tibi non possum: animum tamen longe gratissimum retinere, ut pro magnitudine beneficij tui, cum solum mihi bene merendi propensissima uoluntas erga te relicta sit: nihil habeam, nihil cogitem, quod non perpetuo tibi dicem, ac tradã. Præclare igitur Aeschines auditor Socratis, qui, cũ multi Socrati offerrẽt pro opibus, ac facultatibus q[ui]sq; suis, se ipsum præceptori donauit, rogans uti boni cõsuleret, q[uo]d daret, quãdo alij, cũ multa darẽt, sibi aliq[ui]d relinquerẽt. cui Socrates, euge inquit, Aeschines, maximũ hercle munus, nisi te forte paruo æstimas. Ego igitur mi

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Grolierie sic me ipsum tibi trado, uti me non solum memorem meritorum erga me tuorum fore pollicear: uerum etiam ita adnisurum, ut & præsens, et futura omnis ætas me quam gratissimum omnibus erga te officijs agnoscat, & laudet. bene uale, ac Egnatium in ære tuo iam pone.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

INDEX
D. IVLIVS CAESAR.

Prima Cæsaris mılitia 1.31
Secunda mılitia 1.40
Accusatio Dolabellæ 1.47
A' Prædonibus captus Cæsar, dein quæstor 2.8
Ex quæstura Hispaniam obtinet 2.32
Suspicio coniurationis initæ cum Crasso, & P. Sylla & L. Antonio COSS. 2.21
Cæsaris ædilitas 3.16
Pontificatum, tum præturam adeptus, actaq; eius in prætura. 3.20
Ex prætura ulteriorẽ Hispaniam sortitur. 4.56
COS. cum M. Bibulo, 5.9
Consulatus gesta. 5.27
Galliæ cum imperio decretæ. 6.18
Gesta in Gallia per eum. 6.32
Primus Romanorum Germanos, Britãnosq; aggreditur. 7.7
Mors matris, filiæ, ac nepotis. 7.23
Renouata cum Pompeio affinitas. 7.51
Amicitiæ regum, & prouinciarũ conciliatæ. 8.6
Prouidentia Cæsaris contra senatus decretũ. 8.49
Causæ belli ciuilis. 8.54
Ostentum apud Rubiconem. 9.41
Transit Rubiconem Cæsar, & Romã, pulso Pompeio, capit. 9.50
Petreius, et Aphranius ĩ Hispania debellãtur. 10.2
Pompeius memorabili acie uincitur. 10.18

Aegyptios, iterfecto Ptolemaeo rege, ulciscitur. 10.18
Pharnaces in Ponto, & iuuenes Pompeij
in Hispania uicti. 10.41
Veteranorum praemia, & in populum liberalitas. 11.6
Spectacula. 11.20
Anni, festorumq; emendatio. 11.49
Sanctiones Caesaris. 12.24
Studium iurisdicendi, legesq; ab eo editae. 12.48
Ornatus urbis, & bibliothecarum restitutio. 13.1
Forma, statura, habitus, cultus, & ualetudo
Caesaris. 13.22
Comitiali morbo bis correptus Caesar. 13.2
Habitatio Caesaris, & aedificatio. 13.41
Cupiditas gemmarum, margaritarumq;,
& signorum operis antiqui 13.49
Conuiuia, domesticaq; disciplina. 13.56
Libido Caesaris, & adulteria. 14.39
Filius ex Cleopatra. 15.2
De uxoribus multis ducendis. 14.5
Eius sobrietas. 15.25
Eiusdem rapinae. 15.34
Libri ab illo editi. 15.51
Peritia rei militaris, felicitasq;, ac celeritas, & audacia. 17.10
Religionum, ac prodigiorum despector. 17.32
De equo Caesaris monstruoso. 17.54
Virtus Caesaris in acie iam inclinatae. 17.60
Restitutae saepe acies constantia. 18.4

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Disciplina erga milites. 18.19
Amor militum in Cæsarem. 18.56
Scæuæ Centurionis uirtus. 19.21
Seditiones coercitæ, pœnaq; de sontibus exacta. 19.29
Fides, & studium erga clientes, & amicos. 19.47
Lenitas, ac facilitas eius. 19.56
Moderatio, ac clementia Cæsaris. 20.32
Regnum affectat. 21.60
Causæ coniurationis in eum. 22.24
Principes coniurationis qui. 22.24
Prodigia, quæ Cæsaris mortem præcessere. 22.52
Cæsaris cædes. 23.33
Testamentum Cæsaris. 23.57
Funus, exequiarumq; pompa, ac luctus publicus. 24.12
Honores mortuo Cæsari per plebē collati 24.47
Aetas, locus, & tempus mortis eius, & de stella crinita. 25.21
Nullus ex percussoribus sua morte perijt. 25.31

OCTAVIVS.

Octauius Augusti pater decidit. 26.15
Ortus Octauij, & eius educatio. 26.49
Nomina, & cognomina. 27.11
Summa eius uitæ. 27.34
Quinq; extrema bella ciuilia. 28.8
Bellum mutinense. 28.8

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Bellum Philippense,& imperij cum Antonio partitio. 28.56
Bellum perusinum,urbisq; direptio. 29.19
Siculum bellum. 29.43
Bellum actiacum,& Alexandrinũ in Antonium,& Cleopatram, 30.6
Gesta per eum in Aegypto 31.6
Coniurationes,& conspirationes in eum 31.19
Bella externa ab eo gesta. 31.39
Quas prouincias uel domuit,uel in amicitiam recepit. 31.48
Ianum III clausit. 32.19
Clades duæ. 32.26
Seueritas,& disciplina in milites. 32.41
Triumuiratus gesta. 33.59
Cogitatio restituendi imperij. 34.40
Vrbs in magnificentiorẽ formam restituta 35.35
Gesta in pontificatu maximo. 35.51
Sextilis mensis Augustus quare dictus. 35.58
Leges per eum sancitæ,& aliæ retractatæ. 37.2
Reformatio senatus. 37.27
Nouorum officiorum excogitatio. 38.5
In re militari disciplina. 38.18
Quædam in Rep. ordinata. 38.43
Liberalitas. 39.23
Seueritas in reprimendis populi uoluptatibus. 39.40
Spectacula. 40.5
Ordo in spectaculis. 40.54

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Regnorum ordinatio. 42.18
Legionum, & militum ordinatio 42.27
Clementia, atq; ciuilitas. 42.59
Quos honores à populo oblatos spreuerit. 43.21
Patientia in contradicentes. 43.57
Moderatio. 44.7
Modestia. 44.12
Quantopere dilectus sit. 44.42
Pater patriæ appellatus à senatu. 45.42
Vita interior, ac familiaris. 45.35
Vxores. 45.44
Disciplina domestica in educandis suis. 46.12
Infortunatus circa sobolem. 46.32
Amicitiarum cultor. 47.8
Seueritas, ac clementia in libertos. 47.45
Infamia dedecorum in prima iuuentute. 47.45
Adulteria, & libido Cæsaris. 48.14
Cœnæ luxus. 48.34
Continentia, & habitatio. 49.34
Studium supellectilis pretiosioris. 50.2
Parsimonia in uestitu. 50.2
Conuiuia, & cœnæ. 50.13
Cibi, & comedendi horæ, sobrietasq;. 50.11
Quid post cibum ageret. 51.6
Somnus. 51.6
Statura corporis, & membrorum Augusti. 51.26
Valetudo Augusti. 51.52
Cultus corporis. 52.19
Eloquentia, & studia liberalia. 52.48

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Opuscula per eum edita. 53.4
Elocutionis genus. 53.19
Dicta quædam. 53.46
De orthographia, & modo scribendi. 54.4
De notis Augusti. 54.4
Fautor ingeniorum seculi sui. 54.10
Peritia etiam in græcis literis. 54.16
Obseruatio religionum, & somniorum. 54.46
Cærimoniæ peregrinæ reiectæ. 55.26
Præsagia futuræ felicitatis. 55.37
Prodigia, & ostenta mortem prædicētia. 57.24
Prodigia, quæ præuenerunt euentum bellorum eius. 57.34
Valetudinis aduersæ causæ. 57.26
Aetas, locusq; mortis, & exequiæ. 59.25
Testamentum Augusti. 59.59

TIBERIVS.

Gens Claudiorum, & eiusdem gesta. 60.39
Tiberij pater. 62.1
Ortus Tiberij. 62.24
Educatio eiusdem. 62.35
Adolescentia Tiberij, & eius uxores. 62.60
Ciuilia officia. 63.27
Militia, bellaq; per eum gesta. 63.41
Secessus Rhodum. 64.23
Reditus ad urbem. 65.41
Præsagia futuri principatus. 66.1

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Adoptatio eiusdem ab Augusto. 66.12
Illyrica expeditio difficillima. 66.28
Honores ei à senatu decreti. 66.44
Gesta in Germania 67.1
Disciplina in re militari. 67.18
Triumphus illyricus. 67.44
Testimonia Augusti, & iudicium de eo. 67.43
Gemitus, ac testamentum Augusti in senatu recitatum. 68.42
Ciuilia initio gesta. 69.42
Patientia aduersus conuitia, & maledicta. 70.13
Veneratio in senatum. 70.25
Patientia in obtrectatores. 70.50
Ludorum, ac munerũ impensas castigat. 71.39
Exteræ cærimoniæ ab eo prohibitæ. 726.16
Mathematicos expulit. 72.23
Asylorum ius sublatum. 72.25
Remp. negligit. 73.30
Secessus capreensis. 74.2
Vitia. 74.17
Luxuria. 74.35
Auaritia. & tenacitas. 74.46
Rapinæ. 75.28
Odium in matrem, & reliquos consanguineos. 75.47
Crudelitas à primis annis. 77.57
Maiestatis crimen, & multa alia atrociter uindicata. 79.1

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Conuitia, & libelli in eum. 81.1
Statura, membra, ualetudo, incessus. 81.36
Obseruator religionum. 81.60
Artes, & disciplinae in eo. 82.6
Sermonis graeci peritia. 82.29
Aduersa ualetudo. 82.39
Locus, & tempus mortis. 83.7
Signa mortem praecedentia. 83.28
Romanorum laetitia de morte. 83.38
Testamentum. 83.57

C. CAES. CALIGVLA.

Mors Germanici. 84.31
Omnes in Germanico uirtutes corporis, ingeniiq;. 84.39
Quàm grauiter omnes Germanici mortem tulerint 85.17
Vxores, & filii Germanici 85.45
Cognomenta Caligulae, & ubi primũ educatus fuerit. 86.41
Signa saeuitiae in iuuentute. 87.8
Vxor, & suspicio, ac de eo Tiberii. 87.19
Imperium eius. 87.47
Amor omnium in eum 87.58
Pietas eiusdem initio 88.19
Reip. cura. 88.53
Consulatus eiusdem. 89.27
Spectacula per eum edita. 90.3

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Spectaculi nouitas ad Puteolos. 90.3
Insolentia eiusdem. 90.46
Matrimonia. 92.21
Crudelitas in propinquos, ac cæteros. 92.52
Sæuitia. 93.25
Sæuitia in exules. 93.56
Atrocia dicta, factaq;. 94.7
Vox detestanda de temporum suorum
foelicitate. 94.47
Promiscua crudelitas. 95.16
Malignitas erga omnes. 95.25
De Homeri uersibus abolendis cogitatio. 95.33
Inuidus in omnes. 95.43
Cura triumphi. 95.35
Libido, & luxuria. 96.10
Rapinæ eius, & sordes. 96.52
Noua uectigalia, ac tributa. 97.46
Expeditio in Germaniam 98.31
Gesta in castris. 98.45
Apparatus in Oceanum. 99.25
Nefarium consiliũ trucidandi legiones. 99.48
Reditus in urbem. 100.4
Statura, & ualetudo. 100.24
Valetudo mentis, & contemptus deorũ. 100.50
Vestitus. 101.14
Eloquentiæ, cantandi, aurigandiq; studiũ. 101.27
Conspiratio in eum. 101.25
Prodigia futuræ cædis. 102.45
Cædes eius. 103.15

Funus, &

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Funus, & uxoris mors. 103.39
Gesta per senatum post Cai mortem. 103.50

D. CLAVDIVS.

Claudij ortus, & infantia. 104. 9
Qualis in liberales disciplinas. 105.20
Secedit consulatu negato. 106.23
Fauor, & gratia eius apud homines. 106.33
Consulatus, & res gestæ. 106.52
Contumeliæ ei per ludum illatæ. 107, 1
Discrimina, quæ passus est. 107.10
Initium imperij Claudij. 107.31
Gesta initio principatus. 107.60
Honores ab eo spreti, & alia ciuilia gesta. 108.28
Insidiæ, & coniurationes aduersus eum. 108.51
Consulatus. 109. 8
Varietas in cognoscendo. 109.23
Expeditio britãnica, & triumphus. 110.42
Cura urbis, & annonæ. 111.5
Vacationes concessæ. 111.21
Opera publica. 111.25
Spectacula per eum edita. 111.50
Instituta, & sanctiones. 112.53
Indulgentia, ac liberalitas. 113.18
Quædam ciuilia gesta. 113.45
Sponsæ, & uxores. 114.36
Maleficia opera libertorum, & uxorum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

patrata. 115. 9
Forma, & statura. 116.15
Valetudo. 116.25
Conuiuia. 116.28
Liber de aleæ lusu. 116.24
Cibus, potus, somnus, & luxuria. 116.41
Sæuitia, & crudelitas. 116.27
Timiditas, ac diffidentia. 117.17
Pœnæ ob leues suspitiones innocentibus illatæ. 117.46
Iracundia, & stultitia. 118. 8
Obliuio 118.29
Sermo, & oratio. 118.43
Libri, & opuscula per eum edita. 119. 6
Studia in græcis. 119.31
Pœnitentia de matrimonio Agrippinæ & adoptione Neronis. 119.49
Testamentum, & mors. 120. 2
Mors cælata, tempus mortis, & funus. 120.22
Præsagia de morte. 120.31

NERO.

Neronis maiores. 120.49
Domitius Neronis auus. 121.14
Pater Neronis. 122. 9
Ortus, & infantia Neronis, & præsagia quædam. 122.26
Pueritia eius, & gesta in ea. 122.60

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Imperium Neronis. 123.25
Gesta per eum initio principatus. 123.34
Ciuilia gesta. 123.45
Spectacula per eum edita, & liberalitas in populum. 124.5
Magnificentia in excipiendo Tirydate Armenio. 124.59
Ianum geminum claudit. 125.15
Mos in respondendo. 125.18
Peregrinationes. 126.12
Musicæ studiosus. 126.29
Tragœdias cantat. 127. 1
Studium aurigandi, & citharizandi. 127.30
Certamina exercituum, ac timor eius in eo genere. 127.60
Rapinæ eius, & alia scelera. 129.15
Comessationes, & epulæ. 129.37
Pudicitia passim prostrata. 130.15
Matris nefarius concubitus. 129.53
Prodigalitas & profusio eius. 130.28
Opera publica per eum facta. 130.48
Parricidia in Claudium, & Britannicum. 131.50
Parricidium in matrem. 132.22
De nece amitæ. 132.22
Senecæ mors. 133.49
Sæuitia in exteros, & cædes illustrium uirorum. 133.57
Vrbis incendium. 134.42

B 2

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Clades, & probra in eum. 135. 9
Patientia maledictorum in se. 135.16
Defectio Galliarum. 135.44
Reditus eius in urbem. 136.16
Defectio Hispaniarum. 136.40
Apparatus expeditionis in Gallos. 137.20
probra in eum. 137.38
Deseritur ab omnibus. 138.15
Fuga ab urbe. 138.48
Mors, & gesta in ea. 139.19
Funus. 139.54
Statura. 140. 1
Studium artium liberalium. 140.14
Studium pingendi & figendi. 140.27
Votum eius, si uinceret. 140.42
Famæ, & æternitatis cupidus. 140.48
Aetas. 141. 3

SERGIVS GALBA.

Prosapia Galbæ uetus. 141.22
Progenies, & cognomina Galbæ, & unde dicatur Galba. 141.48
Sergius Galba orator. 141.59
Ortus Galbæ, & præsagia principatus. 142.23
Studium in liberalibus disciplinis, iure & de uxoribus, ac filijs. 142.56
Honores per eum gesti, & disciplina in re

militari. 143.11
Iustitia, & æquitas. 143.34
Honores ei collati, et signa futuri imperij 142.54
Varietas in prouincia. 144.10
Initium principatus. 144.37
Consternatio propter mortem uindicis. 145.11
Sæuitia, & auaritia. 145.22
Gesta per eum initio principatus. 145.53
Gesta, & liberalitus. 146.18
Inuidia, & rebellio exercitus Germaniæ in eum. 146.35
Adoptatio Pisonis 146.52
Præsagia in felicem exitum præceden-tia. 147. 2
Mors. 147.27
Gesta in morte. 147.51
Statura. 148.21
Cibus, potus, & luxuria. 148.27
Tempus imperij, & ætas. 148.36

OTHO.

Ortus Othonis. 148.48
Amicitia cum Nerone. 149.34
Spes ad imperium 130. 8
Conspiratio in Galbam. 150.33
Gesta initio principatus. 150.50
Germanici exercitus coniuratio in Othonem. 15.110

Congressio Othonis cum uitellianis ducibus. 151.38
Detestatio bellorum ciuilium. 152. 1
Mors Othonis. 152.23
Statura, & corporis cultus. 152.39

VITELLIVS

Maiores Vitellij 153. 4
Pater, materq; Vitellij, eiusq; pueritia. 153.25
Adolescentia. 154.23
Honores per eum administrati. 154. 8
Vxores, & filij 154.18
Germania ei demandata. 154.57
Paupertas, & comitas in omnes in castris. 155.27
principatum inuadit. 155.46
Italiæ inuasio. 155.46
Gesta post mortem Othonis, & reditus in urbem. 155.60
Comessationes, & epulæ 156.59
Sæuitia, & crudelitas. 157.21
Exercitus in Vespasianum. 157.55
Interpretatio ostenti 158.32
Mors eiusdem ignominiosissima. 159. 8

VESPASIANVS

Ortus Vespasiani, & educatio. 159.56
Vxor, & filij. 160.24
Expeditio germanica, & iudaica. 160.37

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Præsagia, & signa imperium præcedentia. 161.23
Imperium Vespasianus occupat. 162.31
Quædam summa initio principatus 162.52
Restitutio collapsæ Reip. 163.18
Opera publica, & Senatus ordinatio. 163.58
Mediocritas originis non dissimulata. 164.26
Patientia erga criminantes. 164.49
Obliuio inimicitiarum. 164.53
Clementia in reos 165. 7
Auaritia, & cupiditas. 165.20
Liberalitas, & magnificentia. 165.45
Cultus in omnes, & præcipue doctos. 165.47
Ludi per eum editi, & conuiuia. 165.55
Statura corporis, & membrorum, & ualetudo. 166.14
Vitæ ordo in principatu. 163.23
Ioci post cœnam. 166.33
Institutio. 166.47
Morbus, & mors. 167.21

TITVS

Amor omnium erga Titum. 167.49
Ortus, & educatio Titi. 167.57
Virtus, & scientia. 168.14
Hierosolyma expugnata. 168.44
Administratio imperij. 169. 8
Mutatio in melius. 169.28
Natura beneuolentissimus. 169.55

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Clementia & mansuetudo. 170.45
Mors. 171. 9
Locus, ac tempus mortis. 171.15

DOMITIANVS.

Gesta ante principatum. 172.12
Gesta initio principatus. 172.39
Spectacula ab eo edita, & de liberalitate. 172.54
Quinquatria Mineruæ. 173.32
Opera publica ab eo confecta. 173.42
Expeditiones. 173.51
Quædam instituta. 174.10
Diligentia in iure dicundo. 174.30
Clementia & largitas initio principatus. 175.34
Sæuitia, & crudelitas. 176.22
Rapinæ. 176.47
Insolentia. 177.42
Coniuratio in eum. 177.40
Signa mortis. 178.44
De insidijs, & cæde. 179. 2
Statura, & pulchritudo. 179.32
Peritia in sagittando, & laborum impatientia 179.49
Facundia, & studium. 180. 1
Alea, & conuiuia. 180.14
Libido, & luxuria. 180.24
Mœstitia militum, & senatus lætitia de morte, ac signa mortem præcedentia. 180.34

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

GRAECI VERSVS, AC DICTIONES IN LATINVM TRALATAE, VT IVNIORIBVS CONSVLATVR.

EX IVLIO CAESARE.

καὶ σὺ τέκνον, & tu fili.

EX AVGVSTO.

σπεῦδε βραδέως. festina tarde, uel, quod uerbo uno exprimetur, matura. ἀσφαλὴς γάρ ἐστιν ἀμείνων ἢ θρασὺς στρατηλάτης. Tutus enim est melior, quàm temerarius imperator.
αἴθ' ὄφελον ἄγαμός τε ἔμμεν' ἄγονός τε ἀπολέσθαι.
O utinam q̃ debui, & sine uxore esse, & sine liberis perijsse. δωδεκάθεως. Duodenarij Dij. δυσφημίαν malam nominationem. κτίστην conditorem,
κτίστου δὲ τύμβον εἰσορῶ πυρούμενον.
Conditoris sepulchrum ardens conspicio.
ὁρᾷς φάεσι μάσγαβαν τιμώμενον.
Vides luminibus honestatum Masgabam δότε κρότον, καὶ πάντες ὑμεῖς μετὰ χαρᾶς τι ποιεῖτε. Date plausum, & uos omnes lætabundi aliquid facite.
ἀθανασίαν. Facillimam mortem, & puratissimam.

ἐμοὶ καὶ ταῖς μούσαις στρατηγῶν. mihi & musis rem gerens militarem. Dux νομιμώτατε. Dux optime ex maiorum institutus. καὶ τοσαύτην ῥαθυμίαν στρατευόμενον, & in tantum militum desidiam exercitum ductantem.

τούτου δ' ἑσπομένοιο, καὶ ἐκ πυρὸς αἰθομένοιο
ἄμφω νοστήσαιμεν ἐπὶ περὶ οἶδε νοῆσαι

Hoc comite, & ex media flamma ambo reuertamur, quando etiam atq; etiam sapit. ἔμβλημα Interpositum, & interiectum.

EX CALIGVLA.

εἷς κοίρανος ἔστω, εἷς βασιλεύς unus imperator sit, unus rex. εἰς αἶαν δαναῶν περάσω σε. In terram græciam transmittam te. ἀδιατρεψίαν, rigiditatem, ac toruitatem. Codices habuere græcum hoc uerbum, quod & restituendum nostris arbitror, & latinum suppositum in uerecundiam, eradendum.

EX CLAVDIO.

Τοῖς εὐτυχοῦσι καὶ τρίμηνα παιδία. Felicibus & trimestres filij. ἄρτιος ὁλόκληρος Perfectus & absolutus. ἠλαττῶσθαι imminutum. καὶ βεβλάφθαι καὶ εἰς τὴν τοῦ σώματος καὶ εἰς τὴν τῆς ψυχῆς ἀρτιότητα, & corruptum cum ad corporis tum ad animi perfe-

ctionem. τὰ τοιαῦτα σκώπτειν καὶ μυκτηρίζειν εἰωθόσι,
huiusmodi lacerare, & subsannare solitis. μὴ πρου-
ποκείμενον ἡμῖν, non ante nobis propositum. Mi-
nus μετεώρως minus stolide. ἀτυχεῖ πάνυ ἐν τοῖς
σπουδαίοις λίαν. Male agit ualde in ijs, quæ ad stu-
dia. ἡ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ εὐγένεια. Eius animi indo-
les egregia. ἀσαφῶς obscure. σαφῶς aperte.
καὶ σὺ γέρων εἶ καὶ μῶρος. Et tu senex es, & stul-
tus. μώρων ἐπανάστασις. stultorum resurrectio.
μετεωρίαν καὶ ἀβλεψίαν stoliditatem, & hebetudinē,
& λογιώτατος maxime rationis capax. ἄνδρα ἐ-
παμύνασθαι, ὅτε τὶς πρότερος χαλεπαίνῃ. Virum
ulcisci, cum prior ille iniuriam intulerit. τυῤῥηνικῶν
tyrrhenicam historiam. χαρχηδονικῶν. Carthagi-
niensium gesta. ὁ ἔρος δ᾽ ἐπείγεται. amor impellit.

EX NERONE.

ἐμοῦ θανόντος γαῖα μιχθήτω πυρὶ me mortuo, terra
igne pessum eat. ἐμοῦ ζῶντος me uiuente.
Νέρων ὀρέστης, ἀλκμαίων μητροκτόνοι.
Νεόνυμφον νέρων ἰδίαν μητέρα ἀπέκτεινεν.
Nero, Orestes, Alcmæon matricidæ.
Nouam nuptam Nero matrem propriam interfecit.
νεόνυμφος νέρων. Sponsus Nero. ὑγίαινε πάτερ
ὑγίαινε μήτερ. bene ualeas pater, bene ualeas mater.
τὸ τέχνιον πᾶσα γαῖα τρέφει. Exiguam artem omnis
terra nutrit. ut ridendi sint, qui filiolum interpreten
tur, sed de illis hactenus.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.2.29

θανεῖν μ' ἄνωγε σύγγαμος, μύτηρ, πατήρ.
Mori me iubet uxor, mater, pater.
οὐ πρέπει Νέρωνι, οὐ πρέπει. νήφειν δεῖ ἐν τοῖς τοιούτοις, ἄγε ἔγειρε σαυτόν. non decet Neronem, non decet. Vigilandum est, age excita te ipsum.
ἵππων μ' ὠκυπόδων ἀμφὶ κτύπος οὔατα βάλλει.
Equorum citatorum aures circunsonat strepitus.

EX SERGIO GALBA.

καὶ σὺ τέκνον τῆς ἀρχῆς ἡμῶν παραῤῥίζον. & tu filì ad imperium nostrum adnascitor.
Ἔτι μοὶ μένος ἔμπεδόν ἐστιν.
Adhuc mihi robur est firmum.

EX OTHONE.

Τί γάρ μοι καὶ τοῖς μακροῖς ἀσύλοις. Variat hæc lectio. omnes enim codices hoc præferunt. i. quid mihi, & longis asylis. legerim autem ipse in hunc modum. τί γάρ με δεῖ, καὶ τοῖς μακροῖς αὐλοῖς αὐλεῖν. i. quid necesse est & me longis tibijs insonare.

EX VESPASIANO.

καλῶς τελωνήσαντι. Bene publicum exercenti.
μακρὰ βιβὰς κραδάων δολιχόσκιον ἔγχος.
Et longum incedens quassans ingentem hastam.
ὦ Λάχης Λάχης, ἐπὰν ἀποθάνῃς, αὖθις, ἐξ ὑπαρχῆς εἰρή

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

ση κήρυλος. O Laches Laches, cum rurſus moriens ite rum Cerylus diceris.

EX DOMITIANO.

μὴ καὶ σὺ γαμῆσαι θέλεις. An & tu nubere uis.
οὐχ ὁρᾷς οἷος κἀγὼ καλός τε μέγας τε.
Non uides quàm pulcher ego & magnus.
ἔσται πάντα καλῶς. Erunt omnia bene.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Caius Suetonius Tranquillus patrem habuit Suetonium cognomento Lenem tertiæ decimæ legionis tribunũ, & Augusti clauium, qui interfuit bello Othoniano. à patre filius Tranquilli cognomen accepisse creditur. Nam cum ille Lenis sit cognominatus, hic eodem significato non eodem uerbo dictus est Tranquillus. Floruit sub Adriano: ut pote illius magister epistolarum. uerum fortuna, quæ lubrica est, refragante, successor ei mox datus: quod apud Sabinam Imperatoris uxorem familiarius egisse ferebatur, q̃ reuerentia domus aulicæ postularet. usus est contubernio Plynij posterioris: à quo in epistolis admonetur ad uolumina edenda, quæ perfecta, absolutaq; appellat. Cum esset uir doctrina compositiore, & elegantia floridiore præditus, scripsit libellum de grammaticis, & rhetoribus: quem Diuus Hieronymus secutus est, texens Catalogum scriptorum ecclesiasticorum. De genere uestium, de ludicra historia libros concinnasse memoratur: quorum testimonio utuntur eruditi. idem de uitijs corporalibus, & de prætoribus uolumina condidit luculenta: in primis uero ad posteros transmisit XII Cæsarum uitas ualde quidem probandas, graphiceq; conscriptas: in quo styli genere primas confessione eruditorum haud dubie occupauit. opus est emunctum, refertumq; eruditione haudquaquam triuiali, & compositissimo ordine distinctum: unde emendatissimus, ac

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

candidissimus scriptor meruit appellari: cui, ut scribit Flauius Vopiscus, familiare fuit amare breuitatem. Ausonius in epistolio ad Paulinum librorum meminit: quos numero treis Suetonius de regibus scripsit. In hoc uero Cæsarem opere, quod eruditorum manibus continēter teritur: est oppido q̄ tersus, & syncerissima scriptione præcellens: adeo ut de Suetonio dicere merito possimus id, quod Zeusis pictor de seipso prodidit, inuisurum aliquem facilius quàm imitaturum.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

SVETONIVS
TRANQVILLVS

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

N on ab re futurum existimaui, quando hoc totum industriae dicatum est à me bonis, ac literatis uiris, si quos locos, aut in melius emendaui, aut dilucidius explicaui, subnecterem. eosq; nullo maiore uerborum apparatu, aut copia publicarē. tum quod nec otij satis erat longe maioribus districto, tum quod ab ostentatione semper absui, quae cum in omni re odiosa sit: tum in rebus paruis odiosissima esse iure solet. Accedit ad haec, quod doceri tantum lectores hoc tempore uolui: quos eo mihi aequiores futuros arbitrabar, quo maturius illos dimisissem. properantes uidelicet & in haec, ut ex iusto itinere uiatores, otij causa diuertentes.

EX D. Caesare.

" Forum de manubijs inchoauit, cuius area super
" HS millies cōstitit. Tametsi latini scriptores ad hāc diem corruptissimi magna ex parte sint, quaedam etiam adeo obscura, ut nec ab eruditioribus intelligi queant, ea tamen pars, quae ad numeros spectat, et corruptissima ad nos transijt, et nullis adhuc satis cognita, aut percepta uideri poterat. attulit autem huic malo opem primus (quod ipse sciā) Leonardus Portius, Vicētinae nobilitatis praecipuū decus libello iam ab hinc quinquennium huic uni rei destinato: in quo summa breuitate, & dilucidi-tate priscos numeros, argenti, & auri usum apud

ueteres, numismata, & eorum pretium, ac nomi
na attigit. Quae palma tanto illum illustriorem fe
cit: quanto res obscurissima illustrata eius opa plus
negotij habuit. Quotus enim quisq; ex ijs, qui hu-
maniores literas profitentur, fuit: qui rem tam per-
plexam attingeret? Quis cum ad hanc partem
uenisset: aut codicum fidem nó requireret, aut rem
omnem plane non dissimularet? sed nec ipsi autho
res satis constantes erant: & notae, rerumq; uoca-
bula sic uel corrupta, uel perplexa, ut desperata se-
mel re, iam neglectui haberetur, patrocinante sibi
adinuicem multorum inscitia. quae tacito praeiudi-
cio summam causae difficultatē praetendens Areo-
pagitarum more in centum annos rem acquirendá
pronūtiaret: ut huiusmodi cunctatione, nec ipsa se
proderet, & differendo inexplicabile negotium
relinqueret. Nos igitur, ut ingenue fateamur, Por
tium secuti, mille HS non millies legendum exi-
stimamus: quoniam ea summa fidem omnem exce-
dat: ná si millies HS legas, erit tátæ pecuniae uis pro
fusa: ut iniri ró uix possit. sed et à Plinio dissentiet,
q de hac Caesaris magnificentia loquēs, ita scripsit.
" Pyramides regum miramur opera: cum solum tan
" tum foro extruēdo HS mille ducentis Caesar dicta
" tor emerit, hoc est XXX aureorum nostratium.
Qua de ratione aliâs inferius.
" Idem Tranquillus sic de triumpho Caesaris scri-
" bit. Ascenditq; capitolium ad lumina XL ele-
phantis dextra, atq; sinistra lychnos gestantibus.
nos pro lychnis lychnuchos substituimus, & uete-

rum codicum fidem secuti, & uim uerbi. primũ enim usitatum hoc græcis est uerbũ, Athenæi authoritate, quæ lucernam significet uel Alexidis comici poetæ testimonio Midone

» ὃς πρῶτος οὐρῶν μετὰ λυχνούχου περιπατεῖν
» τῆς νυκτός, ἣν τις κηδεμὼν τῶν δακτύλων. hoc est

Qui nocte lychnuchum ambulans gessit manu,
Profecto digitis plurimum is cauit suis.

Nec Lucretius aliud innuit pulcherrimis illis uersibus.

» Si non aurea sunt iuuenum simulachra per ædes
» Lampades igniferas manibus retinentia dextris,
» Lumina nocturnis epulis ut suppeditentur.
» Nec domus argento fulgens, auroq; renidet,
» Nec citharis reboant laqueata, aurataq; templa.

Hæc uero nominum forma usitata græcis: unde ceruchon, sceptuchon, ophiuchon. Iam et C. Pli. lychnuchos pensiles dixit, quod & Hermolaus noster agnoscit, uetere etiam lapide suffragante hoc
» titulo. Panthei cum suis paregeis, & cupidines duo
» cum suis lychnucheis. Quod monimentũ cum primos obseruasset Politianus uir eruditione multa: Tranqlli locum primus (ut opinor) emendauit, quare Crinitus docti, et probi uiri officio functus ueteri possessori fundum uendicauit non multorũ more.

C onuentibusq; peractis Rauennæ substitit. Citantur à Commentarijs in ostentationem ueterum authoritates, nec tamen satis erudite adhuc (quod sciã) qui sit peragere conuentus explicant. nos ne non omnia communi demus utilitati, peragere conuẽtus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

nihil aliud esse contendimus, quam iurisdictionem legitimam absoluere per oppida ad id destinata: quae quando in ea statis temporibus conueniretur à prouincialibus causa iuris sui persequendi, conuentus dicerentur. repraesentant autem hunc morem anno uertente religiosi fratres capitula appellantes. repraesentant etiam maxime omnium Galli parlamentis iam quatuor institutis. quorum praecipuum urbis amplitudine, et authoritate Parisiense habeatur. Iam & ueterum fuere uxoriae stipulationes, quae conuenire in manum per coemptionem dicerentur. de quibus aliâs.

» Quid illud, quod postea seqtur? Sed ante alias dile
» xit Marci Bruti matrem. Cui & proximo suo con
» sulatu sexagies HS margaritam mercatus est. Quae summa centum quinquaginta millia nostrorum aureorum facit: quando ille Cleopatrae unio centies HS aestimatus sit, idest aureis ducentis quinquaginta millibus nostratibus.

Sequitur nõ longe ab hinc locus ut maioris corruptionis, sic etiam industriae, cum hactenus ita sit lectum.
» sed maxime dilexit Cleopatrã, cum qua &
» conuiuia in primam lucem protraxit, et eadẽ na
» ue, thalamoq; penè Aethiopia tenus Aegyptũ pene
» trauit. Vbi pro Thalamoq; thalamego legendũ esse nulli dubiũ esse possit. est aũt Thalamegus nauis à Philopatore Aegyptio rege primum fabricata: qua Nilum, & Aegypti fossas nauigaret: eo usu, ut intra thalamum in regia sibi esse uideretur, magnitudine semistadij, latitudine cubitorum XXX &

amplius, nec longis nauibus, nec rotundis omnino similis, prora, puppiq; duplici, fundo lato, planoq;, quali forma fluuiatiles sunt ferè omnes. Strabonis interpres thalamiferas naues hasce appellauit: q-bus Aegyptij frequenter uterentur solatij causa. Visitur & Venetijs in patria nauis, huic Aegy-ptiæ psimilis, cui Bucentauro est nomē: qua prin-ceps, & Senatus uehi solent occursuri principibus uiris augustissima specie. Plinius septimo uittatæ na uis meminit: quam græci, & Sophocles in primis (uti opinor) ποικιλόξυλον dixere: quæ & ipsa ma-iore ornatu spectaretur: qua ferunt à Dionysio Pla tonem exceptum. honoris gratia.

Nec illud omittēdū est, in quod fœdissime lapsi sunt interpretes unius literæ additione. ubi enim aqui-lifer legendum erat, aquilifero legerunt, sensu nul lo, pariter & inepto. Tu itaq; ita leges, ut aqlifer moranti Cæsari cuspide sit minatus, eo sensu, ut cum Cæsar inclinatā aciē restituere omnino uel-let, tanta constantia fugientibus obstiterit: ut aquili-fer detinenti eum Cæsari cuspide sit minatus: & alter in manu detinentis signum reliquerit.

Illud est quod Commentarij aut non obseruauerūt: aut minus intellexerunt: ubi de auro promercali Tranquillus agit, occupato altero ex his in ui uer-bi explicanda, nec sensum satis attendente. Quid igitur est, Quod Tranquillus dicat tanta auri co-pia abūdasse Cæsarem: ut ternis millibus numūm aurum promercale per Italiam, prouinciasq; diuē-deret, an quaternis millibus legendum est: ut argen

ti proportio ad aurum decupla fuerit? quaterna enim millia numûm argenteorum, centum aureos nostrates ualent, non tamen solidos, idest dempto lagio, ut uerbum hoc usurpem uulgare: an ternis omnino millibus tueare? ut hac ratione tria numûm millia septem libras, & selibram conficiant, idest septuagintaquinque uenetos aureos: ut tantum auri uim ex Gallicis spolijs Romæ inuectam putes, ut auri pretium imminueretur, argenti cresceret. Nostra autem ætate auri mirum in modum creuit pretium, ut propè plinianam analogiam æquet: qui eam proportionem argenti ad aurum facit: quæ est quindecim ad unum: cum iusta uideatur ea, quæ est duodecim ad unum.

» Veteranis legionibus, quæq; sequũtur. hic locus mu
» tilatus uideri potest uel Appiani lectiõe. ille nãq; de
» Cæsare dictatore loquens, Statim inquit, post triũ-
» phum quæcunq; exercitui pollicitus fuerat, amplio-
» re adhuc pecunia exoluit militi drachmarum atti
» carum quina millia. Turmæ ductori bis totidẽ. Tri
» bunis militum, equitibusq; duplo maius: ad hæc
» singulis ex populo minam unam atticam. hæc Appiani uerba dissentire à Tranquillo maxime uidẽtur: non qđ in populi congiario nõ conueniant, mina enim attica, idest argẽtea libra romana quadringentos numos HS ualet, idest denarios centum. reliqua adeo discrepant, ut quod Appianus quina millia drachmarum militi data à Cæsare dicit: equiti duplo maius Tranquillus de pedite reticeat:

de equite non conueniat: nam ex Appiani sententia dena millia drachmarum data equiti necesse est: quae Tranquillus ad sena millia reducit. nec mirum uideri debeat, quod de magnitudine militaris donatiui referimus. cum Plutarcho authore Antonius triumuir quina millia drachmarum singulis militibus post aciem philippensem dederit.

I noleuit & ille iampridem error Tranquilli codicibus, nec satis à Cómentarijs animaduersus: ut ubi Attilij electra citatur: Accij legeretur. Fuit autem uetus comoediarũ scriptor hoc nomine satis celebris. quẽ tamen ut duriusculũ Cicero in epistolis ad Atticũ incessit. Sed & Licinius scriptorem ferreũ appellare solitus est: quod dũ Tragoedias ex Sophocle in latinum uerteret, duriorẽ se praestaret. scripsit autem hic Electram ex Sophocle, unde carmina illa in interfectores cantata Trãquillus scribit. Volcatius Sedigitus Attilium poetam Comicum maxime laudat: qui nescio an hic fuerit.

Ex Augusto.

S enatorum censum ampliauit: ac pro octingentorum millium summa duodecies HS taxauit. Ingenui inquit ille, est hominis, fateri, per quem didiceris. & mehercle hunc locum perobscurum, nec ullĩ, quod legerim, cognitum Budeus ex Gallia uir à secretis Regis primarius feliciter attigit: cuius eo libentius mentionem facio: quod annotationibus suis in pandectas antea satis celebris, & tralationibus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

quibuſdam Plutarchi nobilis, nuper editis quinq;
de aſſe & partibus eius libris adeo clarus euaſit:
ut nõ poſſit non ſummopere ab omnibus commẽ
dari: qui duodecies HS & centies & millies differ
re plurimũ à duodecim, centũ, et mille docuerit.
cuius ſententiam eo libentius ſequor, quod non mi
nus doctrinæ præ ſe fert quàm candoris. erit hic
igitur ſenſus: ut Auguſtus princeps ab octingentis
HS quæ ſumma antea cenſus erat ſenatorij: ad mil
le ducenta reduxerit.

» Stephanionẽ Togatariũ. Vide ne multo melius To
gatarum legas, & intelligas actorem, uſitata lo-
quendi figura, & latina.

» Etiam ſparſos de ſe in curia famoſos libellos nec ex
» pauit. famoſi libelli qui quales'ue ſint, qua'ue affi=
ciend pœna, q eos factitãt, Iuriſconſulti libro dige
ſtorum XLVI. illud ex eorũ lectione non præter
» miſerim. Verba Vlpiani ſunt ex eodẽ libro. Hæc
» autem ſunt ferè, quæ ad infamiam alicuius fiunt:
» ut puta ſiquis ad inuidiam alicuius ueſte lugubrĩ
» utatur: aut ſqualida. aut ſi barbam dimittat, uel
» capillum ſubmittat: aut ſi carmen conſcribat, uel
» proponat: uel cantet aliquid, quod pudorem alicu-
ius lædat. Sed & Pauli uerba ad hanc rem ſpectã
» tia, quia digna memoratu ſunt: ſubnectam. Eum, q
» nocentem infamauit: non eſſe bonum, & æquum
» infamari: peccata enim nocentium nota eſſe, et o-
» portere, & expedire. Primus autem Auguſtus co-
» gnitionem hanc ſub ſpecie legis eius, quæ de læſa
» maieſtate quærit, exercuit.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

» Tiberium in foro lege curiata adoptauit: parco libenter uiuentium nominibus, libentius autem mortuorum. Citantur nanq; à Commentarijs passim authores, qui curiatae legis meminerint: nec tamen quid illa sit, tandem explicatur. Tu ex selectis nostris in Ciceronis epistolas, quae primus ipse (qđ sciam) ediderim: pete. nec enim iniucunda fuerint.
» Verum adhibito honoribus modo, bifariā laudatus
» est, pro aede D. Iulij à Tiberio, & pro rostris uete-
» ribus sic hactenus omnes. Tu ita castigabis, et pro rostris sub ueteribus. qui locus erat in foro quemadmodum & sub nouis. Vtriusq; autem loci meminerunt ueteres authores, Plinius libro XXXV.
» Hinc & ille iocus Marci Crassi agentis sub ueteribus. et inferius moeniana inquit operiebat Serapionis fabula sub ueteribus. Plautus.
» Sub ueteribus ibi sunt q dant, q́q; accipiūt foenore. de loco autem q sub nouis dicebatur: Marcus Varro: sub nouis inquit, dicta pars in foro: aedificiorū: quod uocabulum eius peruetustum, ut nouae uiae,
» quae uia iandudum uetus est. Liuius quoq; filiā
» Virginius seducit ad nutricem propè Cloacinam:
» ad tabernas: quibus nunc nouis est nomen.
» Legauit po. Ro. CCCC. M Tribubus XXXV.
» HS. praetorianis militibus singula millia numorū. hic locus, q Augusti principis legata continebat, admonere quemuis uel oscitantem poterat, maximā esse summam pecuniae, quae populo, quae'ue plebi Romanae legaretur: nam populo, idest patribus, equitibus, et honestioribus plebeijs (hoc enim nomine ho

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

sce contineri, uel illa usitata loquēdi forma. S. P. Q. Roma. ostendere potest) legatum est ab Augusto CCCC M. HS. idest Decies centena millia aureorū nostrorum, quod nos millionum dicimus. plebi autem, idest infimis planè hominibus, & mendicioribus XXXV. idest octuagintaseptem & amplius aureorum nostratium. quod & Taciti uerba in primo historiarum planè significant: cum scribit legata non ultra ciuilem modum, nisi quod populo & plebi CCCC M. XXXV. prætorianarū cohortium militibus singula numūm millia, legionariȷs autem cohortibus ciuium romanorum: trecenos numos uiritim dedit. Quinetiā illud, quod sequitur professus non plus peruenturum ad hæredes suos, quàm millies & quingenties, si ad summam nostram deducas facient tricies octies & quinquagies millia aureorum nostrorum quāuis XX proximis annis ex amicorū testamentis percepisset trecenties millies, idest triginta & amplius millionia.

Prius quàm ab Augusto pricipe salubri magis quàm ambitioso discedat oratio, facturum me operæpretium existimaui, si cursim legionum numerum, et prouinciarum præsidia Reges socios imperiȷ amplitudinē ex Taciti historiarū libro quarto hic adnecterem: ut diligentioribus etiam satisfiat. ille igitur in hunc sensum. Italiā binæ classes in fero superoq; mari utraq; præsidebant. Misenensis et Rauēnas. sed & rostratæ naues ad Actium captæ eam partem Italiæ tuebantur, quæ in Galliam Narbonensem uergens Alpes maritimas, & foroiulien-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

ſem Coloniam ſpectat. legiones autem iuxta Rhenũ, quæ Gallos, Germanosq; coercerent octo, robur ferè imperij, cum Hiſpaniæ treis tantum haberẽt. & Africa quoq; niſi qua Iuba rex Mauros dono acceptos regebat: duas habuit: Aegyptus totidẽ. quicquid uero terrarũ tractus mari noſtro, et Euphrate amne cingebatur, uaſtóq; terrarum ſinu ambiebatur: quatuor legionibus parebat. regibus Hibero, & Albano ſocijs. hinc rurſus Europa qua Thracia, & illyricũ magna ex parte protendebatur ad Danubij ripam, ſex legionibus attinebatur. hoc ordine, ut Pannonia duas, duas Mœſi, totidẽ Dalmatæ haberent. cum in urbe pro prius miles Latio, Hetruriáq; ferè delectus duodecim cohortes, tres urbanæ, nouem prætoriæ ſuis caſtris attinerẽtur. ut interim per prouincias idoneas ſociæ alæ, & cohortium auxilia non deeſſent: uariante earum numero ex rerũ uſu. erat igitur triplex claſſis parata: legiones autẽ numero ſeptem & uiginti præter auxilia ferè ſociarum gentium, ac regum totidem.

Ex Tiberio.

» Nam & ſeruus Agrippæ Clemens nomine: de hoc Clemente ſic ferè Tacitus ſecundo. audacia ſeruitij propè ciuilia arma reſumpta. cum Agrippæ Poſthumi ſeruus Clemẽs nomine in Planaſiã uectus Agrippam inde abducere, atq; ad Germanicos exercitus comitari ſtatuiſſet: ſed onerariæ nauis mora præuentus interfecto ſtatim Agrippa, cineres

eius furatur: seseq; intra Hetruriæ secreta addens, Agrippam esse simulat. cui nec forma, nec ætate absimilis erat. Qui rumor per Italiam uulgatus, cum ancipitem, anxiumq; Tiberium maxime haberet: tandem per Sallustij Crispi clientes duos uinctus ad Tiberium ducitur. à quo interrogatus quomodo Agrippa factus esset, et tu inqt quomodo Cæsar? quē Tiberius clàm necari iussit: nec de authoribus amplius quæsitum.

Et duplex seditio in Illyrico, & Germania. seditionem in Illyrico authore Tacito Percēnius quidam theatralium opparū dux mouerat acerrimā: cū milites in singulos dies singulos denarios peterēt. cū antea denos asses accipe cōsueßent: peterēt ēt ut sextus decimus annus stipendiorum finem faceret: nec ultra sub uexillis haberetur. ne'ue in alia castra tralato militi, præmium pecunia solueretur: quando prætoriani qui binos Denarios acciperent: post sextumdecimum annum militia defungātur. nec tamen tantum periculorum, aut laboris adirent. & paulopost. Tiberiū latitantem, & ad singula pauitantem nuntij frequentes perpulere, ut Drusum filium cum primoribus ciuitatis, & cohortibus prætorijs dimitteret. qui profectus, & uarie iactatus, uix tandem militum animos Percennio, & Vibuleno authoribus cæsis leniuit. relictis enim castris in hyberna cōceßere, et mox idē author addit. Eadē causa Germanicos exercitus eodem ferè tēpore turbauit: petebant et illi mißionem, et præmia. Nec prius sedari animi eorū potuere q̄ uicena sti-

pendia meritis miſſio ſit data, qui ſena dena, exau
thorati. Quinetiam miles in ſe ipſum ſæuijt. neq;
non in ipſum Germanicum, donec ablegata Tre-
uiros Agrippina uxor animos eorum mutauit: ſic
inferioris exercitus Germaniæ placatus. ſuperio-
ris miles maiore mole, quo grauiora in Centurio-
nes, in legatos populi Romani auſi fuerant: nã Mu-
natium Plancum aggreſſi, qui legatus à Tiberio
uenerat: non prius dimiſere, quàm ille Aquilam
complexus religione ſe tueretur, ac ni Calphur-
nius Centurio ſubſidio affuiſſet. raro etiam inter
hoſtes exemplo legatus populi Romani in caſtris,
deorum aras ſuo ſanguine maculaſſet. Eos tandem
Germanicus contracto exercitu, cum pararet inua-
dere contumaces, literis prius ad Cecinnam miſſis
admonet, ſibi conſulant: et reſipiſcant: quod niſi fa
ciant, & authores ſeditiones tollant: uenturum ſe
cum exercitu, & uſurum promiſcua cæde. quæ li
teræ occulte ſigniferis, & aquiliferis lectæ perpu-
lere legatum, ut ſtatueret tempus cædis, ſæuitumq́;
paſſim, quaſi ciuili bello in ſontes, & ignaros, nec
ſatis noſcentes quod cædis initium, aut quæ cauſa,
qui'ue finis foret. Donec caſtra ingreſſus Germani
cus oratione habita, cum ſatis expiatum diceret, eos
in hoſtes duxit: unde piaculum furoris ſumerent:
& hoſtes Ro. populi cædendo, & uulnera impijs
pectoribus accipiendo. hæc pluribus ex eo authore
addenda curauimus, quo tota hæc pars clarior, illu
ſtriorq́; fieret.

Libonem nequid in nouitate acerbius fieret, is Li-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.2.29

bo ē familia Scriboniorum fuit, unde & Scribo-
nius cognomine dictus, qui per Firmū Catum se-
natorē amicitia simulata deceptus, cum magos sup
imperio consuleret: et Chaldæorū promissa, somnio
rumq; interpretes scrutaretur, dum proauū Pom-
peium, amitam Scriboniam Augusti uxorē iactat:
per eundem Catum post plures testes repertos, qui
conscij forent, ad principem defertur. maxime Iu-
nij cuiusdam indicio, qui tentatus fuerat, ut umbras
infernas carminibus eliceret. ipse igitur Libo, cum
Tiberius eum blande interim appellaret, non uul
tu, non uerbis commotior, quinetiam conuiuio adhi
beret: & prætura ornaret: tandem senatus iudicio
condemnatus, seipsum, cum omnia prius tentasset,
apud Tiberium, necauit: factumq;. S. C. ut mathe
matici Italia pellerentur. Idem Tacitus secundo.

» Q. Haterio. is consularis uir in senatu decreti fa-
ciundi author fuit, ne uasa auro solida ministran-
dis cibis fierent: neue serica uestis uiros fœdaret.
q familia senatoria ante excessum Tiberij decessit.
eloquentia quoad uixit, celebrata, cum tamen exi-
gua scripserit. quippe qui impetu magis quā cura
ualeret: nam ut in alijs studium ac meditacio plu
rimum ualet: sic Haterij profluens illud, ac cano-
rum cum ipso obijt.

» Religiosas uestes cum instrumento omni combure-
re: qui uestas legendum admonent, nimis anxie, ne
dicam superstitiose rem satis apertam in disquisi-
tionem uocant.

» Aboleuit & uim moresq; Asylorū, quæ usq̄ erāt.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Commentarij ex ijs, quæ uidere, legereq; potuerunt, non pauca. nos ex eodẽ Tacito omnia pleniora faciamus. ille igitur tertio in hunc ferè sensum. Cum cresceret Græcas per urbes licentia asyla constituendi, quæ seditiones in dies alerent: placitum est ut singulæ ciuitates iura ac legatos mitterent: et cum multi uenissent, qui summo studio certarent: fesso senatu eorum multitudine, res ad COSS. relata, factumq́; S. C. quo modus præscriptus singulis est. Iussiq; ipsis in templis aras facere, neu religionis prætextu turbulentissima natio seditionibus fomenta præberet.

M arabodumm et Rhascupolim. de Rhascupoli Thrace ex eodem Tacito copiosius hauries. is autem Maraboduus diu apud Sueuos rerum potitus magna apud suos gloria, mox Catualdæ iuuenis inter Gotthones nobilis ui pulsus ad Cæsaris misericordiam fugit: transmissóq; Danubio magnifica de se in senatu oratione habita, qua se Pyrrho, et Antiocho regibus æquaret: Rauẽnæ inglorius consenuit. nimia uiuendi cupiditate immunuta uetere gloria.

» Asellio sabino HS. Ducenta. hæc summa quinque millia aureorum nostratium ualet.
» Atalantæ tabulã, in qua Meleagro illa ore mori-
» geratur, legatam, ut si offenderetur, pro ea decies
» HS. acciperet. decies HS. non dena HS. significant.
sed decies centena.
» Publicæ munificentiam bis omnino exhibuit propo
» sito millies HS. hæc summa quinq; & uiginti cen-

tena millia facit nostratia, idest duo millionia, & dimidium.

Satis constat Cn. Lentulum augurem. is est Lentulus, qui consularis uir triumphalia ornamenta de Getis retulit primo pauper, dein adeo opulentus opibus innocenter comparatis, & modeste habitis, ut quater millies HS. possederit.

Condemnatam & generosissimam fœminam Lepidam in gratiã Quirini consularis prædiuitis, & orbi. Tacitus tertio. At Romæ Lepida Aemilia familia nobilissima, L. Syllæ, & Cn. Põpeij proneptis defertur ad principem supposuisse partũ Quirino coniugi, quinetiam obiecta adulteria, et uenena. Consultiq; Chaldæi de Cæsare. Tandem damnata illa magna Quirini inuidia, prægrauante Tiberio, sed dissimulante: aquáq; & igni interdictum. bona cum publicari deberent: ne publicarentur Scauri gratia factum. qui filiam ex Lepida genuerat.. et paulopost. Celebratũ est Sulpitij Quirini funus exequijs publicis. Tametsi nihil ille ad Sulpitiam familiam pertineret. qui Lanuuij ortus modicis parentibus, & opibus, militia clarus, & uehemens ingenio consulatum sub Aug. meruerat. mox Cilicum castellis expugnatis, triumphi insignia meritus C. Cæsaris in Armenia comes, & Tiberij cultor, dum Rhodi ageret. hinc principi charus præpotente senecta, sed apud populum accusatione Lepidæ & sordibus, inuidiosa.

Etiam causam mortis fuisse ei per Cn. Pisonem legatum Syriæ fuisse creditur. Is Piso Germanico, datus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

co, datus est à Tiberio comes, & legatus, qui cum Planana uxore adeo aperte simultates cum Germanico exercuit: ut repertæ sint reliquiæ solo, ac parietibus erutæ humanorum corporum, tabulæ etiã plumbeæ, quæ deuotiones, ac carmina in Germanicum continerent. Donec accusantibus Trione, & Veranio, acerrime autem omnium Vitellio, iudicio senatus damnatus est, magis assentiente Tiberio quàm approbante. Piso post damnationem domi inuentus perfosso iugulo iacente humi gladio. concessa Plananæ uxori incolumitate ob preces Augustæ, & filio in decem annos relegato. Diuersus ab hoc fuit L. piso qui curator urbis sub Tiberio principe fuit, biduo, duabusq; noctibus per potationem consumptis clarus. cuius (nisi fallor) constantiã, & authoritatem in senatu maxime Tacitus cõmẽdat.

S tatuæ quidam Augusti caput depresserat. Tu emendato dempserat. idem Tranquillus in Caligula. Di
" uinã maiestatem asserere sibi cœpit, datoq; negotio,
" ut simulachra numinum religione, et arte præcla
" ra, inter quæ olympij Iouis apportarentur è Gre
" cia, quibus capite dempto suum imponeret.

S eianum res nouas molientem is eodem Tacito genitus Vulsinijs est, patre Seio Strabone equite Romano, & à prima iuuenta C. Cæsari Augusti nepoti percarus. Aduersa fama quasi Apicio stuprũ corporis uendidisset: mox defuncto C. Cæsare, Tiberio miris artibus insinuatus, adeo principem sibi obnoxium fecerat: ut callidissimum, & obscurissimum alijs, sibi uni incautum reddiderit.

laboris patiens, audaciæ nimiæ, simulator, iuxta et
dissimulator. pro pudore, quem palàm ostentaret:
immensa opum libido, nec minus criminando, q̃
adulando principi, & largitione, ac industria in-
terdum acceptus. his artibus sene circumuento, pri-
mo Drusum Tiberij ueneno tollit dato per Lygdũ
spadonem, uxore etiam Liuia auxiliante, quæ illi
per stuprum cognita fuerat. inde in Agrippinam,
& eius liberos conuersus, tacitis eam criminatio-
nibus inuoluit, ut tandem relegatam Tiberius in-
terfici iusserit cum Nerone filio: donec ille eijsdem
petitus artibus cum filijs enectus sit. quorum cor-
pora in gemonias sint abiecta.

» Nam Charidem. Tu Chariclem emendato: de quo
» sic Tacitus. Erat medicus arte insignis, nomine Cha
» ricles, magis ad consilium, quã ad usum medicinæ,
» quã princeps omnino negligeret, familiaris. is uelu
» ti negotium suum curaturus, dum commeatum
petit: uenas pertentat: nec fefellit Tiberium. qui of-
fensus, ac eo magis iram dissimulans, instaurari
epulas iubet: easq; protraxit, quasi honori profi-
ciscentis amici id daret.

P ars terram matrem: perbelle faciunt uerba Plinij
ex secundo ad hunc Tranquilli locum: quæ et sub
» nectenda censui. Sequitur terra, cui tantum nomen
» præcipuæ uenerationis indidimus, matrẽ appellan
» tes: cuius numẽ ultimũ iam nemini imprecamur:
rati graue nimis, ac noxium. ac si nesciamus irasci
nunquã solere, quæ sola natos homines excipiat: ex
ceptos alat: & editos sustineat. nouissime, cum cæ-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

tera nos omnia deseruerunt: una adhuc complexa uisceribus suis tanquam à reliqua natura neglectos, retinet. nunquam efficacius pietatem maternã ostentans, quàm cum sacros nos morte etiã faciat.

Ex Caligula.

L egiones uniuersas excessu Augusti nuntiato. satis constat eodẽ Tacito, cum imperiũ Germanico oẽs assererent concionanti, illũ quasi scelere suo contaminatũ præcipitẽ tribunali desiluisse, ferrũq; in pectus adegisse, ni proximi sublatã in uulnus dextrã retinuissent. tametsi nõ defuerint, qui hortarentur, ut feriret. quinetiam Clausidius quidam miles strictum gladium obtulit, addens uteretur eo, qui acutius penetraret. uerum composita seditione, in Germaniam ducto exercitu, bis acie Germanos uincit. Varianos milites sepulturæ mandat. Arminium præcipuæ apud Germanos famæ propter cæsum Quintilium cum legionibus adeo fatigat: ut liberator ille Germaniæ pulsus, profugusq; tandẽ propinquorum insidijs petitus occubuerit.

O mnes Germanico corporis, animiq; uirtutes. nihil dici uerius potuit. nam præter summam eruditionem, ingeniumq; ad poeticen etiam factum, summa in eo comitas erga socios fuit: in hostes mansuetudo: quos uicisse, & ad pœnitentiam uersos satis habuit. his accedebat forma corporis egregia uisu, audituq; iuxta uenerabilis. Dum fortunæ imperatoriæ maiestatem retinet: inuidiam tamen, et ar

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

rogantiam euitaret. Quare nō Romanorum solū ingenti luctu, sed prouinciæ & circumiacentium populorum, & hostium decessit. Tacitus.

C ordi Cremutij. Tacitus Cornelio Cosso: & Asinio Agrippa COSS. Cremutius Cordus postulatur nouo, ac tunc primum audito crimine, quod annalibus, quos ediderat, dum Brutū, Cassiumq; laudat: Romanorū ultimos eos appellasset. accusatores autem erant Satrius Secundus, & Pinarius, ex intimis Seiani, quæ res exitiabilis reo erat. Cremutius igitur, cum se coram senatu defendisset, inde egressus uitam abstinentia finijt. censuere patres libros per ædiles cremandos. Sic dum ingenium Cordi puniunt, maiorem illi gloriam astruxere.

C um lege luciana apparatum circi, emendauimus ex Codice manu scripto, cum elegantiam apparatus circi prospicere pauca ex proximis mœnianis possent: magna Commentariorum socordia: qui rem non aduerterint.

D atóq; negotio, ut simulacra numinum, religione,
» & arte, inter quæ olympici Iouis, apportarentur
» egregia. par error cum superiore. Quis enim nō uidere potuit nō egregia, sed è Græcia legendum?

Quin & subinde iactabat exquisiturum semel fidi-
» culis de Cæsonia, & hic uidere debuerant, se uel non semel legendum, uel semet. id quod codices manu scripti habeant.

V icies ac septies millies HS Tiberij Cæsaris. hāc summam ingentem, ac supra fidem esse nemo dubitare potest: qui Tiberij principis tenacitatem, et opes

imperij Romani per tot annos ab eo congestas, & prodigum Caligulæ ingenium æstimare non uelit. Vicies igitur septies millies HS si ad numismata nostrum rediges, sexagies septies millies mille aureos nostrates faciat. græci sex millia septingentas, et quinquaginta myriadas aureorum dicerent.

N ec dicendi finem factum, quoad tredecim gladiatores HS nonagies ignoranti addicerentur: hunc locum, dum imprimendū curarem, non satis aduerteram. nunc licendi finem factum scribendum admoneo. Quid sit autem liceri, & quo sensu hic accipi possit: nemo non (ut opinor) statim aduerterit. nonagies autem HS est summa pecuniæ nostratis ducenti uiginti quinq; mille aurei Veneti.

C assius Chærea. hic ille est, qui Centurio Germanicæ exercitus, seditione, quam mouerant excessu Augusti nuntiato, cum eum peterent ad mortem milites: uti reliquos Centuriones, audacia singulari per medios ferro sibi uiam patefecit. unde & salutem adeptus est magna Centurionum aliorū parte cæsa.

Ex Claudio.

L egatoq; non amplius quàm octingentorum HS prosecutus. multi uel apud hunc unum authorem erant loci, unde admoneri poterant differentiæ in numeris, nisi planè conniuerent. nam hic octingēta sestertia modicum legatum Augusti principis apparet, plus autem uicies HS. quod infra à Tiberio legatum dicit. multo autem plus octogies sester-

tium. quod initu noui sacerdotij coactus est im-
pendere. ex quo ad tantam rei familiaris angusti-
am decidit: ut in uacuum lege prædiatoria uena-
lis diu pependerit.

In delibatorio. adeo iā notum esse poterat, q̄d diribi
toriū sit, aut unde dictum, ut q̄ delibatorio legant,
parum certe uidisse dici iure possint. nam et Dion
in historijs latinum nomen hac appellatione dixit.
iam uero & diribitores pro diuisoribus pecunia-
rum Ciceroni notius est, quàm ut explicari la-
tius debeat. est autem Diribitorium publicæ ædes,
in quibus exercitus recenserentur, & stipendia mi
litibus diriberentur, idest distribuerentur, in qui-
busdam Italiæ locis etiam usitatæ.

Constituit pro conditione cuiusq; ciuis uacationē legis
pappiæ poppææ. quæ lex esset papia poppæa, un-
de'ue dicta, mox planius. illud interim admonere
lecturos hæc uolui corruptam hactenus Trāquilli
lectionē uno altero'ue loco simili. nec legem pom-
peiam legendū, sed papiam poppæam iunctim. in
quo non possum non mirari negligentiam multo-
rum, qui sine testibus in causa dubia, & incerta
in forum descendant. fuit igitur Poppæus Sabinus
consularis, ac triumphalis uir insigni memoria,
auus maternus Sabinæ poppææ. Vnde illa etiam
dicta Poppæa. nam patrem Ollium honoribus nō
dum functum amicitia Seiani sub Tiberio peruer
terat. hic igitur sub Augusto principe legem seue-
rissimam de maritandis ordinibus tulerat. qua se-
xagenarij tantum non tenerentur. cui capiti postea

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

à Claudio abrogatum infra Tranquillus asserat. Hæc autem iunctim papia poppæa dicta uidetur. quod, cum papius legem contra adulteros tulisset: ac de matrimonijs etiam sanxisset: cuius & Ausonius præter alios meminerit: Sabinus Poppæus eãdem retractarit: grauioribusq; pœnis additis, sanxerit frequentanda matrimonia. Vnde et lex postea à primo authore papia dicta, postea de Sabino Poppeo papia poppæa iunctim appellata est. quam senior Aug. post Iulias rogationes incitandis cœlibum pœnis, & augendo ærario sanxerat. Hanc uero legem Tacitus frequenter citat maxime in tertio. Admoneri etiam poterant saltem infra legem hanc non de ciuitate, aut aliquo iure alio q̃ de maritandis ordinibus agere, cum Trãquillus dicat capiti legis abrogatum à Tiberio quasi sexagenarij generare non possent. Cæterum instituti nostri non est acrius aliorum errata castigare, & eorum maxime, qui in Tranquillum scripsere cõmentaria: quorũ alter adeo breuis est, ut etiã intra Commentarij leges constiterit: alter adeo redundás, ut fabulari sæpe uideri possit. ita fit. ut aliud agendo, male interdum agat. uerum ipsi uiderint.

Capiti papiæ pompeiæ legis idem error, atq; ideo ad superiorem normam redigendus.

Aulo Plantio etiam ouationem decreuit. hic est ille Aulus Plantius, qui consularium primus Britaniæ præpositus est. bello egregius, is redacta paulatim in prouinciæ formam proxima insulæ parte, Ostorio Scapulæ imperium decœdens reliquit. Cuius &

Tacitus meminit. sed & Tranquillus in Vespasiano, duas ualidissimas gentes superq; uiginti oppida, & insulam Vectem Britaniæ proximam in ditionem redegit. partim Auli Plantij consularis legatis partim Claudij ipsius ductu.

Ex Nerone.

» Nec ante cantare destitit, quàm inchoatum absol-
» ueret nomon. Hic desyderari interpretis diligentia potest. nam quid nomos esset tam nesciit, quàm finale dissimulauit. significant autem apud græcos nomi cum multa alia, tum uero in musicis certam quandã legem, ac rationem canendi, ut tamen tibicinum & citharœdorum præcipue sint, unde & αὐλῳδικοὶ & κιθαρῳδικοὶ dicti. primus autem Terpander authore Plutarcho citharœdicos nomos instituit suis, atq; Homeri uersibus mele adiungens. Clonas autem post hunc aulodicos inuenit, idest tibiales. & ea, quæ græci προσῴδια appellant. quẽ postea Polymnestus Colophonius imitatus sit. nomisq; postea diuersa imposita sunt nomina: quæ ex Plutarchi libello ubi musicen persequitur, quæras. illud etiam scitu dignum ex græcorum commentarijs inuenias, primos ab Apolline citharœdicos nomos inuentos, quibus ille & uitam hominibus produceret: & in multis canendi suauitate feritatem tolleret, unde factum, ut Aristoteles est author, ut modi, ac canendi rationes quædam, quibus canentes utimur, nomi iam usitato græcis uerbo di-

cantur. Verum de his aliás.

S i paulum ſubbibiſſet. aliquid ſe ſuffertim tinnitu-
rum. nec ſcire fas eſt omnia. & lyncei etiã cæcu-
tiunt. ubi tamen offucias facis, in eo reprehendi di-
gnus. Quis enim non ſtomachetur, quod hoc in lo
co gannit interpres. Verum ipſe uiderit. Ego ſuffer
tim lego, aduerbiumq; eadem forma ſtatuo: quæ la
tinis frequẽs uiritim, ſingillatim. ſignificare autem
hoc aduerbium puto, quod plenum & grandius
ſit, huiuſmodi ſenſu. promittebat Nero ſimul ac
ſubbibiſſet, fore ut plenius, & grandius tinni-
ret. ſuffertum autem, ac differtum plenum ſignifi-
care Senecæ uerba, & Horatij probant, ut alios
omittam. Ille enim ſole nubem ſuffertum dicendo,
hic cauponibus, & nautis differtum Appij forum.
Oſtendunt plenitudinem hoc nomine intelligi. ſed
& Tacitus frequens differtum uſurpat pro maxĩ
me pleno.

S uper ingenuorum proagogia: non pædagogia, aut
pæderaſtiam, quod confinxit interpres, ſed proago
gia legendum quiuis uel mediocriter græcis lite-
ras edoctus agnoſcat. ſunt autem proagogia græ-
cis, quæ latinis perductiones, & quod illi προαγα-
γεῖν nos perducere diximus. i. lenocinari, et lenoci
niũ facere. adeo autẽ & latini, et græci ſcatent hoc
uerbo, ut conſulto exemplis abſtineam, & alioquĩ
admonere tantum lectorem uolumus.

I n Tyridatem qđ uel uix credibile uideatur, octin-
u genta nummũm millia diurna erogauit, ideſt uicena
millia aureorum noſtrorum, quemadmodũ, quod

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

aleam luderet quadragenis in punctum sestertijs.
idest denis millibus in singula puncta significat.
quod autem addit abeunti contulisse millies HS.
innuit XXV centena millia donata, ut non sit mi
randum, quod tacitus de eo prodiderit: quatuorde-
cim annis, quibus in imperio fuit: bis & uicies mil
lies HS donationibus effudisse.

A rmillata & phalerata MaZacum turba. Si ex his
nõnulli q̃ nostra tempestate aliq̃d scripsere, mode-
stiã, atq; ingenuitatem retinere uoluissent: profecto
melius latinæ rei consuluissent: nec multa inuertis
sent. qualis est hic locus. in quo codices omnes ma-
Zacum habent. qđ cum illi non intelligerent: ama-
xicorũ, et mille alia huiusmodi monstra substitue-
runt. ego MaZacũ lego, & ex Cappadocia seruos,
unde ingens Romæ copia, interpretor: q̃ et Cappado
ces appellantur ab Horatio eo uersu, eget æris Cap
padocum rex. dicti autem MaZacæ (ut arbitror) ab
urbe eorũ regia MaZaca, quæ in medio totius Cap-
padociæ posita, cum multis alijs indigeret: tamen
propter situs commoditatem, & lignorum, ac lapi
dum, & herbæ copiam delecta ab his fuerat: in
qua reges habitarent, unde & mater urbium ab
his dicta. quæ tamen postea sub Argæum montem
posita, cæsarea sit appellata. cui magnus Basilius
postea præfuit antistes. erit igitur Trãquilli sensus,
quod Nero frequenti Cappadocum seruorum co-
pia stipatus incederet. quos maZacas ab urbe eorũ
primaria etiam appellaret.

» Siquidem ieiunculam puellarem. perridiculum est,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.2.29

quod de acu, seu acuncula Commentarij ganniant. Tu icunculam legas ἀπὸ τῆς εἰκόνος forma diminutiua, pro parua imagun cula. Iam & Pli. iconicos agnoscit duces. qui sit autem εἰκὼν apud rhetores non est præsentis loci, & res alioqui satis celebris.

Ex Galba.

" Vt secum uehiculo proximo decies sestertium in auro efferret, idest uiginti quinque millia aureorum.

Ex Othone.

Ante paucos dies seruo Cæsaris pro impetrata dispēsatione decies HS expresserat. nullus (uti opinor) locus expressius differentiā inter dena HS, et decies HS aperit. Nā si idē significarent: quo pacto q̄ndecim spiculatoribus dena repræsentari poterant: decies igitur HS, cum quinque & uiginti milliū aureorum reddant summam, dena singulis numerata sunt, idest duceni quinquaginta aurei. sicq; expēsa ex ea summa quinque ferè millia sunt.

" Nec q̄cquam prius pro potestate subscripsit: quàm
" quingenties sestertium ad peragendam auream do
" mum. id autem facit duodecies centena, & quinq; millia aureorum nostrorum. quæ summa sicui incredibilis uideatur ad absolutionem domus, æstimet ille secum id magis mirū, quod de M. Scauro Pli. scriptum reliquit bis millies HS. uillæ incendio Scauro perijsse.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

A Carpathio usque freto. Quis non uideat nequaquam probari id posse, quod plerisque à Parthia arrideat, cum freto Carpathio bene sanè legatur.

Ex Vespasiano.

Et tamen nec sic quidẽ pristinæ cupiditatis infamia caruit. Alexãdrini Cybiotatẽ eum uocare pseuerarunt cognomine unius è regibus suis turpissimarũ sordiũ. Erat certe officiũ boni interpretis, ut q nã hic tandẽ fuisset: aut unde illi cognomen tam sordidum astructum esset: explicaret. Nos Cybiũ Plinio Martiali concisam pelamydem appellari scimus. unde frequens Plinio nominis usurpatio inter præcipua salsamenta corrupta etiam apud Varronem lectione. Credidit Festus dicta à cuborum similitudine: q cum æque in omnes partes pateant (quadratæ. n. ad lusum aptæ sunt) ita etiã piscantes hoc genus piscis, aleam ueluti ludant. hic autem quem cybiotatem appellatum dicat Tranquillus propter eius illiberalitatem, non unus fuit ex Ptolemæis regibus, sed è Syria ducens originem, qui à filia maxima natu Ptolemæi auletæ expulsi à suis in uirum accersitus, non multo post ab ipsa expellitur. cum eius ignobilitatem, atq; illiberalitatẽ pati nõ posset. Strabo. unde illi ab ordinãdis cybijs, quæ forte ipsemet familiæ dispensaret, merito sordidissi-

num cognomentum adhæsit, quo & Vespasianum principem, ut sunt Alexandrini dicaces, propter eius auaritiam asperserunt. quemadmodum et Syriæ regi Physcon cognomentũ fuit à crassiore intestino, quod multa caperet. Illud etiam ex Athenæo addes. Salsamenta græcis duum esse generum, horæa & Thunnia, idest è thynno salsa caro tunina uulgo dicta. horæum uero quasi tempestiuũ esse dictum, cuius macra pinguibus præferãtur, cum in thunijs macris pinguia præponãtur, quæ cybia nuncupentur. horæa autem ex pelamyde, idest lutaria minore fiunt. Thunnia ex maioribus. Sit autem idem uræum, de quo Pli. cum horæo. mox aliâs.

Ex Tito.

C um ex instituto Tiberij. Aurelius uictor in hanc sententiam. dehinc cum donata, concessa'ue à prioribus principibus firmare in sequentes solerent: simul ut imperium cœpit, talia possidentibus edicto sponte cauit, uel concessit.

Ex Domitiano.

N am uenatores, gladiatoresq; & noctibus ad lychnos. par error cum eo, qui in Cæsare dictatore inoleuerat: restituenda igitur lectio, & lychnuchos legendum, ut admonui.

E dixit nequis in Italia nouellaret. utq; in prouin
» cijs uineta succiderentur. Aliam Philostratus asserit

edicti causam praecipuae in Asia, quod homines uino nimium indulgentes, seditiones excitarent: quare & Domitianus id etiam in tota Asia uetuerat. Verum Scopeliano sophista celeberrimo legationẽ cõmuni Asiae nomine suscipiente, & restitutae uites, & donatus est ille amplissimis à Domitiano muneribus. admirante in primis uiri copiam, et ubertatem dicendi. Illud etiam scitu dignum prouincijs quibusdam à probo imperatore concessum, ut uineas alerent.

S ubsiciua quae diuisis per ueteranos agris carptim n superfuerant: Quid subsiciuum seu subcisiuum sit, notissimum grãmaticis est. subsiciuus aũt ager, de quo hic agitur: Boetio is est, qui secundum proprias determinationes ascriptus in finibus suis tabulario Caesaris infertur. & qui beneficio concessus, aut assignatus coloniae fuerit, siue is proximus, siue longius positus, quem colonia in tabulario Caesaris manu conditoris subscriptum habere debet. Item ager similis subcisiuus est, qui non assignatus Reip. populoq́; aut coloniae, cuius fine circundatur, remanet in eius potestate, qui assignare potuerit. hoc est principis. Vnde inter XIII. controuersiarum genera illa uel praecipua est, quae de subsiciuis agris oritur.

ERASMVS ROTERODAMVS
CANDIDO LECTORI S.D.

c VM HANC Aeditionem iam
adornassem, commodum allatus est
Suetonius, Aldinis typis excusus, sed
emendatus opera Baptistæ Egnatij,
uiri cum primis tum integri, tum
eruditi. nam utrunq; iuxta requi-
rendum arbitror in eo qui ueterum lucubrationes
emendandas, aut explicandas suscipit. Equidem Al-
di mei mortem hoc fero moderatius, quod in hanc
restituendi bonos authores prouinciam is successerit,
qui demortui per se clari gloriam obscuret, si tamen
hoc est obscurare, uirtute uirtutem uincere. Atq; uti-
nam ut Suetonium, Aurelium Victorem, & Eutro-
pium dedit, itidem & Aelium Spartianum, cæte-
rosq; huic adiunctos nobis dedisset, in quibus nos
permulta restituimus, Nam omnia, qui poteram, nisi
codicum antiquorum auxilio adiutus? Tametsi & in
Tranquillo nonnulla restituimus, quæ Egnatium li-
» cet oculatissimum suffugerant. Velut in Cæsare Di-
» ctatore Cap. 18. Eodem modo Nonium Quæstorem,
quod compellari apud se maiorem potestatem passus
esset, Modo expunximus ex fide uetustissimi codi-
cis. Siquidem eodem hic aduerbium est, ut subaudias
conieci t. Sunt hoc genus & alia nonnulla, sed mi-
nutiora, quàm ut operæpretium sit sigillatim recen
sere. Cæterum quod in Othone Egnatius legendum
» putat τί γάρ με δεῖ καὶ τοῖς μακροῖς αὐλοῖς αὐλεῖν,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

ab illo dissentio, quod hæc fere uerba Beroaldus ab erudito quodam admonitus ex Dione huc transtulerit. Neq; uariant hic quæ uiderim exemplaria. Tantum in nonnullis pro αὐλοῖς uitiatum erat ἀσύλοις. Legendum igitur haud dubie, τί γάρ μοι καὶ μακροῖς αὐλοῖς, id est, quid mihi cum longis tibijs? Qua de re copiosius nobis dictum est in Adagiorum Chiliadibus. In Caligula pro nec dicendi finem factum, restitueramus ex exemplari peruetusto, nec licendi finem factum, etiamsi post comperi locum hunc a Budæo nostro correctum in Asse. Hoc admonere uisum est, quo plus ponderis habeat Budæana castigatio, quãquam ea nullius uetusti codicis præfetur authoritatem. Porro quod in Augusto legitur,

Δότε κρότον, καὶ πάντες ὑμεῖς μετὰ χαρᾶς τὶ ποιεῖτε,

Id est, date plausum, & omnes uos cum gaudio quippiam facite, in quo & Egnatius halluanatus est, ego, ni fallor, & unus & primus restitui, idq; ex qualibuscunq; uestigijs antiquissimi codicis. Legendum igitur ad hunc modum,

Δότε κρότον, καὶ πάντες ὑμεῖς μετὰ χαρᾶς κτυπήσατε,

Id est, date plausum, et uos omnes cum gaudio plaudite. Est enim uersus Trochaicus. Præcesserat autem in exemplari nostro & alter huic similis Trochaicus, aut certe hemistichion, sed figuris elementorum adeo deprauatis, ut quid scriptum esset non quiuerimus conijcere. Iam quod est in Vespasiano,

ὦ λάχης λάχης.

Οταν ἀποθάνης αὖθιο ἐξ ὑπαρχῆς εἰρήση κήρυλος,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Si quid ſuffragarentur exemplaria, lubens legerim ad hunc modum,

ὦ λάχης λάχης

Οταν δ᾽ ἀποθάνης αὖθις ἔσσῃ κήρυλος,

Id eſt, o' Laches Laches,

At ubi mortuus fueris, rurſus eris Cerylus,

ut ὦ λάχης λάχης ſit clauſula prioris carminis, cui ſuccedit integer Iambicus trimeter, tametſi hac de re nolim contendere. Cæterum de Nummorum analogia, ſi quid a' Budæo diſſentit Egnatius, Portium ſuum ſecutus, quod nobis nec otium ſuppetebat, nec ad hunc laborem proprie pertinebat, non fuit ſtudium excutere. Addidimus autem indicem, quo potiſſimum annotauimus, ſi quid noue, præterq; ſuperiorum authorum conſuetudinem, aut ſi quid etiam Græcanice dictum eſt, ne nihil ſit lucri, quod lectorem ad emendum inuitet. Nec hoc tamen ſolum accedet, quin & quicquid adiecit Egnatius, hic habes, & præterea nonnulla, quæ nos ſoli etiam reſtituimus. Bene Vale chariſſime lector, & hiſce noſtris laboribus feliciter fruere.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

ANNOTATA IN C. SVETONIVM TRANQVILLVM PER D. ERASMVM ROTERODAMVM.

A

Abdicat se magistratu. Cla. Cæs. ca. 115
abhorret ostentum, pro exhorret. Gal. ca. 142
ablocare, pro alteri locare, siue locationem soluere. Vitel. ca. 155
abortiui, qui aborsu nati sunt. Cæs. Au. ca. 37
absimilis, pro dissimilis. Otho. ca. 148
abstinuit præfari, cum infinito. Tib. Cæs. ca. 68
abunde potentiæ gloriæq;, pro satis. Cæs. dict. 25
ab uno, pro à quodã Cæs. dict. ca. 9
abutendum se permisit. Galb. ca. 146
accessio morbi, pro παροξυσμὸς Ves. Aug. 167
actuarij ab actis. Cæs. dict. ca. 16
actui rerum, pro agendis rebus. Cæs. Au. 36
actus rerum, pro actione causarum. Cla. Cæs. 112.
idem, Nero. ca. 126
ad Corfinium, pro apud Nero. ca. 121
addormiscere ἐπικοιμᾶσθαι. Cl. Cæs. ca. 107
adhibere modũ. C. Cal. 84
admensus est, pro dedit. Cæ. Aug. ca. 39
adremũdare. Cæs. A. 29
adsimilis. Nero. ca. 120
ad terram dedit, pro abiecit. Cæs. Au. ca. 57
aduenere literæ, pro allatæ sunt. Vesp. Aug. 163
adulterare matronas, pro adulterio stuprare. Cæs. Aug. ca. 47
adulterata, pro adulterio stuprata. Cæ. Dict. 13
æquiparare, pro æquare. Cæs. Aug. ca. 57. Idem Nero. ca. 140

æstuare.Gal.ca.142.Idē,
Ves.Aug. ca. 167
ætate parui, pro minores.
Aug.Cæs. ca. 42
æque q̃, pro æque atq;.Cæ.
Aug. ca. 46
affectus est illi, pro erga il
lum.Tib.Cæs. ca. 76
afflixit, pro uexauit. Tib.
Cæs. ca. 76
affinitas, propinquitas.Ne=
ro. ca. 133
a gente, pro de gente. Vesp.
Augu. ca. 167
agere secretum, pro solum
esse.Tib.Cæs. ca. 78
album citharœdorum.Ne=
ro. ca. 127
album iudicum.Cla.Cæs.
ca.110.Idem Dom.175
aleæ rumor, pro rumore
de alea, & aleam ipsum
lusus genus dixit. Cæsa.
Augu. ca. 48
allectus, pro allego. Vitel.
alliciefactos pro alle- (153
ctos.Vitel. ca. 157
alliū obolere.Ves.A. 163
altero, pro postridie q̃.
Vitel. ca. 154
amanuensibus.Nero. 137
a manu.Vesp.Aug. 160
ambubaiæ.Nero. 129
amisit, pro perdidit. Tib.
ca.63.Idem.Nero.133
amplius quadraginta, pro
plus quadraginta. Cæs.
Aug. ca. 49
animaduersa flagitia, pro
punita.Nero. ca. 125
anteambulones. Vesp. Au.
ante eum, pro coram (160
eo.C.Cal. ca. 98
ante se, pro coram se.Gal.
anticipare, pro ante (144
tempus facere quippiam.
Cla.Cæs. ca. 111
antiquius, pro charius.
Vitel. ca. 158
apophoreta.Ves. Aug.ca.
166.idē Cal. ca. 101
apparatus.Vitel. ca. 157
approbat se illi talem, pro
præstat.Gal. ca. 146
appropinquare.Nero.139
appropinquare, pro aduen
tare.Clau. ca. 118
appropinquo.C.Cal.c.102
aqlus color.Cæs.Aug.c.51
armigeri satellites. Cæs.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Aug. ca. 42
armillatus. C. Cali. ca. 101
asinarius, pro agasone. Cæ. Aug. ca. 57
assimulare, pro simile exprimere. Tib. Cæs. ca. 77
assurrectũ est, impersonaliter. Cæs. Aug. ca. 44
asticos fortasse pro hasticos. C. Cal. ca. 90
asturco. Nero. ca. 137
attẽdit huic rei. Nero. 141
attendit iuri, pro studuit. Gal. ca. 142
author ẽ, nõ pro suadet, sed pro narrat. Cæ. Au. c. 55
aurigare. C. Cali. ca. 89
aurigare, sicut nauigare. Nero. ca. 127. & 128
autores sunt q narrant, nõ solũ q suadẽt. C. Cal c. 87

B

¶ Batuere cum illo. C. Cal. car. 94. 101
bercus lingua Gallorum. Vitel. ca. 159
biduum continens, pro ppetuum biduũ. Cal. ca. 90
biiuge curriculũ. Cal. 90
bis in mẽse, pro bis singulis mẽsibus. Cæ. Aug. ca. 37
bonum factum, pro recte fiet. Cæs. dict. ca. 22
βραβεῦται. Nero. ca. 130
breuiarium compendium. Cæs. Aug. ca. 60
breuiaria, pro commentarijs. Ves. A. ca. 166
bucca, pro bolo. Cæs. Aug. ca. 50

C

¶ Cachinnare. Ves. Aug. ca. 161
caderet ab hoste. Otho. 150
cadere, pro euenire. Ti. Cæs. ca. 65
calceare mulas. Ves. Aug. ca. 167
caliga speculatoria. C. Cali. ca. 101
cameræ ruina. Nero. 132
caminus, pro fumario. Vitel. ca. 155
canusinati. Nero. ca. 130
capillamentũ. C. Cal. c. 87
capsarij. Nero. ca. 134
captura, pro quæstu. C. Cali. ca. 97
censente, pro cẽsens. Græce posuit, non Latine, ut sub-

audias, eo. nam in emendatioribus & peruetustis exemplaribus non additur. Tib. Cæs. ca. 70
certum ac statū. C. Cal. 97
cæterum truncum, pro reliquum. Gal. ca. 148
christus. Clau. Cæs. c. 113
christiani. Nero. ca. 115
cibo illum, pro cibū do illi. Ti. Cæs. ca. 82
circa, pro circiter. Clau. Cæs. ca. 106
circunsedit, pro obsedit. C. Cal. ca. 99
ciuica, sine addito substantiuo, ut subaudias corona, quomodo & aliâs sæpe loquitur. Cæs. dict. ca. 1
Idē. Cl. Cæs. ca. 110
classiarij. Gal. ca. 145
coactio argentaria. Ves. Aug. ca. 159
cælibatus & post ductam uxorem. Gal. ca. 142
cælibatus etiam uiduorū. Cl. Cæs. ca. 114
cœna comis. Otho. ca. 149
cognomines. Vitel. ca. 153
cohorrescere, pro totus horrescere. Ti. Cæs. ca. 67
cohortari inuicem, pro se inuicem. Gal. ca. 145
collationes. Ner. ca. 135
Idem, Tit. Vesp. ca. 169
collatio. Nero. ca. 137
colonia decuriones, q coloniarū sunt. Cæ. Au. c. 41
comessari. Dom. ca. 180
commeatus. Cl. Cæs. ca. 113
comessationes, banket. Tit. Ves. c. 169. et. C. Cal. 101
cōmentarij rerū, et cōmētarij Cæsaris. Cæs. dict. 16
communio sermonis, pro communi confabulatione. Cæs. Aug. ca. 50
cōmunicare lucrū, pro commune facere. Cæs. Au. 50
communis, pro non singularis, aut non exquisitus. Clau. Cæs. ca. 111
comparare, pro emere. Cæ. dict. ca. 13
comparare, planè pro emere. C. Cal. ca. 90
cōpararentur carius, planè pro emerētur. C. Cal. 93
compertā, pro deprehēsam in malū. Tib. Cæs. c. 71

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

cōpluuiū.Cæſ.Au.ca. 55
conata paſſiue.Gal.c. 147
conalium, pro conſiliarÿs ipſis.Tib.Cæſ. ca. 67
concubinatus.Nero.c. 129
condemnauit, pro uicit, ſiue cōdēnari fecit.Ti.Cæ.63
condixit cœnā, pro promiſit.Ti.Cæſ. ca. 73
conficere uias, pro itinera. Cæſ.dict. ca. 17
cōfiſcata pecūia.C.Cal.88
confiſcatus, ad hominem relatum, nō ſolū ad rē, ut cōfiſcata bōa. Ti.Cæ.75
confiſcari hoies.C.Cal. 98
conflictatus morbis. Clau. Cæſ. ca. 105
congruētia morū, pro ſimilitudine.Otho. ca. 149
conſiliarius, ut à conſilÿs. Tib.Cæſ. ca. 71
conſocer.Clau.Cæſ.ca.115
conſpirati, ſicut cōiurati idē et unū. Nero.136.idem, Gal.147.idē, Dom.179
conſulto, data opera, de compoſito, ſiue ex compoſito. ſic enim ſcriptum colligebatur ex ueſtigÿs uetuſtæ ſcripturæ.Cæ.Au.ca. 29
cōſummare dies, pro explere tempus.C.Cal.ca. 98
contabulare ponte conſternere.C.Cal. ca. 90
contingit hos pro cognatus eſt his.Nero. ca. 131
continuatio. Tib.Cæ.c.67
continuare.Nero.ca. 121
cōtra prædicta, cōtra quā prædixerat.Tib.Cæſ.65
contra ſe, ex aduerſo.C. Cal. ca. 89
cōra tribunal, pro è regiōe tribunalis.Cæſ.Au.c.40
contraxit offenſam. Veſ. Aug. ca. 161
contumacia.Veſp.A. 164
conuerſus in pœnitentiam, pro tactus pœnitētia.Cl. Cæſ. ca. 77
conuictor, familiaris.Tib. Cæſ. ca. 77
corporis cura.Dom.c.178
corripuit, pro caſtigauit. Cæſ.Aug. ca. 43
corripere, rurſus. ca. 43
corroborare, pro durare, et robuſtū reddere.Gal.143
creuerat, ηὔξανεν.Ot. 148

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

crucifixis.Domi.ca. 175
crucifigere.Domi.ca. 176
cubiculares.Nero.ca. 134
cubicularij.Domit.ca. 179
cuicunq;, absolute. Vesp. Aug. ca. 163
cuiusq̃, cum uerbo prohibendi. C.Cal. ca. 92
cum magna copia, pro magna multitudine. Cæs. Aug. ca. 31
cum plurimũ, pro ad summum. Cæs. Au. ca. 51
cupiditas in bonam partem. C.Cal. ca. 91
currus decẽiugis. Ner. 128
cursores Ti. Vesp. ca. 170 & Ner. ca. 130
cycladatus. C.Cal. ca. 101

D

Damnosior, pro profusior. Ner. ca. 130
dapsile. Vesp. Au. ca. 166
dealbata. Gal. ca. 144
de cedris, pro è cedris. C. Cal. ca. 96
decessit eo morbo, pro mortuus est. Vitel. ca. 154
decedẽtibus rebus, pro exeuntibus, siue euenientibus. Cæs. dict. ca. 7
decollare etiam apud Senecam. C.Cal. ca. 94
decucurrit, ut ante percucurrit. Nero. ca. 124
decursus, pro fine cursus. Ner. ca. 128
defectores. Nero. car. 137
deflectere, pro diuertere. Cæs. Au. ca. 55
deformatos, pro fœdatos, cũ aliâs sit formare deformare. C.Cal. ca. 93
delubrum. Vitel. ca. 155
demandat illi suam uicem. C.Cal. ca. 97
demortuus. Clau. Cæs. 109
deorũ cibus. Nero. ca. 131
deparca, pro impendio parca. Nero. ca. 130
deꝑdita amore. Domit. 172
desaltare canticum. C.Cali. ca. 101
desinere artem, transitiue. Tib. Cæs. ca. 72
desolata, à desolando. C. Cal. ca. 87
desponsata, pro desponsa. Cæs. Dict. ca. 1
destinabat, absolute, pro

propoſuit.Cæ.Dict.ca.13
deſtinare, pro mittere, Gal. ca. 146
deſtitutus, abſolute, pro deſperans. Gal. ca. 145
deſuper. Nero. ca. 131
determinare, pro terminare. Gal. ca. 146
deteſtabilis homo. Ner. 122
detorſa, depulſa. Gal. 144
detrectare principem, pro recuſare & non ferre. Tib. Cæſ. ca. 69
deturpare, pro deformare. C.Cal. ca. 95
deuotus arenæ, in malum, pro addictus aut deditus. C.Cal. ca. 94
deuotio, pro execratione. C.Cal. ca. 84
deuotus uobis, pro deditus in bonam partem. Tibe. Cæſ. ca. 81
Διάλειπτος. Tib. Cæſ. c. 77
dies luſtricus. Nero. ca. 122
dignatio, pro dignitas. Veſ. Aug. ca. 160. Idem, Domi. ca. 172
dignatione, pro dignitate. Cæſ. Aug. ca. 41
dignatio, pro reuerentia. C.Cal. ca. 91
dignoſceret. Otho. ca. 152
digreſſa dicitur quæ diuortium fecit cum marito. Cæſ. dict. ca. 12
Dilargiri, pro diuerſis dare Cæſ. Dict. ca. 5
dilato rumore, pro diuulgato. Cæſ. Aug. ca. 29
Dimiſit, pro alium alio miſit. Cæſ. dict. ca. 1
dimiſſa è matrimonio, pro repudiata. Ti. Cæſ. c. 75
dimiſſæ, pro repudiatæ. Domit. ca. 174
dimittere, pro repudiare. Tibe. Cæſ. ca. 64. Idem, Tibe. Cæſ. ca. 71
dimittere matrimonium, pro ſoluere aut reſcindere. C.Cal. ca. 92
diplomata. Nero. ca. 124
diritas. Tib. Cæſ. ca. 67
diſcalciatus. Nero. ca. 140
diſpenſatio. Otho. ca. 150
diſpenſator ordinarius. Gal. ca. 145
diſſedit, pro diuortium fecit. Tib. Cæſ. ca. 12

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

distrahere pluris Ves..Augu. ca. 165
diuersa factio, pro aduersis partibus. Ti. Cæs. ca. 61
diuortium fecit cũ illa, pro ab illa, Clau. Cæs. ca. 114
Idem. Tit. Ves. ca. 168
diurni. Clau. Cæs. ca. 119
Diuulgare. Otho. ca. 149
dolon, gladiolus. Claud. Cæs. ca. 108
dominium, pro dominatu, tametsi & domini probe quadrat. Ti. Cæs. ca. 78
donatiuum. Nero. ca. 123
idem, Gal. ca. 146
ducatus. Nero. ca. 133. Ti. Cæs. ca. 67

E

EAtenus, pro hactenus. Tib. Cæs. ca. 71
emanat in uulgus. Nero. ca. 122
emissarium lacus. Claud. Cæs. ca. 111
enectos, pro extinctos. C. Cal. ca. 100
enotescere, sicut innotescere. Otho. ca. 149
eodem loci, pro eodem loco, sic enim habet codex uetustissimus. Cæs. Aug. c. 46
Idem. C. Cal. ca. 101
e plebe homines, pro plebei hoies. Cæs. Aug. c. 43
equestria. C. Cal. ca. 92
equile. C. Cal. ca. 101
erat in oblectamentis, pro in delicijs. Ti. Cæs. ca. 82
esse gratiæ, pro cõciliare fauorem. Clau. Cæs. ca. 111
est illi in fatis. Cl. Cæs. 119
Et ea, pro idq;, magis Græce q̃ latine. καὶ ταῦτα. Ti. Cæs. ca. 68
euiluit. Clau. Cæs. ca. 109
euocati. Gal. ca. 144
exacerbare. Gal. ca. 146
exacerbatus. Tib. Cæs. 79
exarmare. Domit. ca. 178
excalceare. Vitel. ca. 154
excedere, pro mori. Vesp. Aug. ca. 160
excessit, obijt. Nero. ca. 122
excessus, pro obitu. C. Cal. ca. 84. & Ves. Au. 160
excitare turrim, pro erigere. C. Cal. ca. 99
excitare tumulum, pro extruere. Clau. Cæs. c. 104

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

ex destinato, ex proposito, nō casu. C. Cal. ca. 98
execratus, pro male precatus siue deuouit. C. Cali. ca. 94
ex eo, ἐκ τούτου. Claud. Cæs. ca. 107
exercitationes, pro exercitijs. Nero. ca. 123
exercuit principē, pro principatum. Ti. Cæs. ca. 71
exhibuit, pro præstitit. Ti. Cæs. ca. 71
exitiabilis clades, pro internecciua. Cæs. Aug. ca. 32
exierat ī uulgus. Gal. 148
exigere creditum. Vespa. Aug. ca. 164
exijt opinio, pro emanauit in uulgus. Nero. ca. 140
exoleta, pro desueta. Clau. Cæs. ca. 112
expertæ industriæ, pro exploratæ. Ves. Au. ca. 161
expertissimus. Ti. Cæs. 67
expergefacta somno. C. Cal. ca. 96
Expilare tabernulas. Nero. ca. 129
ex pœnitentia. Otho. c. 149
expressit, pro extorsit. Ves. Aug. ca. 160
explendescere, pro emmnere. Ti. Vesp. ca. 168
extendens, pro intendens. C. Cal. ca. 96
extranei. Clau. Cæs. c. 105

F

Fabularis historia. Tib. Cæs. ca. 82
fabulator, pro collocutore. Cæs. Augu. ca. 51
facere reum, Ti. Cæs. c. 68
factio. Domit. ca. 174
famosa, in malam partem. Tib. Cæs. ca. 70
famosæ, īfames. Ti. Cæs. 71
famosi equites, pro notis ac celebribus. C. Cal. ca. 90
fauorabile. Nero. ca. 141
fauorabilis, pro gratiosus. C. Cal. ca. 85
fecit stipendia, pro meruit. Cæs. dict. ca. 1
ferus aper dictus quasi sine apri cicures. Cæs. Au. 47
ficos biferas noue dixit, pro fructu arboris biferæ. Cæs. Aug. ca. 50
filijfamilias Ves. Au. 164

finis mortalitatis. Claud. Cæs. ca. 120
finitimum bellum, quod cũ finitimus geritur. Cæs. Augu. ca. 25
fœderata, pro fœdere iuncta. C. Cal. ca. 84
forense uestis genus. C. Cal. ca. 89 (177
formalis epistola. Domi.
formare, pro ministrare thema & argumentum. Cæs. Aug. ca. 54
formata in admirationem, pro simulans admirationem. Clau. Cæs. ca. 117
formatus sermo. Nero. 138
fortuitus, Nero. ca. 132
fremebat fraudari. Gal. ca. 146
frequentare dies. Cæs. Augu. ca. 43
fulcra lectorũ. Cl. Cæ. 116
funalis equus, qui fune trahit. Tib. Cæs. ca. 62
fundare molẽ. Cl. Cæs. 111
funerare, pro sepelire. Domit. ca. 179
fungi munera senatoria, pro fungi muneribus. Cæs. Augu. ca. 37
furnaria. Vitel. ca. 153

G

Galericulus. Oth. 152
gaza. Nero. ca. 131
generatim, per genera. C. Cal. ca. 90
generosissima, pro nobilissima. Tib. Cæ. ca. 75
genitiuæ notæ. Cæs. A. 51
genitura, genesis. C. Cal.
gesticulari carmina. (102 Nero. ca. 136
gibba, non gibbus. Domit. gibber. Gal. 142 (180
grassatores, qui grassantur ferro. Cæs. Aug. 36
gratiam fecit coniurandi, pro permisit coniurare. Cæs. Aug. ca. 30
gratiã fecit reddendi equi. Cæs. Aug. ca. 38
gratificans illi, pro in gratiam illius. Nero. 123
gratiosa, pro grata. Otho. gratularẽtur oppres (149 sum Seianũ. Cl. Cæs. 106
grauabatur oposa prætoria, pro fastidiebat, ac moleste ferebat. Cæs. A. 49

grauedo capitis. Cæs. A. 52

H

¶ Habeo precari, pro habeo q̃d precer. Cæs. A. 45
hamaxica cursores. Nero.
hierosolyma genere (130 fœminino. Cæ. Au. c. 55.
Idem. Tit. Ves. ca. 168
hi tuberes, non hæc tubera. Domi. ca. 178
honorarius tumulus. Clau. Cæs. ca. 104
honorata, pro honesta. Oth. ca. 148
humare, pro humo condere. C. Cal. ca. 84
hyemare, pro affligi ĩ cõmodo hyemis: quod ꝑperã interpretatus est Beroaldus. Hãc uocẽ ĩ Salustio notauit Seneca. Cæs. Aug. 49
hypocrita histrio. Ner. 128

I

¶ Iacere significatiões. Nero. car. 134
ientare. Vitel. ca. 155
idipsum, pro idem. Nero.
ignotissimus, pro ob- (128 scurissimus. Tib. Cæ. 73
illud horæ, pro eo tempore. Nero. ca. 129
illachrymare supplicijs. Vespa. Augu. ca. 165
illa quidẽ, more Ciceronis. Vesp. Aug. 159
illudere capitibus. ἐντρυφᾶν. Tib. Cæs. ca. 74
imaginaria militia. Clau. Cæs. ca. 113
Impertit osculo. Nero. 134
impertitus honore, passiue. Cl. Cæs. ca. 105
Inauditos, pro indicta causa. Gal. ca. 146. Idem, Vitel. ca. 147
in bona et nomẽ. Gal. 146
Incestũ hoc. C. Cal. ca. 96
Idem Nero. ca. 5. Idem Dom. ca. 174
incolumus status. Ner. 140
Inconsyderantia, sicut incogitantia. Cl. Cæs. ca. 118
increpita cupiditas, ut ad rem quoq; pertineat. C. Cal. ca. 98
In crepidis, pro crepidatus. C. Cal. ca. 101
increpo te auaritiæ. C. Cal. ca. 97
incumbit illi spes, pro eo

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

quod imminet, aut manet
illum. Tib. Cæs. ca. 66
indifferens, pro eo qui non
discernit, aut curat. Cæs.
Dict. ca. 15
in diebus paucas, pro intra
dies paucos. Nero. ca. 121
indifferēter ferre, pro susq;
deq;. Domi. ca. 180
in disciplinā traditus, pro
docendus. Nero. ca. 123
inducta & superscripta.
Nero. ca. 140
indulsisset, pro amisisset.
Cl. Cæs. ca. 111
induxit in animū succense
re, pro uoluit, cum uerbo
infinito. C. Cal. ca. 84
in fabulis esse, pro traduci
sermone hominum. Cæs.
Augu. ca. 48
inferiæ, anniuersariæ. C.
Cal. ca. 88
infensior. Vitel. ca. 157
inhonoratus. Cl. Cæs. 108
inire honorem, pro susci-
pere, imo gerere, incipe-
re. Cæs. dict. ca. 5
iniungere, pro mandare,
ἐπιτάττειν. Ti. Cæ. c. 67
Idem. C. Cal. ca. 89
inopinanter, pro subito, &
præter expectatum. Tib.
Cæs. ca. 78
in punctum, pro in singu-
la puncta. Nero. ca. 130
inqetare, pro molestus esse.
Cæs. Au. ca. 43. Idē. Ne-
ro. ca. 132. idem. C. Ca-
li. ca. 103
inquietatus. C. Cal. c. 92.
Idem. Cl. Cæs. 107
inquilini. Nero. ca. 137
in serum, pro in uesperā.
Cæs. Augu. car. 30
in serū usq;. Otho. 152
instante. Nero. ca. 139
instar, pro signo substanti-
ue. Cæs. dict. ca. 17
institoriæ operæ. Nero. 129
instituisse, pro incipere.
Otho. ca. 152
instratus, pro tectus. Cl.
Cæs. car. 111
insulæ domus magnatum
semotæ. Nero. ca. 134
inter conuentum, pro in
conuentu, sicut inter cœ-
nam. Gal. ca. 143
inter cœnā, pro inter cœ-
nandum.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.2.29

nandum. Tib. Cæs. 76
intercapedo, pro interuallo. Cæs. Augu. 38
interdictus coitus. C. Cali. 92
interdixit peti, pro uetuit. Gal. 143
internetio siue internectio. Otho. 152
internuncij. Otho. 151
inter pœnam, sicut inter cœnam. Tib. Cæs. 78
interpretata, passiue. Nero. 125
introitus noui sacerdotij, pro initu. Cl. Cæs. 107
inuitauit se largiter, pro multum bibit. Cæs. Augu. 51
ira, iracundia. Cl. Cæs. 118
iterare honorem. Claud. Cæs. 110
itus, reditus. Ti. Cæs. 72
ius nundinarum. Claud. Cæs. 108

L

Lacinia. C. Cal. 95
idem. Cl. Cæs. 109
laticlauij, lato clauo insignes. Cæs. Augu. 38
latores literarū. C. Cal. 98
latinitas ius latij, ut ciuitas ius urbis. Cæs. Aug. 42
laudes uirtutum, pro laudatione. C. Cal. 88
laxatus calceus. Otho. 150
laxitas, pro spaciositas. Nero. 130
laxum dixit spaciosum & capax. Tib. Cæs. 64
lecticarij. Otho. 150
lecticula lucubratoria. Cæs. Augu. 51
leuis sine anulo, absolute. Nero. 126
libellus memorialis, scriptum memoriae causa paratum. Cæs. dict. 16
liberare fidem obligatam. Clau. Cæs. 107
libidinari. Nero 130
librum edidit non esse, pro eo quod est, libro edito te status est. Cæs. dict. 15
libuissent, ut, Non te hæc pudent? Cæs. dict. 5
litare uictimas. Otho. 151
lorica lintea. Gal. 147
ludit aleam, nō alea. Cæs. Augu. 49

lusit aleam. Nero. 130
luxata machina. Ner. 132
lychnuchos, legendum ex uetustissimo codice. Lychnuchi, qui portant lucernas, hi ab elephātis gestabantur. Cæs. Dict. 11

M

Machinosum. Nero. car. 132
macteæ uenenatæ. C. Cal. 96
magis ac magis. Vitel. 156
mala pugna. C. Cal. 100
male animatus erga principem. Vitel. 155
male pedatus. Otho. 152
malignitas, pro inuidentia. C. Cal. 95
manceps operarum. Vesp. Aug. 159
māsio, σταθμός. Ti. Ves. 171
manubialis pecunia. Cæs. Aug. 35
manuleatus. C. Cal. 101
malignitas, pro inuidia. Nero. 12
manducare, propemodum pro edere positum uidetur, nisi forte comesas excupit. Cæs. Aug. 50
manus remisi, pro iactibus. Cæs. Aug. 48
mappá mittere. Nero. 126
maritare. Vesp. Aug. 164
matrix arbor primū consita, unde syluescunt cæteræ. Cæs. Aug. 57
maxime placitā. C. Cal. 96
mechanicus, machinarum artifex. Vesp. Aug. 165
medendæ ualetudini. Tit. Vesp. 170
meditatus, pro tentauit. Nero. 133
medio tēpore, pro μεταξὺ, siue interea. Cæs. dict. 21
mellita. Nero. 129
mensis insequens, pro proximo. Domiti. 171
mente lapsi, mente capti. Cæs. Aug. 42
meretricium, pro quæstu meretricio. C. Cal. 97
meridiani. Clau. Cæs. 116
meridiaret. C. Cal. 96
meritorium cœnaculum. Vitel. 155
meritoria uehicula. C. Cal. 97

meridiare.Nero. 122
metoscopus.Tit.Ves. 168
miliariæ.Nero. 130
ministrator.Vitel. 159
minus mille.Nero. 130
missam facere, pro repudiare.C.Cal. 92
missilia uariarum rerum, pro uarias res missibiles. C.Cal. 89
missilia rerum.Nero.car. 124.& 127
M.Lolio offensior, pro subiratus.Tib.Cæs. 65
moderatio absolute, pro lenitate siue modestia.Tib. Cæs. 71
modicella.Nero. 139
molitores à moliendo.Domi. 175
molitrix.Nero. 133
morem retulit, pro instaurauit.Cæs.dict. 51
mouere uẽtrem, ciere aluũ. Nero. 132
mox, pro deinde. Cæs. Aug. 42
mulctatus est pœna, pro puniti.Cæs.Aug. 32
multifariam.Tib.Cæs.76.& C.Cal.car.89.& Gal. 147
multiplicia.Cl.Cæs. 111
multiplico.Nero. 127

N

Naturæ & literæ.Cæs. Aug. 46
nauigauit Oceanum.Cl. Cæs. 104
nec eo minus, pro nihilo secius.Otho. 150
nec quicquam aliud, pro tantum.Nero. 137
nec non &.Tit.Vesp.168
nedum, pro tantum abest. Tib.Cæs. 74
neglexit nisi.Nero. 132
nemine gnaro, pro conscio. C.Calig. 99
neq; quicquam quàm, pro tantum frementes. Clau. Cæs. 107
neq; secius eo, pro nihilominus.Domit. 176
nicon græce, uincens, νικῶν. Cæs.Aug. 57
nihil aliud quàm, pro tantum.Vesp.Aug. 161
nihil aliud, pro duntaxat, more Græco μηδὲν ἄλλο.

Cæſ.dict. 5
nihil aliud quàm uecta-
batur, id eſt, tantum ue-
ctabatur. Cæſ. Aug. 52
nihil aliud q̃, pro tantum-
modo. Domi. 180
nihil amplius q̃, pro tan-
tum. Gal. 147
nihil amplius quàm mo-
nuit, pro tantum monuit.
Clau. Cæſ. 110
nihil antiquus. Cl. Cæſ. 108
nihil dum, pro nihil ad-
huc. Cæſ. dict. 2
nihil quàm, pro nihil aliud
q̃. Clau. Cæſ. 117
niuatæ aquæ. Nero. 129
nocti illuxit dies, quæ ſe-
cuta eſt proxime. Cæſ.
dict. 23
non temere, pro uix unq̃,
ſiue ferè nunquam. Cæſ.
Augu. 50
non temere, non ferè. C.
Cal. 96
non ultra quàm compedi
bus coercuit, pro tantum
compedibus. Cæſ. Au. 47
notabile, in bonam par-
tem. Domi. 180
notabiles uetuſtate ac rari-
tate res. notabiles dixit in
bonã partem. Cæſ. A. 49
notabilis fauor, pro inſi-
gni, in bonam partem. C.
Cal. 87
notum fecit, pro ſignifica-
uit, ἐδήλωσε ſiue ἐγνώρισε.
Cæſ. Au. 46
nouare, pro mutare. Do-
mi. 174
nouellare. Domi. 174
nouiſſima. Tit. Veſp. 168
nugatur rurſum. Tiber.
Cæſ. 63
nullius non facinoris, pro
cuiuſuis facinoris. Cæſ.
Aug. 36
nummus aſper. Nero. 137
nundinari. Tit. Veſp. 169

O

¶ Obſecratio, pro litania.
Clau. Cæſ. 112
obeſitas corporis. Clau.
Cæſ. 119
obeſitas uetris. Domi. 179
obfirmate, pro pertinaciter.
Tiber. Cæſ. 69
obolere allium. C. Cal. 91
offendebatur componi, pro

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

grauiter ferebat, cum uer bo infinito. Cæ. Au. 54
offensæ leues. Cl. Cæs. 114
offensior pontificibus, pro iratus. Nero. 121
offensus patribus, pro inuisus. Cæs. dict. 5
officij duxit, pro putauit
officiosum, absolute. Tib. Cæs. 64
omnino ὅλως. Nero. 116
opere censorio, pro functione censuræ. Cæs. dict. 12
ostentant, pro passim ostendunt. Cæs. Aug. 53

P

Pallacæ. Vesp. Aug. 166
parapsis leguminis. Galba. 145
parsurus. Tib. Cæs. 79
partes in conuiuio. C. Calig. 89
patentissimo loco. Clau. Cæs. 116
patriciatus, pro ordine siue dignitate patriciorũ. Cæs. Aug. 25
paucis quàm, non addito post, pro paucis post diebus. Tib. Cæs. 78
paulominus, pro propémodum. Tib. Cæs. 73
paulominus quàm, pro propémodum, noue dixit. Tib. Cæs. 69
paulominus, pro penè. Nero. 135
pensio, pro solutione. Vesp. Aug. 167
pependi. Domi. 175
pepẽdit tributa. Domi. 177
peragere, pro perficere. C. Cal. 96
perannare, ut pernoctare. Ves. Aug. 161
per assem & libram. Cæs. Aug. 46
per causam, pro prætextu. Otho. 149
perceptas, pro ante receptas. Cæs. Au. 55
perductam, pro traductã. C. Cal. 92
peregit theatrum, pro perfecit. Cl. Cæs. 108
perferre legem non potuit, pro ad finem, siue ad plenum ferre, cum cepisset. Cæs. Aug. 37
perfidiose. Cæs. Au. 31

per idem tempus, pro sub idem. Gal. 144
perinde q̃. Domi. 178
perinfamis. Vitel. 153
pernoctare. Tib. Cæs. 67
per quietem, pro in somnis. Cæs. dict. 23. Idem Cl. Cæs. 117
persuasoriæ assertiones. Domi. 174
persuasissimũ. Nero. 130
pertesus se, sicut perosus. Tib. Cæs. 81
per uices, id est uicissim. Clau. Cæs. 119
peruigilium. C. Cal. 101
philosophia contraria imperaturo. Nero. 140
phonascus, magister uocis exercendæ. Nero. 129
pigneratus fidem, pro stipulatus siue pactus. Claud. Cæs. 107
pignerauit unionem. Vitel. 155
pingui toga. Cæs. Aug. 52
pistrinensia iumẽta. C. Cal. (97
plectrum linguæ titubans. Claud. Cæs. 116
plenus persuasionis, pro ualde persuasus. Ti. Cæs. 81
plurifariam, pro multis modis. Cæs. Aug. 41. idẽ, 51 Nero. 128
plurifariam. Tib. Cæs. 74 & Claud. Cæs. 111. & C. Cal. 101
plurimum uixit, pro plerunque. ἐπιτοπλεῖστον. Gal. 143
podium. Nero. 124
pœnitens facti. Vitel. 158
pœnitenda. Ves. Aug. 159
pœnus multiplex ποικίλη Nero. 124
ponere barbam. C. Cal. 85
pone uerticem. Nero. 140
pontiæ meminit & Hieronymus. C. Cal. 88
popinæ. Nero. 125
porcellus. Nero. 132
portentuosus, ut montuosus. Domi. 173
poscat. Vitel. 156
posticæ pars. Otho. 150
potaturus, pro bibiturus. Nero. 139
potestates, pro magistratibus. Clau. Cæs. 113
potiri rerum. Ves. Au. 161

potionatus, ueneno affe-
ctus.C.Cali. 100
prædari bona.Domi. 176
prædicta aruspicis.
Otho. 150
prædictam cœnam, pro
præstitutá.Cl. Cæs.107
prægrauant, absolute, pro
præpollent, siue præpon-
derant.Cæs.dict. 21
prægredi, pro præcedere.
Tib.Cæs. 62
præire obsecrationem, pro
dictare.Clau. Cæs. 112
prælucere dicitur, qui præ
cedit cum lumine. Cæs.
Aug. 35
præmiari.Tit.Vesp. 169
præstructum, arte præpa-
ratum, & composito fa-
ctum.Tib.Cæs. 76
præstitit principem, sine se.
Tibe.Cæs. 71
prætenta à prætendo. Cl.
Cæs. 107
Prima lux, summum dilu
culum. Cæs. Aug. 51
Prima uespera, sicut pri-
ma luce.Ti.Cæs. 83
Primo diluculo.Vitel.158
primos pilos. C.Cal. 98
primum, pro prius, cum de
duobus agat.Ti.Cæs. 62
principia in castris. Otho.
priuauit honore. (150
Nero. 137
proculdubio. Nero. 121
pro æde, ante ædem.Cæs.
dict. 17
profunda gula.Vitel. 155
progener, generi pater.
Cæs.Aug. 31
pro gradibus. Vitel. 158
promulgare. Nero. 134
pronior Dolobellæ. Gal.
pronior huic rei, pro (145
in hanc rem.Nero. 135
pronus ad hæc.Vitel.155
propalam.Clau.Cæs.109
&.C.Cal. 91
propagare commeatum, pro
producere siue proferre.
C.Cal. 94
propitiare Deum.Vesp.
Augu. 162
propitiare manes, pro pla-
care.Otho. 151
propinare, præbibere.
Tib. Cæs. 73
proponere, pro promulga-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

re. C. Calig. 97
propter quod. Gal. 142
proscripta, pro palàm scripta. Nero. 135
prosperitas rerum, non solum hominis. C. Cal. 94
proximus, τοῖς πλησίον. Otho. 150
publicare hominem, pro populo communem facere. Claud. Cæs. 113
publicare se, pro ostendere populo. Nero. 127
publicauit, pro publice edidit. Cl. Cæs. 105
puerulus, pro puellus. Dom. 173
purificare. Cæs. Aug. 55
pyxis ueneni. Nero. 138

Q

Quadrifariam. Vitellius. 156
quadragesima .s. pars. C. Calig. 97
quadragesimæ. Vespa. Augu. 159
quàm multa, pro multa. Cl. Cæs. 111
quam uoluntatem, cum mox præcesserit uoluntate, quod in Ruffino reprehendit Hieronymus. Cæs. Augu. 34
quàm ut, pro aliter quam ut. Gal. 143
quanta posset maxima. Nero. 138
quanti calceasset. Vesp. Augu. 167
quantum, pro sicut. Vesp. Augu. 161
quas maximas, pro quam maximas, siue quantas maximas. Cæs. Dict. 13
quatenus, pro quandoquidem. Clau. Cæs. 114
qui iuxta erant, pro familiaribus more Græco. τοῖς πλησίον. C. Cal. 86
quingenos, pro singulis quingentos. Cæs. dict. 11
quondam, pro quodam tempore. Cæs. Augu. 32. & Tib. Cæs. 76
quondam, pro aliquando. Clau. Cæs. 104
quoquo modo. Nero. 139

R

Radit caput, pro radendum curat. C. Cal. 85

recens condita, pro nuper. Tibe. Cæſ. 60
recenſo, pro recenſito. Veſ. Augu. 164
recenſiti, à recenſeo. Cæſ. dict. 12
recepit ſe Samum inſulam, abſq; præpoſitione. Cæſ. Augu. 30
regnoſcere, pro recenſere. C. Cal. 88
recognoſcere turmas, pro recenſere. C. Cal. 88. & Cæſ. Augu. 38
recognouit turmas, ut ante. Cæſ. Augu. 38
rectæ cœnæ. Domi. 174
recuperare ſomnum. Cæſ. Augu. 51
refector. Veſp. Aug. 165
reficere ædificium. Claud. Cæſ. 113
refrigeratus, pro reſocillatus. Clau. Cæſ. 119
reguliolus auis. Cæſ. dict. 23
reliquiæ. Domi. 175
remaledici. Veſ. Aug. 164
remolitus, aut remollitus ex uetuſto exemplari, pro placatus. Cæſ. Aug. 51
renuntiare amicitiam, pro denunciare amicitiam diſciſſam. C. Cal. 84
renunciare uitæ. Gal. 145
repletus eruditione, ut Græcis ἀνάπλεως. Cæſ. Augu. 54
repræſentare, pro exhibere. Claud. Cæſ. 111. & Cæſ. Aug. 60
repræſentare, pro rurſus exhibere. C. Cal. 103
repræſentata, pro exhibita. C. Cal. 88
repromiſſio. Otho. 149
repromittere, pro promittere. Tib. Cæſ. 66
requirere authores, pro exigere, ſiue poſcere. Cæſ. Augu. 44
repudiare, pro dimittere quam duxeris. Cæſ. dict. 1
repromittere. Cl. Cæſ. 111
reſarcio. Clau. Cæſ. 106
reſcripturum, pro denuo ſcripturum. Cæſ. dict. 16
reſiduos lectos, dixit relictos. Cæſ. Aug. 50

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

res missiles, quæ sparguntur in uulgus. Cæs. Augu. 58
restitit, pro substitit. C. Cal. 103
retardare. Gal. 148
retardatus. Otho. 151
retaxare. Vesp. Aug. 164
reuerentissime, pro religiosissime. Cæs. Aug. 55. & Nero. 128
reuocare, pro instaurare. Cl. Cæs. 112
reuocauit, pro instaurauit. Nero. 131
rex regum. C. Cal. 85
rumpere patientiam, hic patientiam posuit pro μακροθυμία. Tib. Cæs. 68

S

Sabbata. Tib. Cæs. 68
sabbata Iudæorum. Cæs. Aug. 50
sacrificuli. Tit. Domi. 171
sagulati. Vitel. 156
Saltare fabulã. C. Cal. 102
sanguinis missio. C. Cal. 94
scalprum librarium. Vitel. 153
scienter, pro scite. Tit. Ves. 168
sciscitatus est illum. Domi. 178
secubare. Tib. Cæs. 62
secunda existimatio, pro fama prospera. Cl. Cæ. 107
secundum quietem, pro per quietem. Cæs. Aug. 56
seducto, pro seorsim abducto. Clau. Cæs. 117
semen, pro genere. C. Cal. 92
semiustulandum. Tiber. Cæs. 83
sermocinari, διάλεκτος. Tib. Cæs. 77
sestertius nummus genere masculino. Cæs. dict. 24
sexaginta amplius, pro plures sexaginta. Cæs. dict. 22
sexto q̃ profectus erat mense, sine post. Cl. Cæs. 111
sibi reciprocum. C. Cal. 84 & Clau. Cæs. 118
simul ac primum. Nero. 137
singulatim. Nero. 125
soccus muliebris. C. Caligu. 101

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

ſolaria.Nero. 125
ſolenne, pro ſolitum. Cæſ. Aug. 41
ſolennes dies. Cæſ. Au. 43.
ſororum nepotes, pro ex ſororibus nepotes. Cæſ. dicta. 24
ſorticula. Nero. 127
ſortem trahere, pro ducere. Tib. Cæſ. 65
ſpeculabundus, pro ſubinde ſpeculans. Tib. Cæ. 80
ſponſaliorum dies, ut Saturnaliorum. Cæſ. Aug. 43
ſtare, pro ſubſiſtere. Otho. 150
ſtrena ineunte anno. C. Cal. 98
ſub paterna auia educatus. Veſp. Aug. 160
ſubdebile. Vitel. 159
ſubducta ratione. Claud. Cæſ. 111
ſub æde. Otho. 150
ſub exitu. Nero. 140
ſub exitu, pro ſub exitum. Clau. Cæſ. 119
ſub crimine. Nero. 133
ſub idem tempus, pro circa idē tēpus. Tib. Cæſ. 78
& Otho. 151
ſub idem tempus, pro circa hoc temporis. Cæſ. Augu. 46
ſubinde, pro mox. Gal. 141. & Tit. Veſp. 168. & Gal. 144
ſub manum, pro prompte. Cæſ. Aug. 42
ſub pœna mortis. C. Cal. 99
ſub pœna ſeruitutis. Tiber. Cæſ. 72
ſubſequi, pro παρακολουθεῖν. Cæſ. dict. 16
ſubſortitio, pro ſuffectio. Cæſ. Dict. 12
ſubſtringere faſcia. Gal. (148
ſuccollare, collo ſuppoſito fulcire. Clau. Cæſ. 107
ſuccollatus, collo ſuppoſito ſublatus. Otho. 150
ſummiſſim fabular. Cæſ. Aug. 50
ſuper cætera, pro præter. Cl. Cæſ. 114. Nero. 129. Vitel. 157
ſupereſſe, pro adeſſe, hoc eſt, patrocinari. Cæſ. Au. 44

super festinatas Liuiæ nuptias, pro præter festinatas. Cæs. Aug. 48
superinducit. Nero. 138
super pristinum, pro præter pristinum. Claud. Cæs. 109
super, pro præter. Claud. Cæs. 106. Tibe. Cæs. 77. & Otho. 150. & Domi. 172. & C. Cal. 96
super, pro ultra. Nero. 131
superq;, pro præter, nam legimus in uetustissimo codice. Cæs. dict. 8
super se collocauit, pro in loco superiore, & honoratiore. Cæs. Aug. 40
supersedit uisere, cum infinito. Cæs. Aug. 55
super siue supra, pro plusquàm. Cæs. A. 37. et. 38
superstans. Nero. 139
superstat colūnæ. Gal. 148
super uictorias, pro præter. Clau. Cæs. 104
suscipere liberos. Claud. Cæs. 111
suspendere, pro ducere, & suspensos habere. Tibe. Cæs. 68
suspicor legendū, Iacta esto alea: sic enim citatur à Plutarcho, πᾶς ἐῤῥίφθω κύβος. Cæs. Dict. 9
sustinuerat, pro uoluerat. Cæs. Aug. 35
sustinuerit capere, pro uoluerit. Cæs. Aug. 47
sustinuit nocere, pro uoluit, siue animū induxit, aut certe potuit, ut Græci ἐτόλμα nonnūquam dicunt. Cæs. Dict. 20
sustinuit uidere, pro potuit. C. Calig. 94
sustulit cachinnum, pro clare risit. Cæs. Aug. 58

T

Talitrum, pro ictu digito, uulgo ein schnall oder knupken. Ti. Cæs. 81
tantum non, pro propémodum. Tib. Cæs. 64. Idem pro penè. Ti. Cæs. 79. & Domit. 178. & Tiber. Cæs. 81. & Vitel. 157
tempestas in bonam partē. Tit. Vesp. 171
tēpore medio. C. Cal. 92

tenaces morbi. Cl. Cæ. 105
teneret, pro uinceret. Domi. 175
terra mouisset, pro terræ motus fuisset. Cl. Cæs. 112
testificari, pro testari. C. Cal. 87. & Gal. 144
testificatus. Ves. Aug. 165
titubantia oris. Vitel. 154
togæ restrictæ & fusæ. Cæs. Aug. 50
togæ uirilis dies. Claud. Cæs. 105
tondere barbam, radere barbam. Cæs. Augu. 51
torques aureus genere masculino. Cæs. Aug. 40
traderent, pro prædicarēt alijs. Clau. Cæs. 107
tradita, à maioribus accepta. Nero. 121
traducere. Tit. Vesp. 170
traducere, non pro diuulgare, sed in diuersam partem ducere. Cæs. Dictat. 6
trahere genus, pro ducere. Tiber. Cæs. 61
traiectus, pro transuersim iactus. Nero. 139
transfigurare. Nero. 129. & 137
transfigurata. C. Cal. 90
transijt. Vesp. Aug. 162
transmigrauit, pro demigrauit. Tib. Cæs. 66
transmittere, pro traijcere mare. Cæs. Di. 17
transmittere, pro lesser passer. C. Calig. 86
trāsnominauit. Dom. 177
transportauit in insulam, pro deportauit. Cæs. Augu. 47
trecenos, pro singulis centum. Cæs. Dict. 11
trecentos amplius. Claud. Cæs. 115
trepidanter. Nero. 139
trifariam. Vitel. 156
trinis, pro ternis. Nero. 140
tulerat animus, pro libuit. Otho. 150
tumultuari. Gal. 144
tympanizo. Cæs. Aug. 48

V

Valentissimi, robustissimi. Cæs. Au. 37
ualere dicentes, pro ualere iubentes. Tib. Cæs. 82

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

ualet rostrum. Vitel. 159
Vbicunq; sine uerbo, pro ubiuis. C. Cal. 97
ubi plurimum. Domi. 174
uectigaliorum, pro uectigalium. Cæs. Augu. 60. & C. Cal. 88
uenatio, pro ludo. Nero. 122
ueneta factio. Vitel. 157
uenenarij. Nero. 132
uenereus iactus. Cæs. Augu. 49
ueræ, siue falsæ, pro seu ueræ, seu falsæ. Ves. Augu. 162
uergente die, pro inclinato. Otho. 150
ueretrum. Tib. Cæs. 79
uertente anno, pro finito, sicut ineūte. Cæs. Cal. 96
uersanti pecunias, pro tractanti. Gal. 144
uespere, pro uesperi. Luce, pro luci. Cæs. Aug. 56
ueteramētarius. Vitel. 153
uexillatio. Gal. 147
uicæ mundi, pro instar mundi. Nero. 131
uicibus, p uices. C. Cal. 90
uiduata. Gal. 142
uiginti amplius, pro plus quàm uiginti. C. Cal. 92 & Nero. 126
uinarij, οἰνοπῶλαι. Claud. Cæs. 118
uiro coram, pro in conspectu uiri. Cæs. Aug. 48
uiscus hoc, pro carne. Vitel. 157
ulli fœminæ, pro cuius fœminæ. Cæs. Dict. 6
ultimo, pro deniq;. Nero. 131
ultro citro, sine coniunctione. C. Calig. 90
unus, pro quidam. Clau. Cæs. 117
uocatores. C. Cal. 97
uocatu ipsius. C. Cal. 97
usq; adhuc, pro hucusq;. Domit. 179
ut non adijceret, pro nisi adijceret. Cæs. Aug. 44
utricularius. Nero. 140
ut siquis unquam, pro, ut q maxime. Tit. Ves. 169
uxor imaginata est, pro uxori uisum est per somnium. Cæs. dict. 23

EVTROPII LIBRORVM X. DE REBVS ROMANIS, AD VALENTEM AVGVSTVM.

INDEX.

A

¶Adrianus in imperium euectus Plotinæ auxilio. car. 258
adriani literæ. 258
adrianus moritur. 258
adrianus inter diuos relatus. 258
Aegyptus imperio Romano adiuncta. 250
æmiliĳ humanitas. 231
æmilianus Maurus regnat. 263
agrippina. 251
albanorum ciuitatis expugnatio. 240
alexander Epyrota moritur. 216
alexandria quo tempore condita. 216
alexander. 262
algidius mons ab algore dictus. 214
amplitudo Hierosolymæ urbis. 245
amphitheatrum à Tito conditum. 256
amulius uirilem stirpem interficit. 209
amulius interficitur. 209
antonius & Lepidus Cæsari amicissimi. 249
antonius Cleopatram duxit in uxorem. 250
antonius se ferro traiecit.
androgenus in mare præcipitatur. 234
annulorum modios tres Carthaginē misit Hānibal. 226
aper a Diocletiano gladio trucidatur. 267
aphricanus exulat. 232
aphri iterum uicti. 220
appius Claudius de aphris primus triūphator. 220
appius à populi tumultu cæsus est. 214

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

appia uia cur dicta. 217
aphricani laus. 233
apoplexis morbus. 259
arma aurea, argenteaq;. (233
aruns & Brutus mutuis se trucidauere unlneribus. 213
ariminum & Beneuentũ oppida a' Romanis condita. 219
aristonici mors miserrima. 236
archelaus Mitridatis dux. (240
archelaus triduo in paludibus latuit. 240
aristobolus primus apud Iudæos diadema sumpsit. 239
artaxata Armeniæ maioris ciuitas. 245
asylum Athenis a' Theseo primũ cõstructũ est. 210
attalus populum Romanum in hæredem ascripsit. 235
attilius contra tres duces Carthagnensium uictor euasit. 220
atrox seruorum supplicium. 235
augustus quare dictus. 249
augusti familia a' Nerone finem cæpit 254
augusti interitus. 251
augustus Octauianus ab Aenea originem duxit. (249
auentinus mons a' quo dictus. 209
auentinus mons ab Ancho ciuitati adiectus. 211
aureliani facta egregia. 265
aurelianus primus Romanorum diadema sumpsit. 265
aurelianus orbem Ro. recæpit. 265
auernorum clades. 236

B

Bassianus. 261
bellũ mouetur contra Hamilcarem 220
belli punici finis 222
belli punici secundi initium. 224
belli pũici tertij initiũ. 232
belli punici tertij finis. 233
bellum seruile 235
bellum ciuile a' Constantino cõtra Maxẽtiũ. 271
bellum

bellum Syriacum. 230
bellum contra sex pontifices. 249
bellum Philippense Thessalicum. 249
byzantium, aliàs Constantinopolis. 211
bos loquutus. 249
brutus a Camillo interfectus. 249
bruti interitus. 240
byrsa arx. 233

C

Calphurnius pacem fecit pecunia corruptus. 237
camillus alter Romulus ob patriæ liberationem dictus. 215
camillo honor post Romulum secundus delatus est. 215
camillus tres egit triumphos. 215
camillus urbem liberat. (215
caligula unde dictus. 253
caligula interficitur. 253
capitoliū in Tarpeio monte constructum. 210
capitolium à Gallis incensum. 223
capitolium à Tarquinio inchoatum. 211
captiui infames habiti. 219
captiui Romam mittuntur. 218
carthaginenses Tarentinis suppetias ferunt. 219
carthaginenses primum nauali prælio à Duellio uicti. 220
carthaginis situs. 233
carthago XVI diebus exarsisse dicitur. 233
carthago quot annis superfuerit. 233
carthaginis reparatio. 236
carus & eius filij. 267
carus fulmine perijt. 266
Cato Vticæ manum sibi intulit. 248
Catilinæ socij in carcere strangulantur. 245
catilinam Cicero ab urbe expulit. 245
catilinæ coniuratio. 245
catilina ab Antonio uictus. 245 (234
causa euersionis corinthi.

causæ belli Iugurthini.
causa belli Ma- (237
riani. 239
census Romæ iterum habitus. 216
cædes ingens Alemannorum. 264
cæsar in Gallis subiugandis ter male pugnat. 246
cæsar domuit Gallias. 246
cæsariani ciuilis belli semina. 247
cæsariani in fugam conuersi. 246
cæsar dictaturam inuadit. 247
cæsar uictus aufugit. 247
cæsaris lachrymæ. 248
cæsaris & Ptolomæi congressus. 248
cæsar cum Cleopatra rem habuit. 248
cæsari à Ptolomæo insidiæ parantur. 248
cæsar quatuor egit triumphos. 248
cæsar Africam petit. 248
cæsaris interitus. 248
cæsaris mira memoria.
cæsar Iulius Au- (248
gustus maior fuit auunculus. 251
cæsar Dalmaticus oppressus. 271
cargessum castrum. 262
claudius Caligulæ patruus. 253
claudius inter diuos habitus. 253
claudius inauspicato nimis pugnat. 222
claudius Marcellus primus Hannibalis uires extenuauit. 226
claudij interitus. 242
claudij lachrymæ. 226
cleopatra regnum assequitur. 248
cleopatræ illecebræ. 250
cleopatra ueneno extincta. 250
clypea urbs. 220
clusium Italiæ oppidū. 215
cometa inusitatæ magnitudinis. 271
commodus Antoninus patri succedit. 260
commodus humani generis hostis. 260
commodi lusus. 260

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

constantia Constantini soror. 270
constantij fortuna uaria. (271
constantius cur Gallis uenerabilis. 269
constantinus solus imperium tenet. 272
constantinus inter diuos relatus. 273
consulatus per annum durabat. 213
consules quinq; primo anno. 213
consulibus exactis decémuiri creati. 213
cornelius Scipio. 224
cornelius Gallus. 250
coruini cognomen. 116
corinthi incendium. 234

D

¶Daunia à quo dicta. (208
decémuiri legibus scribendis creati. 214
decémuiris exactis tribuni militum electi. 214
demetrius Philippo redditus. 230
decius. 263
diocletianus. 267
dictum uulgi Romanorum post Augusti mortem. 252
domitius Sertorius. 241
domitianus à suis in palatio interfectus. 256
domitiani superbia. 256
domitiani funus ignobile. 256
drusus & Tiberius Augusti priuigni. 251

E

¶Elephantos primus Romam uexit Carius. 219
equi miraculum. 237
ennij poëtæ ortus. 222
eumenes Attali regis frater. 230
eutropius sub Iuliano floruit. 272
euangelia quo tempore inchoata. 251

F

¶Fabiæ familiæ magna strages. 214
fabij omnes ad unum cæsi. 214
fabritius integerrimæ fidei. 218
fabritij triumphus. 219
fabius historicus. 223

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

causæ belli Iugurthini. (237
causa belli Mariani. 239
census Romæ iterum habitus. 216
cædes ingens Alemannorum. 264
cæsar in Gallis subiugandis ter male pugnat. 246
cæsar domuit Gallias. 246
cæsariani ciuilis belli semina. 247
cæsariani in fugam conuersi. 246
cæsar dictaturam inuadit. 247
cæsar uictus aufugit. 247
cæsaris lachrymæ. 248
cæsaris & Ptolomæi congressus. 248
cæsar cum Cleopatra rem habuit. 248
cæsari à Ptolomæo insidiæ parantur. 248
cæsar quatuor egit triumphos. 248
cæsar Africam petit. 248
cæsaris interitus. 248
cæsaris mira memoria.
cæsar Iulius Au= (248
gustus maior fuit auunculus. 251
cæsar Dalmaticus oppressus. 271
argessum castrum. 262
claudius Caligulæ patruus. 253
claudius inter diuos habitus. 253
claudius inauspicato nimis pugnat. 222
claudius Marcellus primus Hannibalis uires extenuauit. 226
claudij interitus. 242
claudij lachrymæ. 226
cleopatra regnum assequitur. 248
cleopatræ illecebræ. 250
cleopatra ueneno extincta. 250
clypea urbs. 220
clusium Italiæ oppidũ. 215
cometa inusitatæ magnitudinis. 271
commodus Antoninus patri succedit. 260
commodus humani generis hostis. 260
commodi lusus. 260

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

constantia Constantini soror. 270
constantij fortuna uaria. 271
constantius cur Gallis uenerabilis. 269
constantinus solus imperium tenet. 272
constantinus inter diuos relatus. 273
consulatus per annum durabat. 213
consules quinq; primo anno. 213
consulibus exactis decémuiri creati. 213
cornelius Scipio. 224
cornelius Gallus. 250
coruini cognomen. 116
corinthi incendium. 234

D

Daunia à quo dicta. 208
decémuiri legibus scribendis creati. 214
decémuiris exactis tribuni militum electi. 214
demetrius Philippo redditus. 230
decius. 263
diocletianus. 267
dictum uulgi Romanorum post Augusti mortem. 252
domitius Sertorius. 241
domitianus à suis in palatio interfectus. 256
domitiani superbia. 256
domitiani funus ignobile. 256
drusus & Tiberius Augusti priuigni. 251

E

Elephantos primus Romam uexit Carius. 219
equi miraculum. 237
ennij poëtæ ortus. 222
eumenes Attali regis frater. 230
eutropius sub Iuliano floruit. 272
euangelia quo tempore inchoata. 251

F

Fabiæ familiæ magna strages. 214
fabij omnes ad unum cæsi. 214
fabritius integerrimæ fidei. 218
fabritij triumphus. 219
fabius historicus. 223

causæ belli Iugurthini.
causa belli Ma- (237
riani. 239
census Romæ iterum ha-
bitus. 216
cædes ingens Alemanno-
rum. 264
cæsar in Gallis subiugan-
dis ter male pugnat. 246
cæsar domuit Gallias. 246
cæsariani ciuilis belli se-
mina. 247
cæsariani in fugam con-
uersi. 246
cæsar dictaturam inua-
dit. 247
cæsar uictus aufugit. 247
cæsaris lachrymæ. 248
cæsaris & Ptolomæi con-
gressus. 248
cæsar cum Cleopatra rem
habuit. 248
cæsari à Ptolomæo insi-
diæ parantur. 248
cæsar quatuor egit trium-
phos. 248
cæsar Africam petit. 248
cæsaris interitus. 248
cæsaris mira memoria.
cæsar Iulius Au- (248
gustus maior fuit auun-
culus. 251
cæsar Dalmaticus oppres-
sus. 271
cargessum castrum. 262
claudius Caligulæ pa-
truus. 253
claudius inter diuos ha-
bitus. 253
claudius inauspicato nimis
pugnat. 222
claudius Marcellus pri-
mus Hannibalis uires ex-
tenuauit. 226
claudij interitus. 242
claudij lachrymæ. 226
cleopatra regnum asse-
quitur. 248
cleopatræ illecebræ. 250
cleopatra ueneno extin-
cta. 250
clypea urbs. 220
clusium Italiæ oppidũ. 215
cometa inusitatæ magnitu-
dinis. 271
commodus Antoninus pa-
tri succedit. 260
commodus humani gene-
ris hostis. 260
commodi lusus. 260

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

constantia Constantini soror. 270
constantij fortuna uaria. 271
constantius cur Gallis uenerabilis. 269
constantinus solus imperium tenet. 272
constantinus inter diuos relatus. 273
consulatus per annum durabat. 213
consules quinq; primo anno. 213
consulibus exactis decémuiri creati. 213
cornelius Scipio. 224
cornelius Gallus. 250
coruini cognomen. 116
corinthi incendium. 234
D
Daunia à quo dicta. 208
decémuiri legibus scribendis creati. 214
decémuiris exactis tribuni militum electi. 214
demetrius Philippo redditus. 230
decius. 263
diocletianus. 267
dictum uulgi Romanorum post Augusti mortem. 252
domitius Sertorius. 241
domitianus à suis in palatio interfectus. 256
domitiani superbia. 256
domitiani funus ignobile. 256
drusus & Tiberius Augusti priuigni. 251
E
Elephantos primus Romam uexit Carius. 219
equi miraculum. 237
ennij poëtæ ortus. 222
eumenes Attali regis frater. 230
eutropius sub Iuliano floruit. 272
euangelia quo tempore inchoata. 251
F
Fabiæ familiæ magna strages. 214
fabij omnes ad unum cæsi. 214
fabritius integerrimæ fidei. 218
fabritij triumphus. 219
fabius historicus. 223

fabius Hannibali legatus missus. 224
fabius Tarentum recuperat. 228
flaccus. 251
florianus. 266
furius Camillus ob inuidiam in exilium missus. 215

G.

Galba occisus. 254
gallorum numerosa cædes. 230
gallorum trophæum Ioui dicatum. 223
gallorum strages. 238
galliæ Cæsari datæ. 246
gallatia prouincia facta.
galieni lasciuia. 263. (251
gallus Cæsar. 272
galliæ restitutæ. 272
gordianus interficitur. 262
grande prodigium. 249

H

Hannibalis perpetuũ in Romanos odium. 224
hannibalis copiosus exercitus. 225
hannibal inaccessos montes peruios reddidit. 225
hannibal multa passus in Appennino monte. 225
hannibalis de Fabio dictum. 225
hannibalis crudelitas. 226
hannibal aufugit. 228
hannibal pacem à Scipione expostulat. 229
hannibal rursus à Scipione uincitur. 229
hannibalis exploratores à Scipione capti. 229
hannibalis miserabilis exitus. 231
hanno Afrorum dux captiuus Romam mittitur. (227
hanno uincitur. 228
hasdrubal à Scipionibus superatur. 226
hasdrubales duo. 227
hasdrubalis caput in castra Hannibalis proiectũ. 228
hasdrubalis deditio. 223
herodes Albanorum rex. 245
heluetij, nũc Quadi. 246
helenæ, Hispaniæ castrum. 271
herculius Diocletiani col-

lega. 267
herculij consilium in admi nistratione Reip. deponenda. 268
helena Constantini mater. 267
hierosolyma Palestinae urbs. 255
hieronymi sententia. 252
hostilianus & Volusianus. 263

I

Ianus in Italia primus regnat. 208
ianus à Gordiano aperitur. 262
ilyrici ob interfectos Ro. legatos interfecti. 223
imperium Aug. 251
iouinianus literarū amator. 273
iouiniāi somniū, mors. 273
italia ab Hannibale liberatur. 229
iulianus, eius uita, mores, & literae. 273
iulianus M. Antonij aemulus. 273
iuliorum familia unde orta. 208
iunius Brutus Tarquinum expulit. 213
iudeorum caedes. 245

L

Lar è nubibus descendens. 219
latiū cur italia dicta. 208
latina lingua à Latino. 208
lauinium unde dictū. 208
laurentius passus sub Decio. 263
leges Macedonibus datae. 232
liberalitas M. Antonij. 23[illegible]
licinius sūme auarus. 270
licinius Imperator factus. 270
licinius Crassus interfectus. 246
licinius apud Nicomediam occiditur. 270
locustarum multitudo per totam Africam conualuit. 236
lucius Scipio Cornelij frater. 228
lucij Mallij egregium facinus. 220
lucius Cincinnatus dum iu-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

gera araret, dictator factus. 214
lucretiæ mors. 212
luculli uehemens belli insectatio. 244
lucullorum triũphi. 244
lunæ tres uisæ noctu. 230
lupa cur dicta, & Lupanaria. 209
lucius Cornelius. 232
lucius Scipio Asiaticus. 230
lucius Papirius cursor contra Sãnites mittitur. 217
lucius Bebius. 232

M

Macedonicum bellum. 230. & . 243
mago captiuus Romam mittitur. 227
magnetius.
mammea Aurelij mater fuit. 262
mancinus. 235
marci Curtij in hiatum eruptio. 216
martius cognomento Coriolanus. 214
marius quater cõsul. 238
marius sexies cõsul. 239
marius à Sylla fugatus. 239
marcus Antonius cognomento Pius. 258
marcellus Cæsari contrauenit. 247
marcelli mira audacia. 224
marcelli & Hannibalis cõgressus. 226
marij iussu strangulatur Iugurtha. 237
marius secundo die quo imperat, interfectus. 264
massinissa XLIIII filios reliquit. 233
massilia quo tempore condita. 211
matronæ Romanæ per annũ Brutũ luxerũt. 213
maxentius Herculij filius Augustus dictus. 213
maxentius in imperio confirmatus. 270
maximianus Maxentium hortatur ut imperiũ deponat. 270
maximiani bellica gesta. 267
maximianus à Diocletiano susceptus. 267
maximiãi crudelitas. 270

maximus. 262
mecœnas. 251
mediolanũ capitur. 224
mensuras & pondera quis inuenerit. 209
mœsia Datia dicta. 265
metellus Creticus. 244
metelli militaris disciplina. 237
metellorũ triumphi. 237
metellus Iugurtham uicit. 237
milites cur uocentur. 209
miluius pons. 243
miracula in Christi aduentu. 250
mithridatis exitus miser. 244
mithridates à Pompeio uictus. 244
mithridates à fide recessit. 241
mithridates fugatus. 243
mulierum grande certamen. 238

N

¶Narbona colonia. 236
nepotiani caput pilo per urbem latum est. 272
neronis mollities. 253
neronis parricidia. 253
neronianæ thermæ. 254
neronis exitus. 254
nerua Cocceius. 256
nerua in imperium euectus. 256
nerua moritur. 257
nerua in deos relatus. 257
numa Romanorum legis dator, omni deditus religioni. 211
numantini fame laborarunt. 235
numantini se suáq; in ignẽ demiserunt. 235
numantiam Scipio funditus deleuit. 235
numitor in regnum restituitur. 209
numius uel Mumius Corinthum euertit. 234

O

¶Octauianus & Antonius contra Brutum bellarunt. 249
opilius Macrinus, & eius filij imperant. 261
orchades insulæ. 253
ostenta horrẽda, è fontibus cruor effluxit, & lac è

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

nubibus descendit. 219
otho seipsum occidit in castris. 254

P

¶Parthis bellū illatū. 262
pauli Aemilij perseuerantia. 225
pacis conditiones. 229
pacis fœdus à Leuino cum Philippo. 227
pax ignobilis à Mancino facta. 235
pax fit cū Sex. Pópeio. 249
persei triumphus. 232
persei nauis magnitudo. 232
pertinax à Iuliano trucidatur. 260
petrus & Paulus sub Nerone passi sunt. 254
philippi ad Hannibalem legati. 227
philippus uincitur. 227
philippi duo imperát. 263
pica & Circes fabula. 208
picus Saturni filius. 208
Picenū à pico deductū. 216
picētes à Romãis uicti. 219
pilum, telū militare. 272
pyrrhus Tarentinis auxilio uenit. 218
pyrrhi exploratores. 218
pyrrhus primus in Italiam adduxit elephantos. 218
piratas subiugauit pompeius. 245
plato quibus temporibus floruerit. 215
plotina Traiani uxor. 258
pompeij triumphus. 241
pópeius fœdus rupit. 250
pompeius interficitur. 250
pompeius cum XXII regibus bellū gessit. 245
pompeianæ copiæ. 247
pompeianorū furor. 247
pompeius pulsus in Aegyptum. 248
pompeij filij à Cæsare uicti. 248
pontij, Samnitum ducis, iudiciū de Romanis uel delēdis, uel cōseruandis. 217
portētosa pueri forma. 234
posthumius purpura usus. 264
probus. 266
primus dictator. 212
primus magister eqtū. 212
pseudophilippus à Metello

uincitur. 234
publius Seruilius Ciciliam adoritur. 242

R

Regulus capitur. 220
reguli mira constantia, & acerrima mors. 221
res à Scipione in Hispania gestæ. 232
roma unde dicta. 210
romanum imperiũ à Romulo. 210
romanorum prænomina unde orta. 210
romani à Samnitibus uicti. 217
romani fidẽ Samnitibus datam infringunt. 217
romanus exercitus deletur. 218
roma regum patria. 219
romanorum infandũ naufragium. 221
romani omni bello uacantes. 223
romani ter uicti ab Hannibale. 224
romanorum apud Cannas clades. 225
romani captiui rasis capitibus liberi reddũtur. 230
romanum imperium ad duos translatum. 259
romuli astutia ĩ urbe. 210
romulus Palatinum montem muniũt. 210

S

Sabinarum puellarum raptus. 210
saguntini fame uincuntur. 224
saluatoris nostri natales. 250
saluius Iulianus. 260
samnites IX & XL annis cum Romanis bellarunt. 218
samnium oppidum in Samnio monte. 218
samnitũ dux Pontius. 217
saturnus quæ nam docuerit. 208
saturnia urbs unde dicta. 208
scipio Africanus unde dictus. 229
scipio consul factus contra Carthaginenses missus est. 233
scythæ & Indi submissi

RO. imperio. 251
scipiones in Hispania ab Hasdrubale cæduntur. 227
scriptores uarij de regni tẽporũ supputatione. 218
seleutia Syriæ urbs. 245
senatores propter senectutẽ, patres ob similitudinẽ curæ sunt nominati. 210
senatus timore territus, in Græciam fugit. 247
septimus Seuerus. 261
sergius uincatur. 231
seruius Tullius primus Romæ instituit census, centurias, classes. 212
seruitus miseranda Romanorum. 217
sertorius. 242
seueri cognomina. 261
seuerus reliquit duos filios. 261
Syphax captus. 229
syluiorum stemma. 209
syluij apud Albanos, reges nominati, apud Aegyptios Ptolemæi. 209
syllæ triumphus. 241
syllæ interitus. 241
strages ingens Romanorum. 220
sueui gens ferocissima. 247

T

Tacitus morte præuenitur. 265
tarquinius Priscus multa in urbe præclara fecit. 211
tarquinij inuenta. 211
tarquinius cognomẽto Superbus à moribus dictus est. 211
tarpeius mons unde dictus. 210
templum Solis. 265
tẽpla in honorẽ Augusti. 252
tetricus ab Aureliano superatur. 265
teutonum numerosa cædes. 238
thalassus apud Romanos, uti Hymenæus apud Græcos, in nuptijs inuocatur. 210
thapsus fluuius. 248
tiberij promptitudo in respondendo. 252
tiberij imperij anno XV passus est Christus. 252
tiberij exitus. 252
ticinum ab Insubribus conditum. 230

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

tigranes capitur. 243
titus populo Romano delitiæ. 255
titi principis memorabilis uox. 256
titus quæ cõposuerit. 255
titi exitus. 256
titus in diuos relatus. 256
torquati unde dicti. 216
traianus ĩperator creatus. (257
traiani egregia fa- cinora, liberalitas. 257
traianus mortuus uentris profluuio. 258
traianus solus in urbe sepultus. 258
tres simul triumphi. 234
tres simul imperant. 262
trucidati duo in palatio. (262
trucidatur Aurelianus à suis. 265
tullus Hostilius fulmine ictus. 211

V

¶ Valerianus capitur. 263
uarij bellorũ impetus. 242
uarroni à senatu & populo gratiæ aguntur. 225
uarij populi à Cæsare subiugati. 246
ueientanorum exadium. 214
ueneno moritur Diocletianus. 268
uespasianus pecuniarum plus æquo auidior. 255
uespasianus cum Tito filio triumphauit. 255
uespasiani præsagium de filijs. 255
uetranio imperator. 272
uictorinus. 264
uirium Romanarum diminutio. 272
uirgilius. 251
uitellij in epulis uoracitas. 254
uitellius fœdissime trucidatur. 254
uitellius caruit communi sepultura. 255
uirginius filiam cur interemerit. 214
ulpianus iuris conditor. 262
unus Augustus cum tribus Cæsaribus. 271
urbis causa incendij. 253
urbes ob Augusti honorem conditæ. 250

PAVLI DIACONI LIBRORVM OCTO, QVOS AD EVTROPII HISTORIAM ADIECIT, INDEX.

A

Ab incarnatione supputatio. 299
a ciconijs præsagium capit Attila. 290
agapiti ad Iustinianum uerba. 302
agiæ Sophiæ tēplū. 305
alleluia fugātur hostes. 292
almafreda. 299
alexāder euitauit Scythas, quos Theodosius uicit. 277
altiodorensis episcopus Germanus. 292
alaricus morte subita præuentus. 283
alemannorum maxima strages. 277
ambrosius Theodosiū quare in ecclesiam intrare non admiserit. 281
ambrosius de uictoria monitus in somnis. 281
amalasiuntha in balneo strangulata. 302
ambrosius Mediolani episcopus electus. 277
amangus. 315
amoris argumentū. 309
anachoritæ Ioannis oraculum. 279
anchis Arnulfi regis Francorum filius. 318
antemius Imperator factus. 294
antharis rex Brixellum oppugnat. 310
angli ad fidē conuersi per augustinum, Melitum, & Ioannem. 311
anastasius Arthemius dictus. 318
anastasius uictus. 318
anastasij hæresis. 300
anastasius fulmine perijt. 300
anastasius purpuram in-

duit. 300
anthemius episcopus. Euticærum hæresis assertor. 302
aphricæ arriana impietate subuertitur. 286
aphricæ ciuitas a Græcis Catarytum dicta.
apoplexis, sanguinis effusio dicitur. 275
aquileiæ excidium. 291
arbogastis dolus. 279
arbogastes manum sibi inferens. 279
arrianus Olimpius cælitus concrematus. 300
aruspicum prædictũ. 289
archadius tyrannus Theodosij filius. 278
ardaricus. 296
atalaricus moritur. 302
attila Hunnorũ rex. 289
attilæ subditi populi. 289
attilæ astutia. 289
attila aruspices cõsulit. 289
attila superatus. 289
attila rogum instruit, ut cõcrematur. 290
attilæ responsum ad suos. 292
attilæ uisio. 292
attila sanguinis effusione suffocatus. 292
athanaricus Gotthorum rex. Christianorum persequutor. 275
athanarici dictum. 277
athesis fluuius. 298
augusta Placidia ab Honorio expulsa. 285
augusta Cæsaream a fonte leuauit. 313
augustulus territus, Augustalem deponit dignitatem. 295

B

Barbarus Scytha quid dijs deuouerat. 282
barbari ab Honorio fugati. 285
barbas episcopus Arrianus. 300
baptismi miraculum. 300
basilicus. 294
bellicus Andragoni apparatus. 529
bellisarius Patritius inuadit Persas. 302
bellisarius ad Africam missus. 302

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

bellisarius capit Gelisme-
rum. 302
bellisarius cõtra Theodatũ
à Iustiniano dirigitur.
bellisarij crux aurea (302
diuo Petro oblata. 304
bellisarij iclyta gesta. 305
bñdictus quo tpe floruerit.
benedicti patris mo= (304
nitio. 304
beneuẽti expugnatio. 314
billimer. 294
bonifacius. 285
bonifacius Vuandalos &
Alanos in auxilium uo-
cat. 285
bonifacius moritur. 286
britanni ab Aetio auxiliũ
petunt. 288
britones armis pelluntur.
brixellus ciuitas (288
Pado confinis. 310
burgundiones Christiani ef
fecti. 275
bulgura Danubij gẽs. 319

C

Calcularius. 305
calor fluuius. 315
candidianus antistes. 312
carmen in uictoriæ hono=
rem confectum.
carthago ab Vuandalis ca
pta. 287
castinus Honorij dux. 285
cassini diuus benedictus
uixit. 304
cassiodorus quo tẽpore cla=
ruerit. 305
castinus in exiliũ missus.
cæsarea ad fidẽ con= (286
uertitur. 313
cyrus abbas, episcopus ab
Iustiniano creatus. 318
childepertus Francorum
rex. 310
christianorũ persequutio.
christi saluatoris (299
uerba. 308
christi duæ uolũtates. 317
christi deitas. 317
christi humanitas. 317
classis in Sarracenos in-
structa. 319
codex Iustiniani. 305
codex Digestorum. 305
codex nouella. 305
cometes. 312
conflictus Langobardorũ
cum Gotthis. 306
constantinopolitana eccle-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

sia olim omnium prima.
constantius. 313 (312
constantinus. 313
constantinus aut Constans.
constans omnia ur- (313
bis ornamenta destruit.
constans in bal- (316
neo Siciliæ à suis extin=
ctus. 316
constantinus papa. 318
constantinopolis à Sarra-
cenis obsidetur. 319
constantinus imperator.
constantis uicto- (283
ria. 283
constans Constantini filius
ex monacho imperator
factus. 283
constantius tyrannus occi-
ditur. 284
constantinus ad Gallias
mittitur. 284
constantinopolis incen-
dium. 299
constantinopolis concre-
matio. 294
crucis miraculum. 308

D

Datius uir sanctus. 303
didimus et Viridanus. 284
diluuij incommoda. 310
diluuium Italiæ. 310
dira & obscœna prodi-
gia. 274
dionysius paschalem cal-
culum composuit. 305

E

Ecclesiæ persequutio.
euodius Tianensis (276
episcopus. 300
episcopi CCC.XXXIIII
ab Honorico trusi. 299
epiphanius fœderis ac pa-
cis zelator. 295
epiphanij sanctitas quid
profuerit. 299
epiphanius primicerius.
episcopi C & L (212
congregati ad damnan-
dam hæresim. 317
epistola à Damiano com-
posita. 317
etius urbem petit. 286
etius à Gotthis captus.
etius patriciatum (287
obtinet. 287
etius aruspicinibus et dæ-
monibus confidit. 287
etius uarios congregat po-
pulos. 289

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

etius ad Theodericum legatos mittit. 289
etius contra Attilam pugnat. 289
etij consilium & machinatio. 290
etius unà cum Betio à Valentiniano trucidatur.
eucherius Christianorum persequutor. 283 (292
eudoxius Arrianæ hæresis episcopus. 275
eutichius hæresiarcha.
eutichiana hæresis. 300 (300
eucharicus. 299
eugenius tyrannus. 279
eugenius Idolorum cultor. 279
eugenius interficitur. 279
eunuchus ad Attilã missus. 291

F

Fames improba Romanos inuadit. 304
fasces consulares. 297
fato concedit Tiberius. 297
fœdus percussum. 553
francorum et Alemannorum dissensio. 310
francorum exercitum aduersus Langobardos mittit Childepertus. 310
fulgentius. 300

G

Galla Placidia Constantio sociatur. 285
germanus Capuæ urbis episcopus. 300
germanus in prælium pergit. 292
germanus quid militibus acclamare iubet. 292
gensericus urbem occupat. 293
gensericus. 294
genserici impietas & sacrilegia. 292
gensericus Arrianus Christianorum persequutor. 286
gensericus moritur. 287
gerotius à suis iugulatur.
gesualdus nuncius capite truncatur. 314 (284
gesualdi nutritij uerba ad Romualdum. 314
gildo uincitur. 281
gildo imperium usurpat. 281
gildonis

gildonis crudelitas in occidendis fratris filijs. 281
gisa obses data uitam terminat. 316
gisa Romualdi soror. 315
gotthi uelut pecudes uenundantur. 283
gotthi Romam redeuntes reliqua euertunt. 283
gotthorum deditio. 276
gotthi Arriani facti. 276
gotthi amnem ab alueo diuertunt. 283
gotthorum quidam Ostrogothi, quidam Vuisigothi. 295
gotthi pacē ꝑturbant. 287
gotthi maxime arcu in bello pollent. 292
gratianus Valentiniani pater cur Funarius dictus. 275
gratianus in occidente regnat. 275
gratianus dei auxilio fretus, prælīu cōmittit. 277
gratiani castitas, literæ, & amor in Barbaros. 277
gratianus interficitur. 277
gratianus tyrannus occiditur. 283
gregorij epistola ad episcopū Aqleiēsem missa. 310
grimoaldus rex Romualdi pater. 314
gudubadus Burgundionū rex. 298

H

Helias Aquileiensis episcopus. 310
heraclius. 316
heraclij fuga. 284
heraclianus. 316
hæresis Constantinopoli orta. 316
hæretici sopiuntur. 284
hermenfredus. 299
hildericus patrem hæreticum, matrem catholicam habuit. 301
hildericus episcopos quos pater releguerat, reuocat. 301
hieronymus in Bethlehem Palæstinæ urbe, quo tempore floruerit. 277
hieronymus in Bethlehem moritur. 285
hipponi floruit Augustinus. 284

datus. 312
mauri profligati. 276
maximus à Theodosio uictus. 279
maximi perditio. 279
maximus tyrannus. 279
maximus. 284
maximus imperium inuadit, ac trucidatur. 292
mezentius tyrannus regnat. 316
mezentij caput Constantinopolim defertur. 316
micola Capuanus comes, Constantis exercitum funditus deleuit. 315
mira auri & argenti copia. 308
miraculum de aranearum telis. 317
mira & inaudita hominum strages. 290
mira mulieris astutia. 295
mincius fluuius. 291
modoetia, locus basilicæ Ioannis Baptistæ. 314
monachi militant. 276

N

Narses Totilam trucidauit. 304
narses summæ in superos pietatis. 307
narses eunuchus Romam missus. 304
narses in inuidiam uocatus. 307
narsetis corpus cum suis diuitijs in locello plumbeo positum, Constantinopolim est perlatum. 307
narses thesaurum in cisternã occulte reposuit. 309
narsetis thesaurus indicatur. 309
neapolis capitur. 302
nutritius Romualdi capitur. 314

O

Odoacer Ticinum oppugnat. 296
odoacer à Seuerino benedictionem petit. 295
odoacer Romam petens excluditur. 292
odoacer Rauennæ mortuus. 298
odoacer. 307
olibrius. 294
olibrius moritur. 294
oratio ad Narsetem. 307

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

orestes patricius. 294
orestes captus trucidatur.
ostrogotthi. 295 (294
ostrogotthi legatos ad Theo
dericum mittunt. 297

P

¶Padus. 291
paganorum concursus. 282
pantheon. 312. & 315
pantheonis tegulæ æreæ.
paricidia multa in (315
urbe. 253
patriarchæ duo Romæ.
patricius Rici- (312
mer. 294
paulinus Nolanæ urbis
episcopus. 293
pelagius pontifex ordina-
tur. 310
pelagius papa moritur. 311
pelagiana hæresis in Bri-
tannia. 292
peredeo Vicentinus dux.
persarū rex requi- (319
rens suam reginam. 313
persarum rex Constanti-
nopolim uenit. 313
philippicus, qui & Darda
nes. 318
phocas Romanorū regnū
inuadit. 312
phocas primus statuit Ro-
manam ecclesiam. 312
pinetum quis locus. 298
placidia Honorio reddi-
tur. 284
porticus sex synodum ge
sta in pictura conti-
nens. 318
prasini & Veneti. 312
priscianus Constantinopo-
li grammaticæ insuda-
uit. 306
prodigia nocturno tempo
re in Italia uisa. 308
profusa nuptiarum conui-
uia. 291
prophetæ oraculum. 313
prophetam Constantinus
consuluit de belli euen-
tu. 313

R

¶Radagasi innumeræ co-
piæ. 282
radagasus Gotthorum rex,
omnium immanissimus.
radagasus uinci- (282
tur. 282
regni diuisio. 297
riamer & Artemius. 294

ricimer artemium obtrun
cat. 294
riciameris miser exitus. 294
roma quo tempore capta.
romani territi ab (293
urbe fugiunt. 292
roma bis capta. 292
romanus patricius capite
truncatur. 294
roma depredatur. 294
roma à Gotthis obsessa.
romualdus cũ Sa- (303
burro manus cõferit. 315
romualdus triumphans ur
bem ingreditur. 315
ruffinus punitur. 282
rugi Tianũ inuadũt. 298
S
Sacra quoq; depredan-
tur. 316
sacrorũ reparatio. 282
sancti episcopi ab exilio re-
uocati. 276
sarraceni omnia depopulan
tes. 319
sarracenorum ingens nau
fragium. 319
saulus paganus. 282
saulus in die paschæ in ho
stes irruit. 282
saxones à Valentiniano
opprimuntur. 275
septẽ populi Romani chori
à Grægorio ordiati. 310
sergius pontifex. 317
sesualdus Romualdi nutri
tius. 314
seuerini admonitio. 295
seuerus moritur. 294
seuerus Heliæ patriarchæ
successit. 311
seueri errori q nõ fauerint.
seueri libellus erro- (311
neus receptus. 311
siluerius papa in exilium
pellitur. 303
simachus papa. 300
simachus & Lauren-
tius. 300
smaragdus patricius. 310
& à dæmonio corre-
ptus. 312
sophiæ increpatio. 308
sophia Augusta Tiberio in
sidians. 309
sueui, id est Alemanni. 310
T
Tempus mortis Hiero-
nymi. 285
tertullus COS. 284

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

theodosius imperator ele-
ctus. 318
theodosius baptizatur. 276
theodosius imperio præfici
theodosius urbẽ (tur. 277
Constantinopolim uictor
ingreditur. 277
theodosij origo. 278
theodosius orationi uacans.
theodosius totã spem (279
in crucis signum ponens.
theodosius unde no (279
men traxit. 280
theodosius à Traiano. 280
theodosij amor, ira, pietas,
theodosij corpus (280
Cóstantinopolim trans-
latum. 281
theodosius moritur. 288
theodosius XLIIII im-
perator. 288
theodericus Strabo. 295
theodericus Gotthorũ rex
Italiam inuadit. 297
theodericus Sarmatas in-
uadit. 297
theodericus in regnum eue
ctus. 297
theodericus uictor. 297
theodericus Veronam in-
uadit. 298
theodericus Mediolanum
pergit. 298
theoderici liberalitas in fru
mentis. 299
theodericus Iustino mina-
tur. 301
theodericus tyrannus in
Christianos. 301
theodericus Ioannem pa-
pam peremit. 301
theoderici anima labitur
in Vulcani ollam. 301
theodatus extinctus. 302
theodati miseranda crude
litas. 302
tiberius Cæsar, & mores
eius. 307
tiberij dictum. 307
tiberius Cóstantinus regũ
quinquagesimus. 308
tiberius Augustã cóprehen
dens grauiter mulctauit.
tonitrua tempore (309
hyemali magna. 310
trasilia Gepidarũ rex. 298
transamundus CC & XX
episcopos relegat. 300
transamundi impia ad fi-
liũ ammonitio. 301

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

totila, qui et Badiula. 304
tuffa Odoacri se dedit. 298

O

¶ Valentinianus Idolis immolare recusat. 274
ualentinianus Augustus appellatus. 274
ualentinianus primus imperator Christianus. 274
ualentiniani mores, artes, mors. 275
ualentinianus duas uxores duxit. 275
ualens in Oriēte imperat. 275
ualentinianus ex Iustina suscepit quatuor filios. 275
ualentinianus a Theodosio exceptus. 278
ualentinianus expellitur. 278
ualentinianus iunior strangulatur. 279
ualentinianus imperator Augustus dictus. 279
ualentiniani nata Transamundo in matrimonium data. 293
uariæ insularum urbes cōcussæ. 275
uariæ gentes a Theodosio factam expostulant. 277
uatissa fluuius. 291
uerba imperatoris ad legatos. 313
ueronæ diruptio, conflagratio. 310
uigilius papa in exilium trusus. 303
uindimer. 297
uitalis episcopus. 307
uitalianus papa. 315
uitigis exitus. 303
uitigis capitur. 303
uuallia. 283
uualamir Hunnos adoritur. 296
uuisigotthi. 293

Z

¶ Zacharias ab urbe Roma expulsus. 317
Zacharias protospatarius. 317
Zeno Augustus. 295
Zeno cur contristetur. 297
Zeno Theoderici petitioni annuit. 297
Zenonis basilica ab inundatiōe præseruata. 310

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

CAII SVETONII TRANQVILLI DE VITA XII. CAESARVM.

D. IVLIVS CAES.

ANNVM agens Cæsar XVI patrē amisit. sequentibusq; COSS. flamen dialis destinatus, dimissa Cossutia, quæ familia equestri, sed admodum diues prætextato desponsata fuerat: Corneliam Cinnæ IIII COS. filiam duxit uxorem: ex qua illi mox Iulia nata est: neq; ut repudiaret illam, compelli à dictatore Sylla ullo modo potuit. Quare & sacerdotio, & uxoris dote, & gentilitijs hæreditatibus multatus, diuersarum partium habebatur: ut etiam discedere è medio, & quanquam morbo quartanæ aggrauante propè per singulas noctes commutare latebras cogeretur: seq; ab inquisitoribus pecunia redimere: donec per uirgines uestales, perq; Mamercum Aemilium, & Aurelium Cottam propinquos, & affines suos ueniam impetrauit. Satis constat, Syllam, cum deprecantibus amicissimis, & ornatissimis uiris aliquandiu denegasset: atq; illi pertinaciter contenderent: expugnatum tandem proclamasse siue diuinitus, siue aliqua coniectura, uincerent, ac sibi haberent: dummodo scirent, eum, quem incolumem tantopere cuperent: quandoq; optimatium partibus, quas secum simul defendissent: exitio futurum. Nam Cæsari multos Marios inesse.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Stipendia prima in Asia fecit Marci Thermi praet. contubernio, à quo ad accersendam classem in Bithyniam missus, desedit apud Nicomedem non sine rumore prostratae Regi pudicitiae. quem rumorem auxit intra paucos rursus dies repetita Bithynia per causam exigendae pecuniae, quae deberetur cuidam libertino clienti suo. Reliqua militia secundiore fama fuit: & à Thermo in expugnatione Mitylenarum corona ciuica donatus est.

Meruit & sub Seruilio Isaurico in Cilicia, sed breui tempore. Nam Syllae morte comperta simul spe nouae dissensionis, quae per Marcum Lepidum mouebatur: Romam propere rediit. Et Lepidi quidem societate, quanquam magnis conditionibus inuitaretur: abstinuit: tum ingenio eius diffisus, tum occasione, quam minorem opinione offenderat. Caeterum composita seditione ciuili, Cornelium Dolabellam consularem, & triumphalem uirum repetundarum postulauit: absolutoq; , Rhodum secedere statuit: & ad declinandam inuidiam, &, ut per otium, ac requiem Apollonio Molonis clarissimo tunc dicendi magistro operam daret. Huc dum hybernis iam mensibus traiicit: circa Pharmacusam insulam à praedonibus captus est: mansitq; apud eos non sine summa indignatione prope XL. dies, cum uno medico, & cubiculariis duobus. Nam comites, seruosq; caeteros in initio statim ad expediendas pecunias, quibus redimeretur: dimiserat. Numeratis deinde L. talentis, expositus in litore, non distulit, quin è uestigio clas-

se deducta, persequeretur abeuntes, ac redactos in potestatem supplicio, quod sæpe illis minatus inter iocum fuerat: afficeret. Vastante regiones proximas Mithridate, ne desidere in discrimine sociorum uideretur: à Rhodo, quò pertenderat: transit in Asiã: auxilijsq; contractis, & præfecto regis prouincia expulso, nutantes, ac dubias ciuitates retinuit ĩ fide.

Tribunatu militum, qui primus Romam reuerso per suffragia populi honor obtigit: authores restituendæ tribunitiæ potestatis, cuius uim Sylla diminuerat: enixissime iuuit. Lucio etiam Cinnæ uxoris fratri, & qui cum eo ciuili discordia Lepidum secuti post necem COS. ad Sertorium confugerant: reditum in ciuitatem rogatione Plotia confecit: habuitq; & ipse super ea re concionẽ.

Quæstor Iuliam amitam, uxoremq; Corneliam defunctas laudauit è more pro rostris. Sed in amitæ quidem laudatione, de eius, ac patris sui utraque origine sic refert. Amitæ meæ Iuliæ maternum genus ab regibus ortum, paternum cum dijs immortalibus coniunctum est. Nam ab Anco Martio sunt Martij reges: quo nomine fuit mater, à Venere Iulij, cuius gentis familia est nostra. Est ergo in genere & sanctitas regum, qui plurimum inter homines pollent: & cærimonia deorum, quorum ipsi in potestate sunt reges. In Corneliæ autem locum Pompeiam duxit Q. Pompeij filiam L. Syllæ neptem. Cum qua deinde diuortium fecit, adulteratam opinatus à P. Clodio, quem inter publicas cærimonias penetrasse ad eam muliebri ue-

ſte tam conſtans fama erat: ut Senatus quæſtionem de pollutis ſacris decreuerit. Quæſtori ulterior Hiſpania obuenit. ubi cum mandato Reip. iure dicendo conuentus circuiret: Gadesq; ueniſſet: animaduersa apud Herculis templum magni Alexandri imagine, ingemuit: & quaſi pertęſus ignauiam ſuã, q̃d nihil tum à ſe memorabile actum eſſet in ætate, qua iam Alexander orbem terrarum ſubegiſſet: miſſionem continuo efflagitauit ad captandas quamprimum maiorum rerum occaſiones. In urbe etiam confuſum eum ſomnio proximæ noctis (nam uiſus erat per quietem matri ſtuprum intuliſſe) coniectores ad ampliſſimam ſpem incitauerunt: arbitrium orbis terrarum portendi interpretantes, quando mater, quam ſubiectam ſibi uidiſſet: non alia eſſet, quàm terra, quæ omnium parens haberetur. Recedens ergo ante tempus colonias latinas de petenda ciuitate agitantes adijt: & ad audendum aliquid concitaſſet, niſi COSS. conſcriptas in Ciliciam legiones pauliſper ob id ipſum retinuiſſent: nec eo ſecius maiora mox in urbe molitus eſt. Siquidem ante paucos dies q̃ ædilitatem iniret: uenit in ſuſpicionem conſpiraſſe cum M. Craſſo conſulari, item P. Sylla, & L. Antronio, poſt deſignationem conſulatus ambitus condemnatis, ut principio anni Senatum adorirentur: & trucidatis, quos placitum eſſet, dictaturam Craſſus inuaderet: ipſe ab eo magiſter equitum diceretur: conſtitutaq; ad arbitrium Rep. Syllæ, & Antronio conſulatus reſtitueretur. Meminerunt huius coniurationis Tanuſius Geminus in hiſtoria. M. Bi

bulus in edictis. C. Curio pater in orationibus. De hac significare uidetur & Cicero in quadam ad Atticum epistola, referens Cæsarem in consulatu confirmasse regnum, de quo ædilis cogitarat. Tanusius adijcit, Crassum pœnitentia, uel metu diem cædi destinatum non obijsse: & icirco ne Cæsarem quidem signum, quod ab eo dari conuenerat: dedisse. Conuenisse autem Curio ait, ut togam de humero deijceret. Idem Curio, sed & M. Actorius Naso authores sunt, conspirasse eum etiam cũ Cn. Pisone adolescente. cui ob suspicionem urbanæ coniurationis prouincia Hispania ultro extra ordinem data sit: pactumq;, ut simul foris ille, ipse Romæ ad res nouas consurgerent, p Lambranos, & Transpadanos, destitutum utriusq; consiliũ morte Pisonis.

Aedilis præter comitium, ac forum, basilicasq;, etiam capitolium ornauit porticibus ad tempus extructis. In quibus abundante rerum copia, pars apparatus exponeretur. Venationes autem, ludosq; & cum collega, & separatim edidit. Quo factum est, ut communium quoq; impensarũ solus gratiã caperet. Nec dissimularet collega eius Marcus Bibulus euenisse sibi, quod Polluci. Vt enim geminis fratribus ædes in foro constituta tantũ Castoris uocaretur: ita suam, Cæsarisq; munificentiam unius Cæsaris dici. Adiecit insuper Cæsar etiam gladiatorum munus, sed aliquanto paucioribus q̃ destinauerat, paribus. Nam, cum multiplici undiq; familia comparata inimicos exterruisset: cautum est de numero gladiatorũ, quo ne maiorẽ cuiquã habe-

re Romæ liceret. Conciliato populi fauore, tenta-
uit ꝑ partē tribunorū, ut sibi Aegyptus prouincia
plebiscito daretur, nactus extraordinarij imperij
occasionem, quod Alexādrini regē suū, sociumq;, atq;
amicum à Senatu appellatum expulerāt: resq; im-
probabatur. nec obtinuit, aduersante optimatium
factione, quorum authoritatem, ut qbus posset mo-
dis inuicem diminueret: Trophæa C. Marij de Iu-
gurtha, deq; Cimbris, atq; Theutonis olim à Sylla
disiecta restituit: atq; in exercenda de sicarijs quæstio-
ne, eos quoq; sicariorum numero habuit: qui pro-
scriptione ob relata ciuium Romanorum capita pe
cunias ex ærario acceperant: q̃q̃ exceptos Corne-
lijs legibus. Subornauit etiam, qui C. Rabirio
perduellionis diem diceret: quo præcipuo adiuto-
re aliquot ante annos Lucij Saturnini seditiosum
tribunatū Senatus coërcuerat. ac sorte iudex in re-
um ductus, tam cupide condemnauit: ut ad popu-
lum prouocāti nihil æque, ac iudicis acerbitas pro-
fuerit. Deposita prouinciæ spe, Pont. Max.
petijt, non sine profusissima largitione. In qua re-
putans magnitudinem æris alieni, cum ma-
ne ad comitia descenderet: prædixisse matri oscu-
lanti fertur, domum nisi se pontificem non reuer
surum. atq; ita potentissimos duos competitores,
multumq; & ætate, & dignitate antecedentes su-
perauit: ut plura ipse in eorum tribubus suffra-
gia, q̃ uterq; in omnibus tulerit. Prætor creatus,
detecta coniuratione Catilinæ, Senatuq; uniuerso in
socios facinoris ultimā statuente pœnā solus munici-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

patim diuidendos, custodiendosq; publicatis bonis cen suit. Quin & tantũ metũ iniecit asperiora suadẽtibus idẽtidẽ ostentans, q̃ta eos in posterũ a plebe Ro. maneret inuidia, ut Decimum Syllanum COS. designatum non piguerit sentẽtiam suã, quia mutare turpe erat, interpretatione lenire, uelut grauius atq; ipse sensisset exceptam: obtinuissetq; adeo trans ductis ad se iam pluribus, & in his Ciceronis consulis fratre: nisi labantem ordinem confirmasset M. Catonis oratio. Ac ne sic quidem impedire rem destitit: quoadusq; manus equitum Ro. quae armata praesidij causa circunstabat: immoderatius perseueranti necem comminata est: & iam strictos gladios usq; eo intentans, ut sedentem una proximi deseruerint: uix pauci complexu, togaq; obiecta protexerint. Tunc plane deterritus, non modo cessit, sed & in reliquum anni tempus curia abstinuit.

Primo praeturae die Q. Catulum de refectione capitolij ad disquisitionem populi uocauit rogatione promulgata: qua curationem eam in alium transferebat. Verum impar optimatium conspirationi, quos relicto statim nouorum COSS. officio frequentes, obstinatosq; ad resistendum concurrisse cernebat: hanc quidem actionem deposuit.

Caeterum Caecilio Metello Trib. pleb. turbulentissimas leges aduersus collegarum intercessionem ferenti, authorem, propugnatoremq; se pertinacissime praestitit: donec ambo administratione Reip. decreto patrum summouerentur. At nihilominus permanere in magistratu, & ius dicere au-

ſus, ut comperit paratos, qui ui, ac per arma prohiberent: dimiſſis lictoribus, abiectaq; prætexta, domum clàm refugit, pro conditione temporum quieturus: Multitudinem quoq; biduo poſt ſponte et ultro confluentem, operamq; ſibi in aſſerenda dignitate tumultuoſius pollicentem compeſcuit. Quod cum præter opinionem eueniſſet: Senatus ob eundem cætum feſtinato coactus, gratias ei per primores uiros egit: accitumq; in curiam, & ampliſſimis uerbis collaudatum in integrum reſtituit, inducto priore decreto. Recidit rurſus in diſcrimen aliud inter ſocios Catilinæ nominatus, & apud Nouium Nigrum quæſtorem à Lucio Vectio indice, & in Senatu à Q. Curio, cui, quod primus conſilia coniuratorum detexerat: conſtituta erant publicæ præmia. Curius è Catilina ſe cognouiſſe dicebat. Vectius etiam chirographum eius Catilinæ datum pollicebatur. Id uero Cæſar nullo modo tolerandum exiſtimans, cum implorato Ciceronis teſtimonio, quædam ſe de coniuratione ultro ad eum detuliſſe docuiſſet: ne Curio præmia darentur, effecit, Vectium pignoribus captis, & direpta ſupellectile male multatum, ac pro roſtris in concione penè diſcerptum coniecit in carcerem. Eodem modo Nouium quæſtorem, eo quod compellari apud ſe maiorẽ poteſtatẽ paſſus eſſet. Ex prætura ulteriorẽ ſortitus Hiſpaniã, retinẽtes creditores interuentu ſponſorũ remouit: ac neq; more, neq; iure, ante, ꝙ prouinciæ ordinarẽtur: profectus eſt. Incertũ metune indicij, quod priuato parabatur: an quo maturi-

us socijs implorantibus subueniret: pacataq; prouincia, pari festinatione, non expectato successore, ad triuphum simul, consulatumq; decessit. Sed tum editis iam comitijs, ratio eius haberi non posset, nisi priuatus introijsset urbem, & ambienti, ut legibus solueretur, multi contradicerent: coactus est, triumphum, ne consulatu excluderetur: dimittere.

E' duobus consulatus competitoribus Lucio Lucceio, Marcoq; Bibulo, Lucceium sibi adiunxit pactus, ut is, quoniam inferior gratia esset, pecuniaq; polleret: numos de suo communi nomine, per centurias pronuntiaret. Qua cognita re, optimates, quos metus ceperat, nihil non ausurũ eũ in summo magistratu concordi, & consentiente collega, authores Bibulo fuerunt tantundem pollicendi, ac pleriq; pecunias contulerunt, ne Catone quidem abnuente eam largitionem è Rep. fieri. Igitur cum Bibulo COS. creatus est. Eandẽ ob causam opera ab optimatibus data est, ut prouinciæ futuris COSS. minimi negotij. i. syluæ, callesq; decernerẽtur. Qua maxime iniuria instructus omnibus officijs Cn. Põpeium assectatus est offensum patribus, quod Mithridate rege uicto cunctantius confirmarẽtur acta sua. Pompeioq; Marcum Crassum reconciliauit ueterem inimicum ex consulatu, quẽ summa discordia simul gesserát. Ac societatem cum utroq; inijt, neqd agere- tur in Rep. quod displicuisset ulli è tribus. Inito honore primus oĩum instituit, ut tam Senatus q̃ populi diurna acta conficerẽtur, & publicarẽtur. Antiquũ etiam retulit morẽ, ut quo mense fasces non haberet:

accensus ante eum iret: lictores ponè sequerentur. Lege autem Agraria promulgata, obnuntiantem collegam armis foro expulit. Ac postero die in senatu conquestum, nec quoq̃ reperto, qui super tali consternatione referre, aut censere aliquid auderet: qualia multa sæpe in leuioribus culpis decreta erant: in eam coëgit desperationem, ut quoad potestate abiret: domo abditus nihil aliud q̃ per edicta obnuntiaret. Vnus ex eo tempore omnia in Rep. & ad arbitrium administrauit, ut nonnulli urbanorum, cum quid per iocum testandi gratia signarent: non Cæsare & Bibulo, sed Iulio & Cæsare COSS. actum scriberent, bis eundē præponentes nomine atq; cognomine, utq; uulgo mox ferrētur hi uersus.

" Non Bibulo quicq̃ nuper, sed Cæsare factum est.
" Nam Bibulo fieri consule nil memini.

Campum stellatem maioribus cõsecratum, agrumq; campanum ad subsidia Reip. uectigalem relictum diuisit extra sortem, ac uiginti millibus ciuium, quibus terni, pluresq; liberi essent. Publicanos remissionem petentes tertia mercedum parte releuauit: ac ne in locatione nouorum uectigalium immoderatius licitarentur: propalam monuit. Cætera item, quæ cuiq; libuissent, dilargatus est contradicēte nullo, ac, si conaretur quis, absterrito. Marcum Catonem interpellantem extrahi curia per lictorem, duciq; in carcerem iussit. Lucio Lucullo liberius resistenti tantum calumniarum metum iniecit: ut ad genua ultro sibi accederet. Cicerone in iudicio quodã deplorante temporum statum P. Clodium inimicum eius fru

stra iampridem à patribus ad plebem transire ni-tentem eodem die, horáq; nona transduxit. Postremo in uniuersos diuersæ factionis inductum præmijs, ut se de inferenda Pompeio nece solicitatum à quibusdam profiteretur: productusq; pro rostris authores ex compacto nominaret. Sed uno, atq; álte ro frustra, nec sine suspicione fraudis nominatis, desperans tam præcipitis consilij euentum, intercepisse ueneno indicem creditur. Sub idē tempus Calpurniam L. Pisonis filiam successuri sibi in consulatu duxit uxorem: suáq; Iuliam Cn. Pompeio collocauit, repudiato priore sponso Seruilio Cepione, cuius uel præcipua opera pauloante Bibulum impugnauerat. Ac post nouam affinitatem Pompeium primum rogare sententiam cœpit: cum Crassum soleret: essetq; consuetudo, ut quem ordinem interrogandi sententias COS. Cal. Ianuarijs instituisset: eum toto anno conseruaret. Socero igitur, generóq; suffragantibus, ex omni prouinciarū copia Gallias potissimū elegit: cuius emolumēto, & opportunitate idonea sit materia triumphorum. & initio quidem Galliam cisalpinam, illyrico adiecto, lege Vatinia accepit: mox per senatum comatā quoq;, ueritis patribus, ne, si ipsi negassent: populus & hác daret. Quo gaudio elatus non temperauit, qn paucos post dies frequenti curia iactaret, inuitis, & gementibus aduersarijs, adeptum se, quæ concupisset. deinde ex eo insultaturum omnium capitibus. ac negante quodam per cotumeliam, facile hoc ulli fœminæ fore: respondit, quasi alludens, in Assyria

quoq; regnasse Semiramim: magnamq; Asiæ partem Amazones tenuisse quondam. Functus consulatu C. Mēmio, L. Domitio prætoribus de superioris anni actis referentibus cognitionē senatui detulit. nec illo suscipiente, triduoq; p irritas altercationes absumpto, in prouinciā abijt: & statim quæstor eius in præiudicium aliquot criminibus arreptus est. mox & ipse à L. Antistio Trip. Pleb. postulatus, appellato demum collegio obtinuit: cum Reip. causa abesset, reus ne fieret. Ad securitatem ergo posteri temporis in magno negotio habuit: obligare semper annuos magistratus: & è competitoribus non alios adiuuare, aut ad honorem pati peruenire, quàm qui sibi pepigissent, propugnaturos absentiam suam. cuius pacti non dubitauit à quibusdā iusiurandum, atq; etiam syngrapham exigere.

Sed cum L. Domitius consulatus candidatus palàm minaretur, COS. se effecturum, quod prætor nequisset: adempturumq; ei exercitus, Crassum, Pompeiumq; in urbem prouinciæ suæ Lucam extractos compulit: ut detrudendi Domitij causa consulatum alterum peterent: perfecitq; utrunq;, ut in quinquennium sibi imperium prorogaretur. Qua fiducia ad legiões, quas à Rep. acceperat: alias publico, alias priuato sumptu addidit. unam etiā ex transalpinis conscriptam uocabulo quoq; gallico: A lauda enim appellabatur: quā disciplina, cultuq; Romano institutam, & ornatam postea uniuersam ciuitate donauit. Nec deinde ulla belli occasione iniusti quidem, ac periculosi absti-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

nuit tam fœderatis quàm infestis, ac feris gentibus ultro lacessitis, adeo ut senatus quondam legatos ad explorandum statum Galliarum mittendos decreuerit: ac nonnulli dedendum eum hostibus censuerint. Sed prospere decedentibus rebus, & sæpius, & plurium, quàm quisquam unquam dierum supplicationes impetrauit. Gessit autem IX. annis, quibus in imperio fuit, hæc ferè: omnem Galliam, quæ à saltu pyreneo, alpibusq́;, & monte Gebenna, fluminibus Rheno, et Rhodano cõtinetur: patetq; circuitu ad bis & tricies centum millia passuum, præter socias, ac benemeritas ciuitates in prouinciæ formam redegit: eiq; in singulos annos stipendij nomen imposuit. Germanos, qui trans Rhenum incolunt, primus Romanorum ponte fabricato aggressus, maximis affecit cladibus. Aggressus & Britanos ignotos antea, superatisq; pecunias, & obsides imperauit. per tot successus ter nec amplius aduersum casum expertus, in Britania classe ui tempestatis propè absumpta, & in Gallia ad Gergoniam legione fusa, et in Germanorũ finibus, Titurio, & Aruncaleio legatis per insidias cæsis.

Eodem temporis spatio matrem primo, deinde filiam, nec multo post neptem amisit. Interimq́; consternata P. Clodij cæde Rep. cum Senatus unum COS. nominatimq; Cn. Pompeium fieri censuisset: egit cum Trib. pleb. Collegam se Pompeio destinantibus, id potius ad populum ferrent, ut absenti sibi, & quando imperij tempus expleri cœpisset: petitio secundi consulatus daretur,

ne ea causa maturius, & imperfecto adhuc bello decederet. Quod ut adeptus est: altiora iam meditans, & spei plenus, nullum largitionis, aut officiorum in quenquam genus publice, priuatim'q; omisit. Forum de manubijs inchoauit: cuius area super HS millies constitit. Munus populo, epulum'q; pronuntiauit in filiæ memoriam, quod ante eum nemo fecit. Quorum ut quammaxima expectatio esset: ea, quæ ad epulum pertinerent, quamuis macellarijs oblocata, etiam domesticatim apparabat. Gladiatores notos sicubi infestis spectatoribus dimicarent: ui rapiendos, reseruandos'q; mandabat. Tirones neque in ludo, neq; per lanistas, sed in domibus per equites Rom. ac etiam per Senatores armorum peritos erudiebat precibus enitens: quod epistolis eius ostenditur, ut disciplinam singulorum susciperent, ipsiq; dictata exercentibus darent. Legionibus stipendium in perpetuum duplicauit. Frumentum quoties copia esset, etiam sine modo, mensura'q; præbuit. Ac singula interdum mancipia, & prædia uiritim dedit. Ad retinendam autem Pompeij necessitudinem, ac uoluntatem, Octauiam sororis suæ neptem, quæ C. Marcello nupta erat, conditione ei detulit: sibique filiam eius in matrimonium petijt, Fausto Syllæ destinatam. Omnibus uero circa eum, atque etiam parte magna senatus, gratuito, aut leui fœnore obstrictis, ex reliquo quoq; ordinum genere uel inuitatos, uel sponte ad se commeantes uberrimo congiario prosequebatur. Libertos insuper, seruulos'q; cuiusq;, prout domino, patro

no'ue gratus quis esset. Tum reorum, aut obærato rum, aut prodigæ iuuentutis subsidium unicum ac promptissimum erat: nisi quos grauior criminum uel inopiæ, luxuriæ'ue uis urgeret, quàm ut subueniri posset à se. His planè palàm bello ciuili opus esse dicebat. Nec minore studio reges, atque prouincias per terrarum orbem alliciebat, aliJs captiuorum millia dono offerens, aliJs, citra SENAT. PO. q; authoritatem, quo uellent, & quoties uellent, auxilia summittens. Similiter'q; Italiæ, Galliarum'q;, & Hispaniarum, Asiæ quoque & Græciæ potentissimas urbes præcipuis operibus exornans, donec attonitis iam omnibus, & quorsum illa tenderent reputantibus, Marcus Claudius Marcellus COS. edicto præfatus, de summa se REP. acturum retulit ad senatum, ut ei succederetur ante tempus: quoniā bello confecto, pax esset: ac dimitti deberet uictor exercitus, & ne absentis ratio comitiJs haberetur, quando nec plebiscito Pompeius postea abrogasset. Acciderat autem, ut is legem de iure magistratuum ferens, eo capite, quo à petitione honorum absentes summouebat, ne Cæsarem quidem excíperet per obliuionem. Ac mox lege iam in æs incisa, & in ærarium condita, corrigeret errorem. Nec contentus Marcellus prouincias Cæsari, & priuilegium eripere: retulit etiam, ut colonis, quos rogatione Vatinia Nouumcomum deduxisset, ciuitas adimeretur: quod per ambitionem, & ultra præscriptum data esset. Commotus his Cæsar ac iudicans, quod sæpe ex eo auditum ferunt, difficilius se

principem ciuitatis à primo ordine in secundum, q̃ ex secundo in nouissimum detrudi, summa ope restitit, partim per intercessores tribunos, partim per Seruium Sulpitium alterum consulem. Insequenti quoque anno C. Marcello, qui fratri patrueli suo Marco in consulatu successerat eadem tempestate collegam eius Aemilium Paulum, Caiumq; Curionem uiolentissimum tribunorum, ingenti mercede defensores parauit. Sed cum obstinatius omnia agi uideret: & designatos etiam consules è parte diuersa, senatum literis deprecatus est, ne sibi beneficium populi adimeretur: aut ut cæteri quoq; imperatores ab exercitibus discederent, confisus (ut putant) facilius se simul atque libuisset, ueteranos conuocaturũ, quàm Pompeium nouos milites. Cum aduersarijs autem pepigit, ut dimissis octo legionibus transalpinaq; Gallia, duæ sibi legiones, & cisalpina prouincia, uel etiam una legio cum illyrico concederetur, quoad COS. fieret. Verum neque Senatu interueniente, et aduersarijs negantibus, ullá se de Rep. facturos pactionem, transit in citeriorem Galliam. Conuentibusq; peractis Rauennæ substitit bello uindicaturus, siquid de TRIB. pleb. intercedentibus pro se grauius à Senatu constitutum esset. Et prætextum quidem illi ciuilium armorum hoc fuit. Causas autem alias fuisse opinantur. Cn. Pompeius ita dictitabat, quod neq; opera consumare quæ instituerat, neq; populi expectationem, quam de aduentu suo fecerat, priuatis opibus explere posset: turbare omnia, ac permiscere uoluisse. Alij timuisse dicunt,

ne eorum,

ne eorum, quæ primo consulatu aduersus auspicia, legesq́; & intercessiones gessisset: rationem redderre cogeretur. Cum Marcus Cato identidem, nec sine iureiurando denuntiaret, delaturum se nomen eius, simulac primum exercitum dimisisset. Cumq́; uulgo fore prædicaret, ut si priuatus redisset: Milonis exemplo circumpositis armatis causam apud iudices diceret. Quod probabilius facit Asinius Pollio, pharsalica acie cæsos, profligatosq́; aduersarios prospicientem, hæc eum ad uerbum dixisse referẽs, Hoc uoluerunt, tantis rebus gestis C. Cæsar condemnatus essem: nisi ab exercitu auxilium petijssem. Quidam putant, captum imperij consuetudine, pensitatisq́; suis, & inimicorum uiribus, usum occasione rapiendæ dominationis, quam ætate prima concupisset. Quod existimasse uidebatur et Cicero scribens de officijs tertio libro, semper Cæsarem in ore habuisse eos in phœnissis,

εἴπερ γὰρ ἀδικεῖν χρὴ, τυραννίδος πέρι
κάλλιστον ἀδικεῖν, τ᾽ ἄλλα δ᾽ εὐσεβεῖν χρεών.

Euripidis uersus, quos sic ipse conuertit.

» Nam si uiolandum est ius, imperij gratia
» Violandum est, alijs rebus pietatem colas.

Cum ergo sublatam tribunorum intercessionem, ipsosq́; urbe cessisse nunciatum est: præmissis confestim clàm cohortibus, ne qua suspicio moueretur: & spectaculo publico per dissimulationem interfuit: & formam, qua ludum gladiatorum erat ædificaturus: consyderauit: & ex consuetudine conuiuio se frequenti dedit. Deinde post

solis occasum, mulis è proximo pistrino ad uehicu-
lum iunctis, occultissimum iter modico comitatu in-
gressus est. Et, cum luminibus extinctis decessisset
uia, diu errabundus, tandem ad lucem duce reper-
to, per angustissimos tramites pedibus euasit. Con-
secutusq́; cohortes ad Rubiconem flumen, qui pro-
uinciæ eius finis erat, paulum constitit. Ac repu-
» tans quantum moliretur, conuersus ad proximos, &
» etiam nunc inquit regredi possumus: quod si ponti-
» culum transierimus, omnia armis agenda erunt.

Cunctanti ostentum tale factum est. Qui-
dam eximia magnitudine, & forma in proximo
sedens repente apparuit arundine canens. Ad
quem audiendum cum præter pastores, plurimi
etiam ex stationibus milites concurrissent: interq́;
eos, & æneatores, rapta ab uno tuba, prosiluit ad
flumen: & ingenti spiritu classicum exorsus perten
» dit ad alteram ripam. Tunc Cæsar eatur, inquit,
» quò deorum ostenta, & inimicorum iniquitas uo-
» cat. Iacta est alea inquit. Atque ita traiecto exer
citu, adhibitis Trib. pl. qui pulsi superuenerant: pro
concione fidem militum flens, ac ueste à pectore di-
scissa, inuocauit. Existimatur etiam equestres census
pollicitus singulis, quod accidit opinione falsa. Nam
cum in alloquendo, exhortandoq́; sæpius digitum læ
uæ manus ostentans affirmaret, se ad satisfaciendum
omnibus, per quos dignitatem suam defensurus es-
set, annulum quoq; æquo animo detracturum sibi,
extrema concio, cui facilius erat uidere concionan-
tem, quàm audire, pro dicto accepit, quod uisu su-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

ſpicabatur, promiſſumq; ius annulorum cum mil-
libus. CCCC. fama diſtulit. Ordo, & ſum
ma rerum, quas deinceps geſſit, ſic ſe habent. Pice
num, Vmbriam, Hetruriam occupauit: & L. Domi
tio, qui per tumultum ſucceſſor ei nominatus, Corfi-
nium præſidio tenebat, in deditionem redacto, atq; di
miſſo ſecundum ſuperum mare Brunduſium teten-
dit: quò COSS. Pompeiusq; confugerant, quampri
mum transfretaturi. hos fruſtra per omnes moras
exitu prohibere conatus Romam iter conuertit. Ap-
pellatisq; de Rep. patribus ualidiſſimas Pompeij co-
pias, quæ ſub tribus legatis M. Petreio, & L. Afra
nio, & M. Varrone in Hiſpania erant, inuaſit, pro-
feſſus ante, inter ſuos ire ſe ad exercitum ſine duce,
& inde reuerſurum ad ducem ſine exercitu. Et
quanquam obſidione Maſſiliæ, quæ ſibi in itinere
portas clauſerat: ſummaq; frumentariæ rei penuria
retardante, breui tamen omnia ſubegit. Hinc
urbe repetita Macedoniam tranſgreſſus Pompeium
per quatuor penè menſes maximis obſeſſum operi-
bus ad extremum Pharſalico prælio fudit: & fugien
tem Alexandriam perſecutus, ut occiſum deprehen
dit cum Ptolemæo rege, à quo ſibi quoq; inſidias ten-
di uidebat: bellum ſanè difficillimum geſſit: neq; lo
co, neq; tempore æquo, ſed hyeme anni, & intra mœ
nia copioſiſſimi, ac ſolertiſſimi hoſtis inops ipſe re-
rum omniũ, atque imparatus. Regnum Aegypti ui-
ctor Cleopatræ, fratriq; eius minori permiſit, ueri
tus prouinciam facere, ne quandoque uiolentiorem
præſidem nacta nouarũ rerũ materia eſſet. Ab Ale-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

xandria in Syriam, & inde Pontum transijt urgentibus de Pharnace nuntijs, quem Mithridatis magni filium, ac tunc occasione temporum bellantem, iamq; multiplici successu praeferocem intra quintum quàm affuerat diem, quatuor, quibus in conspectum uenit, horis, una profligauit acie, crebro commemorãs Pompeij felicitatem, cui praecipua militiae laus de tam imbelli genere hostium contigisset. Dehinc Scipionem, ac Iubam reliquias partium in Africa refouentes deuicit, Pompeij liberos in Hispania.

Omnibus ciuilibus bellis nullam cladem nisi per legatos suos passus est: quorum C. Curio in Africa perijt. C. Antonius in illyrico in aduersariorum deuenit potestatem. P. Dolabella classem in eodem illyrico, Cn. Domitius Caluinus in Ponto exercitum amiserunt. Ipse prosperrime semper, ac ne ancipiti quidem unquam fortuna, praeterquam bis, dimicauit. Semel ad Dyrrhachium, ubi pulsus, non instante Pompeio, negauit eum uincere scire. Item in Hispania ultimo praelio cum desperatis rebus etiam de consciscenda nece cogitauit.

Confectis bellis quinquies triumphauit, post deuictum Scipionem quater eodem mense, sed interiectis diebus, & rursus semel post superatos Pompeij liberos. Primum, & excellentissimum triumphum egit gallicum, sequentem Alexandrinum, deinde ponticum, huic proximum Africanum, nouissimum hispaniensem, diuerso quenque apparato, & instrumento. Gallici triumphi die uelabrum praeteruehens penè curru excussus axe defra

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

cto. Ascenditq; Capitolium ad lumina, quadraginta elephantis dextra atq; sinistra lychnucos gestantibus. Pontico triumpho inter pompae fercula triũ uerborũ praetulit titulũ, Veni, Vidi, Vici, nõ acta belli significantem, sicut caeteri, sed celeriter confecti notam. Veteranis legionibus praedae nomine in pedites singulos super bina HS, quae initio ciuilis tumultus numerauerat: in equites uicena quaterna millia numûm dedit. Assignauit & agros, sed non continuos, nequis possessorum expelleretur. Populo praeter frumenti denos modios, ac totidem olei libras, trecenos quoq; numos, quos pollicitus olim erat: uiritim diuisit, & hoc amplius centenos pro mora. Annuam etiam habitationem Romae usq; ad bina millia numûm, in Italia non ultra quingenos sestertios remisit. Adiecit epulum ad uiscerationem, & post hispaniensem uictoriam duo prandia. Nam cum prius parce, neq; pro liberalitate sua praebitũ iudicaret: quinto post die aliud largissimum praebuit. Edidit spectacula uarii generis, munus gladiatorum. Ludos etiam regionatim urbe tota, & quidem per omnium linguarum histriones. Item circenses, athletas, naumachiam. Munere in foro depugnauit Furius Leptinus stirpe praetoria, & A. Calpenus senator quondam, actorq; causarum. Pyrrhicam saltauerunt Asiae, Bithyniaeq; principum liberi. Ludis Decimus Laberius eques Ro. mimum suum egit: donatusq; est quingentis HS, & annulo aureo. Sessum in quatuordecim scena per orchestram transiit circensibus, spa-

tio circi ab utraq; parte producto, & in gyrum euripo addito. Quadrigas, bigasq;, & equos desultorios agitauerunt nobilissimi iuuenes. Troiam lusit turma duplex, maiorum, minorumq; puerorum. Venationes editae per dies quinq;, ac nouissime pugna diuisa in duas acies quinquagenis peditibus, elephantis uicenis, tricenis equitibus hinc & inde commissis. Nã, quo laxius dimicaretur, sublatae metae, inq; earum locum bina castra exaduerso constituta erant. Athletae, stadio ad tempus extructo, in regione martij campi certauerunt per triduum: & nauali praelio in morem cochleae defosso lacu, biremes, ac triremes, quadriremesq; tyriae, & aegyptiae classis magno pugnatorum numero conflixerunt. Ad quae omnia spectacula tantum undiq; confluxit hominum: ut pleriq; aduenae aut inter uicos, aut inter uias tabernaculis positis manerent: ac saepe prae turba elisi, exanimatiq; sint plurimi, & in his duo senatores. Conuersus hinc ad ordinandum reip. statum, fastos correxit iampridem uitio pontificum per intercalandi licentiam adeo turbatos, ut neq; messium feriae aestati, neq; uindemiarum autumno competerent. Annumq; ad cursum solis accommodauit, ut trecentorum sexagintaquinq; dierum esset, & intercalario mense sublato, unus dies quarto quoq; anno intercalaretur. Quo autem magis in posterum ex Cal. Ianuarijs nobis temporum ratio congrueret, inter Nouembrẽ ac Decembrem mensem interiecit duos alios, fuitq; is annus, quo haec constituebãtur. XV. mensium cum in-

tercalario: qui ex consuetudine in eum annum inciderat. Senatum suppleuit: patricios allegit. Prætorum, ædilium, quæstorum, minorum etiam magistratuum numerum ampliauit. Nudatos opere censorio, aut sententia iudicum de ambitu condemnatos restituit. Comitia cum populo partitus est, ut exceptis consulatus competitoribus de cætero numero candidatorum, pro parte dimidia, quos populus uellet, pronuntiarentur, pro parte altera, quos ipse dedisset, & edebat per libellos cuiq; tribui missos scriptura breui. Cæsar dictator illi tribui, commendo uobis illum, & illum, ut uestro suffragio suam dignitatem teneant. Admisit ad honores, & proscriptorum liberos. Iudicia ad duo genera iudicum redegit, equestris ordinis, ac Senatorij. Tribunos ærarios, quod erat tertium, sustulit. Recensum populi, nec more, nec loco solito, sed uicatim per dominos insularum egit, atq; ex uiginti, trecentisq; millibus accipientium frumentum è publico, ad centum quinquaginta retraxit. Ac ne qui noui coetus recensionis causa moueri quandoq; possent: instituit quotannis in demortuorum locum ex ijs, qui recensiti non essent: subsortitio à prætore fieret. Octoginta autem ciuium millibus in transmarinas colonias distributis: ut exhaustæ quoq; urbis frequentia suppeteret: Sanxit, nequis ciuis maior uiginti annis minor'ue decem, qui sacramento non teneretur plus triennio continuo Italia abesset: neu quis senatoris filius nisi contubernalis, aut comes, magistratus peregre proficiscere-

tur, ne'ue ij, qui pecuariā rē facerent: minus tertiā parte puberū ingenuorū inter pastores haberent: omnesq; medicinam Romæ professos, & liberalium artium doctores, quo libentius & ipsi urbem incolerent: & cæteri appeterent: ciuitate donauit. De pecunijs mutuis, disiecta nouarum tabularum expectatione, quæ crebro mouebantur, decreuit tandē, ut debitores creditoribus satisfacerent per æstimationem possessionum quanti quasq; ante ciuile bellum comparassent, deducta summa æris alieni, si quid usuræ nomine numeratum, aut perscriptum fuisset. qua conditione quarta pars ferè crediti deperibat. Cuncta collegia præter antiquitus constituta detraxit. Pœnas facinorum auxit: & cum locupletes eo facilius scelere se obligarent: quod integris patrimonijs exulabant: parricidas, ut Cicero scribit, bonis omnibus, reliquos dimidia parte multauit. Ius laboriosissime, ac seuerissime dixit: repetundarum conuictos etiam ordine senatorio mouit. Diremit nuptias prætorij uiri, qui digressam à marito post biduū statim duxerat, quāuis sine probri suspicione. Peregrinarum mercium portoria instituit. Lecticarum usum, item conchyliatæ uestis, & margaritarum, nisi certis personis, & ætatibus, perq; certos dies ademit. Legem præcipue sumptuariam exercuit, dispositis circa macellum custodibus, qui obsonia contra uetitum retinerent: portarentq; ad se, submissis nonnunquā lictoribus, atque militibus, qui, siqua custodes fefellissent, iam apposita triclinio auferrent.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Nam de ornanda, instruẽdaq; urbe, item de tuendo, ampliandoq; imperio plura, ac maiora in dies destinabat. In primis Martis templũ quantum nusquam esset, extruere repleto, & complanato lacu, in quo naumachiæ spectaculum ediderat, theatrumq; summæ magnitudinis tarpeio monti accubans. Ius ciuile ad certum modum redigere, atq; ex immensa, diffusaq; legum copia optima quæq; et necessaria in paucissimos conferre libros. Bibliothecas græcas, & latinas, quammaximas posset, publicare, data Marco Varroni cura comparandarum ac dirigendarum. Siccare Pontinas paludes, emittere Fucinum lacum, uiam munire, à mari supero per Apennini dorsum ad Tyberim usq;, perfodere Isthmum, Dacos, qui se in Pontum, & Thraciam effuderant, coërcere, mox Parthis inferre bellum ꝑ Armeniã minorẽ, nec, nisi ante expertos aggredi prælio. Talia agẽtẽ, atq; meditantẽ mors præuenit: de qua, prius q̃ dicam ea, quæ ad formã, et habitũ, et cultũ, et mores, nec minus, quæ ad ciuilia, et bellica eius studia ꝑtineant: non alienũ erit summatim exponere.

Fuisse traditur excelsa statura, colore candido, teretibus membris, ore paulo pleniore, nigris, uegetisq; oculis, ualetudine prospera, nisi quod tempore extremo repente animo linqui, atq; etiam per somnium exterreri solebat. Comitiali quoq; morbo bis inter res gerendas correptus est. Circa corporis curam morosior, ut non solum tonderetur diligenter, ac raderetur: sed uelleretur etiam, ut quidam exprobrauerunt. Caluitij uero deformitatem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

iniquissime ferre, obtrectatorum sæpe iocis obnoxiam expertus, ideoq; & deficientem capillum reuocare à uertice assueuerat, & ex omnibus decretis sibi à senatu, populoq; honoribus non aliud aut recepit, aut usurpauit libentius q̃ ius laureæ coronæ perpetuo gestandæ. Etiam cultu notabilem ferunt. Vsum enim lato clauo ad manus fimbriato, nec ut unquam aliter quàm super eum cingeretur, & quidem fluxiore cinctura. unde emanasse Syllæ dictum constat, optimates sæpius admonentis, ut male præcinctum puerum cauerent. Habitauit primo in Suburra modicis ædibus, post autem pontificatum maximum in sacra uia domo pub. Mundiciarum, lautitiarumq; studiosissimum multi prodiderunt. Villam in nemorensi à fundamentis inchoatam, magnoq; sumptu absolutam, quia non tota ad animum ei responderat: totam diruisse, q̃q̃ tenuem adhuc, & obæratum, in expeditionibus tessellata, & sectilia pauimenta circuntulisse. Britanniam petijsse spe margaritarum, quarum amplitudinem conferentem interdum sua manu exegisse pondus. Gemmas, toreumata, signa, tabulas operis antiqui semper animosissime comparasse, seruitia recentiora, politioraq; immenso pretio, & cuius etiã ipsum puderet sic, ut rationibus uetaret inferri.

Conuiuatum assidue per prouincias duobus tricliniis, Vno, quo sagati, palliatiue, altero, quo togati cum illustrioribus prouinciarum discubuerunt. Domesticam disciplinam in paruis, ac maioribus rebus diligenter adeo, seuereq; rexit, ut pistorem

alium quàm sibi panem conuiuis subijcientem com pedibus uinxerit: Libertum gratissimum ob adulteratam equitis Ro. uxorem, quamuis nullo quaerente, capitali poena affecerit. Pudicitiae eius famam nihil quidem praeter Nicomedis contubernium laesit. Graui tamen, & perenni opprobrio, & ad omnium conuitia exposito. Omitto Calui Licinij notissimos uersus,

" Bithynia quicquid & paedicator Caesaris
" Vnquam habuit. Praetereo actiones Dolabellae, et Curionis patris, in quibus eum Dolabella pellicem reginae, spondam interiorem regiae lecticae, & Curio stabulum Nicomedis, & bithynicum fornicem dicunt. Missa etiam facio edicta Bibuli: quibus proscripsit collegam suum bithynicam reginam, eiq; regem antea fuisse cordi, nunc esse regnum. Quo tempore, ut M. Brutus refert, Octauius etiam quidam ualetudine mentis liberius dicax conuentu maximo, cum Pompeium regem appellasset: ipsum reginam salutauit. Sed C. Memmius etiã ad cyathum, & uinum Nicomedi stetisse obiecit cum reliquis exoletis pleno conuiuio accubantibus nonnullis urbicis negotiatoribus, quorum refert nomina. Cicero uero non contentus in quibusdam epistolis scripsisse à satellitibus eum in cubiculum regium eductum, in aureo lecto, ueste purpurea decubuisse, floremq; aetatis à Venere ortae in Bithynia contaminatum: quondam etiam in Senatu defendenti eius causam filiae Nicomedis, beneficiaq; regis in se commemoranti, remoue, inquit, isthaec oro te, quo

niam notum est, quid ille tibi, & quid illi tu dederis. Gallico deniq; triumpho milites eius inter caetera carmina, qualia currum prosequentes ioculariter canunt: etiam uulgatissimum illud pronuntiauerunt.

» Gallias Caesar subegit, Nicomedes Caesarem:
» Ecce Caesar nunc triumphat, qui subegit Gallias:
» Nicomedes non triumphat, qui subegit Caesarem.

Pronum, & sumptuosum in libidines fuisse constans opinio est: plurimasq;, & illustres foeminas corrupisse, in quibus Posthumiam Seruij Sulpitij, Loliam Auli Gabini, Tertullam M. Crassi, etiam Cn. Pompeij Mutiam. Nam certe Pompeio & à Curionibus patre & filio, & à multis exprobratum est: quod cuius causa post tres liberos exegisset uxorem, & quem gemens Aegystum appellare consuesset: eius postea filiam potentiae cupiditate in matrimonium recepisset. Sed ante alias dilexit M. Bruti matrem Seruiliam, cui & proximo suo consulatu sexagies HS margaritam mercatus est: & bello ciuili super alias donationes amplissima praedia ex auctionibus hastae nummo addixit. Cum quidem plerisque uilitatem mirantibus, facetissime Cicero, quo melius inquit, emptum sciatis: Tertia deducta est. Existimabatur enim Seruiliam etiam filiam suam, Tertiam, conciliare Caesari.

Ne prouincialibus quidem matrimonijs abstinuisse, uel hoc disticho apparet, iactato aeque à militibus per gallicum triumphum.

» Vrbani seruate uxores, moechũ caluum adducimus.

" Auro in Gallia ſtuprum emiſti: hic ſumpſti mutuum.

Dilexit & reginas. Inter quas Eunoen Mauram Bogudis uxorem, cui maritoq; eius plurima, et immenſa tribuit: ut Naſo ſcripſit: ſed maxime Cleo patram, cum qua & conuiuia in primam lucem ſæpe protraxit: & eadem naue Thalamago penè Aethiopia tenus Aegyptum penetrauit, niſi exercitus ſequi recuſaſſet. Quam deniq; accitam in urbem non niſi maximis honoribus, præmijsq; auctam remiſit: filiumq; natum appellare nomine ſuo paſſus eſt. Quem quidem nonnulli græcorum ſimilem quoq; Cæſari & forma, & inceſſu tradiderunt. M. Antonius agnitum etiam ab eo ſenatuì affirmauit: quæ ſcire C. Martium, & C. Oppium, reliquosq; Cæſaris amicos, quorum C. Oppius quaſi planè defenſione, ac patrocinio res egerit: librum edidit, non eſſe Cæſaris filium, quem Cleopatra dicat. Helius Cinna Trib. ple. pleriſque confeſſus eſt, habuiſſe ſe ſcriptam, paratamq; legem, quam Cæſar ferre iuſſiſſet: cum ipſe abeſſet, uti uxores liberorum quærendorum cauſa, quas, & quot ducere uellent: liceret. Atq;, ne cui dubium omnino ſit & impudicitiæ eum, & adulteriorum flagraſſe infamia, Curio pater, quadam eum oratione omnium mulierum uirum, & omnium uirorum mulierem appellat. Vini parciſſimum, ne inimici quidem negauerunt. Verbum M. Catonis eſt, unum ex omnibus Cæſarem ad euertendam REMP. ſobrium acceſſiſſe. Nã circa uictum C. Oppius adeo indifferentem docet: ut quondam ab hoſpite condi-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

tum oleum pro uiridi appositum, aspernantibus cæteris, solum etiam largius dicat appetisse, ne hospitem aut negligentiæ, aut rusticitatis uideretur arguere. Abstinentiam neq; in imperijs, neque in magistratibus præstitit. Vt. n. quidam monimentis suis testati sunt: in Hispania à proconsule, & à sociis pecunias accepit emendicatas in auxilium æris alieni, & Lusitanorum quædam oppida, quanquam nec imperata detrectarent: & aduenienti portas patefacerent: dirupit hostiliter. In Gallia fana, templaq; deûm donis referta expilauit: urbes diruit sæpius ob prædam, q̃ ob delictum. Vnde factum, ut auro abundaret, ternisq; millibus numum in libras promercale per Italiam, prouinciasq; diuenderet. In primo censulatu tria millia pondo auri furatus è capitolio, tantundem inaurati æris reposuit. Societates, ac regna pretio dedit: ut qui uni Ptolemæo propè sex millia talentorum suo, Pompeijq; nomine abstulerit. postea uero euidentissimis rapinis, ac sacrilegijs, & onera bellorum ciuilium, & triumphorum, ac munerum sustinuit impendia.

Eloquentia militari, qua re aut æquauit præstantissimorum gloriam, aut excessit, post accusationem Dolabellæ, haud dubie principibus patronis annumeratus est. Certe Ci. ad Brutum oratores enumerans, negat se uidere, cui Cæsar debeat cedere: aitque eum elegantem splendidam quoque, ac etiam magnificam, ac generosam quodammodo rationem dicendi tenere. Et ad Cornelium nepotem de eo-
» dem ita scripsit. Quid oratorum? quem huic an-

» te pones eorum, qui nihil aliud egerunt? Quis ſen
» tentijs aut acutior, aut crebior? Quis uerbis aut
» ornatior, aut elegantior? Genus eloquentiæ duntaxat
adoleſcens adhuc Strabonis Cæſaris ſecutus uidetur:
cuius etiam ex oratione, quæ inſcribitur, pro Sar-
dis, ad uerbum nonnulla tranſtulit in diuinatio-
nem ſuam. Pronuntiaſſe autem dicitur uoce acuta,
ardenti motu, geſtuq́; non ſine uenuſtate. Oratio-
nes aliquas reliquit: inter quas temere quædam fe-
runtur pro Q. Metello, quam non immerito Au-
guſtus exiſtimat magis ab actuarijs exceptam, ma
le ſubſequentibus uerba dicentis, quàm ab ipſo edi-
tam. Nam in quibuſdam exemplaribus inuenio ne
inſcriptam quidem pro Metello, ſed quam ſcripſit
Metello: cum ex perſona Cæſaris ſermo ſit, Metel-
lum, ſeq́; aduerſus communium obtrectatorum, cri
minationes purgantis. Apud milites quoq; in Hi-
ſpania, idem Auguſtus orationem eſſe uix ipſius pu
tat: quæ tamen duplex fertur, una quaſi priore ha
bita prælio, altera poſteriore, quo Aſinius Pollio
ne tempus quidem concionandi habuiſſe eum dicat,
ſubita hoſtium incurſione. Reliquit & rerum
ſuarum commentarios Gallici, ciuiliſq́; belli Pom-
peiani. Nam Alexandrini: affriciq́;, & Hiſpanienſis
incertus author eſt. Alij enim Oppium putant:
alij Hirtium: qui etiam gallici belli nouiſſimum,
imperfectumq́; librum ſuppleuerit. De commen-
tarijs Cæſaris Cicero in eodem libro ſic refert.
» Commentarios ſcripſit ualde quidem probandos.
» Nudi ſunt, recti, & uenuſti, omni ornatu orationis

» *tanquam ueste detracta, sed dum uoluit alios ha-*
» *bere, paratam unde sumerent, qui uellent scribe-*
» *re historiam: ineptis gratum fortasse fecit: qui illa*
» *uolunt calamistris inurere: sanos quidem homines*
» *à scribendo deterruit. De eisdē commentarijs Hir-*
» *cius ita prædicat. Adeo probantur omnium iu-*
» *dicio, ut prærepta non præbita facultas scriptoribus*
» *uideatur. Cuius tamen rei maior nostra, quàm re-*
» *liquorum est admiratio. Cæteri enim quàm bene*
» *atque emendate, nos etiam quàm facile, atq; celeriter*
» *eos perscripserit: scimus. Pollio Asinius, parum dili-*
genter, parumq; integra ueritate compositos putat.
Cum Cæsar pleraque, & quæ per alios erant ge-
sta: temere crediderit: & quæ per se, uel consul
to, uel etiam memoria lapsus, perperam ediderit.
Existimatq; rescripturum, & correcturum fuisse.
Reliquit & de analogia duos libros, & Anticat-
tones totidem, ac præterea poëma, quod inscribitur,
Iter. Quorum librorum primos in transitu alpium,
cum ex citeriore Gallia, conuentibus peractis, ad
exercitum rediret, sequentes sub tempus Munden-
sis prælij fecit: nouissimum dum ab urbe in Hispa
niam ulteriorem quarto & uigesimo die peruenit.
Epistolæ quoque eius ad senatum extant: quas pri
mum uidetur ad paginas, & formam memorialis
libelli conuertisse: cum antea consules, & duces non
nisi transuersa charta mitterent scriptas. Extant
& ad Ciceronem, item ad familiares domesticis
de rebus, in quibus siqua occultius perferenda
erant: per notas scripsit, id est sic structo literarum

ordine, ut nullum

ordine, ut nullum uerbum effici posset: quæ siquis inuestigare, & persequi uellet: quartam elementorum literam idest D pro A, & perinde reliquas commutet. Feruntur & à puero, & ab adolescentulo quædã scripta, ut laudes Herculis, tragœdia Oedipi, item dicta collectanea: quos omnes libellos uetuit Augustus publicari in epistola, quam breuem admodum, ac simplicem ad Pompeium Macrum, cui ordinandas bibliothecas delegauerat, misit.

Armorum, & equitandi peritissimus, laboris ultra fidem patiens erat. In agmine nonnunquam equo, sæpius pedibus anteibat, capite detecto, seu sol, seu imber esset. Longissimas uias incredibili celeritate confecit, expeditus meritoria rheda centena passuum millia in singulos dies, si flumina morarentur nando traijciens, uel innixus inflatis utribus, ut sæpe nuntios de se præuenerit. In obeundis expeditionibus dubium cautior'ne, an audacior. Exercitum neque per insidiosa itinera duxit unquam, nisi perspeculatus locorum situs: neque in Britaniam transuexit, nisi ante per se portus, & nauigationem, & accessum ad insulam explorasset. At idem obsessione castrorum in Germania, nuntiata, per stationes hostium gallico habitu penetrauit ad suos. À Brundusio Dyrrhachium inter oppositas classes hyeme transmisit. Cessantibusq; copijs, quas subsequi iusserat, cum ad accersendas frustra sæpe misisset, nouissime ipse clàm noctu paruulum nauigium solus obuoluto capite, conscendit: neque aut quis esset ante detexit, aut gubernato-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

rem cedere aduersæ tempestati passus est, quàm pe nè obrutus fluctibus. Ne religione quidem ulla, à quoquam incepto absterritus unquam, uel retardatus est. Cum immolanti aufugisset hostia, profectionem aduersus Scipionem, & Iubam non distulit. Prolapsus etiam in egressu nauis, uerso ad melius omine, teneo te inquit, Africa. Ad eludendas autem uaticinationes, quibus felix, & inuictum in ea prouincia fataliter Scipionum nomen ferebatur: despectissimum quendam ex Corneliorum genere, cui ad opprobrium uitæ Salutioni cognomen erat: secum in castris habuit. Prælia non tantum de stinato, sed ex occasione sumebat: ac sæpe ab itinere statim interdum spurcissimis tempestatibus, cum minime quis moturum putaret: nec nisi tempore extremo ad dimicandum cunctatior factus est. quo sæpius uicisset, hoc minus experiendos casus opinans, nihilque se tantum acquisiturum uictoria, quantum auferre calamitas possit. Nullum unquam hostem fudit: quem non castris quoque exueret. Ita nullum spatiũ perterritis dabat. Ancipiti prælio equos dimittebat, & in primis suum, quo maior permanendi necessitas imponeretur, auxilio fugæ erepto.

Vtebatur autem equo insigni pedibus propè humanis, & in modum digitorum ungulis scissis, quem natum apud se, cum aruspices imperium orbis terræ significare domino pronuntiassent: magna cura aluit: nec patientem sessoris alterius primus ascendit, cuius etiam instar pro æde Veneris genitricis postea dedicauit. Inclina-

tam aciem solus sæpe restituit, obsistens fugientibus, retinensq; singulos, & contortis faucibus conuertens in hostem, & quidem adeo plerunq; trepidos, ut Aquilifer moranti cuspide sit comminatus. Alius in manu detinentis reliquerit signum. Non minora illa constantiæ eius, immo maiora etiam indicia fuerunt. Post aciem pharsalicam, cum præmissis in Asiam copijs per angustias hellesponti uictor nauicula traijceret: L. Cassium partis aduersæ cum decem rostratis nauibus obuium sibi neque refugit, & comminus tendens ultro ad deditionem hortatus, supplicem ad se recepit. Alexandriæ circa oppugnationem pontis, eruptione hostium subita compulsus, in scapham pluribus eodem præcipitantibus cum desilisset: in mare nando per ducentos passus euasit ad proximam nauem elata læua, ne libelli, quos tenebat, madefierent, paludamentum mordicus trahens, ne spolio poteretur hostis.

Militem neq; à moribus, neq; fortuna probabat, sed tantum à uiribus: tractabatq; pari seueritate, atque indulgentia. Non enim ubiq;, ac semper, sed cum hostis in proximo esset, coërcebat: tum maxime exactor grauissimus disciplinæ, ut neque itineris, neq; prælij tempus denuntiaret, sed paratum & intentum momentis omnibus, quò uellet, subito educeret. Quod etiam sine causa plerunque faciebat, præcipue pluuijs, & festis diebus. Ac subinde se obseruandum admonens repente interdiu uel nocte subtrahebat: augebatq; iter, ut serius subsequentes defatigaret. Fama uero hostilium copiarum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

perterritos non negando, minuendo'ue, sed insuper amplificando, ementiendo'q; confirmabat. Itaq; cum expectatio aduentus Iubæ terribilis esset, conuoca=
» tis ad concionem militibus, Scitote inquit, paucis
» simis his diebus regem affuturum cum .X. legioni-
» bus equitum .XXX. leuis armaturæ .C. millibus ele
» phantis'q; .CCC. proinde desinant quidam quærere
» ultra, aut opinari, mihiq;, qui compertum habeo, cre
» dant: aut quidẽ uetustissima naue impositos quocunq;
» uento in quascunq; terras iubebo auehi.

Delicta neq; obseruabat omnia, neq; pro modo exequebatur: sed desertorum, ac seditiosorum inquisitor, ac punitor acerrimus: conniuebat in cæteris: ac nonnunquam post magnam pugnam, atque uictoriam, remisso officiorum munere, licentiam omnem passim lasciuiendi permittebat, iactare solitus, milites suos etiam unguentatos bene pugnare posse. nec milites suos pro concione, sed blandiori nomine commilitones appellabat: habebat'q; tam cultos, ut argento, & auro politis armis ornaret: simul & ad speciem, & quo tenaciores eorum in prælio essent metu damni. Diligebat quoque usqueadeo, ut audita clade Tituriana, barbam, capillum'q; summiserit. Nec ante dempserit, q̃ uindicasset. Quibus rebus & deuotissimos sibi, & fortissimos reddidit.

Ingresso ciuile bellum centuriones cuiusque legionis singulos equites è uiatico suo obtulerunt: & uniuersi milites gratuitam, & sine frumento, stipendio'q; operam, cum tenuiorum tutellam locupletiores in se contulissent: neq; in tam diuturnio spatio quisquam

omnino desciuit. pleriq; capti concessam sibi sub conditione uitam, si militare aduersus eum uellent, recusarunt. Famem & cæteras necessitates non cũ obsiderentur modo, sed si alios ipsi obsiderent: tantopere tolerabant, ut Dyrrhachina munitione Pompeius, uiso genere panis ex herba, quo sustinebantur, cum feris sibi rem esse dixerit: amoueriq; ocyus, nec cuiquam ostendi iusserit, ne patientia, & pertinacia hostis animi suorum frangerentur. Quanta fortitudine dimicauerint, testimonio est, quod aduerso semel apud Dyrrhachium prælio, pœnam in se ultro depoposcerunt, ut consolandos eos magis imperator, quàm puniendos habuerit. Cæteris prælijs innumeras aduersariorum copias multis partibus ipsi pauciores facile superauerunt. Deniq; una sextæ legionis cohors præposita castello, quatuor Pompeij legiones per aliquot horas sustinuit, penè omnis confixa multitudine hostilium sagittarum, quarum C ac XXX. millia intra uallum repertæ sunt. Nec mirum, singulorum siquis facta respiciat, uel Cassij Scæuæ Centurionis, uel C. Acilij militis, ne de pluribus referam. Scæua excusso oculo, transfixus femore, & humero C & XX. ictibus scuto perforato custodiam portæ commissi castelli retinuit. Acilius nauali ad Massiliam prælio, iniecta in puppem hostium dextra, & abscissa, memorabile illud apud græcos Cynegeri exemplum imitatus, transiluit in nauem umbone obuios agens.

Seditionem per X. annos gallicis bellis nullam omnino mouerunt, ciuilibus aliquas, sed ut celeriter

ad officium redierint, nec tam indulgentia ducis, q̃ authoritate. Non enim cessit unquam tumultuantibus, atq; etiam obuiam semper ijt: & nonam quidem legionem apud Placentiam, quãquam adhuc in armis Pompeius esset: totam cum ignominia missam fecit: ægréq; post multas, & supplices preces, nec nisi exacta de sontibus poena, restituit.

Decumanos autem Romæ cum ingentibus minis, summóq; etiam urbis periculo missionem, & præmia flagitantes ardente tunc in Africa bello, neq; adire cunctatus est, quãquam deterrentibus amicis, neq; dimittere: sed una uoce, qua quirites eos pro militibus appellarat: tam facile circumegit, & flexit: ut ei milites esse confestim responderint: & quamuis recusantem ultro in Africam sint secuti, ac sic quoq; seditiosissimum quenq; & prædæ, & agri destinati tertia parte multauit. Studium, & fides erga clientes ne iuueni quidem defuerunt. Masinthiam nobilem iuuenem, cum aduersus Hiempsalem regem tam enixe defendisset: ut Iubæ regis filio in altercatione barbã inuaserit: stipendiarium quoq; pronuntiatum, & ab abstrahentibus statim eripuit: occultauitq; apud se diu, & mox ex prætura proficiscens in Hispaniam inter officia prosequentium, fascésq; lictorum lectica sua auexit. Amicos tanta semper facilitate, indulgentiáq; tractauit: ut C. Oppio comitanti se per syluestre iter, correptóq; subita ualetudine, & in diuersorio loco, quod unum erat, cesserit: & ipse humi ac sub diuo accubuerit. Iam autem re-

rum potens, quosdam etiam infimi generis ad amplissimos honores prouexit. Cum ob id culparetur, professus est palàm, sic crassatorum, & sicariorum ope in tuenda sua dignitate usus esset: talibus quoq; se parem gratiam relaturum. Simultates contra nullos tam graues excepit unquam, ut non occasione oblata libens deponeret. C. Memmij, cuius asperrimis orationibus nõ minore acerbitate rescripserat: etiam suffragator mox in petitione cõsulatus fuit. C. Caluo post famosa epigrammata de reconciliatione per amicos agenti ultro ac prior scripsit. Valerium Catullum, à quo sibi uersiculis de Mamurra perpetua stigmata imposita, non dissimulauerat satisfacientem, eadem die adhibuit cœnæ, hospitioq; patris eius, sicut consueuerat, uti perseuerauit. Sed & in ulciscendo natura lenissimus. Piratas, à quibus captus est, cum in ditionem redegisset: quoniam suffixurum se cruci ante iurauerat: iugulari prius iussit, deinde suffigi. Cornelio Phagitæ, cuius quondam nocturnas insidias æger ac latens ne perduceretur ad Syllam, uix præmio dato euaserat: nunquam nocere sustinuit. Philemonem à manu seruum, qui necem suam per uenenum inimicis promiserat: non grauius quàm simplici morte punijt. In P. Clodium Pompeiæ uxoris suæ adulterum, atq; eadem de causa pollutarum cærimoniarum reum, testis citatus negauit, se quicquam comperisse, quãuis & mater Aurelia, & soror Iulia apud eosdem iudices omnia ex fide retulissent: interrogatusq;, cur igitur repudias-

" set uxorem, quoniam inquit, meos tam suspicione
" quàm crimine iudico carere oportere. Moderationem uero, clementiamq́; tum in administratione, tum in uictoria belli ciuilis admirabilẽ exhibuit. Denuntiante Pompeio pro hostibus se habiturum qui Reip. defuissent, ipse medios & neutrius partis, suorum sibi numero futuros pronuntiauit. Quibus autem ex commendatione Pompeij ordines dederat: potestatem transeundi ad eum omnibus fecit. Motis apud Hilerdam deditionis conditionibus cum assiduo inter utrasq; partes usu atq; commercio Afranius, & Petreius deprehensos intra castra Iulianos subita pœnitentia interfecisset: admissam in se perfidiam non sustinuit imitari. Acie pharsalica proclamauit, ut ciuibus parceretur: deinceps q; nemini non suorum, quem uellet unum partis aduersæ seruare concessit: nec ulli perijsse, nisi in prælio reperiuntur: Exceptis dũtaxat Afranio, & Fausto, & L. Cæsare iuuene, ac ne hos qdem uolũtate ipsius interẽptos putant. Quorũ tamẽ et Afranius, & Faustus priores post impetratam ueniã rebellauerunt: & Cæsaris libertis, seruisq́; eius ferro, & igni crudelẽ in modum enectis, bestias quoq; ad munus populi comparatas trucidauerãt. Deniq; tempore extremo, etiam quibus nondum ignouerat, cunctis in Italiam redire permisit: magistratusq́;, & imperia capere. Sed & statuas L. Syllæ, & Pompeij à plebe disiectas reposuit. ac siqua posthac aut cogitarentur grauius aduersus se, aut dicerentur, inhibere maluit, quàm uindicare. Itaq; & detectas

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

coniurationes, conuentusq; nocturnos non ultra ar
guit, quàm ut edicto ostenderet esse sibi notas: &
acerbe loquentibus satis habuit pro concione denũ-
tiare, ne perseuerarent. Auliq; Cecinnæ crimino-
sissimo libro & Pitholai carminibus maledicentissi
mis laceratam existimationem suam ciuili animo
tulit. Prægrauant tamen cætera facta, dictáq;
eius, ut & abusus dominatione, & iure cæsus æsti
metur. Non enim honores modo nimios recepit, ut
continuum consulatum, perpetuam dictaturam, præ
fecturamq; morum, insuper prænomen impera-
toris, cognomen patris patriæ, statuam inter reges,
suggestum in orchestra, sed & ampliora etiam hu
mano fastigio decerni sibi passus est: sedem auream
in curia, & pro tribunali thensam, & ferculum
circensi pompa, templa, aras, simulachra, iuxta deos
puluinar, flaminem, lupercos, appellationem men-
sis è suo nomine, ac nonnullos honores ad libidinẽ
cepit, & dedit. Tertium & quartum consulatum
titulo tenus gessit contentus dictaturæ potestate de-
cretæ cum consulatibus simulatq; utroq; anno bi-
nos consules substituit sibi in ternos nouissimos men
ses, ita ut medio tempore comitia nulla habuerit,
præter tribunorum, & ædilium plebis, præfe-
ctosq; pro prætoribus constituerit, q̃ præsente se res
urbanas administrarent. Pridie autem Cal. Ianua
rias repentina consulis morte cessantem honorem in
paucas horas petenti dedit. Eadem licentia spreto
patrio more, magistratus in plures annos ordina-
uit. Decem prætorijs uiris consularia ornamẽta tri

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

buit. Ciuitate donatos, & quosdam è semibarbaris Gallorum recepit in curiam. Praeterea monetae, publicisq; uectigalibus peculiares seruos praeposuit. Trium legionum, quas Alexandriae relinquebat, curam & imperium Rufioni liberti sui filio suo exoleto demandauit. Nec minoris impotentiae uoces propalàm edebat, ut T. Amprius scribit, nihil amplius Remp. esse appellationem modo sine corpore ac specie. Syllam nescisse literas, qui dictaturam deposuerit, debere homines consyderatius iã loqui secum, ac pro legibus habere quae dicat. Eoq; arrogantiae progressus est: ut aruspice tristia, & sine corde exta sacro quodam nuntiante, futura diceret laetiora, cum uellet, nec pro ostento ducendum si pecudi cor defuisset. Verum praecipuam & inexpiabilem sibi inuidiam hunc maxime mouit. Adeuntes se cum pluribus honorificentissimisq; decretis uniuersos patres C. sedens pro aede Veneris genitricis excepit. Quidam putant retentum à Cornelio Balbo, cum conaretur assurgere: alij ne conatum quidem omnino, sed etiã ammonentem. C. Trebatium ut assurgeret, minus familiari uultu respexisse. Idq; factũ eius tanto intolerabilius est uisum, quod ipse triumphanti, & subsellia tribunitia praetereunti sibi unum è collegio Pontium Aquilam non assurrexisse, adeo indignatus sit, ut proclamauerit, repete ergo à me Aquila Remp. tribunus: & nec destiterit per continuos dies quicquam cuiquam nisi sub exceptione polliceri, si tamen per Pontium Aquilam licuerit. Adiecit ad tam

insignem despecti senatus contumeliam multo arrogantius factum. Nam cum sacrificio latinarum reuertente eo inter immodicas, ac nouas populi acclamationes, quidã è turba statuæ eius coronam lauream candida fascia præligatam imposuisset: & Trib. Pl. Epidius Marulus, Cæsetiusq; Flauius coronæ fasciam detrahi, hominemq; duci in uincula iussissent: dolens seu parum prospere motam regni mentionem, siue (ut ferebat) ereptam sibi gloriam recusandi, tribunos grauiter increpatos potestate priuauit: neq; ex eo infamiam affectati etiam regij nominis discutere uoluit: quãquam & plebei regem se salutanti, Cæsarem se, non regem esse responderit: & lupercalibus pro rostris à consule Antonio admotum sæpius capiti suo diadema repulerit: atq; in capitolium Ioui OPT. MAX. miserit. Quinetiam uaria fama percrebuit, migraturum Alexandriam, uel Ilion translatis simul opibus imperij exhausta Italia delectibus, & procuratione urbis amicis permissa. Proximo autem senatu percrebuit fama L. Cottam XV uirum sententiam dicturum, ut quoniam libris fatalibus contineretur: Parthos nisi à rege non posse uinci, Cæsar rex appellaretur. Quæ causa coniuratis maturandi fuit, destinata negotia, ne assentiri necesse esset. Consilia igitur dispersim antea habita, & quæ sæpe bini terni'ue cœperant: in unum omnes contulerunt, ne populo quidem iam præsenti statu læto, sed clàm palamq; detrectante dominationem atque assertores flagitante. Peregrinis in sena-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

tum allectis libellus propositus est. Bonum factum, nequis senatori nouo curiam monstrare uelit: & illa uulgo canebantur. Gallos Cæsar in triumphum ducit. Idem in curia Galli bracas deposuerunt: latum Clauum sumpserunt. Q. Maximo suffecto, trimestriq; consule theatrum introëunte. Cum lictor animaduerti ex more iussisset: ab uniuersis conclamatum est, non esse consulem eum post remotos Cæsetium & Marulum tribunos. Reperta sunt proximis comitijs complura suffragia, consules eos declarantium. Subscripsere quidam L. Bruti statuæ, Vtinam uiueres. Item ipsius Cæsaris statuæ. Brutus qa reges eiecit COS. primus factus est: hic qa cõsules eiecit rex postremus factus est. Cõspiratum est in eum à .LX. amplius C. Cassio, Marcoq; & Decimo Bruto principibus conspirationis, q primum cunctati, utrum'ne illum in campo per comitia tribus ad suffragia uocantem patribus diuisis è ponte deijcerent: atq; exceptum trucidarent: an sacra uia, uel aditu theatri adorirentur, postquam senatus Idibus Martijs in Pompeij curiã edictus est, facile tempus, & locum prætulerunt. Sed Cæsari futura cædes euidentibus prodigijs denuntiata est. Paucos ante menses, cum in colonia Capua deducti lege iulia coloni ad extruendas uillas sepulchra uetustissima disijcerent: idq; eo studiosius facerent: quod aliquantum uasculorum operis antiqui scrutantes reperiebant: tabula ænea in monumento, in quo dicebatur Capys conditor Capuæ sepultus, inuenta est conscripta literis, uerbisq; græ-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

tis hac sententia. Quando ossa Capys detecta essent: fore, ut Iulo prognatus manu consanguineorum necaretur: magnisq; mox Italiæ cladibus uindicaretur. Quam rem nequis fabulosam, aut commentitiam putet: author est Cornelius Balbus familiarissimus Cæsaris. Proximis diebus equorum greges, quos in traijciendo Rubicone flumine consecrarat: ac uagos sine custode dimiserat: comperit pertinacissime pabulo abstinere: ubertimq; flere, & immolantem Aruspex Spurina monuit, ut caueret periculum: quod non ultra martias idus proferretur. Pridie autem easdem Idus auem Regaliolum cum laureo ramulo Pompeianæ curiæ se inferentem uolucres uarij generis ex proximo nemore persecutæ ibidem discerpserũt. Ea uero nocte, cui illuxit dies cædis, & ipse sibi uisus est perquietem interdum supra nubes uolitare, alias cum Ioue dextram iungere. Et Calpurnia uxor imaginata est collabi fastigium domus: maritumq; in gremio suo confodi, ac subito cubiculi fores sponte patuerunt. Ob hæc simul, & ob infirmam ualetudinem diu cunctatus an se contineret: & quæ apud senatum proposuerat agere differret: tandem Decimo Bruto adhortante ne frequentes, ac iandudum opperientes destitueret, quinta fere hora progressus est: libellumq; insidiarum indicem ab obuio quodam porrectum libellis cæteris, quos sinistra manu tenebat: quasi mox lecturus commiscuit. Deinde pluribus hostijs cæsis cum litare non posset: introijt curiam spreta religione, Spurinamq; irridens, &

ut falsum arguens, quod sine ulla sua noxa Idus Martiæ adessent, quanquam is uenisse quidem eas diceret, sed non præteriysse. Assidentem conspirati specie officij circunsteterunt: ilicóq; Cimber Tullius, qui primas partes susceperat: quasi aliquid rogaturus propius accessit: renuentiq; & gestu in aliud tempus differenti ab utroq; humero togam apprehendit: deinde clamantem ista quidem uis est, alter Casca aduersum uulnerat paulum infra iugulum. Cæsar Cascæ brachium abrepto graphio traiecit: conatusq; prosilire alio uulnere tardatus est: utq; animaduertit undiq; se strictis pugionibus peti: toga caput obuoluit: simul sinistra manu sinum ad ima crura deduxit, quo honestius caderet etiam inferiore corporis parte uelata: atque ita tribus & uiginti plagis confossus est: uno modo ad primum ictum gemitu sine uoce edito: & sicut tradiderunt quidam M. Bruto irruenti dixisse καὶ σὺ τέκνον. Exanimis diffugientibus cunctis aliquandiu iacuit: donec lecticæ impositum, dependente brachio tres seruuli domum retulerunt. Nec in tot uulneribus, ut Antistius medicus existimabat, letale ullum repertum est, nisi quod secundo loco in pectore acceperat. Fuerat animus coniuratis corpus occisi in Tyberim trahere: bona publicare: acta rescindere: sed metu M. Antonij COS. & magistri equitum Lepidi destiterunt. Postulante ergo L. Pisone socero testamentum eius aperitur, recitaturq; in Antonij domo, quod Idibus Septembris proximis in Lauicano suo fecerat: demandaueratq; uirgini uestali

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Maximæ. Q. Tubero tradit hæredem ab eo scribi solitum ex consulatu ipsius primo usque ad initium ciuilis belli Cn. Pompeium. idq; militibus pro concione recitatum, sed nouissimo testamento tres instituit hæredes sororum nepotes. C. Octauium ex dodrante, & L. Pinarium, & Q. Pedium ex quadrante, Reliquos in ima cera. C. Octauium etiam in familiam, nomenq; adoptauit: pluresq; percussorum in tutoribus filij, siquis sibi nasceretur, nominauit. Decimum Brutum etiam in secundis hæredibus. Populo hortos circa Tyberim, publice & uiritim trecentos HS legauit. Funere indicto, rogus extructus est in martio campo iuxta Iuliæ tumulum, & pro rostris aurata ædes, ad simulachrum tẽpli Veneris genitricis collocata, intraq; lectus eburneus auro, ac purpura stratus, & ad caput trophæum cum ueste, in qua fuerat occisus. Præferentibus munera, quia suffecturus dies non uidebatur, præceptum est, ut omisso ordine, quibus quisq; uellet itineribus urbis portaret in campum. Inter ludos cãtata sunt quædam ad miserationem, & inuidiam cædis eius accommodata ex Pacuuij armorũ iudicio.

Men seruasse, ut essent qui me perderent?

Et ex Electra Accij ad similem sententiam laudationis loco. COS. Antonius per præconem pronuntiauit SENAT. CONS. quo omnia simul ei diuina, atq; humana decreuerat. Item iusiurandum, quo se cuncti pro salute unius astrinxerant: quibus perpauca à se uerba addidit: lectum pro rostris in forum magistratus, & honoribus functi

detulerunt. Quem cum pars in capitolini Iouis cella cremare, pars in curia Pompeij destinaret, repente duo quidam gladijs succincti, ac bina iacula gestantes ardentibus cereis succenderunt: confestimq; circunstantium turba uirgulta arida, & cum subsellijs tribunalia, quicquid praeterea ad manum aderat, congessit. Deinde tibicines & scenici artifices uestem, quam ex instrumento triumphorum ad praesentem usum induerant: detractam sibi, atq; discissam iniecere flammae, ueteranorum militum legionarij arma sua, quibus exculti funus celebrabant. Matronae etiam pleraeq; ornamenta sua, quae gerebant, & liberorum bullas, atque praetextas. In summo publico luctu exterarum gentium multitudo circulatim suo quaeque more lamentata est: praecipueq; Iudei, qui etiam noctibus continuis bustum frequentarunt. Plebs statim à funere ad domum Bruti & Caßij cum facibus tetendit, atq; aegre repulsa obuium sibi Heluium Cinnam per errorem nominis, quasi Cornelius esset is, quem grauiter pridie concionatum de Caesare requirebat: occidit: caputq; praefixum eius hastae circuntulit. Postea solidam columnam propè XX. pedum lapidis numidici in foro statuit: scripsitq;, parenti patriae. Apud eandem longo tempore sacrificare, uota suscipere, controuersias quasdam interposito per Caesarem iureiurando distrahere perseuerauit. Suspicionem Caesar quibusdam suorum reliquit: neq; uoluisse se diutius uiuere, neq; curasse, quod ualetudine minus prospera uteretur: ideoq; & quae

religiones

religiones monerent, & quæ renuntiarent amici, neglexisse. Sunt qui putent, confisum eum nouissimo illo SENAT. CON. ac iureiurando, etiam custodias Hispanorum cum gladijs insectantium se remouisse. Alij e diuerso opinantur, insidias undiq; imminentes subire semel confessum satius esse, quàm cauere semper. Alij ferunt dicere solitum, non tam sua, quàm R. P. interesse, uti saluus esset, se iampridem potentiæ, gloriæq; abunde adeptum. Remp. si quid sibi eueniret, neque quietam fore, & aliquanto deteriore conditione ciuilia bella subituram. Illud planè inter omnes ferè constitit, talem ei mortem penè ex sententia obtigisse. Nam & quondam cum apud Xenophontem legisset, Cyrum ultima ualetudine mandasse quædam de funere suo, aspernatus tam lentum mortis genus subitam sibi, celeremq; optauerat, & pridie quàm occideretur, in sermone nato super cœnam apud M. Lepidum, quisnam esset finis uitæ commodissimus, repentinum, inopinatumq; prætulerat.

Perijt sexto & quinquagesimo ætatis anno, atq; in deorum numerum relatus est, non ore modo decernentium, sed & persuasione uulgi. Siquidem ludis, quos primo consecratos ei hæres Augustus edebat, stella crinita per septem dies continuos fulsit, exoriens circa undecimam horam: creditumq; est, animam esse Cæsaris in cœlum recepti: & hac de causa simulachro eius in uertice additur stella. Curiam, in qua occisus est, obstrui placuit: Idusq; Martias paricidium nominari, ac ne unquam eo

die senatus ageretur. Percussorum autem ferè neq; triennio quisquam amplius superuixit, neq; sua morte defunctus est. Damnati omnes. Alius alio casu perijt, pars naufragio, pars prælio, nonnulli semet eodem illo pugione, quo Cæsarem uiolauerant, interemerunt.

C. SVETONII TRANQVILLI D. OCTAVIVS CAESAR AVGVSTVS.

g

Entem Octauiam Velitris præcipuam olim fuisse multa declarant. Nam & uicus celeberrima parte oppidi iampridem Octauius uocabatur: & ostendebatur ara Octauio consecrata, qui bello dux finitimo, cum forte Marti rem diuinam faceret: nunciata repente hostis incursione, semicruda exta rapta foco prosecuit: atq; ita prælium ingressus uictor redijt. Decretum etiam publicum extabat: quo cauebatur, ut in posterum quoque simili modo exta Marti redderentur: reliquiæq; ad Octauios referrentur.

Ea gens à Tarquinio Prisco rege, inter Romanas gentes allecta in senatum, mox à Seruio Tullo in patritias transducta, procedente tempore ad plebem se contulit, ac rursus magna ui per D. Iulium in patritiatum redijt. Primus ex hac magistratum, populi suffragio, cepit C. Rufus. Is quæstorius Cn. & C. procreauit. A' quibus duplex Octauiorum fam-

lia defluxit conditione diuersa. Siquidem Cn. & deinceps ab eo reliqui omnes functi sunt honoribus summis. At C. eiusq; posteri seu fortuna, seu uoluntate in equestri ordine constitere usque ad Augusti patrem. Proauus Augusti secundo punico bello stipendia in Sicilia tribunus militum fecit Aemilio Pappo Imperatore. Auus municipalibus magisterijs contentus abundante patrimonio tranquillissime senuit. Sed haec alij. Ipse Augustus nihil amplius, quàm equestri familia ortum se scribit uetere, ac locuplete, & in qua primus senator pater suus fuerit. M. Antonius libertinum ei proauum exprobrat Restionem ex pago thurino auum argentariũ. Nec quicquam ultra de paternis Augusti maioribus reperi. Octauius pater à principio aetatis & re, & aestimatione magna fuit: ut equidem mirer hunc quoq; à nonnullis argentarium, atque etiam inter diuisores, operasq; campestres proditum. Amplis enim innutritus opibus honores & adeptus est facile, & egregie administrauit. Ex praetura Macedoniam sortitus fugitiuos, residuam Spartaci, & Catilinae manum, Thurinum agrum tenentes in itinere deleuit, negotio sibi in senatu extra ordinem dato. Prouinciae praefuit non minore iustitia, quàm fortitudine. Nanq; Bessis, ac Thracibus magno praelio fusis, ita socios tractauit, ut epistolae M. Ciceronis extent, quibus Q. fratrem eodem tempore parum secunda fama proconsulatum Asiae administrantem hortatur, & monet, ut imitetur in promerendis socijs uicinum suum Octauium.

Decedens Macedonia prius quàm confiteri se
candidatum consulatus posset: morte obijt repenti-
na, superstitibus liberis Octauia maiore, quam ex
Ancharia, & Octauia minore item Augusto, quos
ex Accia tulerat. At Accia M. Accio Balbo, & Iulia
sorore C. Cæsaris genita est. Balbus paterna stirpe ari
cinus multis in familia senatorijs imaginibus, à ma-
tre magnum Pompeium arctissimo contingebat gra
du, functusq; honore præturæ inter XX. uiros
agrum campanum plebi Iulia lege diuisit. Verum
idem Antonius despiciens etiam maternam Augusti
originem, proauum eius Afri generis fuisse, & mo
do unguentariam tabernam, modo pistrinum Ari-
tiæ exercuisse obijcit. Cassius quidem Parmensis qua
dam epistola non tantum ut pistoris, sed ut numu-
" larij nepotem sic taxat Augustum. Materna tibi fa
" rina ex crudissimo Aritiæ pistrino, hanc finxit ma
" nibus colybo decoloratis nerulonensis mensarius.

Natus est Augustus M. T. Cicerone, & Antonio
COSS. IX. Cal. Octobris pauloante solis exortũ,
regione palatij, ad capita bubula, ubi nunc sacra
rium habetur, aliquanto post, quàm excessit, consti-
tutum. Nam ut senatus actis continetur, cum C. Le
ctorius adolescens patricij generis in deprecanda gra
uiore adulterij pœna præter ætatem atque natales,
hoc quoq; patricibus conscriptis allegaret, se esse pos
sessorem, ac uelut edituum soli quod primum D.
Augustus nascens attigisset, peteretq; donari qua-
si proprio suo ac peculiari deo, decretum est, ut ea
pars domus consecraretur. Nutrimentorum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

eius ostenditur adhuc locus in auito suburbano iuxta Velitras permodicus, & cellæ penuariæ instar, tenetq; uicinitatem opinio, tanquam & natus ibi sit. Huc introire nisi necessario & caste religio est, concepta opinione ueteri, quasi temere adeuntibus horror quidam & metus obijciatur: sed & mox confirmata. Nam cum possessor uillæ nouus, seu forte, seu tentandi causa cubitum se eò contulisset: euenit, ut post paucissimas noctis horas exturbatus inde subita ui & incerta penè semianimis cum strato simul ante fores inueniretur. Infanti cognomẽ Thurino inditum est in memoriam maiorum originis, uel quod in regione thurina recens eo nato pater Octauius aduersus fugitiuos prospere rem gesserat. Thurinum cognominatum satis certa probatione tradiderim, nactus puerilem imagunculã eius æream ueterem, ferreis, ac penè iam exolescentibus literis hoc nomine inscriptam, quæ dono à me principi data inter cubiculares colitur. Sed & à M. Antonio in epistolis per contumeliam sæpe Thurinus appellatur: & ipse nihil amplius quàm mirari se rescribit, pro opprobrio prius sibi nomẽ obijci. Postea C. Cæsaris, & deinde Augusti cognomen assumpsit, alterum testamento maioris auunculi, alterum Munacij Plancij sententia, cum quibusdam censentibus Romulum appellari oportere, quasi & ipsum conditorem urbis, præualuisset ut Augustus potius uocaretur, non tantum nouo, sed etiam ampliore cognomine, quod loca quoq; religiosa, & in quibus augurato quid consecretur, au-

gusta dicantur ab auctu, uel ab auium gestu, gustu'ue, sicut etiam Ennius docet scribens.

Augusto augurio postq̃ inclyta condita Roma est.

Quadrimus patrem amisit, duodecimum annum agens Auiam Iuliam defunctam pro concione laudauit. Quadriennio post uirili toga sumpta, militaribus donis triumpho Cæsaris Africano donatus est, quáquam expers belli propter ætatem. Profectum mox auunculum in Hispanias aduersus Cn. Pompeij liberos, uix tum firmus à graui ualetudine, per infestas hostibus uias paucissimis comitibus, naufragio etiam facto subsecutus magnopere demeruit. Approbata cito etiam morum indole super itineris industriam. Cæsare post receptas Hispanias expeditionem in Dacos, & inde in Parthos destinante præmissus Apolloniam, studijs uacauit. Vtq; primum occisum eum, hæredemq; se comperit: diu cunctatus, an proximas legiones imploraret, id q̃dem consilium, ut præceps, immaturũq; omisit. Cæterum urbe repetita, hæreditatem adijt dubitante matre, Victrico uero Martio Philippo cõsulari multum dissuadente. Atq; ab eo tẽpore exercitibus comparatis, primum cum M Antonio, Marcoq; Lepido, deinde tantum cum Antonio per duodecim fere annos, nouissime per quatuor & XL. solus Remp. tenuit. Proposita uitæ eius uelut summa parteis sigillatim neq; per tempora, sed per species exequar, quo distinctus demonstrari cognosciq; possint. Bella ciuilia quinq; gessit, mutinense, philippense, perusinum, siculum, actiacum. Ex

quibus primum, ac nouissimum aduersus M. Antonium, secundum aduersum Brutum, & Cassium, tertium aduersum L. Antonium triumuiri fratrē, quartum aduersus Sextum Pompeium Cn. Pompeij filium. Omnium bellorum initium, & causam hinc assumpsit, nihil conuenientius ducens, quàm necem auunculi uindicare, tueriq; acta.

Confestim ut Apollonia rediit, Brutum, Cassiumq; etiam nec opinantes, & quia præuisum periculum subterfugerant legibus aggredi, reosq; cædis absentes deferre statuit. Ludos autem uictoriæ Cæsaris non audentibus facere, quibus obtigerat id munus, ipse edidit. Et quo constantius cætera quoq; exequeretur, in locum Trib. Pl. forte demortui candidatum petitorem se ostendit, quãquam patricius nec dum senator. Sed aduersante conatibus suis M. Antonio COS. quem uel præcipuum adiutorem sperauerat: ac ne publicum quidem, & translatitium ulla in re sibi sine pactione grauissimæ mercedis impertiente, ad optimates se contulit: quibus eum inuisum sentiebat, maxime quod D. Brutum obsessum Mutinæ prouincia à Cæsare data, & per senatum confirmata, expellere armis niteretur. Hortantibus itaq; nonnullis percussores ei subornauit. Hac fraude deprehensa, periculum inuicem metuens ueteranos simul in suum, aut Reip. auxilium quanta potuit largitione contraxit. Iussusq; comparato exercitui Proprætore, præesse, & cum Hirtio, ac Pansa qui consulatum acceperant D. Bruto opem ferre, demandatum bellum tertio mense confecit duobus

prælijs, priore, Antonius eum fugisse scribit, ac sine paludamento, equoq; post biduum demum apparuisse. Sequenti satis constat non modo ducis, sed etiam militis functum munere, atq; in media dimicatione, aquilifero legionis suæ grauiter saucio, Aquilam humeris subijsse, diuq; portasse.

Hoc bello cum Hircius in acie Pansáq; post, ex uulnere perissent, rumor increbuit, ambos opera eius occisos, ut Antonio fugato Rep. COSS. orbata, solus uictores exercitus occuparet. Pansæ quoq; adeo suspecta mors fuit: ut Glyco medicus custoditus sit, quasi uenenum uulneri indidisset. Adijcit his Aquilius Niger, alterum è COSS. Hircium in pugnæ tumultu ab ipso interemptum. Sed ut cognouit Antonium post fugam à M. Lepido receptum, cæterosq; duces & exercitus consentire pro partibus, causam optimatium sine cunctatione deseruit, ad prætextum mutatæ uoluntatis dicta, factáq; quorundam calumniatus, quasi alij se puerum, alij ornandum, tollendumq; iactassent, ne aut sibi, aut ueteranis par gratia referretur. Et quo magis pœnitentiam prioris sectæ approbaret: Nursinos grandi pecunia, & quam pendere nequirent multatos extorres oppido egit: quod mutinensi acie interẽptorum ciuiũ tumulo publice extructo ascripserant pro libertate eos occubuisse. Inita cum Antonio & Lepido societate philippense quoq; bellum quãquam inualidus, atq; æger duplici prælio transegit: quorum priore castris exutus uix ad Antonij cornu fuga euaserat: nec successum uicto-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

riæ moderatus est: sed capite Bruti Romam misso, ut statuæ Cæsaris summitteretur: splendidissimum quenq; captiuum non sine uerborum contumelia se cuit. Vt quidem suppliciter uni sepulturam precanti respondisse dicatur iam istam in uolucrum potestatem fore. Alios patrem & filium pro uita rogantem sortiri, uel dimicare iussisse: ut alterutri concederetur, ac spectasse utrunq; morientem cum patre, qui se obtulerat occiso, filius quoq; uoluntaria occubuisset nece. Quare cæteri, & in his M. Fauonius ille Catonis æmulus, cum catenati producerentur imperatore Antonio honorifice salutato, hũc fœdissimo conuitio coràm prosciderunt. Partitis post uictoriam officijs, cum Antonius orientem ordinandum, ipse ueteranos in Italiam reducendos, & municipalibus agris collocandos recepisset: neq; ueteranorum, neq; possessorum gratiam tenuit. Alteris pelli se, alteris, non pro spe meritorũ tractari querentibus. Quo tempore L. Antonium fiducia consulatus, quem gerebat, ac fraternæ potentiæ res nouas molientem confugere Perusiam coëgit: & ad deditionem fame compulit: non tamen sine magnis suis & ante bellum, & in bello discriminibus. Nam cum spectaculo ludorum gregarium militem in XIIII. ordinibus sedentem excitari per apparitorem iussisset: rumore ab obtrectatoribus dilato, quasi eundem mox discruciatum necasset: minimum abfuit, quin periret concursu, & indignatione turbæ militaris. Saluti fuit, quod qui desyderabatur, repente comparuit incolumis: ac sine iniu-

ria. Circa Perusinum autem murum sacrificans pe= ne interemptus est à manu gladiatorum, quæ oppido eruperat. Perusia capta, in plurimos animaduertit, orare ueniã uel excusare se conantibus una uoce occurrens moriendum esse. Scribunt quidam, trecentos ex deditiijs electos utriusq; ordinis ad aram diuo Iulio extructam Idibus Martijs hostiarum more mactatos. Extiterunt qui traderent, consulto eum ad arma isse, ut occulti aduersarij, & quos metus magis quàm uoluntas contineret: facultate L. Antonij ducis præbita, detegerentur: deuictisq; his, & confiscatis, promissa ueteranis præmia soluerentur. Bellum siculum inchoauit in primis, sed diu traxit intermissum sæpius, modo reparandarum classium causa, quas tempestatibus duplici naufragio, & quidem per æstatem amiserat, modo pace facta flagitante populo ob interclusos commeatus, famemq; ingrauescentem, donec nauibus ex integro fabricatis, ac XX. seruorum millibus manumissis, & ad remum datis, portum Iulium apud Baias immisso in lucrinum, & auernum mari lacum effecit. In quo cum tota hyeme copias exercuisset, Pompeium inter Mylas, & Naulochum superauit sub horam pugnæ tam arcto repente somno deuictus, ut ad dãdum signum ab amicis excitaretur, unde præbitam Antonio materiam putem exprobrandi, ne rectis quidem oculis eum aspicere potuisse instructam aciem. Verum supremum cœlum intuentem stupidum cubuisse, nec prius surrexisse, ac militibus in conspectum uenisse, quàm

à M. Agrippa fugatæ sint naues hostium. Alij dictum, factumq; eius criminantur, quasi classibus tempestate perditis exclamauerit, etiam inuito Neptuno uictoriam se adepturum. Ac die Circensium proximo solenni pompæ simulachrum dei detraxerit: nec temere plura, ac maiora pericula ullo alio bello adijt. Traiecto in Siciliam exercitu, cum partem reliquam copiarum continenti repeteret, oppressus ex improuiso à Demochare, & Apollophane præfectis Pompeij, uno demum nauigio ægerrime effugit. Item cum præter Locros Rhegiũ pedibus iret: & prospectis biremibus Pompeianis terram legentibus, suas ratus, descendisset ad litus, pene exceptus est. Tunc etiam per deuios tramites refugientem seruus Aemilij Pauli comes eius dolens proscriptum olim ab eo patrem Paulum, et quasi occasione ultionis oblata interficere conatus est. Post Pompeij fugam collegarum alterum M. Lepidum, quem ex Africa in auxilium euocarat, superbientem XX. legionum fiducia, summasq; sibi partes terrore, & minis uendicantem spoliauit exercitu: suppliceḿq; concessa uita Circeos in perpetuum relegauit. M. Antonij societatem semper dubiam, et incertam reconciliationibus uarijs male focillatam abrupit tandẽ: Et, quo magis degenerasse eum à ciuili more approbaret: testamentum, quod is Romæ etiam de Cleopatræ liberis inter hæredes nuncupatis reliquerat: aperiendum, recitanduḿq; pro concione curauit. Remisit tamen hosti iudicato necessitudines, amicosq; oẽs, atq; inter alios C. Sosium, et T.

Domitium tunc adhuc COSS. Bononiensibus quoq; publice quod in Antoniorum clientela antiquitus erant, gratiam fecit coniurandi cum tota Italia pro partibus suis. Nec multo post nauali prælio apud Acium uicit, in serum dimicatione protracta, ut in naui uictor pernoctauerit. Ab Acio cum Samum in hyberna se recepisset, turbatus nuntijs de seditione militum præmia, & missionem poscentiú, quos ex omni numero confecta uictoria Brundusium præmiserat, repetijt. Alia tempestate in traiectu bis conflictatus, primo inter promontoria peloponnesi atq; Aetoliæ, rursus circa montes Ceraunios, utrobiq; parte Liburnicarum demersa, simulq; eius, in qua uehebatur, fusis armamentis, & gubernaculo diffracto. Nec amplius quàm septem & XX dies, donec desyderia militum ordinarentur Brundusij commoratus, Asiæ, Syriæq; circuitu Aegyptum petit. Obsessáq; Alexandria, quò Antonius cum Cleopatra confugerat: breui potitus est. Et Antonium quidem seras conditiones pacis tentantem ad mortem adegit: uiditq; mortuum. Cleopatræ, quam seruatam triumpho magnopere cupiebat, etiam Psyllos admouit: qui uenenum ac uirus exugerent: quod perisse morsu aspidis putabatur. Ambobus communem sepulturæ honorem tribuit: ac tumulum ab ipsis inchoatum perfici iussit. Antonium iuuenem maiorem de duobus Fuluia genitis, simulachro Diui Iulij, ad quod post multas, & irritas preces confugerat, arreptum interemit. Item Cæsarionem, quem ex Cæsare patre Cleopatra cō=

cœpisse prædicabat, retractum è fuga supplicio affe-
cit. Reliquos Antonij, Reginæq; communes liberos,
non secus, ac necessitudine iunctos sibi & conserua
uit, & mox pro conditione cuiusq; sustinuit, ac fo=
uit. Per idem tempus conditorium, & corpus
magni Alexandri cum prolatum è penetrali sub-
iecisset oculis: corona aurea imposita, ac floribus
aspersum ueneratus est, consultusq;, nũ & Ptolemæ
um inspicere uellet, regem se ait uoluisse uidere
non mortuos. Aegyptum in prouinciæ formam re=
dactam, ut feraciorem, habilioremq; annonæ ur-
bicæ redderet, fossas omnes, in quas Nilus exæstu-
at, oblimatas longa uetustate militari opere detersit.
Quoq; actiacæ uictoriæ memoria celebratior, &
in posterum esset urbem Nicopolim apud Actium
condidit: ludosq; illic quinquennales constituit: &
ampliato uetere Apollinis templo locum castrorum,
quibus fuerat usus, exornatum naualibus spolijs
Neptuno, & Marti consecrauit. Tumultus
post hæc, ac etiam rerum nouarum initia, coniura
tionesq; complures prius quàm inualescerent indicio
detectas compressit, alias alio tempore. Lepidi iuue=
nis, deinde Varronis Murenæ, & Fannij Cepionis.
Mox M. Egnatij, exin Plauti Rufi, Lucijq; Pauli
progeneri sui, ac præter has L. Audasij falsarum
tabularum rei, ac neque ætate, neq; corpore integri,
Thenasini Epicadi ex gente parthica Hibridæ, ad
extremum Telephi mulieris serui nomenclatoris.
Nam ne ultimæ quidem sortis hominum conspi-
ratione, & periculo caruit. Audasius atq; Epicadus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Iuliam filiam, & Agrippam nepotem ex insulis, quibus continebantur, rapere ad exercitus, Telephus, quasi debita sibi fato dominatione, & ipsum, & senatum aggredi destinauerant. Quin etiam quondam iuxta cubiculum eius lixa quidam ex illyrico exercitu ianitoribus deceptis noctu deprehensus est, cultro uenatorio cinctus, inops'ne mentis an simulata dementia incertum. Nihil enim exprimi quæstione potuit. Externa bella duo omnino per se gessit, Dalmaticum adolescens adhuc, & Antonio deuicto, Cantabricum: Dalmatico etiam uulnera excepit, una acie dextrum genu lapide ictus, altera & crus, & utrunq; brachium ruina pontis consauciatus. Reliqua per legatos administrauit: ut tamen quibusdam Pannonicis, atq; Germanicis, aut interueniret, aut non longe abesset Rauennam, uel Mediolanum, uel Aquileiam usque ab urbe progrediens. Domuit autem partim ductu, partim auspicijs suis Cantabriam, Aquitaniam, Panno niam, Dalmatiam, cum illyrico omni, item Rhetiam, & Vindelicos, ac Salassos, gentes alpinas coërcuit, & Dacorum incursiones, tribus eorum ducibus cum magna copia cæsis, Germanosq; ultra Albim fluuium summouit: ex quibus Sueuos, & Sicambros dedentes se traduxit in Galliam: atq; in proximis Rheno agris collocauit. Alias item nationes male quietas ad obsequium redegit. Nec ulli genti sine iustis, & necessarijs causis bellum intulit. Tantumq; absuit à cupiditate quoquo modo imperium, uel bellicam gloriam augendi, ut quorum

dam Barbarorum principes in æde Martis ultoris iurare coëgerit, mansuros se in fide, ac pace, quam peterent. à quibusdam uero nouum genus obsidum fœminas exigere tentauerit: quod negligere marium pignora sentiebat: & tamen potestatem semper omnibus fecit, quoties obsides uellent, recipiendi. Neque aut crebrius, aut perfidiosius rebellantes grauiore unquam multatus est pœna, quàm ut captiuos sub lege uenundaret: ne in uicina regione seruirent, ne'ue intra XXX annum liberarentur. Qua uirtutis, moderationisq; fama, Indos etiam, ac Scythas, auditu modo cognitos pellexit ad amicitiam suam, populiq; Ro. ultro per legatos petendam. Parthi quoq; & Armeniam uendicanti facile cesserunt, & signa militaria, quæ M. Crasso, & M. Antonio ademerant: reposcenti reddiderunt, obsidesq; insuper obtulerunt, deniq; pluribus quondam de regno concertantibus non nisi ab ipso electum comprobauerunt. Ianum Quirinum semel atque iterum à condita urbe ante memoriam suam clausum in multo breuiore temporis spatio terra, mariq; pace parta tertio clausit. Bis ouans ingressus est urbem post Philippense, & rursus post siculum bellum. Curules triumphos tres egit, dalmaticum, actiacum, alexandrinum, continuo triduo omnes. Graues ignominias, cladesq; duas omnino, nec alibi quàm in Germania accepit, lolianam & uarianam. Sed lolianam maioris infamiæ quàm detrimenti, uarianam pene exitiabilem tribus legionibus, cum duce, legatisq;

& auxilijs omnibus cæsis. Hac nuntiata, excubias per urbem indixit nequis tumultus existeret: & præsidibus prouinciarum propagauit imperium: ut à suetis, & à peritis socij continerentur. Vouit & magnos ludos Ioui OPT. MAX. si Remp. in meliorem statum uertisset: quod factum cymbrico, marsicoq; bello erat. Adeo nanque consternatum ferunt: ut per continuos menses barba, capilloq; summisso caput interdum foribus illideret uociferans. Quintili Vare legiones redde, diemque cladis quot annis mœstum habuerit, ac lugubrem. In re militari & commutauit multa, & constituit: atque etiam ad antiquum morem nonnulla reuocauit: disciplinam seuerissime rexit, ne legatorum quidem cuiquam nisi grauate, hybernisq; demum mensibus permisit uxorem interuisere. Equitem Romanum quod duobus filijs adolescentibus causa detrectandi sacramenti pollices amputasset, ipsum bonaque subiecit hastæ, quem tamen quod imminere emptio in publicanos uidebat, liberto suo addixit, ut relegatum in agro pro libero esse sineret. Decimam legionem contumacius parentem cum ignominia totam dimisit. Item alias immodeste missionem postulantes citra commoda emeritorum præmiorum exauthorauit: cohortes, siquæ cessissent loco, decimatas ordeo pauit. Centuriones statione deserta itidem, ut manipulares capitali animaduersione puniit: pro cætero delictorum genere uarijs ignominijs afficit: ut stare per totum diem iuberet ante prætorium interdum tunicatos, discinctosq;, nonnunquam

cum decempedis uel etiam cæspitem portantes.

Neq; post bella ciuilia aut in concione, aut per edictum ullos militum commilitones appellabat, sed milites: ac ne à filijs quidem, aut priuignis suis imperio præditis aliter appellari passus est, ambitiosius id existimans, quàm aut ratio militaris, aut temporum quies, aut sua domusque suæ maiestas postularet. Libertino milite præterquam Romæ incendiorum causa, & si tumultus in grauiore annona metueretur, bis usus est, semel ad præsidium coloniarum illyricum contingentium. Iterum ad tutelam ripæ Rheni fluminis, eosq; seruos adhuc uiris, fœminisq; pecuniosioribus indictos, ac sine mora manumissos sub priore uexillo habuit: neq; aut commistos cum ingenuis, aut eodem modo armatos. Dona militaria aliquanto facilius phaleras, & torques quicquid auro, argentoq; constaret, quàm uallares, ac murales coronas, quæ honore præcederent, dabat, has quamparcissime, & sine ambitione, ac sæpe etiam caligatis tribuit. M. Agrippam in Sicilia post naualem uictoriam cæruleo uexillo donauit. Solos triumphales, quanquam & socios expeditionum, & participes uictoriarum suarum nunquam donis impertiendos putauit: quod ipsi quoq; ius habuissent tribuendi ea, quibus uellent. Nil autem minus in perfecto duce quàm festinationem, temeritatemq; conuenire arbitrabatur. Crebro itaq; illa iactabat. σπεῦδε βραδέως, ἀσφαλὴς γάρ ἐστιν ἀμείνων ἢ θρασὺς στρατηλάτης. Et sat celeriter fieri quicquid fiat satis bene. Prælium quidem aut

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

bellum suscipiendum omnino negabat, nisi cum ma ior emolumenti spes, quàm damni metus ostenderetur. Nam minima commoda non minimo sectantes discrimine similes aiebat esse aureo hamo piscantibus, cuius abrupti damnum nulla captura pensari posset. Magistratus, atq; honores & ante tempus, & quosdam noui generis, perpetuosq; cepit. Consulatum uigesimo ætatis anno inuasit, admotis hostiliter ad urbem legionibus, missisq; qui sibi nomine exercitus deposcerent. Cum quidem cunctante senatu Cornelius Centurio princeps legationis reiecto sagulo ostendens gladij capulum, non dubitasset in curia dicere, hic faciet, si non feceritis uos. Secundum consulatum post IX annos, Tertium anno interiecto gessit: sequentes usque ad undecimum continuauit. Multisq; mox, cum deferrentur, recusatis, duodecimum magno .i. septendecim annorum interuallo, & rursus tertiumdecimum biennio post ultro petijt, ut C. & Lucium filios amplissimo præditus magistratus suo quenque tirocinio deduceret in forum. Quinque medios consulatus à sexto ad undecimum annuos gessit. Cæteros autem sex, aut IX, aut sex, aut quatuor, aut tribus mensibus, secundum uero paucissimis horis. Nam die Calendarum Ianuarij, cum mane pro æde Capitolini Iouis paululum curuli sella præsedisset honore, abijt, suffecto alio in locum suum. Nec omnes Romæ, sed quartum consulatum in Asia, quintum in insula Samo, Octauum & nonum Tarracone inijt. Triumuiratum Reip. constituendæ per X annos ad-

ministrauit: in quo restitit aliquandiu collegis, ne qua fieret proscriptio, sed inceptam utroq; acerbius exercuit. Nanq; illis multorum saepe personam per gratiam & preces exorabilibus, solus magnopere contendit ne cui parceretur: proscripsitq; etiam C. Toranium tutorem suum, eundemq; collegam patris sui Octauij in aedilitate. Iunius Saturninus hoc amplius tradit: cum peracta proscriptione, M. Lepidus in senatu excusasset praeterita, & spem clementiae in posterum fecisset: quoniam satis poenarum exactum esset, hunc e diuerso professum, ita modum se proscribendi statuisse, ut omnia sibi reliquerit libera. in cuius tamen pertinaciae poenitentiam, postea T. Iunium Philemonem, quod patronum suum proscriptum caelasse olim diceretur: equestri dignitate decorauit. In eadem hac potestate multiplici flagrauit inuidia: nam & Pinarium equitem Ro. cum concionante se admissa turba paganorum apud milites subscribere quaedam animaduertisset, curiosum & speculatorem ratus coram confodi imperauit. Et Tedium Afrum COS. designatum, quia factum quoddam suum maligno sermone carpsisset: tantis conterruit minis, ut is se praecipitauerit. Et Quintum Gallum Praet. in officio salutationis tabellas duplices ueste tectas tenentem suspicatus gladium occulere, nequicquam statim, ne aliud inueniretur, ausus inquirere, paulo post per centuriones & milites raptum e tribunali seruilem in modum torsit: & fatentem nihil iussit occidi, prius oculis eius sua manu ef-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

fossis, quem tamen scribit colloquio petito insidiatum sibi, coniectumq; à se in custodiam, deinde urbe interdicta dimissum naufragio, uel latronum insidijs perisse. Tribunitiam potestatem perpetuam recepit: in qua semel atq; iterum per singula lustra collegam sibi coaptauit. Recepit & morum legumq; regimen aeque perpetuum, quo iure quanquã sine censuræ honore, censum tamen populi ter egit: primum ac tertium cum collega, medium solus.

De reddenda Rep. bis cogitauit, primo post oppressum statim Antonium, memor obiectum ab eo sibi sæpius quasi per ipsum staret ne redderetur. Ac rursus tædio diuturnæ ualetudinis, cum etiam magistratibus, ac senatu domum accitis rationarium imperij tradidit. Sed reputans & se priuatum non sine periculo fore, & illam plurium arbitrio temere committi, in retinenda perseuerauit, dubium euentu meliore an uoluntate, quam uoluntatem, cum præ se identidem ferret: quodam etiam edicto
» his uerbis testatus est, Ita mihi saluam, ac sospi-
» tam Remp. sistere in sua sede liceat: atq; eius rei fru
» ctum percipere, quem peto, ut optimi status author
» dicar, & moriens, ut feram mecum spem, mansu-
» ra in uestigio suo fundameuta R. P. quæ iecero: fe-
» citq; ipse se compotem uoti nisus omni modo, ne quem
» noui status pœniteret. Vrbem nanq; pro maiestate imperij ornatam, & inundationibus, incendijsq; obnoxiam excoluit adeo, ut iure sit gloriatus, marmoream se relinquere, quam lateritiam accepisset. Tutam uero, quantum præuideri humana ratione

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

potuit, etiam in posterum præstitit. Publica opera plurima extruxit: ex quibus præcipua, forum cum æde Martis Vltoris, templum Apollinis in palatio, ædem Tonantis Iouis in capitolio. Fori extruendi causa fuit hominum, & iudiciorum multitudo, quæ uidebatur, non sufficientibus duobus, etiam tertio indigere. Itaq; festinantius, nec dum perfecta Martis æde publicatum est, cautumq́; ut separatim in eo publica iudicia, & sortitiones iudicum fierent. Aedem Marti bello philippensi pro ultione paterna suscepto, uouerat. Sanxit ergo ut de bellis, triumphisq́; consuleretur hic senatus, prouincias cum imperio petituri hinc deducerentur, quiq́; uictores redijssent huc insignia triumphorum inferrent. Templum Apollinis ea parte palatinæ domus excitauit: quam fulmine ictam desyderari à Deo aruspices pronuntiarent. Addidit porticus cum bibliotheca latina, græcaq́;: quo loco iam senior sæpe etiam senatum habuit: decuriasq́; iudicum recognouit. Tonanti Ioui ædem consecrauit liberatus periculo, cum expeditione cantabrica per nocturnum iter lecticam eius fulgur perstrinxisset: seruũq́; præducentem exanimasset. quædam etiam opera sub nomine alieno nepotum scilicet & uxoris, sororisq́; fecit, ut porticũ, basilicamq́; Lucij, & Caij, Item porticus Liuiæ, & Octauiæ, theatrũq́; Marcelli. Sed & cæteros principes uiros sæpe hortatus est, ut pro facultate quisq; monimentis uel nouis, uel refectis, & excultis urbẽ adornarent: multaq́; à multis extructa sunt, sicut à Martio Philippo

ædes Herculis musarum, à Lucio Cornificio ædes Dianæ, ab Asinio Pollione atrium libertatis, à Munatio Planco ædes Saturni, à Cor. Balbo theatrum, à Statilio Tauro amphiteatrum, à M. uero Agrippa complura, & egregia. Spatium urbis in regiones, uicosq; diuisit: instituitq; ut illas annui magistratus sortito tuerentur, hos magistri è plebe cuiusq; uiciniæ lecti. Aduersus incendia excubias, nocturnas, uigilesq; commentus est, ad coërcendas inundationes alueum Tyberis laxauit: ac repurgauit completum olim ruderibus, & ædificiorum prolapsionibus coarctatum. Quo autem facilius undique urbs adiretur, desumpta sibi flaminia uia Ariminotenus munienda, reliquas triumphalibus uiris ex manubiali pecunia sternendas distribuit. Aedes sacras uetustate collapsas, aut incendio absumptas refecit: easq;, & cæteras opulentissimis donis adornauit, ut pote qui in cællam capitolini Iouis sexdecim millia pondo auri, gemmasq;, ac margaritas quingenties HS una donatione contulerit.

Postquam uero pontificatum maximum, quem nunquam uiuo Lepido auferre sustinuerat: mortuo demum suscepit, quicquid fatidicorum librorum Græci, latiniq; generis nullis uel parum idoneis authoribus uulgo ferebatur, supra duo millia contracta undiq; cremauit: ac solos retinuit sibyllinos, hos quoq; delectu habito, condiditq; duobus forulis auratis sub palatini Apollinis basi. Annum à diuo Iulio ordinatum, sed postea negligentia conturbatum, atq; confusum rursus ad pri-

ſtinam rationem redegit, in cuius ordinationem ſex-
tilem menſem è ſuo cognomine nuncupauit, ma-
gis quàm Septembrem, quo erat natus, quia hoc ſi-
bi & primus conſulatus, & inſignes uictoriæ obti
giſſent. Sacerdotum, & numerum & dignitatem,
ſed & commoda auxit, præcipue ueſtalium uirgi
num, cumq; in demortuæ locum capi aliam oporte-
ret, ambirentq; multi, ne filias in ſortem darent:
adiurauit ſi cuiuſquam neptium ſuarum compe-
teret ætas, oblaturum ſe fuiſſe eam. Nonnulla etiã
ex antiquis cærimonijs paulatim abolita reſtituit,
ut Salutis augurium, Diale flaminium, ſacrum lu
percale, ludos ſeculares, & compitalitios. Luperca-
libus uetuit currere imberbes. Item ſecularibus
ludis iuuenes utriuſq; ſexus prohibuit ullum no-
cturnum ſpectaculum frequentare: niſi cum aliquo
maiore natu propinquorum. Compitales lares or-
nare bis in anno inſtituit uernis floribus, & æſti-
uis. Proximum à dijs immortalibus honorem me-
moriæ ducum præſtitit, qui imperium populi Ro.
ex minimo maximum reddidiſſent. Itaq; & opera
cuiuſq; manẽtibus titulis reſtituit: & ſtatuas omniũ
triumphali effigie in utraq; fori ſui porticu dedica-
uit. Profeſſus eſt edicto cõmentum id ſe, ut illorũ ue
lut exẽplar, & ipſe dũ uiueret, et in ſequẽtiũ ætatũ
principes exigerentur à ciuibus. Pompeij quoq; ſta-
tuam contra theatri eius regiam marmoreo Iano
ſuppoſuit translatam è curia, in qua C. Cæſar fue-
rat occiſus. Pleraq; peſſimi exẽpli correxit: quæ in
pnicië publicã, aut ex cõſuetudine, licẽtiaq; bellorũ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.2.29

ciuilium durauerant: aut per pacem etiam extite-
rant. Nam & grassatorum plurimi palàm se fere
bant succincti ferro quasi tuendi sui causa, & ra-
pti ꝑ agros uiatores sine discrimine liberi, seruiq;
ergastulis possessorum supprimebantur. Et plurimæ
factiones titulo collegij noui ad nullius non facino
ris societatem coibant. Igitur grassatores dispositis
per opportuna loca stationibus inhibuit, ergastula
recognouit. Collegia præter antiqua: & legitima
dissoluit: tabulas ueterū ærarij debitorum, uel præ
cipuam calumniandi materiam exussit: loca in ur-
be publica iuris ambigui possessoribus adiudicauit:
diuturnorum reorum, & ex quorum sordibus ni-
hil aliud quàm uoluptas inimicis quæreretur, no-
mina aboleuit conditione proposita, ut siquem quis
repetere uellet: par periculum pœnæ subiret. Ne
quod autem maleficium, negotium'ue impunitate,
uel mora elaberetur XXX amplius dies, qui ho-
norarijs ludis occupabantur, actui rerum accom-
modauit. Ad tres iudicum decurias quartam ad-
dixit ex inferiore censu, quæ ducenariorum uocare-
tur: iudicarentq; de leuioribus summis. Iudices à
tricesimo ætatis anno allegit, idest quinquennio ma-
turius quàm solebant. Ac plerisq; iudicandi mu-
nus detrectantibus uix concessit, ut singulis decu-
rijs per uices annua uacatio esset: & ut solitæ agi
Nouembri, ac Decembri mense res omitterentur.

Ipse ius dixit assidue, & in nocte nonnunq̃,
si parum corpore ualeret, lectica pro tribunali col-
locata, uel etiam domi cubans. Dixit autem ius non

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

diligentia modo summa, sed & lenitate, siquidem manifesti parricidij reum, ne culeo insueretur, quod non nisi confessi afficiebantur hac pœna: ita fertur interrogasse, certe patrem tuum non occidisti. Et cum de falso testamento ageretur: omnes'q; senatores lege cornelia tenerentur: non tantum duas tabellas damnatoriam, & absolutoriam simul cognoscentibus dedit: sed tertiam quoq;, qua ignosceretur ijs, quos fraude ad signandum, uel errore inductos constitisset. Appellationes quotannis urbanorum quidem litigatorum prætori delegabat urbano: at prouincialium consularibus uiris, quos singulos cuiusq; prouinciæ negotijs præposuisset. Leges retractauit: & quasdam ex integro sanxit: ut sumptuariam, & de adulterijs, & de pudicitia, de ambitu, de maritandis ordinibus. Hanc cum aliquanto seuerius quàm cæteras emendasset: præ tumultu recusantium perferre non potuit, nisi adempta demũ lenita'ue parte pœnarum, & uacatione triennij data, auctis'q; præmijs. Sic quoq; abolitionem eius publico spectaculo pertinaciter postulante equite, accitos germanici liberos, receptos'q; partim ad se, partim in patris gremium ostentauit, manu, uultu'q; significans, ne grauarentur imitari iuuenis exemplum. Cum'q; etiam immaturitati sponsarum, & matrimoniorum crebra mutatione uim legis eludi sentiret: tempus sponsas habendi coarctauit: diuortijs modum imposuit. Senatorum affluentem numerum deformi, & incondita turba, erant enim super mille, & quidam indignissimi, & post

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

necem Cæsaris per gratiam, & præmium allecti,
quos abortiuos uulgus uocabat, ad modum pristi-
num, & splendorem redegit, duabus lectionibus,
prima ipsorum arbitratu, quo uir uirum legit: se-
cunda suo, & Agrippæ: quo tempore æstimatur lo-
ricat sub ueste munitus, ferroq; cinctus præsedisse,
decem ualentissimis senatorij ordinis amicis sellam
suam circunstantibus. Cordus Cremutius scribit,
ne admissum quidem tunc quenquam senatorum
nisi solum, & prætentato sinu. Quosdam ad excu
sandi se uerecundiam compulit: seruauitq; etiam
excusantibus insigne uestis, & spectandi in orche-
stra, epulandiq; publice ius. Quo autem lecti, pro-
batiq; & religiosius, & minore molestia senato-
ria munera fungerentur: sanxit, ut prius, quàm con-
sideret quisquam, thure, ac mero supplicaret apud
aram eius Dei, in cuius templo coiretur: & ne plus,
quàm bis in mense legitimus senatus ageretur, sci-
licet Cal. & Id, ne'ue Septembri, Octobri'ue men-
se ullos adesse alios necesse esset, quàm sorte ductos,
per quorum numerũ decreta confici possent, sibiq;
instituit consilia sortiri semestria, cum quibus de ne-
gotijs ad frequentem senatum referendis ante tra-
ctaret. Sententias de maiore negotio non more, neq;
ordine, sed prout libuisset perrogabat: ut perinde
quisq; animum intenderet, ac si censendum magis,
q̃ assentiendum esset. Author & aliarum re-
rum fuit, in queis ne acta senatus publicarentur: ne
magistratus deposito honore statim in prouincias
mitterentur. ut Proconsulibus ad mulos, & taber-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

nicula, quæ publice locari solebant: certa pecunia constitueretur: ut cura ærarij à quæstoribus urbanis ad prætorios, prætores'ue transiret. ut centumuiralem hastam, quàm quæstura functi consueuerant cogere: decemuiri cogerent. Quoq; plures partem administrandæ Reip. caperent: noua officia excogitauit. Curam operum publicorum, uiarum, aquarum aluei Tyberis, frumenti populo diuidendi, præfecturam urbis, triumuiratum legendi senatus, & alterum recognoscendi turmas equitum. quotiescunq; opus esset. CENS. creari desitos longo interuallo creauit: numerum prætorum auxit. Exegit etiam ut quoties consulatus sibi daretur: binos pro singulis collegas haberet: nec obtinuit, clamantibus cunctis satis maiestatem eius imminui, quod honorem eum non solus, sed cum altero gereret.

Nec parcior in bellica uirtute honoranda super XXX ducibus iustos triumphos, & aliquanto pluribus triumphalia ornamenta decernenda curauit. liberis senatorum, quo celerius Reip. assuescerent: protinus uirilem togam, latum clauum induere, & curiæ interesse permisit: militiamq; auspicantibus non tribunatum modo legionum, sed & præfecturas alarum dedit. At nequi expers castrorum esset, binos plerunque laticlauios præposuit singulis alis. Equitum turmas frequenter recognouit post longam intercapedinem reducto more transuectionis. sed neque detrahi quenquam in transuehendo ab accusatore passus est,

D.

quod fieri solebat. Et senio uel aliqua corporis labe insignibus permisit præmisso in ordine equo ad respondendum quoties citarentur, pedibus uenire. mox reddendi equi gratiã fecit eis, q maiores annorum quinq; & quadraginta retinere eum nollent.

Impetratisq; à SEN. X. adiutoribus unũquẽq; equitum rationem uitæ reddere cöegit: atq; ex improbatis, alios pœna, alios ignominia notauit: plures admonitione, sed uaria. Leuissimum genus admonitionis fuit traditio coràm pugillarium, quos taciti, & ibidem statim legerent. Notauitq; aliquos, q pecunias leuioribus usuris mutuati grauiore fœnore collocassent. Comitijs tribunitijs si deessent candidati, senatores ex equitibus Romanis creauit: ita ut potestate transacta in utro uellent ordine, manerent. Cum autem pleriq; equitum attrito bellis ciuilibus patrimonio spectare ludos è XIIII non auderent metu pœnæ theatralis, pronuntiauit non teneri ea, quibus ipsis parentibus'ue equester census unquam fuisset. Romani populi censum uicatim egit. Ac ne plebs frumentationum causa frequentius à negotijs auocaretur: ter in annum quaternorum mensium tesseras dare destinauit: sed desyderanti consuetudinem ueterem concessit rursus, ut sui quisq; mensis acciperet. Comitiorum quoq; pristinum ius reduxit: ac multiplici pœna cöercito ambitu Fabianis, & Scaptensibus tribulibus suis die comitiorum, ne quid à quoquam candidato desyderarent: singula millia numûm à se diuidebat. Magni præterea existimans syncerum, atq; ab omni col

luuione peregrini, ac seruilis sanguinis incorruptum seruare populum: & ciuitatem Romanam parcissime dedit: & manumittendi modum terminauit. Tiberio pro cliente græco petenti rescripsit, non aliter se daturum, quàm si præsens sibi persuasisset, quàm iustas petendi causas haberet. Et Liuiæ pro quodam tributario Gallo roganti ciuitatem negauit: immunitatem obtulit affirmans se facilius passurum fisco detrahi aliquid, quàm ciuitatis Romanæ uulgari honorem. Seruos non contentus multis difficultatibus à libertate iusta remouisse, cum & de numero, & de conditione, ac differentia eorum, qui manumitterentur, curiose cauisset: hoc quoq; adiecit, ne uinctus unquam, tortus'ue quis ullo libertatis genere ciuitatem adipisceretur. Etiam habitum, uestitum'q; pristinum reducere studuit. Ac uisa quondam pro concione pullatorum turba indignabundus, & clamitans, en ait

" Romanos rerum dominos, gentem'q; togatam.

Negotium AEDIL. dedit, ne quem posthac de cætero paterentur in foro circo'ue, nisi positis lacernis togatum consistere. Liberalitatem omnibus ordinibus per occasiones frequenter exhibuit. Nam & inuecta urbi Alexandrino triumpho regia gaza, tantam copiam numariæ rei effecit, ut fœnore diminuto, plurimum agrorum pretijs accesserit. Et postea quoties ex damnatorum bonis pecunia superflueret, usum eius gratuitum ijs, qui cauere in duplum possent, ad certum tempus indulsit. Senatorum censum ampliauit: ac pro octingentorum

millium summa duodecies centies HS taxauit: suppleuitq; non habentibus. Congiaria populo frequenter dedit, sed diuersæ ferè summæ, modo quadragenos, modo tricenos, nonnunquam ducenos, quinquagenosq; numos, ac ne minores quidem pueros præterijt: quamuis non nisi ab undecimo ætatis anno accipere consuessent. Frumentum quoq; in annonæ difficultatibus sæpe leuissimo, interdum nullo pretio uiritim admensus est, tesserasq; numarias duplicauit. Sed ut salubrem magis quàm ambitiosum principem scires, querentem de inopia & caritate uini populum seuerissima coërcuit oratione, satis prouisum à genero suo Agrippa productis pluribus aquis, ne homines sitirent. Eidem populo promissum quidem congiarium reposcenti bonæ fidei se esse respondit. Non promissum autem flagitanti, turpitudinem, & imprudentiam edicto exprobrauit: affirmauitq; se non daturum, quamuis dare destinasset. Nec minore grauitate atque constantia, cum proposito congiario multos manumissos, insertosq; ciuiũ numero comperisset: negauit accepturos quibus promissum non esset. Cæterisq; minus quàm promiserat, dedit, ut destinata summa sufficeret. Magna uero quadam sterilitate, ac difficili remedio, cum uenalitias, & lanistarum familias, peregrinosq; omnes, exceptis medicis, & præceptoribus, partemq; seruitiorum urbe expulisset, ut tandem annona conualuit impetum se cepisse scribit frumentationes publicas in perpetuum abolendi, quod earum fiducia cultura agrorum ces

ſaret, neq; tamen perſeueraſſe, quia certum haberet per ambitionem quandoq; reſtitui. Atq; ita poſt hanc temperauit, ut non minorem aratorum, ac negotiantium, quàm populi rationem deduceret.

Spectaculorum, & aſſiduitate, & uarietate, atq; magnificētia omnes anteceſſit. Feciſſe ludos ſe ait ſuo nomine quater, pro alijs magiſtratibus, qui aut abeſſent, aut non ſufficerent, ter & uicies. Fecitq; nonnunquam uicatim, ac pluribus ſcenis per omnium linguarum hiſtriones non in foro modo nec in amphitheatro, ſed in circo & in ſeptis, & aliquando nihil præter uenationem edidit. Athletas extructis in campo Martio ſedilibus ligneis, item nauale prælium circa Tyberim cauato ſolo, in quo nunc Cæſarum nemus eſt. Quibus diebus cuſtodes in urbe diſpoſuit, ne raritatem remanentium graſſatoribus obnoxia eſſet, In circo aurigas, curſoresq; & confectores ferarum & nonnunquam ex nobiliſſima iuuentute produxit. Sed & Troiæ ludum edidit frequentiſſime magnorum, minorumq; puerorum delectu, priſci, decoriq; moris exiſtimans claræ ſtirpis indolem ſic noteſcere. In hoc ludicro C. Nonium Aſprenatem lapſu debilitatum aureo torque donauit: paſſusq; eſt ipſum Aſprenatē, poſterosq; Torquati ferre cognomen. Mox finem fecit talia edendi Aſinio Pollione oratore grauiter, inuidioſeq; in curia queſto Eſernini nepotis ſui caſum, qui & ipſe crus effregerat. Ad ſcenicas quoq;, & gladiatorias operas, & equitibus romanis aliquando uſus eſt, uerum prius, quàm SENAT. C. in-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

terdiceretur, poſtea nihil ſanè præterquam adoleſcentulum Lucium honeſte natum exhibuit, tantum ut oſtenderet, quod erat bipedali minor librarum ſeptendecim, ac uocis immenſæ. Quodam autem muneris die Parthorum obſides tunc primum miſſos per arenam mediam ad ſpectaculum induxit: ſuperque ſe ſubſellio ſecundo collocauit. Solebat etiam citra ſpectaculorum dies, ſiquando quid inuſitatum, dignumq́; cognitu aduectum eſſet: id extra ordinem quolibet loco publicare, ut Rhinocerotem apud ſepta, tigrim in ſcena, Anguem quinquaginta cubitorum pro comitio. Accidit uotiuis circenſibus, ut correptus ualetudine lectica cubans thenſas deduceret. Rurſus commiſſione ludorum, quibus theatrum Marcelli dedicabat: euenit, ut laxatis ſellæ curulis compagibus caderet ſupinus. Nepotum quoque ſuorum munere, cum conſternatum ruinæ metu populum retinere, & confirmare nullo modo poſſet: tranſijt è loco ſuo, atque in ea parte conſedit, quæ ſuſpecta maxime erat. Spectandi confuſiſſimum atq; ſolutiſſimum morē correxit: ordinauitq́;, motus iniuria ſenatoris, quem Puteolis per celeberrimos ludos conſeſſu frequenti nemo receperat.

Facto igitur decreto patrum, ut quoties quid ſpectaculi uſquam publice ederetur, primus ſubſelliorum ordo uacaret ſenatoribus: Romæ legatos liberarum, ſociarumq́; gentium uetuit in orcheſtra conſidere. Cum quoſdam etiam libertini generis mitti deprehendiſſet. Militem ſecreuit à populo. Maritis è plebe proprios ordines aſſignauit præ-

textatis

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

textatis cuneum suum, & proximum pædagogis. Sanxitq;, nequis pullatorum media cauea sederet. Fœminis ne gladiatores quidem, quos promiscue spectari solenne olim erat, nisi ex superiore loco spectare concessit. Solis uirginibus uestalibus locum in theatro separatim, & contra prætoris tribunal dedit. Athletarum uero spectaculo muliebrem sexum omnem adeo summouit: ut pontificalibus ludis pugilum par postulatum distulerit in sequentis diei matutinum tempus: edixeritq;, mulieres ante horam quintam uenire in theatrum non placere. Ipse circenses ex amicorum ferè, libertorumq; cœnaculis spectabat, interdum è puluinari. Et quidem cum coniuge, ac liberis sedens spectaculo plurimas horas, aliquando totos dies aderat, petita uenia, commendatisq;, qui suam uicem præsidendo fungerentur. Verum quoties adesset, nihil præterea agebat, seu uitandi rumoris causa, quo patrem Cæsarem uulgo reprehensum commemorabat: quod inter spectandum epistolis, libellisq; legendis, ac rescribendis uacaret: seu studio spectandi, ac uoluptate, qua teneri se neque dissimulauit unquam, & sæpe ingenue professus est.
Itaq; corollaria, & præmia alienis quoque muneribus, ac ludis & crebra, & grandia de suo offerebat. Nulliq; græco certamini interfuit, quo non pro merito queq; certantium honorauerit. Spectauit autem studiosissime pugiles, & maxime latinos, non legitimos, atque ordinarios modo, quos etiam committere cum Græcis solebat: sed & cateruari-

os oppidanos inter angustias uicorum pugnantes temere, ac sine arte. Vniuersum denique genus operas aliquas publico spectaculo praebentium etiam cura sua dignatus est. Athletis & conseruauit priuilegia, & ampliauit. Gladiatores sine missione edi prohibuit: Coërcionem in histriones, magistratibus in omni tempore, & longo, lege uetere permissam ademit, praeterquam ludos, & scoenam, nec tamen eo minus aut xysticorum certationes, aut gladiatorum pugnas seuerissime semper exegit. Nam histrionum licentiam adeo compescuit: ut Stephanionem togatarum, cui in puerilem habitum circumtonsam matronam ministrasse compererat, per trina theatra uirgis caesum relegauerit: Hylam pantomimum querente praetore in atrio domus suae nemine excluso, flagellis uerberarit. Et Pyladem urbe, atque Italia summouerit, quod spectatorem, à quo exibilabatur, demonstrasset digito: conspicuumq; fecisset.

Ad hunc modum urbe, urbanisq; rebus admĩnistratis, Italiam duo de XXX coloniarum numero deductarum ab se refrequentauit: operibusq;, ac uectigalibus publicis plurifariam instruxit: etiam iure, ac dignatione urbi quodammodo pro parte alĩqua adaequauit, cogitato genere suffragiorum, quae de magistratibus urbicis decuriones colonici in suam quisque coloniam ferrent: & sub diem comitiorum obsignata Romam mitterent. ac nec ubi aut honestorum deficeret copia, aut multitudinis soboles equestrem militiam petentis, etiam ex commendatione publica cuiusque oppidi ordinabat. At

iis, qui è plebe regiones ſibi reuiſenti filios filiaſ-
ue approbarent: ſingula nummorum millia per ſin-
gulos diuidebat. Prouincias ualidiores, &
quas annuis magiſtratuum imperijs regi nec fa-
cile, nec tutum erat: ipſe ſuſcepit. cæteras procon-
ſulibus ſortito permiſit: & tamen nonnullas com
mutauit interdum, atque ex utroque genere pleraſq;
ſæpius adijt. Vrbium quaſdam fœderatas, ſed ad
exitium licentia præcipites libertate priuauit. Ali-
as aut ære alieno laborantes leuauit: aut terre-
motu ſubuerſas denuo condidit: aut merita erga
Remp. allegantes latinitate, uel ciuitate donauit.
Nec eſt (ut opinor) prouincia, excepta duntaxat
Africa, & Sardinia, quam non adierit. In has fu
gato Sexto Pompeio, traijcere ex Sicilia apparantem
continuæ, & immodicæ tempeſtates inhibuerunt.
Nec mox occaſio, aut cauſa traijciendi fuit.

Regna, quibus belli iure potitus eſt, præter
pauca, aut iiſdem, quibus ademerat, reddidit, aut
alienigenis contribuit. Reges, ſocios etiam inter ſe
metipſos neceſſitudinibus iunxit mutuis, promptiſ
ſimus affinitatis cuiuſque, atque amicitiæ conciliator
& fautor. Nec aliter uniuerſos, quàm membra,
parteſq; imperij curæ habuit. Rectorem quoq; ſoli
tus apponere ætate paruis, aut mente lapſis, donec
adoleſcerent, aut reſipiſcerent: ac plurimorum li
beros & educauit ſimul cum ſuis, & inſtituit.

Ex militaribus copijs legiones, & auxilia prouin
ciatim diſtribuit. Claſſem Miſeni, & alteram Ra-
uennæ ad tutelam ſuperi, & inferi maris colloca-

uit. Cæterum certum numerum partim in urbis partim in sui custodiam allegit, dimissa Calaguritanorum manu, quam usque ad deuictum Antonium, item Germanorum, quam usque ad cladem uarianam inter armigeros circa se habuerat. Neque tamen unquam plures, quàm tres cohortes in urbe esse passus est, easq; sine castris. reliquas in hyberna, & æstiua circa finitima oppida dimittere assuerat. Quicquid autem ubiq; militum esset, ad certam stipendiorum, præmiorumq; formulam astrinxit, definitis pro gradu cuiusq; & temporibus militiæ, & commodis missionum, ne, aut ætate, aut inopia post missionem solicitari ad res nouas possent. Vtq; perpetuo ac sine difficultate sumptus, ad tuendos eos, prosequendosq; suppeteret: ærarium militare cum uectigalibus nouis constituit. Et quo celerius, ac sub manu annuntiari, cognosciq; posset, quid in prouincia quaq; gereretur: iuuenes primo modicis interuallis per militares uias, dehinc uehicula disposuit. commodius id uisum est, ut quia loco iidem perferunt literas, interrogari quoq; siquid res exigant, possint. In diplomatibus, libellisq;, & epistolis signandis initio sphynge usus est, mox imagine magni Alexandri, nouissime sua Dioscoridis manu sculpta, qua signare insecuti quoque principes perseuerauerunt. Ad epistolas omnes horarum quoque momenta, hac dici modo, sed & noctis, quibus datæ significarentur: addebat.

Clementiæ, ciuilitatisq; eius multa, & magna documenta sunt. Et ne enumerem quot, & quos di-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

uersarum partium uenia, & incolumitate donatos, principem etiam in ciuitate locum tenere passus sit. Iunium Nouatum, & Cassium Patauinum è plebe homines, alterum pecunia, alterum leui exilio punire satis habuit: cum ille Agrippæ iuuenis nomine asperrimam de se epistolam in uulgus edidisset: hic conuiuio pleno proclamasset, neq; uotum sibi, neq; animum deesse confodiendi eum. Quadam uero cognitione, cum Aemilio Eliano Cordubensi inter cætera crimina uel maxime obijceretur, quod male opinari de Cæsare soleret: conuersus ad accusatorem, commotóq; similis, uelim inquit hoc mihi probes. faciam, sciat Elianus & me linguam habere. plura enim de eo loquar. Nec quicquam ultra aut statim, aut postea inquisiuit. Tiberio quoq; de eadem re sedulo uiolentius apud se per epistolam conquerenti, ita rescripsit. Aetati tuæ, mi Tiberi, noli in hac re indulgere: & nimium indignari, quenquam esse, qui de me loquatur male. Satis est enim si hoc habemus, neqs nobis male facere possit.

Templa quáuis sciret, etiam Proconsulibus decerni solere: in nulla tamen prouincia nisi communi suo, Romæq; nomine recepit. Nam in urbe quidem pertinacissime abstinuit hoc honore, atq; etiam argenteas statuas olim sibi positas conflauit omnes: ex quibus aureas cortinas Apollini palatino dedicauit. Dictaturam magna ui offerente populo, genu nixus, deiecta ab humeris toga, nudo pectore, deprecatus est. Domini appellationem, ut maledictum & opprobrium, semper exhorru-

it, Cum spectante eo ludos pronuntiatum esset à mi
mo, ó dominum æquum & bonum, & uniuersi
quasi de ipso dictum exultantes comprobassent:
statim manu, uultuq; indecoras adulationes repres-
sit: & insequenti die grauissime corripuit edicto:
dominumq; se posthac appellari, nec à liberis qui-
dem, aut nepotibus suis, uel serio uel ioco passus est:
atq; huiusmodi blanditias etiam inter ipsos prohi-
buit. Non temere urbe oppido'ue ullo egressus, aut
quoquam ingressus est, nisi uespere, aut noctu, ne
quem officij causa inquietaret. In consulatu pedi-
bus ferè, extra consulatum sæpe adoperta sella per
publicum incessit. Promiscuis salutationibus admit
tebat & plebem, tanta comitate adeuntium desy-
deria excipiens, ut quendam ioco corripuerit: quod
sic sibi libellum porrigere dubitaret: quasi elephan
to stipem. Die senatus nunquam patres nisi in cu-
ria salutauit, & quidẽ sedentes, ac nominatim sin
gulos, nullo submonente, & discedens eo modo se-
dentibus, Vale dicebat. Officia cum multis mutuo
exercuit: nec prius dies cuiusq; solennes frequen-
tare desijt, quàm grandior iam natu, & in turba
quondam sponsaliorum die uexatus. Gallum Ter-
rinium senatorem minus sibi familiarem, sed cæ
ptum repente oculis, & ob id inedia mori destinan
tem, præsens consolando reuocauit ad uitam.

In senatu uerba facienti dictum est, non intel-
lexi, & ab alio, contradicerem tibi, si locum ha-
berem. Interdum ob immodicas altercationes disce
ptantium, è curia per iram se proripienti qui-

dam ingesserunt, licere oportere senatoribus de Rep. loqui. Antistius Labeo senatus lectione, cum III uirum legeret Marcum Lepidum hostem olim eius, & tunc exulantem legit. Interrogatusq; ab eo, an essent alij digniores: suum quemq; iudicium habere respondit. Nec ideo libertas, aut contumacia fraudi cuiquam fuit. Etiam sparsos de se in curia famosos libellos, nec expauit, & magna cura redarguit. Ac ne requisitis quidem authoribus id modo censuit, cognoscendum posthac de ijs, qui libellos, aut carmina ad infamiam cuiuspiam sub alieno nomine edant. Iocis quoque quorundam inuidiosis, aut petulantibus lacessitus contradixit edicto. Et tamen de inhibenda testamentorum licentia, ne senatus quicquam constitueret, intercessit. Quoties magistratuum comitijs interesset, tribus cum candidatis suis circuibat: supplicabatq; more solenni. Ferebat & ipse suffragium in tribus, ut unus è populo. Testem se in iudicijs & interrogari, & refelli æquissimo animo patiebatur. Forum angustius fecit, non ausus extorquere possessoribus proximas domos. Nunquam filios suos populo commendauit, ut non adijceret, si merebuntur: eisdem prætextatis adhuc assurrectum ab uniuersis in theatro, & astantibus plausum grauissime questus est. Amicos ita magnos, & potentes in ciuitate esse uoluit: ut tamen pari iure essent, quo cæteri, legibusq; iudiciarijs æque tenerentur. Cum Asprenas Nonius arctius ei iunctus causam ueneficij accusante Cas-

sio Seuero diceret: consuluit senatum quid officij sui putaret, cunctari enim se ne si superesset, eriperet legibus reum: sin deesset, destituere, ac prædamnare amicum æstimaretur. Et consentientibus uniuersis sedit in subsellijs per aliquot horas, uerum tacitus, & ne laudatione quidem iudiciali data. Affuit & clientibus, sicut Scutario cuidam, euocato quondam suo, qui postulabatur iniuriarum. Vnum omnino ex reorum numero, ac ne eum quidem nisi precibus eripuit, exorato coràm iudicibus accusatore, Castricium, per quem de coniuratione Murenæ cognouerat.

Pro quibus meritis quantopere dilectus sit, facile est æstimare. Omitto senatusconsulta, quia possunt uideri, uel necessitate expressa, uel uerecundia. Equites Romani natalē eius sponte, atque consensu biduo semper celebrarunt.

Omnes ordines in lacum Curtij quotannis ex uoto pro salute eius stipem iaciebant. Item Calendis Ianuarijs strenam in capitolio, etiam absenti, ex qua summa pretiosissima deorum simulachra mercatus, uicatim dedicabat, ut Apollinem sandaliarium, & Iouem tragœdum, aliáq; in restitutionem palatinæ domus incendio absumptæ. Veterani, Decuriæ, tribus, atq; etiam singillatim, è cætero genere hominum libentes, ac pro facultate quisq; pecunias contulerunt, delibante tantummodo eo summarum aceruos, neq; ex quoquam plus denario auferente. Reuertentem ex prouincia non solū faustis omnibus, sed & modulatis carminibus prosequebantur. Obseruatum etiam est, ne quoties in-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

troiret urbem, supplicium de quoquam sumeretur.

Patris patriæ cognomen uniuersi repentino, maximoq; consensu detulerunt ei. Prima plebs legatione Antium missa, deinde quod non recipiebat ineunti Romæ spectacula frequens, & laureata, mox in curia senatus, neq; decreto, neq; acclamatione, sed per Valerium Messalam id mandantibus cunctis, Quod bonum, inquit, faustumq; sit tibi, domuiq; tuæ Cæsar Auguste, (Sic enim nos perpetuam felicitatem Reip. & læta huic precari æstimamus) senatus te consentiens cum populo Romano consalutat patriæ patrẽ. Cui lachrymans respondit Augustus his uerbis. (ipsa enim sicut Messalæ apposui) Compos factus uotorum meorum, patres C. q̃d habeo aliud deos immortales precari, quàm ut hunc consensum uestrum ad ultimum uitæ finẽ mihi perferre liceat. Medico Antonio Musæ, cuius opera ex ancipiti morbo conualuerat: statuã, ære collato, iuxta signum Aesculapij statuerunt. Nonnulli patrumfamiliarum testamento cauerunt, ut ab hæredibus suis prælato uictimæ titulo in capitolium ducerentur, uotumq; pro se soluerent, q̃d superstitem Augustum reliquissent. Quædam Italiæ ciuitates diem, quo primum ad se uenisset. initium anni fecerunt. Prouinciarum pleræq; super templa, & aras ludos quoq; quinquennales penè oppidatim constituerunt. Reges amici atq; socij, & singuli in suo quisq; regno cæsareas urbes condiderunt. Et cuncti simul ædem Iouis olympici Athenis antiquitus inchoatam perficere com-

muni sumptu destinauerunt, genioq; eius dedicare, ac saepe regnis relictis, non Romae modo, sed prouincias peragranti, quotidiana officia togati, ac sine regio insigni, more clientum praestiterunt.

Quoniam qualis in imperijs, ac magistratibus, regenda per terrarum orbem pace, belloq; Republica fuerit: exposui: referam nunc interiorem ac familiarem eius uitam, quibusq; moribus, atq; fortuna, domi, & inter suos egerit, à iuuenta usq; ad supremum uitae diem. Matrem amisit in primo consulatu, sororem Octauiam quinquagesimum & quartum agens aetatis annum. Vtriq; cum praecipua officia uiuae praestitisset: etiam defunctae honores maximos tribuit. Sponsam habuit adolescens P. Seruilij Isaurici filiam, sed reconciliatus post primam discordiam Antonio, expostulantibus utriusq; militibus, ut ex necessitudine aliqua iungerentur, priuignam eius Claudiam Fuluiae ex P. Clodio filiam duxit uxorem uix dum nubilem. Ac simultate cum Fuluia socru exorta, dimisit intactam adhuc, & uirginem. Mox Scriboniam in matrimonium accepit, nuptam ante duobus consularibus, ex altero etiam matrem. Cum hac etiam diuortium fecit, pertesus, ut scribit, morum peruersitatem eius, ac statim Liuiam Drusillam matrimonio Tiberij Neronis, & quidem praegnantem abduxit: dilexitq; & probauit unice, ac perseueranter. Ex Scribonia Iuliam, ex Liuia nihil liberorum tulit, cum maxime cuperet. Infans, qui conceptus erat immaturus est editus.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Iuliam primum Marcello Octauiæ sororis suæ fi
lio, tantumq́; pueritiam egresso, deinde, ut is obyt,
M. Agrippæ nuptui dedit, exorata sorore, ut sibi
genero cederet. Nam tunc Agrippa alteram Mar-
cellarum habebat, & ex ea liberos. Hoc quoque
defuncto, multis diu etiam ex equestri ordine cir-
cunspectis conditionibus, Tiberium priuignum su-
um elegit: coëgitq́; prægnantem uxorem: et ex qua
iam pater erat, dimittere. M. Antonius scribit, pri-
mum eũ Antonio filio suo despondisse Iuliã, deinde
Cotisoni Getarũ regi, quo tpe sibi quoq; inuicem fi-
liã regis in matrimoniũ petyßet. Nepotes ex
Agrippa & Iulia tres habuit, C. et L. et Agrippã:
neptes duas Iuliam, & Agrippinã. Iuliam L. Pau
lo censoris filio, Agrippinam Germanico sororis
suæ nepoti collocauit. Caium, & Lucium adopta-
uit domi per æs & libram, emptos à patre Agrip
pa, tenerosq́; adhuc ad curam Reip. admouit: &
consules designatos, circum prouincias, exercitusq́;
dimisit. Filiam & neptes ita instituit, ut etiam la-
nificio assuefaceret: uetaretq́; loqui, aut agere quic
quam nisi propalàm, & quod in diurnos com
mentarios referretur. Extraneorum quidem cœtu
adeo prohibuit, ut L. Tucinio claro, decoroq́; iu
ueni scripserit, quondam parum modeste fecis-
se eum, quod filiam suam Baias salutatum ue-
nisset. Nepotes, & literas & natare, aliaq; ru
dimenta per se plerunq; docuit. Ac nihil æque ela
borauit, quàm ut imitarentur chirographum su
um. Neq; cœnauit unà nisi ut in imo lecto asside-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

rent: neq; iter fecit, nisi ut uehiculo anteirent, aut
circa adequitarent. Sed lætum eum atq; fidẽ
tem, & sobole, & disciplina domus, fortuna desti-
tuit. Iulias filiam & neptem omnibus probris con
taminatas relegauit. C. & L. in duode. XX. men-
sium spatio amisit ambos. C. in Lycia, Lucio Mas-
siliæ defunctis. Tertium nepotem Agrippam, simulq;
priuignum Tyberium adoptauit in foro, lege cu-
riata. Ex quibus Agrippam breui ob ingenium
sordidum, ac ferox abdicauit: seposuitq; Surrẽtum,
Aliquanto autem patientius mortem quàm dedeco-
ra suorum tulit. Nam C. Luciiq; casu non adeo fra
ctus. de filia, absens ac libello per quæstorem reci-
tato, notum senatui fecit: abstinuitq́; congressu ho-
minum diu præ pudore, etiam de necanda delibe-
rauit. Certe cum sub idem tempus una ex consci-
is liberta Fœde nomine, suspendio uitam finisset:
maluisse se ait Fœdes patrem fuisse. Relegatæ, usum
uini, omnemq́; delicatiorem cultum ademit: neque
adiri à quoquam libero, seruoq́;, nisi se consulto ꝑ-
misit, & ita ut certior fieret qua is ætate, qua sta-
tura, quo colore esset, etiam quibus corporis notis,
uel cicatricibus. Post quinquennium demum ex in-
sula in continentem, leuioribusq; paulo conditioni-
bus transtulit eam. Nam ut omnino reuocaret exo
rari nullo modo potuit. Deprecanti sæpe populo Ro
mano & pertinacius instanti, tales filias, talesq́;
coniuges pro concione imprecatus est. Ex nepte iulia
post damnationem editum infantem agnosci, aliq;
uetuit. Agrippam nihilo tractabiliorem, immo in

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

dies amentiorem in insulam transportauit: sepsitq; insuper custodia militum. Cauit etiam senatusconsulto, ut eodem loco in perpetuum contineretur, atq; ad omnem & eius & iuliarum mentionem ingemiscens, proclamare etiam solebat.

αἴθ' ὄφελον ἄγαμός τ' ἔμμεναι ἄγονός τ' ἀπολέσθαι.

nec aliter eas appellare q̃ treis uomicas, aut tria carcinomata sua. Amicitias neq; facile admisit, & constantissime retinuit. Et non tantum uirtutem ac merita cuiusq; digne prosecutus, sed uitia quoq; & delicta duntaxat modica perpessus. Neq; enim temere ex omni numero in amicitia eius afflicti reperientur, præter Saluidenium Rufum, quem ad consulatum usque, & Cornelium Gallum, quem ad præfecturam Aegypti, ex infima utrunq; fortuna prouexerat. Quorum alterum res nouas molientem damnandum senatui tradidit. Alteri ob ingratum, & maleuolum animum domo, & prouincijs suis interdixit. Sed Gallo quoq;, & accusatorum denuntiationibus, & senatusconsultis ad necem compulso, laudauit quidem pietatem tantopere pro se indignantium, Cæterum & illachrymauit: & uicem suam conquestus est: quod sibi soli non liceret, amicis quatenus uellet irasci, Reliqui potentia, atque opibus ad finem uitæ suæ, cuiusque ordinis principes floruerunt: quanquam & offensis interuenientibus, desyderauit enim nonnunquam ne de pluribus referam, & Marci Agrippæ patientiam, & Mecœnatis taciturnitatem, cum ille ex leui rigoris suspicione, & quod Marcellus sibi antefer=

uetur, Mitylenas se relictis omnibus contulisset: & hic secretum de comperta Murenæ coniuratione uxori Terentiæ prodidisset. Exegit & ipse inuicem ab amicis beneuolentiam mutuam tam à defunctis, quàm à uiuis. Nam quamuis minime appeteret hæreditates, ut qui nunquam ex ignoti testamento capere quicquam sustinuerit: amicorum tamen suprema iudicia morosissime pensitauit: neq; dolore dissimulato, si parcius aut citra honorem uerborum, neq; gaudio, si grate, pieq; quis se prosecutus fuisset. Legata uel partes hæreditatum, & à quibuscunq; parentibus relicta sibi, aut statim liberis eorum concedere, aut si pupillari ætate essent: die uirilis togæ uel nuptiarum, cum incremento restituere consueuerat. Patronus, dominusq; non minus seuerus quàm facilis & clemens, multos libertorum in honore & usu maximo habuit, ut Licinium Enceladum, aliosq;. Cosinium seruum grauissime de se opinantem non ultra quàm compedibus coërcuit. Diomedem dispensatorem, à quo simul ambulante incurrenti repente fero apro per metum obiectus est: maluit timiditatis arguere, quàm noxæ: remq; non minimi periculi, quia tamen fraus aberat, in iocum uertit. Idem Proculum ex acceptissimus libertis mori coëgit, compertum adulterare matronas. Thallo à manu, quod pro epistola prodita denarios D. accepisset, crura effregit. Pædagogum, ministrosq; Caij filij, per occasionem ualetudinis, mortisq; eius superbe, auareq; in prouincia grassantes, oneratos graui pondere ceruicibus,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

præcipitauit in flumen. Prima iuuenta uariorum dedecorum infamiam subijt. Sex. Pompeius, eum ut effœminatum insectatus est. M. Antonius adoptionem auunculi stupro meritum. Item Lucius Marci frater, quasi pudicitiam delibatam à Cæsare Aulo etiam Hircio in Hispania CCC. millibus numûm substrauerit, solitusq; sit crura suburere nuce ardenti, quo mollior pilus surgeret. Sed & populus quondam uniuersus, ludorum die & accepit in contumeliam eius, & assensu maximo comprobauit uersum in scena pronuntiatum de Gallo matris deûm tympanizante.

" Vides'ne, ut Cinædus orbem digito temperat?

Adulteria quidem exercuisse, ne amici quidem negant, excusantes sanè non libidine, sed ratione commissa, quo facilius consilia aduersariorum per cuiusque mulieres exquireret. M. Antonius super festinatas Liuiæ nuptias obiecit: & fœminam consularem è triclinio uiri coram in cubiculum abductam, rursus in conuiuium rubentibus auriculis incomptiore capillo reductam: & dimissam Scriboniam, quia liberius doluisset nimiam potentiam pellicis, & conditiones quæsitas per amicos, qui matresfamilias, & adultas ætate uirgines denudarent: atq; perspicerent, tanquam Thoranio mangone uendente. Scribit etiam ad ipsum hoc familiariter adhuc nec dum planè inimicus, aut hostis. Quid te mutauit? quod reginam ineo?
" uxor mea est. Nunc cœpi, an ab hinc annos
" nouem? tu deinde solam Drusillam inis? ita ua-

» leas uti tu hanc epistolam cum leges, non inieris » Tertullam, aut Terentillam, aut Ruffillam, aut Sal=» uiam Citisceniam, aut omnes. An'ne refert ubi, & » in qua arrigas? Cœna quoq; eius secretior in fabulis fuit. Quæ uulgo δωδεκάθεος uocabatur, in qua deorum, dearumq; habitu discubuisse conuiuas, & ipsum pro Apolline ornatum, non Antonij modo epistolæ singulorum nomina amarissime numerantes exprobrant, sed & sine authore notissimi uersus.

» Cum primum istorum conduxit mensa Choragum,
» Sexq; deos uidit Mallia, sexq; deas.
» Impia dum Phœbi Cæsar mendacia ludit.
» Dum noua diuorum cœnat adulteria:
» Omnia se à terris tunc numina declinarunt:
» Fugit & auratos Iuppiter ipse thronos.

Auxit cœnæ rumorem summa tunc in ciuitate penuria, ac fames. Acclamatumq; est postridie, frumentum omne deos comedisse: & Cæsarem planè esse Apollinem, sed tortorem, quo cognomine is deus quadam in parte urbis colebatur. Notatus est & ut pretiosæ supellectilis, Corinthiorumq; præcupidus, & aleæ indulgens. Nam & proscriptionis tempore ad statuam eius ascriptum est. Pater argentarius, ego corinthiarius, cum existimaretur quosdam propter uasa corinthia inter proscriptos curasse referendos. Et deinde bello Siciliensi epigramma uulgatum est.

» Postquam bis classe uictus naues perdidit,
» Aliquando ut uincat ludit assidue alea.

Ex quibus siue criminibus, siue maledictis infamiam impudicitiæ facillime refutauit, & præsentis, & posteræ uitæ castitate. Item lautitiarum inuidiam, cum & Alexandria capta nihil sibi præter unum myrrhinum calicem, ex instrumento regio retinuerit: & mox uasa aurea assiduissimi usus cõflauerit omnia. Circa libidines hæsit. Postea quoque (ut ferunt) ad uitiandas uirgines promptior, quæ sibi undiq; etiam ab uxore conquirerentur. Aleæ rumorem nullo modo expauit: Lusitq; simpliciter, et palàm oblectamenti causa etiam senex, ac præterquàm Decembri mense alijs quoq; festis, profestisq; diebus, nec id dubium est, autographa quadam epistola.

» Cœnaui (ait) mi Tiberi cum ijsdem. Ac
» cesserunt conuiuæ Vinitius, & Siluius pater.
» Inter cœnam lusimus γεροντικῶς & heri, & ho
» die. Talis enim iactatis, ut quisq; canem, aut senio
» nem miserat: in singulos talos singulos denarios in
» medium conferebat. quos tollebat uniuersos, qui Ve
» nerẽ iecerat. Et rursus alijs literis. Nos mi Tibe
» ri quinquatrijs satis iucunde egimus. Lusimus enim
» per omnes dies, forumq; aleatorium calefecimus.
» Frater tuus magnis clamoribus rem gessit. Ad sum
» mam tamen perdidit non multum, sed ex magnis
» detrimentis præter spem paulatim retractus est.
» Ego perdidi uiginti millia numûm meo nomine,
» sed cum effuse in lusu liberalis fuissem, ut soleo ple
» runq;. Nam si quas manus remisi cuiq; exegissem,
» aut retinuissem, quod cuiq; donaui, uicissem uel L.
» millia. Sed hoc malo. Benignitas .n. mea me ad cœle

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

ſtem gloriam effert. Scribit ad filiam. Miſi tibi denarios ducentos L, quos ſingulis conuiuijs dederã, ſi uellent inter ſe inter cœnã uel talis, uel par impar ludere. In partibus cæteris uitæ continẽtiſſimum fuiſſe conſtat, ac ſine ſuſpicione ullius uitij. Habitauit primo iuxta Romanum forum ſupra ſcalas annularias in domo, quæ Calui oratoris fuerat: poſtea in palatio, ſed nihilominus ædibus modicis hortenſianis, & neq; laxitate, neq; cultu conſpicuis, ut in quibus porticus breues eſſent albanarum columnarum, & ſine marmore ullo, aut inſigni pauimento conclauia. Ac per annos amplius XL eodem cubiculo hyeme, & æſtate mãſit, quamuis parum ſalubrem ualetudini ſuæ urbẽ hyeme experiretur: aſſidueq; in urbe hyemaret. Siquando quid ſecretò, aut ſine interpellatione agere propoſuiſſet: erat illi locus in edito ſingularis, quem Syracuſas, & τεχνόφυον uocabat. Huc tranſibat, aut in alicuius libertinorum ſuburbanum. Aeger autem in domo Mœcenatis cubabat. Ex ſeceſſibus præcipue frequẽtauit maritima, inſulaſq; campaniæ, aut proxima urbi oppida, Lauinium, Præneſte, Tybur, ubi etiam in porticibus Herculis templi perſæpe ius dixit. Ampla, & operoſa prætoria grauabatur: & neptis quidem ſuæ Iuliæ profuſe ab ea extructa etiam diruit ad ſolum. Sua uero, quamuis modica, non tam ſtatuarum, tabularumq; pictarum ornatu quàm xyſtis, & nemoribus excoluit, rebuſq; uetuſtate, ac raritate notabilibus, qualia ſunt Capreis immanium belluarum,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

ferarumq; membra prægrandia, quæ dicuntur, gigantum ossa, & arma heroum. Instrumenti eius, & supellectilis parsimonia apparet etiam nunc residuis lectis, atque mensis, quarum pleraq; uix priuatæ elegantiæ sint. Ne toro quidem cubuisse aiunt nisi humili, & modice instrato. Veste nõ temere alia quàm domestica usus est, ab uxore, & sorore, & filia, neptibusq; confecta. Togis neq; restrictis, neq; fusis. Clauo nec lato, nec angusto. Calciamentis altiusculis, ut procerior quàm erat, uideretur. Et forensia autem & calceos nunquam non intra cubiculum habuit, ad subitos, repentinosq; casus parata. Conuiuabatur assidue, nec unquam nisi recta, non sine magno ordinum, hominumq; delectu. Valerius Messala tradit, neminem unquam libertinorum adhibitum ab eo cœnæ, excepto Mena, sed asserto in ingenuitatem. Post proditam Sex. Pompeij classem, ipse scribit inuitasse se quendam, in cuius uilla maneret: qui speculator suus olim fuisset. Conuiuia nonnunquam & serius inibat, & maturius relinquebat: cum conuiuæ & cœnare inciperent, prius quàm ille discumberet, & permanerent digresso eo. Cœnam ternis ferculis, aut, cum abundantissime, senis præbebat, ut non nimio sumptu, ita summa comitate. Nã et ad communionem sermonis tacentes, uel summissim fabulantes prouocabat: et aut acromata, & histriones, aut ẽt triuiales ex circo ludos interponebat, ac frequentissime aretalogos. Festos et solẽnes dies profusissime, nonnũquam ioculariter tan-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

tum celebrabat. Saturnalibus, & siquando aliâs li
buisset, modo munera diuidebat, uestem, & aurũ,
& argentum, modo numos omnis notæ, etiam ue=
teres regios, ac peregrinos, interdum nihil præter
cilicia, & spongias, & rutabula, & forpices, atq;
alia id genus titulis obscuris, & ambiguis. Solebat
& inæqualissimarum rerum sortes, & auersas ta
bularum picturas in conuiuio uenditare, incertóq;
casu spem mercantium uel frustrari, uel explere,
ita ut per singulos lectos licitatio fieret: & seu ia-
ctura, seu lucrum communicaretur. Cibi
(nam ne hoc quidem omiserim) minimi erat, atq;
uulgaris ferè. Secundarium panem, & pisciculos
minutos, & caseum bubulum manu pressum, &
ficos uirides biferas maxime appetebat. Vesceba-
tur'q; & ante cœnam quocunq; tempore, & loco
stomachus desyderasset. Verba ipsius ex epistolis
» *sunt. Nos in essedo panem, & palmulas gustaui-*
» *mus. Et iterum, dum lectica ex regia domum re-*
» *deo, panis unciam cum paucis acinis uuæ duracinæ*
» *comedi. Et rursus. Ne iudæus qdẽ mi Tiberi tam*
» *diligenter sabbatis ieiunium seruat, quàm ego ho-*
» *die seruaui: qui in balneo demum post horam pri*
» *mam noctis duas buccas manducaui prius, quàm*
» *ungi inciperem. Ex hac obseruantia nonnũquã*
uel ante initum, uel post dimissum conuiuium so-
lus cœnitabat, cum pleno conuiuio nihil tangeret.

Vini quoq; natura parcissimus erat. Non ampli
us ter bibere eum solitum super cœnam in castris
apud Mutinã Cornelius Nepos tradit. Postea quo-

ties largissime se inuitaret: senos sextantes non excessit, aut si excessisset, reijciebat. Et maxime delectatus est rhetico, neq; temere interdiu bibit. Pro potione sumebat perfusum aqua frigida panem, aut cucumeris frustum, uel lactuculæ thyrsum, aut recens, aridum'ue pomum succi uinosioris. Post cibum meridianum, ita ut uestitus, calciatus'q; erat, rectis pedibus paulisper conquiescebat, opposita ad oculos manu. A' cœna in lecticulum se lucubratoriam recipiebat. Ibi donec residua diurni actus, aut omnia, aut ex maxima parte conficeret: ad multam noctem pmanebat. In lectum inde transgressus, nō amplius, cum plurimum, quàm septem horas dormiebat. ac ne eas quidem continuas, sed ut illo temporis spatio ter, aut quater expergiscceretur. Si interruptum somnum recuperare (ut euenit) nō posset: lectoribus, aut fabulatoribus accersitis: resumebat: producebat'q; ultra primam sæpe lucem. Nec in tenebris uigilauit unquam, nisi assidente aliquo. Matutina uigilia offendebatur. Ac si uel officij, uel sacri causa maturius uigilandum esset: ne id contra commodum faceret: in proximo cuiuscunq; domesticorum cœnaculo manebat. Sic quoq; sæpe indigens somni, & dum per uicos deportaretur, & deposita lectica inter aliquas moras condormiebat. Forma fuit eximia, & per omnes ætatis gradus uenustissima: quanquam & omnis lenocinij negligens, & in capite comendo tam incuriosus, ut raptim compluribus simul tonsoribus operam daret, ac modo tonderet, modo ra-

deret barbam. Eoq; ipso tempore aut legeret ali quid, aut etiam scriberet. Vultu erat uel in sermone, uel tacitus adeo tranquillo, serenoq́;, ut quidam è primoribus Galliarum confessus sit inter suos, eo se inhibitum, ac remolitum, quo minus, ut destinarat, in transitu alpium per simulationem colloquij propius admissus in præcipitium propelleret. Oculos habuit claros, ac nitidos, quibus etiam existimari uolebat inesse quiddam diuini uigoris. Gaudebatq́;, siqui sibi acrius contuenti quasi ad fulgorem solis uultum summitteret. Sed in senecta sinistro minus uidit. Dentes raros, & exiguos, & scabros. Capillum leuiter inflexum, & subflauum. Supercilia coniuncta. Mediocres aures. Nasum & à summo eminentiorem, & ab imo deductiorem. Colorem inter aquilū, candidumq́;. Staturam breuem. Quam tamen Iulius Marathus libertus etiam in memoriam eius quinque pedum & dodrantis fuisse tradit: sed quæ commoditate, & æquitate membrorum occuleretur. ut non nisi ex comparatione astantis alicuius procerioris intelligi posset. Corpore traditur maculoso, dispersis per pectus, atque aluum genitiuis notis, in modum, & ordinem, ac numerum stellarum cœlestis ursæ. Sed & callis quibusdam ex prurigine corporis, assiduoq́;, & uehementi strigilis usu plurifariam concretis, ad impetiginis formam. Coxendice, & femore, & crure sinistro non perinde ualebat, ut sæpe etiam inde claudicaret. Sed remedio arenarum, atque arundi-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

num confirmabatur. Dextræ quoque manus digitum salutarem tam imbecillum interdum sentiebat, ut torpentem, contractumq; frigore uix cornei circuli supplemento, scripturæ admoueret. Questus est & de uesica, cuius dolore calculis demum per urinam eiectis leuabatur. Graues, & periculosas ualetudines per omnem uitam aliquot expertus est, præcipue Cantabria domita, cum etiam distillationibus iocinore uitiato ad desperationem redactus, contrariam, & ancipitem rationem medendi necessario subijt. Quia calida fomenta non proderant, frigidis curari coactus, authore Antonio Musa. Quasdam & anniuersarias, ac tempore certo recurrentes experiebatur. Nam sub natalem suum plerunque languebat: & initio ueris præcordiorum inflatione tentabatur, austrinis autem temporibus grauedine. Quare quassato corpore, neque frigora, neq; æstus facile tolerabat. Hyeme quaternis cum pingui toga tunicis, & subuculæ thorace laneo, & fœminalibus, & tibialibus muniebatur. Aestate apertis cubiculi foribus, ac sæpe in peristylo saliente aqua, atque etiam uentilante aliquo cubabat. Solis uero ne hyberni quidem patiens. Domi quoque non nisi petasatus sub dio spatiabatur. Itinera lectica, & noctibus ferè, eaq; lenta, ac imminuta faciebat, ut Præneste, uel Tybur biduo procederet. Ac siquò peruenire mari posset, potius nauigabat. Verum tantam infirmitatem magna cura tuebatur, in primis lauãdi ra-

ritate. ungebatur sæpius, aut sudabat ad flammam: deinde perfundebatur egelida aqua, uel sole multo tepefacta. At quoties neruorum causa marinis, albulisq; calidis utendum esset: contentus hoc erat, ut insidens ligneo solio, quod ipse hispanico uerbo duretam uocabat: manus ac pedes alternis iactaret. Exercitationes campestres equorum, & armorum statim post ciuilia bella omisit: & ad pilam primo, folliculumq; transijt. mox nihil aliud quàm uectabatur, & deambulabat, ita ut in extremis spatijs subsultim curreret * sextertio, uel lodicula inuolutus. Animi laxãdi causa modo piscabatur hamo, modo talis, aut ocellatis nucibus ludebat cum pueris minutis: quos facie, & garrulitate amabiles undiq; conquirebat, præcipue mauros, & syros. Nam pumilios, atq; distortos, & omnis generis eiusdem, ut ludibria naturæ, maliq; ominis abhorrebat. Eloquentiam, studiáq; liberalia ab ætate prima cupide, & laboriosissime exercuit. Mutinensi bello in tanta mole rerum & legisse, & scripsisse, & declamasse quotidie traditur. Nam deinceps, neque in senatu, neque apud populum, neque apud milites locutus est unquam, nisi meditata, & composita oratione: quamuis non deficeret ad subita, ex temporali facultate. Ac ne periculum memoriæ adiret: aut in ediscendo tẽpus absumeret: instituit recitare omnia. Sermones quoq; cum singulis, atq; etiam cum Liuia sua grauiores, non nisi in scriptis, & è libello habebat, ne plus minus'ue loqueretur ex tẽpore.

Pronunciabat dulci & proprio quodam oris sono: dabatq; assidue Phonasco operam, sed nonnunquã infirmatis faucibus, præconis uoce, ad populum concionatus est. Multa uarij generis prosa oratione composuit: ex quibus nonnulla in cœtu familiarium, uelut in auditorio recitauit. Sicut rescripta Bruto de Catone. Quæ uolumina cum iam senior ex magna parte legisset, fatigatus, Tiberio tradidit perlegenda. Item hortationes ad philosophiam, et aliqua de uita sua, quam XIII libris cantabricotenus bello, nec ultra exposuit. Poëticam summatim attigit. Vnus liber extat scriptus ab eo hexametris uersibus: cuius & argumentum, & titulus est, Sicilia. Extat alter æque modicus epigrammatum, quæ ferè tempore balnei meditabatur. Nam tragœdiam magno impetu exorsus, non succedente stylo aboleuit: querẽtibusq; amicis qd nã Aiax ageret: respondit, Aiacem suum in spongiam incubuisse. Genus eloquendi secutus est elegans, & temperatum uitatis sententiarum ineptijs, atq; inconcinnitate, & reconditorum uerborum, ut ipse dicit, fœtoribus. Præcipuamq; curã duxit, sensum animi quamapertissime exprimere. Quod quo facilius efficeret: aut necubi lectorem, uel auditorem obturbaret, ac moraretur: neq; præpositiones uerbis addere, neq; coniunctiones sæpius iterare dubitauit: quæ detractæ afferunt aliquid obscuritatis, & si gratiam augent. Cacozelos, & antiquarios, ut diuerso genere uitiosos pari fastidio spreuit. Exagitabat nonnunquam in primis Mæcenatem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

suum, cuius myrobrechis, ut ait, cincinnos usquequaq; persequitur: & imitando per iocum irridet. Sed nec Tiberio parcit, & exoletas interdú, & reconditas uoces aucupanti. M. quidem Antonium ut insanum increpat quasi ea scribentem, quæ mirẽtur potius homines, quàm intelligant. Deinde ludens malũ, & inconstans in eligendo genere dicendi ingenium eius addidit hæc. Tu quoq; dubitas Cimber'ne Annius, an Verrius Flacus imitandi sint tibi? Ita ut uerbis, quæ Crispus Sallustius excerpsit ex originibus Catonis utaris? an potius asiaticorum oratorum inanibus sententijs: uerborũ uolubilitas in nostrũ sermonem transferenda? & quadam epistola Agrippinæ neptis ingenium collaudans, sed opus est inquit, dare te operam ne moleste scribas, & loquaris. Quotidiano sermone quædam frequentius, & notabiliter usurpasse eum literæ ipsius autographæ ostentant. In quibus identidem cum aliquos nunquam soluturos significare uult, ad Calendas græcas soluturos ait. Et cum hortatur ferenda esse præsentia qualiacunq; sint: contenti simus hoc Catone. Et ad exprimendam festinatæ rei uelocitatem, uelocius quàm asparagi coquantur. Ponit assidue & pro stulto blaceolum, & pro pullo pullaceum, & pro cerito uacerosum, & uapide se habere, pro male. Et betizare pro languere, quod uulgo lacanizare dicitur. Item simus pro sumus, & domos genitiuo casu singulari pro domus. Nec unquam aliter hæc duo, ne quis mendam magis quàm consuetudinem putet. Nota-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

ui & in chirographo eius illa præcipue, non diuĩ dere uerba: nec ab extrema parte uersuum abundantes literas in alterum transfert, sed ibidem statim subijcit, circunducitq;. Orthographiam idest formulã, rationemq; scribendi à grammaticis institutam nõ adeo custodijt. Ac uidetur eorum sequi potius opinionem, qui perinde scribendum, ac loquendum existiment. Nam quod sæpe non literas modo, sed syllabas aut permutat, aut præterit, communis hominum error est. Nec ego id notarem, nisi mihi mirũ uideretur, tradidisse aliquos, legato eum consulari successorem dedisse, ut rudi et indocto, cuius manu ixi pro ipsi scriptum animaduerterit. Quoties autem ꝑ notam scribit. b. pro. a. c. pro. b. ac deinceps eadem ratione sequentes literas ponit. Pro. x. autem duplex. aa. Ne græcarum quidem disciplinarum leuiore studio tenebatur: in quibus & ipsis præstabat largiter, magistro dicendi usus Apollodoro Pergameno, quem iã grandem natu Apolloniam quoque secum ab urbe iuuenis adhuc eduxerat. Deinde etiam eruditione uaria repletus Sperarei philosophi, filiorumq; eius Dionysij, & Nicanoris contuberniũ inijt, non tamen ut aut loqueretur expedite: aut componere aliquid auderet. Nam & siquid res exigeret: latine formabat, uertendumq; alij dabat. Sed plane poëmatum quoque nõ imperitus, delectabatur etiam comœdia ueteri, & sæpe eam exhibuit publicis spectaculis. In euoluendis utriusq; linguæ authoribus, nihil æque sectabatur, quàm exempla

& præcepta publice, uel priuatim salubria. Eaq; ad uerbũ excerpta, aut ad domesticos, aut ad exercitum, prouinciarumq; rectores, aut ad urbis magistratus plerunq; mittebat, prout quiq; monitione indigerent. Etiam libros totos & senatui recitauit: & populo notos ꝑ edictũ sæpe fecit, ut orationes. Q. Metelli de prole augenda, & Rutilij de modo ædificiorum, quo magis persuaderet, utranq; rem non à se primo animaduersam, sed antiquis iam tunc curæ fuisse. Ingenia seculi sui omnibus modis fouit. Recitantes & benigne, & patienter audiuit. Nec tantum carmina, & historias, sed & orationes, & dialogos. Componi tamen aliquid de se nisi & serio & à præstantissimis offendebatur. Admonebatq; prætores, ne paterentur nomen suum commissionibus obsolefieri. Circa religiones talem accepimus. Tonitrua, & fulgura paulo infirmius expauescebat, ut semper & ubiq; pellem uituli marini circunferret pro remedio: atq; ad omnem maioris tempestatis suspicionem in abditum, & concameratum locum se reciperet. Consternatus olim per nocturnum iter transcursu fulguris, ut supra diximus. Somnia neq; sua neq; aliena de se negligebat. Philippensi acie quamuis statuisset non egredi tabernaculum propter ualetudinem, egressus est tamen amici somnio monitus, cessitq; res prospere, quando captis castris, lectica eius, quasi ibi cubans remansisset: concursu hostium confossa, atq; lacerata est. Ipse per omne uer plurima, et formidolosissima et uana, et irrita uidebat: reli-

quo tempore rariora, & minus uana. Cum dedi
catam in Capitolio ædem tonanti Ioui assidue fre
quentaret, somniauit queri Capitolinum Iouem
cultores sibi abduci, seq; respondisse, Tonantem pro
ianitore ei appositum. Ideoq; mox tintinnabulis fa
stigium ædis redimiuit: quod ea ferè ianuis de-
pendebant. Ex nocturno uisu etiam stipem quo-
tannis die certo emendicabat à populo, cauam ma-
num asses porrigentibus præbens. Auspicia,
& omina quædam pro certissimis obseruabat. Si
mane sibi calceus perperam, ac sinister pro dexte-
ro induceretur, ut dirum. Si terra mari'ue, ingre
diente se longinquam profectionem, forte rorasset,
ut lætum, maturiq;, & prosperi reditus. Sed &
ostentis præcipue mouebatur. Enatam inter iunctu
ras lapidum ante domum suam palmam, in com
pluuium deorum penatium transtulit: utq; coale-
sceret, magnopere curauit. Apud insulam Capre-
as, ueterrimæ ilicis dimissos iam ad terram, lan-
guentesq; ramos conualuisse aduentu suo, adeo læ-
tatus est, ut eas cum Rep. Neapolitanorum permu
tauerit ænaria data. Obseruabat & dies quos-
dam, ne aut postridie nonas quoquam proficisce
tur, aut nonis quicquam rei seriæ inchoaret, nihil
in hoc quidem aliud deuitans, ut ad Tiberium scri
bit, quàm δυσφημίαν ominis. Peregrina-
rum cærimoniarum, sicut ueteres, aut præceptas
reuerentissime coluit: ita cæteras contemptui habu
it. Nanq; Athenis initiatus, cum postea Romæ pro
tribunali de priuilegio sacerdotum atticæ Cereris

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

cognosceret: & quædam secretiora proponerentur, dimisso concilio & corona circunstantium, solus audijt disceptantes. At contra non modo in peragranda Aegypto paulo deflectere ad uisendum Apim supersedit: sed & Caium nepotem, quod Iudæam præteruehens apud Hierosolymam non supplicasset: collaudauit. Et quoniam ad hoc uentum est: non ab re fuerit subtexere, quæ ei prius, quàm nasceretur, et ipso natali die, ac deinceps euenerint, quibus futura magnitudo eius, & perpetua felicitas sperari, animaduertiq; posset. Velitris antiquitus tacta de cœlo parte muri responsum est, eius oppidi ciuem quandoq; rerum potiturum. qua fiducia Veliterni, & tunc statim, & postea sæpius penè ad exitium sui cum PO. RO. belligerauerant: serò tandem documentis apparuit, ostentum illud Augusti potentiam portendisse. Author est Iulius Marathus, ante paucos quàm nasceretur menses, prodigium Romæ factum publice, quo denuntiabatur regem PO. RO. naturam parturire. Senatum exterritum censuisse, ne quis illo anno genitus educaretur. Eos, qui grauidas uxores haberent, quod ad se quisq; spem traheret, curasse, ne SENAT. C. ad ærarium deferretur. In Aesclepiadis mendetis θεολογουμένων libris lego, Acciam, cum ad solenne Apollinis sacrum media nocte uenisset: posita in templo lectica, dum cæteræ matronæ dormirent, obdormisse: draconemq; repente irrepsisse ad eam, pauloq; post egressum. Illaq; expergefactam quasi à concubitu mariti purificasse se, & statim

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

in corpore eius extitisse maculam, uelut depicti draconis, nec potuisse unquam exim, adeo ut mox publicis balneis perpetuo abstinuerit. Augustum natum mense decimo, & ob hæc Apollinis filium existimatum. Eadem Acia prius, quàm pareret, somniauit, intestina sua ferri ad sydera, explicariq; per omnem terrarum, & cœli ambitum. Somniauit et pater Octauius utero Aciæ iubar solis exortum. Quo natus est die, cum de Catilinæ coniuratione ageretur in curia, & Octauius ob uxoris puerperium serius adfuisset: nota ac uulgata res est, P. Nigidium comperta moræ causa, ut horam quoq; partus acceperit affirmasse, dominum terrarum orbi natum. Octauio, postea cum per secreta Thraciæ exercitum duceret: in Liberi patris luco barbara cærimonia de filio consulenti idem affirmatum est à sacerdotibus, quod infuso super altaria mero tantum flammæ emicuisset: ut supergressa fastigium templi ad cœlum usque ferretur: uniq; olim omnino magno Alexandro apud easdem aras sacrificanti simile prouenisset ostentum. Atque etiam sequenti nocte statim uidere uisus est, filium mortali specie ampliorem, cum fulmine & sceptro, exuuijsq; Iouis OPT. MAX. ac radiata corona super laureatum currum, bis senis equis candore eximio trahentibus. Infans adhuc, ut scriptum apud C. Drusum extat, repositus uespere in cunas à nutricula loco plano, postera luce non comparuit: diuq; quæsitus, tandem in altissima turri repertus est, iacens contra solis exortum.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Cum primum fari cœpiſſet, in auito ſuburbano ob
ſtrepentes forte ranas ſilere iuſſit: atque ex eo ne-
gantur ibi ranæ coaxare. Ad quartum lapidem
campanæ uiæ, in nemore prandenti, ex improui-
ſo Aquila panem ei è manu rapuit: et cum altiſſi
me euolaſſet: rurſus ex improuiſo leniter delapſa
reddidit. Q. Catulus poſt dedicatum Capitolium
duabus continuis noctibus ſomniauit. Prima Iouẽ
OPT. MAX. prætextatis compluribus circa arã
ludentibus, unum ſecreuiſſe, atq; in eius ſinum ſi
gnum Reip. quod manu geſtaret, repoſuiſſe. At in
ſequenti animaduertiſſe, ſe in gremio Capitolini Io
uis eundem puerum. Quem cũ detrahi iuſſiſſet:
prohibitum monitu dei, tanquã is ad tutelã Reip.
educaretur. Ac die proximo obuiũ ſibi Auguſtum,
cum incognitum alias haberet, non ſine admira-
tione contuitus, ſimillimum dixit puero, de quo ſo-
mniaſſet. Quidam prius ſomnium Catuli aliter ex
ponunt, quaſi Iupiter compluribus prætextatis tu
torem à ſe poſcentibus unum ex eis demonſtraſſet:
ad quem omnia deſyderia ſua referrent: eiuſq; o-
ſculum delibatum digitis ad os ſuum retuliſſet. M.
Cicero. C. Cæſarem in Capitolium proſecutus, ſo-
mniũ priſtinæ noctis familiaribus forte narrabat:
Puerum facie liberali, demiſſum cœlo cathena au-
rea ad fores Capitolij conſtitiſſe, eiq; Iouem fla-
gellum tradidiſſe: deinde repente Auguſto uiſo,
quem ignotum adhuc pleriſq; auunculus Cæſar
ad ſacrificandum acciuerat, affirmauit, ipſum eſ-
ſe, cuius imago ſecundũ quietem ſibi obuerſata ſit.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Sumenti uirilem togam, tunica lati claui resuta ex utraq; parte, ad pedes decidit. Fuere q̃ interpretarentur, non aliud significare, quàm ut is ordo, cuius insigne id esset, quandoq; ei subijceretur. Apud Mundam D. Iulius castris locum capiens, cum syluam cæderet, arborem palmæ repertam, conseruari, ut omen uictoriæ iussit. Ex ea continuo enata soboles adeo in paucis diebus adoleuit: ut nõ æquipararet modo matricem, uerum etiam obtegeret: frequentareturq; columbarum nidis, quamuis id auium genus duram, & asperam frondem maxime uitet. Illo & præcipue ostento motum Cæsarem ferunt, ne quem alium sibi succedere, quàm sororis nepotem uellet. In secessu Apolloniæ, Theogenis mathematici pergulã comite Agrippa ascenderat: cum Agrippæ, qui prior consulebat, magna & penè incredibilia prædicerentur: reticere ipse genituram suam, nec uelle edere perseuerabat: metu ac pudore, ne minor inueniretur. Qua tamen post multas adhortationes uix, & cunctanter edita exiluit Theogenes, adorauitq; eum: tantam mox fiduciam fati Augustus habuit, ut thema suum uulgauerit: nummumq; argenteum nota syderis capricorni, quo natus est, percusserit. Post necem Cæsaris reuerso ab Apollonia, & ingrediente eo urbem repente liqdo, ac puro sereno circulus, ad speciem cœlestis arcus, orbem solis ambijt, ac subinde Iuliæ Cæsaris filiæ monumentum fulmine ictũ est. Primo autem consulatu ei augurium capienti XII se uultures, ut Romulo, ostenderunt, & im-

molanti omnium uictimarum iocinora replicata intrinsecus ab ima fibra paruerunt: nemine peritorum aliter coniectante, quàm læta per hæc et magna portendi. Quin & bellorum omnium euentus ante præsensit. Contractis ad Bononiam III uirum copijs, Aquila tentorio eius supersedens duos coruos hinc, & inde infestantes, afflixit: & ad terram dedit: notante omni exercitu, futuram quandoq; inter collegas discordiam talem, qualis secuta est, ac exitum præsagiente. Philippis Thessalus quidam de futura uictoria nunciauit, authore D. Cæsare, cuius sibi species itinere auio occurrisset. Circa Perusiam, sacrificio non litante, cum augeri hostias imperasset: ac subita eruptione hostes omnem rei diuinæ apparatum abstulissent: constitit inter aruspices, quæ periculosa, & aduersa sacrificanti denuntiata essent: cuncta in ipsos recasura, qui exta haberent. Neque aliter euenit. Pridie quàm Siciliensem pugnam classe committeret, deambulanti in litore piscis è mari exiluit: & ad pedes iacuit. Apud Actium, descendenti in aciem asellus cum asinario occurrit, homini Euthycus, bestiæ Nicon erat nomen. Vtriusque simulachrum æneum uictor posuit in templo, in quod castrorum suorum locum uertit.

Mors quoque eius, de qua dehinc dicam, diuinitasq; post mortem, euidentissimis ostentis præcognita est. Cum lustrum in campo Martio magna populi frequentia conderet, Aquila eum sæpius circumuolauit, transgressaq; in uicinam ædem

super nomen Agrippæ ad primam literam sedit. Quo animaduerso, uota, quæ in proximum lustrum suscipi mos est, collegam suum Tiberium nũcupare iussit. Nam se quanquam conscriptis, paratisq; iam tabulis negauit suscepturum, quæ non esset soluturus. Sub idẽ tempus ictu fulminis ex inscriptione statuæ eius prima nominis litera effluxit. Respõsumq; est, centum solos dies posthac uicturum, quẽ numerum C, litera notaret: futurumq;, ut inter deos referretur: quod æsar, idest reliqua pars ẽ Cæsaris nomine, hetrusca lingua deus uocaretur. Tiberium igitur in illyricum dimissurus, et Beneuentum usque prosecuturus, cum interpellatores alijs, atq; alijs causis in iure dicendo detinerẽt, exclamauit: quod & ipsum mox inter omnia relatum est, nõ, si omnia morarẽtur, amplius se posthac Romæ futurum. Atq; itinere inchoato Asturam perrexit: & inde præter consuetudinem de nocte ad occasionem auræ euectus, causam ualetudinis contraxit ex profluuio alui, Tunc Cãpaniæ ora, proximisq; insulis circuitis, Caprearum quoq; secessui quatriduum impendit, remississimo ad otium, & ad omnem comitatem animo. Forte puteolanũ sinum præteruehenti uectores, nautæq; de naui alexandrina, quæ tunc quidem appulerat, candidati, coronatiq;, & thura libantes, fausta omina, et eximias laudes congesserant: per illum se uiuere, per illum nauigare, libertate, atq; fortunis per illũ frui. Quare admodum exhilaratus, quadragenos aureos comitibus diuisit: iusq; iurandum, & cautio-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

nem exegit à singulis, non alio datam summã, q̃ in emptionem alexandrinarũ mercium absumpturos. Sed & cæteros continuos dies inter uaria munuscula, togas insuper, ac pallia distribuit, lege proposita, ut Romani græco, Græci romano habitu, & sermone uterentur. Spectauit assidue & exercentes ephebos, quorum aliqua adhuc copia ex uetere instituto Capreis erat. Iisdem etiam epulum in cõspectu suo præbuit, permissa, immo exacta iocandi licentia, diripiendiq; pomorum, et obsoniorum, rerumq; missilium. Nullo deniq; genere hilaritatis abstinuit. Vicinam Capreis insulam, ἀπραγόπολιν appellabat, à desidia secedentium illuc è comitatu suo. Sed ex dilectis unum Masgabam nonnune quasi conditorem insulæ κτίστην uocare consueuerat. Huius Masgabæ ante annum defuncti tumulum cum è triclinio animaduertisset magna turba, multisq; luminibus frequentari, uersum compositũ ex tempore clare pronuntiauit

» Κτίσου δὲ τύμβον εἰσορῶ πυρούμενον,

Conuersusq; ad Thrasum Tiberij comitem contra accubantem, & ignarũ rei interrogauit, cuiusnam poëtæ putaret esse. Quo hæsitante subiecit alium,

» Ὁρᾷς φάεσι Μασγάβαν τιμώμενον.

Ac de hoc quoq; consuluit. Cum ille nihil aliud responderet, quàm cuiuscunq; essent, optimos esse: cachinnum sustulit, atque in iocos transfusus est. Mox Neapolim traiecit, quanquam & tum infirmis intestinis morbo uariante, tamen & quinquennale certamen gymnicum honori suo institutum

perspectauit: & cum Tiberio ad destinatum locum
contendit. Sed in redeundo, aggrauata ualetudine,
tandem Nolæ succubuit: reuocatumq; ex itinere
Tiberium diu secreto sermone detinuit: neq; post
ulli maiori negotio animum accommodauit.

Supremo die identidem exquirens, an iam de se
tumultus foris esset, petito speculo capillum sibi co=
mi, ac malas labentes sibi corrigi præcepit, & ami
» cos admissos percunctatus, Ecquid his uideretur mi
» nimum uitæ commode transegisse: adiecit & clau
» sulam. δότε κρότον, καὶ πάντες ὑμεῖς μετὰ χαρᾶς
» τι ποιεῖτε. Omnibus deinde dimissis, dum adue-
nientes ab urbe de Drusi filia ægra interrogabat,
repente in osculis Liuiæ, & in hac uoce defecit.
» Liuia nostri coniugij memor uiue, ac uale, sortitus
exitum facilem, & qualem semper optauerat.
Nam ferè quoties audisset, cito ac nullo cruciatu
defunctum quempiam, sibi, & suis εὐθανασίαν si=
milem (hoc enim & uerbo uti solebat) precabatur.
Vnum omnino ante afflatam animam signum alie
natæ mentis ostendit: quod subito pauefactus à XL.
se iuuenibus abripi questus est. Id quoque magis
præsagium, quàm mentis diminutio fuit. Siquidem
totidem milites prætoriani extulerunt eum in pu
blicum. Obijt in cubiculo eodem, quo pater
Octauius duobus Sextis Pompeio, & Apuleio cõ
sulibus XIIII. Cal. Septembris, hora diei nona
LXX. & sexto ætatis anno, diebus V. & XXX
minus. Corpus decuriones municipiorum, & colo
niarum, à Nola, Bouillas usque deportarunt, no-

ctibus propter anni tempus, cum interdiu in basi-
licã cuiusq; oppidi, uel in ædium sacrarum maxi
ma reponeretur. A' Bouillis equester ordo suscepit:
urbiq; intulit: atq; in uestibulo domus collocauit.
Senatus & in funere ornando, & in memoria ho
noranda eo studio certatim progressus est, ut inter
alia complura censuerint quidam, funus trium-
phali porta ducendum præcedente uictoria quæ
est in curia, canentibus næniam principum liberis
utriusq; sexus. Alij exequiarum die ponendos an-
nulos aureos, ferreosq; sumendos: nonnulli legenda
ossa per sacerdotes summorum collegiorum. Fuit et
qui suaderet appellationem mensis Augusti in Se-
ptembrem transferendam, quod hoc genitus Augu
stus, illo defunctus esset. Alius, ut omne tempus à
primo die natalis usq; ad exitum eius seculũ Au-
gustum appellaretur: & ita in fastos referretur. Ve
rum adhibito honoribus modo, bifariam laudatus
est pro æde diui Iulij à Tiberio, & pro rostris ue
teribus à Druso Tiberij filio, ac senatorum hume
ris delatus in campum, crematusq;. Nec defuit uir
prætorius, qui se effigiem cremati euntem in cœlũ
uidisse iuraret. Reliquias legerunt primores eque-
stris ordinis, tunicati, et discincti, pedibusq; nudis,
ac in mausoleo condiderunt. Id opus inter flami-
niam uiam, ripamq; Tyberis, sexto suo consulatu
extruxerat: circumiectasq; syluas, & ambulatio-
nes, & in usum populi tunc iam publicarat.

Testamentum L. Planco. C. Silio consulibus III
nonas Aprilis ante annum, et IIII menses quàm

decederet factum ab eo, ac duobus codicibus, partim ipsius, partim libertorum Polybi, & Hilarionis manu scriptum, depositumq; apud sexuirgines uestales, cum tribus signatis æque uoluminibus protulerunt. Quæ omnia in senatu aperta, atq; recitata sunt. Hæredes instituit primos, Tiberium ex parte dimidia & sextante, Liuiam ex parte tertia, quos & ferre nomen suum iussit. Secundos Drusum Tiberij filium ex triente, & ex partibus reliquis Germanicum, liberosq; eius tres sexus uirilis. Tertio gradu, propinquos, amicosq; complures. Legauit Populo Romano CCCC, tribubus XXXV HS. Prætorianis militibus singula millia numorum. Cohortibus urbanis quingenos, legionarijs trecenos numos, quam summam repræsentari iussit. Nam & confiscatam semper, repositamq; habuerat. Reliqua legata uarie dedit. produxitq; quædam ad uicena sestertia, quibus soluendis annuum diem finijt, excusata rei familiaris mediocritate, nec plus peruenturum ad hæredes suos, quàm millies & quingenties professus, quamuis XX proximis annis quaterdecies millies ex testamentis amicorum percepisset. Quod penè omne cum duobus paternis patrimonijs, cæterisq; hæreditatibus in Rempublicam absumpsisset, Iulias filiam, neptemq;, siquid his accidisset: uetuit sepulchro suo inferri. De tribus uoluminibus uno mandata de funere suo complexus est: altero indicem rerum à se gestarum, quē uellet incidi in æneis tabulis: quæ ante mausoleum statueren-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

tur. Tertio breuariū totius imperij, quantum militum sub signis ubiq; essent, quantum pecuniæ in ærario, & fiscis, & uectigaliorum residuis. Adiecit & libertorum, seruorumq; nomina, à quibus ratio exigi posset.

C. SVETONII TRANQVILLI TIBERIVS CAESAR.

PATRICIA gens claudia (fuit enim & alia plebeia, nec potentia minor, nec dignitate) orta est ex Regillis oppido Sabinorum. Inde Romam recens conditam cum magna clientum manu commigrauit, authore Tito Tatio consorte Romuli, uel, quod magis constat, Appio Claudio gentis principe, post reges exactos, sexto ferè anno, atq; à patribus in patricios coaptata. Agrum insuper trans Anienem cliētibus, locumq; sibi ad sepulturam sub capitolio publicæ accepit. deinceps procedente tempore duo de XXX consulatus, dictaturas quinque, censuras VIII. triumphos VI. duas ouationes adepta est. Cum prænominibus, cognominibusq; uarijs destingueretur: Lucij prænomen consensu repudiauit: postquam è duobus gentilibus præditis eo, alter latrocinij, cædis alter conuictus est. Inter cognomina autem, & Neronis assumpsit, quod significatur lingua sabina fortis, ac strenuus. Multa multorū Claudiorū egregia merita, multa etiā secus admissa in Rēp. extāt. Sed ut præcipua cōmemorē, Appius Cæcus societatē

cum rege Pyrrho, ut parum salubrem iniri dissua sit. Claudius Caudex, primus freto classe transiecto, Poenos Sicilia expulit. Claudius Nero aduenientem ex Hispania cum ingentibus copijs Asdrubalem, prius, quàm Annibali fratri coniungeretur: oppressit. Contra Claudius Appius Regillanus X uir legibus scribendis, uirginem ingenuã per uim, libidinis gratia, in seruitutem asserere conatus, causa fuit plebi secedendi rursum à patribus. Claudius Drusus statua sibi cum diademate ad Appij forum posita, Italiam per clientelas occupare tentauit. Claudius Pulcher apud Siciliam non pascentibus in auspicando pullis, ac per contemptum religionis mari demersis, ut biberent quando esse nollent, prælium nauale inijt. Superatusq;, cum dictatorem dicere à senatu iuberetur, uelut iterum illudens discrimini publico, Liciam uiatorem suum dixit. Extant & foeminarum exempla diuersa.
Aeque siqdem gentis eiusdẽ utraq; Claudia fuit: et quæ nauem cum sacris matris deûm Ideæ obhærẽtem tyberino uado extraxit, precata propalàm, ut ita demum sequeretur, si sibi pudicitia constaret: et quæ, nouo more iudicium maiestatis apud populũ mulier subijt: quod in conferta multitudine ægre procedente carpento, palàm optauerit, ut frater suus Pulcher reuiuisceret, atq; iterum classem amitteret, quo minor turba Romæ foret. Præterea notissimum est Claudios omnes, excepto duntaxat P. Clodio, qui ob expellendum urbe Ciceronem plebeio homini, atq; etiam natu minori in adoptionẽ

se dedit, optimates, assertoresq; unicos dignitatis, ac potentiæ patriciorum semper fuisse, atq; aduersus plebem adeo uiolentos, ac contumaces, ut ne capitis quidem quisquam reus apud populum mutare uestem, aut deprecari sustinuerit: nonnulli in altercatione, et iurgio tribunos plebis pulsauerint. Etiā uirgo uestalis fratrem iniussu populi triumphantem, ascenso simul curru, usq; in Capitolium prosecuta est, ne uetare, aut intercedere fas cuiquam tribunorum esset. Ex hac stirpe Tiberius Cæsar genus trahit, & quidem utrunq;, paternum à Tiberio Nerone, maternum ab Appio Pulchro, qui ambo Appij Cæci filij fuerunt. Insertus est & Liuiorum familiæ, adoptato in eam materno auo. Quæ familia, quanquam plebeia, tamen & ipsa admodum floruit octo consulatibus, censuris duabus, triumphis tribus, dictatura etiam, ac magisterio equitum honorata, clara & insignibus uiris, ac maxime Salinatore, Drusisq;. Salinator uniuersas tribus in censura notauit leuitatis nomine: quod cum post priorē consulatum multa irrogata, condemnassent, se COS. iterū CENS.q; fecissent. Drusus hostium duce Druso cōminus trucidato, sibi, posterisq; suis cognomen inuenit. Traditur etiā pro prætore ex prouincia Gallia retulisse aurū, Senonibus olim in obsidione Capitolij datum, nec (ut fama est) extortum à Camillo. Eius abnepos, ob eximiā aduersus Gracchos operā patronus senatus dictus, filium reliquit, quem in simili dissensione multa uarie molientē diuersa factio ꝑ fraudem interemit.

Pater uero Tiberij QVAEST. C. Cæsaris, Alexandrino bello classi præpositus, plurimum ad uictoriam contulit. Quare & pontifex in locum P. Scipionis substitutus, & ad deducendas in Galliam colonias, in queis Narbona, & Arelate erant, missus est. Tamen Cæsare occiso, cunctis turbarum metu abolitionem facti decernentibus, etiã de præmijs tyrannicidarum referendum censuit. Prætura deinde functus, cum exitu anni discordia inter triumuiros exorta esset, retentis ultra iustum tempus insignibus, L. Antonium consulem triumuiri fratrem ad Perusiam secutus, deditione à cæteris facta, solus permansit in partibus, ac primo Præneste, inde Neapolim euasit. Seruis'q; ad pileum frustra uocatis, in Siciliam profugit. Sed indigne ferens, nec statim se in conspectum SEX. Pompeij admissum, & fascium usu prohibitum, ad M. Antonium traiecit in Achaiam. Cum quo breui reconciliata inter omnes pace, Romam redijt, uxorem'q; Liuiam Drusillam, & tunc grauidam, & ante iam apud se Tiberium enixam, petenti Augusto concessit. Nec multo post diem obijt, utroq; liberorum superstite, Tiberio, Druso'q; Neronibus.

Tiberium quidam Fundis natum existimauerunt, secuti leuem coniecturam, quod materna eius auia fundana fuerit, & quod mox simulachrum felicitatis S.C. publicatum ibi sit. Sed ut plures, certiores'q; tradunt, natus est Romæ in palatio XVI. Cal. Decembres M. Aemilio Lepido, iterum Munatio Planco COSS. post

bellum philippense. Sic enim in fastos, actaq; pu-
blica relatum est. Nec tamen desunt, qui partim an
tecedente anno, Hircij ac Pansæ, partim insequen=
te, Seruilij Isaurica, Antonijq; consulatu, genitum eũ
scribant. Infantiam, pueritiamq; habuit lu
xuriosam, & exercitam, comes usquequaq; paren
tum fugæ, quos quidem apud Neapolim sub irru
ptionem hostis nauigium clàm petentes uagitu suo
penè bis prodidit, semel cum à nutricis ubere, itẽ
cum à sinu matris raptim auferretur ab ijs, qui
pro necessitate temporis mulierculas leuare onere
tentabant. Per Siciliam quoq;, & Achaiam circun
ductus, ac Lacedæmonijs publicæ, q in tutela Clau
diorum erant, demandatus, digrediens inde iti-
nere nocturno discrimen uitæ adijt, flamma re-
pente è syluis undiq; exorta, adeoq; omnem co-
mitatum circumplexa, ut Liuiæ pars uestis & ca
pilli amburerentur. Munera, quibus à Pompeia
Sexti Pompeij sorore in Sicilia donatus est, chlamys
& fibula, item bullæ aureæ durant, ostẽduntur q;
adhuc Baijs. Post reditum in urbem à M. Gallio se
natore testamento adoptatus hæreditate adita, mox
nomine abstinuit, quod Gallius aduersarum Au-
gusto partium fuerat. Nouem natus annos defun-
ctum patrem pro rostris laudauit. Dehinc pube-
scens actiaco triumpho currum Augusti comitatus
est sinisteriore funali equo cum Marcellus Octauiæ
filius dexteriore ueheretur. Præsedit & actiacis
ludis, & troianis circẽsibus, ductor turmæ puero-
rum maiorum. Virili toga sumpta, adolescẽ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

tiam omnem, spatiaq; insequentis aetatis usque ad principatus initia, per haec fere transegit. Munus gladiatorum in memoriam patris, & alterum in aui Drusi dedit, diuersis temporibus ac locis. Primum in foro, secundũ in amphitheatro, rudiarijs quoq; quibusdam reuocatis, authoramento centenum millium. Dedit & ludos, sed absens. Cuncta magnifice impensa matris, ac Victria. Agrippinam M. Agrippa genitam, neptem Pomponij Attici equitis Ro. ad quem sunt Ciceronis epistolae, duxit uxorem: sublatoq; ex ea filio Druso, quanquam bene conuenientem, rursusq; grauidam dimittere, ac Iuliam Augusti filiam confestim coactus est ducere, non sine magno angore animi, cũ et Agrippinae consuetudine teneretur: & Iuliae mores improbaret, ut quam sensisset, sui quoq; sub priore marito appetentem, quod sane uulgo etiam existimabatur. Sed Aggripinam & abegisse post diuortium doluit: & semel omnino ex occursu uisam adeo contentis, & tumentibus oculis prosecutus est, ut custoditum sit, ne unquam in conspectum eius posthac ueniret. Cum Iulia primo concorditer, & amore mutuo uixit: mox dissedit, & aliquanto grauius, ut etiam perpetuo se cubaret, intercepto communis filij pignore, qui Aqleiae natus infans extinctus est. Drusum fratrem in Germania amisit: cuius corpus pedibus toto itinere praegrediens Romam usque peruexit. Ciuilium officiorũ rudimentis, Regem Archelaum Trallianos, & Thessalos, uaria quosque de causa Augusto cognoscente

defendit. Pro Laodicenis, Thiatyrenis, Chijs terremotu afflictis, opemq; iplorantibus, senatum deprecatus est. Fanium Cepionem, qui cum Varrone Murena in Augustum conspirauerat: reum maiestatis apud iudices fecit, & condemnauit. Interq; haec duplicem curam administrauit, annonae, quae arctior inciderat: & repurgandorum tota Italia ergastulorum, quorum domini in inuidiam uenerāt: quasi exceptos supprimerent, non solum uiatores, sed & quos sacramenti metus ad huiusmodi latebras compulisset. Stipendia prima expeditione cantabrica tribunus militum fecit. Deinde ducto ad orientem exercitu, regnum Armeniae Tigrani restituit: ac pro tribunali diadema imposuit. Recepit & signa, quae M. Crasso ademerant Parthi. Post haec comatam Galliam anno fere rexit, & Barbarorum incursionibus, & principum discordia inquietam. Exhinc rheticum, uindelicumq; bellum, inde pannonicum, inde germanicū gessit. Rhetico, atq; uindelico gentes alpinas pannonico Breunos, et Dalmatas subegit. Germanico XL millia deditiorum traiecit in Galliam: iuxtaq; ripam Rheni sedibus assignatis collocauit. Quas ob res, & ouans, & curru urbem ingressus est, primus, ut quidam putant, triumphalibus ornamentis honoratus, nouo nec antea cuiquam tributo genere honoris. Magistratus & maturius inchoauit, & penè iunctim percurrit, quaesturam, praeturā, consulatum, interpositoq; tempore, COS. iterum; etiam tribunitiam potestatem in quinquenni-

um accepit. Tot prosperis confluentibus integra ætate ac ualetudine, statuit repente secedere, seq; e medio quamlongissime ammouere. Dubium, uxoris'ne tædio, quam neque criminari, aut dimittere auderet: neq; ultra perferre posset, an, ut uitato assiduitatis fastidio authoritatem absentia tueretur: atque etiam augeret, siquando indiguisset sui RESP. Quidam existimant, adultis iam Augusti liberis, loco quasi & possessione usurpati a se diu secundi gradus, sponte cessisse, exemplo M. Agrippæ, qui M. Marcello ad munera publica admoto, Mitylenas abierit, ne aut obstare, aut obtrectare aliquid præsens uideretur. Quam causam & ipse, sed postea reddidit. Tunc autem honorum satietatem, ac requiem laborum prætendens commeatum petijt. Neque, aut matri suppliciter precanti, aut Victrico, deseri se etiam in senatu conquerenti ueniam dedit. Quin et pertinacius retinentibus, cibo per quatriduum abstinuit. Facta tandem abeundi potestate, relictis Romæ uxore, et filio confestim Hostiam descendit. Nec uerbo quidem cuiquam prosequentium reddito, paucos admodum in digressu exosculatus. Ab hostia oram Campaniæ legens, imbecillitate Augusti nuntiata, paulum substitit. Sed & increbrescente rumore, quasi ad occasionem maioris spei commoraretur, tantum non aduersis tempestatibus Rhodum enauigauit amœnitate, & salubritate insulæ iam inde captus, cum ad eam ab Armenia rediens appulisset. Hic modicis contentus ædi-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

bus, nec multo laxiore suburbano, genus uitæ ciuile admodum instituit, sine lictore aut uiatore gymnasio interdum obambulans, mutuaq; cum græculis officia usurpans, propè ex æquo. Forte quondam in disponendo die, mane prædixerat, quicquid ægrorum in ciuitate esset, uisitare se uelle: Id à proximis aliter exceptum, iussiq; sunt omnes ægri in publicam porticum deferri: ac per ualetudinum generã disponi. Perculsus ergo inopinata re, diu quid ageret incertus, tamen singulos circuit, excusans factum etiam tenuissimo cuiq;, & ignoto. Vnum hoc tantummodo, neq; præterea quicquam notatum est, in quo exercuisse ius tribunitiæ potestatis uisus sit. Cum circa scholas et auditoria professorum assidue esset, moto inter anti sophistas grauiore iurgio, non defuit, qui eum interuenientem, & quasi studiosiorem partis alterius conuitio incesseret. Sensim itaq; regressus domum, repente cum apparitoribus prodijt, citatum'q; pro tribunali uoce præconis conuitiatorem rapi iussit in carcerem. Comperit deinde, Iuliam uxorem ob libidines, atq; adulteria damnatam, repudiumq; ei suo nomine ex authoritate Augusti remissum. & quanquam lætus nuntio, tamen officij duxit, quantum in se esset, exorare filiæ patrem frequentibus literis, & uel utcunq; meritæ quicquid unquam dono dedisset: concedere. Transacto autem tribunitiæ potestatis tempore, confessus tandem, nihil aliud secessũ deuitasse se, quàm æmulationis cum C. Lucioq; suspicionem, petijt, ut sibi securo iã

ab hac parte,

ab hac parte, corroboratis his, & secundum locum
facile tutantibus, permitteretur reuisere necessitudi
nes: quarum desyderio teneretur. Sed neq; impetra
uit ultroq; etiam admonitus est, dimittere omnem
curam suorum, quos tam cupide reliquisset.

Remansit ergo Rhodi contra uoluntatem, uix
per matrem consecutus, ut ad uelandam ignomi-
niam quasi legatus ab Augusto abesset. Enimuero
tunc non priuatum modo, sed etiam obnoxium
& trepidum egit mediterraneis agris abditus, ui-
tansq; præter nauigantium officia, quibus frequen
tabatur assidue, nemine cum imperio, aut magi-
stratu tendente quoquam, quin diuerteret Rhodū.
Et accesserunt maioris solicitudinis causæ. Nanq;
priuignum Caium orienti præpositum, cū uisendi
gratia traiecisset Samum: alieniorem sibi sensit ex
criminationibus M. Lolij comitis, & rectoris eius.
Venit etiam in suspicionem per quosdam beneficij
sui Centuriones, à commeatu castra repetentes, man
data ad complures dedisse ambigua, & quæ tenta
re singulorum animos ad nouas res uiderentur.
De qua suspicione certior ab Augusto factus, non
cessauit efflagitare aliquem cuiuslibet ordinis cu-
stodem factis, atque dictis suis. Equi quoq;, et
armorū solitas exercitationes omisit. Redegitq; se,
deposito patrio habitu, ad pallium, & crepidas,
atque in tali statu biennio ferè permansit, contem-
ptior in dies, & inuisior, adeo, ut imagines eius,
& statuas Neumasenses subuerterint, ac familiari
quodam conuiuio mentione eius orta extiterit, qui

Caio polliceretur, confestim se, si iuberet, Rhodum nauigaturũ: caputq; exulis (sic enim appellabatur) relaturum. Quo præcipue nõ iam metu, sed discrimine coactus est, tam suis, quàm matris impensissimus precibus reditum expostulare: imperauitq; adiutus aliquantum etiam casu Destinatum Augusto erat, nihil super ea re nisi ex uoluntate maioris filij statuere. Is forte tunc. M. Lolio offensior facilis, exorabilisq; in Victricum fuit. Permittente ergo Caio reuocatus est, uerum sub conditione, ne quam partem, curamúe Reip. attingeret. Rediit octauo post secessum anno magna, nec incerta spe futurorum, quam & ostentis, & prædictionibus ab initio ætatis conceperat. Prægnans enim Liuia, cum an marem editura esset uarijs captaret ominibus: ouum incubanti gallinæ subductum, nunc sua, nunc ministrarum manu per uices usq; eo fouit, quoad pullus insigniter cristatus exclusus est. Ac de infante Scribonius mathematicus præclara spopondit, etiam regnaturum quandoq;, sed sine regio insigni, ignota scilicet tunc adhuc Cæsarum potestate. & ingresso primam expeditionem, ac per Macedoniam ducenti exercitum in Syriam accidit, ut apud Philippos sacratæ olim uictricium legionum aræ sponte subitis collucerent ignibus, & mox cum Illyricum petens iuxta Patauium adijsset Geryonis oraculum sorte tracta, qua monebatur, ut de consultationibus in Aponi fontem talos aureos iaceret, euenit, ut summum numerum iacti ab eo ostenderent: hodieq; sub aqua uisuntur hi

tali. Ante paucos uero, quàm reuocaretur, diès, Aquila, nunquam antea Rhodi conspecta, in culmine domus eius assedit. Et pridie quàm de reditu certior fieret: uestimenta mutanti tunica ardere uisa est. Thrasylum quoq; mathematicum, quem ut sapientiæ professorem contubernio admouerat: tunc maxime expertus est, affirmantem naue prouisa gaudium afferri, cum quidem illum durius, & contra prædicta cadentibus rebus, ut falsum, & secretorum temere conscium eo ipso momento dum spatiatur unà, præcipitare in mare destinasset.

Romam reuersus, deducto in forum filio Druso, statim è carinis, ac pompeiana domo esquilias in hortos Mecœnatianos transmigrauit, totumq; se ad quietem contulit, priuata modo officia obiens, ac publicorum munerum expers. Caio & Lutio intra triennium defunctis, adoptatur ab Augusto simul cum fratre eorum M. Agrippa, coactus prius ipse Germanicum fratris sui filium adoptare: nec quicquam postea pro patrefamilias egit: aut ius, quod adoptione amiserat: ex ulla parte retinuit. Nam neque donauit: neque manumisit: ne hæreditatem quidem, aut legata percepit ulla aliter, quàm ut peculio referret accepta, nihil ex eo tempore prætermissum est ad maiestatem eius augendam. Ac multo magis postquam Agrippa abdicato, atque seposito certum erat, uni spem successionis incumbere. Data rursus potestas tribunitia in quinquennium, delegatus pacandæ Germaniæ status. Parthorum

legati mandatis Augusto Romæ redditis, eum quoq; adire in prouinciã iussi. Sed nuntiata Illyrici defe ctione, transiit ad curam noui belli, quod grauissi mum omnium externorum bellorum, post punica, per XV legiones, parem'q; auxiliorum copiam, triennio gessit, in magnis omnium rerum difficul= tatibus, summa'q; frugum inopia. Et quanquam sæ pius reuocaretur, tamen perseuerauit, metuens, ne uicinus, & prævalens hostis instaret ultro cedenti bus. Ac perseuerantiæ grande pretium tulit, toto illyrico, quod intra Italiam, regnum'q; Noricum, & Thraciam, & Macedoniam, inter'q; Danubiũ flumen, & sinum maris Adriatici patet, perdomi to, & in ditionem redacto. Cui gloriæ am- plior adhuc ex opportunitate cumulus accessit. Nã sub id ferè tempus Quintilius Varus, cum tri- bus legionibus in Germania periit, nemine dubi- tante, quin uictores Germani iuncturi se Panno- niis fuerint: nisi debellatum prius Illyricum esset. Quas ob res triumphus ei decretus est, multi & magni honores. Censuerunt & quidam, ut Panno nicus, alii, ut inuictus, nonnulli, ut pius cognomi naretur, sed de cognomine intercessit Augustus, eo contentum repromittens, quod se defuncto suscæptu rus esset, Triumphum ipse distulit, mœsta ciuitate clade uariana. Nihilominus urbem prætextatus, & laurea coronatus intrauit: positum'q; in septis tribunal senatu astante conscendit, ac medius inter duos consules cum Augusto simul sedit, unde, popu lo consalutato, circum templa deductus est.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Proximo anno repetita Germania, cum animaduerteret uarianam cladem temeritate, et negligentia ducis accidisse: nihil non de consilij sententia egit. Semper aliâs sui arbitrij, contentusq; se uno, tunc præter consuetudinem cum pluribus de ratione belli communicauit. Curam quoq; solito exactiorem præstitit. Traiecturus Rhenum commeatum omnem ad certam formulam astrictum non ante transmisit, quàm consistens apud ripam explorasset, uehiculorum onera, ne qua deportarentur, nisi concessa, aut necessaria. Trans Rhenum uero, eum uitæ ordinem tenuit, ut sedens in cæspite nudo cibum caperet: sæpe sine tentorio pernoctaret: præcepta sequentis diei omnia, & siquid subiti muneris iniungendum esset, per libellos daret: addita monitione, ut de quo quisq; dubitaret, se, nec alio interprete, quacunq; uel noctis hora uteretur.

Disciplinam acerrime exegit: animaduersionū, & ignominiarum generibus ex antiquitate repetitis, atque etiam legato legionis, quod paucos milites cum liberto suo trans ripam uenatum misisset: ignominia notato. Prælia quamuis minimum fortunæ casibus permitteret: aliquanto constantius inibat, quoties lucubrante se subito, ac nullo propellente, decideret lumen, & extingueretur, confidens (ut aiebat) ostento sibi à maioribus suis in omni ducatu expertissimo. Sed re prospere gesta, non multum abfuit, quin ab Rhuteno quodam occideretur. cui inter proximos uersanti, & trepidatione detecto tormentis expressa confessio est cogitati facino-

ris. A Germania in urbem post biennium regressus, triumphum, quem distulerat, egit, prosequentibus etiam legatis, quibus triumphalia ornamenta impetrarat: ac prius quàm in Capitolium flecteret: descendit è curru, seq; praesidenti patri ad genua summisit. Bationem Pannonium ducem ingentibus donatum praemijs, Rauennam transtulit gratiam referens, quod se quondã cum exercitu iniquitate loci circumclusum passus est euadere. Prandium dehinc populo mille mensis, & congiarium tricenos numos uiritim dedit. Dedicauit & Concordiae aedem. Item Pollucis & Castoris, suo, fratrisq; nomine de manubijs.

Ac non multo post lege per COSS. lata, ut prouincias cũ Augusto communiter administraret: simulq; censum ageret: condito lustro, in Illyricum profectus est. Et statim ex itinere reuocatus, iam quidem affectum, sed tamen spirantem adhuc Augustum reperit: fuitq; unà secretò per totum diem. Scio uulgo persuasum, quasi egresso post secretum sermonem Tiberio, uox Augusti per cubicularios excepta sit, miserum populum Ro. qui sub tam lentis maxillis ederet. Nec illud quidem ignoro, aliquos tradidisse Augustum palàm, nec dissimulanter, morum eius duritatem adeo improbasse, ut nonnunquam remissiores, hilarioresq; sermones superueniente eo abrumperet. sed expugnatum precibus uxoris adoptionem non abnuisse, uel etiam ambitione tractum, ut tali successore desyderabilior ipse quandoq; fieret. Adduci tamẽ nequeo

quin existimem, circunspectissimum, & prudentissimum principem in tanto praesertim negotio nihil temere fecisse: sed uitijs, uirtutibusq; Tiberij perpensis, potiores duxisse uirtutes: praesertim cum & Reip. causa adoptare se eum pro concione iurauerit: & epistolis aliquot, ut peritissimum rei militaris, atq; unicum. P. R. praesidium prosequatur. Ex quibus in exemplũ pauca hinc inde subieci. Vale iucundissime Tiberi, & rem gere feliciter ἐμοὶ καὶ ταῖς μούσαις στρατηγῶν. Iucundissime, & ita sim felix, uir fortissime, & dux νομιμώτατε. Vale, et ordinem aestiuorum tuorum. Ego uero mi Tiberi et inter tot difficultates καὶ τοσαύτην ῥαθυμίαν στρατευομένων non potuisse quenquam prudentius gerere se, quàm tu gesseris, existimo. Hi quoq;, q̃ tecũ fuerunt omnes, confitentur uersum illũ in te posse dici.

Vnus homo nobis uigilando restituit rem.

Siue, inquit, quid incidit, de quo sit cogitandum diligentius: siue quid stomachor ualde, medius fidius Tiberium meum desydero: succurritq; uersus ille Homericus.

Τούτου δ' ἑσπομένοιο, καὶ ἐκ πυρὸς αἰθομένοιο
Ἄμφω νοστήσαιμεν, ἐπεὶ περὶ οἶδε νοῆσαι.

Attenuatum esse continuatione laborum, cum audio, & lego, dij me perdant, nisi cohorrescit corpus meum: teq; rogo, ut parcas tibi, ne, si te languere audierimus: & ego, & mater tua expiremus: & de summa imperij sui PO. RO. periclitetur. Nihil interest ualeã ipse nec'ne, si tu non ualebis. Deos obsecro, ut te nobis conseruent, & ualere

» nunc et semp patiatur, si nō populū Ro. posi sunt.

Excessum Augusti non prius palam fecit, quàm Agrippa iuuene interempto. Hunc tribunus militum custos appositus occidit, lectis codicillis, quibus ut id faceret, iubebatur. Quos codicillos dubium fuit, Augustus'ne moriens reliquisset, quo materiam tumultus post se subduceret: an noie Augusti Liuia, et ea conscio Tiberio, an ignaro dictitasset. Tiberius renuntianti tribuno factum esse, qđ impasset, neq; imperasse se, et redditurum eum senatui rationem respondit, inuidiam scilicet in præsentia uitans. Nam mox silentio rem obliterauit. Iure autem tribunitiæ potestatis coacto senatui inchoataq; allocutione derepente, uelut impar dolori congemuit: ut'q; non solum uox, sed ut & spiritus deficeret, optauit: ac perlegendum librum Druso filio tradidit. Illatum deinde Augusti testamentum, non admissis signatoribus nisi senatorij ordinis, cæteris extra curiam signa agnoscentibus recitauit per li-

» bertum. Testamenti initium fuit. Quoniam sini-
» stra fortuna Caium, & Lucium filios mihi eripu-
» it: Tiberius Cæsar mihi ex parte dimidia, & sex-
» tante hæres esto. Quo & ipso aucta est suspicio opinantium, successorem ascitum eum necessitate magis, quàm iudicio, quando ita præfari non abstinuerit. Principatum, quamuis neque occupare aperte confestim, neque agere dubitasset: & statione militum, hoc est ui, & specie dominationis assumpta, diu tamen recusauit: impudentissimo animo nunc adhortans amicos, nunc incre-

pans, ut ignaros quanta bellua esset imperium, nunc precantem senatum, & procumbentem sibi ad genua ambiguis responsis, & callida cunctatione suspendens, ut quidam patientiam rumperent: atq; unus in tumultu proclamaret, aut agat, aut desistat, alter coràm exprobraret: cæteros, quod polliciti sint, tarde præstare, seipsum quod præstet, tarde polliceri. Tandem quasi coactus, & querens miseram, & onerosam iniungi sibi seruitutem recepit imperium, nec tamen aliter quàm ut depositurum se quandoq; spem faceret. Ipsius uerba sunt hæc. » Dum ueniam ad id tempus, quo uobis æquũ » possit uideri, dare uos aliquam senectuti meæ re» quiem. Cunctandi causa erat metus undiq; immunentium discriminum, ut sæpe lupum se auribus tenere diceret. Nam et seruus Agrippæ Clemens nomine non contemnendam manum in ultionem domini compararat: & L. Scribonius Libo uir nobilis res nouas clàm moliebatur. Et duplex seditio militum in illyrico, & in Germania exorta est. Flagitabant ambo exercitus multa extra ordinem, ante omnia, ut æquarẽtur stipendio prætorianis germaniciani. Quidam etiam principem detrectabant non à se datum, summaq; ui Germanicum, qui tum his præerat, ad capessendam remp. purgebant: quanquam offirmate resistentem. Quẽ maxime casum timens, partes sibi, quas senatui liberet, tuendas in Rep. depoposcit: quando uniuersæ sufficere solus nemo posset, nisi cum altero, uel etiam cum pluribus. Simulauit & ualetudinem,

auribus teneo

quo æquiore animo Germanicus celerem successo-
rem, uel certe societatem principatus opperiretur.
Compositis seditionibus, Clementem quoque fraude
deceptum redegit in potestatem. Libonem, neq̃d in
nouitate acerbius fieret, secundo demum anno in se
natu coarguit, medio tantum temporis spatio cauere
contentus. Nam et inter Pontifices sacrificanti simul
pro secespita plumbeum cultrum subijciendum cu
rauit: & secretum petenti non nisi adhibito Dru-
so filio dedit: dextram'q; obambulantis ueluti in-
cumbens quoad perageretur sermo, continuit.

Verum liberatus metu ciuilem admodum inter
initia, ac paulo minus quàm priuatum egit. Ex plu
rimis, maximis'q; honoribus, præter paucos, et mo
dicos non recepit. Natalem suum plebeis incurren
tem circensibus uix unius bigæ adiectione honora
ri passus est. Templa, flamines, sacerdotes decerni
sibi prohibuit, etiam statuas, atq; imagines nisi p-
mittente se poni, permisit'q; ea sola conditione, ne
intra simulachra deorũ, sed intra ornamenta ædi
um ponerentur. Intercessit & quo minus in acta
sua iuraretur, & ne mensis September Tiberius,
October Liuius uocaretur, Prænomen quoq; im-
peratoris, cognomen quoq; patris patriæ & Ci-
uicam in uestibulo coronam recusauit: ac ne Au-
gusti quidem nomen, quanquam hæreditarium, ul-
lis nisi ad reges, ac dynastas epistolis addidit. Nec
amplius quàm mox tres consulatus, unum paucis
diebus, alterum tribus mensibus, tertiũ absens usq;
in Idus Maias gessit. Adulationes adeo

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.2.29

aduersatus est, ut neminem senatorum aut officij, aut negotij causa ad lecticam suam admiserit. Consularem uero satisfacientem sibi, ac per genua orare conantem ita suffugerit, ut caderet supinus, atq; etiã si quid in sermone uel in continua oratione blandius de se diceretur: non dubitaret interpellare ac reprehendere, & commutare continuo. Dominus appellatus à quodam denuntiauit, ne se amplius contumeliæ causa nominaret. Alium dicentem sacras eius occupationes, et rursus alium authore eo senatũ se adijsse, uerba mutare, et pro authore suasorem, pro sacris laboriosas dicere coëgerit.

Sed aduersus conuitia, malosq; rumores, & famosa de se, ac suis carmina firmus, ac patiens, subinde iactabat, in ciuitate libera, linguã, mentemq; liberas esse debere. Et quondam Senatu cognitionem de eiusmodi criminibus, ac reis flagitante, nõ tantum inquit, otij habemus, ut implicare nos plu-
» ribus negotijs debeamus. Si hanc fenestram aperue
» ritis: nihil aliud agi sinetis, omnium inimicitiæ hoc
» prætextu ad uos deferentur. Extat & sermo eius
» in senatu perciuilis. Siquidem locutus aliter fuerit,
» dabo operam, ut rationem factorum meorum, di-
» ctorumq; reddam: si perseuerauerit, inuicem eum
» odero. Atque hæc eo notabiliora erant,
» quod ipse in appellandis, uenerandisq; singulis,
» & uniuersis, propè excesserat humanitatis mo-
» dum. Dissentiens in curia à Q. Haterio, igno-
» scas inquit, rogo, si quid aduersus te liberius sicut
» senator dixero. Et deinde omnes alloquens di-

xit nunc & sæpe aliâs. P. C. bonum & salutarem principem, quem uos tanta, & tam libera potestate instruxistis: senatui seruire debere, & uniuersis ciuibus, sæpe & plerunq; etiam singulis: neq; id dixisse me pœnitet, & bonos & æquos, & fauentes uos habui dominos, & adhuc habeo.

Quin etiam speciem libertatis quandam induxit, conseruatis senatui, ac magistratibus, & maiestate pristina: & potestate: neq; tam paruum quicq̃ neq; tam magnum publici, priuatiq; negotij fuit: de quo nõ, ad P. C. referretur. De uectigalibus, ac monopolijs, de extruẽdis, reficiendis'ue operibus, etiã de legendo, uel exauthorando milite, ac legionum, & auxiliorum descriptione. Denique quibus imperium prorogari, aut extraordinaria bella mandari, quid, & quam formam regum literis rescribi placeret. Præfectum alæ, de ui, & rapinis reum, causam in senatu dicere coëgit. Nunquam curiam nisi solus intrauit, lectica quondã introlatus æger, comites à se remouit. Quædam aduersus sententiam suam decerni, ne questus quidem est. Negante eo, destinatos magistratus abesse oportere, ut præsentes honori acquiescerent, prætor designatus liberam legationem impetrauit. Iterum eo censente, ut Trebianis legatam in opus noui theatri pecuniam ad munitionem uiæ transferre concederetur: obtinere non potuit, quin rata uoluntas legatoris esset. Cum SENAT. C. per discessionem forte fieret: transeuntem eum in alteram partem, in qua pauciores erant, secutus est nemo. Cætera quoq; non

nisi per magistratus, & iure ordinario agebantur, tanta COSS. authoritate, ut legati ex Africa adierint eos, querentes trahi se à Caesare, ad quem missi forent. Nec mirũ, cum palàm esset, ipsum quoq; eisdem assurgere, & decedere uia. Corripuit consulares exercitibus praepositos, quod non de rebus gestis senatui scriberent: quodq; de tribuendis quibusdam militaribus donis ad se referrent, quasi non omniũ tribuendorum ipse ius haberet. Praetorem collaudauit: quod honore inito consuetudinem antiquam retulisset de maioribus suis pro concione memorandis. Quorundam illustrium exequias usq; ad rogum frequentauit. Parem moderationem minoribus quoq; personis, & rebus exhibuit. Cum Rhodiorum magistratus, quod literas publicas sine subscriptione ad se dederant: euocasset: ne uerbo quidem insectatus, ac tantummodo iussos subscribere remisit. Diogenes grammaticus disputare sabbatis Rhodi solitus, uenientem, ut se extra ordinem audiret, non admiserat: ac per seruulum suum in septimum diem distulerat. hunc Romae salutandi sui causa pro foribus astantem, nihil amplius, quàm ut post septimum annum rediret, admonuit. Praesidibus onerandas tributo prouin-
" cias suadentibus rescripsit, Boni pastoris esse, ton-
" dere pecus, non deglubere. Paulatim principem exercuit: praestititq; & si uarium diu, commodiorem tamen saepius, & ad utilitates publicas proniorem, ac primo eatenus interueniebat, nequid perperam fieret. Itaq; & constitutiones quasdam

senatus rescidit, & magistratibus pro tribunali cognoscentibus plerunq; se offerebat consiliarium: assidebatq; iuxtim, uel ex aduerso in parte primori. Et siquem reorum elabi, gratia, rumor esset: subitus aderat, iudicesq; aut e plano, aut e Quaesitoris tribunali legum, & religionis, & noxae, de qua cognoscerent, admonebat: atq; etiam si qua in publicis moribus desidia, aut mala consuetudine labarent, corrigenda suscepit. Ludorũ, ac munerum impensas corripuit mercedibus scenicorum rescissis, paribusq; gladiatorum ad certum numerum redactis. Corinthiorum uasorum pretia in immensum exarsisse, tresq; mulos XXX millibus numũm uenisse grauiter conquestus adhibendum supellectili modum censuit. Annonamq; macelli senatus arbitratu quotannis temperandam, dato aedilibus negotio, popinas, ganeasq; usque eo inhibendi, ut ne opera quidem pistoria proponi uenalia sinerent. Et ut parsimoniam publicam exẽplo quoq; iuuaret, solennibus ipse coenis pridiana saepe ac semesa obsonia apposuit, dimidiatumq; aprum, affirmans omnia eadem habere, quae totũ. Quotidiana oscula prohibuit edicto. Item strenarum commercium ne ultra Calen. Ianuarias exerceretur. Consueuerat quadruplam strenam & de manu reddere, sed offensus interpellari se toto mense ab ijs, q potestatem sui die festo non habuissent: ultra non reddidit. Matronas prostratae pudicitiae, quibus accusator publicus deesset, ut propinqui more maiorum de communi sententia coẽr=

cerent: author fuit. Equiti Ro. iuriſiurandi gratiam fecit, uxorem in ſtupro generi compertam dimittere, quam ſe nunquam repudiaturum ante iurauerat. Fœminæ famoſæ, ut ad euitandas legum pœnas iure, ac dignitate matronali exoluerentur: lenocinium profiteri cœperant, & ex iuuentute utriuſq; ordinis profligatiſſimus quiſq;, quo minus in opera ſcenæ, arenæq; edenda SENAT. C. tenerentur: famoſi iudicij notam ſponte ſubibant. Eos, easq; omnes, ne quod refugium in tali fraude cuiquam eſſet: exilio affecit. Senatori latum clauũ ademit: quem cognouiſſet ſub Calen. Iulij demigraſſe in hortos, quo uilius poſt diem ædes in urbe conduceret. Alium è quæſtura remouit, quod uxorem pridie ſortitione ductam, poſtridie repudiaſſet.

Externas cærimonias, ægyptios, iudaicosq; ritus compeſcuit, coactis qui ſuperſtitione ea tenebantur: religioſas ueſtes cum inſtrumento omni comburere. Iudæorum iuuentutem, per ſpeciem ſacramenti, in prouincias grauioris cœli diſtribuit: reliquos gentis eiuſdem, uel ſimilia ſectantes urbe ſummouit, ſub pœna perpetuæ ſeruitutis niſi obtemperaſſent. Expulit & mathematicos: ſed deprecantibus, ac ſe artem deſituros promittentibus ueniam dedit.

In primis tuendæ pacis à graſſatoribus, ac latrocinijs, ſeditionumq; licentia curam habuit. Stationes militum per Italiam ſolito frequentiores diſpoſuit. Romæ caſtra conſtituit: quibus prætorianæ cohortes uagæ ante id tempus, & per hoſpitia diſperſæ, continerentur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Populares tumultus exortos grauissime coërcuit: & ne orirentur: sedulo cauit. Cæde in theatro per discordiam admissa, capita factionum, & histriones, propter quos dissidebatur, relegauit: nec ut reuocaret, unquam ullis populi precibus potuit euinci. Cum polentina plebs funus cuiusdam primipilaris non prius ex foro mesisset, quàm extorta pecunia per uim hæredibus ad gladiatorum munus, cohortem ab urbe, & aliam à Cotij regno, dissimulata itineris causa, detectis repente armis, conuenientibusq; signis, per diuersas portas in oppidú immisit: ac partem maiorem plebis, ac decurionum in perpetua uincula coniecit. Aboleuit et uim, moremq; asylorum, quæ usquam erant, Cyzicenis in ciues Ro. uiolentius quædam ausis publicæ libertatem ademit: quam mithridatico bello meruerunt. Hostiles motus, ulla postea expeditione susceptа, per legatos compescuit: nec per eos quidem, nisi cunctanter, & necessario. Reges infestos, suspectosq; comminationibus magis & querelis, quàm ui repressit. Quosdam per blanditias, atq; promissa extractos ad se, non remisit, ut Marabodum Germanum, Rhascupolim Thracem, Archelaum Cappadocem, cuius etiam regnum in formam prouinciæ redegit. Biennio continuo post adeptum imperium pedem porta non extulit, sequenti tempore præter quàm in propinqua oppida, & cum longissime, Antiotenus nusquam abfuit. Idq; per raros, & paucos dies, quamuis prouincias quoq; et exercitus reuisurum se sæpe pronuntiasset, et propè

quotannis

quotannis profectionem præpararet, uehiculis comprehensis, commeatibus per municipia, & colonias dispositis. Ad extremum uota pro itu, & reditu suo suscipi passus, ut uulgo iam per iocum Callipides uocaretur: quem cursitare, ac ne cubiti quidem mensuram progredi, prouerbio græco notatum est. Sed orbatus utroq; filio, quorum Germanicus in Syria, Drusus Romæ obierat: secessum Campaniæ petijt, constanti & opinione, & sermone penè omnium, quasi neq; rediturus unquam, & cito mortem etiam obiturus, quod paulo minus utrunque euenit. Nam neque Romam amplius redijt. Sed et paucos post dies iuxta Terracinam in prætorio, cui speluncæ nomen erat, incœnante eo, complura, & ingentia saxa fortuito supne dilapsa sunt: multisq; conuiuarum, & ministrorum elisis, præter spem euasit. Peragrata Campania, cum Capuæ capitolium Nolæ templum Augusti, quam causam profectionis prætenderat, dedicasset: Capreas se contulit, præcipue delectatus insula, quod uno, paruoq; litore adiretur, septa undiq; præruptis immensæ altitudinis rupibus, & profundo maris. Statimq; reuocante assidua obtestatione populo, propter cladem, qua apud Fidenas, supra XX hominum millia, gladiatorio munere, amphitheatri ruina perierant: transijt in continentem, potestatemq; omnibus adeundi sui fecit, tanto magis quod ab urbe egrediens, nequis se interpellaret, edixerat: ac toto itinere adeuntes summouerat.

Regressus in insulam, Reip. quidem curam

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

usqueadeo abiecit, ut postea non decurias equitum
unquam suppleret: non tribunos militum, præfe
ctosq;, non prouinciarum præsides ullos mutaue-
rit. Hispaniam, & Syriam per aliquot annos sine
consularibus legatis habuerit. Armeniam à Par-
this occupari, Mæsiam à Dacis, Sarmatisq;, Galli
as à Germanis uastari neglexerit magno dedecore
imperij, nec minori discrimine. Cæterum
secreti licentiam nactus, & quasi ciuitatis oculis
remotus cuncta simul uitia male diu dissimulata tã
dem profudit: de quibus sigillatim ab exordio re
feram. In castris tyro etiam tum, propter nimiam
uini auiditatem, pro Tiberio, Biberius, pro Claudio
Caldius, pro Nerone Mero uocabatur. Postea prin
ceps in ipsa publicorum morum correctione cum
Pomponio Flacco, & L. Pisone noctem, continuũq;
biduum epulando, potandoq; consumpsit: quorum
alteri Syriam prouinciam, alteri præfecturam ur
bis confestim detulit: codicillisq;, iucundissimos, &
omnium horarum amicos professus. Sexto Claudio
libidinoso, ac prodigo seni, olim ab Augusto igno
minia notato, & à se ante paucos dies apud se-
natum increpito, cœnam ea lege condixit, nequid
ex consuetudine immutaret, aut demeret: utq; nu-
dis puellis ministrãtibus cœnaretur. Ignotissimum
quæsturæ candidatum nobilissimis anteposuit, ob
epotam in conuiuio propinante se uini amphoram.
Asellio Sabino HS ducenta donauit, pro dialogo,
in quo boleti, & ficedulæ, & ostreæ, & turdi cer
tamen induxerat. Nouum denique officium insti-

tuit a uoluptatibus, proposito equite Ro. T. Cesonio prisco. Secessu uero caprensi etiam sellaria excogitauit, sedem arcanarum libidinum, in quam undiq; conquisiti puellarum, & exoletorum greges, monstruosiq; concubitus repertores, quos spintrias appellabat: triplici serie connexi in uicem incestarent se, coram ipso, ut aspectu deficiẽtes libidines excitaret. Cubicula plurifariam disposita tabellis, ac sigillis lasciuissimarum picturarũ, & figurarum adornauit: librisq; elephantidis instruxit: necui in opera edenda exemplar impetratae scenae deesset. In syluis quoque, ac nemoribus passim uenereos locos commentus est: prostantesq; per antra, & cauas rupes ex utriusq; sexus pube, paniscorum, et nympharum habitu, palamq; iam, & uulgato nomine insulae abutentes Caprineum dictitabant. Maiore adhuc, & turpiore infamia flagrauit, uix ut referri, audiri'ue, ne dum credi fas sit. Quasi pueros primae teneritudinis, quos pisciculos uocabat, institueret, ut natanti sibi inter foemina uersarentur, ac luderent, lingua, morsuq; sensim appetentes, atq; etiam quasi infantes firmiores nedum tamen lacte depulsos inguini ceu papillae admoueret, pronior sane ad id genus libidinis & natura, & aetate. Quare Parrhasij quoq; tabulã, in qua Meleagro Atalanta ore morigeratur, legatam sibi sub conditione, ut si argumento offenderetur, decies pro ea HS acciperet, nõ modo praetulit: sed et in cubiculo dedicauit. Fertur etiã in sacrificando quõdã captus facie ministri acerrã prae

ferentis nequisse abstinere, quin pene uix dum re diuina peracta, ibidem statim seductum constu-praret, simul'q; fratrem eius Tibianem. atq; utriq; mox, quod mutuo flagitium exprobrabant: crura fregisse. Fœminarum quoq;, & quidem il-lustrium capitibus quantopere solitus sit illudere: euidentissime apparuit Malloniæ cuiusdam exitu, quam productam, nec quicquam amplius pati con stantissime recusantem, delatoribus obiecit: ac ne ream quidem interpellare desijt, ecquid pœnite-ret, donec ea, relicto iudicio, domum se arripuit: ferro'q; transegit, obscœnitate oris hirsuto, atque olido seni clare exprobrata, unde nota in atellani co exodio proximis ludis assensu maximo excepta percrebuit hircum uetulum capreis naturam li-gurire. Pecuniæ parcus, ac tenax, comites pe regrinationum, expeditionum'q; nunquam salario, cibarijs tantum sustentauit. Vnam modo liberalita tem ex indulgentia Victrici prosecutus, cum tri-bus classibus factis pro dignitate cuiusque, primæ sexcentena sextertia, secundæ quadringenta distri buit, ducenta tertiæ, quam non amicorum, sed græ corum appellabat. Princeps neque opera ulla magnifica fecit. Nam & quæ sola susceperat, idest Augusti templum, restitutionem'q; pompeiani theatri imperfecta post tot annos reliquit: neq; spe ctacula omnino edidit: & ijs, quæ ab aliquo ede-rentur, rarissime interfuit, nequid exposceretur: utiq; postquam comœdum Actium coactus est ma numittere. Paucorum senatorũ inopia sustentata,

ne pluribus opem ferret: negauit se alijs subuenturum, nisi senatui iustas necessitatum causas probassent. Quo peracto, plerosq; modestia, & pudore deterruit: in quibus Ortalum Q. Hortensij oratoris nepotem, qui permodica re familiari, authore Augusto, quatuor liberos tulerat. Publicae munificentiam bis omnino exhibuit, proposito millies HS gratuito in triennij tempus, & rursus quibusdam dominis insularum, quae in monte Coelio deflagrauerant, pretio restituto. Quorum alterum magna difficultate numaria populo auxilium flagitante coactus est facere, cum per SENAT. C. sanxisset, ut foeneratores duas patrimonij partes in solo collocarent: debitores totidem aeris alieni statim soluerent: nec res expediretur, alterum ad mitigandam temporum atrocitatem. Quod tamen beneficium tanti aestimauit: ut montem Coeliũ appellatione mutata uocari Augustum iusserit. Militi post duplicata ex Augusti testamento legata nihil unquam largitus est, praeter quàm singula millia denariorum praetorianis, quod Seiano se non accommodassent: & quaedam munera Syriacis legionibus, quod solae nullam Seiani imaginem inter signa coluissent. Atque etiam missiones ueteranorũ rarissimas fecit, ex senio mortem, ex morte compendium captans. Neq; prouincias quidem ulla liberalitate subleuauit, excepta Asia, disiectis terraemotu ciuitatibus. Procedente mox tempore etiam ad rapinas conuertit animum. Satis constat Cn. Lentulum augurẽ, cui census maximus fuerit,

metu, & angore ad fastidium uitæ ab eo actum, & ut nequo nisi ipso hærede moreretur. condemnatam & generosissimam fœminam Lepidã in gratiam Quirini consularis prædiuitis, & orbi, qui dimissam eam è matrimonio post uigesimum annum ueneni olim in se comparati arguebat. Præterea Galliarum, & Hispaniarũ, Syriæq;, & Græciæ principes confiscatos ob tam leue, ac tam impudens calumniarum genus, ut quibusdam non aliud sit obiectum, quàm quod partem rei familiaris in pecunia haberent. Plurimis etiam ciuitatibus & priuatis ueteres immunitates, & ius metallorum, ac uectigalium adempta. sed & Vononem regem Parthorum, qui pulsus à suis, quasi in fidem P. R. cum ingenti gaza Antiochiam se receperat, spoliatum perfidia, & occisum.

Odium aduersus necessitudines in Druso primum fratre detexit, prodita eius epistola, qua secum de cogendo ad restituendam libertatem Augusto agebat, deinde & in reliquis. Iuliæ uxori tantum abfuit, ut relegatæ, quod minimum est, officij, aut humanitatis aliquid impertiret: ut ex constitutione patris uno oppido clausam, domo quoq; egredi, & commercio hominum frui uetuerit: sed & peculio concesso à patre, præbitisq; annuis fraudauit, per speciem publici iuris, quod nihil de his Augustus testamento cauisset. Matrem Liuiam grauatus, uelut partes sibi æquas potentiæ uindicantem, & congressum eius assiduum uitauit: & longiores, secretioresq; sermones, ne eius consilijs, quibus

tamen interdum & egere, & uti solebat: regi uideretur. Tulit etiam perindigne actum à senatu, ut titulis suis quasi Augusti, et ita Liuiæ filius adijceretur. Quare non parentem patriæ appellari, nõ ullum insignem honorẽ recipere publicæ passus est. Sed & frequenter admonuit, quod non maioribus, nec fœminæ conuenientibus negotijs abstineret: præcipue ut animaduertit incendio iuxta ædem Vestæ & ipsam interuenisse, populumq́; & milites, quo enixius opem ferrent, adhortatam, sicut sub marito solita esset. Dehinc ad simultatem usq; processit, hac (ut ferunt) de causa: Instanti sæpius ut ciuitate donatum in decurias allegeret: negauit alia se conditione allecturum, quàm si pateretur ascribi albo, extortum id sibi à matre. Atilla commota ueteres quosdam ad se Augusti codicillos de acerbitate, & intolerantia morũ eius è Sacrario protulit, atq; recitauit. Hos & custoditos tandiu, & exprobatos tam infeste adeo grauiter tulit: ut q̃dam putent inter causas secessus hanc ei uel præcipuam fuisse. Toto q̃dẽ triẽnio, quo uiuẽte matre abfuit, semel omnino eã, nec amplius, q̃ uno die paucissimis uidit horis. Ac mox, neq; ægræ adesse curauit: defunctáq́;, & dum aduentus sui spem facit, compluriũ dierũ mora, corrupto demũ, et tabido corpore funeratam prohibuit consecrari, quasi id ipsa mandasset. Testamentumq́; eius pro irrito habuit: oĩsq́; amicitias, et familiaritates, etiã q̃bus ea funeris sui curã moriens demandarat: intra breue tẽpus afflixit, uno ex his equestris ordinis uiro, et in Antliã cõdẽnato.

Filiorum neq; naturalē Drusum, neq; adoptiuū Germanicum patria charitate dilexit, alterius uitijs infensus. Nam Drusus animi fluxioris, remissioris'q; uitæ erat. Itaq; ne mortuo quidem perinde affectus est, sed tamen non statim à funere ad negotiorum consuetudinem rediijt, iustitio lõgiore inhibito. quin & Iliensium legatis paulo serius consolantibus quasi obliterata iam doloris memoria irridens, se quoq; respondit uicem eorum dolere, quod egregium ciuem Hectorem amisissent. Germanico usqueadeo obtrectauit, ut & præclara facta eius pro superuacuis eleuarit: & gloriosissimas uictorias, ceu damnosas R.P. increparit. Quod uero Alexandriam propter immensam, & repentinam famem, inconsulto se adisset, questus est in senatu. Etiam causam mortis fuisse ei per Cn. Pisonem legatum Syriæ creditur. Quem mox huius criminis reum putant quidam mandata prolaturum, nisi ea secreta obstarent: per quæ multifariam increpitum, & per noctes celeberrime acclamatum est, redde Germanicum. Quam suspicionem confirmauit ipse postea, coniuge etiam, ac liberis Germanici crudelem in modum afflictis. Nurū Agrippinam post mortem mariti Tiberius quiddā questam manu apprehendit: græco'q; uersu, si non dominaris, inquit, filiola iniuriam te accipere existimas? Nec ullo mox sermone dignatus est. Quondā uero inter cœnam porrecta à se poma gustare nõ ausam, etiā uocare desiit, simulans ueneni se crīmine arcessi, cū præstructum utrūq; consulto esset,

ut & ipse tentandi gratia offerret, & illa quasi certissimum exitiũ caueret. Nouissime calumniatus, modo ad statuam Augusti, modo ad exercitus confugere uelle, Pandatariam relegauit. Conuitiantiq; oculũ p cẽturionem uerberibus excussit. Rursus mori inedia destinanti per uim ore diducto insulari cibum iussit. Sed & perseuerantem, atque ita absumptam criminosissime insectatus est: cum diem quoq; natalis eius inter nefastos referendum suasisset. Imputauit etiam, quod non laqueo strangulatã in gemonias abiecerit: proq; tali clementia interponi decretum passus est, quo sibi gratiæ agerentur, & Capitolino Ioui donum ex auro sacraretur. Cum ex Germanico tres nepotes, Neronem, & Drusum, & Caium, ex Druso unum Tiberium haberet, destitutus morte liberorum maximos natu de Germanici filijs Neronem, et Drusum P. C. commendauit: diemq; utriusq; tirocinij congiario plebi dato celebrauit. Sed ut comperit ineunte anno, pro eorum quoq; salute publice uota suscepta: egit cum senatu, non debere talia præmia tribui nisi expertis, & ætate prouectis: atq; ex eo, patefacta interiore animi sui nota, omnium criminationibus obnoxios reddidit. Variaq; fraude inductos, ut & concitarentur ad conuitia, & concitati perderentur: accusauit per literas, amarissime congestis etiam probris. Et iudicatos hostes fame necauit, Neronem in insula Pontia. Drusum in ima parte palatij. Putant Neronem ad uoluntariã mortem coactum, cum ei carnifex quasi ex senatus au-

M 03 L° 08ª

thoritate missus laqueos, & uncos ostentaret. Druso autem adeo alimenta subducta, ut tomentum è culcita tentauerit mandere. Amborum sic reliquias dispersas, ut uix quandoq; colligi possent.

Super ueteres amicos, ac familiares, XX sibi è numero principum ciuitatis depoposcerat, uelut consiliarios in negotijs publicis. Horum omnium uix duos aut tres incolumes præstitit: cæteros alium alia de causa perculit. Inter quos cum plurimorũ clade Elium Seianum, quem ad summam potentiam non tam beneuolentia prouexerat, q̃ ut esset, cuius ministerio, ac fraudibus liberos Germanici circumueniret: nepotemq; suum ex Druso filium naturalem ad successionem imperij confirmaret.

Nihilo lenior in conuictores græculos, quibus uel maxime acquiescebat. Zenonem quendam exquisitius sermocinantem, cum interrogasset, quænam illa tam molesta dialectos esset: & ille respondisset, Doridem: relegauit anariam, existimans exprobratum sibi ueterem secessum, quod doricæ Rhodij loquantur. Item cum soleret ex lectione quotidiana quæstiones super cœnam proponere: & comperisset Seleucum grammaticum à ministris suis perquirere, quos quoq; tempore tractaret authores, atq; ita præparatum uenire, primum à contubernio remouit: deinde etiam ad mortem compulit. Sæua, ac lenta natura ne in puero quidẽ latuit: quam Theodorus Gadareus rhetoricæ præceptor & prospexisset primus sagaciter: & assimulasse aptissime uisus est, subinde in obiurgando ap-

pellans eum, πηλὸν αἵματι συμπεφυρμένον. Sed aliquanto magis in principe eluxit etiam inter initia: cum adhuc fauorem moderationis assimulatione captaret. Scurram, qui prætereunte funere, clare mortuo mandarat, ut nuntiaret Augusto, nondum reddi legata, quæ plebei reliquisset, attractū ad se recipere debitum, duciq; ad supplicium imperauit, et patri suo uerum referre. Nec multo post in Senatu Pompeio cuidam equiti Rom. quiddam perneganti, dum uincula minatur: affirmauit fore, ut ex Pompeio pompeianus fieret, acerba cauillatione simul hominis nomen incessens, ueteremq; partium fortunam. Sub idem tempus consulēte prætore an iudicia maiestatis cogi iuberet: exercendas esse leges respondit: & atrocissime exercuit. Statuæ quidam Augusti caput depresserat, ut alterius imponeret. Acta res in senatu. Et quia ambigebatur, per tormenta quæsita est. Damnato reo paulatim genus calūniæ eo processit, ut hæc quoq; capitalia essent. Circa Augusti simulachrum seruum cecidisse, uestē mutasse, numo, uel annulo effigiem impressam latrinæ, aut lupanari intulisse dictum ullum, factum'ue eius existimatione aliqua læsisse. Perijt deniq; & is, qui honorē in Colonia sua eo die decerni sibi passus est, quo decreti et Augusto olim erant. Multa præter ea specie grauitatis, ac morum corrigendorum, sed et magis naturæ obtemperans ita sæue, & atrociter factitauit: ut nonnulli uersiculis quoq;, & præsentia exprobrarent, & futura denuntiarent mala.

" Asper, & immitis. breuiter uis omnia dicam?
" Dispeream, si te mater amare potest.
" Non es eques, quare, non sunt tibi millia centum.
" Omnia si quæras, & Rhodos exilium est.
" Aurea mutasti Saturni sæcula Cæsar,
" Incolumi nam te ferrea semper erunt:
" Fastidit uinum: quia iam sitit iste cruorem:
" Tam bibit hunc auide, q̃ bibit ante merum.
" Aspice felicem sibi non tibi Romule Syllam:
" Et Marium, si uis, aspice, sed reducem.
" Nec non Antoni ciuilia bella mouentis:
" Non semel infectas aspice cæde manus.
" Et dic Roma perit: regnabit sanguine multo
" Ad regnum quisquis uenit ab exilio.

Quæ primo quasi ab impatientibus Romæ domi niĳ, ac non tam ex animi sententia, quàm bile, & stomacho fingerētur: uolebat accipi. Dicebatq; idē tidem, oderint, dum probent. Deinde uera planè, certaq; esse ipse fecit fidem. In paucis diebus quàm Capreas attigit, piscatori, qui sibi secretum agenti grãdem mulum inopinanter obtulerat, perfricari eodem pisce faciem iussit, territus, quod is à tergo insulæ per aspera, & deuia erepsisset ad se. Gratulanti autem inter pœnam, quod non & locustam, quam prægrandem ceperat, obtulisset: locusta quoq; lacerari os imperauit. Militem prætorianum ob surreptum è uiridario pauonem capite puniuit. In quodam itinere lectica, qua uehebatur, uepribus impedita, exploratorem uiæ primarum cohortium centurionem stratum humi penè

ad necem uerberauit. Mox in omne genus crudelitatis erupit, nunquam deficiente materia, cum primo matris, deinde nepotum, & nurus, postremo Seiani familiares, atq; etiam notos persequeretur. Post cuius interitum uel sæuissimus extitit, quo maxime apparuit non tam ipsum à Seiano concitari solitum, quàm Seianum quærenti occasiones sumministrasse. Et si commentario, quẽ de uita sua summatim, breuiterq; composuit: ausus est scribere, Seianum se punisse, quod comperisset furere aduersus Germani liberos filij sui, quorum ipse alterum suspecto iam, alterum oppresso demum Seiano interemit. Sigillatim crudeliter facta eius exequi longum est. Genera, uelut exemplaria sæuitiæ enumerare sat erit. Nullus à pœna hominum cessauit dies, ne religiosus quidem, ac sacer. Animaduersum in quosdam ineunte anno. Accusati, damnatiq; multi cum liberis, atq; etiam uxoribus suis. Interdictum ne capite damnatos propinqui lugerẽt, decreta accusatoribus præcipua præmia, nonnunquam & testibus. Nemini delatorum fides abrogata. Omne crimen pro capitali receptum est, etiam paucorum, simpliciumq; uerborum. Obiectum est poëtæ, quod in tragœdia Agamemnonem probris lacessisset. Obiectum & historico, ꝙ Brutum, Cassiumq; ultimos Romanorum dixisset. Animaduersum statim in authores, scriptaq; abolita, quamuis probarẽtur etiam aliquot ante annos, Augusto audiente recitata. Quibusdam custodiæ traditis nonmodo studendi solatium adeptũ,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

se etiam sermonis, & colloquij usus. Citati ad causam dicendam partim se domi uulnerauerunt certi damnationis, sed ad uexationem, ignominiamq; uitandam, partim in media curia uenenum hausserunt, & tamen colligatis uulneribus, ac semianimes, palpitantesq; in carcerem recepti. Nemo punitorum non in Gemonias abiectus, uncoq; tractus. Viginti uno die abiecti, tractiq;. Inter eos pueri, et foeminae. Immaturae puellae, quia more tradito nefas esset uirgines strangulari, uitiatae prius à carnifice, dein strangulatae, mori uolentibus uis adhibita uiuendi. Nam mortem adeo leue supplicium putabat: ut cum audisset unum ex eis Carnulium nomine anticipasse eam, exclamauerit, Carnulius me euasit. Et in recognoscendis custodijs precanti cuidam poenae maturitatem, respondit nondum te cum in gratiam redij. Annalibus suis uir consularis inseruit, frequenti quondam conuiuio, cui & ipse affuerit, interrogatum eum subito: & clare à quodam nano astante mensae inter Capreas, cur Paconius maiestatis reus tandiu uiueret: statim quidem petulantiam linguae obiurgasse. caeterum post paucos dies scripsisse senatui, ut de poena Paconij quamprimum statueret. Auxit, intenditq; saeuitiam, exacerbatus indicio de morte filij sui Drusi, quem cum morbo, & intemperantia perisse existimaret, ut tandem interemptum fraude Liuillae uxoris, atq; Seiani cognouit: neque tormentis neq; supplicio cuiusquam pepercit soli huic cognitioni adeo per totos dies deditus, & intentus, ut Rho

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

diensem hospitem, quem familiaribus literis Romã euocarat, aduenisse sibi nuntiatum torqueri sine mora iusserit, quasi aliquis ex necessarijs quæstioni adesset: deinde errore detecto, & occidi, ne diuulgaret iniuriam. Carnificinæ eius ostenditur locus Capreis, unde damnatos per longa, & exquisita tormenta precipitari corãm se in mare iubebat, excipiente classiariorum manu, & contis, atq; remis elidente cadauera, ne cui residui spiritus quicquam inesset. Excogitauerat autem inter genera cruciatus etiam, ut largameri potione per fallaciam onerates repente ueretris deligatis, fidicularum simul, urinæq; tormento distenderet. Quod & nisi eum mors præuenisset, et Thrasylus consulto (ut aiunt) differre quædã spe longioris uitæ compulisset, plures aliquanto necaturus. Ac ne reliquis quidem nepotibus parsurus creditur: cum & Caium suspectum haberet: & Tiberium ut ex adulterio conceptum aspernaretur. Nec abhorret à uero. Nanq; identidem felicem Priamum uocabat, quod superstes omnium suorum extitisset. Quam uero inter hæc non modo inuisus, ac detestabilis, sed prætrepidus quoq;, atq; etiam contumelijs obnoxius uixerit: multa indicia sunt. Aruspices secretò. ac sine testibus consuli uetuit. Vicina uero urbi oracula disijcere conatus est, sed maiestate prænestinarum sortium territus destitit: cum obsignatas, deuectas'que Romam non reperisset in arca, nisi relatas rursus ad templum. Vnum & alterum consulares oblatis prouincijs non

i. torment

ausus à se dimittere, usqueadeo detinuit, donec successores post aliquot annos præsentibus daret: cum interim manente officij titulo, etiam delegaret plurima. Assiduéq;, illi per legatos & adiutores suos exequenda curarent. Nurum ac nepotes nunquam aliter post damnationem quàm cathenatos, obsutáq; lectica loco mouit, prohibitis p militem obuijs, ac uiatoribus respicere usquam uel consistere. Seianum res nouas molientem, q̃uis iam & natalem eius publice celebrari, et imagines aureas coli passim uideret: uix tandem & astu magis, ac dolo q̃ principali authoritate subuertit. Nam primo, ut à se per speciem honoris dimitteret: collegam sibi assumpsit in quinto consulatu, quem longo interuallo absens ob id ipsum susceperat. Deinde spe affinitatis, ac tribunitiæ potestatis deceptum inopinantem criminatus est pudenda, miserandáq; oratione, cum inter alia P. C. precaretur, mitterent alterum è consulibus, qui senem se, & solum in conspectum eorum cum aliquo militari præsidio perduceret. Sic quoq; diffidens, tumultum'q; metuẽs Drusum nepotem, quem uinculis adhuc Romæ continebat, solui si res posceret: ducemq; constitui præceperat. Aptatis etiã nauibus ad quascunq; legiones, meditabatur fugam, speculabundus ex altissima rupe identidẽ signa, quæ, ne nuntij morarentur, tolli procul, ut quidq; factum præsentiret, mandauerat. Verum & oppressa coniuratione Seiani, nihilo securior, aut constantior, per IX proximos menses non egressus est uilla, quæ

uocatur

uocatur Iouis. Vrebant insuper anxiam men-
tem uaria undiq; conuitia, nullo non damnatorum
omne probri genus coràm, uel per libellos in or-
chestra positos ingerente. Quibus quidem diuersis-
sime afficiebatur. Modo ut præ pudore ignota, &
cælata cuncta cuperet: nonnunquam eadem con-
tineret: & proferret ultro, ac uulgaret. Quin &
Arthabani Parthorum regis laceratus est literis,
parricidia, & cædes, & ignauiam, & luxuriam
obijcientis, monentisq;, ut uoluntaria morte maxi-
mo, iustissimoq; ciuium odio quamprimum satisfa-
ceret. Postremo semetipse pertæsus talis epistolæ prin-
cipio, tantum non summam malorum suorum pro-
» fessus est. Quid scribam uobis P.C.? aut quo
» modo scribam? aut quid omnino non scribã hoc
» tempore? Dij me, deæq; pœnis perdant: quem quo-
» tidie perire sentio, si scio. Existimant quidam, præ-
scisse hæc eum peritia futurorum, ac multò ante
quanta se quandoq; acerbitas, & infamia mane-
ret prospexisse. Ideoq; ut imperium iniret, & pa-
tris patriæ appellationem, & ne in acta sua iu-
raretur, obstinatissime recusasse, ne mox maiore de-
decore impar tantis honoribus inueniretur. Quod
sanè & ex oratione eius, quam de utraq; re ha-
» buit: colligi potest, uel cum ait, similem se semper
» sui futurum, nec unquam mutaturum mores suos,
» quandiu mentis sanæ fuisset, sed exempli causa ca-
» uendum, ne se Senatus in acta cuiusquam obliga-
» ret: qui aliquo casu mutari posset. Et rursus. Siquan-
» do autem, inquit, de moribus meis, deuotoq; uobis

" animo dubitaueritis, quod prius, quàm eueniat,
" opto, ut me supremus dies huic mutatæ uestræ de
" me opinioni eripiat: nihil honoris adijciet mihi pa
" tris appellatio: uobis autem exprobrabit aut teme
ritatem delati mihi eius cognominis, aut inconstan
tiam contrarij de me iudicij. Corpore fuit
amplo atq; robusto, statura quæ iustam excederet.
Latus ab humeris, & pectore, cæterisq; membris
usq; ad imos pedes æqualis, & congruens: sinistra
manu agiliore, ac ualidiore: articulis ita firmis, ut
recens integrum malum digito terebraret: caput
pueri, uel etiam adolescentis talitro uulneraret.
Colore erat candido, capillo ponè occipitium sum-
missiore, ut ceruicem etiam obtegeret: qđ gentile in
illo uidebatur. Facie honesta, in qua tamen crebri,
et subiti tumores cum prægrãdibus oculis, et q, qđ
mirũ esset, noctu etiam et in tenebris uiderent: sed
ad breue, & cum primum è somno patuissent:
demum rursum hebescebant. Incedebat ceruice ri-
gida, & obstipa, adducto ferè uultu, plerunq; taci
tus, nullo, aut rarissimo etiam cum proximis ser-
mone, eoq; tardissimo, nec sine molli quadam digi-
torum gesticulatione. Quæ omnia ingrata, atque
arrogantiæ plena, & animaduertit Augustus in eo,
& excusare tentauit sæpe apud Senatum, ac popu
lum, professus naturæ uitia esse, non animi. Vale-
tudine prosperrima usus est, tempore quidem prin-
cipatus penè toto propè illæsa, quamuis trigesimo
ætatis anno arbitratu eam suo rexerit sine adiu-
mento, consilióue medicorum. Circa deos, ac

religiones negligentior, quippe addictus mathematicæ, plenusq; persuasionis cuncta fato agi. Tonitrua tamen præter modum expauescebat: & turbatiore cœlo nunquam non coronam lauream ceruice gestauit: quod fulmine afflari negetur id genus frondis. Artes liberales utriusq; generis studiosissime coluit. In oratione latina secutus est Coruinum Messalam: quem senem adolescens obseruauerat. Sed affectatione, & morositate nimia obscurabat stylum, ut aliquanto ex tempore, quàm à cura præstantior haberetur. Composuit & carmen lyricum: cuius est titulus, conquisitio de Iulij Cæsaris morte. Fecit & græca poëmata imitatus Euphorionem, & Arrianum, et Parthenium. Quibus poëtis admodum delectatus scripta eorum, & imagines publicis bibliothecis inter ueteres, & præcipuos authores dedicauit. Et ob hoc pleriq; eruditorũ certatim ad eum multa de his ediderunt. Maxime tamen curauit notitiam historiæ fabularis, usque ad ineptias, atq; derisum. Nam et grammaticos, quod genus hominum præcipue, ut diximus, appetebat: eiusmodi ferè quæstionibus experiebatur. Quæ mater Hecubæ: quod Achilli nomen inter uirgines fuisset: quid sirenes cantare sint solitæ: & quo primum die post excessum Augusti curiam intrauit, quasi pietati simul, ac religioni satisfacturus Minois exemplo, thure quidem, ac uino, uerum sine tibicine supplicauit, ut ille olim in morte filij.

Sermone græco quanquam alioqui promptus, et facilis, nõ tamẽ usquequaq; usus est. Abstinuitq; ma

xime in senatu, adeo quidem, ut monopolium nominaturus prius ueniam postularet, quod sibi uerbo peregrino utendum esset, atq; etiam in quodam decreto patrum, cum ἔμβλημα recitaretur, commutandam censuit uocem, & pro peregrina nostratem requirendam, aut si non reperiretur, uel pluribus, & per ambitum uerborum rem enunciandam. Militem quoq; graece testimonium interrogatum nisi latine respondere uetuit. Bis omnino toto secessus tempore Romam redire conatus, semel triremi usq; ad proximos naumachiae hortos subuectus est, disposita statione per ripas Tyberis, quae obuiam prodeuntes summoueret. Iterum Appia usq; ad septimum lapidem, sed prospectis modo, nec aditis urbis moenibus rediit. Primo incertum qua de causa. Postea ostento territus. Erat ei in oblectamentis serpens draco, quem ex consuetudine manu sua cibaturus, cum consumptum à formicis inuenisset, monitus est, ut uim multitudinis caueret. Rediens ergo propè Campaniam Asturae in langorem incidit. Quo paulum leuatus Circeios pertendit. Ac nequam suspicionem infirmitatis daret, castrensibus ludis non interfuit solum, sed etiam missum in arenam aprum iaculis desuper petiit. Statimq; latere conuulso, & ut exaestuarat afflatus aura in grauiorem recidit morbum. Sustentauit autem aliquandiu, quamuis Misenum usque deuectus, nihil ex ordine quotidiano praetermitteret, ne conuiuia quidem, ac caeteras uoluptates, partim intemperantia, partim dissimulatione. Nam

Chariclem medicum, quod commeatu absuturus è conuiuio egrediens manum sibi osculandi causa apprehendisset, existimans tentatas ab eo uenas, remanere, ac recumbere hortatus est, cœnamq́; protraxit. Nec abstinuit consuetudine, quin tũc quoq; instans in medio triclinio astante lictore singulos ualere dicentes appellaret. Interim cum in actis senatus legisset, dimissos, ac ne auditos quidem quosdam reos, de quibus strictim, & nihil aliud quàm nominatos ab indice scripserat, pro contempto se habitum fremens, repetere Capreas quoquo modo destinauit, non temere quicquam nisi ex tuto ausurus. Sed & tempestatibus, & ingrauescente ui morbi retentus, paulopost obijt in uilla Lucullia na octauo & septuagesimo ætatis anno, tertio & uigesimo imperij, decimo septimo Calen. Apriles. Cn. Acerronio Proculo. C. Pontio Nigro COSS. Sunt qui putent uenenum ei à Caio datum lentum, atq; tabificum. Alij in remissione fortuitæ febris cibum desyderanti negatum. Nonnulli puluinum iniectum, cũ extractum sibi deficienti annulum mox resipiscens requisisset. Seneca eum scribit, intellecta defectione, exemptum annulũ quasi alicui traditurum parumper tenuisse: dein rursus aptasse digito, & compressa sinistra manu iacuisse diu immobilem subito uocatis ministris: ac nemine respondente consurrexisse: nec procul à lectulo deficientibus uiribus concidisse. Supremo natali suo Apollinem Temenitem, & amplitudinis, & artis eximiæ aduectum Syracusis, ut in

bibliothecæ noui templi poneretur: uiderat per quie tem affirmantem, non posse se ab ipso dedicari. Et ante paucos, quàm obiret, dies, turris phari terræmotu Capreis concidit. Ac Miseni cinis è fauilla, et carbonibus, ad calefaciendum triclinium illatus, ex tinctus, & iamdiu frigidus exarsit repente prima uespera: atq; in multam noctem pertinaciter luxit.

Morte eius ita lætatus est populus, ut ad primũ nũtiũ discurrentes, ps Tiberiũ in Tyberim clamitarent: pars terrã matrẽ, deosq; manes orarent: ne mortuo sedẽ ullã nisi inter impios darent. Alij uncum, & gemonias cadaueri minarẽtur, exacerbati super memoriam pristinæ crudelitatis, etiam recenti atrocitate. Nam cum SENAT. C. actum esset. ut pœna damnatorum in decimum semper diẽ differretur: forte accidit, ut quorundam supplicij dies is esset, quo nuntiatum de Tiberio erat. Hos implorantes hominum fidem, quia absente adhuc Caio nemo extabat: qui adiri, interpellariq; posset, custodes, nequid aduersus constitutum facerent: strangulauerunt: abiecerunt'q; in gemonias. Creuit igitur inuidia, quasi etiam post mortem tyranni sæuitia permanente. Corpus ut moueri à Miseno cœpit, conclamantibus plerisq; Atellam potius deferendum, et in amphitheatro semustulãdum, Romam per milites deportatum est, crematum'q; publico funere. Testamentum duplex ante biennium fecerat: alterum sua, alterum liberti manu, sed eodẽ exemplo: obsignauerat'q; etiam humillimorum signis. Eo testamento hæredes æquis partibus reli-

quit Caium ex Germanico, & Tiberium ex Druso nepotes. Substituitq; inuicem. Dedit et legata plerisq;. Inter quos uirginibus uestalibus, ac militibus uniuersis, plebiq; Romanae uiritim, atq; etiam separatim uicorum magistris.

C. SVETONII TRANQVILLI C. CAESAR CALIGVLA.

g Ermanicus C. Caesaris pater, Drusi, et iunioris Antoniae filius, à Tiberio patruo adoptatus, quaesturã quinquennium ante, quàm p leges liceret, & post eã consulatum statim gessit. Missusq; ad exercitũ in Germaniã, excessu Augusti nuntiato, legiones uniuersas imperatorem Tiberium pertinacissime recusantes, et sibi summam Reip. deferentes, incertum constantia an pietate maiore, compescuit: atq; hoste mox deuicto, triumphauit. Consul deinde iterum creatus, ac prius, quàm honorem iniret, ad componendum orientis statum expulsus, cum Armeniae regem deuicisset: Cappadociam in prouinciae formam redegisset: annum aetatis agens quartum & trigesimũ diutino morbo Antiochiae obijt, non sine ueneni suspicione. Nam praeter liuores, qui toto corpore erãt: & spumas, quae per os fluebant: cremati quoq; cor inter ossa incorruptum repertũ est: cuius ea natura existimatur, ut tinctũ ueneno igne cõfici nequeat.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Obijt autem (ut opinio fuit) fraude Tiberij, ministerio, & opera C. Pisonis. Qui sub idē tempus Syriæ præpositus, nec dissimulans offendendum sibi aut patrem, aut filiū, quasi planè ita necesse esset, etiam ægrum Germanicum grauissimis uerborum, ac rerum acerbitatibus nullo adhibito modo affecit. Propter quæ, ut Romam redijt, penè discerptus à populo, à senatu capitis damnatus est.

Omnes Germanico corporis, animiq; uirtutes, & quantas nemini cuiquam cōtigisse satis constat. Formam, & fortitudinem egregiam, ingenium in utroq; eloquentiæ, doctrinæq; genere præcellens: beneuolentiam singularem, conciliandæq; hominū gratiæ, ac promerendi amoris mirum, & efficax studium. Formæ minus congruebat gracilitas crurum, sed ea quoq; paulatim repleta assidua equi uectione post cibum. Hostem comminus sæpe percussit. Orauit causas etiā triumphales, atq; inter cætera studiorum monimenta reliquit & comœdias græcas. Domi, forisq; ciuilis. Libera, ac fœderata oppida sine lictoribus adibat. Sicubi clarorum uirorum sepulchra cognosceret: inferias manibus dabat. Cæsorum clade uariana ueteres, ac dispersas reliquias uno tumulo humaturus colligere sua manu, & comportare primus aggressus est. Obtrectatoribus etiam qualescunq;, & quantacunq; de causa nactus esset, lenis adeo & innoxius; ut Pisoni decreta sua rescindenti, clientelas diu uexanti non prius succensere in animū induxerit: quàm ueneficijs quoq;, et deuotionibus impugnari se compis

ſet. ac ne tunc quidem ultra progreſſus, quàm ut & amicitiam ei more maiorum renuntiaret, mandaretq; domeſticis ultionem, ſiquid ſibi accideret.

Quarum uirtutum fructum uberrimum tulit, ſic probatus & dilectus à ſuis, ut Auguſtus (omitto enim neceſſitudines reliquas) diu cunctatus, an ſibi ſucceſſorem deſtinaret, adoptandum Tiberio dederit. Sic uulgo fauorabilis, ut plurimi tradant, quoties aliquò adueniret: uel ſicunde diſcederet: præ turba occurrentium, proſequentiúm'ue, nonnunquam cum diſcrimine uitæ adiiſſe. È Germania uero poſt compreſſam ſeditionẽ reuertenti prætorianas cohortes uniuerſas prodiiſſe obuiam, quamuis pronuntiatum eſſet, ut duæ tantummodo exirẽt. Populi autem Romani ſexum, ætatem, ordinem omnem uſq; ad uiceſimum lapidem effudiſſe ſe.

Tamen longe maiora, et firmiora de eo iudicia in morte, ac poſt mortem extitere. Quo defunctus eſt die lapidatæ ſunt templa: ſubuerſæ deûm aræ: lares à quibuſdam familiares in publicum abiecti: partus coniugum expoſiti. Quin & barbaros ferunt, quibus inteſtinum, quibusq; aduerſus nos bellum eſſet: uelut in domeſtico, communiq; mœrore conſenſiſſe ad inducias. Regulos quoſdam barbam poſuiſſe, et uxorum capita raſiſſe, ad indicium maximi luctus. Regum etiam regem & exercitatione uenandi, & conuictu Megiſtanum abſtinuiſſe, quod apud Parthos iuſticii inſtar eſt.

Romæ quidem, cum ad primam famam ualetudinis attonita, & mœſta ciuitas ſequentes nuntios

operiretur, & repente iam uesperi incertis authoribus conualuisse tandem percrebuisset: passim cum luminibus, & uictimis in Capitolium concursum est: ac pene reuulsæ templi fores, nequid gestientes uota reddere morarentur. Expergefactus è somno Tiberius est gratulantiũ uocibus, atq; undiq; concinnentium, salua Roma, salua patria, saluus est Germanicus. Et ut demum fato functum palàm factum est: non solatijs ullis, non edictis inhiberi luctus publicus potuit: durauitq; etiam per festos Decembris Mensis dies. Auxit gloriam, desyderiumq; defuncti & atrocitas insequentium temporum, cunctis nec temere opinantibus, reuerentia eius, ac metu repressam Tiberij sæuitiã, quæ mox eruperit. Habuit in matrimonio Agrippinam M. Agrippæ & Iuliæ filiam: & ex eo nouem liberos tulit: quorum duo infantes adhuc rapti, unus iam puerascens insigni festiuitate, cuius effigiem habitu Cupidinis in æde Capitolinæ Veneris Liuia dedicauit. Augustus in cubiculo suo positam, quotiescunq; introiret, exosculabatur. Cæteri superstites patri fuerunt. Tres sexus fœminini, Agrippina, Drusilla, Liuilla, continuo triennio natæ, totidem mares Nero, et Drusus, et C. Cæsar. Neronem, & Drusum senatus, Tiberio criminãte, hostes iudicauit, Caius Cæsar natus est pridie Calen. Septembres, patre suo, & C. Fonteio Capitone COSS. ubi natus sit, incertum diuersitas tradẽtium facit. Cn. Lentulus Getulicus Tyburi genitum scribit. Plynius Secundus in Treueris uico ambita

rino supra confluentes. Addit etiam pro argumento aras ibi ostendi inscriptas ob Agrippinæ puerperium. Versiculi, imperante mox eo, diuulgati apud hybernas legiones procreatum indicant.

» In castris natus, patrijs nutritus in armis,
» Iam designati principis omen erat.

Ego in actis Antij ipsum inuenio editum. Getulicum refert Plynius quasi mentitum per adulationem, ut ad laudes iuuenis, gloriosiq; principis aliquid etiam ex urbe Herculi sacra sumeret: abusumq; audentius mendacio, quod ante annum fere natus Grmanico filius Tyburi, fuerit appellatus et ipse C. Cæsar: de cuius amabili pueritia, immaturoq; obitu supra diximus. Plynium arguit ratio temporum. Nam qui res Augusti memoriæ mandarunt: Germanicum exacto consulatu in Galliā missum consentiunt iam nato Caio. Nec Plynij opinionem inscriptio aræ qcquam adiuuerit, cum Agrippina in ea regione bis filias enixa sit: & qualiscunq; partus, sine ullo sexus discrimine, puerperiū uocetur: quod antiqui etiam puellas pueras, sicut et pueros puellos dictitarent. Extat et Augusti epistola ante paucos, quàm obiret, menses ad Agrippinā neptem ita scripta de Caio hoc. Neq; enim qsq̄

» iā alius infans nomine pari tunc superesset. Pue-
» rum Caium XV Cal. Iunij (si dij uolent) ut du-
» cerent Talarius, et Asellius Hericum his constitui.
» Mitto præterea cum eo ex seruis meis medicum,
» quem scripsi Germanico, si uellet, ut retineret. Va
» lebis mea Agrippina, et dabis operā, ut ualēs per-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

uenias ad Germanicum tuũ. Abunde arbitror pa-
têre, non potuisse ibi nasci Caiũ: quo propè bimu-
lus demum perductus ab urbe sit. Versiculorum
quoq; fidem eadem hæc eleuãt: et eo facilius, quod
hi sine authore sunt. Sequenda igitur est (quæ sola
actorum restat) & publica instrumenti authoritas.
Presertim cum Caius, Antium omnibus semper
locis, atq; secessibus prælatum non aliter quàm na
tale solum dilexerit. Tradaturq; etiam sedem, ac
domicilium imperij tædio urbis transferre eò desti
nasse. Caligulæ cognomen castrensi loco tra-
xit: quia manipulario habitu inter milites educa-
batur. Apud quos quantum præterea per hanc nu-
trimentorum consuetudinem amore, & gratia ua-
luerit, maxime cognitum est, cum post excessum Au
gusti, tumultuantes & in furorem usq; præcipites,
solus haud dubie conspectu suo flexit. Non enim
prius destiterunt, quàm abligari eum ob seditionis
periculum, & in proximam ciuitatem demanda-
ri animaduertissent. Tunc demum ad pœnitentiã
uersi represso, ac retento uehiculo, inuidiam, quæ
sibi fieret, deprecati sunt. Comitatus est pa-
trem in Syriaca expeditione. Vnde reuersus pri-
mum in matris, deinde ea relegata in Liuiæ Au-
gustæ Proauiæ suæ contubernio mansit. Quã de-
functam prætextatus etiam tum pro rostris lauda-
uit. Transijtq; ad Antoniam auiam, & undeuige
simo ætatis anno accitus Capreas à Tiberio uno
atq; eodem die togam sumpsit: barbamq; posuit,
sine ullo honore, qualis contigerat tirocinio fratrũ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.2.29

eius. Hic omnibus insidijs tentatus elicientium, cogentiumq; se ad querelas, nullam unquam occasionem dedit, perinde obliterato suorum casu, ac si nihil cuiquam accidisset. Quæ uero ipse pateretur incredibili dissimulatione transmittens. Tantiq; in auũ, & qui iuxta erant, obsequij, ut non immerito sit dictum, nec seruũ meliorem ullũ, nec deteriorem dominum fuisse. Naturam tamen sæuã, atq; probrosam, nec tunc quidem inhibere poterat: quin & animaduersionibus, pœnisq; ad suppliciũ datorum cupidissime interesset: et ganeas, atq; adulteria capillamento cælatus, & ueste longa noctibus ambiret: ac scenicas saltandi, canendiq; artes studiosissime appeteret. Facile id sane Tiberio patiente, si per has mansuefieri posset ferum eius ingenium. Quod sagacissimus senex ita prorsus perspexerat, ut aliquoties prædicaret exitio suo, omniũq; Caium uiuere, & se natricem (serpentis id genus) P. R. Phaëthontem orbi terrarum educare. Non itaq; multo post Iuniam Claudillam M. Syllani nobilissimi uiri filiam duxit uxorem. Deinde augur in locum fratris sui Drusi destinatus, prius, quàm inauguraretur, ad pontificatum traductus est, insigni testimonio pietatis, atq; indolis, cum deserta, desolataq; reliquis subsidijs aula, Seiano hoste suspecto, mox & oppresso, ad spem successionis paulatim admoueretur. Quam quo magis confirmaret amissa Iunia ex partu, Enniam Næuiam Macronis uxorem, qui tum prætorianis cohortibus præerat: solicitauit ad stuprum, pollicitus & matrimo

nium suum si potitus imperio fuisset. Deq; ea re et iureiurando, & chirographo cauit. Per hanc insinuatus Macroni, ueneno Tiberium aggressus est, ut quidam opinantur, spirantiq; adhuc detrahi annulum, & quoniam suspicionem retinentis dabat, puluinum iussit inijci, atq; etiam fauces manu sua oppressit, liberto, qui ob atrocitatem facinoris exclamauerat, confestim in crucem acto. Nec abhorret à ueritate: cum sint quidam authores, ipsum postea, & si non de pfecto, at certe de cogitato quondam paricidio professum. Gloriatum enim esse assidue in commemoranda sua pietate ad ulciscendam necem matris, & fratrum, introijsse se cum pugione cubiculum Tiberij dormientis, & misericordia correptum abiecto ferro recessisse. nec illum, quanquam sensisset, aut inquirere quicquam, aut exeq ausum. Sic imperium adeptus P. R. uel (ut ita dicam) hominum genus, uoti compotem fecit exoptatissimus princeps maximæ parti prouincialium, ac militum, q infantem pleriq; cognouerant: sed & ut uniuersæ plebi urbanæ ob memoriam Germanici patris, miserationemq; propè afflictæ domus. Itaq; ut à Miseno mouit, quamuis lugentis habitu, & funus Tiberij prosequens, tamen inter altaria, & uictimas ardenteisq; tedas, densissimo, & lætissimo obuiorum agmine incessit super fausta nomina, sydus, & pullū, et pupū, et alunū appellantium. Ingressoq; urbem statim consensu senatus, & irrumpentis in curiam turbæ, irrita Tiberij uolūtate, qui testamento alterum nepotē

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

suum prætextatum adhuc cohæredem ei dederat: ius, arbitriumq; omnium rerum illi pmissum est, tanta publica lætitia, ut tribus proximis mensibus (ac ne totis quidem) supra centum LX millia uicti marum cæsa tradantur. Cum deinde paucos post dies in proximas Campaniæ insulas traiecisset: uota pro reditu suscepta sunt, ne minimam quidẽ occasionem quoquam omittente, in testificanda soli citudine, & cura de incolumitate eius. Vt uero in aduersam ualetudinem incidit: pernoctantibus cun ctis circa palatium, non defuerunt, qui depugna-turos se armis pro salute ægri, quiq; capita sua ti=tulo proposito uouerent. Accessit ad immensum ci uium amorem notabilis etiam externorum fauor. Nanq; Arthabanus Parthorum rex odium semp, contemptumq; Tiberij præseferens amicitiam eius ultro petijt: uenitq; ad colloquium legati consularis: & transgressus Euphratem aquilas, & signa Ro mana, Cæsarumq; imagines adorauit. Incende bat & ipse studia hominum omni genere popula ritatis. Tiberio cum plurimis lachrymis pro concio ne laudato, funeratoq; amplissime, confestim panda teriam, & pontias, ad transferendos matris, fra-trisq; cineres festinauit, tempestate turbida, quo ma gis pietas emineret. Adijtq; uenerabundus, ac per semet in urnas condidit. Nec minore scæna hostiam præfixo in biremis puppe uexillo, et ĩde Romã Ty beri subuectos, psplendidissimũ quẽq; equestris or-dinis, medio, ac frequenti die duobus ferculis mauso leo ĩtulit. Inferiasq; his annua religiõe publicæ in=

stituit, et eo amplius matri circenses, carpentũq;, quo
in põpa traduceretur. At in memoriã patris, Septẽ
brẽ mensem Germanicum appellauit. Post hæc, An
toniæ auiæ quicqd unquam Liuia Augusta hono-
rum cepisset, uno senatusconsulto congessit. Patruũ
Claudiũ eqtem Romanũ ad id tempus collegã sibi
in consulatu assumpsit. Fratrem Tiberium die uiri
lis togæ adoptauit: appellauitq; principem iuuen-
tutis. De sororibus author fuit, ut omnibus sacramen
„ tis afficerentur. Neq; me, liberosq; meos chariores
„ habeo, quàm Caium, & sorores eius. Item relatio
nibus consulum, quod bonum, felixq; sit. C. Cæsa-
riq;, sororibus eius. Pari popularitate damnatos,
relegatosq; restituit. Criminumq;, siqua residua ex
priore tempore manebant, omnium gratiam fecit.
Commentarios ad matris, fratrumq; suorum cau=
sas pertinentes, ne cui postmodum delatori, aut testi
maneret ullus metus: conuectos in forum, & ante
clare obtestatus deos neq; legisse, neq; attigisse quic-
quam, concremauit. Libellum de salute sua obla-
tum non recepit contendens nihil sibi admissum,
cur cuiquam inuisus esset: negauitq; se delatori-
bus aures habere. Spintrias monstruosarum
libidinum ægre, ne profundo mergeret, exoratus
urbe summouit. Titi Labieni, Cordi Cremutij, Cas-
sij Seueri scripta senatusconsultis abolita requiri,
et esse in manibus, lectitariq; permisit: quando ma
xime sua interesset, ut facta quæq; posteris tradan
tur. Rationes imperij ab Augusto proponi solitas,
sed à Tiberio itermissas publicauit. Magistratibus
liberam

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

liberam iurisdictionem, et sine sui appellatione concessit. Equites romanos seuere, curioséq; nec sine moderatione recognouit, palam adempto equo, quibus aut probri aliquid, aut ignominiæ inesset: eorum, qui minore culpa tenerentur, nominibus modo in recitatione præteritis, ut leuior labor iudicantibus foret. Ad quatuor priores quintam decuriam addidit. Tentauit et comitiorũ more reuocato, suffragia populo reddere. Legata ex testamento Tiberij quanquam abolito, sed et Liuiæ Augustæ, quod Tiberius suppresserat, cum fide, ac sine calumnia repræsentata persoluit. Ducentesimam auctionũ Italiæ remisit. Multis incendiorum damna suppleuit: ac siquibus regna restituit, adiecit & fructum omnem uectigaliorum, & reditum medij temporis, ut Antiocho Comageno HS millies confiscatũ. Quoq; magis nullius non boni exempli fautor uideretur: mulieri libertinæ octoginta donauit: quod excruciata grauissimis tormentis de scelere patroni reticuisset. Quas ab res inter reliquos honores decretus est ei clypeus aureus: quem quotannis certo die collegia sacerdotum in Capitolium ferrent senatu prosequente, nobilibusq; pueris, ac puellis, carmine modulato, laudes uirtutum eius canentibus. Decretum autem, ut dies, quo cepisset imperium, Palilia uocaretur, uelut argumentum rursus conditæ urbis. Consolatus quatuor gessit. Primum ex Calen. Ianuarij per duos menses. Secundum ex Calendis Ianuarij per triginta dies. Tertium usque in Idus Ianuarij. Quartum usque

VII Idus easdem. Ex omnibus duos nouissimos coniunxit. Tertium autem Lugduni iniјt solus, nō, ut quidam opinantur, superbia, negligentia'ue, sed quod defunctum sub Calendarum diem collegam rescisse absens non potuerat. Congiarium populo bis dedit trecenos HS, toties abūdantissimum epulum senatui, equestriq; ordini, etiam coniugibus, ac liberis utrorunq;. Posteriore epulo forensia insuper uiris, pueris, ac foeminis fascias purpurae, ac conchylij distribuit. Et ut laetitiam publicam in perpetuum quoq; augeret: adiecit diem saturnalibus: appellauitq; Iuuenalem. Munera gladiatoria partim í Amphitheatro Tauri, ptim in septis aliquot edidit: qbus inseruit cateruas Afrorum, Campanorumq; pugilum, ex utraq; regione electissimorū. Neque spectaculis semper ipse praesedit: sed interdum aut magistratibus, aut amicis praesidendi munus iniunxit. Scenicos ludos & assidue, & uarij generis, multifariam fecit: quosdam etiam & nocturnos accensis tota urbe luminibus. Sparsit & missilia uariarū rerum, et panaria cū obsonio uiritim diuisit. Qua epulatione, equiti Romano contra se hilarius, auidiusq; uescenti partes suas misit. Sed & senatori ob eandem causam codicillos, quibus praetorem eum extra ordinem designabat. Edidit & Circenses plurimos à mane usque ad uesperam, interiecta modo affricanarum uenatione, modo Troiae decursione, & quosdam praecipuos, minio, & chrysocolla constrato circo, nec ullis nisi ex senatorio ordine aurigantibus commisit, & su-

bitos, cum elegantiam apparatus circi prospicere pauca ex proximis mœnianis postulassent.

Nouum præterea, atq; inauditum genus spectaculi excogitauit. Nam Baiarum medium interuallum, & puteolanas moles trium millium & sexcentorum ferè passuum ponte coniunxit. Contractis undiq; onerarijs nauibus, & ordine duplici ad anchoras collocatis, superiectoq; aggere terreno, ac directo in appiæ uiæ formam. Per hunc pontem ultro citroq; commeauit, biduo continenti. Primo die phalerato equo, insignis quoq; quercea corona, & cetra, & gladio, aureaq; chlamyde. Postridie quadrigario habitu curriculo bijugi famosorum equorum præ se ferens Darium puerum ex Parthorum obsidibus, comitante prætorianorum agmine, & in essedo cohorte amicorum. Scio plerosq; æstimasse, talem à Caio pontem excogitatum, æmulatione Xerxis, qui non sine admiratione aliquanto angustiorem hellespontum contabulauerit. Alios, ut Germaniam, & Britaniam, quibus imminebat, alicuius immensi operis fama territaret. Sed auum meum narrantem puer audiebam, causam operis ab interioribus aulicis proditam, quod Thrasylus mathematicus, anxio de successore Tiberio, & in uerum nepotem proniori, affirmasset, non magis Caium imperaturum, quàm per baianum sinum equis discursurum. Edidit & peregre spectacula in Sicilia Syracusis atticos ludos, & in Gallia Lugduni miscellos. Sed & certamen quoque græcæ, latinæq; facundiæ. Quo

certamine ferunt uictoribus præmia uictos contulisse, eorundem & laudes componere coactos. Eos autem, qui maxime displicuissent, scripta sua spongia, lingua'ue delere iussos, nisi ferulis obiurgari, aut flumine proximo mergi maluissent.

Opera sub Tiberio semperfecta, templum Augusti, theatrumq; Pompeij absoluit. Inchoauit autem aquæductum regione Tyburti, & amphitheatrum iuxta septa. Quorum operum à successore eius Claudio, alterum peractum, omissum alterum est. Syracusis collapsa uetustate mœnia, deorũ ædes refectæ. Destinauerat & Sami Polycratis regiam restituere: Mileti didymæum peragere: in iugo alpium urbem condere: sed ante omnia Isthmum in Achaia perfodere. Miseratq; iam ad dimetiendum opus primipilarem Caium. Hactenus quasi de principe, reliqua ut de monstro narrãda sunt. Compluribus cognominibus assumptis (Nam & pius, & castrorum filius, & pater exercituum, & OPT. MAX. Cæsar uocabatur) cum audiret forte reges, qui officij causa in urbem aduenerant, concertantes apud se super cœnam de nobilitate generis exclamauit. εἷς κοίρανος ἔστω, εἷς βασιλεύς. Nec multum abfuit, quin statim diadema sumeret: speciemq; principatus in regni formam converteret: Verum admonitus, & principum, & regum se excessisse fastigium, diuinam ex eo maiestatem asserere sibi cœpit. datoq; negotio, ut simulachra numinum religione, et arte præclara, inter quæ olympici Iouis apportarentur è Græcia, quibus capite

dempto suum imponeretur, partem palatij ad forum usq; promouit: atq; æde Castoris, & Pollucis in uestibulum transfigurata, consistens sæpe inter fratres deos medium, adorandum se adeuntibus exhibebat: & quidam eum latialē Iouem consalutauerunt. Templum etiam numini suo proprium & sacerdotes, & excogitatissimas hostias instituit. In templo simulachrum stabat aureum iconicum. Amiciebaturq; quotidie ueste, quali ipse uteretur. Magisteria sacerdotij ditissimus quisq;, & ambitione, & licitatione maxima uicibus comparabant. Hostiæ erant phœnicopteri, pauones, tetraones, Numidicæ, Meleagrides, phasianæ: quæ generatim per singulos dies immolarentur: & noctibus quidem plenam, fulgentemq; lunam inuitabat assidue in amplexus, atq; concubitum. interdiu uero cum capitolino Ioue secretò fabulabatur, modo īsusurrās, ac præbens inuicem aures, modo clarius, nec sine iurgijs. Nam uox comminantis audita est, εἰς γαῖαν δαναῶν περῶσε. Donec exoratus, ut referebat, & in contubernium ultro inuitatus, super templū diui Augusti ponte transmisso, palatium, capitoliumq; coniunxit. Mox quo propior esset, in area capitolina nouæ domus fundamenta iecit.

Agrippæ se nepotem neq; credi, neque dici ob ignobilitatem eius uolebat. Succensebatq;, siqui uel oratione, uel carmine, imaginibus eum Cæsarum insererent. Prædicabat autem matrē suam ex incesto, quod Augustus cum Iulia filia admisisset, procreatum. Ac non contentus hac Augusti insectatio-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

ne, actiacas, singulasq; uictorias, ut funestas PO. RO. & calamitosas uetuit solennibus ferijs celebrari. Liuiam Augustam proauiam Vlyssem stolatum identidem appellans, etiam ignobilitatis quadam ad senatum epistola arguere ausus est, quasi materno auo decurione fundano ortam, cum publicis monimentis certum sit, Aufidium Lingonem Romae honoribus functum. Auiae Antoniae secretum petenti denegauit, nisi ut interueniret Macro praefectus. Ac per istiusmodi indignitates, & taedia, causa extitit mortis, dato tamen, ut qdam putant, etiam ueneno. Nec defunctae ullum honorem habuit: prospexitq; è triclinio ardentem rogum. Fratrem Tiberium inopinantem, repente immisso tribuno militum, interemit. Syllanum item socerum, ad necem, secandasq; nouacula fauces compulit, causatus in utroq;, quod hic ingressum se turbatius mare nō esset secutus: ac spe occupandi urbem, siquid sibi ꝑ tempestates accideret: remansisset: ille antidotum oboleuisset, quasi ad praecauenda uenena sua sumptum, cum & Syllanus impatientiam nauseae uitasset, & molestiam nauigandi: & Tiberius propter assiduam, & ingrauescentem tussim medicamento usus esset. Nam successorem imperij Claudium patruum non nisi in ludibrium reseruauit.

Cum omnibus sororibus suis stupri consuetudinem fecit. Plenoq; conuiuio singulas infra se uicissim collocabat, uxore supra cubante. Ex his Drusillam uitiasse uirginem, praetextatus adhuc creditur. Atque etiam in concubitu eius quondam de-

prehensus ab auia Antonia, apud quam simul educabatur. Mox Lucio Cassio Longino consulari collocatam abduxit: & in modū iustæ uxoris propalam habuit. Hæredem quoque bonorum, atque imperij æger instituit. Eadem defuncta, iustitium indixit, in quo, risisse, lauisse, cœnasse cum parentibus, aut coniuge, liberis'ue, capitale fuit. Ac mœroris impatiens, cum repente, noctu'q; profugisset ab urbe: transcurrisset'q; Campaniam: Syracusas petijt. Rursus'q; inde propere redijt, barba, capillo'q; promisso. Nec unquam postea (quantiscunq; de rebus) ne pro concione quidem populi, aut apud milites, nisi per nomen Drusillæ deierauit. Reliquas sorores, nec cupiditate tanta, nec dignatione dilexit: Vt quas sæpe exoletis suis prostrauerit. Quo facilius eas in causa Aemilij Lepidi condēnauit, quasi adulteras, & insidiarum aduersus se conscias. Nec solum chirographa omnium requisita fraude, ac stupro diuulgauit: sed & tres gladios in necem suam præparatos Marti ultori, addito elogio, cōsecrauit.

Matrimonia contraxerit turpius, an dimiserit, an tenuerit non est facile discernere. Liuiam Horestillam C. Pisoni nubentem, cum ad officium & ipse uenisset: ad se deduci imperauit: intra'q; paucos dies repudiatam biennio post relegauit. quod repetisse usum prioris mariti tempore medio uidebatur. Alij tradunt, adhibitum cœnæ nuptiali mandasse ad Pisonem contra accumbentem, noli uxorem meam premere. statim'q; è conuiuio abduxisse eā secū, et proximo die edixisse ma-

trimonium sibi repertum exemplo Romuli, & Au-
gusti. Loliam Paulinã C. Memmio consulari, exer-
citus regenti nuptam, facta mentione auiæ eius,
ut quondam pulcherrime, subito ex prouincia euo
cauit, ac perductam à marito coniunxit sibi, bre-
uiq; missam fecit, interdicto cuiusquam in perpe-
tuum coitu. Cesoniam neq; facie insigni, neq; æta-
te integra, matremq́; iam ex alio uiro trium filia
rum, sed luxuriæ, ac lasciuiæ perditæ, & arden-
tius, & constantius amauit: ut sæpe chlamyde, pel-
taq́;, & galea ornatam, & iuxta adequitantem,
militibus ostenderit, amicis uero etiam nudam.
Quam enixam uxorio nomine dignatus est, uno
atq; eodem die professus & maritum se eius, &
patrem infantis ex ea natæ. Infantem autem Iuli-
am Drusillam appellatam, per omnium Dearum
templa circunferens, Mineruæ gremio imposuit:
alendamq́;, & instituendam commendauit. Nec ul
lo firmiore indicio sui seminis esse credebat, quàm
feritatis, quæ illi quoq; tanta iam tunc erat, ut in-
festis digitis ora, et oculos simul ludentium infanti-
um incesseret. Leue, ac frigidum sit his ad-
dere, quo propinquos, amicosq́; pacto tractauerit.
Ptolemæum regis Iubæ filium, consobrinum suũ
(erat enim & is M. Antonij ex Helenæ filia ne-
pos) & in primis ipsum Macronem, ipsam Enni-
am adiutores imperij, quibus omnibus pro neces-
situdinis iure, proq; meritorum gratia cruenta
mors persoluta est. Nihilo reuerẽtior, leniorue erga
senatum. Quosdam summis honoribus functos

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.2.29

ad essedum sibi currere togatos per aliquot passuum millia, & cœnanti, modo ad pluteum, modo ad pedes stare succinctos linteo passus est. Alios cum clàm interemisset, citare nihilo minus ut uiuos perseuerauerit, paucos post dies uolũtaria morte periisse mentitus. COSS. oblitis de natali suo edicere, abrogauit magistratum, fuitq; per triduum sine summa potestate Resp. Quæstorem suum in coniuratiõe nominatũ flagellauit ueste detracta, subiectaq; militum pedibus, quo firme uerberaturi insisterent. Simili superbia, uiolentiaq; cæteros tractauit ordines. Inquietatus fremitu gratuita in circo loca de media nocte occupantium, omnes fustibus abegit. Elisiq; per eum tumultum uiginti amplius equites Ro. totidem matronæ super innumerã turbam cæteram. Scenicis ludis, inter plebem & equitem causam discordiarum serens decimas maturius dabat, ut equestria ab infimo quoq; occuparentur. Gladiatorio munere, reductis interdum flagrantissimo sole uelis, emitti quenquã uetabat, remotoq; ordinario apparatu, rabidis feris uilissimos senio confectos, gladiatores quoq; pegmares, patres familiarium notos, sed insignes debilitate aliqua corporis, subiiciebat. Ac nonnunquam horreis præclusis populo famem indixit. Sæuitiam ingenii per hæc maxime ostendit. Cum ad saginam ferarum muneri præparatarum carius pecudes compararentur, ex noxiis laniandos adnotauit. & custodiarum seriem recognoscens, nullius inspecto elogio, stans tantummodo intra porticum mediam

à caluo ad caluum duci imperauit. Votum exegit ab eo, qui pro salute sua gladiatoriam operam promiserat: spectauitq; ferro dimicantem: nec dimisit nisi uictorem, et post multas preces: alterum, qui se periturũ ea de causa uouerat: cunctantem pueris tradidit uerberatum, infulatumq;. qui uotum reposcentes per uicos agerent, quoad praecipitaretur ex aggere. Multos honesti ordinis, deformatos prius stigmatum notis, ad metalla, & munitiones uiarum, aut ad bestias condemnauit: aut bestiarum more quadrupedes cauea coërcuit: aut medios serra dissecuit. Nec omnes grauibus ex causis, uerum male de munere suo opinatos, uel quod nunquam per genium suum deierassent. Parentes supplicio filiorum interesse cogebat. Quorum uni ualetudinem excusanti lecticam misit. Alium è spectaculo poenae, epulis statim adhibuit: atq; omni comitate ad hilaritatem, & iocos prouocauit. Curatorem munerum, ac uenationum per continuos dies in conspectu suo cathenis uerberatum non prius occidit: quàm offensus putrefacti cerebri odore. Attellanae poëtam, ob ambigui loci uersiculum, media amphitheatri arena igni cremauit. Equitẽ Romanũ obiectum feris, cum se innocentem proclamasset, reduxit: abscissáq; lingua rursus induxit.

Reuocatum quendam à uetere exilio sciscitatus, quid nam ibi facere consuesset, respondente eo per adulationem, deos semper oraui, ut (quod euenit) periret Tiberius, et tu imperares, opinans sibi quoq; exules suos mortem imprecari, misit circum insu-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

las, qui uniuersos trucidarent. Cum discerpi senatorem concupisset: subornauit qui ingredientem curiam repente hostem publicum appellantes inuaderent: graphiisq; confossum lacerãdum cæteris traderent. Nec ante satiatus est, quàm membra, & artus, & uiscera hominis tracta per uicos, atq; ante se congesta uidisset. Immanissima facta augebat atrocitate uerborũ. Nihil magis in natura sua laudare se, ac probare dicebat, quàm (ut ipsius uerbo utar) inuerecundiam. Monenti Antoniæ auiæ, tanquam parum esset non obedire, memento, ait, omnia mihi in omnes licere. Trucidaturus fratrẽ, quem metu uenenorũ præmuniri medicamentis suspicabatur, antidotum inquit, aduersus Cæsarem? Relegatis sororibus non solum insulas habere se, sed etiã gladios minabatur. Prætorium uirum ex secessu Anticyræ, quam ualetudinis causa petierat: propagari sibi commeatum sæpius desyderantem, cum mandasset interimi, adiecit necessariam esse sanguinis missionem, cui tandiu non prodesset helleborum. Decimo quoq; die, numerum puniendorum ex custodia subscribens rationem se purgare dicebat. Gallis, Græcisq; aliquot uno tempore condemnatis gloriabatur Gallo Græciam se subegisse. Non temere in quenquam, nisi crebris, & minutis ictibus animaduerti passus est, perpetuo, notoq; iã præcepto, ita fieri, ut se mori sentiat. Punito per errorem nominis alio, q̃ quem destinauerat: ipsum quoq; paria meruisse dixit. Tragicum illud subinde iactabat.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

" Oderint, dum metuant.
Sæpe in cunctos pariter senatores, ut Seiani clientes, matris, ac fratrum suorum delatores inuectus est, prolatis libellis, quos crematos simulauerat: defensáq; Tiberij sæuitia, quasi necessaria, cum tot criminantibus credendum esset. Equestrem ordinem, ut scenæ, arenæq; deuotum assidue proscidit. Infensus turbæ fauenti aduersus studium suum exclamauit. Vtinam P. R. unam ceruicem haberet. Cumq; Tetrinius Latro postularetur, & q postularet Tetrinios esse ait. Retiarij tunicati quinq; numero gregatim dimicantes sine certamine ullo totidem secutoribus succubuerant: cum occidi iuberentur: unus, resumpta fuscina, omnes uictores interemit. Hanc ut crudelissimam cædem & defleuit edicto: & eos, qui spectare sustinuissent: execratus est. Queri etiam palàm de conditione temporum suorum solebat: quod nullis calamitatibus publicis insignirentur. Augusti principatũ clade uariana, Tiberij ruina spectaculorum apud Fidenas memorabile factum, sui obliuionem imminere prosperitate rerum. Atq; identidem exercituum cædes, famem, pestilentiam, incendia, hiatum aliquem terræ optabat. Animum quoq; remittenti, ludóq; & epulis dedito eadem dictorum, factorũq; sæuitia aderat. Sæpe in conspectu prandentis uel commessantis seriæ quæstiones p tormẽta habebantur. Miles decollandi artifex qbuscunq; è custodia capita amputabat. Puteolis dedicatione pontis, quem excogitatum ab eo significauimus, cũ

multos e' litore inuitasset ad se, repente omnes præcipitauit. Quosdam gubernacula apprehendentes, contis, remisq; detrusit in mare. Romæ publico epulo seruum, ob detractam lectis argenteam laminam carnifici confestim tradidit, ut manibus abscissis, atq; ante pectus e' collo pendentibus, præcedente titulo, qui causam pœnæ indicaret, per cœtus epulantium circunduceretur. Mirmulonem è ludo rudibus secum batuentem, et sponte prostratum confodit ferrea sica, ac more uictorum cum palma discurrit. Admota altaribus uictima succinctus poparum habitu, elato alte malleo, cultrarium mactauit. Lautiore conuiuio effusus subito in cachinnos, COSS. qui iuxta cubabant, qdnam rideret blande quærentibus, quid, inquit, nisi uno meo nutu iugulari utrunq; uestrum statim posse. Inter uarios iocos, cum assistens simulachro Iouis Apellem tragœdum consuluisset, uter illi maior uideretur, cunctantem flagellis discidit, collaudans subinde uocem deprecantis, quasi etiam in gemitu prædulcem. Quoties uxoris uel amiculæ collũ exoscularetur: addebat, tam bona ceruix simulac iussero, demetur. Quin & subinde iactabat, exquisiturũ se uel fidiculis de Cesonia sua, cur eam tantopere diligeret. Nec minore liuore, ac malignitate, quàm superbia, sæuitiaq; pene' aduersus omne genus hominum grassatus est. Statuas uirorum illustrium, ab Augusto ex capitolina area propter angustias in martium Campum collatas, ita subuertit, atq; disiecit: ut restitui saluis titulis non ualuerint.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Vetuit post hac uiuentium cuiquam usquam statuã aut imaginem, nisi se consulto, & authore poni. Cogitauit etiam de Homeri carminibus abolendis. Cur enim sibi non licere dicens, quod Platoni licuisset: qui eum è ciuitate, quam constituebat, eiecerit. Sed & Virgilij, & Titi Liuij scripta, & imagines, paulum abfuit, quin ex omnibus bibliothecis amouerit. Quorum alterũ, ut nullius ingenij, minimæq; doctrinæ, alterum ut uerbosum in historia, negligentemq; carpebat. De iuris quoq; consultis, quasi scientiæ eorum omnem usum aboliturus sæpe iactauit, se me hercle effecturum, nequid respondere possint præter eum. Vetera familiarum insignia nobilissimo cuiq; ademit: Torquato torquem, Cincinnato crinem, Cn. Pompeio stirpis antiquæ, magni cognomen. Ptolemæum, de quo retuli, & accersitum è regno, & exceptum honorifice, non alia causa repente percussit: quàm quòd edente se munus ingressum spectacula conuertisse hominum oculos fulgore purpureæ abollæ animaduertit. Pulchros & comatos, quoties sibi occurrerẽt, occipitio raso deturpabat. Erat è suis Proculus patre primipilari, ob egregiam corporis amplitudinem, & speciem colosseos dictus. Hunc è spectaculis detractum, repente & in arenam deductum trahi, & mox hoplomacho comparauit: bisq; uictorem constringi sine mora iussit: & pannis obsitum uicatim circunduci, ac mulieribus ostendi, deinde iugulari. Nullus denique tam abiectæ conditionis, tamq; extremæ sortis fuit, cuius non com-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

modis obtrectaret. Nemorensi regi, quod multos iã annos poteretur sacerdotio, ualidiorem aduersarium subornauit. Cum quodam die muneris, essedario Porio, ob prosperã pugnam seruum suum manumittenti studiosius plausum esset: ita se proripuit è spectaculis, ut calcata lacinia togæ, præceps per gradus iret indignabundus, & clamitans, dominum gentium populum ex re leuissima plus honoris gladiatori tribuentem, quàm consecratis principibus, aut præsenti sibi. Pudicitiæ neque suæ neque alienæ pepercit. Marcum Lepidum, M. Nestorem pantomimum, quosdam obsides dilexisse fertur commercio mutui stupri. Valerius Catulus consulari familia iuuenis stupratum à se, ac latera sibi contubernio eius deffessã etiam uociferatus est. Super sororum incesta, & notissimum prostitutæ Pyrallidis amorem, non temere ulla illustriore fœmina abstinuit: quas plerunq; cum maritis ad cœnam uocatis, præterq; pedes suos transeuntes diligenter, ac lente, mercantium more consyderabat, etiam faciem manu alleuans, siquæ pudore summitterent. Quoties deinde libuisset, egressus triclinio, cum maxime placitam seuocasset, paulo post recẽtibus adhuc lasciuiæ notis reuersus uel laudabat palã, uel uituperabat singula, numerãs bona, malá ue corporis, atq; concubitus. Quibusdã, absentiũ maritorũ noĩe, repudium ipse misit: iussitq; in acta referri. Nepotinis sumptibus oĩum prodigorũ ingenia superauit, cõmẽtus nouũ balnearũ usum, portentosissima genera ciborũ, atq; cœnarũ, ut calidis fri-

gidisq; unguentis lauaretur, pretiosissimas margaritas aceto liquefactas sorberet: conuiuis ex auro panes, & obsonia apponeret, aut frugi hominem esse oportere dictitans, aut Cæsarem. Quin & nummos nō mediocris summæ è fastigio basilicæ Iuliæ per aliquot dies sparsit in plebem. Fabricauit & decedris Liburnicas, gemmatis puppibus, uersicoloribus uelis, magna thermarum & porticuum, & tricliniorum laxitate, magnaq; etiam uitium & pomiferarum arborum uarietate, quibus discumbens de die inter choros, ac symphonias litora Campaniæ peragraret. In extructionibus prætoriorum, atq; uillarum, omni ratione posthabita, nihil tam efficere concupiscebat, quàm quod posse effici negaretur. Et iactæ itaq; moles infesto, ac profundo mari, & excisæ rupes durissimi silicis, et cãpi montibus aggere æquati, & complanata fossuris montium iuga, incredibili quidem celeritate, cum moræ culpa capite lueretur. Ac ne singula enumerem, immensas opes, totumq; illud Tib. Cæsaris uicies, ac septies millies HS non toto uertente anno absumpsit. Exhaustus igitur, atq; egens ad rapinas conuertit animum, uario, & exquisitissimo calumniarum, & auctionum, & uectigalium genere. negabat iure ciuitatem romanam usurpare eos, quorum maiores sibi, posterisq; eam impetrassent, nisi filij essent. Neq; enim ĩtelligi debere posteros ultra hunc gradum. Prolataq; diuorum Iulij & Augusti diplomata, ut uetera & obsoleta deflebat. Arguebat & perperam editos census, quibus

postea

postea quacunq; de causa quicquam incrementi ac cessisset. Testamenta primipilarium, qui ab initio principatus Tiberij neq; illum, neq; se hæredem reliquissent: ut ingrata rescidit. Item cæterorum, ut irrita, & uana, quoscunq; quis diceret hærede Cæsare mori destinasse. Quo metu iniecto, cum iam et ab ignotis inter familiares, et à parentibus inter liberos palàm hæres nuncuparetur: deriso-res uocabat: quod post nuncupationem uiuere per seuerarent: & multis uenenatas matteas misit. Cognoscebat autem de talibus causis taxato prius modo summæ, ad quem conficiendum consideret: confecto demum excitabatur. Ac ne paulum qui-dem moræ patiens super XL reos quondam ex diuersis criminibus una sententia condemnauit: glo riatusq; est expergefactæ somno Cæsoniæ, quan-tum egisset, dum ea meridiaret. Auctione proposi-ta, reliquias omnium spectaculorum subiecit: & uenditauit, exquirens per se pretia, & usq; eo ex tendens, ut quidam immenso coacti quædam eme-re, ac bonis exuti uenas sibi inciderent. Nota res est. Aponio Saturnino inter subsellia dormitante monitum à Caio præconem, ne prætorium uirum crebro capitis motu nutantem sibi præteriret: nec dicendi finem factum, quoad tredecim gladiatores HS nonagies ignoranti adicerentur.

In Gallia quoq;, cum damnatarum sororum ornamenta, & supellectilem, & seruos, atq; etiam liberos, immensis pretijs uendidisset, inuitatus lucro quicquid instrumenti ueteris aulæ erat, ab urbe re

petijt, comprehensis ad deportandū meritorijs quoq; uehiculis, & pistrinensibus iumentis, adeo ut & panis Romae saepe deficeret: & litigatorum pleriq;, quod occurrere absentes ad uadimonium non possent: causa caderent. Cui instrumento distrahendo nihil nõ fraudis, ac lenocinij adhibuit, modo auaritiae singulos increpans, & quod non puderet eos locupletiores esse, quàm se, modo poenitentiam simulans, quod principalium rerum priuatis copiam faceret. Compererat prouincialem locupletem ducenta HS numerasse uocatoribus, ut per fallaciam conuiuio interponeretur: nec tulerat moleste tã magno aestimari honorẽ coenae suae. Huic postero die sedenti in auctione misit, qui nescio quid friuoli ducentis millibus traderet: diceretq; coenaturum apud Caesarem uocatu ipsius. Vectigalia noua, atq; inaudita primum per publicanos, deinde, quia lucrum exuberabat, per centuriones, tribunosq; praetorianos exercuit. Nullo rerum, aut hominum genere omisso, cui non tributi aliquid imponeret. pro edulijs, quae tota urbe uenirent: certum statutumq; exigebatur. Pro litibus, atq; iudicijs, ubicunq; conceptis quadragesima summae, de qua litigaretur, nec sine poena, siquis composuisse, uel donasse negotium conuinceretur. Ex gerulorum diurnis quaestibus pars octaua, ex capturis prostitutarum quantum quaeq; uno concubitu mereret. Additumq; ad caput legis, ut tenerentur publico & quae meretricium, & quae lenocinium fecissent: nec non & matrimonia obnoxia essent. Eiusmodi

uectigalibus indictis, neq; propositis, cum per ignorantiam scripturæ multa commissa fierent, tandem flagitante populo proposuit quidem legem, sed & minutissimis literis, & angustissimo loco, uti ne cui describere liceret. Ac ne quod non manubiarum genus expediretur: lupanar in palatio constituit, destructisq;, & instructis pro loci dignitate compluribus cellis, in qbus matrōæ, ingenuiq; starent. Misit circum fora, & basilicas nomenclatores ad inuitandos ad libidinem iuuenes, senesque præbita aduenientibus pecunia fœnebri: Appositisq; qui nomina palàm subnotarent, quasi adiuuantium Cæsaris reditus. Ac ne ex lusu quidem aleæ compendium spernens, plus mendacio, atque etiam periurio lucrabatur. Et quondam proximo collusori, de mandata uice sua, progressus in atrium domus cum prætereuntes duos equites Romanos locupletes sine mora corripi, confiscariq; iussisset, exultans rediјt, gloriansq;, nunquam se prosperiore alea usum. Filia uero nata paupertatem, nec iam imperatoria modo, sed & patria conquerens onera, collationes in alimoniam, atq; dotem puellæ recepit. Edixit & strenas ineunte anno se recepturum: stetitq; in uestibulo ædium Calen. Ianuarij ad captandas stipes, quas plenis ante eum manibus, ac sinu, omnis generis turba fundebat. Nouissime contrectandæ pecuniæ cupidine incensus sæpe super immensos aureorum aceruos patentissimo diffusos loco, & nudis pedibus spatiatus, & toto corpore aliquandiu uolutatus est.

Militiam, res'q; bellicas semel attigit, neque ex destinato, sed cum ad uisendum nemus, flumen'q; Clitumni Meuaniam processisset: admonitus de supplendo numero Batauorum, quos circa se habebat: expeditionis germanicæ impetum cœpit: neque distulit: sed legionibus, & auxilijs undiq; excitis, delectibus undique acerbissime actis, contracto & omnis generis commeatu quantum nunquam ante, iter ingressus est: confecit'q; modo tam festinanter, & rapide, ut prætorianæ cohortes contra morem signa iumentis imponere, & ita subsequi cogerentur: interdum adeo segniter, & delicate, ut octophoro ueheretur: atque à propinquarum urbium plebe uerri sibi uias, & conspergi propter puluerem exigeret. Postquam castra attigit, ut se acrem, & seuerum ducem ostenderet: legatos, qui auxilia serius ex diuersis locis adduxerant: cum ignominia dimisit. At in exercitu recensendo plerisq; Centurionum maturis iam, & nonnullis ante paucissimos, quàm consumaturi essent dies primos pilos ademit, causatus senium cuiusq;, & imbecillitatem. cæterorum increpita cupiditate, commoda emeritæ militiæ ad sexcentorum millium summam rescidit. Nihil autem amplius, quàm Minocynobellino Batauorum regis filio, q pulsus à patre cum exigua manu transfugerat, in deditionem recepto, quasi uniuersa tradita insula, magnificas Romam literas misit, monitis sæpe latoribus, ut uehiculo ad forum usque, & curiam pertenderent, nec nisi in æde Martis, ac frequente

ſenatu COSS. traderent. Mox deficiente bel li materia, paucos de cuſtodia Germanos traijci, occu liq; trans Rhenum iuſſit: ac ſibi poſt prandium, quantumultuoſiſſime adeſſe hoſtem nuntiari. Quo facto, proripuit ſe cum amicis, & parte equitum prætorianorũ in proximã ſyluam, truncatisq; ar boribus, & in modum trophæorum adornatis, ad lumina reuerſus, eorum quidem, qui ſecuti non eſ ſent, timiditatem, & ignauiam corripuit: comites autem, & participes uictoriæ nouo genere, ac no mine coronarum donauit: quas diſtinctas ſolis, ac lunæ, ſyderumq; ſpecie, exploratorias appellauit. Rurſus obſides quoſdam abductos è literario lu do, clamq; præmiſſos, deſerto repente conuiuio cum eqtatu inſecutus ueluti profugos, ac reprehenſos in cathenis reduxit. In hoc quoq; minimo præter mo dum intemperans. Repetita cœna renuntiantes co actum agmen, ſicut erant, loricatos ad diſcumben dum adhortatus eſt. Monuit etiam notiſſimo Vir gilij uerſu. Durarent: ſecundisq; ſe rebus ſeruarẽt. Atq; inter hæc abſentem ſenatum, populumq; gra uiſſimo obiurgauit edicto, quod Cæſare prælian te, & tantis diſcriminibus obiecto, intempeſtiua cõ uiuia, circũ & theatra, & amœnos ſeceſſus ce lebrarent. Poſtremo, quaſi perpetraturus bel lum directa acie in litore oceani, ac baliſtis, machĩ nisq; diſpoſitis, nemine gnaro, ac opinante quidnã cœpturus eſſet, repẽte ut conchas legerent, galeasq; & ſinus replerent, imperauit, ſpolia oceani uocãs Capitolio, palatioq; debita. Et in indicium uictoriæ

altissimam turrem excitauit, ex qua, ut ex Pharo, noctibus ad regendos nauium cursus, ignes emicarent: pronũtiatoq; militi donatiuo, centenis uiritim denarijs, quasi omne exemplum liberalitatis supergressus abite, inquit, læti, abite locupletes. Cõuersus hinc ad curam triumphi præter captiuos, ac transfugas barbaros, Galliarum quoq; procerissimum quenq;, & , ut ipse dicebat, ἀξιοθριάμβευτον. Ac nonnullos ex principibus legit, ac se posuit ad pompam: coëgitq; non tantum rutilare, & summittere comam, sed & sermonem germanicum addiscere, & nomina barbarica ferre. Præcepit etiam triremes, qbus introierat oceanum, magna ex parte itinere terrestri Romam deuehi. Scripsit & procuratoribus triumphum appararent, quam minima summa, sed quantus nunquam alius fuisset, quando in omnium hominum bona ius haberent.

Prius quàm prouincia decederet, consilium inijt nefandæ atrocitatis. Legiões, quæ post excessum Augusti seditionẽ olim mouerant, contrucidãdi, quod & patrem suum Germanicum ducem, & se infantem, tunc obsedissent. Vixq; à tam præcipiti cogitatione reuocatus, inhiberi nullo potuit modo, quin decimare uelle perseueraret. Vocatos itaq; ad concionẽ inermes, atq; etiam gladijs dispositis equitatu armato circundedit. Sed cum uideret suspecta re plerosq; dilabi ad resumenda, siqua uis fieret, arma: profugit concionem: confestimq; urbem petijt deflexa omni acerbitate in senatum: cui animaduertendos tantorum dedecorum rumores palàm minaba-

tur, querens inter cætera, fraudatum se iusto triumpho, cum ipse pauloante, nequid de honoribus suis ageretur, etiam sub mortis pœna denuntiasset.

Aditus ergo in itinere à legatis amplissimi ordinis, ut maturaret, orantibus quammaxima uoce, ueniam, inquit, ueniam, & hic mecum. Capulum gladij crebro uerberans, quo cinctus erat, edixit, & reuerti se, sed ijs tantum, qui optarent, equestri ordini, & populo. Nam se neq; ciuem, neq; principem senatui amplius fore. Vetuit etiam quenq; senatorum sibi occurrere, atque omisso, uel dilato triumpho ouans urbem natali suo ingressus est. Intráq; quartum mensem perijt, ingentia facinora ausus, & aliquanto maiora moliens. Siquidem proposuerat Antium, deinde Alexandriam commigrare, interempto prius utriusque ordinis electissimo quoq;. Quod necui dubiũ uideatur, in secretis eius reperti sunt duo libelli diuerso titulo, alteri gladius, alteri pugio index erat. Ambo notas, & nomina continebant morti destinatorum. Inuenta & arca ingens uariorum uenenorum plena. quibus mox à Claudio demersis, infecta maria traduntur, non sine piscium exitio, quos enectos æstus in proxima litora eiecit. Statura fuit eminenti, pallido colore, corpore enormi, gracilitate maxima ceruicis, & crurum, & oculis, & temporibus concauis, fronte lata, & torua, capillo raro, ac circa uerticem nullo, hirsutus cætera. Quare transeunte eo, prospicere ex superiore parte, aut omnino quacunq; de causa capram nominare criminosum

& exitiale habebatur. Vultum uero natura horridum, ac tetrum etiam ex industria efferabat, componens ad speculum in omnem terrorem, ac formidinem. Valetudo ei neq; corporis, neq; animi constitit. Puer comitiali morbo uexatus, in adolescentia, ita patiens laborum erat, ut tamen nonnunquam subita defectione gradi, stare, colligere semet, ac sufferre uix posset. Mentis ualetudinem & ipse senserat, ac subinde de secessu, deq; purgando cerebro cogitauit. Creditur potionatus à Cesonia uxore amatorio quidem medicamento, sed quod in furorẽ uerterit. Incitabatur insomnio maxime, neq; enim plus, quàm tribus nocturnis horis quiescebat, ac ne his quidem placida quiete, sed pauida miris rerum imaginibus, ut qui inter cæteras, pelagi quondam speciem colloquẽtem secum uidere uisus sit. Ideoq; magna parte noctis, uigiliæ, cubandiq; tædio, nunc toro residens, nunc per longissimas porticus uagus, inuocare identidem, atq; expectare lucem consueuerat. Non immerito mentis ualetudini attribuerim diuersissima in eodem uitia, summam confidentiam, & contra nimium metum. Nam qui Deos tantopere contemneret, ad minima tonitrua, & fulgura conniuere, caput obuoluere, ad uero maiora proripere se è strato, sub lectumq; condere solebat. Peregrinatione quidem Siciliensi, irrisis multorum locorum miraculis, repente à Messana noctu profugit, Aetnæi uerticis fumo, ac murmure pauefactus. Aduersus Barbaros quoq; minacissimus. Cum trans Rhenum inter angustias, densumq;

agmen iter essedo faceret: dicente quodam, non mediocrem fore consternationem, si cunde hostis appareat: equum ilico conscendit: ac propere uersus ad pontes, ut eos calonibus, & impedimentis stipatos reperit, impatiens moræ per manus, ac super capita hominum translatus est. Mox etiam audita rebellione Germaniæ, fugam, & subsidia fugæ classes apparabat uno solatio acquiescens, transmarinas sibi superfuturas prouincias, si uictores alpium iuga, ut Cimbri, uel etiam urbem, ut Senones quondam occuparent. Vnde credo percussoribus eius postea consilium natum, apud tumultuantes milites ementiendi ipsum sibi manus intulisse, nuntio malæ pugnæ perterritum. Vestitu, calciatuq; & cætero habitu, neq; patrio, neq; ciuili, ac ne uirili quidem, ac deniq; non humano semper usus est. Sæpe depictas, gēmatasq; indutus penulas, manuleatus, & armullatus in publicum processit, aliquando sericatus & cycladatus, ac modo in crepidis, uel cothurnis, modo in speculatoria caliga, non nunquam socco muliebri. Plerunq; uero aurea barba fulmen tenens, aut fuscinam, aut caduceum deorum insignia. Atq; etiā Veneris cultu conspectus est. Triumphalem quidem ornatum etiam ante expeditionem assidue gestauit. Interdum & magnī Alexandri thoracem repetitum è conditorio eius.

Ex disciplinis liberalibus minimum Eruditioni eloquentiæ plurimum attendit, quantumuis facundus, & promptus utiq;, si perorandum in aliquem esset. Irato & uerba, & sententiæ suppete-

bant. Pronuntiatio quoq; & uox, ut neq; eodem loci prae ardore consisteret: & exaudiretur à procul stantibus. Peroraturus stricturum se lucubrationis suae telum minabatur. Lenius, comptiusq; scribendi genus adeo contemnens, ut Senecam tum maxime placentem, commissiones meras componere, & arenam esse sine calce diceret. Solebat etiam prosperis oratorum actionibus rescribere: & magnorum in Senatu reorum accusationes, defensionesq; meditari. Ac (prout stylus cesserat) uel onerare sententia sua quenque, uel subleuare, equestri quoq; ordine ad audiendum inuitato per edicta.

Sed & aliorum generum artes studiosissime, et diuersissimas exercuit. Thrax, & auriga, & idem cantor, atq; saltator batuebat pugnatorijs armis. Aurigabat extructo plurifariam circo. Canendi, ac saltandi uoluptate ita efferebatur: ut ne publicis quidem spectaculis temperaret: quo minus & tragoedo pronuntianti concineret, et gestum histrionis quasi laudans uel corrigens palàm effingeret. Nec alia de causa uidetur eo die, quo perijt, peruigilium indixisse, quàm ut initium in scenā prodeundi licentia temporis auspicaretur. Saltabat autem nonnunquam etiam noctu. Et quondam tres consulares secunda uigilia in palatium accitos, multaq;, & extrema metuentes super pulpitum collocauit. Deinde repente magno tibiarum, & scabellorum crepitu, cum palla, tunicaq; talari prosiluit: ac desaltato cantico abijt. Atq; hic tā docilis ad caetera, natare nescijt. Quorum uero studio te-

neretur, omnibus ad insaniam fauit. M. Nestorem Pantomimum etiam inter spectacula osculabatur: ac siquis saltante eo uel leuiter obstreperet: detrahi iussum manu sua flagellabat. Equiti Ro. tumultuanti per Centurionem denuntiauit, ut abiret sine mora Hostiam: perferretq; ad Ptolemæum regem in Mauritaniam codicillos suos. Quorum exemplum erat. Ei, quem istuc misi, neque boni quicq̃,
» neq; mali feceris. Thraces quosdam Germanis corporis custodibus præposuit. Mirmillonum armaturas rescidit: Columbo uictori, leuiter tamen saucio uenenum in plagam addidit, quod ex eo columbinum appellauit. Sic certe inter alia uenena scriptũ ab eo repertum est. Prasinæ factioni ita addictus, & deditus, ut cœnaret in stabulo assidue, & maneret. Agitatori cythico comessatione quadã in apophoretis uicies HS contulit. Incitato, cuius equi causa pridie circenses, ne inquietaretur, uiciniæ silẽtium per milites indicere solebat, præter equile marmoreum, & præsepe eburneum, præterq; purpurea tegumenta, ac monile è gemmis, domum etiam, & familiam, & supellectilem dedit: quo lautius nomine eius inuitati, acciperentur: consulatũ quoq; traditur destinasse. Ita bacchantem, atq; grassantem non defuit plerisq; animus adoriri. Sed una & altera conspiratione detecta: aliis per inopiam occasionis cunctantibus, duo consilium communicauerunt: perfeceruntq;, non sine conscientia potentissimorum libertorum, præfectorumq; prætorij, quod ipsi quoq; & si falsò in quadam

coniuratione, quasi particpes nominati, suspectos tamen se, & inuisos sentiebant. Nam & statim seductis magnam fecit inuidiam, districto gladio affirmans sponte se periturum, si & illis morte dignus uideretur. Nec cessauit ex eo criminari alterum alteri, atq; inter se omnes committere. Cum placuisset palatinis ludis spectaculo egressum meridie aggredi, primas sibi partes Cassius Chærea tribunus cohortis prætoriæ depoposcit, quem C. Seniorem iam, & mollem, & effœminatũ denotare omni probro consuerat: & modo signum petenti Priapum aut Venerem dare, modo ex aliqua causa agenti gratias osculandam manum offerre formatam, commotamq; in obscœnum modum.

Futuræ cædis multa prodigia extiterũt. Olympiæ simulachrũ Iouis, quod dissolui, transferriq; Romam placuerat: tantum cachinnum repente edidit: ut machinis labefactactis opifices diffugerint. Superuenitq; ilico quidam Cassius quoq; nomine, uisum se somnio affirmans immolare taurum Ioui. Capitolium Capuæ Idibus Martijs de cœlo tactum est: item Romæ cælla palatina atriensis. Nec defuerunt qui coniectarent, altero ostento periculum à custodibus domino portendi, altero, cædem rursus insignem, qualis eodem die facta quondam fuisset. Consulenti quoq; de genitura sua, Sulla mathematicus certissimã necem appropinquare affirmauit. Monuerunt & fortunæ antiatinæ, ut à Cassio caueret. Qua causa ille Cassium Longinũ Asiæ tum proconsulẽ occidẽdum delegauerat, immemor

Chæream Cassium nominari. Pridie quàm periret, somniauit consistere se in cœlo iuxta solium Iouis, impulsumq́; ab eo dextri pedis pollice, & in terras præcipitatum. Prodigiorum loco habita sunt etiam quæ forte illo ipso die paulo prius acciderãt. Sacrificans respersus est Phœnicopteri sanguine. Et Pantomimus M. Nestor tragœdiã saltauit: quã olim Neoptolemus tragœdus ludis, quibus rex Macedonum Philippus occisus est, egerat. Et cum i laureolo mimo, in quo actor proripiens se ruina sanguinem uomuit, ut plures secundarum certatim experimentum artis darent: cruore scena abundauit. Parabatur & in noctem spectaculum, quo argumenta inferorũ per Aegyptios, et Aethiopes explicarentur. Nono Calendas Februarij, hora quasi septima cunctatus, an ad prandium surgeret, marcescente adhuc stomacho pridiani cibi onere, tandem suadẽtibus amicis egressus est. Cum in crypta, per quam transeundum erat, pueri nobiles ex Asia ad edendas in scena operas euocati præpararentur: ut eos inspiceret, hortareturq́; , restitit. Ac nisi princeps gregis algere se diceret: redire, ac repræsentare spectaculũ uoluit. Duplex dehinc fama est: alij tradunt alloquenti pueros à tergo Chæream ceruicem gladio cæsim grauiter percussisse, præmissa uoce, hoc age. Dehinc Cornelium Sabinum alterum è coniuratis tribunum exaduerso traiecisse pectus. alij Sabinum, summota per conscios Centuriones turba, signum more militiæ petisse, et Caio Iouem dante Chæream exclamasse, ac-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

cipe ratum, respicientisq; maxillam ictu discidisse. Iacentem, contractisq; membris clamitantem se ui uere, cæteri uulneribus XXX confecerunt. Nam signum erat omnium, repete. Quidam etiam per obscœna ferrum adegerunt. Ad primum tumultum lecticarij cum asseribus in auxilium accurrerunt. Mox Germani corporis custodes, ac nonnullos ex percussoribus, quosdam etiam senatores innoxios interemerunt. Vixit annis XXVIII imperauit triennio & X mensibus, diebus'que VIII. Cadauer eius clàm in hortos lamianos asportatum, & tumultuario rogo semiambustum leui cæspite obrutum est. Postea per sorores ab exilio reuersas erutum, & crematum, sepultum'q;. Satis constat prius, quàm id fieret, hortorum custodes umbris inquietatos. In ea quoque domo, in qua occubuerit, nullam noctem sine aliquo terrore transactam: donec ipsa domus incendio consumpta sit. Perijt unà & uxor Cesonia gladio à Centurione confossa, & filia parieti illisa. Conditionem temporum illorum etiam per hæc æstimare quiuis posset. Nam neq; cæde uulgata statim creditum est. Fuitq; suspicio ab ipso Caio, famam cædis simulatam & emissam, ut eo pacto erga se hominum mentes deprehēderet. Neq; coniurati cuiquam imperium destinauerunt. Et senatus in asserēda libertate adeo consensit, ut COSS. primo non in curiam, quia Iulia uocabatur, sed in Capitolium conuocarent. Quidam uero sententiæ loco abolendam Cæsarum memoriam, ac diruenda templa censue-

runt. Obseruatum autem, notatumq́; est in primis, Cæsares omnes, quibus Caij prænomen fuit, ferro perijsse, iam inde ab eo, qui cinnanis temporibus sit occisus.

C. SVETONII TRANQVILLI DIVVS CLAVDIVS CAESAR.

PATREM Claudij Cæsaris Drusum, olim decimū, mox Neronem prænomine, Liuia cum Augusto grauida nupsisset, intra mensem tertium peperit. Fuitq; suspicio ex Vitrico per adulterij consuetudinem procreatum. Statim certe uulgatus est uersus.

Τοῖς εὐτυχοῦσι καὶ τρίμηνα παιδία. .i. felicibus trimestri

Is Drusus in quæsturæ, præturæq; honore, dux rhetica, deinde Germanici belli oceanum septentrionalem primus Romanorum ducum nauigauit: transq; Rhenum fossas noui, & immensi operis effecit: quæ nunc adhuc Drusinæ uocantur. Hostem etiam frequenter cæsum, ac penitus in intimas solitudines actum non prius destitit insequi, quàm species barbaræ mulieris humana amplior, uictorem tendere ultra, sermone latino prohibuisset. Quas ob res ouandi ius, & triumphalia ornamenta percepit. Ac post præturam confestim inito consulatu, atque expeditione repetita, supremū diē morbo obijt in æstiuis castris, quæ ex eo ap-

pellata sunt scelerata. Corpus eius per municipiorum, coloniarumq; primores, suscipientibus obuijs scribarum decurijs, ad urbē deuectum, sepultūq; est in Martio Campo. Cæterum exercitus honorarium ei tumulum excitauit: circa quem deinceps statuto die quotannis miles decurreret: Galliarūq; ciuitates publice supplicarent. Præterea senatus inter alia complura marmoreum arcum cum trophæis uia appia decreuit: et Germanici cognomen ipsi, posterisq; eius. Fuisse autem creditur nō minus gloriosi, quàm ciuilis animi. Nam ex hoste super uictorias opima quoq; spolia captasse, summoq; sæpius discrimine duces Germanorum tota acie insectatus, nec dissimulasse unquam pristinum se Reip. statum quandocunq; posset, restituturum. Vnde existimo nonnullos tradere ausos, suspectum eū Augusto, reuocatumq; ex prouincia, & quia cunctaretur, interemptum ueneno. Quod equidem magis ne prætermitterem retuli, quàm quia uerum, aut uerisimile putem. Cum Augustus tantopere, et uiuum dilexerit, ut cohæredem semper filijs instituerit, sicut quondam in senatu professus est: & defunctum ita pro concione laudauerit, ut deos precatus sit, similes ei Cæsares suos facerent: sibiq; tam honestum quandoq; exitum darent, quàm illi dedissent. Nec contentus, elogium tumulo eius uersibus compositis à se exculpsisse, etiam uitæ memoriam prosa oratione composuit. Ex Antonia minore complures quidem liberos tulit, uerum tres omnino reliquit, Germanicum, Liuillam, Claudium.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Claudius natus est Iulio Antonio, Fabio Africano COSS. Calendis Augusti, Lugduni, eo ipso die, quo primum ara ibi Augusto dedicata est. appellatusq; Tiberius Claudius Drusus. Mox fratre maiore in Iuliam familiam adoptato, Germanici cognomen assumpsit. Infans autem relictus à patre, ac per omne ferè pueritiæ, atque adolescentiæ tempus, uarijs, & tenacibus morbis conflictatus est, adeo ut animo simul & corpore hebetato, ne progressa quidem ætate, ulli publico, priuatóq; muneri habilis existimaretur. Diu etiam, atq; post tutelam receptam alieni arbitrij, & sub pædagogo fuit: quẽ barbarum, & olim super iumentarium ex industria sibi appositum, ut se qbuscunq; de causis quam sæuissime coërceret: ipse quodam libello conqueritur. Ob hanc eandem ualetudinem, & gladiatorio munere, quod simul cum fratre memoriæ patris edebat, palliolatus nouo more præsedit: & togæ uirilis die, circa mediam noctem, sine solenni officio lectica in Capitolium latus est. Disciplinis tamen liberalibus ab ætate prima non mediocrẽ operam dedit: ac sæpe experimenta cuiusq; etiam publicauit. Verum nec sic quidem quicquam dignitatis assequi, aut spem de se commodiorem in posterum facere potuit. Mater Antonia portentum eum hominis dictitabat, nec absolutum à natura, sed tãtum inchoatum, ac siquem socordiæ argueret: stultiorem aiebat filio suo Claudio. Auia Augusta pro despectissimo semper habuit, non affari nisi rarissime: non monere nisi acerbo, & breui scripto, aut

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

per internuntios solita. Soror Liuilla, cum audisset quandoq; imperaturum, tam iniquam, & tam indignam sortem PO. RO. palàm, & clare detestata est. Nam & auunculus maior Augustus quid de eo in utranq; partem opinatus sit, quo certius cognoscatur, capita ex ipsius epistolis posui.

Collocutus sum cum Tiberio, ut mandasti mea Liuia, quid nepoti tuo Tiberio faciendum esset ludis martialibus. Consentit autem uterq; nostrum semel nobis esse statuendum, quod consilium in illo sequamur. Nam si est, ἄρτιος (ut ita dicam) ὁλόκληρος, quid est, quod dubitemus, quin per eosdem articulos, & gradus perducendus sit, per quos frater eius perductus sit? Sin autem ἠλαττῶσθαι sentimus eum, καὶ βεβλάφθαι καὶ εἰς τὴν τοῦ σώματος καὶ εἰς τὴν τῆς ψυχῆς ἀρτιότητα. Præbenda materia deridendi & illum, & nos non est hominibus. τὰ τοιαῦτα σκώπτειν καὶ μυκτηρίζειν εἰωθόσι. Nam semper æstuabimus, si de singulis articulis temporum deliberabimus, μὴ προϋποκειμένου ἡμῖν, posse arbitremur eum gerere honores nec'ne. In præsentia tamen quibus de rebus consulis curare eum ludis martialibus triclinium sacerdotum: non displicet nobis: si est passurus se ab Siluani filio homine sibi affini admoneri, nequid faciat, quod conspici, & derideri possit. Spectare eum circenses ex puluinari, non placet nobis. Expositus enim in prima fronte spectaculorum conspicietur. In albanum montem ire eum non placet nobis, aut esse Romæ latinarum diebus. Cur enim non

præfiatur urbi, si potest fratrẽ suum sequi in montem? Habes nostras mea Liuia sentẽtias: qbus placet semel de tota re aliquid constitui: ne semper inter spem, & metum fluctuemus. Licebit autẽ, si uoles, Antoniæ quoq; nostræ des hanc partẽ epistolæ huius legendam. Rursus alteris literis Tiberium adolescentem. Ego uero, dum tu aberis, quotidie inuitabo ad cœnam, ne solus cœnet cum suo Sulpitio, & Athenodoro, qui uellem diligentius, & minus, μετέωρος deligeret sibi aliquem, cuius motum, & habitum, & incessum imitaretur misellus, ἀτυχεῖ πάνυ ἐν τοῖς σπουδαίοις λίαν. ubi non aberrauit eius animus satis apparet, ἡ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ εὐγένεια. Item tertijs literis. Tiberium nepotem tuum placere mihi declamantem potuisse, peream nisi mea Liuia admiror. Nam qui tam ἀσαφῶς loquatur, qui possit, cũ declamat, σαφῶς dicere, quæ dicẽda sunt, non uideo. Nec dubium est, qd post hæc Augustus constituerit, & reliquerit eum nullo præter auguralis sacerdotij honore impertitum, ac ne hæredẽ qdem, nisi inter tertios, ac penè extraneos, ne parte sexta nuncuparet, legatoq; non amplius quàm octingentorum HS prosecutus. Tiberius patruus petenti honores consularia ornamenta detulit. Sed instantius legitimos flagitanti, id solum codicillis rescripsit XL aureos in saturnalia, & sigillaria misisse ei. Tunc demum abiecta spe dignitatis, ad otium concessit, modo in hortis, & suburbano, modo domo, modo in Campaniæ secessu delitescens, atque ex contubernio sordidissimorum

hominum super ueterem segnitiæ notam, ebrietatis & aleæ quoq; infamiam subijt.

Cum interim (quanquam hoc modo agenti, nunquam aut officium hominum, aut reuerentia publica defuit. Equester ordo bis patronum eum perferendæ pro se legationis elegit. Semel cum deportandum Romam corpus Augusti humeris suis à COSS. exposcerent. Iterum cum oppressum Seianum apud eosdem gratularentur. Quin et spectaculis aduenienti assurgere, & lacernas deponere solebant. Senatus quoq;, ut ad numerum sodalium augustalium sorte ductorum extra ordinem addi ceretur, censuit. Et mox ut domus ei, quam incendio amiserat: publica impensa restitueretur: dicendæq; inter consulares sententiæ ius esset. Quod decretum abolitũ est excusante Tiberio imbecillitatem eius, ac damnum liberalitate sua resarsurum pollicente. Qui tamen moriens & in tertijs hæredibus eum ex parte tertia nuncupatum, legato etiam circa HS uicies prosecutus, commendauit insuper exercitibus, ac senatui, populoq; Ro. inter cæteras necessitudines nominatim. Sub Caio demum fratris filio secundam existimationem circa initia imperij omnibus lenocinijs colligente, honores auspicatus, consulatum gessit unà per duos menses. Euenitq; ut primitus ingredienti, cum fascibus forum præteruolans Aquila dexteriore humero consideret. Sortitus est & de altero consulatu in quartum annum. præseditq; nonnũquam spectaculis i Caij uicem, acclamante populo feliciter, partim patruo

imperatoris, partim Germanica fratri. Nec eo minus contumelijs obnoxius uixit. Nam & si paulo serius ad prædictam cœnæ horam occurrisset: non nisi ægre, & circuito demum triclinio recipiebatur. Et quoties post cibũ obdormisceret (quod ei ferè accidebat) olearum, ac palmularum ossibus incessebatur, interdum ferula, flagro'ue, uelut per ludum excitabatur à tropeis. Solebant et manibus stertentis socci induci, ut repente expergefactus faciem sibimet confricaret. Sed ne discriminibus quidem caruit, primum in ipso consulatu, quod Neronis, & Drusi fratrum Cæsaris statuas segnius locandas, ponendasq; curasset, penè honore summotus est. Deinde extraneo, uel etiam domesticorum aliquo deferente assidue, uarieq; inquietatus. Cum uero detecta esset Lepidi, & Getulici coniuratio, missus in Germaniam inter legatos ad gratulandum, etiam uitæ periculum adijt. Indignante ac fremente Caio, patruum potissimum ad se missum, quasi ad puerum regendum, adeo ut nõ defuerint, qui traderent, præcipitatum quoq; in flumen sicut uestitus aduenerat. Atq; ex eo nunquam non in senatu nouissimus consularium sententiã dixit, ignominiæ causa post omnes interrogatus. Etiam cognitio falsi testamenti recepta est: in quo & ipse signauerat. Postremo etiam HS octogies pro introitu noui sacerdotij coactus impendere, ad eas rei familiaris angustias decidit: ut cum obligatam ærario fidem liberare non posset: in uacuum lege prædiatoria uenalis pependerit sub edicto præfectorum.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Per hæc ac talia maxima ætatis parte transa-cta, quinquagesimo anno imperium cœpit, quantumuis mirabili casu. Exclusus inter cæteros ab insidiatoribus Caij, cum quasi secretum eo desyderante turbam summouerent: in diætam, cui nomen est Hermeũ, recesserat. Neq; multo post rumore cædis exterritus, prorepsit ad solarium proximum: interq; prætenta foribus uela se abdidit. latentem discurrens forte gregarius miles animaduersis pedibus è studio sciscitandi quis'nam esset, agnouit: extractumq;, & præ metu ad genua sibi accidentem, imperatorem salutauit. Hinc ad alios cõmilitones fluctuantes, nec quicquam adhuc quàm frementes perduxit. Ab his lecticæ impositus, & quia sui diffugerant, uicissim succollantibus in castra delatus est, tristis ac trepidus, miserante obuia turba, quasi ad pœnam raperetur insons. Receptus intra uallum inter excubias militum pernoctauit aliquanto minore spe quàm fiducia. Nam COSS. cũ senatu, et cohortibus urbanis forũ, capitoliumq; occuparunt, asserturi communem libertatem. Accitusq; & ipse per tribunum pl. in curiam ad suadenda, quæ uiderẽtur, ui se, & necessitate teneri respondit. Verũ postero die, & senatu segniore in exequendis conatibus per tædiũ, ac dissensionem diuersa censentiũ, & multitudine, quæ circunstabat, unum rectorem iam & nominatim exposcente, armatos pro concione iurare in nomen suũ passus est: promisitq; singulis quinadena HS, primus Cæsarum fidem militis etiam præmio pigneratus. Imperio sta-

bilito nihil antiquius dixit, quàm id biduum, quo de mutando Reip. statu hæsitatum erat: memoriæ eximere. Omnium itaque factorum, dictorumq́; in eo ueniam, & obliuionem in perpetuum sanxit, ac præstitit. Tribunis modo, ac Centurionibus paucis e coniuratorum in Caium numero interemptis, exempli simul causa, & quod suam quoque cædem depoposcisse cognouerat. Conuersus hinc ad officia pietatis iusiurandum neque sanctius sibi, neque crebrius instituit, quàm per Augustum. Auiæ Liuiæ diuinos honores, & circensi pompa currum elephantorum Augustino similem decernenda curauit. Parentibus inferias publicas, & hoc amplius patri circenses annuos natali die, matri carpentum, quo per circum duceretur, & cognomen Augustæ, ab Auia recusatum, ad fratris memoriam per omnem occasionem celebratam. Comœdiam quoque græcam neapolitano certamine dedit: ac de sententia iudicum coronauit. Ne Marcum quidem Antonium inhonoratum, ac sine grata mentione transmisit, testatus quondam per edictum tanto impensius petere se, ut natalem patris Drusi celebrarent: quod idem esset & aui sui Antonij. Tiberio marmoreum arcum, iuxta Pompeij theatrum decretum quidem olim à senatu, uerum omissum peregit. Caij quoque & si acta omnia rescidit, diem tamen necis, quamuis exordium principatus sui uetuit inter fastos referri.

Et in semet augendo parcus, atq; ciuilis, prænomine imperatoris abstinuit: nimios honores recusa-

uit, sponsalia filiæ, natalemq; geniti nepotis silentio, ac tantum domestica religione transegit. Neminem exulum nisi ex senatus authoritate restituit. ut sibi in curiã præfectũ prætorij, tribunosq; militum secum inducere liceret: utq; rata essent, quæ procuratores sui in iudicando statuerent: precario exegit. Ius nundinarum in priuata prædia à COSS. petijt. cognitionibus magistratuum, ut unus è consiliarijs frequenter interfuit. Eosdem spectacula edẽtes surgens & ipse cum cætera turba uoce, ac manu ueneratus est. Tribunis pl. adeuntibus se pro tribunali excusauit: quod propter angustias non posset audire eos nisi stantes. Quare in breui spatio tãtum amoris, fauorisq; collegit: ut cum profectum eum Hostiam perijsse ex insidijs nuntiatum esset: magna consternatione populus & militem quasi proditorem, & senatum quasi parricidã diris execrationibus incessere nõ ante destiterit, quàm unus atq; alter, & mox plures à magistratibus i rostra producti, saluum, et appropinquare confirmarent.

Nec tamen expers insidiarum usquequaq; permansit: sed & à singulis & per factionem, & denique ciuili bello infestatus est. E plebe homo nocte media iuxta cubiculum eius cum pugione deprehensus est. Reperti & equestris ordinis duo in publico cum dolone, ac uenatorio cultro, præstolantes, alter ut egressum theatro, alter ut sacrificantem apud Martis ædem adoriretur. Conspirauerant autem ad res nouas Gallus Asinius, et Statilius Coruinus Pollionis, ac Messalæ oratorũ ne-

potes, assumptis compluribus libertis ipsius, atq; seruis. Bellum ciuile mouit Furius Camillus Scribonianus Dalmatiæ legatus. Verũ intra quintum diem oppressus est. Legionibus, quæ sacramentum mutauerant, in pœnitentiam religione conuersis, postq̃ denuntiato ad nouum imperatorem itinere casu quodam, ac diuinitus, neq; aquila ornari, neq; signa conuelli, moueriq; potuerunt. Consulatus super pristinum. IIII gessit. Ex quibus duos primos iunctim, sequentes per interuallum, quarto quenque anno, semestrem nouissimum, bimestres cæteros. Tertium autem nouo circa principem exemplo in locum demortui suffectus. Ius & consul & extra honorem laboriosissime dixit, etiam suis, suorumq; diebus solennibus, nonnunquam festis quoq; antiquitus & religiosis. Nec semper præscriptam legum secutus duritiam, lenitatem'ue multarum, ex bono & æquo perinde ut afficeretur, moderatus est. Nam & ijs, qui apud priuatos iudices plus petendo formula excidissent: restituit actiones, & in maiore fraude conuictos legitimam pœnam supergressus ad bestias condemnauit.

In cognoscendo autem, ac decernendo mira uarietate animi fuit, modo circunspectus, et sagax, modo inconsultus, ac præceps, nonnũquam friuolus, amentiq; similis. Cum decurias rerum actu expũgeret, eum, qui dissimulata uacatione, quam beneficio liberorum habebat, responderat, ut cupidum iudicandi dimisit. Alium interpellatum ab aduersarijs de propria lite, negantemq; cognitionis rem,

sed ordinarij iuris esse, agere causam confestim apud se cœgit, proprio negotio documentum daturum, q̃ æquus iudex in alieno negotio futurus esset. Fœminam non agnoscentem filium suum dubia utrinq; argumentorum fide ad confessionem compulit indicto matrimonio iuuenis. absentibus secundum præsentes dabat facillime, nullo delectu culpæ, nequis in aliqua necessitate cessasset. Proclamante quodã, præcidendas falsario manus, carnificem statim acciri cũ machæra, mensáq; lanionia flagitauit. Peregrinitatis reum orta inter aduocatos leui contentione, togatum'ne, an palliatum dicere causam oporteret: quasi æquitatem integrã ostentans, mutare habitum sæpius, et prout accusaretur, defenderetur'q;, iussit. De quodam & negotio. ita ex tabella pronũtiasse creditur, secundum eos se sentire, qui uera proposuissent. Propter quæ usq; eo euiluit: ut passim ac propalàm contemptui esset. Excusans quidem testem è prouincia ab eo uocatum, negauit præstò esse posse. Dissimulata diu causa, ac post longas demum interrogationes, mortuus est, inquit, Puteolis. Alius gratias agens, quod reum defendi pateretur, adiecit: & tamen fieri solet. Illud quoq; à maioribus natu audiebam, adeo causidicos patientia eius solitos abuti, ut descendentem è tribunali non solum uoce reuocarent: sed & lacinia togæ retenta, interdum pede apprehenso retinerent. Ac ne cui hæc mira sint, litigatori græculo uox in altercatione excidit, καὶ σὺ γέρων εἶ, καὶ μωρός. Equitem quidem Ro. obscœnitatis in fœminas reum, sed

falso, & ab impotentibus inimicis confitto crimine satis constat, cum scorta meritoria citari aduersus se, & audiri pro testimonio uideret: graphium et libellos, quos tenebat in manu, ita cum magna stultitiæ, & sæuitiæ exprobratione iecisse in faciē eius, ut genam non leuiter perstrinxerit.

Gessit & censuram intermissam diu post Paulum, Plancumq; CENSS. Sed hanc quoq; inæqualiter, varioq; & animo, & euentu. Recognitiōe equitum iuuenem plenum probri, sed quem pater probatissimum sibi affirmabat: sine ignominia dimisit, habere dicens CENS. suum. Alium corruptelis, adulterijsq; famosum nihil amplius, quàm monuit, ut aut parcius ætatulæ īdulgeret, aut certe cautius. Addiditq;, quare enim ego scio quam amicam habeas? & cum orantibus familiaribus dempsisset cuidam appositam notam, litura tamen, inquit, extet. Splendidum uirum, Græciæq; prouinciæ principem, uerum latini sermonis ignarum non modo albo iudicum erasit: sed etiam in peregrinitatem redegit. Nec quenq̄ nisi sua uoce, utcunq; quis posset, ac sine patrono rationem uitæ passus est reddere. Notauitq; multos, & quosdam inopinantes, et ex causa noui generis, ꝙ se inscio, ac sine cōmeatu Italia excessissent. Quēdā uero, et ꝙ comes regis in prouincia fuisset, referens maiorū temporibus Rabirio Posthumo, Ptolemæum Alexandriā, crediti seruandi causa secuto crimen maiestatis apud iudices motum. Plures notare conatus, magna inquisitorum negligētia, sed suo maiore dedecore innoxios

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

fere reperit. Quibuscunq; cœlibatum, aut orbitatem, aut egestatem obijceret, maritos, patres, opulentos, se probantibus, eo quidem, qui sibimet uim ferro intulisse arguebatur, illæsum corpus ueste deposita ostentante. Fuerunt & illa in censura eius notabilia, quod essedum argenteum sumptuose fabricatum, ac uenale ad sigillaria redimi, cócidiq; corâm imperauit. Quodq; uno die XX edicta proposuit: interq; duo, quorum altero admonebat, ut uberi uinearum prouentu bene dolia picarentur: Altero, nihil æque facere ad uiperæ morsum, quàm taxi arboris succum. Expeditionem unam omnino suscepit: eamq; modicam cum decretis sibi à senatu ornamentis triumphalibus leuiorem maiestati principali titulum arbitraretur, ulletq; iusti triumphi decus, unde acquireret Britaniam potissimum elegit, neq; tentatam ulli post D. Iulium, & tunc tumultuantem ob non redditos transfugas. Huc cum ab Hostia nauigaret, uehementi circio bis pene demersus est prope Liguriam, iuxtaq; Stechadas insulas. Quare à Massilia Gessoriacum usq; pedestri itinere confecto, inde transmisit: ac sine ullo prælio, aut sanguine inter paucissimos dies parte insulæ in deditionem recepta, sexto quàm profectus erat mense Romam rediit: triumphauitq; maximo apparatu. Ad cuius spectaculum commeare in urbem non solum præsidibus prouinciarum permisit, uerum etiam exulibus quibusdam, atq; inter hostilia spolia naualem coronam fastigio palatinæ domus iuxta ciuicam fixit, traiecti, & quasi

domiti oceani insigne. Currũ eius Messalina uxor carpento secuta est Secuti et triumphalia ornamenta eodem bello adepti, sed cæteri pedibus est in prætexta. Crassus frugi equo phalerato, & in ueste palmata, quod eum honorem iterauerat. Vrbis, annonæq; curam solicitissime semper egit. Cum Aemiliana pertinacius arderet in Diribitorio duabus noctibus mansit: ac deficiente militum, ac familiarum turba, auxilio plebem per magistratus ex omnibus uicis conuocauit: ac positis ante se cum pecunia fiscis, ad subueniendum hortatus est, repræsentaturus pro opera dignam cuique mercedem. Arctiore autem annona ob assiduas sterilitates, detentus quondã medio foro à turba, conuitijsq;, ac simul fragminibus panis ita instratus, ut ægre, nec nisi postico euadere in palatiũ ualuerit: Nihil nõ ex eo cogitauit ad inuehendos etiam in tempore hyberno commeatus. Nam & negotiatoribus certa lucra proposuit suscepto in se damno, sicui quid per tempestatates accidisset, & naues mercaturæ causa fabricantibus magna commoda. Constituit pro conditione cuiusq; ciuis uacationem legis papiæ, põppeæ, latinis ius quiritum fœminis, ius quatuor liberorum, quæ constituta, hodieq; seruantur.

Opera magna potius, quàm necessaria q̃ multa perfecit. Sed uel præcipua, Aquæductum à Caio inchoatum. Item emissarium Fucini lacus, portumq; hostiensem. Quanquam sciret ex his alterum ab Augusto precantibus assidue Marsis negatum, alterum à D. Iulio sæpius destinatum, ac

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

propter difficultatem omissum. Claudiæ aquæ gelidos, & uberes fontes, quorum alteri Cœruleo, alteri Curtio & Albudino nomen est: simulq; riuum Anienis nouo lapideo opere in urbem perduxit: diuisitq; in plurimos, et ornatissimos lacus. Fucinum aggressus est, non minus compendij spe, quàm gloriæ, cum quidã priuato sumptu emissuros se repromitterent: si sibi siccati agri concederentur. Per tria autem passuũ millia partim effosso monte, partim exciso, canalem absoluit. Aegre & post XI annos, quamuis continuis XXX hominum millibus sine intermissione operantibus, portum Hostiæ extruxit, circunducto dextra, sinistráq; brachio, & ad introitum profundo iam solo mole obiecta. Quam quo stabilius fundaret: nauem ante demersit: qua magnus Obeliscus ex Aegypto fuerat aduectus, congestisq; pilis superposuit altissimam turrim in exemplum Alexandrini Phari, ut ad nocturnos ignes cursum nauigia dirigerent.

Congiaria populo sæpius distribuit. Spectacula quoq; complura, magnificáq; edidit, non usitata modo, ac solitis locis, sed & commentitia, & ex antiqitate repetita, & ubi præterea nemo ante eũ. Ludos dedicationis Pompeiani theatri, quod ambustum restituerat: è tribunali posito in orchestra commisit: cum prius apud superiores ædes supplicasset, perq; mediam caueam sedentibus, ac silentibus cunctis descendisset. Fecit & seculares, quasi anticipatos ab Augusto, nec legitimo tempori reseruatos, quamuis ipse in historijs suis prodat intermis=

ſos eos, Auguſtum multo poſt, diligentiſſime anno-
rum ratione ſubducta, in ordinem redegiſſe. Qua
re uox præconis irriſa eſt inuitantis more ſolenni
ad ludos, quos nec ſpectaſſet quiſquam, nec ſpecta-
turus eſſet: cum ſupereſſent adhuc qui ſpectauerãt:
& quidam hiſtrionum producti olim, tunc quoq;
producerentur. Circenſes frequenter etiam in uati-
cano commiſit, nonnunquam interiecta per qui-
nos miſſus uenatione. Circo uero maximo marmo-
reis carceribus, auratiq; metis, quæ utraq; & to-
phina, ac lignea antea fuerant exculto, propria
ſenatoribus conſtituit loca promiſcue ſpectare ſoli-
tus. Ac ſuper quadrigarum certamina Troiæ lu-
ſum exhibuit, & africanas, conficiente turma eq-
tum prætorianorum, ducibus tribunis, ipſoq; præ-
fecto. Præterea theſſalos equites, q feros tauros per
ſpatia Circi agunt: inſiliuntq; defeſſos: & ad ter-
ram cornibus detrahunt. Gladiatoria munera plu-
rifaria, ac multiplicia exhibuit. Anniuerſarium in
caſtris prætorianis, ſine uenatione, apparatuq; iu-
ſtum, atque legitimum in ſeptis, ibidem extraor-
dinarium & breue, dierumq; paucorum, quodq;
appellare cœpit ſportulam, quia primum daturum
ſe dixerat, uelut ad ſubitam, condictamq; cœnu-
lam inuitare ſe populum. Nec ullo ſpectaculi ge-
nere communior aut remiſſior erat, adeo ut obla-
tos uictoribus aureos, prolataq; ſiniſtra pariter cum
uulgo, uoce, digitiſq; numeraret, ac ſæpe hortãdo,
rogandoq; ad hilaritatem homines prouocaret, do-
minos identidem appellans, immiſtis interdum fri

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.2.29

gidis, & accersitis iocis. Qualis est, ut, cum palumbum postulantibus daturum se promisit: si captus esset. Illud quoq; planè quantumuis salubriter & in tempore, cum essedario, pro quo quatuor filij deprecabantur, magno omnium fauore indulsisset rudem, tabulam ilico misit, admonens populum, quantopere liberos suscipere deberet: quos uideret & gladiatori præsidio, gratiæq; esse. Edidit et in Martio Campo expugnationem, direptionemq; oppidi ad imaginem bellicam, & deditionem Britaniæ regum, præseditq; paludatus. Quin & emissurus Fucinum lacum, naumachiam ante commisit. Sed cum proclamantibus naumachiarijs, Aue imperator morituri te salutant, respondisset, auete uos, neq; post hanc uocem, quasi uenia data quisquam dimicare uellet, diu cunctatus an omnes igni, ferroq; absumeret: tandem è sede sua prosiluit: ac per ambitum lacus non sine fœda uacillatione discurrens, partim minando, partim adhortando ad pugnam compulit. Hoc spectaculo classis sicula, & rhodia concurrerunt, duo denarum triremium singulæ exciente bucina tritone argenteo, qui è medio lacu p machinam emerserat. Quædam circa cærimonias, ciuilemq;, & militarem morem, item circa omnium ordinum statum, domi, forisq; aut correxit: aut exoleta reuocauit: aut etiam noua instituit. In cooptandis per collegia sacerdotibus, neminem nisi iuratus nominauit: obseruauitq; sedulo, ut quoties terra in urbe mouisset: ferias aduocata concione Prætor indiceret: utq; ob dira aut in urbe, aut

in Capitolio

in capitolio uisa obsecratio haberetur, eamq; ipse iure MAX. PONT. commonito pro rostris populo, præiret. Summotaq; operariorum, seruorumq; turba, rerum actum diuisum antea in hybernos, æstiuosq; menses, coniunxit. Iurisdictionem de fidei cōmissis quotannis, & tantum in urbe delegari magistratibus solitam in perpetuum, atq; etiā per prouincias potestatibus demandauit. Capiti papiæ poppeæ legis à Tiberio Cæsare, quasi sexagenarij generare nō possent, edicto abrogauit. Sanxit, ut pupillis extra ordinem tutores à COSS. darentur: utq; hi, quibus à magistratibus prouinciæ interdicerentur, urbe quoq; & Italia summouerentur. Ipse quosdam nouo exēplo relegauit: ut ultra lapidem tertium uetaret egredi ab urbe. De maiore negotio acturus in curia medius inter consulum sellas tribunitio subsellio sedebat. Commeatus à senatu peti solitos beneficij sui fecit. Ornamenta consularia etiam procuratoribus ducenarijs indulsit. Senatoriam dignitatem recusantibus equestrem quoq; ademit. Latum clauum quāuis initio affirmasset non lecturum se senatorē nisi ciuis Romani abnepotem, etiam libertini filio tribuit: sed sub conditione, si prius ab equite Romano adoptatus esset. Ac sic quoq; reprehensionem uerens, etiā Appium Cæcum CENS. generis sui proauctorē libertinorū filios in senatum allegisse docuit, ignarus temporibus Appij, & deinceps aliquandiu libertinos dictos non ipsos, qui manumitterentur, sed ingenuos ex his procreatos. Collegio quæstorum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

pro stratura uiarum gladiatorium munus iniunxit. Detractaq; hostiensi, & gallica prouincia, curã ærarij Saturni reddidit: quam medio tempore prætores, aut utiq; prætura functi sustinuerant. triumphalia ornamenta Syllano filiæ suæ sponso nondum puberi dedit. Maioribus uero natu, tam multis, tamq; facile, ut epistola cõmunis legionum no mine extiterit petentium, ut legatis consularibus simul cum exercitu & triumphalia darentur, ne causam quoquomodo belli quærerent. Aulo plancio etiam ouationem decreuit: ingressoq; urbẽ obuiam progressus, & in capitolium eunti, & inde rursus reuertenti latus texit. Gabinio secundo, Caucis gente germanica superatis, cognomen Caucium usurpare concessit. Equestres militias ita ordinauit, ut post cohortem, alam, post alam, tribunatum legionis daret: stipendiaq; instituit: & imaginariæ militiæ genus, quod uocatur supernumerum: quo absentes, & titulo' tenus fungerentur. Milites domus senatorias salutandi causa ingredi, etiã patrum decreto prohibuit. Libertinos, qui se pro equitibus Romanis agerent, publicauit. Ingratos, & de quibus patroni quererentur: reuocauit in seruitutẽ: aduocatisq; eorũ negauit, se aduersus libertos ipsorum ius dicturum. Cum'quidam ægra et affecta mancipia in insula Aesculapij tædio medendi exponerent: liberos esse sanxit: nec redire in ditionem domini, si conualuissent. quod siquis necare mallet quenquam, quàm exponere, cædis crimine teneri. Viatores ne per Italiæ oppida, nisi aut pedibus,

aut sella, aut lectica transirent, monuit edicto. Puteolis, & Hostiae singulas cohortes ad arcendos incendiorum casus collocauit. Peregrinae conditionis homines uetuit usurpare nomina duntaxat gentilitia. Ciuitatem Romanam usurpãtes in campo aesquilino securi percussit. Prouincias Achaiam, & Macedoniam, quas Tiberius ad curam suam transtulerat: senatui reddidit. Lycijs ob exitiabiles inter se discordias libertatem ademit. Rhodijs ad poenitentiam ueterum delictorum reddidit. Iliensibus, quasi Romanae gentis authoribus tributa in perpetuum remisit, recitata uetere epistola graeca Senatus PO. q; RO. Seleuco regi amicitiam, & societatem ita demum pollicentis, si consanguineos suos Ilienses ab omni onere immunes praestitisset. Iudaeos impulsore Christo assidue tumultuantes Roma expulit. Germanorum legatis in orchestra sedere permisit, simplicitate eorum, & fiducia motus, quod in popularia deducti, cum animaduertissent Parthos, & Armenios sedentes in senatu, ad eadem loca sponte transierant, nihilo deteriorem uirtutem, aut conditionem suam praedicantes. Dryudarum religionem apud Gallos dirae immanitatis, & tantum ciuibus sub Augusto interdictam penitus aboleuit. Contra, sacra Eleusinia etiam transferre ex Attica Romam conatus est. Templum quoque in Sicilia Veneris Erycinae uetustate collapsum, ut ex aerario PO. RO. reficeretur, author fuit. Cum regibus foedus in foro iecit, porca caesa, ac ue-

tere fecialium præfatione adhibita. Sed & hæc, & cætera, totumq; adeo ex parte magna principatum non tam suo quàm uxorum, libertorumq; arbitrio administrauit, talis ubique plerunq;, qualem esse eum aut expediret illis, aut liberet. Sponsas admodum adolescens duas habuit, Aemiliã Lepidam Augusti proneptem, Item Liuiam Medullinam, cui cognomen & Camillæ erat è genere antiquo dictatoris Camilli. Priorem, quod parentes eius Augustum offenderant, uirginem adhuc repudiauit. posteriorem ipso die, qui erat nuptijs destinatus, ex ualetudine amisit. Vxores deinde duxit Plantiam Herculanillam triumphali, & mox Aeliam Petinam consulari patre. Cum utraq; diuortium fecit. Sed cum Petina ex leuibus offensis, cum Herculanilla ob libidinum probra, & homicidij suspicionem. Post has Valeriam Messalinam Barbati Messalæ consobrini sui filiam in matrimonium accepit. Quam cum comperisset super cætera flagitia, atq; dedecora, C. Silio etiam nupsisse, dote inter auspices consignata, supplĩcio affecit. confirmauitq; pro concione apud prætorianos, quatenus sibi matrimonia male cederent, permansurum se in cœlibatu, ac nisi permansisset: non recusaturum confodi manibus ipsorum. Nec durare ualuit, quin de conditionibus continuo tractaret etiam de Petinæ, quam olim exegerat: deq; Lolliæ Paulinæ, quæ C. Cæsari nupta fuerat. Verum illecebris Agrippinæ Germanici fratris sui filiæ per ius osculi, & blanditiarũ occasiones pel-

lectus in amorem, subornauit proximo senatu, qui censerent cogendum se ad ducendum eam uxorem quasi Reip. maxime interesset: dandamq; caeteris ueniam talium coniugiorum, quae ad id tempus incesta habebantur. ac uix uno interposito die confecit nuptias, non repertis, qui sequerentur exemplum, excepto libertino quodam, & altero primipilari, cuius officium nuptiarũ & ipse cum Agrippina celebrauit. Liberos ex tribus uxoribus tulit: ex Herculanilla Drusum, & Claudiam: ex Petina Antoniam: ex Messalina Octauiã, & quẽ primo Germanicum, mox Britanicum cognominauit. Drusum Pompeium puberem amisit, piro per lusum in sublime iactato, & hiatu oris excepto strangulatum, cui & ante paucos dies filiam Seiani despondisset. Quo magis miror fuisse qui traderent, fraude à Seiano necatum. Claudiam ex liberto suo Botere conceptam, quamuis ante quintum mensem diuortij natã, aliq; coeptam, exponi tamẽ ad matris ianuam, & nudam iussit obijci. Antoniam Cn. Pompeio Magno, deinde Fausto Syllae nobilissimis iuuenibus, Octauiã Neroni priuigno suo collocauit, Syllano ante desponsatam. Britanicum uigesimo imperij die, inq; secundo consulatu natũ sibi paruulum etiamtum, & militibus pro concione manibus suis gestans, & plebi ꝑ spectacula gremio, aut ante se retinens assidue commendabat: fautisq; omnibus eum acclamantium turba prosequebatur. E generis Neronem adoptauit. Põpeium, atq; Syllanum non recusauit modo, sed & interemit.

Libertorum præcipue suspexit Posidem spadonem: quem etiam britanico triumpho inter militares uiros hasta pura donauit. Nec minus Felicem, quem cohortibus, & alis, prouinciæq; iudeæ præposuit, trium reginarum maritum. Et Harpocrã, cui lectica per urbem uehendi, spectaculáq; publice edendi ius tribuit. Ac super hos Polybium à studijs, qui sæpe inter duos COSS. ambulabat. Sed ante omnes Narcissum ab epistolis, & Pallantem à rationibus, quos decreto quoq; senatus non præmijs modo ingentibus, sed et quæstorijs, prætorijsq; ornamentis ornari libenter passus est. Tantum præterea acquirere, & rapere, ut quærente eo quondam de fisci exiguitate non absurde sit dictum, abundaturum si à duobus libertis in consortium reciperetur. His (ut dixi) uxoribusq; addictus, non principem se, sed ministrum egit. Compẽdio cuiusq; horum, uel etiam studio, ac libine, honores, exercitus, impunitates, supplicia largitus est. Et quidem insciens plerunque, & ignarus. Ac ne sigillatim minima quæq; enumerem, reuocatas libertates eius, iudicia rescissa, suppositos, aut etiam palàm immutatos datorum officiorum codicillos. Appium Syllanum consocerum suum, Iuliasq;, alteram Drusi, alteram Germanici filiam crimine incerto, nec defensione ulla data, occidit. Item Cn. Pompeium maioris filiæ uirum, & L. Syllanum minoris sponsum. Ex quibus Pompeius in concubitu dilecti adolescentuli confossus est. Syllanus abdicare se prætura ante IIII. Calen. Ia-

nuarias, moriq; initio anni coactus. Die ipso Claudij, & Agrippinae nuptiarum in quinque & XXX. senatores, trecentosq; amplius equites Ro. tanta facilitate animaduertit: ut de nece consularis uiri renuntiante Centurione factum esse, quod imperasset, negaret quicquam se imperasse, nihilo minus rem comprobaret, affirmantibus libertis, officio milites functos, quod adultionem imperatoris ultro procurrissent. Nam illud omnem fidem excesserit: quod nuptijs, quas Messalina cum adultero Silio fecerat: tabellas dotis ipse consignauerit, inductus quasi de industria simularentur, ad auertendum, transferendumq; periculũ, quod imminere ipsi per quaedam ostenta portenderetur.

Authoritas, dignitasq; formae non defuit uel stanti, uel sedenti, ac praecipue quiescenti. Nam & prolixo, nec exili corpore erat. Et specie, caniciéq; pulchra, opimis ceruicibus. Caeterum & ingredientem destituebant poplites minus firmi, & remisse quid uel serio agentem multa dehonestabant. Risus indecens, ira turpior, spumante rictu, humentibus naribus. plectra linguae titubantia, Caputq; tum semper, tum in quantulocunque actu uel maxime tremulum.

Valetudine sicut olim graui, ita princeps perprospera usus est, excepto stomachi dolore. Quo se correptum etiam de consciscenda morte cogitasse dixit. Conuiuia agita ui & ampla, & assidua, ac ferè patentissimis locis, ut plerunque sexcenteni simul discumberent.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Conuiuatus & super emissarium fucini lacus, ac penè submersus, cum emissa impetu aqua redundasset. Adhibebat omni cœnæ & liberos suos cum pueris, puellisq; nobilibus. qui more ueteri ad fulcra lectorum sedentes uescerentur. Conuiuæ, qui pridie scyphum aureum surripuisse existimabatur, reuocato in diem posterum calicem fictilem apposuit. Dicitur etiam meditatus edictum, quo ueniam daret, flatum, crepitumq; uentris in conuiuio emittendi. Cum periclitatum quendam præ pudore ex continentia reperisset. Cibi, uiniq; quocunque & tempore, & loco appetentissimus. Cognoscens quondam in Augusti foro, uictusq; nidore prandij, quod in maxima Martis æde Salijs apparabatur: deserto tribunali, ascendit ad sacerdotes, unaq; discubuit. Nec temere unquã triclinio abscessit, nisi distentus, ac madens, & ut statim supino, ac per somnum hianti pinna in os inderetur ad exonerandum stomachum. Somni breuissimi erat. Nam ante mediam noctem plerũq; uigilabat: ut tamen interdiu nonnunquam in iure dicendo obdormisceret: uixq; ab aduocatis de industria uocem augentibus excitaretur. Libidinis in fœminas profusissimæ, marium omnino expers. Alea studiosissime lusit. de cuius arte librum quoq; emisit. Solitus etiam in gestatiõe ludere, ita essedo, alueoq; adaptatis, ne lusus confunderetur. Sæuum, & sanguinarium natura fuisse magnis, minimisq; apparuit rebus. Tormenta quæstionum, pœnasq; parricidarum repræsentabat: exigebatq; coram.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Cum spectare antiq; moris supplicium Tyburi concupisset: & deligatis ad palum noxijs carnifex deesset: accitum ab urbe uesperam usq; operiri perseuerauit. Quocunq; gladiatorio munere, uel suo, uel alieno, etiam forte prolapsos iugulari iubebat, maxime retiarios, ut expirantium faciem uideret. Cũ par quoddam mutuis ictibus concidisset: cultellos sibi paruulos ex utroq; ferro in usum fieri sine mora iussit. Bestiarijs, meridianisq; adeo delectabatur: ut etiam prima luce ad spectaculum descenderet: & meridie dimisso ad prandium populo persederet: præterq; destinatos etiam leui, subitaq; de causa quosdam committeret de fabrorum quoq;, ac ministrorum, atq; id genus numero, si αὐτόματον uel pegma, uel quid tale aliud parum cessisset. Induxit & unum ex nomenclatoribus, sicut erat togatus. Sed nihil æque quàm timidus, ac diffidens fuit. Primis imperij diebus, quanquam (ut diximus) iactator ciuilitatis, neq; conuiuia inire ausus est, nisi ut spiculatores cum lanceis circunstarẽt: militesq; uice ministrorum fungerẽtur: neq; ægrũ quenquam uisitauit, nisi explorato prius cubiculo, culcitisq;, & stragulis prætentatis, & excussis: Reliquo autem tempore salutatoribus. Scrutatores semper apposuit, & quidem omnibus, et acerbissimos. Serò enim, ac uix remisit, ne fœminæ, prætextatiq; pueri, & puellæ contractarentur: et ne cuiuis comiti, aut librario calamariæ, & graphiariæ thecæ adimerẽtur. Motu ciuili, cum eum Camillus nõ dubitans etiam citra bellum posse terreri, contume-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

liosa, et minaci, & contumaci epistola cedere impe
rio iuberet: uitamq; otiosam in priuata re agere,
dubitauit, adhibitis principibus uiris, an obtempe
raret. Quasdam insidias temere delatas
adeo expauit, ut deponere imperium tentauerit.
Quodam (ut supra retuli) cum ferro circa sacrifi=
cantem se deprehenso, senatum per præcones pro-
pere conuocauit: lachrymisq;, & uociferatione mi
seratus est conditionem suam: cui nihil tuti usquã
esset, ac diu publico abstinuit. Messalinæ quoq; a-
morem flagrantissimum, non tam indignitate con
tumeliarum, quàm periculi metu, abiecit, cum adul
tero Silio acquiri imperium credidisset. Quo tem=
pore fœdum in modum trepidus ad castra confu-
git, nihil tota uia, quàm esset'ne sibi saluum impe-
rium, requirens. Nulla adeo suspicio, nullus
author tam leuis extitit: à quo non mediocri scru
pulo iniecto ad cauendum, ulciscendumq; compel=
leretur. Vnus ex litigatoribus, seductum in salu-
tatione affirmauit se uidisse per quietem occidi eum
à quodam. Deinde paulopost quasi percussorem
agnosceret: libellum tradentem aduersarium su-
um demonstrauit. Confestimq; is pro deprehenso
ad pœnam raptus est. Pari modo oppressum ferũt
Appium Syllanum: quẽ cum Messalina, & Nar
cissus conspirassent perdere, diuisis partibus, alter
ante lucem similis attonito patroni cubiculum irru
pit, affirmans somniasse se, uim ei ab Appio illa-
tam, altera in admiratione firmata, sibi quoq; ean
dem speciem aliquot iam noctibus obuersari retu=

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

lit. Nec multo post ex composito irrumpere Appius nuntiatus, cui pridie ad id temporis, ut adesset, præceptum erat, quasi planè repræsentaretur somni fides. Arcessi statim, ac mori iussus est. Nec dubitauit postero die Claudius ordinem rei gestæ perferre ad senatum, ac liberto gratias agere, quod pro salute sua etiam dormiens excubaret. Iræ, atq; iracundiæ conscius sibi, utranq; excusauit edicto. Distinxitq; pollicitus alteram quidem breuē, & innoxiam, alteram non iniustam fore. Hostiēsibus, quia sibi subeunti Tyberim scaphas non miserint obuiam, grauiter correptis, eaq; cum inuidia ut in ordinem se coactum conscriberet: repente tantummodo satisfacientibus ueniam dedit. Quosdam in publico parum tempestiue adeuntes manu sua repulit. Item scribam quæstorium, itemq; prætura functum senatorem inauditos, et innoxios relegauit: quod ille aduersus priuatum se intemperantius affuisset: hic in ædilitate inquilinos prædiorū suorum contra uetitum cocta uendentes multasset: uillicumq; interuenientem flagellasset. Qua de causa etiam coërcionem popinarum AEDIL. ademit. At ne stultitiā qdē suā reticuit: simulatamq; à se ex industria sub Caio, ꝙ aliter euasurus, peruenturusq; ad susceptam stationē non fuerit, qbusdam oratiunculis testatus est. Nec ante persuasit, ꝙ̄ intra breue tempus liber editus sit, cui index erat, μωρῶν ἐπανάστασις. Argumentū aūt stultitiā nemīnē fingere. Inter cætera in eo mirati sunt hoīes et obliuionē, et inconsyderātiā, uel, ut græce dicam,

μετεωρίαν καὶ ἀβλεψίαν. Occisa Messalina, paulo post quàm in triclinio decubuit: cur domina nõ ueniret, requisiuit. Multos ex ijs, quos capite dãnauerat, postero statim die et in consilium, et ad aleæ lusum admoueri iussit: & quasi morarentur, ut somniculosos per nuntium increpuit. Ducturus contra fas Agrippinam uxorem, nõ cessauit omni oratione filiam, & alumnam, & in gremio suo natam, atq; educatam prædicare. Asciturus in nomen familiæ Neronem, quasi parum reprehenderetur, quod adulto iam filio priuignum adoptaret: identidem diuulgauit neminem unquam per adoptionem familiæ Claudiæ insertum. Sermonis uero, rerumq; tantam sæpe negligentiam ostendit: ut nec quis, nec inter quos, quóue tempore, ac loco uerba faceret, scire ac cogitare existimaretur. Cum de lanijs, aut uinarijs ageretur, exclamauit
» in curia, Rogo uos, quis potest sine offula uiuere?
Descripsit abundantiam ueterũ tabernarum, unde solitus esset uinum olim et ipse petere. De quæstore quodã candidato inter causas suffragationis suæ posuit, quod pater eius frigidã ægro sibi aquã tempestiue dedisset. Inducta teste in senatu, hæc in
» quit, matris meæ liberta, & ornatrix fuit. Sed me
» patronum semper existimauit. Hoc ideo dixi, q
» quidam sunt adhuc in domo mea, qui me patro-
» num non putant. Sed et pro tribunali Hostiensibus quiddam publicæ orantibus, cum excanduisset, ni-
» hil habere se uociferatus est, quare eos demereatur, siquem alium, et se liberum esse. Nam illa eius

quotidiana, & planè omnium horarum, & momentorum erant, quid ego tibi theogonius uideor, & λογιότατος, multaq; talia etiam priuatis deformia necdum principi, neq; infacundo, neq; indocto, immo etiam pertinaciter liberalibus studijs dedito. Historiam in adolescentia hortante Tito Liuio, Sulpitio uero Flauo etiã adiuuãte scribere aggressus est. Et cum primum frequenti auditorio commisisset, ægre perlegit, refrigeratus sæpe à semetipso. Nam cum initio recitationis defractis compluribus subselliis obesitate cuiusdam risus exortus esset: ne sedato quidem tumultu temperare potuit, quin ex interuallo subinde facti reminisceretur, cachinnosq; reuocaret. In principatu quoq; & scripsit plurimũ: & assidue recitauit per lectorem. Initium autẽ sumpsit historiæ post cædem Cæsaris dictatoris. Sed et transit ad inferiora tempora, cœpitq; à pace ciuili. Cum sentiret neq; libere, neq; uere sibi de superioribus tradendi potestatem relictam, correctus sæpe & à matre & ab auia: prioris materiæ duo uolumina, posterioris unum & XL reliquit. Composuit & de uita sua octo uolumina magis inepte quàm ineleganter. Item Ciceronis defensionẽ aduersus Asinij Galli libros satis eruditam. Nouas etiam commentus est literas tres, ac numero ueterum quasi maxime necessarias addidit. De quarum ratione cum priuatus adhuc uolumen edidisset: mox princeps non difficulter obtinuit: ut in usu quoq; promiscuo essent. Extat talis scriptura in plerisq; libris, ac diurnis,

titulisq; operum. nec minore cura græca studia secutus est, amorem, præstantiamq; linguæ occasione omni professus. Cuidam barbaro græce ac latine differenti, cum utroq; inquit, sermone nostro sis peritus. Et in commendanda patribus conscriptis Achaia gratam sibi prouinciã ait cõmunium studiorum commercio. Ac sæpe in senatu legatis perpetua oratione respondit. Multum uero pro tribunali etiam heroicis locutus est uersibus. Quoties quidem hostem uel insidiatorem ultus esset: excubitori tribuno signum de more poscenti non temere aliud dedit, q̃ ἄνδρα ἐπαμύνασθαι, ὅτε τὶς πρότερος χαλεπαίνῃ. Deniq; & græcas scripsit historias θυῤῥενικῶν XX. χαρχηδονικῶν. VIII. Quarum causa ueteri Alexandriæ Musæo additum ex ipsius nomine, institutumq;, ut quotannis in altero θυῤῥενικῶν libri, in altero χαρχηδονικῶν diebus statutis uelut in auditorio recitarentur toti à singulis per uices. Sub exitu uitæ signa quædam nec obscura pœnitentis de matrimonio Agrippinæ, deq; Neronis adoptione dederat. Siquidem commemorãtibus libertis, ac claudantibus cognitionem, qua pridie quandam adulterij ream condemnauit: sibi quoq; in fatis esse iactauit omnia impudica, sed non impunita matrimonia. Et subinde obuium sibi Britanicum arctius complexus, hortatus est, ut cresceret: rationemq; à se omnium factorum acciperet græca insuper uoce prosecutus, ὁ ἔρος δ' ἐπείγεται. Cumq; impubi, teneroq; adhuc, quando statura permitteret, togam dare desti=

nasset, adiecit ut tandem PO. RO. uerum Cæsarē habeat. Non multóq; post testamentum etiam conscripsit, ac signis omnium magistratuum obsignauit. Prius igitur quàm ultra progrederetur, præuentus est ab Agrippina, quam præter hæc cō= sciam quoq; nec minus delatores multorum criminum arguebant. Et ueneno quidem occisum conuenit: ubi autem, & per quem dato, discrepat. Quidam tradunt, epulanti in arce cum sacerdotibus, per Halotum spadonem prægustatorem. Alij domestico conuiuio, per ipsam Agrippinam, quæ boletum medicatum auidissimo ciborum talium obtulerat. Etiam de subsequentibus diuersa fama est. Multi statim hausto ueneno obmutuisse aiunt, excruciatúmq; doloribus nocte tota, defecisse propè lucem. Nonnulli inter initia consopitum, deinde cibo affluente euomuisse omnia: repetitúmq; toxico, incertum pulti ne addito, cum uelut exhaustum refici cibo oporteret, an immisso per clystere, ut quasi abundantia laboranti etiam hoc genere egestionis subueniretur. Mors eius cælata est, donec circa successorem omnia ordinarentur. Itaq; & quasi pro ægro adhuc uota suscepta sunt: & inducti per simulationem comœdi, qui uelut desyderantem oblectarent. Excessit III Idus Octobris Asinio Marcello, Acilio Auiola COSS. LXIIII. ætatis, imperij. XIIII anno. Funeratúsq; est solenni principum pompa, & in numerum deorum relatus. Quē honorē à Nerone destitutū, abolitúmq;, recepit mox per Vespasianū.

Præsagia mortis eius præcipua fuerunt, Exortus crinitæ stellæ, quam cometem uocant. Tactumq; de cœlo monumentum Drusi patris. Et quod eodem anno ex omnium magistratuū genere pleriq; mortem obierant. Sed nec ipse ignorasse, aut dissimulasse ultima uitæ suæ tempora uidetur aliquot qdem argumentis. Nam & cum COSS. designaret, neminem ultra mensem, quo obijt, designauit: & in senatu, cui nouissime interfuit, multum ad concordiam liberos suos hortatus, utriusq; ætatem suppliciter patribus commendauit. Et in ultima cognitione pro tribunali accessisse se ad finem mortalitatis quāquam abominantibus, qui audiebant semel atq; iterum pronuntiauit.

C. SVETONII TRANQVILLI NERO CLAVDIVS CAESAR.

e X gente Domitia duæ familiæ claruerunt, Ciluinorum, et Aenobarborum. Aenobarbi authorem originis, itemq; cognominis habent L. Domitium, cui rure quondam reuertēti iuuenes gemini augustiore forma ex occursu imperasse traduntur: nuntiaret senatui, ac populo uictoriam, de qua incertum adhuc erat. Atq; in fidem maiestatis adeo permulsisse malas, ut è nigro rutilum, æriq; assimilē capillum redderent: Quod insigne mansit & in posteris eius, ac magna pars rutila barba fuerunt.

Functi

Functi autem consulatibus VII triumpho, censu-
ráq; duplici, & inter patricios allecti perseuera-
uerunt omnes in eodem cognomine. Ac ne præno
mina quidem ulla, præterquam Cnei, & Lucij
usurparunt. Eaq; ipsa notabili uarietate, modo cõ
tinuantes ununquodq; per trinas personas, mo-
do alternantes per singulas. Nam primum, secun-
dumq;, ac tertium Aenobarborum Lucios, rursus
sequentes tres ex ordine Cneos accepimus. Reliquos
non nisi uicissim, tum Lucios, tum Cneos. Plures è
familia cognosci referre arbitror, quo facilius ap-
pareat ita degenerasse à suorum uirtutibus Nero,
ut tamen uitia cuiusq; quasi tradita, & ingenita
retulerit. Vt igitur paulo altius repetam,
Atauus Cn. Domitius in tribunatu PONT. offen
sior, quod alium quàm se in patris sui locum co-
optassent: ius sacerdotum subrogandorum à colle-
gijs ad populum transtulit: ac in consulatu Allo-
brogibus, Aruernisq; superatis, elephanto per pro-
uinciam uectus est turba militum, quasi inter solen
nia triumphi prosequente. In hunc dixit Licinius
Crassus orator, non esse mirandum, quod æneam
barbam haberet, cui os ferreum, cor plumbeum
esset. Huius filius prætor Cæsarem abeuntem con-
sulatu, quẽ aduersus auspicia, legesq; gessisse existi-
mabatur: ad disquisitionem, senatus uocauit. Mox
COS. imperatorem ab exercitibus gallicis retrahe
re tentauit. Successorq; ei per factionem nominatus
principio ciuilis belli ad Corfiniũ captus est. Vnde
dimissus Massilienses obsidione laborantes cum ad-

uentu suo confirmasset, repente destituit. acieq; demum pharsalica occubuit, uir neq; satis constans, & ingenio truci. In desperatione rerum mortem timore appetitam, ita expauit, ut haustum uenenum pœnitentia euomuerit: medicumq; manumiserit, quod sibi prudens, ac sciens minus noxium temperasset. Consultante autem Cn. Pompeio de medijs, ac neutram partem sequentibus, solus censuit hostium numero habendos. Reliquit filium omnibus gentis suæ proculdubio præferendum. Is inter conscios cæsarianæ necis (quanquam insons) damnatus lege pedia, cum ad Cassium, Brutumq; se propinqua sibi cognatione coniunctos contulisset: post utriusque interitum classem olim commissam retinuit. Auxit etiam, nec nisi partibus ubiq; profligatis. M. Antonio sponte, & ingentis meriti loco tradidit, solusq; omnium ex ijs, qui pari lege damnati erant: restitutus in patriam amplissimos honores percucurrit: ac subinde redintegrata dissensione ciuili, eidem Antonio legatus delatam sibi summam imperij ab ijs, quos Cleopatræ pudebat, neq; suscipere, neq; recusare fidenter propter subitam ualetudinem ausus transit ad Augustum: & in diebus paucis obijt nonnulla & ipse infamia aspersus. Nam Antonius eum desyderio amicæ Seruiliæ naidis transfugisse iactauit.

Ex hoc Domitius nascitur. Quem emptorem familiæ, pecuniæq; in testamento Augusti fuisse, mox uulgo notatum est. Nō minus aurigādi arte in adolescentia clarus, quàm deinde ornamentis triūpha-

libus ex Germanico bello. Verum arrogans profusus, immitis CENS. L. Plancum uia sibi deccedere AEDIL. coëgit: præturæ, consulatusq; honore Equites Ro. matronasq; ad agendum mimum produxit in scœnam. uenationes & in Circo, & in omnibus urbis regionibus dedit. Munus etiam gladiatoriũ: sed tanta sæuitia, ut necesse fuerit Augusto clàm frustra monitum edicto coërcere.

Ex Antonia maiore patrem Neronis procreauit omni parte uitæ detestabilem. Siquidem comes ad orientem C. Cæsaris iuuenis occiso liberto suo, quod quantum potare iubebatur, recusarat, dimissus è cohorte amicorum nihilo modestius uixit. Sed & in uiæ Appiæ uico repente puerum citatis iumentis, haud ignarus obtriuit. Et Romæ, medio foro cuidam equiti Ro. liberius iurganti oculum eruit. Perfidiæ uero tantæ, ut non modo argentarios pretijs rerum coëmptarum, sed & in prætura mercede palmarum aurigarios fraudauerit. Notatus ob hæc & sororis ioco. Querẽtibus dominis factionum, repræsentanda præmia in posterum sanxit. Maiestatis quoq;, & adulteriorum, incestiq; cum sorore Lepida sub excessu Tiberij reus mutatione temporum euasit. Decessitq; Pyrgis morbo aquæ intercutis, sublato filio Nerone ex Agrippina Germanico genita. Nero natus est ante nouem menses, quàm Tiberius excessit XVIII. Calen. Ianuarias iam tum quidem exoriente Sole penè, ut radijs prius, quàm terra contingeretur. De genitura eius statim multa, & formidolosa

multis coniecturantibus. Præsagio fuit etiam Domitij patris uox inter gratulationes amicorum negantis, quicquam ex se, & Agrippina nisi detestabile, & malo publico nasci potuisse. Eiusdem futuræ infelicitatis signum euidens die lustrico extitit. Nam C. Cæsar rogante sorore, ut infanti, quod uellet nomen daret, intuens Claudium patruum suũ, à quo mox principe Nero adoptatus est: eius se dixit dare, neq; ipse serio, sed per iocum, & aspernãte Agrippina, quod tum Claudius inter ludibria aulæ erat. Trimulus patrem amisit. Cuius ex parte tertia hæres ne hanc quidem integram cepit: correptis per cohæredem Caium uniuersis bonis, & subinde matre etiam relegata penè inops, atq; egens apud amitam Lepidam nutritus est, sub duobus pædagogis saltatore, atq; tonsore. Verum Claudio imperium adepto, non solum paternas opes recuperauit: sed & Crispi Passieni uictrici sui hæreditate ditatus est. Gratia quidem, & potentia reuocatæ, restitutæq; matris usq; eo floruit, ut emanaret in uulgus, missos à Messalina uxore Claudij, qui eum meridiantem quasi Britanici æmulum strangularent. Additum fabulæ, & eosdem dracone è puluino se proferente conterritos refugisse. Quæ fabula exorta est deprehensis in lecto eius circum ceruicalia serpentis exuuijs. Quas tamen aureæ armillæ ex uolũtate matris inclusas dextro brachio gestauit aliquandiu, ac tædio tandem maternæ memoriæ abiecit: rursusq; extremis suis rebus frustra requisiuit. Tener adhuc nec dum

matura pueritia circensibus ludis, Troiam constantissime, fauorabiliterq; lusit. Vndecimo aetatis anno a Claudio adoptatus est. Anneoq; Senecae iam tunc senatori in disciplina traditus. Ferunt Senecam proxima nocte uisum sibi per quietem C. Caesari praecipere, & fidem somnio Nero breui fecit, prodita immanitate naturae quibus primum potuit experimentis. Nanq; Britanicum fratrem, quod se post adoptionem Aenobarbum ex consuetudine salutasset: ut subdititium apud patrem arguere conatus est. Amitam etiam Lepidam ream testimonio coràm afflixit gratificans matri, à qua rea premebatur. Deductus in forum tiro, populo congiarium, militi donatiuum proposuit: indictaq; decursione praetorianis, scutum sua manu praetulit: exinde patri gratias in senatu egit. Apud eundem COS. pro Bononiensibus latine, pro Rhodijs, atque Iliensibus graece uerba fecit. Auspicatus est & iurisdictionem Praefec. urbis, atq; latinarum, celeberrimis patronis, non translatitias, ut assolet, & breues, sed maximas, plurimasq; postulationes, certatim ingerētibus, quamuis interdictū à Claudio esset. Nec multo post duxit uxorem Octauiam. Ediditq; pro Claudij salute circenses, & uenationem. Septendecim natus annos, ut de Claudio palàm factum est, inter horam sextam, septimamq; processit ad excubitores. Cum ob totius diei diritatem non aliud auspicandi tempus accommodatius uideretur: proq; palatij gradibus imperator consalutatus lectica in castra, & inde raptim

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

appellatis militibus in curiam delatus est. Discessit iam uesperi ex immensis, quibus cumulabatur, honoribus, tantum patris patriæ nomine recusato propter ætatem. Orsus hinc à pietatis ostentatione Claudium apparatissimo funere elatum laudauit, consecrauitq;. Memoriæ Domitij patris, honores maximos habuit. Matri summam omnium rerum publicarum, priuatarumq; permisit. Primo etiam imperij die signum excubanti tribuno dedit optimam matrem, ac deinceps eiusdem sæpè lectica per publicum simul uectus est. Antium coloniam deduxit, ascriptis ueteranis è prætorio, additisq; per domicilij translationem ditissimis primipilarium, ubi & portum operis sumptuosissimi fecit. Atque, ut certiorem adhuc indolem ostenderet: ex Augusti præscripto imperaturum se professus, neque liberalitatis, neque clementiæ, nec comitatis quidem exhibendæ ullam occasionē omisit. Grauiora uectigalia aut aboleuit, aut minuit. Præmia delatorum papiæ legis ad quartas redegit, diuisis populo uiritim quadragenis nummis. Senatorum nobilissimo cuiq;, sed à re familiari destituto annua salaria, & quibusdam quingena constituit. Item prætorianis cohortibus frumentum, mēstruumq; gratuitum. Et cum de supplicio cuiusdam capite damnati, ut ex more subscriberet, admoneretur: quàm uellem inquit, nescire literas. Omnes ordines subinde memoriter salutauit. Agenti senatui gratias respondit, cum meruero. Ad campestres exercitationes suas admisit & plebem.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Declamauitq; sæpius publice. Recitauit & carmina non modo domi, sed in theatro tanta uniuersorum lætitia, ut ob recitationem supplicatio decreta sit: eaq; pars carminum aureis literis Ioui capitolino dicata. Spectaculorum plurima, & uaria genera edidit, iuuenales, circenses, scenicos ludos, gladiatorium munus. Iuuenalibus senes quoq; consulares, anusq; matronas recepit ad lusum. Circensibus loca equiti secreta a cæteris tribuit. Cómisitq; etiam camelorum quadrigas ludis, quos pro æternitate imperij susceptos appellari maximos uoluit. Ex utroq; ordine, & sexu pleriq; ludicras partes sustinuerunt. Notissimus eques Rom. elephanto supersedens per catadromum decucurrit. Inducta est Afranij togata, quæ incendiũ scribitur: concessúmq;, ut scenica, ardentis domus supellectilẽ diriperent: ac sibi haberent. Sparsa & populo nussilia omnium rerum per omnes dies singula quotidie millia. Auiũ cuiusq; generis multiplex penus, tesseræ frumentariæ, uestis, aurum, argentum, gemmæ, margaritæ, tabulæ pictæ, mancipia, iumenta, atque etiam mansuetæ feræ, nouissime, naues, insulæ, agri. Hos ludos spectauit ex proscenij fastigio, munere, quod in amphitheatro ligneo, in regione martij campi intra anni spatium fabricato dedit. neminem occidit ne noxiorum quidem. Exhibuit autem ad ferrum etiam quadringentos senatores, sexcentosq; equites Ro. & quosdam fortunæ, atq; existimationis integræ, ex iisdem ordinibus, confectoresq; ferarum, & uaria arenæ muni-

steria. Exhibuit & naumachiam marina aqua innantibus belluis. Item pyrrhicas quasdam è numero epheborum, quibus post editam operam diplomata ciuitatis Romanæ singulis obtulit. Inter pyrrhicarum argumenta, taurus Pasiphaën in ligneo iuuencæ simulachro abditam iniit: ut multi spectantium crediderunt. Icarus primo statim conatu iuxta cubiculum eius decidit: ipsumq; cruore respersit. Nam perraro præsidere, cæterum accubans primum paruis foraminibus, deinde toto podio adaperto spectare consueuerat. Instituit & quinquennale certamen primus omnium Romæ more græco triplex, musicum, gymnicum, equestre, quod appellauit Neronia. Dedicatisq; thermis, atq; gymnasio, Senatui quoque, & equiti oleum præbuit. Magistros tot certamini præposuit consulares sorte, sede prætorum. Deinde in orchestram, senatumq; descendit: & orationis quidem, carminisq; latini coronam, de qua honestissimus quisque contenderat: ipsorum consensu concessam sibi recepit. Citharæ autem à iudicibus ad se delatam adorauit: ferriq; ad Augusti statuam iussit. Gymnico, quod in Septis edebat, inter buthysiæ apparatum, barbam primam posuit: conditamq; in auream pyxidem, & pretiosissimis margaritis adornatam capitolio consecrauit. Ad athletarum spectaculum inuitauit & uirgines uestales: quia olympiæ quoque Cereris sacerdotibus spectare conceditur.

Nō immerito inter spectacula ab eo edita Tyridatis in urbē introitum retulerim. Quem Armeniæ

regem magnis pollicitationibus ſolicitatum, cum deſtinato per edictum die oſtenſurus populo propter nubilium diſtuliſſet: produxit quo opportuniſſime potuit diſpoſitis circa fori templa armatis cohortibus curuli reſidens apud roſtra triumphantis habitu, inter ſigna militaria, atq; uexilla, & primo per deuexum pulpitum ſubeuntem admiſit ad genua, alleuatumq́; dextra exoſculatus eſt. Dein precanti tiara deducta, diadema impoſuit. Verba ſupplicis interpretata prætorio uiro multitudini pronuntiante. Perductum in theatrum, ac rurſus ſupplicantem iuxta ſe latere dextro collocauit. Ob quæ imperator conſalutatus, laurea in capitolium lata. Ianum geminum clauſit tam nullo q̃ reſiduo bello. Conſulatus quatuor geſſit, primum bimeſtrem, ſecundum & nouiſſimũ ſemeſtres, tertium quadrimeſtrem, medios duos continuauit: reliquos inter annua ſpatia uariauit. In iuriſdictione poſtulatoribus niſi ſequenti die, ac per libellos non temere reſpondit. In cognoſcendo, morẽ eum tenuit, ut continuis actionibus omiſſis, ſingulatim quæq; per uices ageret. Quoties autem ad conſultandum ſederet, neq; in commune quicquam, neq; propalàm deliberabat: ſed & conſcriptas ab uno quoq; ſententias tacitus, ac ſecretò legens, quid ipſi libuiſſet, perinde, atq; pluribus idẽ uideretur: pronuntiabat. In curiam libertinorum filios diu non admiſit: admiſſisq́; à prioribus principibus honores denegauit. Candidatos, qui ſupra numerũ eſſent, in ſolatium dilationis, ac more legionibus

Suetonius

præposuit. Consulatum in senos plerunq; menses dedit. Defunctoq; circa Calen. Ianuarij, altero e COSS. neminem substituit, improbans exemplũ uetus Caninij Rebuli uno die consulis. Triumphalia ornamenta etiam quæstoriæ dignitatis, & non nullis ex equestri ordine tribuit: nec utiq; de causa militari, sed et de quibusdam rebus. Orationes ad senatum missas præterito quæstoris officio p COS. plerunq; recitabat. Formam ædificiorum urbis nouam excogitauit, & ut ante insulas, ac domos porticus essent: de quarum solarijs incendia arcerentur: easq; sumptu suo extruxit. Destinarat etiam hostiatenus mœnia promouere: atq; inde fossa mare ueteri urbi inducere. Multa sub eo & animaduersa seuere, & coërcita, nec minus instituta. Adhibitus sumptibus modus. publicæ cœnæ ad sportulas redactæ. Interdictum, nequid in popinis cocti præter legumina, aut olera ueniret: cum antea nullũ non obsonij genus proponeretur. Afflicti supplicijs Christiani genus hominum superstitionis nouæ, ac maleficæ. Vetiti quadrigariorum lusus: quibus inueterata licentia passim uagantibus fallere, ac furari per iocum ius erat. Pantomimorum factiones cum ipsis simul relegatæ.

Aduersus falsarios tunc primum repertum, ne tabulæ nisi pertusæ, ac ter lino per foramina traiecto obsignarentur. Cautum, ut in testamentis primæ duæ ceræ testatorum modo nomine inscripto uacuæ signaturis ostenderentur. Ac nequis alieni testamenti scriptor legatum sibi ascriberet. Item ut

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

litigatores pro patrocinijs certam, iustamq; mercedem, pro subsellijs nullam omnino darent, præbẽte ærario gratuita. utq; rerum actu ab ærario causæ ad forum, ac recuperatores transferrentur: & ut omnes appellationes à iudicibus ad Senatum fierent. Augendi, propagandiq; imperij nec uoluntate ulla, neq; spe motus unquam, etiã ex Britania deducere exercitum cogitauit. Nec nisi uerecundia, ne obtrectare parentis gloriæ uideretur, destitit. Ponti modo regnum concedente Polemone, item alpium, defuncto Cottio in prouinciæ formam redegit. Peregrinationes duas omnino suscepit, Alexandrinam, & Achaicam, sed Alexandrinam ipso profectionis die destitit, turbatus simul religione, ac periculo. Nam cum circuitis templis in æde Vestæ resedisset: consurgenti ei primum lacinia obhæsit. Deinde tanta coorta caligo est, ut despicere non posset. In Achaia isthmum perfodere aggressus, prætorianos pro concione ad inchoandum opus cohortatus est, tubáq; signo dato, primus rastello humum effodit: & corbulæ congestam humeris extulit. Parabat & ad caspias portas expeditionem, conscripta ex italicis senum pedum tironibus noua legione, quam magni Alexandri phalangem appellabat.. Hæc partim nulla reprehensione, partim etiam non mediocri laude digna in unũ contuli: ut secernerẽ à probris, ac sceleribus eius, de qbus de hinc dicam. Inter cæteras disciplinas pueritiæ tpe imbutus et musica: statim ut ĩperiũ adeptus est

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Terpnum Citharœdum uigentem tunc præter alios accersijt: diebusq; continuis, post cœnam canenti in multam noctem assidens, paulatim & ipse meditari, exerceriq; cœpit. Neq; eorum quicquam omittere, quæ generis eius artifices uel conseruandæ uocis causa, uel augendæ factitarent. Sed & plumbeam chartham supinus pectore sustinere, & clystere, uomituq; purgari, & abstinere pomis, cibisq; officientibus, donec blandiente profectu (quanquam exiguæ uocis & fuscæ) prodire in scœnam concupijt: subinde inter familiares græcum prouerbium iactans, occultæ musicæ nullum esse respectum. Et prodijt Neapoli primum, ac ne concusso quidē repēte motu terræ theatro ante cantare destitit, quàm inchoatum absolueret νόμον. Ibidem sæpius & per complures cantauit dies, sumpto etiam ad reficiendam uocem breui tempore, impatiens secreti à balneis in theatrum transijt: mediáq; in orchestra frequente populo epulatus, si paulum subbibisset aliquid se suffertim tinniturū græco sermone promisit. Captus autem modulatis Alexandrinorum laudationibus, qui de nouo commeatu Neapolim confluxerant: plures Alexandria euocauit. Neq; eo segnius adolescentes equestris ordinis, & V. amplius millia è plebe robustissimæ iuuentutis undiq; elegit. Qui diuisi in factiones plausuum genera condiscerent (bombos, & imbrices, et testas uocabant) operamq; nauarent. Cantanti sibi insignes pinguissima coma, et excellentissimo cultu pueri, ac non sine annulo læuis, quorum duces quadragena

millia HS merebant. Cum magni æſtima-
ret cantare, etiam Romæ Neroneũ agona ante præ
ſtitutam diem reuocauit. Flagitantibusq́; cunctis cœ
leſtem uocem reſpondit quidem in hortis ſe copiam
uolentibus facturum. Sed adiuuante uulgi preces
etiã ſtatione militum, quæ tunc excubabat, repræ
ſentaturum ſe pollicitus libens, ac ſine mora nomẽ
ſuum in albo profitentium Citharœdorum iuſſit
aſcribi: ſorticulaq́; in urnam cum cæteris demiſ-
ſa intrauit ordine ſuo, ſimulq; præfecti prætorij ci-
tharam ſuſtinentes, poſt tribuni militum, iuxtaq́;
amicorum intimi. Vtq; conſtitit peracto principio
Nioben ſe cantaturum per Cluuium Rufum conſu
larem pronuntiauit: & in horam ferè decimam
perſeuerauit: coronamq́; eam & reliquam certa-
minis partem in annum ſequentem diſtulit: ut ſæ-
pius canendi occaſio eſſet. Quod cum tardum uide
retur: non ceſſauit identidem ſe publicare. Non du
bitauit etiam in priuatis ſpectaculis operam inter
ſcenicos dare. Quodam prætorum HS decies offe-
rente. Tragœdias quoq; cantauit perſonatus heroũ,
deorumq́;. Item heroidum, ac dearum perſonis ef-
fictis ad ſimilitudinem oris ſui, & fœminæ pro-
ut quãq; diligeret. Inter cætera cantauit Canacem
parturientẽ, Oreſtem matricidam, Oedipodem ex-
cæcatum, Herculem inſanum. In qua fabula fama
eſt tirunculum militem poſitum ad cuſtodiam adi-
tus, cum eum ornari, ac uinciri cathenis, ſicut argu
mentum poſtulabat, uideret, accurriſſe ferendæ
opis gratia. Equorum ſtudio uel præci-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

pue ab ineunte ætate flagrauit, plurimusq; illi sermo, quanquam uetaretur, de Circensibus erat. & quondam tractum prasinum agitatorem inter condiscipulos querens obiurgante pædagogo, de Hectore se loqui ementitus est. Sed cum inter initia imperij eburneis quadrigis quotidie in abaco luderet: ad omnes etiam mimos Circenses secessu commeabat, primo clàm, deinde propalàm, ut nemini dubium esset eo die utiq; affuturum. Neq; dissimulabat, uelle se palmarum numerũ ampliare, Quare spectaculum multiplicatis missibus in serum protrahebatur, ne dominis quidem iam factionum dignantibus nisi ad totius diei cursum greges ducere. Mox & ipse aurigare, atq; etiã spectari uoluit sæpius: positoq; in hortis inter seruitia, & sordidam plebem rudimento, uniuersorum se oculis in circo maximo præbuit, aliquo liberto mittente mappã, unde magistratus solent. Nec contentus harum artium experimenta Romæ dedisse, Achaiam (ut diximus) petit hinc maxime motus. Instituerant ciuitates, apud quas musica agones edi solent, omnes citharœdorum coronas ad ipsum mittere. Eas adeo grate recipiebat: ut legatos, qui pertulissent, non modo primos admitteret: sed etiã familiaribus epulis interponeret. À quibusdam ex his rogatus: ut cantaret super cœnã, exceptusq; effusius, solos scire audire græcos, solosq; se, & studijs suis dignos ait. Nec profectione dilata, ut primum Casiopen traiecit, statim ad aram Iouis Cassii cantare auspicatus est. Certamina deinceps obijt omnia. Nam

& quæ diuersissimorum temporum sunt, cogi
in unum annum quibusdam etiam iteratis iussit.
Olympiæ quoque præter consuetudinem musicum
agona commisit. Ac, nequid circa hæc occupa-
tum auocaret, detineret'ue, cum præsentia eius
urbicas res egere à liberto Helio admoneretur: re-
» scripsit his uerbis. Quãuis nunc tuum consi-
» lium sit, & uotum, me celeriter reuerti, tamen sua
» dere, & optare potius debes, ut Nerone dignus re-
» uertar. Cantante eo, nec necessaria q̃dem causa
excedere theatro licitum erat. Itaq; & enixæ quæ
dam in spectaculis dicuntur: & multi tædio au-
diendi, laudandiq; clausis oppidorũ portis, aut fur-
tim desiluisse de muro, aut morte simulata funere
elati. Quam autem trepide, anxieq; certauerit:
quanta aduersariorum æmulatione, quo metu iu-
dicum uix credi potest. Aduersarios quasi planè
conditionis eiusdem obseruare, captare, infamare
secretò nonnunquam, ex occursu maledictis inces-
sere, ac siqui arte præcellerent, corrumpere etiam
solebat. Iudices autem prius, quàm inciperet, re-
uerentissime alloquebatur, omnia se facienda fecis-
se, sed euentum in manu esse fortunæ. Illos ut sa-
pientes, & doctos uiros fortuita debere excludere,
atq; ut auderet hortantibus æquiore animo recede-
bat. ac ne sic quidem sine solicitudine taciturnita-
tem, pudoremq; quorundam pro tristitia, ac mali-
gnitate arguens, suspectosq; sibi dicens.

In certando uero ita legi obediebat, ut nunquam
excreare ausus sudorem quoq; frontis brachio de-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

tergeret: atq; etiam in quodam tragico actu, cum elapsum baculum cito resumpsisset, pauidus & metuens, ne ob delictum certamine summoueretur, nõ aliter confirmatus est, quàm adiurante hypocrita non animaduersum id inter exultationes, succlamationesq; populi. Victorem autem seipse pronuntiabat. Qua de causa & praeconio ubiq; contendit. Ac ne cuius alterius hieronicarum memoria, aut uestigium extaret usquam, subuerti, et unco trahi, abijciq; in latrinas omnium statuas, & imagines imperauit. Aurigauit quoq; plurifariã. Olympijs uero etiã decemiugem, quamuis idipsum in rege Mithridate carmine quodam suo reprehendisset. Sed excussus curru, ac rursus repositus cum perdurare non posset, destitit ante decursum, nec eo secius coronatus est. Decedens deinde prouinciã uniuersam libertate donauit: simulq; iudices ciuitate romana, & pecunia grãdi, Quae beneficia è medio stadio istmiorũ die sua ipse uoce pronũtiauit. Reuersus è Graecia Neapolim, quod in ea primum artẽ protulerat, albis equis introijt disiecta parte muri, ut mos Hieronicarũ est. Simili modo Antium, inde Albanum, inde Romam. Sed & Romam eo curru, quo Augustus olim triumphauerat, & in ueste purpurea, distinctaq; stellis aureis chlamyde, coronamq; capite gerẽs olympicã, dextra manu pythiam, praeeunte pompa caeterarũ, cum titulis, ubi, & quos, quo cantionum, quóue fabularũ argumẽto uicisset, sequentibus currum ouantium ritu plausoribus, augustianos, militesq; se triũphi eius, clamitantibus.

mitantibus. Dehinc diruto circi maximi arcu, per
uelabrum, forumq;, palatium, & Apollinem pe-
tijt. Incedenti passim uictimæ cæsæ sparso per ui
as identidem croco, ingestæq; aues, ac lennisci, &
bellaria. Sacras coronas in cubiculis circum le-
ctos posuit. Item statuas suas citharœdico habitu.
Qua nota etiā nummum percussit. Ac post hæc tan-
tum abfuit à remittendo, laxandoq; studio, ut con
seruandæ uocis gratia, neq; milites unquam nisi ab
sens, aut alio uerba pronuntiante appellaret: neq;
quicquam serio iocoúe egerit, nisi astante phona-
sco, q̄ moneret, parceret arterijs: ac sudariū ad os
applicaret: multisq; uel amicitiam suam obtulerit:
uel simultatem īdixerit, prout quisq; se magis par
cius'ue laudasset. Petulantiam, libidinem, lu
xuriam, auaritiam, crudelitatem sensim quidem
primo & occulte, uelut iuuenili errore exercuit:
sed ut tunc quoq; dubium nemini foret, naturæ illa
uitia non ætatis esse. Post crepusculum statim ar-
repto pileo, uel galero popinas inibat: circumq; ui-
cos uagabatur ludibundus, nec sine pernicie ta-
men. Siquidem redeuntes à cœna uerberare, ac re
pugnantes uulnerare, cloacisq; demergere assue-
rat. Tabernulas etiam effringere, & expilare,
quintana domi constituta, ubi partæ, & ad licita
tionem diuidendæ prædæ pretium assumeretur.
Ac sæpe in eiusmodi rixis oculorum, & uitæ pe
riculum adijt à quodam laticlauio: cuius uxorem
attrectauerat, propè ad necem cæsus. Quare nun
quā postea publico se illud horæ sine tribunis cō-

misit, procul & occulte subsequentibus. Interdiu quoque clàm gestatoria sella delatus in theatrum seditionibus pantomimorum ex parte prosceny superiori signifer simul, ac spectator aderat. Et cum ad manus uentum esset: lapidibusq;, & subselliorũ fragminibus decertaretur: multa et ipse iecit in populum, atque etiam prætoris caput consauciauit.

Paulatim uero inualescentibus uitijs iocularia, & latebras omisit: nullaq; dissimulandi cura, ad maiora palàm erupit. Epulas è medio die ad mediam noctem protrahebat, refotus sæpius calidis piscinis, ac tempore æstiuo niuatis. Cœnitabatq; nonnunquam & in publico naumachia præclusa, uel Martio campo, uel Circo maximo, inter scortorum totius urbis, Ambubaiarumq; ministeria. Quoties Hostiam Tyberi deflueret, aut baianum sinum prænauigaret, dispositæ per litora, & ripas diuersoriæ tabernæ parabantur, insignes ganeæ, & matronarum institorum loco passim inuitantium, atque hinc inde orantium, ut appelleret. Indicebat & familiaribus cœnas, quorum uni mellita quadragies HS constiterunt: alteri pluris aliquanto rosaria. Super ingenuorum proagogia, & nuptarum concubinatus, uestali uirgini Rubriæ uim intulit. Acten libertam paulum abfuit, quin iusto matrimonio sibi coniungeret summissis consularibus uiris, qui regio genere ortam peierarent. Puerum Sporum ex sectis testibus, etiã in muliebrem naturam transfigurare conatus est, cum dote, & flammeo persolenni nuptiarum celeberrimo

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

officio deductum ad se pro uxore habuit. Extatq; » cuiusdam non inscitus iocus, bene agi potuisse cum » rebus humanis, si Domitius pater talem habuisset » uxorem. Hunc Sporum augustarum ornamentis excultum, lecticaq; uectum, & circa conuentus, mercatusq; Graeciae, ac mox Romae circa sigillaria comitatus est, identidem exosculans. Nã matris concubitum appetisse, & ab obtrectatoribus eius, ne ferox, atq; impotens mulier, & hoc genere gratiae praeualeret, deterritum nemo dubitauit: utiq; postquam meretricem, quam fama erat Agrippinae simillimam, inter concubinas recepit. Olim etiam quoties lectica cum matre ueheretur, libidinatum incestae, ac maculis uestis proditum affirmant.

Suam quidem pudicitiam usqueadeo prostituit: ut contaminatis pene omnibus membris, nouissime quasi genus lusus excogitaret: quo ferae pelle contectus emitteretur e cauea, uirorumq;, ac foeminarũ ad stipem deligatorum inguina inuaderet. Et cum affatim desaeuisset, conficeretur a Doryphoro liberto, cui etiam sicut ipsi Sporus, ita ipse denupsit, uoces quoque, & eiulatus uim patientium uirginum imitatus. Ex nonnullis comperi, persuasissimũ habuisse eum, neminem hominem pudicum, aut ulla corporis parte purum esse, uerum plerosq; dissimulare uitiũ, & calliditate obtegere. Ideoq; professis apud se obscoenitatẽ, caetera quoq; cõcessisse delicta.

Diuitiarũ & pecuniae fructum non alium putabat, quàm profusionẽ, sordidos, ac deparcos esse, quibus ratio impensarũ cõstaret, praelautos: uereq;

magnificos, qui abuterentur, ac perderent. Laudabat, mirabaturq; auunculum Caium nullo magis nomine, quã quod ingentes à Tiberio relictas opes in breui spatio prodegisset. Quare nec largiendi, nec absumendi modum tenuit. In Tirydatem, quod uix credibile uideatur, octingenta numũm millia diurna erogauit: abeuntiq; super HS milies cõtulit. Menecratem citharœdum, & Spectillum mirmillonem triũphalium uirorum patrimonijs, ædibusq; donauit. Cercopitecum Panerotem fœneratorem, et urbanis, rusticisq; prædijs locupletatũ, propè regio extulit funere. Nullam uestem bis induit. Quadrigenis in punctum HS aleam lusit. Piscatus est rete aurato, purpura, coccoq; funibus nexis. Nunquam carrucas minus mille fecisse iter traditur, soleis mularum argenteis, canusinatis mulionibus, armillata & phalerata cum mazacum turba, atq; cursorũ.

Non in alia re damnosior, quàm in ædificãdo. Domum à palatio exquilias usq; fecit. Quam primo transitoriam, mox incendio absumptam, restitutamq; auream nominauit. De cuius spatio, aq; cultu suffecerit hoc retulisse. Vestibulum eius fuit, in quo Colossus CXX pedum staret. Ipsi effigiei tanta laxitas, ut porticus triplices milliarias haberet. Item stagnum maris instar, circũseptum ædificijs ad urbium speciem. Rura insuper aruis, atq; uinetis, & pascuis, syluisq; uaria cum multitudine omnis generis pecudum, ac ferarum. In cæteris partibus cuncta auro lita, distincta gemmis, unionũq; conchis erant. Cœnationes laqueatæ tabulis ebur-

neis uersatilibus, ut flores, fistulis, & unguēta de=
super spargerētur. Præcipua cœnationum rotunda,
quæ perpetuo diebus, ac noctibus uice mundi cir-
cumageretur. Balneæ marinis, & albulis fluentes
aquis. Eiusmodi domum cum absolutam dedicaret,
hactenus comprobauit: ut se diceret quasi hominem
tandem habitare cœpisse. Præterea inchoabat pi-
scinam à Miseno ad auernū lacum, contectam: por
ticibusq; conclusam, quo quicquid totis Baijs calida
rum aquarū esset, committeretur. Fossam ab auer
no Hostiam usque ut nauibus, nec tamen mari ire-
tur, longitudinis per CLX milliaria, latitudinis,
qua contrariæ quinqueremes commearent. Quo=
rum operum perficiendorum gratia, quod ubiq;
esset custodiæ in Italiam deportari, etiam scelere
conuictos non nisi ad opus damnari præceperat.
Ad hunc impendiorum furorem super fiduciam
imperij, etiam spe quadam repentina immensarū,
& reconditarum opum impulsus est, ex indicio
equitis Rom. pro comperto pollicentis thesauros an=
tiquissimæ gazæ, quos Dido regina fugiēs Tyro se=
cum extulisset, esse in Africa uastissimis specubus
abditos, ac posse erui paruula molientium opera.

Verum ut spes fefellit, destitutus, atque ita iam
exhaustus, & gens, ut stipendia quoque militum,
& commoda ueteranorū protrahi, ac differri ne=
cesse esset: calumnijs, rapinisq; intendit animum.
Ante omnia instituit, ut è libertorum defunctorum
bonis pro semisse dodrās cogeretur ei, qui sine pro-
babili causa eo nomine essent, quo fuissent ullæ fa=

miliæ, quas ipse contingeret. Deinde ut ingratorum in principem testamenta ad fiscum pertinerent. Ac ne impune esset studiosis uiris, qui scripsissent, uel dictassent ea: tum ut lege maiestatis facta, dictaq; omnia, quibus modo delator non deesset: tenerentur. Reuocauit & præmia coronarum: quæ unquam sibi in certaminibus ciuitates detulissent. Et cum interdixisset usum amethystini, ac tyrij coloris: summisissetq; qui nundinarum die paucula uncias uenderet: præclusit cunctos negotiatores. Quin etiam inter canendum animaduersam matronam è spectaculis uerita purpura cultam demõstrasse procuratoribus suis creditus, detractamq; ilico non ueste modo, sed & bonis exuit. Nulli delegauit officium, ut nõ adijceret, scis quid mihi opus sit, & hoc agamus, nequis quicquam habeat. Vltimo templis compluribus dona detraxit: simulachraq; ex auro, uel argẽto fabricata cõflauit, in his penatum deorum, quæ mox Galba restituit.

Parricidia, & cædes à Claudio exorsus est. Cuius necis, & si non author, at conscius fuit, neque dissimulanter, ut qui boletos, in quo cibi genere uenenum is acceperat, quasi deorum cibum, posthac prouerbio græco collaudare sit solitus. Certe omnibus rerum, uerborumq; contumelijs mortuum insectatus est, modo stultitiæ, modo sæuitiæ arguens. Nam & morari eum inter homines desijsse produ cta prima syllaba iocabatur: multaq; decreta, & constituta, ut insipientis, atque deliri proirritis habuit. Denique bustum eius consepiri nisi humili,

leuiq; materia neglexit. Britanicum non minus æmulatione uocis, quæ illi iucundior suppetebat, quàm metu, ne quandoq; apud hominum gratiam paterna memoria præualeret, ueneno aggressus ẽ. Quod acceptum à quadã Locusta uenenariorum indice, cum opinione tardius cederet: uentre modo Britanici moto, accersitam mulierem sua manu uerberauit, arguens pro ueneno remedium dedisse, excusantiq; minus datum, ad occultandam facinoris inuidiam, sanè inquit legem Iuliam timeo. coẽgitq; se coràm in cubiculo, quàm posset uelocissimum, ac præsentaneum coquere. Deinde in hœdo expertus, postquam is quinq; horas protraxit: iterum ac sæpius recoctum porcello obiecit. Quo statim exanimato, inferri in triclinium, dariq; cœnanti secum Britanico imperauit. Et cum ille ad primum gustum cõcidisset: comitiali morbo ex consuetudine correptum apud conuiuas ementitus, postero die raptim inter maximos imbres translatitio extulit funere. Locustæ pro nauata opera impunitatem, prædiaq; ampla, sed & discipulos dedit. Matrem dicta, factaq; sua exquirentem acerbius, & corrigentem hactenus primo grauabatur, ut inuidia identidem oneraret, quasi cessurus imperio, Rhodumq; abiturus: mox & honore omni, & potestate priuauit. Abductaq; militum & Germanorum statione contubernio quoque ac palatio expulit. Neque in diuexanda quicquam pensi habuit, summissis & qui Romæ morantem litibus, et in secessu quiescentem per conuitia, et iocos

terra, mariq; præteruehentes inquietarent. Verum
minis eius, ac uiolentia territus perdere statuit. Et
cum ueneno ter tentasset, sentiretq́; antidotis præ-
munitam, lacunaria, quæ noctu super dormien-
tem laxata machina deciderent: parauit. Hoc con-
silio per conscios parum cælato, solutilem nauē, cu
ius uel naufragio, uel cameræ ruina periret: com-
mentus est. Atq; ita reconciliatione simulata iucun-
dissimis literis Baias euocauit ad solēnia quinqua
trium simul celebranda. Datoq; negotio trierar-
chis, qui liburnicam, qua aduecta erat, uelut for-
tuito concursu confringerent: protraxit conuiuiū.
Repetentiq; Baulos in locum corrupti nauigij ma
chinosum illud obtulit, hilare prosecutus, atque in
digressu papillas quoque exosculatus. reliquum
temporis cum magna trepidatione uigilauit, ope-
riens cœptorum exitum. Sed ut diuersa omnia, nan
doq́; euasisse eam comperit, inops consilij L. Ageri
num libertum eius saluam, & incolumem cū gau
dio nuntiantem abiecto clàm iuxta pugione, ut
percussorem sibi subornatum arripi, constringiq́;
iussit: matremq́; occidi quasi deprehensum crimen
uoluntaria morte uitasset. Adduntur his atrocio-
ra, nec incertis authoribus, ad uisendum interfe-
ctæ cadauer accurrisse: contrectasse membra: alia
uituperasse: alia laudasse: sitiq; interim oborta
bibisse. Neque tamen sceleris conscientiam, quan-
quam & militum, et Senatus, populiq́; gratulatio-
nibus confirmaretur: aut statim, aut unquā postea
ferre potuit, sæpe confessus exagitari se materna

ſpecie, uerberibus furiarum, ac tedis ardentibus. Quin & facto per magos ſacro euocare manes, et exorare tentauit. Peregrinatione quidem Græciæ eleuſinijs ſacris, quorum initiatione impij, & ſcelerati uoce præconis ſummouerentur, intereſſe nō auſus eſt. Iunxitq; parricidio matris amitæ necem. Quam cum ex duritia alui cubantem uiſitaret, & illa tractans lanuginem eius, ut aſſolet, iā grandis natu, per blandicias forte dixiſſet, ſimul hanc excepero, mori uolo, conuerſus ad proximos confeſtim ſe poſiturum uelut irridens ait, præcepitq; medicis, ut largius purgarent ægram. Nec dum defunctæ bona inuaſit, ſuppreſſo teſtamento nequid abſcederet. Vxores præter Octauiam duas poſtea duxit, Poppæam Sabinam quæſtorio patre natam, & equiti Romano ante nuptam, deinde Statiliā Meſſalinam Tauri bis conſulis, ac triumphalis abneptem. Quam ut potiretur, uirum eius Atticum Veſtinum COS. in honore ipſo trucidauit. Octauiæ conſuetudinem cito aſpernatus corripientibus amicis ſufficere illi debere reſpondit uxoria ornamenta. Eandem mox ſæpe fruſtra ſtrangulare meditatus dimiſit ut ſterilem. Sed improbante diuortium populo, nec parcentem conuitijs, etiā relegauit. Deniq; occidit ſub crimine adulteriorum adeo impudenti, falſoq;, ut in quæſtione pernegantibus cunctis Anicetum pædagogum ſuum indicem ſubiecerit: qui dolo ſtupratam à ſe fateretur. Poppæam duodecimo die poſt diuortium Octauiæ in matrimonium acceptam dilexit unice. Et tamen

ipsam quoq; ictu calcis occidit: quod se ex auriga-
tione sero reuersum grauida, et ægra conuitijs in
cesserat. Ex hac filiam tulit Claudiam Augustam,
amisitq; admodum infantem. Nullum adeo neces
situdinis genus est: quod non scelere perculerit. An-
toniam filiã Claudij recusantem post Poppææ mor
tem nuptias suas, quasi molitricem nouarum re-
rum interemit. Simuliter interemit cæteros, aut af-
finitate aliqua sibi, aut propinquitate coniunctos.
In quibus Aulum Plãcum iuuenem. Quem cum
ante mortem, per uim constuprasset: eat nunc in-
quit, mater mea, & successorem meum osculetur
iactans dilectum ab ea, & ad spem imperij im-
pulsum. Priuignum Ruffinum Crispinũ Poppæa
natum impuberem adhuc, quia ferebatur ducatus,
& imperia ludere, mergendum mari, dum piscare-
tur, seruis ipsius demãdauit. Thuscum nutricis fi
lium relegauit: quod in procuratione Aegypti bal-
neis in aduentum suum extructis lauisset. Senecã
præceptorem ad necem compulit: quamuis sæpe cõ
meatum petenti, bonisq; cedenti persancte iurasset,
suspectum se frustra, periturumq; potius, quàm
nociturum ei. Burro præfecto remedium ad fauces
pollicitus toxicum misit. Libertos diuites, & senes
olim adoptionis, mox dominationis suæ fautores,
atq; rectores, ueneno partim cibis, partim potioni-
bus indito, intercepit. Nec minore sæuitia fo-
ris, & in exteros grassatus est. Stella crinita, quæ
summis potestatibus exitium portendere uulgo pu
tatur, per continuas noctes oriri cœperat. Anxius

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.2.29

ea re, ut ex Babilo astrologo didicit, solere reges talia ostenta cæde aliqua illustri expiare: atq; à semet in capita procerũ depellere, nobilissimo cuiq; exitium destinauit. Enimuero multo magis & quasi per iustam causam duabus coniurationibus promulgatis, quarũ prior, maiorq; Pisoniana Romæ, posterior Viniciana Beneuenti conflata, atq; detecta est. Coniurati è uinculis triplicium cathenarũ dixere causam: cum quidam crimen ultro faterentur: nonnulli etiam imputarent, tanquam aliter illi non possent nisi morte succurrere, dedecorato flagitijs omnibus. Damnatorum liberi urbe pulsi, enectiq; ueneno, aut fame. Constat quosdam cum pædagogis, & capsarijs uno prandio pariter necatos, alios diurnum uictum prohibitos quærere.

Nullus posthac adhibitus delectus, aut modus interimendi quoscunq; libuisset quacunq; de causa. Sed ne de pluribus referam, Saluidieno Orphito obiectum est, quod tabernas tres de domo sua circa forum ciuitatibus ad stationem locasset. Cassio longino iurisconsulto, ac luminibus orbato, quod in uetere gentili stemmate C. Casßij percussoris Cæsaris imagines restituisset. Peto Thraseæ tristior & pædagogi uultus: mori iussis non amplius, quàm horarum spatium dabat. At nequid moræ interueniret, medicos admonebat, qui cunctantes continuo curarent (ita enim uocabat) uenas mortis gratia incidere. Creditur etiam Polyphago cuidam Aegyptij generis crudam carnem, & quicquid daretur mandere assueto, concupisse uiuos homines, lanian-

dos, absumendosq; obijcere. Elatus, inflatusq; tantis uelut successibus, negauit quenquam principum scisse quid sibi liceret. Multasq;, nec dubias significationes sæpe iecit, ne reliquis quidem se parsurum senatoribus, eumq; ordinem sublaturum quandoq; è Rep. ac prouincias, & exercitus equiti Ro. ac libertis permissurum. Certe neq; adueniens, neq; proficiscens quenquam osculo impartiuit: ac ne resalutatione quidem. Et in auspicando opere Isthmi, magna frequẽtia clare ut sibi, ac populo Ro. bene res uerteret, optauit dissimulata senatus mentione.

Sed nec populo, aut mœnibus patriæ pepercit, dicente quodam in sermone communi, ἐμοῦ θανόντος γαῖα μιχθήτω πυρί immo inquit, ἐμοῦ ζῶντος. Planeq; ita fecit. Nam quasi offensus deformitate ueterum ædificiorũ, et angustijs, flexurisq; uicorum incendit urbem tam palam, ut pleriq; consulares cubicularios eius cum stupa, tedáq; in prædijs suis deprehensos non attigerint: & quædam horrea circa domum auream, quorum spatium maxime desyderabat, ut bellicis machinis labefacta, atq; inflammata sint, quod saxeo muro constructa erant. per sex dies, septemq; noctes ea clade sæuitum est, ad monumentorum, bustorumq; diuersoria plebe compulsa. Tunc præter immensum numerum insularum domus priscorum ducum arserunt hostilibus adhuc spolijs adornatæ, deorumq; ædes ab regibus, ac deinde punicis, & Gallicis bellis uotæ, dedicatæq;, & quicquid uisendum, atque memorabile ex antiquitate durauerat. Hoc incen-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

dium è turri Mecœnatica prospectans, lætus'q; flā-mæ (ut aiebat) pulchritudine ἅλωσιν illi decantauit in illo suo scœnico habitu. Ac ne non hinc quoquam quantum posset prædæ, & manubiarū inuaderet, pollicitus cadauerum, & ruderum gratuitam egestionem, nemini ad reliquias rerum suarum adire permisit. Collationibus'q; non receptis modo, uerum & efflagitatis, prouincias, priuatorum'q; census propè exhausit. Accesserunt tantis ex principe malis, probris'q;, quædam fortuita pestilentia unius autumni. Qua XXX funerum millia in rationem libitinæ uenerunt. Clades britanica, qua duo præcipua oppida magna ciuium, sociorum'q; cæde direpta sunt. Ignominia ad oriētem legionibus in Armenia sub iugum missis, ægre'q; Syria retenta. Mirum uel præcipue notabile inter hæc fuit, nihil eum patientius quàm maledicta, & conuitia hominum tulisse: neq; in ullos leniorem, quàm qui se dictis, aut carminibus lacessissent, extitisse. Multa græce, latine'q; proscripta aut uulgata sunt, sicut illa.

» Νέρων ὀρέστης, ἀλκμαίων μητροκτόνοι.
» Νεόνυμφον νέρων, ἰδίαν μητέρα ἀπέκτεινεν.
» Quis negat Aeneæ magna de stirpe Neronem,
»   Sustulit hic matrem, sustulit ille patrem.
» Dum tendit citharā noster, dum cornua parthus,
»   Noster erit pæan, ille hecatebeletes.
» Roma domus fiet. Veios migrate quirites.
»   Si non & Veios occupat ista domus.

Sed neq; authores requisiuit, & quosdam per in-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

dicem delatos ad senatum affici grauiore pœna prohibuit. Transeuntem eum Isidorus Cynicus in publico clara uoce corripuerat: quod Naupli mala bene cantitaret: sua bona male disponeret. Et Datus atellanarum histrio in cantico quodam, ὑγιαίνε πάτερ, ὑγιαίνε μήτερ. Ita demonstrauerat, ut bibentem, natantemq; faceret, exitum C. Claudij, Agrippinæq; significans. et in nouissima clausula.
» Orcus uobis ducit pedes.
Senatum gestu notaret, histrionem, & philosophũ Nero nihil amplius quàm urbe, Italiáq; summouit, uel contemptu omnis infamiæ, uel ne fatendo dolorem, irritaret ingenia. Talem principem paulo minus, XIIII annos perpessus terrarum orbis tandem destituit, initiũ facientibus Gallis, duce Iulio Vindice, qui tum eam prouinciam pro prætore obtinebat. prædictum à mathematicis Neroni olim erat fore, ut quandoq; destitueretur: unde illa uox eius celeberrima, τὸ τεχνίον πᾶσα γαῖα τρέφει. Quo maiore uenia meditaretur citharœdicam artem principi sibi gratam, priuato necessariam. Spoponderunt tamen quidam destituto ei ordinationem orientis, nonnulli nominatim regnum Hierosolymorum, plures omnis pristinæ fortunæ restitutionem. Cui spei pronior Britania, Armeniáq; amissa, ac rursus utraq; recepta defunctum se fatalibus malis existimabat. Vt uero consulto Delphis Apolline septuagesimum, ac tertium annum cauendum sibi audiuit, quasi eo demum obiturus, ac nihil coniectans de ætate Galbæ,

tanta fiducia non modo senectam, sed etiam per-
petuam singularemq́; concœpit felicitatem, ut amis-
sis naufragio pretiosissimis rebus, non dubitauerit
inter suos dicere, pisces eas sibi relaturos. Neapoli
de motu Galliarum cognouit die ipso, quo matrem
occiderat. Adeoq́; lente, ac secure tulit: ut gaudendi
etiam suspicionem præberet, tanquam occasione na
ta spoliandarum iure belli opulentissimarum pro-
uinciarum. Statimq́; in gymnasium progressus cer
tantes athletas effusissimo studio spectauit: Cœnæ
quoq; tempore interpellatus tumultuosioribus lite-
ris hactenus excanduit: ut malum ijs, qui descis-
sent, minaretur. Deniq; per octo continuos dies non
rescribere cuiquam, non mandare quid aut præ-
cipere conatus rem silentio obliterauit. Edictis
tandem Vindicis contumeliosis et frequentibus per
motus senatum epistola in ultionem sui, Reiq́; p.
adhortatus est excusato langore faucium propter quē
non adesset. Nihil autem æque doluit, quàm ut ci-
tharœdum malum se increpitum, ac pro Nerone
Aenobarbum appellatum. Et nomen quidem gen-
tile, quod sibi per contumeliam exprobraretur, re-
sumpturum se professus est, deposito adoptiuo. Cæ-
tera conuitia ut falsa non alio argumento refelle-
bat, quàm quod etiam inscitia tantopere laboratæ,
perfectæq́; à se artis obijceretur, singulos subinde
rogitans, nossent'ne quenquam præstantiorem. Sed
urgentibus alijs super alios nuntijs, Romā prætre
pidus redijt. Leuiterq́; modo in itinere friuolo au-
spicio mente recreata, cum annotasset insculptum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.2.29

monumento, militem Gallum ab equite Ro. oppressum trahi crinibus, ad eam speciem exiluit gaudio: cœlumq; adorauit. Ac ne tunc quidem aut Senatu, aut populo corâm appellato, quosdam è primoribus uiris demum euocauit: trãsactaq; raptim consultatione, reliquam diei partem per organa hydraulica noui & ignoti generis circũduxit. Ostẽdensq; singula, de ratione, ac difficultate, cuiusq; disserens, iamq; etiam prolaturum omnia in theatrũ affirmauit, si per Vindicem liceat. Postquã etiã deinde Galbã & Hispanias desciuisse cognouit collapsus, animoq; male fracto diu, & sine uoce, & propè intermortuus iacuit. Vtq; resipiuit ueste descissa, capite conuerberato, actum de se pronuntiauit. Consolantiq; nutriculæ, & alijs quoq; iam principibus similia accidisse memoranti, se uero præter cæteros inaudita, & ĩcognita pati respõdit: qui suum imperium uiuus amitteret. Nec eo secius quicquam ex consuetudine luxus, atq; desidiæ omisit, uel imminuit. quinimmo, cum prosperi quiddã ex prouincijs nuntiatum esset: super abũdantissimam cœnam iocularia in defectionis duces carmina, lasciueq; modulata, quæ uulgo innotuerunt, etiam gesticulatus est: ac spectaculis theatri clàm illatus cuidam scænico placenti nuntium misit, abuti eum occupationibus suis.

Initio statim tumultus, multa, & immania, uerum non abhorrentia sua natura creditur destinasse, successores, percussoresq; summittere exercitus, et prouincias regentibus quasi conspiratis, idemq; &

unum

unum sentientibus, quicquid ubiq; exulum, quicquid in urbe hominum gallicanorum esset, contrucidare: Illos; ne desciscentibus aggregarentur: hos ut conscios popularium suorum, atq; fautores. Gallias exercitibus diripiendas permittere, senatum uniuersum ueneno per conuiuia necare: urbem incendere: feris in populum immissis, quo difficilius defenderetur. Sed absterritus, non tam pœnitentia, quàm perficiẽdi desperatione, credensq; expeditionem necessariam, COSS. ante tempus priuauit honore: atq; in utriusq; locum solus iniit consulatum, quasi fatale esse non posse Gallias debellari nisi à COS. Ac susceptis fascibus, cum post epulas triclinio digrederetur, innixus humeris familiariũ affirmauit, simulac primum prouinciam attigisset inermem, se in conspectus exercituum prodituru rum, nec quicquam aliud quàm fleturum. Reuocatisq; ad pœnitentiam defectoribus, sequenti die lætum iter lætos cantaturum epinicia, quæ iam nunc sibi componi oporteret. In præparanda expeditione primam curam habuit deligendi uehicula portandis scænicis organis, concubinasq;, quas secum educeret, tondendi ad uirilem modum, & securibus, peltis amazonicis instruendi. Mox Tribus urbanas ad sacramentum citauit, ac nullo idoneo respondente, certum dominis seruorum numerum indixit. Nec nisi ex tota cuiusq; familia probatissimos, ne dispensatoribus quidem, aut amanuensibus exceptis recepit. Partem etiam census omnes ordines conferre iussit: & insuper, inquilinos priua-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

tarum ædium, atq; insularum pensionem annuam repræsentare fisco. Exegitq; ingenti fastidio, & acerbitate nummum asperum, argentum pustulatũ, aurũ obrizum, ut pleriq; omnem collationẽ palàm recusarent consensu flagitantes à delatoribus potius reuocanda præmia quæcunque cepissent.

Ex annonæ quoq; caritate lucrantium accreuit inuidia. Nam & forte accidit, ut in publica fame alexandrina nauis nuntiaretur puluerem luctatoribus aulicis aduexisse. Quare omnium in se odio incitato, nihil contumeliarum defuit, quin subiret. Statuæ eius à uertice currus appositus est cum inscriptione græca. Nunc demum agona esse, & traheret tandem. Alterius collo & ascopera deligata, simulq; titulus, ego quid potui? sed tu culleũ meruisti. Ascriptum & columnis, iam gallos eum cantando excitasse. Iam noctibus iurgia cũ seruis pleriq; simulantes, crebro Vindicem poscebant. Terrebatur ad hæc euidentibus portentis somniorum, & auspiciorum, & omnium tum ueteribus, tum nouis, nunquam antea somniare solitus. Occisa demũ matre, uidit per quietem nauem sibi regenti extortum gubernaculũ: trahiq; se ab Octauia uxore in arctissimas tenebras. Et modo pennatarum formicarum multitudine oppleri: modo à simulachris gentium ad Pompeij theatrum dedicatarum circuiri, arceriq; progressu. Asturconem, quo maxime lætabatur, posteriore corporis parte in simiæ speciem transfiguratum, ac tantum capite integro hinnitus edere canoros. De mausoleo sponte foribus patefa-

ctis exaudita uox eſt, Nomine eum cientis. Calendis Ianuarij exornati lares in ipſo ſacrificij apparatu conciderunt. Auſpicanti Sporus annulum muneri obtulit: cuius gemmæ ſcalptura erat Proſerpinæ raptus. Votorum nuncupatione magna iam ordinum frequentia uix repertæ Capitolij claues. Cum ex oratione eius, qua in Vindicem perorabat: recitaretur in ſenatu, daturos pœnas ſceleratos, ac breui dignum exitum facturos, conclamatum eſt ab uniuerſis, Tu facies Auguſte. Obſeruatum etiam fuerat nouiſſimam fabulam cantaſſe eum publice Oedipodem exulem, atque in hoc decidiſſe uerſu.

θανεῖν μ᾽ ἀνώγει σύγγαμος, μήτηρ, πατήρ.

Nuntiata etiam interim cæterorum exercituũ defectione, literas prãdenti ſibi redditas concerpſit: menſam ſubuertit: duos ſcyphos gratiſſimi uſus, quos homericos à cælatura carminũ Homeri uocabat: ſolo illiſit: ac ſumpto à Locuſta ueneno, & in auream pyxidem condito, tranſiit in hortos ſeruilianos. Vbi præmiſſis libertorum fidiſſimis Hoſtiam, ad claſſem præparandam, Tribunos, Centurionesq́; prætorij de fugæ ſocietate tentauit. Sed partim & terguerſantibus, partim aperte detrectantibus, uno uero etiam proclamante

" Vſqueadeó ne mori miſerum eſt?

Varia agitauit, Parthos'ne an Galbam ſupplex peteret, an atratus prodiret in publicum, proq́; roſtris quanta poſſet maxima miſeratione ueniam præteritorum precaretur. Ac ni flexiſſet animos,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

uel Aegypti præfecturam concedi sibi orâret. Inuentus est postea in scrinio eius hac de re sermo formatus. Sed deterritum putant ne prius, quàm in forum perueniret: discerperetur. Sic cogitatione in posterum diem dilata, ad mediam ferè noctem excitatus, ut cõperit stationem militum recessisse, prosiluit è lecto, misitq; circum amicos. Et quia nihil à quoquam renuntiabatur: ipse cum paucis hospitia singulorum adijt. Verum clausis omnium foribus respondente nullo in cubiculũ redijt, unde iam & custodes diffugerant direptis etiam stragulis, amota & pyxide ueneni. Ac statim Spectillum mirmillonem, uel quemlibet alium percussorem, cuius manu periret: requisiuit. Et nemine reperto, ergo ego, inquit, nec amicum habeo, nec inimicum: procurritq;, quasi præcipitaturus se in Tyberim.

Sed reuocato rursus impetu aliquid secretioris latebræ ad colligendum animum desyderauit, & offerente Phaonte liberto suburbanum suum inter salariam, & numentanam uiam circa quartum miliarium, ut erat nudo pede, atq; tunicatus, penulam obsoleti coloris superinduit, adopertoq; capite, & ante faciem obtenso sudario, equum ascendit quatuor solis comitantibus, inter quos & Sporus erat. Statimq; tremore terræ, & fulgure aduerso pauefactus audijt ex proximis castris clamorem militum, & sibi aduersa, & Galbæ prospera ominantium. Et iam ex obuijs uiatoribus quendam dicentem, hi Neronem persequuntur, aliũ sciscitantem, ecquid in urbe noui de Nerone. Equo autem odo-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

re abiecti in uia cadaueris consternato detecta facie agnitus est à quodam Missitio prætoriano, & salutatus. Vt ad diuerticulum uentum est, dimissis equis inter fruticeta, ac uepres per arundineti semitam ægre, nec nisi strata sub pedibus ueste ad aduersum uillæ parietem euasit. Ibi hortante eodem Phaonte, ut interim in specum egestæ arenæ concederet: negauit se uiuum sub terrá iturum, ac parumper commoratus, dum clandestinus ad uillam introitus pararetur: aquam ex subiecta lacuna poturus manu hausit. Et hæc est, inquit, Neronis decocta. Deinde diuulsa sentibus penula traiectos surculos rasit: atq; ita quadrupes per angustias effossæ cauernæ receptus in proximam cællam decubuit super lectum modicella culcitra, uetere pallio strato instructum. Fameq;, & iterum siti interpellante, panem quidem sordidum oblatum aspernatus est, aquæ autem tepidæ aliquantũ bibit.

Tunc unoquoq; hinc inde instante, ut quamprimum se impendentibus contumelijs eriperet: scrobem coràm fieri imperauit, dimensus ad corporis sui modulum, componiq; simul siqua inuenirentur frusta marmoris, & aquam simul, ac ligna, conferri curando mox cadaueri, flens ad singula, atq; identidem dictitans. Qualis artifex pereo. Inter moras perlatos à cursore Phaontis codicillos præripuit: legitq; se hostem à senatu iudicatum, et quæri, ut puniatur more maiorum. Interrogauitq; quale esset id genus pœnæ. Et cum comperisset nudi hominis ceruicem inseri furcæ, corpus uirgis ad ne-

cem cædi, conterritus duos pugiones, quos secum tulerat, arripuit: tentataq; utriusq; acie, rursus condidit, causatus non dum adesse fatalem horã. Ac modo Sporum hortabatur, ut lamentari, ac plangere inciperet: modo orabat, ut se aliquis ad mortem capessendam exemplo iuuaret: interdum segnitiem suam his uerbis increpabat uiuo deformiter, ac turpiter, οὐ πρέπει νερώνι, οὐ πρέπει. νήφειν δεῖ ἐν τοιούτοις. ἄγε ἔγειρε σαυτόν. Iamq; equites appropinquabant: quibus præceptum erat, ut uiuum eũ attraherent. Quod ut sensit, trepidanter effatus, ἵππων ὠκυπόδων ἀμφὶ κτύπος οὔατα βάλλει. Ferrũ iugulo adegit iuuãte Epaphrodito à libellis. Semanimisq; adhuc irrumpenti centurioni, & penula ad uulnus apposita in auxilium se uenisse simulanti non aliud respondit, quàm sero, & hæc est fides. Atq; in ea uoce defecit, extantibus, rigentibusq; oculis usque ad horrorẽ, formidinemq; uidentium. Nihil prius, aut magis à comitibus exegerat, quàm ne potestas cuiquã capitis sui fieret: sed ut quoquo modo totus cremaretur. Promisit hos Seius Galbæ libertus non multo ante uinculis exolutus, in quæ primo tumultu coniectus fuerat.

Funeratus est impensa ducentorũ millium, stragulis albis auro intextis: quibus usus Calendis Ianuarij fuerat. Reliquias Aeglogæ, & Alexandria nutrices cum Acte concubina gentili Domitiorũ monumento condiderunt: quod prospicitur è cãpo Martio impositum colle hortorum. In eo monumento solium Porphyretici marmoris superstanti

lunensi ara circunseptum est lapide thasio.

Statura fuit pene iusta, corpore maculoso, & foedo, sufflauo capillo, uultu pulchro magis, quàm uenusto, oculis caesijs, & hebetioribus, ceruice obesa, uentre proiecto, gracillimis cruribus, ualetudine prospera. Nam qui luxuriae immoderatissimae esset, ter omnino per XIIII annos languit. Atque ita, ut neque uino, neque consuetudine reliqua abstineret. Circa cultum, habitumq; adeo pudendus, ut comam semper in gradus formatam peregrinatione achaica etiam pone uerticem summiserit: ac plerunq; synthesim indutus ligato circùm collum sudario, prodierit in publicum sine cinctu, & discalciatus. Liberales disciplinas omnes ferè puer attigit. Sed à philosophia eum mater auertit, monens imperaturo contrariam esse. à cognitione ueterum oratorum Seneca praeceptor, quo diutius in admiratione sui detineret. Itaque ad poëticam pronus, carmina libenter, ac sine labore composuit: nec (ut quidam putant) aliena pro suis edidit. Venêre in manus meas pugillares, libelliq; cum quibusdam notissimis uersibus ipsius chirographo scriptis, ut facile appareret non translatos, aut dictante aliquo exceptos, sed planè quasi à cogitante, atque generante exaratos, ita multa & deleta, & inducta, & superscripta inerant. Habuit & pingendi, fingendiq; maxime non mediocre studium, maxima autem popularitate efferebatur omnium aemulus, qui quoquo modo animum uul-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

gi mouerent. Exijt post scenicas coronas opinio, proximo lustro descensurum eum ad olympia inter athletas. Nam luctabatur assidue: nec aliter certamina gymnica Graecia tota spectauerat, quàm Brabeutarum more in stadio humi assidens, ac siqua paria longius recessissent, in medium manibus suis protrahens. Destinauerat etiam qui Apollinem cantu, Solem aurigando aequiparare aestimaretur, imitari & Herculis facta. Praeparatumq; leonem aiunt, quem uel claua, uel brachiorũ nexibus in amphitheatri arena spectante populo nudus eliderет. Sub exitu quidem uitae palàm uouerat, si sibi incolumis status permansisset, proditurum se parta uictoria ludis, etiam hydraulã, & choraulam, & utricularium, ac nouissimo die histrionẽ saltaturum Virgilij Turnum. & sunt, qui tradãt Paridem histrionem occisum ab eo quasi grauem aduersarium. Erat illi aeternitatis, perpetuaeq; famae cupido, sed inconsulta. Ideoq; multis rebus, ac locis uetere appellatione detracta nouam induxit ex suo nomine. Mensem quoque Aprilem Neronem appellauit. Destinauerat & Romam Neropolim nuncupare. Religionum usquequaq; contemptor praeter unius deae Syriae. Hanc mox ita spreuit: ut urina contaminaret, alia superstitione captus, in qua sola pertinacissime haesit. Siquidem icunculam puellarem, cum quasi remediũ insidiarum à plebeio quodam, & ignoto muneri accepisset: detecta confestim coniuratione pro summo numine, trinisq; in die sacrificijs colere pseuerauit: uo-

lebatq; credi monitione eius futura prænoscere. Ante paucos quàm periret, menses attendit et extispitio, nec unquam litauit. Obijt. XXX. & secundo ætatis anno, die quo quondam Octauiam interemerat. Tantumq; gaudium publicæ præbuit: ut plebs pileata tota urbe discurreret. Et tamen nō defuerunt qui per longum tempus uernis, æstiuisq; floribus tumulum eius ornarent: ac modo imagines prætextatas in rostris proferrent: modo edicta quasi uiuentis, & breui magno inimicorum malo reuersuri. Quinetiam Vologeses Parthorum rex missis ad senatum legatis de instauranda societate hoc etia magnopere orauit, ut Neronis memoria coleretur. Deniq; cum post uiginti annos adolescente me extitisset conditionis incertæ, qui se Neronem esse iactaret tam fauorabile nomen eius apud Parthos fuit, ut uehementer adiutus, et uix redditus sit.

C. SVETONII TRANQVILLI SERGIVS GALBA.

p Rogenies Cæsarum in Nerone defecit. Quod futurum compluribus quidem signis, sed euidentissimis duobus apparuit. Liuiæ olim post Augusti statim nuptias Veientanū suum reuisenti præteruolans aquila gallinam albam ramulum lauri rostro tenentem ita ut rapuerat, demisit in gremiū, cumq; nutriri alitem, pangiq; ramulū placuisset tanta pul-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

lorum soboles prouenit, ut hodie quoq; ea uilla ad gallinas uocetur. Tale uero lauretum, ut triumphaturi Cæsares inde laureas decerperent: fuitq; mos triumphantibus, alias confestim eodem loco pangere: & obseruatum est sub cuiusq; obitum arborem ab ipso institutam elanguisse. Ergo nouissimo Neronis anno & sylua omnis exaruit radicitus: et qcquid ibi gallinarum erat, interijt: ac subinde tacta de cœlo Cæsarum æde, capita omnibus statuis simul deciderunt. Augustiq; sceptrum è manibus excussum est. Neroni Galba successit nullo gradu contingens Cæsarum domum, sed haud dubie nobilissimus, magnáq;, & uetere prosapia, ut qui statuarum titulis pronepotem se Q. Catuli Capitolini semper ascripserit. Imperator uero etiam stemma in atrio proposuerit: quo paternam originem ad Iouem, maternam ad Pasiphaën Minois uxorem referret. Imagines, & elogia uniuersi generis exequi, longum est: familiæ breuiter attingam. Qui primus Sulpitiorũ cognomẽ Galbæ tulit: cur, aut unde traxerit, ambigitur. Quidam putant quod oppidum Hispaniæ frustra diu oppugnatum, illitis demum galbano facibus succenderit. Alij quod in diuturna ualetudine galbeo, idest remedijs lana inuolutis assidue uteretur: nonnulli quod præpinguis fuerit uisus, quem Galbam Galli uocant, uel contra, quod tam exilis quàm sunt animalia, quæ in Aesculis nascuntur: appellanturq; Galbæ. Familiam illustrauit Sergius Galba consularis temporum suorum eloquentissimus,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

quem tradunt Hispaniam ex prætura obtinentem XXX Lusitanorũ millibus perfidia trucidatis Viriatini belli causam extitisse. Eius nepos ob repulsam consulatus infensus Iulio Cæsari, cuius legatus in Gallia fuerat, conspirauit cum Cassio, & Bruto, propter quod pedia lege damnatus est. Ab hoc sunt imperatoris Galbæ auus, & pater. Auus clarior studio, quàm dignitate. Non enim egressus præturæ gradum multiplicem, nec incuriosam historiam edidit. Pater consulatu functus, quambreui corpore, atq; etiam gibber, modicæq; in dicendo facultatis causas industrie actitauit. Vxores habuit Mumiam achaiá neptem Catuli, proneptemq́; L. Mummij, qui Corinthum excidit. Item Liuiam Ocellinam ditem admodum, & pulchram. À qua tamen nobilitatis causa appetitus ultro existimatur, & aliquanto enixius, postquam subinde instanti uitium corporis secretò posita ueste detexit, ne quasi ignaram fallere uideretur. Ex Achaia liberos Caium, & Sergium procreauit. Quorum maior Caius attritis facultatibus urbe cessit: prohibitusq; à Tiberio sortiri anno suo proconsulatũ uoluntaria morte obijt. Sergius Galba imperator M. Valerio Messala. Cn. Lentulo COSS. natus est. IX Calendas Ianuarij, in uilla colli supposita, propè Terracinam sinistrorsum Fundos petentibus. Adoptatus à nouerca sua Liuij nomen & Ocellare cognomẽ assumpsit, mutato prænomine. Nam Lucium pro Sergio usq; ad tempus imperij usurpauit. Cõstat Augustum puero adhuc salu-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

tanti se inter æquales apprehensa bucula dixisse. καὶ σὺ τέκνον τῆς ἀρχῆς ἡμῶν παραῤῥίζον. Sed & Tiberius, cum comperisset eum imperaturum. uerum in senecta, uiuat sanè ait, quando id ad nos nihil pertinet. Auo quoq; eius fulgur procuranti, cum exta de manibus aquila rapuisset, & in frugiferam quercum contulisset, responsum est, summum, sed serum imperium portendi familiæ. Et ille irridens sanè, inquit, cum mula pepererit. Nihil æque postea Galbã tentantem res nouas confirmauit quàm mulæ partus, cæterisq́; ut obscœnum ostentum abhorrentibus, solus pro lætissimo accepit, memor sacrificij, dictiq́; aui. Sumpta uirili toga, somniauit fortunam dicentem stare se ante fores defessam, & nisi ocyus reciperetur cuicunq; obuio prædæ futuram. Vtq; uigilauit aperto atrio simulachrum æneum deæ cubitali maius iuxta limen inuenit: idq́; gremio suo Thusculum ubi æstiuare consueuerat, auexit, & in parte ædium consecratum menstruis deinceps supplicationibus, & peruigilio anniuersario coluit. Quanquam ætate nondum constanti ueterem ciuitatis, exoletumq́; morẽ, ac tantum in domo sua hærentem obstinatissime retinuit: ut liberti, seruiq́; bis die frequentes adessent: ac mane saluere, uesperi ualere sibi singuli dicerent. Inter liberales disciplinas attendit, & iuri: dedit & matrimonio operam. Verum amissa uxore Lepida, duobusq́; ex ea filijs, remansit in cœlibatu, neq; solicitari ulla conditione amplius potuit, ne Agrippinæ quidem uiduatæ mor-

te Domitij, quæ maritum quoq; adhuc nec dum cœlibem Galbam adeo omnibus solicitauerat modis: ut inter conuentum matronarum correpta iurgio, atq; etiam manu pulsata sit à matre Lepida. Obseruauit ante omnes Liuiam Augustam: cuius & uiuæ gratia plurimum ualuit, & mortuæ testamento penè ditatus est. HS nanq; quingenties cum præcipuum inter legatarios habuisset, quia uero notata, non perscripta erat summa: hærede Tiberio legatum ad qnquaginta reuocante, ne hæc quidem accepit. Honoribus ante legitimum tempus initis, prætor commissione ludorum Floralium nouum spectaculi genus elephantos funambulos edidit. Exinde prouinciæ aquitaniæ anno ferè præfuit. Mox consulatum per sex menses ordinarium gessit. Eueniťq;, ut in eo ipse L. Domitio patri Neronis, ipsi Syluius Otho pater Othonis succederet uelut præsagium insequentis casus, quo medius inter utriusq; filios extitit imperator. A Caio Cæsare ludis substitutus, postridie quàm ad legiones uenit, solēni forte spectaculo plaudentes inhibuit data tessera, ut manus penulis continerent: statim per castra iactatum est, disce miles militare, Galba est non getulicus. Pari seueritate interdixit commeatus peti. Veteranum, ac tironem militem opere assiduo corroborauit: maturéq; barbaris, qui iam in Galliā usq; proruperant, coërcitis, præsenti quoq; Caio talem & se, & exercitum approbauit: ut inter innumeras, contractásq; ex omnibus prouincijs copias, neq; testimonium, neq; præmia

ampliora ulli perciperent. Ipse maxime insignis, quod campestrẽ decursionem scuto moderatus etiã ad essedum imperatoris per XX passuum millia cucurrit. Cæde Caij nuntiata, multis ad occasionem stimulãtibus, quietem prætulit. per hæc gratissimus Claudio, receptusq; in cohortem amicorum, tantæ dignationis est habitus, ut cum subita ei ualetudo, nec adeo grauis incidisset, dilatus sit expeditionis britanicæ dies. Africam proconsule biẽnio obtinuit, extra sortem electus ad ordinandam prouinciam, & intestina dissensione, & Barbarorum tumultu inquietam. Ordinauitq; magna seueritatis, ac iustitiæ cura, etiã in paruulis rebus. Militi, qui per expeditionem annona arctissima residuum cibariorum tritici modium, centum denarijs uendidisse arguebatur: uetuit simulatq; indigere cibo cœpisset, a quoquam opem ferri: & is fame extabuit. At in iure dicendo cum de proprietate iumenti quereretur, leuibus utrinq; argumentis, & testibus, ideóq; difficili coniectura ueritatis, ita decreuit, ut ad lacum, ubi adaquari solebat: duceretur capite inuoluto, atq; ibidem reuelato eius esset, ad quem sponte se a potu recepisset. Ob res, & tunc in Africa, & olim in Gemania gestas ornamenta triumphalia accepit: & sacerdotium triplex, inter XV uiros, sodalesq; titios, item augustales cooptatus, atq; ex eo tẽpore prope ad Neronis medium principatum in secessu plurimum uixit, ne ad gestandum quidem unquam iter ingressus, quã ut secum uehiculo proximo decies HS in auro

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

efferret: donec in oppido Fundis moranti Hispania Taraconẽsis oblata est. Accidítq; , ut cum prouinciã ingressus sacrificaret intra ædem publicam, puero è ministris acerram tenenti, capillus repente toto capite canesceret. Nec defuerunt q interpretarẽtur, significari rerum mutationem, successurumq; iuueni senem, hoc est ipsum Neroni. Nec multo post in Cantabriæ lacum fulmen decidit: repertæq; sunt duodecim secures, haud ambiguum summi imperij signũ. Per octo annos uarie, & inæquabiliter prouinciam rexit. Primo acer, et uehemẽs, & in coërcendis quidem delictis uel immodicus. Nam & numulario non ex fide uersanti pecunias manus amputauit, mensæq; eius affixit. Et tutorem, quod pupillum, cui substitutus hæres erat, ueneno necasset: cruce affecit. Implorantiq; leges, & ciuem Romanum se testificanti quasi solatio, et honore aliquo pœnam leuaturus, mutari, multóq; præter cæteras altiorem, & dealbatam statui crucem iussit. Paulatim in desidiam, segnitiemq; conuersus est, nequid materiæ præberet Neroni, &, ut dicere solebat, quod nemo rationem otij sui reddere cogeretur. Carthagine noua conuentum agẽs, tumultuari Gallias comperit. Legato Aqtaniæ auxilia implorante, superuenerunt Vindicis literæ hortantis, ut humano generi assertorem, ducemq; se accõmodaret. Nec diu cunctatus conditionem partim metu, partim spe recepit. Nã & mandata Neronis de nece sua ad procuratores clãm missa deprehenderat: & confirmabatur cum secundissimis

auſpicijs, & ominibus, tum uirginis honeſtæ uaticinatione, tanto magis, quod eadẽ illa carmina sacerdos Iouis Cluniæ ex penetrali ſomnio monitus eruerat, ante ducentos annos ſimiliter à fatidica puella pronuntiata. Quorum carminum ſententia erat. Oriturũ quandoq; ex Hiſpania principẽ, dominumq; rerũ. Igitur cum quaſi manumiſſioni uacaturus conſcendiſſet tribunal, propoſitis ante ſe damnatorum, occiſorumq; à Nerone quãplurimis imaginibus, & aſtanti nobili puero, quem exulantem ex proxima baleari inſula ob id ipſum acciuerat: deplorauit temporũ ſtatum, Conſalutatusq; imperator legatum ſe ſenatus ac populi Ro. profeſſus eſt. Deinde iuſtitio indicto, è plebe quidem prouinciæ legiones, & auxilia cõſcripſit ſup exercitum ueterem legionis unius, duarumq; alarũ, et cohortium trium. At è primoribus prudentia, atq; ætate præſtantibus, uelut inſtar ſenatus, ad quos de maiore re, quoties opus eſſet, referretur, inſtituit. Delegit & equeſtris ordinis iuuenes, qui manente annulorum aureorum uſu, euocati appellarentur: excubiasq; circa cubiculum ſuum uice militum agerent. Etiã per prouincias edicta dimiſit author ſingulis, uniuerſisq; conſpirandi, ſimul et ut qua poſſet quisq; opera communem cauſam iuuarent. Per idem forte tempus in munitione oppidi, quod ſedem bello delegerat: repertus eſt annulus opere antiquo, ſcalptura gemmæ uictoriam cum trophæo exprimente. Ac ſubinde alexandrina nauis decurſu appulit armis onuſta, ſine gubernatore, ſine nauta,

aut uectore

aut uectore ullo, ut nemini dubium esset iustum, pi-
umq;, & fauentibus dijs bellum suscipi. Cum re-
pente ex inopinato propè cuncta turbata sunt, ala
rum altera castris appropinquantē pœnitētia mu-
tati sacramenti destituere conata est: ægreq; reten-
ta in officio, & serui, quos à liberto Neronis ad
fraudem præparatos muneri acceperat: per angipor
tum in balnea transeuntem penè interemerunt,
nisi cohortantibus inuicem, ne occasionem omitte-
rent: iterrogatisq; de qua occasione loquerētur, ex-
pressa cruciatu cōfessio esset. Accessit ad tāta
discrimina mors Vindicis, qua maxime consterna-
tus, destitutoq; similis, non multum abfuit, quin ui-
tæ renuntiaret. Sed superuenientibus ab urbe nun
tijs, ut occisum Neronem, cunctosq; in uerba sua iu
rasse cognouit: deposita legati, suscepit Cæsaris ap-
pellationem. Iterq; ingressus est paludatus, ac de-
pendente à ceruicibus pugione ante pectus, nec pri
us usum togæ recuperauit, quàm oppressis, qui no
uas res moliebantur, præfecto prætoris Nymphi-
dio Sabino Romæ, in Germania Fonteio Capitone,
in Africa Clodio Macro legatis. Præcesse-
rat de eo fama sæuitiæ simulatq; auaritiæ, quod
ciuitates Hispaniarum, Galliarumq;, quæ cunctan
tius sibi accesserant, grauioribus tributis, quasdā
etiam murorum destructione punisset, & præposi
tos, procuratoresq; supplicio capitis affecisset cum
coniugibus, ac liberis, quodq; oblatam à Taraconē
sibus è uetere templo Iouis coronam auream li-
brarum XV conflasset: ac tres uncias, quæ pon-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

deri deerant, iussisset exigi. Ea fama & confirmata, & aucta est, ut primum urbem introiit. Nam cum classiarios, quos Nero ex remigibus iustos milites fecerat: redire ad pristinum statum cogeret: recusantes, atq; insuper Aquilam, & signa pertinacius flagitantes non modo immisso equite disiecit: sed decimauit etiam. Item Germanorũ cohortem à Cæsaribus olim ad custodiam corporis institutam, multisq; experimentis fidelissimam dissoluit: ac sine ullo commodo remisit in patriã, quasi Cn. Dolabellæ, iuxta cuius hortos tendebat, proniorem. Illa quoq; uere'ne an falsò per ludibrium iactabantur, apposita lautiore cœna ingemuisse eum. Et ordinario quidẽ dispensatori breuiarium offerenti parapsidem leguminis pro sedulitate, ac diligentia porrexisse. Cano autem Choraulæ mire placenti denarios quinq; donasse, prolatos manu sua è peculiaribus loculis suis. Quare aduentus eius non perinde gratus fuit: idq; proximo spectaculo apparuit. siquidem atellanis notissimum canticum exorsus, Venitio simus à uilla, cuncti simul spectatores, consentiẽte uoce reliquam partem retulerũt: ac sæpius uersu repetito egerunt. Maiore adeo & fauore, & authoritate adeptus est, quàm gessit imperium: quãquam multa documenta egregij principis daret: sed nequaquam tam grata erant, quàm inuisa, quæ secus fierent. Regebatur trium arbitrio, quos unà & intra palatium habitantes, nec unquam non adhærentes pædagogos uulgo uocabant. Hi erant T. Iunius legatus eius

in Hispania cupiditatis immensæ: Cornelius La-
co ex assessore præfectus prætorij, arrogantia, so-
cordiaq; intolerabilis: libertus Icellus pauloante
annulis aureis, & Martiani cognomine ornatus,
ac iam summæ equestris gradus candidatus.
His diuerso uitiorum genere grassantibus, adeo
se abutendum permisit, & tradidit: ut uix sibi
ipsi constaret, modo acerbior, parciorq;, modo re-
missior, ac negligentior, quàm conueniret principi
electo, atque illius ætatis. Quosdam claros ex
utroque ordine uiros suspicione minima inauditos
condemnauit. Ciuitatem Romanam raro dedit:
Iura trium liberorum uix uni, atque alteri, ac
ne his quidem nisi ad certum, præfinitumq; tem-
pus. Iudicibus sextam decuriam adijci precanti-
bus, non modo negauit: sed etiá concessum à Clau-
dio beneficium, ne hyeme, initioq; anni ad iudi-
candum euocarentur: eripuit. Existimabatur
etiam senatoria, & equestria officia biennij spatio
determinaturus, nec daturus nisi inuitis, ac recu-
santibus. Liberalitates Neronis non plus decimis
concessis per quinquaginta equites Ro. ea conditio-
ne reuocandas curauit: exigendasq;: ut & siquid
scænici, aut xystici donatum olim uendidissent: au-
ferretur emptoribus: quando illi absumpto pretio
soluere nequirent. At contra nihil non per co-
mites, atque libertos pretio addici, aut donari gra
tia passus est, uectigalia, immunitates, pœnas in-
nocentum, impunitatem noxiorum. Quin etiam
populo Ro. deposcente supplicium Haloti, & Tigel-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

lini, solos ex omnibus Neronis emissarijs, uel maleficentissimos incolumes praestitit. Atque insuper Halotũ procuratione amplissima ornauit. Pro Tigillino etiam saeuitiae populum edicto increpuit.

Per haec propè uniuersis ordinibus offensis, uel praecipua flagrauit inuidia apud milites. Nam cum in uerba eius absentis iurantibus donatiuum grandius solito praepositi pronuntiassent, neq; rem ratam habuit: & subinde iactauit, se legere militem non emere consuesse. Atque eo quidem nomine omnes, qui ubiq; erant, exacerbauit. Caeterum praetorianos etiã metu, & indignitate commouit, remouens subinde plerosq; in suspectos, & Nimphidij socios. Sed maxime fremebat superioris Germaniae exercitus fraudari se praemijs nauatae aduersus Gallos, & Vindicem operae. Ergo primi obsequium rumpere ausi Calen. Ianuarij adigi sacramento nisi in nomẽ senatus recusarunt: statimq; legationem ad praetorianos cum mandatis destinauerunt, displicere imperatorem in Hispania factum. Eligerent ipsi, quem cuncti exercitus comprobarent. Quod ut nuntiatum est despectui esse non tam senectam suam, quàm orbitatem ratus, Pisonem Frugi Licianũ nobilẽ, egregiumq; iuuenem, ac sibi olim probatissimum, testamentoq; semper in bona, & nomen adscitum, repente è media salutantium turba apprehendit: filiumq; appellans perduxit in castra, ac pro concione adoptauit, ne tunc quidem donatiui ulla mentione facta. Quo faciliorẽ occasionem M. Siluio Othoni prae-

buit perficiendi conata intra sextum adoptionis di-
em. Magna & assidua monstra iam inde
à principio exitum ei, qualis euenit, portenderant.
cum per omne iter dextra, sinistraq; oppidatim ui
ctimæ cæderentur: taurus securis ictu consterna-
tus rupto uinculo essedum eius inuasit: elatisq; pe-
dibus totum cruore perfudit: ac descendentem spi-
culator impulsu turbæ lancea propè uulnerauit.
urbẽ quoque, & deinde palatium ingressum ex-
cepit terra tremore, & assimilis quidam mugitui
sonus. Secuta sunt aliquanto maiora, & tristiora.
Monile margaritis, gemmisq; consertum ad ornan-
dum fortunam suam Thusculanam ex omni ga-
za secreuerat. Id repente quasi augustiore digni-
us loco capitolinæ Veneri dedicauit: ac proxima
nocte somniauit speciem fortunæ querentis frauda-
tam se dono destinato, minantisq; erepturã et ipsam
quæ dedisset. Cumq; exterritus luce prima ad ex-
piandum somnium præmissis, qui rẽ diuinam ap-
pararent, Thusculum excurrisset: nihil inuenit
præter tepidam in ara fauillam: atratumq; iuxta
senem in catino uitreo thus tenentem, & in calice
fictili merum. Obseruatum etiã est Calen. Ianua-
rij sacrificanti coronam de capite excidisse. Auspi-
canti pullos euolasse. adoptionis die neq; milites al-
locuturo castrensem sellam de more positam pro tri
bunali oblitis ministris, & in senatu curulem p̃-
uerse collocatam. Prius uero, quàm occide-
retur, sacrificante mane aruspex identidem monu
it, caueret periculum, non longe percussores abes-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

se. Haud multo post cognoscit teneri castra ab Othone, ac plerisq;, ut eodem quamprimum pergeret suadentibus, posse enim authoritate, & præsentia præualere, nihil amplius, quàm continere se statuit, & legionariorum firmaret præsidijs, qui multifariam, diuerseq; tendebant. Loricam tamen induit linteam, quanquam haud dissimulans parum aduersus tot mucrones profuturam. Sed extractus rumoribus falsis, quos conspirati, ut eum in publicum elicerent, de industria dissiparant: paucis temere affirmantibus, transactum negotium, oppressos, qui tumultuarentur, aduenire frequẽtes cæteros gratulabundos, & in omne obsequium paratos: his ut occurreret, prodijt tanta fiducia, ut militi cuidam occisum a se Othonem glorianti, quo authore responderit. Atque in forum usque processit. Ibi equites, quibus mandata cædes erat: cum per publicum dimota paganorũ turba equos adegissent: uiso procul eo, parumper restiterunt: deinde rursum incitati desertum à suis contrucidarunt.

Sunt qui tradant ad primũ tumultum proclamasse eum, qd agitis commilitones? Ego uester sum: & uos mei. Donatiuum etiam pollicitum. Plures autẽ prodiderunt, obtulisse ultro iugulũ. & ut hoc agerent, ac ferirent, quando ita uideretur, hortatum. Illud mirum admodum fuerit, neque præsentium quenquam imperatori auxilium ferre conatum, & omnes, qui accerserentur, spreuisse nuntium, excepta Germanicorum uexillatione. Hi ob recens meritum, quod se ægros, & inualidos ma-

gnopere fouisset: in auxilium aduolauere: sed serius itinere deuio per ignorantiam locorum retardati. Iugulatus est ad lacum Curtij, ac relictus, ita uti erat, donec gregarius miles à frumentatione rediens abiecto onere caput ei amputauit. Et quoniam capillo præ caluitio arripere non poterat: in gremium abdidit. Mox inserto per os pollice, ad Othonem detulit. Ille lixis, calonibusq; donauit: qui hasta suffixum non sine ludibrio circum castra portarunt, acclamantes identidem, Galba cupide fruaris ætate tua, maxime irritati ad talem iocorum petulantium, quod ante paucos dies exierat in uulgus, laudanti cuidam formam suam, ut adhuc floridam, & uegetam respondisse eum,

Ἔτι μοὶ μένος ἔμπεδόν ἐστιν:

Ab his Patrobij Neroniani libertus centum aureis redemptum eo loco, ubi iussu Galbæ animaduersum in patronum fuerat: abiecit. Serò tandem dispensator Argius, & hoc, & cæterum truncum in priuatis eius hortis aureliæ uiæ sepulturæ dedit. Statura iusta fuit, capite caluo, oculis cœruleis, adunco naso, manibus, pedibusq; articulari morbo distortissimus, ut neq; calceum perpeti, neq; libellos euoluere, aut tenere omnino ualeret. Excreuerat etiā in dexteriore latere eius caro: præpendebatq; adeo, ut ægre fascia substringeretur.

Cibi plurimi traditur. quem tempore hyberno etiā ante lucem capere consueuerat. Inter cœnā uero usq; ad abūdantē, ut congestas super manus reliquias circunferri iuberet: spargiq; ad pedes stanti-

bus. Libidinis in mares pronior, et eos non nisi prae duros, exoletosq; . Ferebãt in Hispania C. Icellium e ueteribus concubinis, de Neronis exitu nuntiantem, non modo arctissimis osculis palam exceptũ ab eo, sed ut sine mora uelleretur oratum, atq; seductum. Perijt tertio & septuagesimo aetatis anno, imperij mense septimo. Senatus ut primum licitum fuit, statuam ei decreuerat rostratae columnae supstantem in parte fori, qua trucidatus est. Sed decretum Vespasianus aboleuit, percussores sibi ex Hispania in Iudaeam summisisse opinatus.

C. SVETONII TRANQVILLI OTHO SILVIVS.

m Aiores Othonis sunt orti oppido Ferentino, familia uetere, & honorata, atq; ex principibus Hetruriae. Auus M. Siluius Otho, patre equite Rom. matre humili, incertum an ingenua per gratiã Liuiae Augustae, in cuius domo creuerat: senator est factus, nec praeturae gradum excessit. Pater L. Otho materno genere praeclaro, multarum, et magnarum propinqtatum tam charus, tamq; nõ absimilis faciae Tiberio principi fuit: ut pleriq; procreatum ex eo crederent. Vrbanos honores, proconsulatum Africae, et extra ordinaria imperia seuerissime administrauit. Au-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

sus etiam est in illyrico milites quosdam, quod mo tu Camilli ex pœnitentia propositos suos quasi defe ctionis aduersus Claudium authores occiderant: ca pite punire, & quidem ante principia se coràm. quamuis ob id ipsum promotos in ampliorem gra dum à Claudio sciret. Quo facto sicut gloriam auxit: ita gratiam minuit. quam tamen mature recuperauit detecta equitis Ro. fraude, quem pro dentibus seruis necem Claudio parare cœperat. Nanq; & senatus honore rarissimo, statua in pa latio posita prosecutus est eum: & Claudius alle ctum inter patricios collaudans amplissimis uer-
» bis, hæc quoq; adiecit. Vir, quo meliores liberos ha
» bere ne opto quidem. Ex Albia Terentia splendi dissima fœmina duos tulit filios L. Titianum, & Minoré Marcum cognomine. Tulit & filiá, quá non dum nubilem Druso Germanici filio despon dit. Otho imperator IIII Calen. Maij natus est, Camillo Aruntio. Domitio Aenobarbo COSS. À prima adolescentia prodigus, ac procax, adeo ut sæpe flagris obiurgaretur à patre. Fereba tur & uagari noctibus solitus: atque inualidum quenq; obuiorum uel potulentum corripere: ac di stento sago impositum in sublime iactare. Post pa tris deinde mortem libertinam Aulicam gratio sam, quo efficacius coleret, etiam diligere simula uit, quamuis anum, ac penè decrepitam. Per hanc insinuatus Neroni facile summum inter amicos lo cum tenuit congruentia morum, ut uero quidá tra dunt, & consuetudine mutui stupri. Ac tantum po

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

tentia ualuit, ut damnatum repetundis consularē uirum ingens præmium pactus, prius, quàm planè restitutionē ei impetrasset: non dubitaret in senatum ad agendas gratias introducere. Omnium autem consiliorū, secretorumq́; particeps, die, quem Nero necandæ matri destinauerat: ad auertendas suspiciones cœnam utriq; exquisitissimæ comitatis dedit. Item Poppæam Sabinam tunc adhuc amicam eius abductam marito, demandatamq́; interim sibi nuptiarum specie recepit. Nec corripuisse contentus adeo dilexit: ut ne riualem qdem Neronem æquo tulerit animo. Creditur certe non modo missos ad arcessendam non recepisse: sed ipsum etiam exclusisse quondā pro foribus astantem, miscentemq́; frustra minas, & preces, ac depositum reposcentem. Quare diducto matrimonio, sepositus est per causam legationis in Lusitaniam: & satis uisum ne pœna acrior mimum omnem diuulgaret: qui tamen sic quoq; hoc disticho innotuit.

» Cur Otho mentito sit quæritis exul honore:
» Vxoris mœchus cœperat esse suæ.

Prouinciā administrauit quæstorius per decem annos moderatione, atq; abstinentia singulari. Vt tandem occasio ultionis data est, conatibus Galbæ primus accessit: eodemq́; momento & ipse spem imperij cepit: magnam quidem, & ex conditione temporum, sed aliquanto maiorem ex affirmatione Seleuci mathematici. qui, cum eum olim superstitem Neroni fore spopondisset: tunc ultro inopinatus aduenerat, imperaturum quoq; breui repromittens.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Nullo igitur officij, aut ambitionis in quenquam genere omisso, quoties cœna principē acciperet, aureos excubāti cohorti uiritim diuidebat. nec eo minus alium alia uia militum demerebatur. Cuidam etiam de parte finium cum uicino litiganti adhibitus arbiter totum agrū redemit: emancipauitq;: ut iam uix ullus esset, qui non sentiret & prædicaret, solum successionis imperij dignum. Sperauerat autem fore, ut adoptaretur à Galba, idq; indies expectabat. Sed postquam Pisone prælato spe decidit: ad uim conuersus est, instigante super animi dolorem etiā magnitudine æris alieni. Neq; enim dissimulabat nisi principem se stare non posse: nihilq; referre ab hoste in acie, an in foro sub creditoribus caderet. Ante paucos dies seruo Cæsaris pro impetrata dispensatione X sestertium expresserat. Hoc subsidiū tanti cœpti fuit. ac primo qnq; spiculatoribus commissa est res: deinde X alijs, quos singuli binos produxerant, omnibus dena sestertia repræsentata, & quinquagena promissa. Per hos solicitati reliqui, nec adeo multi haud dubia fiducia in ipso negotio pluribus affuturis.

Tulerat animus post adoptionem statim castra occupare: cœnantemq; in palatio Galbam aggredi. Sed obstitit respectus cohortis: quæ tunc excubabat, ne oneraretur inuidia: quod eiusdem statione & Caius fuerat occisus, & desertus Nero. Medium quoque tempus religio, & Seleucus exemit. Ergo destinata die præmonitis conscijs, ut se in foro sub æde Saturni ad milia-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

uium aureum opperirent: mane Galbam salutauit: utq; consueuerat, osculo exceptus etiam sacrificãti interfuit: audiuitq; prædicta aruspicis. Dein de liberto adesse architectos nuntiante, quod signũ conuenerat, quasi uenalem domum inspecturus abscessit. Proripuitq; se postica parte palatij ad constitutum. Alij febrem simulasse aiunt, eamq; excusationem proximis mandasse, si quæreretur. Tunc abditus propere muliebri sella in castra contendit: ac deficientibus lecticarijs, cum descendisset, cursumq; cœpisset, laxato calceo restitit: donec omissa mora succolatus, & à præsente comitatu IMPERAT. consalutatus inter faustas acclamationes, strictosq; gladios ad principia deuenit, obuio quoq; non aliter, ac si conscius, & particeps foret, adhærente. Ibi missis, qui Galbam, & Pisonem trucidarent: ad conciliandos pollicitationibus militum animos nihil magis pro concione testatus est, quàm id demum se habiturum, quod sibi ipsi reliquissent.

Deinde uergente iam die ingressus senatum, positaq; breui oratione, quasi raptus de publico & suscipere imperium ui coactus, gesturusq; communi omnium arbitrio palatium petit. Ac super cæteras gratulantium, adulantiumq; blanditias, ab infima plebe appellatus Nero, nullum indiciũ recusantis dedit. immo, ut quidam tradiderunt, etiã diplomatibus, primisq; epistolis suis ad quosdam prouinciarum præsides Neronis cognomen adiecit. Certe & imagines, statuasq; eius reponi passus est: & procuratores, atq; libertos ad eadem officia

reuocauit. Nec quicquam prius pro potestate subscripsit quàm quingenties HS ad peragendam auream domum. Dicitur ea nocte per quietem pauefactus, gemitus maximos edidisse: repertusq; à concursantibus humi ante lectũ iacens per omnia piaculorum genera manes Galbæ, à quo deturbari, expelliq; se uiderat, propitiare tentasse. Postridie quoq; in augurando tempestate orta grauiter prolapsum identidem obmurmurasse. Τί γὰρ μοὶ καὶ μακροῖς αὐλοῖς. Sub idem uero tempus Germaniciani exercitus in Vitellij uerba iurauerant. Quod ut comperit author senatui fuit mittendæ legationis, quæ doceret, electum iam principem, quietem & concordiam suaderet, & tamen per internuntios, ac literas consortem imperij, generumq; se Vitellio obtulit. Verum haud dubio bello iam ducibus et copijs, quas Vitellius præmiserat, appropinquantibus, animum, fidemq; prætorianorum erga se penè internitione amplissimi ordinis expertus est: et placuerat per classiarios arma trãsferri, remittiq; nauibus. Et cum in castris sub noctem promerentur: insidias quidam suspicati, tumultum excitauerunt. Repente omnes nullo certo duce in palatium cucurrerunt cædem senatus flagitantes, repulsisq; tribunorum, qui inhibere tentabant, nonnullis & occisis: sicut erant cruenti ubinã imperator esset requirẽtes proruperunt in triclinium usq;, nec nisi uiso destiterunt. Expeditionem autẽ impigre, atq; etiam præpropere inchoauit nulla ne religionum quidem cura, sed et motis,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

nec dum conditis ancilibus, quod antiquitus infaustum haberetur, et die, quo cultores deûm matris lamentari, & plãgere incipiunt. Præterea aduersissimis auspicijs. Nam uictimas Diti patri cæsas litauit: cum tali sacrificio contraria exta potiora sint. Et primo egressu inundationibus Tyberis retardatus ad uicesimum etiam lapidem ruina ædificiorũ præclusam uiam offendit. Simili temeritate, quamuis dubium esset nemini, quin trahi bellũ oporteret: quando & fame, & angustijs locorum urgeretur hostis: quamprimum decertare statuit: siue impatiens longioris solicitudinis, sperans'q; ante Vitellij aduentum profligari plurimum posse: siue impar militum ardori pugnam deposcentiũ. Nec illi pugnæ affuit, substitit'q; Brixelli. Et tribus quidem uerũ mediocribus prælijs apud alpes, circa'q; placentiam, & ad Castoris, quod loco nomen est, uicit, nouissimo, maximo'q; apud Bebriacũ fraude superatus est, cum spe colloquij facta quasi ad conditionem pacis militibus eductis ex improuiso, atq; in ipsa consalutatione dimicandũ fuisset: ac statim moriendi impetum cepit: ut multi nec frustra opinantur magis pudore, ne tanto rerũ, hominum'q; periculo dominationem sibi asserere perseueraret, q̃ desperatione ulla, aut diffidentia copiarum. Quippe residuus, integris'q; etiam nunc, quas se cum ad secũdos casus detinuerat, et supuenientibus alijs è Dalmatia, Pannonia'q;, et Mœsia, ne uictis quidem adeo afflictis, ut non in ultionem ignominiæ quid uis discriminis ultro & uel solæ subirent.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Interfuit huic bello pater meus Suetonius Lenis, tertiædecimæ legionis tribunus, Augusti clauius. Is mox referre crebro solebat, Othonem etiam priuatum usqueadeo detestatum ciuilia bella, ut memorante quodam inter epulas de Cassij, Brutiq; exitu, cohorruerit: nec concursurum cum Galba fuisse, nisi confideret sine bello rem transigi posse. Tunc ad despiciendam uitam exemplo manipularis militis concitatum, q cum cladem exercitus nuntiaret: nec cuiquam fidem faceret: ac nunc mendacij, nunc timoris quasi fugisset ex acie argueretur: gladio ante pedes eius incubuerit. hoc uiso proclamasse eum aiebat, non amplius se in periculũ tales, tamq; bene meritos coniecturum. Fratrem igitur, fratrisq; filium, & singulos amicorũ cohortatus, ut sibi quisq; pro facultate consuleret, ab amplexu, et osculo suo, dimisit omnes: secretoq; captato binos codicillos exarauit ad sororem consolatorios. Sed ad Messalinam Neronis, quam matrimonio destinauerat, commendans reliquias suas, & memoriam. Quicquid deinde epistolarum erat, ne cui periculo, aut noxæ apud uictorem forent: concremauit. Diuisit & pecunias domesticas ex copia præsenti. Atq; ita paratus, intentusq; iã morti, tumultu iter moras exorto, ut eos, qui discedere, & abire cœptabant: corripi quasi desertores, detineriq; sensit, adijciamus inquit, uitæ & hanc noctem. Iis ipsis, totidemq; uerbis, uetuitq; uim cuiquã fieri: et in serũ usq; patente cubiculo siqs adire uellet: potestatem sui præbuit. Post hæc sedata situ gelidæ aquæ potione arripuit

duos pugiones, & explorata utriusq; acie, cum alterũ puluino subdidisset, foribus adapertis arctissimo somno quieuit. Et circa lucem demum expergefactus uno se traiecit ictu infra læuam papillam. Interrumpentibusq; ad primum gemitum, modo cælans, modo detegens plagam exanimatus est: & celeriter apud Veliternam (ita præceperat) funeratus trigesimo & octauo ætatis anno, & nonagesimo & quinto imperij die. Tanto Othonis animo nequaquam corpus, aut habitus competijt. Fuisse enim traditur et modicæ staturæ, & male pedatus, caluusq;. Munditiarũ uero pene muliebrium. Vulso corpore galericulo capiti propter raritatem capillorum adaptato, et annexo, ut nemo dignosceret. quin & faciem quotidie rasitare, ac pane madido linire consuetum, idq; instituisse à prima lanugine, ne barbatus unquã esset. Sacra etiam Isidis sæpe in lintea, religiosaq; ueste propalàm celebrasse. Per quæ factum putem, ut mors eius minime congruens uitæ maiori miraculo fuerit. Multi præsentium militum, cum plurimo fletu manus, ac pedes iacentis exosculati fortissimum uirum, unicum imperatorem prædicantes, ibidem statim nec procul à rogo uim suæ uitæ attulerunt. Multi et absentium accepto nuntio præ dolore armis inter se ad internitionem concurrerunt. Deniq; pars hominum, incolumem grauissime detestata, mortuũ laudibus tulit, ut uulgo iactatum sit, etiam Galbã ab eo non tam dominandi, quàm Reip. ac libertatis restituendæ causa interemptum.

C. Suetonij

C. SVETONII TRANQVILLI AVLVS VITELLIVS.

Itelliorum orignem alij aliam, & quidam diuersissimam tradunt, partim ueterem, & nobilem, partim uero nouam, & obscuram, atque etiam sordidam. Quod ego per adulatores, obtrectatoresq; imperatoris Vitellij euenisse opinarer, nisi aliquanto prius de familiæ conditione uariatum esset. Extatq; elogi ad Q. Vitellium diui Augusti quæstorem libellus: quo continetur Vitellios Fauno aboriginum rege, et Vitellia, quæ multis locis pro numine coleretur ortos, toto Latio imperasse. Horum residuam stirpem ex Sabinis transisse Romam, atq; inter patricios allectam. Indicia stirpis diu mansisse, uiam Vitelliam ab ianiculo ad mare usq;. Item coloniam eiusdē nominis, quam gentili copia aduersus Equiculos tutandam olim depoposcissent. Tempore deinde samnitici belli præsidio in Appuliam misso quosdam ex Vitellijs subsedisse Nuceriæ: eorumq; progeniem longo post interuallo repetisse urbem, atque ordinem senatorium.

Contra plures authorē generis libertinum prodiderunt. Cassius Seuerus, nec minus alij, eundem & sutorem ueteramentarium, cuius filius sectionibus, & consuturis uberius compendiū nactus; ex muliere uulgari Antiochi cuiusdā furnariā exercentis filia equitem Ro. genuerit. Sed quod discre-

pat, sit in medio. Cæterum P. Vitellius domo nuceria, siue ille stirpis antiquæ, siue pudendis parentibus, atq; auis, eques certe Romanus, & rerum Augusti procurator, quatuor filios amplissimæ dignitatis cognomines, ac tantum prænominibus distinctos reliquit. Aulum Q. P. L. Aulus in consulatu obijt: quem cum Domitio Neronis Cæsaris patre inierat prælatus eloquio, famosus'q; cœnarum magnificentia. Quintus caruit ordine, cum authore Tiberio secerni minus idoneos senatores, remoueri'q; placuisset. P. Germanici comes Cn. Pisonem inimicũ, et interfectorẽ eius accusauit: condẽnauit'q;. Ac post præturæ honorem inter Seiani conscios arreptus, & in custodiam fratri datus, scalpro librario uenas sibi incidit. Nec tam mortis pœnitentia, quàm suorum obtestatione obligari, curari'q; se passus in eadem custodia morbo perijt. L. ex consulatu Syriæ præpositus Artabanum Parthorũ regem summis artibus non modo ad colloquium suum, sed etiam ad ueneranda legionum signa pellexit. Mox cum Claudio principe duos insuper ordinarios consulatus, censuram'q; gessit. Curam quoq; imperij sustinuit, absente eo, expeditione britanica, uir innocens, et industrius, sed amore Libertinæ perinfamis, cuius etiam saliuis melle commistis, nec clàm quidem, aut raro, sed quotidie, ac palàm arterias, & fauces pro remedio fouebat. Idem miri in adulando ingenij, primus C. Cæsarem adorari, ut deum instituit, cum reuersus ex Syria non aliter adire ausus esset, quàm capite uelato, circũuertẽs'q;

se, deinde procumbens. Claudium uxoribus, libertisq; addictum, nequa non arte demereretur, pro maximo munere à Messalina petijt: ut sibi pedes præberet excalciandos, detractumq; socculum dextrum inter togam, tunicasq; gestauit assidue nonnunquam osculabūdus. Narcissi quoq; et Pallantis imagines aureas inter lares coluit. Huius & illa uox est, sæpe facias, cū seculares ludos edenti Claudio gratularetur. Decessit paralysi altero die quàm correptus est, duobus filijs superstitibus, quos ex Sextilia probatissima, nec ignobili fœmina editos COSS. uidit: & quidem eodem ambos, totoq; anno, cum maiori minor in sex menses successisset. Defunctum senatus publico funere honorauit. Item statua pro rostris cum hac inscriptione, pietatis immobilis erga principem. Aulus Vitellius L. Filius Imper. natus est octauo Calendas Octobris, uel, ut quidam, septimo Idus Septembris, Druso Cæsare, Norbano Flacco COSS. Genituram eius prædictam à mathematicis, ita parentes exhorruerunt, ut pater magnopere semper contenderit, nequa ei prouincia uiuo se committeretur. Mater & missum ad legiones, & appellatum imperatorem pro afflicto statim lamentata sit. Pueritiā, primamq; adolescentiā Capreis egit inter tiberiana scorta, & ipse perpetuo Spintriæ cognomine notatus, existimatusq; corporis gratia initium, & causa incrementorum patri fuisse.

Sequenti quoq; ætate omnibus probris contaminatus præcipuū in aula locum tenuit. Caio per au-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

rigandi, Claudio per aleæ studium familiaris. Sed aliquanto Neroni acceptior, tum propter eadẽ hæc, tum peculiari merito, quod præsidens certamini Neroneo cupientem inter citharœdos contendere: nec quamuis flagitantibus cunctis promittere audentẽ, ideóq; egressum theatro reuocauerat, quasi perseuerantis populi legatione suscepta exorandum præbuerit. Trium itaq; principum indulgentia non solum honoribus, uerum & sacerdotijs amplissimis auctus proconsulatum Africæ post hæc, curamq; operum publicorum administrauit: & uoluntate dispari, & existimatione. In prouincia singularem innocentiam præstitit biennio cõtinuato, cum succedenti fratri legatus substitutus esset. At in urbano officio dona, atq; ornamenta templorum surripuisse, & commutasse quædã ferebatur: proq; auro, & argento, stagnum, & aurichalcum supposuisse. Vxorem habuit Petroniam consularis uiri filiam, & ex ea filium Petronium captum altero oculo. Hunc hæredem à matre sub conditione institutum, si de potestate patris exisset: manu emisit: breuiq;, ut creditum est, interemit: insimulatum insuper parricidij, & quasi paratum ad scelus uenenum ex conscientia hausisset. Duxit mox Galeriam Fundanam prætorio patre. Ac de hac quoq; liberos utriusq; sexus tulit: sed marem, titubantia oris, propè mutum, & elinguem. A' Galba in inferiorem Grmaniã contra opinionem missus est. Adiutum putant T. Iunij suffragio tunc potentissimi, & cui iampridem per communem factio-

nis suæ fauorem conciliatus esset: nisi quod Galba præ se tulit nullos minus metuendos, quàm qui de solo uictu cogitarent: ac posse prouincialibus copijs profundam eius expleri gulam: ut cuiuis euidens sit, contemptu magis, quàm gratia electum. Satis constat exituro uiaticum defuisse tanta egestate rei familiaris, ut uxore, & liberis, quos Romæ relinquebat, meritorio cœnaculo abditis, domum in reliquam partē anni ablocaret: utq; ex aure matris detractum unionem pignerauerit ad itineris impēsas. Creditorum quidem præstolantium, ac detinentium turbam, & in ijs Sinuessanos, Formianosq;, quorum publica uectigalia interuerterat: non nisi terrore calumniæ amouit. cum libertino cuidam acerbius debitum reposcenti iniuriarum formulā, quasi calce ab eo percussus intendisset: nec aliter, quàm extortis quinquaginta HS remisisset. Aduenientem male animatus erga principem exercitus, pronusq; ad res nouas libens, ac supinis manibus excepit, uelut dono deum oblatum, III COS. filium ætate integra facili, ac prodigo animo. Quam ueterem de se persuasionem Vitellius recentibus etiam de se experimentis auxerat: tota uia caligatorum quoq; militum obuios exosculans, perq; stabula, & diuersoria mulionibus, ac uiatoribus præter modum comis, ut mane singulos iam'ne ientassent, sciscitaretur: seq; fecisse ructu quoq; ostenderet.

Castra uero ingressus nihil cuiquam poscenti negauit: atq; ultro ignominiosis notas, reis sordes, damnatis supplicia dempsit. Quare uix dum mense

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

transacto, neque diei, neque temporis habita ratione, ac iam uespere subito à militibus è cubiculo raptus, ita ut erat in ueste domestica IMPER. est consalutatus, circumlatusq; per celeberrimos uicos strictum diui Iulij gladium tenens detractum de lubro Martis, atque in prima gratulatione porrectum sibi à quodam, nec ante in prætoriū redit, quàm flagrante triclinio ex conceptu camini, tū quidem consternatis, & quasi omine aduerso anxijs omnibus, inquit, bono animo estote nobis alluxit, nullo sermone alio apud milites usus. Consentiente deinde etiam iam superioris prouinciæ exercitu, qui prius à Galba ad senatum defecerat cognomen Germanici delatum ab uniuersis cupide recepit. Augusti distulit. Cæsaris in perpetuum recusauit. Ac subinde cæde Galbæ annuntiata, compositis germanicis rebus partitus est copias, quas aduersus Othonem præmitteret: quasq; ipse perduceret. Præmisso agmine lætum euenit auspicium. Siquidem à parte dextra repente Aquila aduolauit, lustratisq; signis, ingressos uiam sensim antecessit. At contra ipso mouente statuæ equestres, cum plurifariam ei ponerentur, fractis repente cruribus pariter corruerunt, & laurea, quam religiosissime circundederat, in profluentem excidit. Mox Viennæ pro tribunali iura reddenti gallinaceus supra humerum, ac deinde in capite astitit. Quibus ostentis par respondit exitus: nam confirmatum per legatos suos imperium, per se retinere non potuit. De bebriacensi ui-

ctoria, & Othonis exitu, cum adhuc in Gallia esset, audijt. Nihilq; cunctatus quicquid prætorianarum cohortium fuit, ut passim exempli uno exauthorauit edicto, iussas Tribunis tradere arma. Centum autem, atque uiginti, quorum libellos Othoni datos inuenerat, exposcentium præmia ob editam in cæde Galbæ operam conquiri, & supplicio affici imperauit: egregie prorsus, atq; magnifice, & ut summi principis spem ostenderet nisi cætera magis ex natura, & priore uita sua, quàm ex imperij maiestate gessisset. Nanq; itinere inchoato per medias ciuitates ritu triumphantium uectus est, perq; flumina delicatissimis nauigijs, & uariarum coronarum genere redimitis. Inter profusissimos obsoniorum apparatus nulla familiæ, aut militis disciplina, rapinas ac petulantiam omnium in iocum uertens, qui non contenti epulo ubique publice præbito quoscunque libuisset, in libertatem asserebant uerbera, & plagas, sæpe uulnera, nonnunquam necem repræsentantes aduersantibus. Vtq; campos, in quibus pugnatum est: adijt: abhorrentes quosdam cadauerum tabem detestabili uoce confirmare ausus est, Optime olere occisum hostem, & melius ciuem. Nec eo secius ad leniendam grauitatem odoris plurimum meri propalàm hausit: passimq; diuisit pari uanitate, atque insolentia. Lapidem memoriæ Othonis inscriptũ intuens, dignum eo mausoleo ait: pugionemq;, quo se is occiderat, in agrippinensem coloniam misit Marti dedicandum.

In Apennini etiam iugis peruigilium egit.

Vrbem quoque ad classicum introiit paludatus, ferroq; succinctus, inter signa, atque uexilla, sagulatis comitibus, ac detectis commilitonum armis. Magis deinde, ac magis omni diuino, humanoq; iure neglecto alliensi die pontificatum maximum cepit. Comitia in decem annos ordinauit, seq; perpetuum consulē. Et ne cui dubium foret, quod exemplar regendæ Reip. eligeret, medio martio campo adhibita publicorum sacerdotum frequentia inferias Neroni dedit: ac solenni conuiuio citharœdum placentem palàm admonuit: ut & aliquid de Domitio diceret: inchoantiq; Neroniana cantica primus exultans etiam plausit. Talibus principijs magnam imperij partem non nisi consilio, & arbitrio uilissimi cuiusq; histrionum, et aurigarum administrauit, & maxime Asiatici liberti. Hunc adolescentulum mutua libidine constupratum, mox tædio profugum cum Puteolis poscam uendentem deprehendisset: coniecit in compedes: statimq; coluit: & rursus in delitijs habuit. Iterum deinde ob nimiam contumaciam, & nimiam ferocitatem grauatus circunforaneo lanistæ uēdidit: delatumq; ad finem muneris repente surripuit: & prouincia deinde accepta manumisit, ac primo imperij die aureis donauit annulis super cœnam cum mane rogantibus pro eo cunctis detestatus esset seuerissime talem equestris ordinis maculam.

Sed uel præcipue luxuriæ, sæuitiæq; deditus epulas trifariam semper, interdū quadrifariā dispar-

tiebat, in ientacula, & prandia, & cœnas, comes-
sationesq́;, facile omnibus sufficiens uomitandi con-
suetudine. Indicebat autem aliud alij eadem die,
ne cuiquam minus singuli apparatus quadrage-
nis millibus numûm constiterunt. Famosissima su-
per cæteras fuit cœna ei data aduentitia à fra-
tre, in qua duo millia lectissimorum piscium, se-
ptem auium apposita traduntur. Hanc quoq; exu-
berauit ipse dedicatione patinæ, quam ob immen-
sam magnitudinem clypeum Mineruæ. αἰγίδα
πολιούχου dictitabat. In hac scarorum iocinora,
phasianorum, & pauonum cerebella, linguas phœ
nicopterum, murenarum lactes à Carpathio usq;,
fretoq; Hispaniæ, per nauarchos, ac triremes peti-
tarum commiscuit. Vt autem homo non profundæ
modo, sed intempestiuæ quoq;, ac sordidæ gulæ, ne
in sacrificio quidem unquam, aut itinere ullo tem
perauit: quin inter altaria ibidem statim uiscus, et
farra penè rapta è foco manderet: circaq; uiarũ
popinas fumantia obsonia uel pridiana, atq; seme-
sa. Pronus uero ad cuiusq; quacunq; de cau-
sa necem, atq; supplicium. Nobiles uiros, condisci-
pulos, & æquales suos omnibus blanditijs tantum
non ad societatem imperij allicefactos uario gene-
re fraudis occidit: etiam unum ueneno manu sua
porrecto in aquæ frigidæ potione: quam is affe-
ctus febre poposcerat. Tum fœneratorũ, & stipu-
latorum, publicanorumq́;, qui unquam se aut Ro-
mæ debitum, aut in uia portorium flagitassent, uix
ulli pepercit. Ex quibus quendam in ipsa salutatio-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

ne supplicio traditum, statimq; reuocatum cunctis clementiam laudãtibus corãm interfici iussit, uelle se dicens pascere oculos. Alterius pœnæ duos filios adiecit deprecari pro patre conatos. Sed et equitem Romanum proclamãtem, cũ raperetur ad pœnam, hæres meus es, exhibere testamenti tabulas coëgit: utq; legit cohæredem sibi libertum eius ascriptum, iugulari cum liberto imperauit. Quosdam & de plebe ob id ipsum, quod uenetæ factioni clare maledixerant, interemit contemptu sui, & noua spe id ausos opinatus. Nullis tamen infensior, q̃ uernaculis, & mathematicis, ut quisq; deferretur inauditum capite puniebat. Exacerbatus quod post edictum suum, quo iubebat intra Clend. Octobris urbe, Italiaq; mathematici excederent: statim libellus est propositus, & Chaldæos dicere bonum factum est ne Vitellius Germanicus intra eundẽ Calendarum diem usquam esset. Suspectus et in mortem matris fuit, quasi ægræ præberi cibum prohibuisset. Vaticinante Catta muliere, cui uelut oraculo acquiescebat, ita deinde firmiter, ac diutissime imperaturum, si superstes parenti extitisset. Et alij tradunt, ipsam tædio præsentium, & imminentium metu uenenum à filio impetrasse haud sanè difficulter. Octauo imperij mense desciuerunt ab eo exercitus Mœsiarum, atq; Pannoniæ. Item ex trãsmarinis Iudaicus et Syriacus, ac pars in absentis, pars in præsentis Vespasiani uerba iurarunt. Ad retinendum ergo cæterorum hominũ studium, ac fauorem nihil non publicæ, priua-

timq; nullo adhibito modo largitus est. Delectum
quoq; ea conditione in urbe egit, ut uoluntarijs nõ
modo missionem post uictoriam, sed etiam uetera-
norum, iustæq; militiæ commoda polliceretur. Vr
genti deinde terra, mariq; hosti hinc fratrem cum
classe, ac tironibus, & gladiatorum manu oppo-
suit, hinc & bebriacenses copias, & duces, atque
ubiq; aut superatus, aut proditus salutem sibi &
milies HS à Flauio Sabino Vespasiani fratre pe-
pigit: statimq; pro gradibus palatij apud frequen
tes milites cedere se imperio, quod inuitus recepis-
set, professus, cunctis reclamantibus rem distulit: ac
nocte interposita primo diluculo sordidatus descen
dit ad rostra: multisq; cum lachrymis eadem uer-
ba uerum è libello testatus est. Rursus interpellan-
te milite, ac populo, & ne deficeret hortante, o-
mnemq; operam suam certatim pollicente animum
resumpsit. Sabinumq;, & reliquos Flauianos ni-
hil iam metuens ui subita in Capitolium compu-
lit: succensoq; templo Iouis OPT. MAX.
oppressit: cum & prælium, & incendium è ti-
beriana prospiceret domo inter epulas. non multo
post pœnitens facti, & in alios culpam conferens
uocata concione iurauit, coëgitq; iurare cæteros,
nihil sibi antiquius quiete publica fore. Tunc solu
tum à latere pugionem consuli primum, deinde
illo recusante magistratibus, ac mox senatoribus
singulis porrigens nullo recipiente quasi in æde
Concordiæ positurus abscessit. Sed quibusdam
acclamantibus ipsum esse concordiam rediit,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

nec ſolum retinere ſe ferrum affirmauit, uerum etiam concordiæ recipere cognomen. Suaſit ſenatoribus, ut legatos cum uirginibus ueſtalibus mitterent pacem, aut certe tempus ad conſultandũ petituros. Poſtridie reſponſa opperienti nũtiatum eſt per exploratorem hoſtem appropinquare. Continuo igitur abſtruſus geſtatoria ſella duobus ſolis comitibus piſtore, & coquo Auentinum, & paternã domum clàm petijt: ut inde in Campaniam fugeret. Mox leui rumore, et incerto, tanquam pax impetrata eſſet, referri ſe in palatium paſſus eſt: ubi cum deſerta omnia reperiſſet, dilabentibus & qui ſimul erant, Zona ſe aureorum plena circundedit: confugitq; in cællulam ianitoris, religato pro foribus cane, lectoq;, & culatra obiectis. Irruperant autem iam agminis anteceſſores, ac nemine obuio rimabantur, ut fit, ſingula. Ab ijs extractus è latebra ſciſcitantes quis eſſet (nam ignorabatur) et ubi eſſe Vitellium ſciret, mendacio eluſit: deinde agnitus rogare non deſtitit: quaſi quædam de ſalute Veſpaſiani dicturus, ut cuſtodiretur interim uel in carcere, donec religatis poſt terga manibus, iniecto ceruicibus laqueo, ueſte diſciſſa ſeminudus in forum tractus eſt, inter magna rerũ, uerborumq; ludibria, per totum uiæ ſacræ ſpatium, reducta coma à capite, ceu noxij ſolent, atq; etiam mento mucrone gladij ſubiecto, ut uiſendam præberet faciem: ne ue ſummitteret quibuſdam ſtercore, & cœno inceſſentibus, alijs incendiarium, & patinarium uociferantibus, parte uulgi etiam corporis ui-

tia exprobrante, erat enim in eo enormis proceritas: facies rubida plerunq; ex uinolentia: uenter obesus: alterũ femur subdebile impulsu olim quadrigæ, cum auriganti Caio ministratorem exhiberet. tandem apud Gemonias minutissimis ictibus excarnificatus, atq; confectus est: et inde unco tractus in Tyberim. Perijt cum fratre, & filio anno uitæ VII quinquagesimo: nec fefellit coniecturam eorũ, qui augurio, quod factum ei Viẽnæ ostendimus: non aliud portendi prædixerat, q̃ uenturum in alicuius Gallicani hominis potestatem. Siquidem ab Antonio primo aduersarum partium duce oppressus est. Cui Tolosæ nato cognomen in pueritia Becco fuerat, id ualet gallinacei rostrum.

C. SVETONII TRANQVILLI DIVVS VESPASIANVS AVGVSTVS.

r Ebellione trium principum, et cæde, incertum diu, & quasi uagum imperium suscepit: firmauitq; tandem gens Flauia, obscura illa quidem, ac sine ullis maiorum imaginibus, sed tamen Reip. nequaquã pœnitenda, constet licet Domitianum cupiditatis, ac sæuitiæ merito pœnas luisse. T. Flauius Petronius municeps Reatinus bello ciuili Pompeianarum partium centurio, incertum sponte an euocatus profugit ex Pharsalica acie, domumq; se contulit. Vbi

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

deinde uenia, & missione impetrata coactiones argentarias factitauit, huius filius cognomine Sabinus expers militiæ, & si quidam eum primipilarem, nonnulli cum adhuc ordines duceret, sacramento solutum per causam ualetudinis tradunt: publicum quadragesimæ in Asia egit. Manebántq; imagines à ciuitatibus ei positæ sub hoc titulo καλῶς τελωνήσαντι. Postea fœnus apud Heluetios exercuit: ibíq; diem obijt, superstitibus uxore Vespasia Polla, & duobus ex ea liberis. Quorũ maior Sabinus ad præfecturam urbis, minor Vespasianus ad principatum usq; processit. Polla Nursiæ honesto genere orta patrem habuit Vespasianum Pollionem ter tribunum militum, præfectúmq; castrorum, fratrémq; senatorem prætoriæ dignitatis. Locus etiam nunc ad sextum miliarium à Nursia Spoletum euntibus in monte summo appellatur Vespasiæ, ubi Vespasiorum complura monimenta extant. magnum indicium splendoris familiæ, & uetustatis. Non negauerim iactatum à quibusdam Petronij patrem è regione transpadana fuisse mancipem operarum, quæ ex Vmbria in Sabinos ad culturam agrorum quotannis commeare solerent. Subsedisse autem in oppido reatino, uxore ibidem ducta, ipse ne uestigium quidem de hoc, quamuis satis curiose inquirerem, inueni.

Vespasianus natus est in Samnijs ultra Reate uico modico, cui nomen est Phalacrine, quintodecimo Calendas Decembris, uesperíq; Q. Sulpitio Camerino C. Poppæo Sabino COSS. quinquennio ante quàm

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Augustus excederet, educatus sub paterna auia Ter-
tulla in prædijs cosanis. Quare princeps quoq; &
locum incunabulorum assidue frequẽtauit, manen
te uilla qualis fuerat olim, nequid scilicet oculo-
rum consuetudini deperiret, & auiæ memoriam
tantopere dilexit, ut solennibus, ac festis diebus po-
culo quoq; eius argenteo potare perseuerauerit.
Sumpta toga uirili latum clauum quanquam fra-
tre adepto diu aduersatus est, nec ut tandem ap-
peteret, compelli nisi à matre potuit. Ea demum
extudit magis conuitio quàm precibus, uel authori
tate, dum eum identidem per contumeliam anteam-
bulonem fratris appellat. Tribunatum militum in
Thracia meruit. Quæstor Cretam, et Cyrenas pro
uinciam sorte cepit, ædilitatis, ac mox præturæ can
didatus etiam non sine repulsa, sextoq; loco uix
adeptus est. Ac prima statim petitione, & in pri-
mis Prætor infensus senatui Caium, ne quo non
genere demereretur, ludos extraordinarios pro ui-
ctoria eius Germanica depoposcit: pœnæq; coniura
torum addendum censuit: ut insepulti proijceren-
tur. Egit & gratias eis apud amplissimum ordi-
nem, quod se honore cœnæ dignatus esset.

Inter hæc Flauiam Domicillam duxit u-
xorem Statilij Capellæ equitis Romani sabra-
censis ex Africa delegatam olim, latinæq; condi-
tionis, sed mox ingenuam & ciuem Romanam
recuperatorio iudicio pronuntiatam, patre asse-
rente Flauio liberali Ferentini genito, nec quic-
quam amplius quàm quæstorio scriba. Ex hac li-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

beros tulit Titum & Domitianum et Domicillã. Vxori, ac filiæ superstes fuit: atq; adhuc utranq; priuatus amisit. Post uxoris excessum Cenidem Antoniæ libertam adamauit: & à manu dilectam quondam sibi reuocauit in contubernium: habuitq; etiam imperator penè iustæ uxoris loco.

Claudio principe Narcissi gratia legatus legionis in Germaniam missus est: inde in Britaniam translatus, tricies cũ hoste conflixit. Duas ualidissimas gentes, superq; uiginti oppida et insulam Vectem Britaniæ proximam in ditionem redegit, partim Auli plantij consularis legati, partim Claudij ipsius ductu. Quare triũphalia ornamenta; & in spatio breui duplex sacerdotium accepit. Præterea consulatum, quem gessit per duos nouissimos anni menses, medium tempus ad proconsulatum usq; in otio, secessúq; egit. Agrippinam timens potentem adhuc apud filium, & defuncti quoq; Narcissi amicos perosam. Exin sortitus Africam integerrime nec sine magna dignatione administrauit: nisi ꝙ Adrumeti seditione quadam, rapa in eum iacta sunt. Redijt certe nihilo opulentior, ut qui propè labefactata iam fide omnia prædia fratri obligarit: necessarióq; ad mangonicos quæstus sustinendæ dignitatis causa descenderit: propter quod uulgo mulio uocabatur. Conuictus quoq; dicitur ducenta HS expressisse iuueni, cui latum clauum aduersus patris uoluntatem impetrarat. eoq; nomine grauiter increpitus. Peregrinatione achaica inter comites Neronis, cum cantante eo aut discederet sæpius, aut

præsens

præsens obdormiſceret: grauiſſimam contraxit offenſam, prohibitusq; non contubernio modo, ſed etiã publica ſalutatione, ſeceſſit in paruam, ac deuiam ciuitatem: quoad latenti, etiamq; extrema metuenti prouincia cum exercitu oblata eſt. Percrebuerat Oriente toto uetus, & conſtans opinio, eſſe in fatis, ut eo tempore iudæa profecti rerum potirentur. Id de imperatore Ro. quantum euentu poſtea prædictum patuit, iudæi ad ſe trahentes rebellarunt: cæſoq; præpoſito, legatum inſuper Syriæ conſularem ſuppetias ferentem rapta Aquila fugauerunt. Ad hunc motum comprimendum cum exercitu ampliore, & non inſtrenuo duce, cui tamen tutò tanta res committeretur, opus eſſet, ipſe potiſſimũ delectus eſt, & ut induſtriæ expertæ, nec metuendus ullo modo ob humilitatem generis, ac nominis. Additis igitur ad copias duabus legionibus VIII alis, cohortibus decem, atq; inter legatos maiore filio aſſumpto, ut primum prouinciam attigit: proximas quoq; ciuitates conuertit in ſe, correcta ſtatim caſtrorum diſciplina, uno quoq;, & altero prælio tam conſtanter inito, ut in oppugnatione caſtelli lapidis ictum genu, ſcuto ſagittas aliquot exceperit. Poſt Neronem, Galbamq; Othone, atque Vitellio de principatu certantibus in ſpem imperij uenit, iam pridem ſibi per hæc oſtenta conceptam. In ſuburbano flauiorum quercus antiqua, quæ erat Marti ſacrata, per tres Veſpaſiæ partus ſingulos repente ramos à frutice dedit, haud dubia ſigna futuri cuiuſque fati. Primum exilem, & cito arefactum:

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

ideoq́; puella nata non perãnauit. Secundum prae=ualidum, ac prolixum, & qui magnam felicitatem portenderet. Tertium uero instar arboris. Quare patrem Sabinum ferunt aruspicio insuper confirmatum renuntiasse matri, nepotem ei Caesarem genitum: nec illam quicquam aliud quàm cachinnasse, mirantem quod adhuc se mentis compote deliraret iam filius suus. Mox cum Aedilem eum C. Caesar succensens propter curam uerrendis uijs non adhibitam, luto iussisset oppleri congesto per milites in praetextae sinum, non defuerunt, qui interpraetarentur, quandoq; proculcatam, desertamq́; Remp. ciuili aliqua perturbatione in tutelam eius, ac uelut gremium deuenturam. Prandente eo quondam, canis extrarius triclinio manum humanam intulit, mensaeq́; subiecit. Coenante rursus bos arator decusso iugo, triclinium irrupit, fugatis ministris, quasi repente defessus procidit ad ipsos accumbentis pedes, ceruicemq́; submisit. Arbor uero cupressus in agro auito sine ulla ui tempestatis euulsa radicitus, atque prostrata, in sequenti die uiridior, ac firmior resurrexit. At in Achaia somniauit, initium sibi, suisq; felicitatis futurum, simulac dens Neroni exemptus esset: eueni tq́;, ut sequenti die progressus in atrium medicus dentem ei ostenderet recenter quidem exemptum. Apud Iudaeam Carmeli dei oraculum consulentem ita confirmauere sortes, ut quicquid cogitaret, uolueretq́; animo quantumlibet magnum, id esset prouenturum, pollicerentur. Et unus ex no-

bilibus captiuis Iosephus, cum conijceretur in uincula: constantissime asseuerauit fore, ut ab eodem breui solueretur, uerum iam imperatore. Nuntiabantur & ex urbe praesagia, Neronem diebus ultimis monitum per quietē, ut thensam Iouis OPT. MAX. è sacrario in domum Vespasiani, & in circum deduceret. Ac non multo post comitia secundi consulatus ineunte Galba, statua diui Iulij ad orientem sponte conuersa, aciéq; bebriacensi prius, quàm committeretur: duas Aquilas in conspectu omnium conflixisse: uictáq; altera, subuenisse tertiam à solis ortu, ac uictricem abegisse.

Nec tamen quicquam ante tentauit promptissimus, atque etiam instantibus suis, quàm solicitatus quorundam & ignotorum, & absentium fortuito fauore. Maesiaci exercitus bina è tribus legionibus millia missa auxilio Othoni. Postquam iter ingressis nuntiatum est uictum eum, ac uim uitae suae attulisse, nihil secius Aquileiam usque perseuerauerunt, quasi rumori minus crederēt. Ibi per occasionem, ac licentiam omni rapinarum genere grassati, cum timerent ne sibi reuersis reddenda ratio, ac subeunda poena esset, consilium inierunt eligendi, curandíq; imperatoris. Neque enim deteriores esse, aut Hispaniensi exercitu, qui Galbam, aut praetoriano, qui Othonem, aut Germanitiano, qui Vitellium fecissent. Propositis itaque nominibus legatorum consularium, quod ubiq; tunc erant: cum caeteros alium alia de causa improbarent, & quidam è legione tertia, quae sub exitu Ne-

ronis translata ex Syria in Mœsiam fuerat: Vespasianum laudibus ferrent: assensere cuncti: nomenq; eius uexillis omnibus sine mora inscripserunt. Et tunc quidem compressa res est, reuocatis ad officiũ muneris parumper. Cæterum diuulgato facto, Tiberius Alexander præfectus Aegypti primus in uerba Vespasiani legiones adegit Calen. Iul. Qui principatus dies in posterum obseruatus est. Iudaicus deinde exercitus V Idus Iulij apud ipsum iurauit. Plurimum cœptis contulerunt iactatum exẽplar epistolæ ueræ, siue falsæ defuncti Othonis ad Vespasianum, extrema obtestatione ultionem mandantis, & ut Reip. subueniret, optantis, simul rumor dissipatus, destinasse Vitellium uictorem permutare hyberna legionum, & Germanicas transferre in orientem ad securiorem, molliorem'q; militiam. Præterea ex præsidibus prouinciarum Licinius Mutianus, & è regibus Vologeses Parthus. Ille deposita simultate, quam in id tempus ex æmulatione non obscure gerebat: Syriacum promisit exercitum. hic XL millia sagittariorum.

Suscepto igitur ciuili bello, ac ducibus, copijsq; in Italiam præmissis, interim Alexandriam transiit, ut claustra Aegypti obtineret. Hic, cum de firmitate imperij capturus auspicium, ædem Serapidis summotis omnibus, solus intrasset: ac propitiato multum deo, tandem se conuertisset: uerbenas, coronasq;, & pannificia, ut illic assolet, Basilides libertus obtulisse ei uisus est: quem neq; admissum à quoquam, & iampridem propter neruorũ ua-

letudinem uix ingredi, longéq; abesse constabat. Ac statim aduenere literæ fusas apud Cremonam Vitellij copias, ipsum in urbe interemptum nuntiantes. Authoritas, & quasi maiestas quædam, ut scilicet inopinato, & adhuc nouo principi deerat, hæc quoque accessit. E' plebe quidam luminibus orbatus, item alius debili crure, sedentem pro tribunali pariter adierunt, orantes opem' ualetudinis, demonstratam à Serapide per quietem, restituturum oculos, si inspuisset, confirmaturum crus, si dignaretur calce contingere. Cum uix fides esset rem ullo modo successuram, ideóq; ne experiri quidem auderet: extremo hortantibus amicis palàm pro concione utrunq; tentauit: nec euentus defuit. Per idem tempus Tegeæ in Arcadia instinctu uaticinantium effossa sunt sacrato loco uasa operis antiqui, atque in ijs assimilis Vespasiano imago.

Talis, tantáq; cum fama in urbem reuersus, acto de iudæis triumpho, consulatus octo ueteri addidit. Suscepit & censuram, ac & per totum imperij tempus nihil habuit antiquius, quàm propè afflictam, nutantem'q; Remp. stabilire primo, deinde & ornare. Milites, pars uictoriæ fiducia, ps ignominiæ dolore ad omnem licentiã, audaciam'q; processerant. Sed & prouinciæ, ciuitates'q; liberæ, nec non & regna quædam tumultuosius inter se agebant. Quare Vitellianorum quidem & exauthorauit plurimos, et coërcuit: participibus autem uictoriæ adeo nihil extra ordinem indulsit: ut etiam legitima præmia serò persoluerit. Ac nequam

occasionem corrigendi disciplinam prætermitteret: adolescentulum fragrantem unguento, cum sibi pro impetrata præfectura gratias ageret: nutu aspernatus uoce etiam grauissima increpuit: maluissem allium oboluisses: literasq; reuocauit. Classiarios uero, qui ab Hostia, & Puteolis Romam pedibus per uicos commeant: petentes constitui aliquid sibi calciarij nomine, quasi parum esset, sine responso abegisse, iussit post hæc excalciatos cursitare: & ex eo ita cursitant. Achaiam, Lyciam, Rhodum, Byzantium, Samum libertate adempta, item Thraciam, Ciliciam, & Comagenem ditionis regiæ usque ad id tempus in prouinciarum formam redegit. Cappadociæ propter assiduos Barbarorum incursus legiones addidit: consularemq; rectorem imposuit pro Equite Rom. Deformis urbs ueteribus incendijs, ac ruinis erat, uacuas areas occupare, & ædificare, si possessores cessarent: cuicunque permisit. Ipse restitutionem capitolij aggressus ruderibus purgandis manus primus admouit: ac suo collo quædam extulit: ærearumq; tabularum tria millia, quæ simul conflagrauerant, restituenda suscepit, undique inuestigatis exemplaribus. Instrumentum imperij pulcherrimum, ac uetustissimum confecit: quo continebantur pene ab exordio urbis senatusconsulta, plebiscita de societate, & fœdere, ac priuilegio cuicunque concessis.

Fecit & noua opera, templum pacis foro proximum, diuiq; Claudij in Celio monte cœptum quidem ab Agrippina, sed a Nerone prope fun-

ditus destructum, item Amphitheatrum urbe me-
dia, ut destinasse compererat Augustum. Amplissi-
mos ordines, & exhaustos cæde uaria, & conta-
minatos ueteri negligentia purgauit: suppleuitq; re
censo senatu, & equite, submotis indignissimis, &
honestissimo quoque Italicorum, ac prouincialium
allecto, atque, uti notum esset utrunque ordinem
non tam libertate inter se, quàm dignitate differ-
re. De iurgio quodam senatoris, equitisq; Ro. ita
» pronuntiauit, non oportere maledici senatoribus,
» remaledici ciuile, fasq; esse. Litium series
ubique maiorem in modum excreuerant, manen-
tibus antiquis intercapedine iurisdictionis, acceden
tibus nouis ex conditione, tumultuq; temporum.
Sorte elegit, per quos rapta bello restituerentur:
quiq; iudicia centumuiralia, quibus peragendis
uix suffectura litigatorum ætas uidebatur: extra
ordinem diiudicarent: redigerentq; ad breuissi-
mum numerum. Libido, atque luxuria
coërcente nullo inualuerat. Author senatui fuit
decernendi, ut quæ se alieno seruo iunxisset: an-
cilla haberetur. Ne'ue filiorum familias fœnera
toribus exigendi crediti ius unquam esset, hoc est
ne post patrum quidem mortem. Cæteris in rebus
statim ab initio principatus usque ad exitum ciui-
lis, & clemens. Mediocritatem pristinam
neque dissimulauit unquam, ac frequenter eti-
am præ se tulit. Quin & conantes quosdam ori
ginem Flauij generis ad conditores reatinos, co-
mitemq; Herculis, cuius monimentum extat uia

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

salaria referre, irrisit ultro. Adeoq; nihil ornamentorum intrinsecus cupide appetiuit, ut triumphi die fatigatus tarditate, & tædio pompæ non reticuerit, merito se plecti, qui triumphum, quasi aut debitum maioribus suis, aut speratum unquam sibi tam inepte senex concupisset. Ac ne tribunitiam quidem potestatem, et patris patriæ appellationem nisi sero recepit. Nam consuetudinem salutantes scrutandi, manente adhuc bello ciuili omiserat. Amicorum libertatem, causidicorum figuras, ac philosophorum contumaciam lenissime tulit. Licinium Mutianum notæ impudicitiæ, sed meritorum fiducia minus sui reuerentem, nunquam nisi clàm, & hactenus retaxare sustinuit: ut apud communem aliquem amicum querens adderet clausulæ, ego tamen uir sum. Saluium liberalem in defensione diuitis rei ausum dicere, quid ad Cæsarem, si Hipparchus HS millies habet: & ipse laudauit. Demetrium Cynicum in itinere obuium sibi post dominationem, ac neque assurgere, neque salutare se dignantem, oblatrantem etiam nescio quid, satis canem habuit appellare. Offensarum, inimicitiarumq; minime memor, executor'ue. Vitellij hostis sui filiam splendidissime maritauit: dotauitq; etiam, & instruxit. Trepidum eum interdicta aula sub Nerone, quærentemq; quidnam ageret, aut quò abiret, quidam ex officio admissionis simul expellens, abire Morboniam iusserat. In hunc postea deprecantem haud ultra uerba excanduit, & quidem

totidem ferè atq; eadem. Nam ut suspicione aliqua uel metu ad pernitiem cuiusquam compelleretur, tantum absuit, ut monentibus amicis cauendum esse Metium Pomposianum, quod uulgo crederetur genesim habere imperatoriam, insuper COS. fecerit spondens, quandoq; beneficij memorem futurum. Non temere quis punitus insons reperitur, nisi absente eo, & ignaro, aut certe inuito, atq; decepto. Heluidio prisco, qui reuersus ex Syria solus priuato nomine Vespasianum salutauerat: & in prætura omnibus edictis sine honore, ac mentione ulla transmiserat: non ante succensuit, quàm altercationibus insolentissimus penè in ordinem redactus: hunc quoq;, quamuis relegatum primo, deinde interfici iussum magni æstimauit seruare quoquo modo, missis, q percussores reuocarent: & seruasset, nisi iam perijsse falsò renuntiatum esset. Cæterum neq; cæde cuiusquam unquam lætatus: iustis supplicijs illachrymauit etiam, & ingemuit.

Sola est, in qua merito culpetur pecuniæ cupiditas. Non enim contentus omissa sub Galba uectigalia reuocasse: noua, & grauia addidisse: et auxisse tributa prouincijs nonnullis, et duplicasse: negotiationes quoq; uel priuato pudendas propalàm exercuit, coëmendo quædam tantum ut pluris postea distraheret, nec candidatis quidem honores, reis'ue tam innoxijs quàm nocentibus absolutiones uenditare cunctatus est. Creditur etiam procuratorum rapacissimum quenq; ad ampliora officia ex industria solitus promouere, quo locupletiores

mox condemnaret, quibus quidem uulgo pro spongijs dicebatur uti, quod quasi & siccos madefaceret: & exprimeret humentes. Quidam natura cupidissimum tradunt: idq; exprobratum ei à sene bubulco. Qui negata sibi gratuita libertate, quã imperium adeptum suppliciter orabat: proclamauerit, Vulpem pilum mutare, non mores. Sunt contra, qui opinentur ad manubias, et rapinas necessitate cõpulsum summa ærarij, fiscíq; inopia, de qua testificatus sit initio statim principatus, professus quadringenties millies opus esse, ut Resp. stare posset. Quod & uerisimilius uidetur, quando male partis optime usus est. In omne hominum genus liberalissimus. Expleuit censum senatorium. Consulares inopes quingenis sestertijs annuis sustentauit: plurimas per totum orbem ciuitates terræ motu, aut incendio afflictas restituit in melius.

Ingenia, & artes uel maxime fouit. Primus è fisco latinis, græcísq; rhetoribus annua centena constituit. Præstantes poëtas, nec non & artifices coëmit. Item colossi refectorem insigni congiario, magnáq; mercede donauit. Mechanico quoq; grandes columnas exigua impensa perducturum in Capitolium pollicenti præmium pro commento non mediocre obtulit: operam remisit, præfatus sineret se plebeculam pascere pane. Ludis, per quos scena marcelliani theatri restituta dedicabatur, uetera quoque acroamata reuocauerat. Apollinari tragœdo quagringenta Pterino, Diodoróq; citharœdis ducenta, nonnullis centena, quibus

minimum quadragena sestertia super plurimas co=ronas aureas dedit. Sed & conuiuabatur assidue. ac sæpius recte, ac dapsile, ut macellarios adiuuaret, sicut saturnalibus dabat uiris apophoreta, ita & Calen. Martij fœminis, & tamen ne sic quidem pristinæ cupiditatis infamia caruit. Alexandrini Cibiotatem eum uocare perseuerauerunt cognomine unius è regibus suis turpissimarum sordium. Sed & in funere Fauo Archimimus per=sonam eius ferens, imitansq; (ut est mos) facta ac dicta uiri, interrogatis palàm procuratoribus, quanti funus, & pompa constaret, ut audijt HS centies, exclamauit centum sibi sestertia darent, ac se uel in Tyberim proijcerent. Statura fuit quadrata, compactis, firmisq; membris, uultu ueluti nitentis. Vnde quidam urbanorum non infacete. Siquidem petenti, ut & in se aliquid diceret, dicam inquit, cum uentrem exonerare desieris. Valetudine prosperrima usus est, quamuis ad tuendam eam nihil amplius quàm fauces, cæteraq; membra sibimet ad numerum in sphæristerio defricaret: inediamq; unius diei per singulos menses interponeret. Ordinem uitæ ferè hunc tenuit. In principatu maturius semper, ac de nocte uigilabat: deinde perlectis episto=lis, officiorumq; omnium breuiarijs, amicos admittebat: ac dum salutabatur, & calciabat ipse sese, et amiciebat. Post decisa quæcunq; obuenissent negotia, gestationi, et inde quieti uacabat, accubante aliqua pallacarum, quas in defunctæ locũ Cænidis plu-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

rimas constituerat: ac secretò in balneum, tricliniumq; transibat. Nec ullo tempore facilior, aut indulgentior traditur: eaq; momenta domestica ad aliquid petendum magnopere captabant.

Et super cœnam autem, & semper aliàs cum amicis multa ioco transigebat. Erat enim dicacitatis plurimæ, et sic scurrilis, ac sordidæ, ut ne prætextatis qdem uerbis abstineret. Et tamen nonnulla eius facetissima extant: in quibus & hoc. Menstrium Florum consularem admonitus ab eo plaustra potius, quàm plostra dicenda, die postero Flaurum salutauit. Expugnatus autem à quadam quasi amore sui deperiret: cum productæ pro concubitu HS quadraginta donasset, admonente despensatore, quemadmodum summam rationibus uellet referri, Vespasiano, inquit, adamato. Vtebatur & uersibus græcis tempestiue satis, & de quodam proceræ staturæ, improbiusq; nato.

Μακρὰ βιβὰς κραδάων δολιχόσκιον ἔγχος

Et maxime de Cœrulo liberto, qui diues admodum ob subterfugiendum quandoq; ius fisci ingenuum se, & Lachetem mutato nomine cœperat efferre. ὦ λάχης λάχης ἐπὰν ἀποθάνης αὖθις ὡς ἐξ ἀρχῆς εἶ ῥύσει κήρυλος. Et maxime tamen dicacitatem in deformibus lucris affectabat, ut inuidiam aliqua cauillatione dilueret: transferretq; ad sales. Quendam è charis ministris dispẽsationem cuidam quasi fratri petentem, cum distulisset, ipsum candidatum ad se uocauit: exactaq; pecunia, quantam is cum suffragatore suo pepigerat: sine mora ordina-

uit interpellanti mox ministro alium tibi ait quære fratrem: hic, quem tuum putas, meus est. Mulionem in itinere quodam suspicatus ad calciandas mulas desilisse, ut adeunti litigatori spatium, moramq; præberet: interrogauit, quanti calciasset: pactusq; est lucri partem. Reprehendenti filio Tito, quod etiam urinæ uectigal commentus esset, pecuniam ex prima pensione admouit ad nares, sciscitans num odore offenderetur: & illo negante, atqui, inquit, è lotio est. Nuntiantes legatos, decretam ei publice non mediocris summæ statuam colosseam, iussit uel continuo ponerent, cauam manum ostentans, & paratam basim dicens. Ac ne in metu quidem, ac periculo mortis extremo abstinuit iocis. Nam cum inter prodigia cætera Mausoleum Cæsarum repente patuisset: & stella in cœlo crinita apparuisset, alterum ad Iuniam Caluinam è gente Augusti pertinere dicebat: alterum ad Parthorum regem, qui capillatus esset. Prima quoque morbi accessione, ut inquit, puto, deus fio.

Consulatu suo nono tentatus in Campania motiũculis leuibus, ac protinus urbe repetita Cutylias, ac reatina rura, ubi æstiuare quotannis solebat, petijt. Hic, cum superurgentem ualetudinem creberrimo frigidæ aquæ usu & intestina uitiasset, nec eo minus muneribus imperatorijs ex consuetudine fungeretur: ut etiam legationes audiret cubans, aluo repente usque ad defectionem solu- to imperatorẽ ait stantem mori oportere. Dumq; consurgit, ac nititur inter manus subleuantium ex

tinctus est. VIII. Calen. Iulij, annum gerens ætatis sexagesimum, ac nonum superq; mensem, ac diem septimum. Conuenit inter omnes, tam certum eum de sua, suorumq; genitura semper fuisse: ut post assiduas in se coniurationes ausus sit affirmare senatui, aut filios sibi successuros, aut neminem. Dicitur etiam uidisse quondam per quietem stateram in media parte uestibuli palatinæ domus positam examine æquo, cum in altera lance Claudius, & Nero starent, in altera ipse, ac filij, nec res fefellit, quando totidem annis, pariq; temporis spatio utriq; imperauerunt.

C. SVETONII TRANQVILLI DIVVS TITVS.

TITVS cognomine paterno, amor, ac delitiæ generis humani, tantum illi ad promerẽdam omnium uoluntatem uel ingenij, uel artis, uel fortunæ superfuit, et, quod difficillimum est, in imperio, quando priuatus, atq; etiam sub patre principe, ne odio quidem, ne dum uituperatione publica caruit. Natus est. III. Calen. Ianuarij insigni anno Caiana nece, propè Septizonium, sordidis ædibus, cubiculo uero perparuo, & obscuro: nam manet ad-

huc, & ostenditur. Educatus in aula cum Britanico simul, ac paribus disciplinis, & apud eosdem magistros institutus. Quo quidem tempore, aiunt, Metoposcopum, a' Narasso Claudij liberto adhibitum, ut Britanicum inspiceret constantissime affirmasse, illum quidem nullo modo, cæterum Titum, qui tunc prope' astabat, utiq; imperaturum. Erant autem adeo familiares, ut de potione, qua Britanicus hausta perijt, Titus quoq; iuxta cubans gustasse credatur: grauiq; morbo afflictatus diu. Quorum omnium mox memor statuam ei auream in palatio posuit: & alteram ex ebore equestrem, quæ circensi pompa, hodie quoq; præfertur, dedicauit, prosecutusq; est. In puero statim corporis, animiq; dotes explenduerunt. magis, ac magis deinceps per ætatis gradus forma egregia, & cui nō minus authoritatis inesset, q̃ gratiæ. præcipuum robur, quanquam neq; procera statura, et uentre paulo proiectiore, memoria singularis: docilitas ad oēs fere' tum belli, tum pacis artes. Armorū, & eqtandi peritissimus, latinæ, græcæq; linguæ uel in orando, uel in fingendis poëmatibus promptus, & facilis ad extemporalitatem usq;, sed ne musicæ qdem rudis, ut q cantaret, et psalleret iucunde, scienterq;. E' pluribus cōperi, notis quoq; excipere uelocissime solitum, cum a' manuensibus suis p ludū, iocumq; certantem imitari chirographa quæcunq; uidisset, ac profiteri sæpe se maximū falsariū esse potuisse.

Tribunus militum et in Germania, et in Britania meruit summa industria, nec minore modestia

& fama, sicut apparet ex imaginum eius multitudine, ac titulis per utranq; prouinciam. Post stipendia foro operam dedit honestam magis quàm assiduam. Eodemq; tempore Arriciadiam Tertullo patre equite Ro. sed præfecto quondam prætorianarũ cohortium duxit uxorem: & in defunctæ locum Martiam Fuluiam splendidi generis, cũ qua sublata filia diuortium fecit. Ex quæsturæ deinde honore legioni præpositus Taricheam, & Gamalã urbes ualidissimas iudeæ in potestatem redegit, equo quadã acie sub fœminibus amisso, alteroq; inscenso, cuius rector contra se dimicans occubuerat.

Galba mox tenente remp. missus ad gratulandum: quaqua iret conuertit homines: quasi adoptionis gratia arcesseretur. Sed ubi turbari rursus cuncta sensit: rediјt ex itinere, aditoq; Paphiæ Veneris oraculo, dum de nauigatione consulit: etiam de imperiј spe confirmatus est. Cuius breui compos, et ad perdomandam iudæam relictus nouissima Hierosolymorum oppugnatione VII propugnatores totidem sagittarum confecit ictibus: cepitq; eam natali filiæ suæ tanto militum gaudio, ac fauore, ut in gratulatione IMPERAT. eum consulutauerint: et subinde decedentem prouincia detinuerint: suppliciter, nec non & minaciter efflagitantes, aut remaneret: aut secum omnes pariter abduceret: unde nata suspicio est, quasi desciscere à patre, orientisq; regnum sibi uendicare tentasset. Quam suspicionem auxit, postquam Alexandriam petens in consecrando apud Memphim boue Api diadema gestauit,

de more

de more siquidem, rituq; priscæ religionis. sed non deerant, qui secus interpretarentur. Quare festinans in Italiá, cum Rhegium, dehinc Puteolos onerariа naue appulisset: Romam inde contendit expeditissimus, inopinantiq; patri uelut arguens rumorum de se temeritatem, ueni, inquit, pater ueni.

Neq; ex eo destitit participem, atq; tutorem imperij agere. Triumphauit cum patre: censuramq; gessit unà, eidem collega, & in tribunitia potestate, & in septem consulatibus fuit. Receptaq; ad se propè omnium officiorum cura, cum patris nomine & epistolas ipse dictaret: & edicta conscriberet: orationesq; in senatu recitaret: etiam quæstoris uice, præfecturam quoq; prætorij suscepit, nunquá ad id tempus nisi ab equite Ro. administratam. Egitq; aliquando inciuilius, & uiolentius, siquidem suspectissimum quenq; sibi summissis, qui per theatra, & castra, quasi consensu ad pœnam deposcerent, haud cunctanter oppressit. In his Aulum Cecinnam consularem uirum uocatum ad cœnam, ac uix dum triclinio egressum confodi iussit. Sanè urgente discrimine, cum etiam chirographum eius præparatæ apud milites coniurationis deprehendisset. quibus rebus sicut in posterum securitati satis cauit: ita ad præsens plurimum contraxit inuidiæ: ut non temere quis tam aduersa re, magisq; inuitis omnibus transierit ad principatum.

Præter sæuitiam suspecta in eo etiam luxuria erat: quod ad mediam noctem comessationes cum profusissimo quoq; familiarium extenderet. nec mi

nus libido propter exoletorum, & spadonum greges: propterq; insignem reginæ Berenices amorem, cui etiam nuptias pollicitus ferebatur. Suspecta & rapacitas: quod constabat in cõgnitionibus patris nundinari, præmiariq; solitum: deinde propalàm alium Neronem & opinabantur, & etiam prædicabant. At illi ea fama pro bono cessit: conuersaq; est in maximas laudes: neq; ullo uitio reperto, et contra uirtutibus summis. Conuiuia instituit iucunda magis, quàm profusa. amicos elegit: quibus etiam post eum principes, ut & sibi, & Reip. necessarijs acquieuerunt: præcipueq; sumptam sibi Berenicen statim ab urbe dimisit inuitus inuitam. Quosdam è gratissimis delicatorum, quanquam tam artifices saltationis, ut mox scænam tenuerint: non modo fouere prolixius, sed spectare in publico omni cœtu supersedit. Nulli ciuium quicquam ademit. abstinuit alieno, ut siquis unquam: ac ne concessas quidem, ac solitas collationes recepit. Et tamen nemine ante munificentia minor. Amphitheatro dedicato, thermisq; iuxta celeriter extructis, munus edidit apparatissimum, largissimumq;. dedit & nauale prælium in ueteri naumachia, ibidem & gladiatores, atque uno die quinq; millia omne genus ferarum. Natura autem beneuolentissimus, cum ex instituto Tiberij omnes dehinc Cæsares beneficia à superioribus concessa principibus aliter rata nõ haberent, quàm si eadem ijsdem & ipsi dedissent: primus præterita omnia uno confirmauit edicto: nec à se peti passus est. In cæteris uero desyderijs

hominum obstinatissime tenuit, nequem sine spe di
mitteret: quin et admonẽtibus domesticis, quasi plu
ra polliceretur, quàm præstare posset: Non oportere
ait quenquam à sermone principis tristem discede
re. atq; etiam recordatus quondam super cœnam,
quod nihil cuiquam toto die præstitisset: memorabi
lem illam, meritóq; laudandã uocem edidit. Amici,
diem perdidi. Populũ in primis uniuersum tanta
per omnes occasiones comitate tractauit: ut proposi
to gladiatorio munere, non ad suũ, sed ad spectan-
tium arbitrium editurum se professus sit. Et planè
ita fecit: nam neq; negauit quicquam petentibus: et
ut quæ uellent, peterent, ultro adhortatus est. quin
et studium armaturæ thracum præ se ferens sæpe
cum populo & uoce, & gestu, ut fautor, cauillatus
est. Verum maiestate salua, nec minus æquitate, ne
quid popularitatis prætermitteret, nonnũquam in
thermis suis admissa plebe lauit. Quædam sub eo
fortuita, ac tristia acciderunt, ut conflagratio Vese-
ui montis in Campania, et incendiũ Romæ per tri
duum, totidemq; noctes. Item pestilentia quanta nõ
temere aliâs. In his tot aduersis, ac talibus non mo-
do principis solicitudinem, sed & parentis affectũ
unicum præstitit: nunc consulando per edicta, nunc
opitulando quatenus suppeteret facultas. Curato-
res restituendæ Campaniæ è consularium nume-
ro sorte duxit. bona oppressorum in Vesuuio, quo-
rum hæredes non extabant: restitutioni affli-
ctarum ciuitatum attribuit. Vrbis incendio ni-
hil nisi sibi publice perisse testatus cuncta præto-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

riorum suorum ornamenta operibus, ac templis destinauit: praeposuitq; complures ex equestri ordine, quo quaeq; maturius peragerentur. Medendae ualetudini, leniendisq; morbis nullam diuinam, humanamq; opem non adhibuit, inquisito omnium sacrificiorum, remediorumq; genere. Inter aduersa temporum, & delatores, mandatoresq; erant ex licentia ueteri. hos assidue in foro flagellis, ac fustibus caesos, ac nouissime traductos per Amphitheatri arenam partim subijci in seruos, ac uenire imperauit: partim in asperrimas insularum auehi. Vtq; etiam similia quandoq; ausuros perpetuo coerceret: uetuit inter caetera de eadem re pluribus legibus agi, quaeri'ue de cuiusquam defunctorum statu ultra certos annos. Pontificatū maximum ideo se professus accipere, ut puras seruaret manus: fidem praestitit: nec author posthac cuiusquam necis, nec conscius, quāuis interdum ulciscendi causa non deesset. sed periturum se potius, quàm puniturum adiurās, duos patricij generis conuictos in affectatione imperij nihil amplius, quàm ut desisterent, monuit, dicens principatum fato dari, siquod praeterea desyderarent promittens se tributurum. et confestim quidem ad alterius matrem, quae procul aberat, cursores suos misit: qui anxie filiū saluum nuntiarent. Caeterum ipsos nō solū familiari coenae adhibuit: sed & in sequenti die gladiatorum spectaculo circa se ex idustria collocatis, oblata sibi ornamenta pugnantium inspicienda porrexit. Dicitur etiam cognita utriusq; genitura immi-

nere ambobus periculũ affirmasse, uenturũ quoq;, & ab alio, sicut euenit. Fratrem insidiari sibi non desinentem, sed penè ex professo solicitantem exercitus meditantem fugam, nec occidere, neq; seponere, ac ne in minore quidẽ honore habere sustinuit: sed ut à primo imperij die, consortẽ, successoremq; testari perseuerauit, nonnunquam secretò lachrymis, & precibus orans, ut tandem mutuo ergo se animo uellet esse. Inter hæc morte præuentus est maiore hominum damno, quàm suo. spectaculis absolutis, in quorum fine populo coràm ubertim fleuerat: Sabinos petit aliquanto tristior: quod sacrificanti hostia aufugerat: quodq; tempestate serena tonuerat. Deinde primã statim ad mansionẽ febrim nactus, cum inde lectica transferretur: suspexisse dicitur dimotis plagulis cœlum: multumq; conquestus eripi sibi uitam immerenti: neque enim extare ullum suum factum pœnitendum excepto duntaxat uno. id quale fuerit, neque ipse tunc prodidit: neq; cuiquam facile succurrit. Quidam opinantur consuetudinem recordatum, quam cum fratris uxore habuerit: sed nullam habuisse persancte Domitia iurabat, haud negatura siqua omnino fuisset: immo etiam gloriatura, quod illi promptissimũ erat in omnibus probris. Excessit in eadem, qua pater, uilla, Idibus Septembris post biennium, & menses duos, diesq; XX quàm successerat, altero & quadragesimo ætatis anno. Quod ut palàm factum est, non secus, atque in domestico luctu mœrentibus publice cunctis. Senatus prius, quàm edi-

cto conuocaretur, ad curiam concurrit, obseratisq; adhuc foribus, deinde apertis tantas mortuo gratias egit, laudesq; : quantas congessit ne uiuo quidem unquam, atque præsenti.

C. SVETONII TRANQVILLI FLAVIVS DOMITIANVS

d Omitianus natus est IX Calen. Nouembris patre COS. designato, inituroq; mense insequenti honorem, regione urbis sexta, ad malum punicũ, domo, quam postea in templum gentis flauiæ conuertit. Pubertatis, ac primæ adolescentiæ tempora tanta inopia, tantaq; infamia gessisse fertur: ut nullum uas argenteum in usu haberet. Satisq; constat Clodium Pollionem prætorium uirum, in quẽ est poëma Neronis, quod inscribitur Luscio, chirographũ eius conseruasse: & nonnũquam protulisse, noctem sibi pollicentis. nec defuerunt, qui affirmarent corruptum Domitianum & à Nerua successore mox suo. Bello Vitelliano confugit in Capitolium cum patruo Sabino, ac parte præsentiũ copiarum, sed irrumpentibus aduersarijs, & ardẽte templo apud æditũ clàm pernoctauit: ac mane Isiaci cælatus habitu, interq; sacrificulos uanæ superstitionis, cũ se trãs Tyberim ad condiscipuli sui matrem comite uno contulisset: ita latuit, ut scrutantibus, q uestigia subsecuti erant, deprehendi non potuerit. Post

uictoriam demum progressus, & Cæsar consalutatus honorem præturæ urbanæ cum consulari potestate suscepit tituló tenus: quam iurisdictionẽ ad collegam proximum transtulit. Cæterum omnem uim dominationis tam licenter exercuit: ut iam tũ qualis futurus esset, ostenderet. Ne exequar singula, contrectatis multorum uxoribus, Domitiã Longinam Aelio Lamiæ nuptam etiã in matrimonium abduxit: atq; uno die super XX urbana officia, atq; peregrina distribuit, mirari se Vespasiano dictitante, quod successorem non & sibi mitteret.

Expeditionem quoq; in Galliam, Germaniasq;, neq; necessariam, & dissuadẽtibus paternis amicis inchoauit, tantum ut fratri se & operibus, et dignatione adæquaret. Ob hæc correctus, quo magis ætatis, & conditionis admoneretur: habitabat cum patre unà, sellamq; eius, ac fratris quoties prodirent, lectica sequebatur: ac triumphum utriusq; iudaicum equo albo comitatus est. In sex consulatibus, non nisi unum ordinarium gessit: eumq; cedente, & suffragante fratre: simulauit et ipse inire modestiam. In primisq; poëticæ studium tam insuetum antea sibi, quàm postea spretum, & abiectũ, recitauitq; etiam publice. Nec tamen eo secus, cum Vologeses Parthorum rex auxilia aduersus Alanos, ducemq; alterum ex Vespasiani liberis depoposcisset: omni ope contendit, ut ipse potissimum mitteretur. & quia discussa res est: alios orientis reges, ut idem postularent, donis ac pollicitationibus solicitare tentauit. Patr defun-

cto diu cunctatus, an duplum donatiuum militi donaret: nunquam iactare dubitauit, relictum se principem imperij, sed fraudem testamento adhibitá. Neq; cessauit ex eo insidias struere fratri clàm, palamq;, quoad correptum graui ualetudine prius, quàm plane efflaret animá, pro mortuo deseri iussit: defunctumq; nullo, præter quàm consecrationis honore dignatus, sæpe etiam carpsit obliquis orationibus, & edictis. Inter initia principatus quotidie secretum sibi horarium sumere solebat: nec quicquam amplius, quàm muscas captare, ac stylo præacuto configere. ut cuidam interroganti. essetue quis intus cum Cæsare, non absurde responsum sit à Vibio Crispo, ne musca quidem. Deinde uxorem suam Domitiam, ex qua in secundo suo consulatu filium tulerat: alteroq; anno consalutauerat, ut Augustam, eandem Paridis histrionis amore deperditam repudiauit: intraq; breue tempus impatiens dissidij, quasi efflagitante populo reduxit. Circa administrationem imperij aliquandiu se uarium præstitit: mistura quoq; inæquabili uitiorũ, atque uirtutum, donec uirtutes quoq; in uitia deflexit: quantum coniectare licet super ingenij naturã, inopia rapax, metu sæuus. Spectacula magnifica assidue, & sumptuosa edidit, non in Amphitheatro modo, uerum et in Circo. Vbi præter solẽnes bigarũ, quadrigarumq; cursus, præliũ duplex etiam equestre, ac pedestre cõmisit. Atq; in amphitheatro nauale quoq:. Nã uenationes, gladiatoresq; et noctibus ad lychnuchos, nec uirorũ mõ pugnas,

sed & fœminarum. Præterea quæstorijs muneribus, quæ olim omissa reuocauerat: ita semper interfuit: ut populo potestatem faceret bina paria è suo ludo postulandi, quæ nouissima aulico apparatu induceret. Ac per omne gladiatorum spectaculum ante pedes eius stabat puerulus coccinatus portentoso, paruoq; capite, cum quo plurimum fabulabatur, nonnunquã serio. Auditus est certe, dũ ex eo quærit, ecquid sciret, & quid sibi uisum esset ordinatione proxima Aegypto præficere Metiũ Ruffum. Edidit nauales pugnas pene iustarũ classium effosso, & circunducto iuxta Tyberim lacu, atq; inter maximos imbres prospectauit. Fecit & ludos seculares computata ratione temporum ab anno, non quo Claudius proxime, sed olim Augustus ediderat. In his circensium die, quo facilius centum missus peragerentur: singulos à septenis spatijs ad quina corripuit. Instituit & quinquennale certamen Capitolino Ioui triplex, musicum, equestre, gymnicum. & aliquanto plurium, quàm nũc est coronatorum. Certabant etiam & prosa oratione græce, latineq;, ac præter citharœdos choro citharistæ quoq;, & psallocitharistæ. In stadio uero cursu etiam uirginis certamini præsedit crepidatus, purpureaq; amictus toga, Germanicam capite gestans coronam auream cum effigie Iouis, ac Iunonis, Mineruæq;, assidẽtibus Diali sacerdote, et collegio flauialium pari habitu, nisi quod illorum coronis inerat et ipsius imago. Celebrabat et in Albano quotannis quinquatria Mineruæ, cui colle-

gium instituerat, ex quo sorte ducti magisterio fungerentur: redderentq; eximias uenationes, & scænicos ludos, superq; oratorum, ac poëtarum certamina. Congiarium populo numorum trecentorum ter dedit: atque inter spectacula muneris largissimum epulum: septimontiali sacrorum quidem die, senatui, equitiq; panarijs plebeis, sportellis cum obsonio distributis. Initium uescendi primus fecit: dieq; proximo omne genus rerum missilia sparsit: & quia pars maior intra popularia deciderat: quinquagenas tesseras in singulos cuneos equestris, ac senatorij ordinis pronuntiauit. Plurima, & amplissima opera incendio absumpta restituit: in queis & Capitolinum, quod rursus arserat, sed omnia sub titulo tantum suo, ac sine ulla pristini authoris memoria. Nouam autem excitauit ædem in Capitolio custodi Ioui, & forum quod nunc Neruæ uocatur. Item Flauiæ tēplum gentis, et Stadium, & Methodium, & Naumachiam, è cuius postea lapide maximus Circus deustis utrinq; lateribus extructus est. Expeditiones partim sponte suscepit, partim necessario: sponte in Cattos: necessario unam in Sarmatas legione cũ legato simul cæsa: in Dacos duas, primam Oppio Sabino consulari oppresso: secundam Cornelio Fusco præfecto cohortium prætorianarum, cui belli summã commiserat. De Cattis, Dacisq; post uaria prælia duplicem triumphum egit. De Sarmatis lauream modo Capitolino Ioui retulit. Bellum ciuile motum à L. Antonio superioris Germaniæ præside confe-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

cit absens felicitate mira, cum ipsa dimicationis hora resolutus repente Rhenus transituras ad Antonium copias Barbarorum inhibuisset. De qua uictoria prius præsagijs, quàm nuntijs comperit. Siquidem ipso, quo dimicatum est, die, statuam eius Romæ insignis aquila circumplexa pennis clangores lætissimos edidit: pauloq́; post occisum Antonium adeo uulgatum est: ut caput eius quoq; apportatum uidisse se pleriq; contenderent.

Multa etiam in communi rerum usu nouauit. Sportulas publicas sustulit, reuocata cœnarum rectarum consuetudine. Duas circensibus gregum factiones aurati, purpureiq; panni ad quatuor pristinas addidit. Interdixit histrionibus scænam, intra domum quidem exercendi artem iure concesso. Castrari mares uetuit. Spadonum, q residui apud mangones erant: pretia moderatus est. Ad summam quondam ubertatem uini, frumenti uero inopiam, existimans nimio uinearum studio negligi arua, edixit, neqs in Italia nouellaret: utq; in prouincijs uineta succiderentur, relicta (ubi plurimũ) dimidia parte: nec exequi rem perseuerauit. Quædam ex maximis officijs inter libertinos, militesq́; Ro. communicauit. Geminari legionũ castra prohibuit: nec plus, quàm mille numos à quoquam ad signa deponi: quod L. Antonius apud duarum legionum Hyberna res nouas moliens fiduciam cepisse etiam ex depositorum summa uidebatur. Addidit & quartum stipendium, militi, aureos ternos. Ius diligenter, & industrie dixit.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

plerunq; & in foro pro tribunali extra ordinem ambitiosas centumuirorum sententias rescidit. Recuperatores, ne se semper persuasorijs assertionibus accommodarent: identidẽ ammonuit. Numarios iudices cum suo quenq; consilio notauit. Author & Trib. pl. fuit AEDIL. sordidum repetundarum accusandi, iudicesq; in eum à senatu petendi. Magistratibus quoq; urbicis, prouinciarumq; praesidibus coërcendis tantũ curae adhibuit: ut neq; modestiores unquam, neq; iustiores extiterint: è quibus plerosq; post illum reos omnium criminum uidimus. Susceptu morum correctione licentiam theatralem promiscue in eqte spectandi inhibuit. Scripta famosa, uulgoq; edita, quibus primores uiri, ac foeminae notabantur: aboleuit non sine authorum ignominia. Quaestorium uirum, quod gesticulandi, saltãdiq; studio teneretur: mouit senatu. Probrosis foeminis lecticae usum ademit: iusq; capiendi legata, haereditatesq;. Eqtem Ro. ob reductam in matrimonium uxorem, cui dimissae adulterij crimen intenderat: erasit iudicum albo. Quosdã ex utroq; ordine lege Scantinia condemnauit. Incesta uestalium uirginum à patre suo quoq; & fratre neglecta uarie, ac seuere coërcuit, priora capitali supplicio, posteriora more ueteri. Nam cum Ocellatis sororibus, item Varonillae liberum mortis permisisset arbitrium: corruptoresq; earum relegasset: mox Corneliam uirginem maximam absolutam olim, dehinc longo interuallo repetitam, atq; conuictam defodi imperauit. Stupratoresq; uirgis in comitio

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

ad necem cædi, excepto prætorio uiro, cui dubia etiamnum causa, & incertis quæstionibus, atq; tormentis de semet professo exiliũ indulsit. ac nequa religio deûm impune contaminaretur, monimentum, quod libertus eius è lapidibus templo Capitolini Iouis destinatis filio construxerat, diruit per milites, ossáq; & reliquias, quæ inerant, mari mersit. Inter initia usqueadeo ab omni cæde abhorrebat: ut absente adhuc patre recordatus Virgilij uersum,

Impia q̃ cæsis gens est epulata iuuencis,

Edicere destinauerit, ne boues immolarentur. Cupiditatis quoq;, atq; auaritiæ uix suspicionem ullam, aut priuatus unquam, aut princeps aliquandiu dedit: immo è diuerso magnæ sæpe non abstinentiæ modo, sed etiam liberalitatis experimenta. Omnes circa se largissime prosecutus nihil prius, aut acrius monuit, quàm nequid sordide facerent. relictas sibi hæreditates ab ijs, quibus liberi erant, non recepit. Legatum etiã ex testamento Rusci Cepionis, qui cauerat, ut quotannis ingredientibus curiã senatoribus certam summã uiritim præstaret hæres suus, irritũ fecit. Reos, qui ante quinquennium proximum apud ærarium pependissent: uniuersos discrimine liberauit: nec repeti nisi intra annum, eaq; conditione permisit: ut accusatori, qui causam non teneret: exiliũ pœna esset. Scribas quæstorios negotiantes ex consuetudine, sed contra Clodiam legem uenia in præteritum donauit. Subsiciua, quæ diuisis per ueteranos agris carptim

superfuerunt: ueteribus possessoribus, ut usucapta concessit. fiscales calumnias magna calumniantiũ pœna repressit: ferebaturq́; uox eius, princeps qui delatores non castigat, irritat. Sed neq; in clementiæ, neq; in abstinentiæ tenore permansit: & tamen aliquanto celerius ad sæuitiam desciuit, quàm ad cupiditatem. Discipulum Paridis pantomimi puberem adhuc, etiamtum maxime ægrum, quod arte, formaq́; non absimilis magistro uidebatur: occidit. Item Hermogenem Tarsensem propter quasdam in historia figuras, librarijs etiam, qui eam descripserant, crucifixis. Patremfamilias, quod Thracem murmilloni parem, munerario imparem dixerat: detractum è spectaculis in arenam, canibus obiecit cum hoc titulo, impie locutus parmularius. Cõplures senatores, in his aliquot consulares interemit: ex quibus Ciuicam Cerealem in ipso Asiæ proconsulatu. Saluidienum Orficum, Acilium Glabrionem exilio, quasi molitores nouarum rerũ. Cæteros leuissima quenq; de causa, Aelium Lamiam ob suspiciosos quidem, uerum et ueteres, & innoxios iocos, quod post abductam uxorem laudanti uocem suã, heu taceo dixerat: quodq́; Tito hortanti se ad alterum matrimonium responderat μὴ καὶ σὺ γαμῆσαι θέλεις. Saluiũ Cocceanũ, quod Othonis imperatoris patrui sui diem natalem celebrauerat. Metiũ Pompositanum, quod habere imperatoriã genesim uulgo ferebatur: et quod depictum orbem terræ in mẽbranas, concionesq́; regũ, ac ducum ex Tito Liuio circunferret: quodq́;

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

seruis nomina Magonis & Annibalis indidisset.
Sallustium Lucullum Britaniæ legatum, quod lan
ceas nouæ formæ appellare Luculleas passus esset.
Iunium Rusticum, quod Peti Thraseæ, & Eluidij
prisci laudes edidisset: appellaretq; eos sanctissimos
uiros: cuius criminis occasione philosophos omnes
urbe. Italiáq; summouit. Occidit & Eluidium fi-
lium, quod quasi scenico exodio sub persona Pari-
dis, & Oenones diuortium suum cum uxore tra-
ctasset. Flauium Sabinum alterum è patruelibus,
quod eum comitiorum consularium die destinatũ
perperam præco non consulem ad populum, sed
imperatorem pronuntiasset. Verum aliquanto post
ciuilis belli uictoriam sæuior plerosq; partis aduer
sæ, dudum etiam latentes conscios inuestigato no-
uo quæstionis genere distorsit, immisso per obscœna
igne. Nonnullis & manus amputauit. Satisq; con-
stat duos solos è notioribus uenia donatos. Tribu
num laticlauium, & centurionem, qui se, quo faci
lius expertes culpæ ostenderent, impudicos proba
uerant: & ob id neq; apud ducem, nec apud mi-
lites ullius momenti esse potuisse. Erat autem
non solum magnæ, sed & callidæ, inopinatæq; sæ
uitiæ. Authorem summarum pridie quàm crucifi
geret, in cubiculum uocauit: assidere in toro iuxta
coëgit: securum, hilaremq; dimisit: partibus etiã
de cœna dignatus est. Aretinum Clementem consu
larem uirum è familiaribus, & emissarijs suis ca
pitis condemnaturus in eadem uel etiam in maio-
re gratia habuit, quo ad nouissime simul gestanti

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

conſpecto delatore eius, uis inquit, hunc nequiſſimum ſeruum cras audiamus? Et quo contemptius abuteretur patientia hominum, nunquam triſtiorē ſententiā ſine præfatione clementiæ pronuntiauit: ut non aliud iam certius atrocis exitus ſignum eſſet, quàm principij lenitas. Quoſdam maieſtatis reos in curiam induxerat: & cum prædixiſſet ex perturum ſe illa die quàm charus ſenatui eſſet, facile perfecerat: ut etiā more maiorum puniendi condemnarentur. deinde atrocitate pœnæ conterritus, ad leniendam inuidiam interceſſit his uerbis: neq; enim ab re fuerit ipſa cognoſcere. Permittite patres conſcripti à pietate ueſtra impetrari, quod ſcio me difficulter impetraturum: ut damnatis liberum mortis arbitrium indulgeatis. Nam et parcetis oculis ueſtris: & intelligent me omnes ſenatui interfuiſſe. Exhauſtus operum, ac munerum impenſis, ſtipendioq;, quod adiecerat, tentauit quidem ad releuandos caſtrenſes ſumptus militum numerum diminuere. Sed cum obnoxium ſe Barbaris ꝑ hoc animaduerteret, neq; ſecius eò in explicandis oneribus omnibus hæreret: nihil penſi habuit, quin prædaretur omni modo. Bona uiuorum, ac mortuorum uſquequaq;, quolibet & accuſatore, & crimine corripiebantur. Satis erat obijci qualecunq; factū, dictumq; aduerſus maieſtatem principis. Confiſcabantur alieniſſimæ hæreditates, uel exiſtente uno, qui diceret audiſſe ſe ex defuncto, cum uiueret, hæredem ſibi Cæſarem eſſe. Præter cæteros iudaicus fiſcus acerbiſſime actus eſt, ad quē

deferebantur,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

deferebantur, qui uelut professi iudaicam intra urbem uiuerent uitam, uel dissimulata origine impositæ genti tributa nõ pependissent. Interfuisse me adolescentulum memini, cum à procuratore frequẽtissimoq; consilio inspiceretur nonagenarius senex an circunsectus esset. Ab iuuenta minime ciuilis animi confidens etiam, & tum uerbis, tum rebus immodicus. Cenidi patris concubinæ ex Histria reuersæ, osculumq;, ut assueuerat, offerenti manum præbuit. Generum fratris indigne ferens albatos & ipsum ministros hẽre, proclamauit, ὐκ ἀγαθὸν πολὺ κοιρανίη. Principatum uero adeptus neq; in senatu iactare dubitauit, & patri se, et fratri imperiũ dedisse, illos sibi reddidissẽ. Neq; in reducenda post diuortium uxore edicere, uocatam eã in puluinar suum. acclamari etiã in amphitheatro epulari die libenter audit, domino, & dominæ feliciter. Sed & capitolino certamine cunctos ingenti consensu precantes, ut Palfurium Suram restitueret pulsum olim senatu, ac tunc de oratoribus coronatum, nullo responso dignatus, tacere tantummodo iussit uoce præconis. Pari arrogantia, cum procuratorũ suorum nomine formalem dictaret epi-
» stolã: sic cœpit. Dominus & deus noster sic fieri
» iubet, unde institutum posthac, ut ne scripto quidem, ac sermone cuiusquam appellaretur aliter. Statuas sibi in Capitolio non nisi aureas & argenteas poni permisit, ac ponderis certi. Ianos, arcusq; cum quadrigis et insignibus triumphorum per regiones urbis tantos aut tot extruxit, ut cuidam græ-

æ inſcriptum arcui ſit, Aream & Caluitium. Conſulatus XVII cœpit, quod ante eum nemo. Ex quibus ſeptem medios continuauit: omnes autem pene titulo tenus geſſit: nec quēquā ultra Calen. Maij. Plures ad idus uſq; Ianuarias. Poſt autem duos triumphos Germanici cognomine aſſumpto, Septembrem menſem, & Octobrem ex appellationibus ſuis Germanicum, Domitianumq; transnominauit: quod altero ſuſcepiſſet iperiū, altero natus eſſet.

Per hæc terribilis cunctis & inuiſus, tandem oppreſſus eſt amicorum, libertorumq; intimorum conſpiratione ſimul, & uxoris. annum, diemq; ultimum uitæ iampridem ſuſpectum habebat, horā etiam, nec nō & genus mortis. Adoleſcentulo Chaldæi cuncta prædixerant. Pater quoq; ſuper cœnam quondam fungis abſtinentem palàm irriſerat, ut ignarum ſortis ſuæ, quod non ferrum potius timeret. Quare pauidus ſemper, atque anxius minimis etiam ſuſpicionibus præter modū commouebatur: ut edicti de excidendis uineis propoſiti gratiā facere nō alia magis re cōpulſus credatur, q̄ quod ſparſi libelli cum his uerſibus erant.

» Κὴν με φάγης ἔτι ῥίζαν ὅμως ἔτι καρποφορήσω
» Οσσον ἄλις σπεῖσαι καίσαρι θυομένω.

Eadē formidine oblatum à ſenatu nouum, et excogitatum honorem, quāquam omnium taliū appetentiſſimus recuſauit, quo decretum erat, ut quoties gereret conſulatū, equites Ro. quibus ſors obtigiſſet, trabeati, & cum haſtis militaribus præcederent eum inter lictores, apparitoresq;. Tempore

quoq; suſpecti periculi appropinquante ſolicitior
in dies, porticuum, in quibus ſpatiari conſueuerat:
parietes phengite lapide diſtinxit: è cuius ſplen-
dore per imagines quicquid à tergo fieret, proui=
deret. Et nec niſi ſecretò, atque ſolus pleraſq; cu-
ſtodias receptis quidem in manu cathenis audie-
bat, utq; domeſticis perſuaderet, ne bono quidem
exemplo audendam eſſe patroni necem. Epaphro-
ditum à libellis capitali pœna condemnauit: quod
poſt deſtitutionem Nero in adipiſcenda morte ma-
nu eius adiutus exiſtimabatur. Denique
Flauium Clementem patruelem ſuum contemptiſ=
ſimæ inertiæ, cuius filios etiam nunc paruulos
ſucceſſores palàm deſtinauerat, & abolito prio-
re nomine, alterum Veſpaſianum appellari iuſ-
ſerat, alterum Domitianum, repente ex tenuiſſi-
ma ſuſpicione tantum non ipſo eius conſulatu in-
teremit. quo maxime facto maturauit ſibi exitum.
Continuis octo menſibus tot fulgura facta, nuntia=
taq; ſunt, ut exclamauerit, feriat iam quem uo-
let. Tactum de cœlo capitolium, templumq; Fla-
uiæ gentis. Item domus palatina, & cubiculum
ipſius, atque etiam è baſi ſtatuæ triumphalis ti-
tulus excuſſus ui procellæ in monimentum proxi-
mum decidit. Arbor, quæ priuato adhuc Veſpaſia=
no euerſa ſurrexerat: tunc rurſus repente corruit.
Prænestina Fortuna toto imperij ſpatio annum no
uum cõmendanti lætum, eandemq; ſemper ſortem
dare aſſueta, extremo triſtiſſimã reddidit, nec ſine
ſanguinis mentione. Mineruam, quam ſuperſtitioſe

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

colebat, somniauit excedere sacrario, negantemq; ultra se tueri eum posse, quod exarmata esset à Ioue. Nulla tamen re perinde commotus est, quàm responso, casuq; Ascletarionis mathematici. Hunc delatum nec inficiantem iactasse se, quæ prouidisset ex arte, sciscitatus est, quis ipsum maneret exitus. & affirmantem fore, ut breui laceraretur à canibus, interfici qdem sine mora, sed ad coarguẽdam temeritatem artis sepeliri quoq; accuratissime imperauit. Quod cum fieret, euenit ut repentina tempestate deiecto funere, semiustum cadauer discerperent canes, idq; ei cœnanti à Mimo Latino, qui præteriens forte animaduerterat, inter cæteras diei fabulas referretur. Pridie quàm periret, cum oblatos tuberes seruari iussisset in crastinum, adiecit, si modo uti licuerit, & conuersus ad proximos affirmauit fore, ut sequenti die luna se in aquario cruentaret: factumq; aliquod existeret: de quo loquerentur homines per terrarum orbem. At circa mediam noctem ita est exterritus, ut ex strato prosiliret, dehinc mane aruspicem ex Germania missum, qui consultus de fulgure mutationem rerum prædixerat, audijt, condemnauitq;, ac dum exulceratam in fronte uerrucam uehementius scalpit, profluente sanguine, utinam inquit hactenus. Tunc horas requirenti pro quinta, quam metuebat, sexta ex industria nuntiata est. His uelut transacto iam periculo lætum, festinantemq; ad corporis curam Parthenius cubiculo præpositus conuertit, nuntians esse, qui magnum nescio quid afferret, nec dif-

ferendum. Itaq; summotis omnibus in cubiculum se recepit, atq; ibi occisus est. De insidiarum, cædis'q; genere hæc ferè diuulgata sunt. Cunctantibus conspiratis quando, & quomodo, idest lauantem'ne ne cœnantem aggrederentur: Stephanus Domitillæ procurator, & tunc interceptarũ pecuniarum reus, consilium, operam'q; obtulit. Ac sinisteriore brachio uelut ægro lanis, fasciis'q; per aliquot dies ad auertendam suspicionem obuoluto ad ipsam horam dolum interieat: professus'q; conspirationis indicium, & ob hoc admissus legenti traditum à se libellum, & attonito suffodit inguina. Saucium ac repugnantem adorti Clodianus Cornicularius, & Maximus Parthenij libertus, & Saturius decurio cubiculariorum, & quidam è gladiatorio ludo uulneribus septem contrucidauerũt. Puer, qui curæ larium cubiculi ex consuetudine assistens interfuit cædi, hoc amplius narrabat, se iussum à Domitiano ad primum statim uulnus pugionem puluino subditum porrigere, ac ministros uocare, neq; ad caput quicquam excepto capulo, et præterea omnia clausa reperisse, atq; illum interim correpto, deducto'q; ad terram Stephano colluctatum diu, modo ferrum extorquere, modo, quanquam laniatis digitis, oculos effodere conatum. Occisus est XIIII Calen. Octobris, anno ætatis XLV imperij XV. Cadauer eius populari sandapila ꝑ uespilones exportatum. Phyllis nutrix in suburbano suo latina uia funerauit: sed reliquias templo flauiæ gentis clàm intulit: cineribus'q; Iuliæ filiæ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Titi, quam & ipsa educauerat: commiscuit.

Statura fuit procera, uultu modesto, ruborisq;
pleno, grandibus oculis, uerum acie hebetiore, prae
terea pulcher, ac decens maxime in iuuenta, &
quidem toto corpore exceptis pedibus, quorum di-
gitos restrictiores habebat: postea caluitio quoq; de-
formis, & obesitate uentris, & crurum gracilita
te, quae tamen ei ualetudine longa remacruerant.
Commendari se uerecundia oris adeo sentiebat: ut
apud senatum sic quondam iactauerit, usq; adhuc
certe animum meum probastis, et uultum. Caluitio
ita offendebatur, ut in contumeliam suam traheret:
sicui alij ioco, uel iurgio obiectaretur, quãuis libel
lo, quem de cura capillorum ad amicum edidit:
» etiam hoc simul, séq; consolans inseruerit. οὐχ
» ὁρᾷς κἀγὼ καλός τε μεγάς τε. Eadẽ remanent me
» cum capillorum fata, & forti animo fero comam
» in adolescentia senescentem. Scias nec gratius
» quicquam decore, nec breuius. Laboris im-
patiens per urbem pedibus non temere ambula-
uit. in expeditione & agmine equo rarius, lecti-
ca assidue uectus est. Armorum nullo, sagittarum
uel praecipuo studio tenebatur. Centenas uarij gene
ris feras saepe in albano secessu conficientem spe-
ctauere pleriq;, atq; etiã ex industria ita quarun-
dam capita figentem, ut duobus ictibus quasi cor-
nua efficeret. Nónunquam in pueri procul stantis,
praebentisq; pro scopulo dispansam dextrae manus
palmam sagittas tanta arte direxit, ut omnes per
interualla digitorum innocuae euaderent.

Liberalia ſtudia in initio imperij neglexit: quãquam bibliothecas incendio abſumptas impenſiſſime reparare curaſſet, exemplaribus undiq; petitis, miſſiſq; Alexandriam, qui deſcriberent, emendarentq;. Nunquam tamen aut hiſtoriæ carminibus'ue cognoſcendis operam ullam, aut ſtylo uel neceſſario dedit: præter commentarios, & acta Tiberij Cæſaris nihil lectitabat. epiſtolas, orationeſq; et edicta alieno formabat ingenio. Sermonis tamen nec inelegantis. Dictorum interdum etiam notabilium, uellẽ inquit tam formoſus eſſe, quàm Metius ſibi uidetur: & cuiuſdã caput uarietate capilli ſubrutilũ, & incanum, perfuſam niuem mulſo dixit.

Conditionem principũ miſerrimam aiebat: quibus de coniuratione comperta non crederetur niſi occiſis. Quoties otium eſſet, alea ſe oblectabat, etiam profeſtis diebus, matutiniſq; horis, ac lauabat de die, prandebatq; ad ſatietatem: ut non temere ſuper cœnam præter martianum malum, & modicam in ampulla potiunculam ſumeret. Conuiuabatur frequenter, ac large, ſed penè raptim, certe non ultra ſolis occaſum, nec ut poſtea commeſſaretur. Nam ad horam ſomni nihil aliud quàm ſecretò ſolus deambulabat. Libidinis nimiæ aſſiduitatem concubitus uelut exercitationis genus clinopalem uocabat. Eratq; fama quaſi concubinas ipſe diuelleret, nataretq; inter uulgatiſſimas meretrices. fratris filiam adhuc uirginem oblatam in matrimonium ſibi cum deuinctus Domitiæ nuptijs pertinaciſſime recuſaſſet, non multo poſt alij collo-

cattam ultro corrupit, & quidem uiuo etiam tum Tito, mox patre, ac uiro orbatam ardentissime, palamq; dilexit, ut etiam causa mortis extiterit coactæ conceptum à se abigere. Occisum eum populus indifferenter, miles grauissime tulit: statimq; eum Diuum appellare conatus, paratus et ulcisci, nisi duces defuissent. quod quidem paulopost fecit, expostulatis ad pœnam pertinacissimæ cædis authoribus. Contra, senatus adeo lætatus est, ut repleta certatim curia non tēperaret, quin mortuū contumeliosissimo, atq; acerbissimo acclamationum genere laceraret: scalas etiam inferri, clypeosq;, et imagines eius coràm detrahi, & ibidem solo affligi iuberet, nouissime eradendos ubiq; titulos, abolendamq; omnem memoriā decerneret. Ante paucos quàm occideretur mēses Cornix in Capitolio elo

» cuta est. ἔσται πάντα καλῶς. Nec defuit, qui ostentum sic interpretaretur.

» Nuper tarpeio quæ sedit culmine cornix.

» Est bene non potuit dicere, dixit, erit.

Ipsum etiam Domitianum ferunt somniasse gibbam sibi ponè ceruicem aureā enatam, pro certoq; habuisse beatiorem post se, latioremq; portendi Reip. statum. Sicut sanè breui euenit abstinentia, & moderatione insequentium principum.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

DE VITA ET MORIBVS IMPERATORVM ROMANOVM

Excerpta ex libris Sexti Aurelij Victoris à Cæsare Augusto usq; ad Theodosium Imp.

Anno urbis conditæ DCC XXII, ab exactis uero Regibus CCCC LXXXq; mos Romæ repetitus uni prorsus parendi pro Rege Imperatori uel sanctiori nomine Augusto appellato. Octauianus igitur patre Octauio Senatore genitus maternum genus ab Aenea per Iuliam familiã sortitus, adoptione uero C. Cæsaris maioris auunculi C. Cæsar dictus. Deinde ob uictoriam Augustus cognominatus est. Iste in imperio positus Trib. pot. per se exercuit. Regionem Aegypti inundatione Nili accessu difficilem, inuiamq; paludibus in prouinciæ formam redegit. Quã ut annonæ urbis copiosam efficeret: fossas incuria uetustatis limo clausas, labore militum patefecit. Huius tempore ex Aegypto urbi annua ducenties centena millia frumenti inferebantur. Iste Cãtabros & aqtanos, Rethos, Vindelicos, Dalmatas numero prouinciarum Pop. R. coniunxit. Sueuos, Cattosq; deleuit. Sicambros in Galliam transtulit: Pannonios stipendiarijs adiecit. Getarum populos, Basternasq; lacessitos bellis ad concordiam compulit. Huic Persæ obsides obtu-

lerunt: creandiq́; regis arbitriũ permiserunt. Ad hæc Indi, Scythæ, Garamantes, Aethiopes legatos cum donis miserunt. Adeo deniq; turbas, bella, simultates execratus est: ut nisi iustis de causis, nunq̃ genti cuiquam bellum indixerit. Iactantisq́; esse ingenij, & leuissimi dicebat, ardore triumphandi, & ob lauream coronam, idest folia infructuosa in discrimen per incertos euentus certaminum securitatem ciuium præcipitare. Neq; Imperatori bono quicquam minus q̃ temeritatem congruere. Satis celeriter fieri qcquid commode gereretur. Armáq;, nisi maioris emolumenti causa, nequaquam mouenda esse, ne compendio tenui, iactura graui, petita uictoria similis sit hamo aureo piscantibus: cuius abrupti, amissiq́; detrimentũ nullo capturæ lucro pensari potest. Huius tempore trãs Rhenum uastatus est Romanus exercitus, atq; tribuni & proprætor cæsus. Quod in tantum accidisse perdoluit: ut cerebri ualido incursu parietem pulsaret, ueste, capilloq́;, ac reliquis lugentium indicijs deformis. Auunculi quoq; inuentum uehementer arguebat: qui milites commilitones nouo, blãdoq́; more appellans, dum affectat carior fieri, authoritatem principis emolliuerat. Deniq; erga ciues clemẽtissime uersatus est. In amicos fidus extitit. Quorum præcipui erant ob taciturnitatem Mecœnas: ob patientiã laboris, modestiamq́; Agrippa. Diligebat præterea Virgilium. Rarus quidem ad recipiendas amicitias, ad retinendas constantissimus. liberalibus studijs, præsertim eloquentiæ in tantũ incumbens, ut

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

nullus ne in procinctu quidem laberetur dies, quin legeret, scriberet, declamaret. Leges alias nouas alias correctas protulit suo nomine. Auxit, ornauitq; Romam ædificijs multis isto glorians dicto. Vrbẽ lateritiam reperi: relinquo marmoream. Fuit mitis, gratus, ciuilis animi et lepidi, corpore toto pulcher, sed oculis magis. Quorum aciem clarissimorum syderũ modo uibrans libenter accipiebat, cedi ab intendentibus tanquam solis radijs aspectu suo. À cuius facie dum quidam miles auerteret, & in-
» terrogaretur ab eo, cur ita faceret, respondit. Quia
» fulmen oculorum tuorum ferre non possum. Nec tamen uir tantus uitijs caruit. fuit enim paululum impatiens: leniter iracundus: occulte inuidus: palàm factiosus: porrò autem dominandi supra quàm æstimari potest, cupidissimus: studiosus aleæ lusor. Cumq; esset cibi, ac uini multi, aliquatenus uero somni abstinens: seruiebat tamen libidini usque ad probrum uulgaris famæ. Nam inter XII catamitos, totidemq; puellas accubare solitus erat. Abiecta quoq; uxore Scribonia amore alienæ coniugis possessus, Liuiam quasi marito concedente sibi coniunxit. Cuius Liuiæ iã erant filij Tiberius et Drusus. Cumq; esset luxuriæ seruiẽs, erat tamen eiusdem uitij seuerissimus ultor, more hominum, q̃ in ulciscendis uitijs, qbus ipsi uehementer indulgent: acres sunt. Nam & poëtam Ouidium, qui et Naso, pro eo, quod tres libellos amatoriæ artis conscripsit, exilio damnauit. Quodq; est læti animi, uel amœni, oblectabatur omni genere spectaculorum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

præcipue ferarum incognita specie, & infinito numero. Annos VII & LXX ingressus, Nolæ morbo interijt. Quanquam alij scribant dolo Liuiæ extinctum, metuentis, ne, quia priuignæ filiũ Agrippam, quem odio nouercali in insulam relegauerat: reduci compererat: eo summam rerum adempto pœnas daret. Igitur mortuum, seu necatum multis, nouisq; honoribus senatus censuit decorandum. Nam præter id, quod antea patrem patriæ dixerat, templa tam Romæ quàm per urbes celeberrimas ei cõsecrauit, cunctis uulgo iactantibus, utinam aut non nasceretur, aut non moreretur. Alterum pessimi incepti, exitus præclari alterũ. Nã & in adipiscendo principatu oppressor libertatis est habitus, & in gerendo ciues sic amauit, ut tridui frumento in horreis quondam uiso, statuisset ueneno mori: si è prouincijs classes interea non uenirent. Quibus aduectis felicitati eius salus patriæ est attributa. Imperauit annis L & VI. XII cum Antonio. XL uero & IIII solus. Qui certe nunquam aut Reip. ad se potentiam traxisset: aut tandiu ea potiretur, nisi magnis naturæ et studiorum bonis abundasset.

CL. TIBERIVS.

Laudius Tiberius Liuiæ filius Cæsaris Octauiani priuignus imperauit annis XXIIII. Iste, qui Claudius Nero dicebatur eleganter à ioculari-

bus Caldius Biberius Mero ob uinolentiā nominatus est. Satis prudens in armis, satisq; fortunatus ante sumptum imperium sub Augusto fuit: ut non immerito Reip. dominatus ei committeretur: inerat ei scientia literarum: eloquio clarior: sed ingenio pessimo, truci, auaro, insidioso, simulans ea se uelle, quæ nollet. His quasi infensus, quibus consultum cupiebat. His uero, quos oderat, quasi beneuolus apparens. Repentinis responsionibus, aut consilijs melior, q̃ meditatis. Deniq; delatum à patribus principatum, quod quidem astu perfecerat, ficte abnuere. Quid singuli dicerent, uel sentirent, atrociter explorans, quæ res bonos quosq; pessum dedit. Aestimantes enim ex animo eum longa oratione imperialis molestiæ magnitudinem declinare cum sententias ad eius uoluntatem promunt, incessere exitia postrema. Iste Cappadocas in prouinciam remoto Archelao rege eorum redegit. Getulorum latrocinia repressit. Maraboduum Sueuorum regem callide circūuenit. Cum immani furore insontes, noxios, suos pariter, externosq; puniret. Resolutis militiæ artibus Armenia per Parthos, Mæsia à Dacis, Pannonia à Sarmatis, Gallia à finitimis gentibus direptæ sunt. Iste post LXXVIII annum et mensem quartum insidijs Caligulæ extinctus est.

C. CAESAR CALIGVLA.

C Aligula imperauit annos quatuor. Iste filius fuit Germanici, et q̃a natus in exer-

citu fuerat: cognomentum calciamēti militaris, idest Caligulæ sortitus est. Ante principatum omnibus carus, acceptusq; fuit. In principatu uero talis, ut non immerito uulgaretur atrociorem illo dominū non fuisse. Deniq; tres sorores suas stupro macula-uit. Incedebat habitu deorum suorum. Iouem ob incestum, è choro autem bacchanali Liberum se asserebat: de quo nescio an decuerit memoriæ prodi, nisi forte quia iuuat de principibus nosse omnia: ut improbi saltem famæ metu talia declinent. In palatio matronas nobiles publicæ libidini subie-cit. Primus diademate imposito, dominum se iussit appellari. In spatio trium millium, quod in sinu puteolano inter moles iacet, duplici ordine. Naues cōtexens arenæ adgestu ad terræ speciē uiam soli-datam phalerato equo, insignisq; ærea corona quasi triūphans indutus aureo paludamento curru biju-gi decucurrit. Dehinc à militibus cōfossus interijt.

CLAVDIVS TIBERIVS.

C Laudius Tiberius Drusi Tiberij fratris filius Caligulæ patruus imperauit annos XIIII. iste cum Senatus censuisset gentem Cæsarū exterminari, deformi latebra latens repertus à militibus, quia uecors erat, mitissimus uidebatur imprudentibus. Imperator effectus est. Hic uentri, uino, libidini fœdæ obediens uecors, & propè hebes, ignauus, ac pauidus libertorum et coniugis imperij subiectus

fuit. Huius tempore Scribonianus Camillus intra Dalmatias imperator creatus continuo occiditur. Mauri prouincijs à Cæsare pulsi cæsa Musulamiorũ manus est, aqua claudia Romæ ĩtroducta. Huius uxor Messalina primo clàm, mox passim quasi iure adulterijs utebatur. Ex quo facto plures metu abstinẽtes extincti sunt. Dehinc atrocius accensa nobiliores quasq; nuptas & uirgines scortorum modo secum proposuerat. Coactiq; mares ut adessent. Quod siquis talia horruerat, adficto crimine in ipsum, omnemq; familiam sæuiebatur: ut magis uideretur sub imperatore uiro, quàm imperatori nupta esse. Ita liberti eius potestatem summam adepti stupris, exilio, cæde, proscriptionibus omnia fœdabant. Ex qbus felicem legionibus Iudeæ præfecit. Possidio eunucho post triumphum britanicum inter militarium fortissimos arma insignia tanquã participi uictoriæ dono dedit. Polybũ inter COSS. medium incedere fecit. Hos omnes antеibat Narcissus ab epistolis dominum se gerens ipsius domini, Pallasq; prætorijs ornamentis sublimatus adeo diues, ut causante eo inopiam fisci lepidissime famoso elogio uulgatum sit. Abunde ei pecuniam fore: si à duobus libertis in societatem reciperetur. Huius temporibus uisus est apud Aegyptum Phœnix quam ferunt uolucrem anno D. ex Arabis memoratos locos aduolare: atq; in Aegæo mari repẽte insula emersit. Hic Agrippinam Germanici fratris sui filiam uxorem duxit: quæ filio imperiũ procurans primo priuignos insidijs multiformibus. De-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

hinc ipsum coniugem ueneno interemit. Vixit annos LXIIII. cuius funus, ut quondam in Tarquinio Prisco diu occultatum. Dum arte muliebri corrupti custodes ægrum simulant: Nero priuignus eius imperij iura suscepit.

DOMITIVS NERO.

d Omitius Nero patre Domitio Aenobarbo genitus, matre Agrippina, imperauit annis XIII. Iste qnquennio tolerabilis uisus. Inde quidam prodidere Traianum solitum dicere procul distare cunctos principes à Neronis quinquẽnio. Hic in urbe amphitheatrum & lauacra construxit. Pontum in ius prouinciæ Polemonis reguli permissu Redegit. A' quo Polemoniacus pontus appellatus est. Idemq; Cottias alpes Cottio rege mortuo. Eo nanq; dedecore reliquum uitæ egit: ut pudeat memorare huiuscemodi quenquam: eò progressus est, ut neq; suæ, neq; aliorum pudicitiæ parcens, ad extremum amictus nubentium uirginum specie palàm conuocato senatu dote dicta, cunctis festa de more frequẽtantibus nuberet. Pelle tectus feræ utriq; sexui genitalia uultu contrectabat: matrem etiam stupro contaminauit: quãquã postmodũ interemit. Octauiam, & Sabinam cognomento Poppeam in matrimonium duxit uiris earũ trucidatis. Tunc Galba in Hispania procul & C. Iulius imperiũ corripuere, ubi aduentare Nero Galbam didicit, senatusq; sententia

tusq; sententia constitutum, ut more maiorum collo in furcam coniecto, uirgis ad necem cæderetur, desertus undiq; noctis medio egressus urbẽ sequentibus Phaone Epaphrodito, Neophytoq; & Spadone Sporo, quem quondam Nero exectum formare in mulierem tentauerat: semet ictu gladij transegit: adiuuãte trepidantem manum impuro, de quo diximus, eunucho Sporo: cum sanè prius nullo reperto, à quo feriretur, exclamaret, ita'ne nec amicum habeo, nec inimicum? Dedecorosè uixi, turpius peream. Perijt anno ætatis XXXII. Hunc Persæ in tantum dilexerunt, ut legatos mitterent orantes copiam construendi monimenti. Cæterum adeo cunctæ prouinciæ, omnisq; Roma interitu eius exultauit, ut plebs induta pileis manumissionum tanquam sæuo exempta domino triumpharet.

SERGIVS GALBA.

g Alba nobili Sulpitiorum genere progenitus imperauit Men. VII. diesq; totidem. Iste in adolescentes infamis, aduescendũ intemperans fuit. Trium amicorum consilio, idest Iunij, Cornelij, & Cœlij, cuncta disponens adeo, ut inter palatinas ædes pariter et uulgo pædagogi dicerentur. Hic ante sumptam dominationem multas prouincias egregie administrauit, militem seuerissime tractans ita, ut ingresso eo castra, uulgarentur statim, Disce militare miles, Galba est non Getulicus. Cum LXXIII

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

ætatis annum ageret, dum factione Othonis accen sas legiones loricæ tectus lenire contenderet, ad lacum Curtium cæsus est.

OTHO SALVIVS.

s Aluius Otho splendidis ortus maioribus ex oppido Ferentino imperauit menses IIII. Vita omni turpis maxime adolescentia. Hic à Vitellio primum apud Placentiam, dehinc apud Bebriacum uictus semet gladio transfixit anno ætatis XXXVII. adeo amabilis militibus proprijs, ut pleriq; corpore eius uiso, suis manibus interierint.

VITELLIVS.

u Itellius ortus familia nobili, patre Lucio Vitellio III Consule imperauit menses VIII. Iste mente crudelis, auarusq; cum profusione fuit. Huius tempore Vespasianus in oriente principatum abripuit: à cuius militibus certamine sub muris urbis habito, superatus et palatio, quò se abdiderat, Vitellius uinctis à tergo manibus productus circunducitur ad spectaculũ uulgi. Ac ne homo impudens in extremis saltem malorũ, quæ gesserat, rubore faciem demitteret, subiecto in mentum gladio seminudus multis cœno, fimo, & cæteris turpioribus dictu purgamentis uultum eius incessentibus p

scalas Gemonias trahitur, ubi Sabinum Vespasiani fratrem necari permiserat numerosis ictibus confossus interijt. uixit annis LVII. hi omnes, quos paucis attigi, præcipue Cæsarum gens adeo literis culti, atq; eloquentia fuere: ut ni cunctis uitijs absq; Augusto nimij forent, profecto texissent immodica flagitia.

VESPASIANVS.

u Espasianus imperauit annis X. Huius inter cætera bona illud singulare fuit, inimicitias obliuisci, adeo ut Vitellij hostis sui filiam locupletissime dotatam splendidissimo coniungeret uiro. ferebat patienter amicorum motus, contumelijs eorum, ut erat facetissimus, dictis iocularibus respondens. Nanq; Licinium Mutianum, quo adiutore ad imperium peruenerat, fiducia meritorum insolentem flectebat adhibito aliquo utriq; familiari id unum dicens, nosti me uirum esse. Sed quid mirum in amicis, cum etiam causidicorum obliqua dicta, & philosophorum contumaciam contemneret. iste exanguem diu, fessumq; terrarum orbem breui refecit. Nanq; primum satellites tyrannidis, nisi qui forte atrocius longe processerant, flectere potius maluit, quàm excruciatos delere: prudentissime ratus nefaria ministeria à pluribus metu curari. prætere a legibus æquissimus monendo, quæ quoq; uehementius est uitæ specie uitiorum plura aboleuerat. In-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

firmus tamen, uti quidam praue putant, aduersus pecuniam, cum satis constet ærarij inopia, & clade urbium nouas eum neq; postea habitas uectigalium pensiones exquisiuisse. Hic Romam deformem incendijs ueteribus, ac ruinis permissa, si domini deessent, uolentibus ædificandi copia, capitolium, ædem pacis, Claudijq; monimenta reparauit: multaq; noua instituit per omnes terras, qua ius Romanum est. renouatæ urbes cultu egregio. Viæ operibus maximis munitæ sunt. Tunc cauati montes per flaminiam sunt, prono transgressu, quæ uulgariter pertusa petra uocicatur. Mille gentes compositæ. cum ducentas ægerrime reperisset extinctis sæuitia tyrannorum plerisq;. Rex Parthorum Vologeses metu solo in pace coactus est. Syria, seu Palestina, nec non Cilicia, Tracheta, & Comagene, quã hodie Augusto phratensem nominamus: prouincijs accessere. Iudæi quoq; additi sunt. Hic monentibus amicis, ut caueret à Metio Pomposiano, de quo sermo percrebuerat, regnaturum, Consulem fecit, alludens tali cauillo. Quandoq; memor erit tanti beneficij. Institutum uero uniforme omni imperio tenuit. Vigilare de nocte, publicisq; actibus absolutis caros admittere: dum salutatur calciamenta sumens, & regiũ uestitum. Post autem negotijs, quæcunq; aduenissent, auditis, exerceri uectatione. deinde requiescere. postremo ubi lauisset: remissiore animo conuiuium curabat: plura dicere studium coẽgit imperatoris boni, quem ab Augusti morte post annos VI & L. Romana Resp. exanguis

sæuitia tyrannorum quasi fato quodam, ne penitus rueret, adsecuta est. Itaq; annum agens uitæ absq; uno septuagesimum serijs ioca, quibus delectabatur, admiscēs interijt. Quippe primo cū crinitum sydus apparuisset: istud inqt, ad regem Persarum pertinet: cui capillus effusior. Deinde uentris inglunie fessus & adsurgens stantem ait imperatorem excedere terris decet.

TITVS.

t Itus uocabulo patris etiam Vespasianus dictus matre liberta Domicilla nomine genitus imperauit annos II. & menses II. diesq; XX. Iste à puero præclaris studijs probitatis militiæ literarū instantissime deditus, quo contēderet animi, & corporis muneribus ostendit. Hic, ubi patriæ curam suscepit, incredibile est, quantum quos imitabatur, anteierit præcipue clementia, liberalitate, honorificentia, ac pecuniæ contemptu, quæ eo amplius grata fuere, quod ex nonnullis à priuato adhuc priuatis asperior, luxuriæq;, & auaritiæ amans credebatur fore. Nanq; præfecturam prætorianam patre imperante adeptus suspectum quenq; & oppositum sibi immissis, qui per theatra, & castra inuidiosa iactantes ad pœnam poscerent, quasi criminis conuictos oppressit. In queis Cecinnā consularē adhibitum cœnæ uix dum triclinio egressum ob suspicionem stupratæ Berenicis uxoris suæ iugulari

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

iussit. Iurgia autem sub patre uenundata rapinarum cupidum, unde Neronem cuncti uocantes, opinantesq; summam rerum nactum grauiter acceperant. Sed hæc in melius conuersa adeo ei immortalem gloriam contulere, ut delitiæ, atq; amor humani generis appellaretur. Deniq; ut subijt pondus regium, Berenicen nuptias suas sperantem regredi domum, et eneruatorũ greges abire præcepit. Quo facto, quasi signum protulit mutatæ intemperãtiæ. Dehinc cum donata concessa'ue a' prioribus principibus firmare insequẽtes solerent: simul ut imperium cœpit: talia possidentibus edicto sponte cauit uel concessit. Quadam etiam die recordans uesperi nihil se cuiquam præstitisse, uenerando, cœlestiq; dicto amica ait perdidimus diem: quia erat magnificæ liberalitatis. Clementiam uero, usque eo' perduxit, ut amplissimi ordines duo, cum aduersus eum coniurassent, neq; abnuere cogitatum scelus qrent: monuerit primo. Post deductos in spectaculum se utrinq; assidere iusserit: petitoq; ex industria murmillonum, quorum pugnæ uisebantur, gladio, quasi ad explorandam aciem uni, atq; alteri commiserit. Quibus perculsis, & constantiã mirantibus diceret, Videtis'ne potestates facto dari, frustráq; tentari facinus potiundi spe, uel amittendi metu? Fratrem quoq; Domitianum parantem insidias, militumq; animos solicitantem flens sæpius obtestatus est, ne paricidio ad sequi cuperet: quod & se uolente esset obuenturum ei, etiam haberet, cum sit particeps potestatis. Huius tẽpore mons Vesuuius in Cã-

pania ardere cœpit. Incendiumq́; Romæ sine nocturna requie per triduum fuit. Lues quoq; quanta uix unquá antea fuit. Quibus tamen malis non nullis uexatis pecunia propria subuenit cunctis remediorum generibus. Nunc ægrotantes per semet ipsum reficiens: nunc consolans suorum mortibus afflictos. Vixit annis XLI. & in eodem, quo pater apud Sabinos agro, febre interijt. Huius mors credi uix potest, quantum luctus urbi, prouincijsq́; intulerit, adeo ut eum delitias publicas, sicut diximus, appellantes quasi perpetuo custode orbatum terrarum orbem deflerent.

DOMITIANVS

d Omitianus & Domicillæ libertæ filius Germanus Titi imperauit annis XV. Iste primo clementiam simulans neq; adeo iners domi, belliq́; tolerátior uidebatur. Idcircoq́; Cattos, Germanosq́; deuicit: ius æquissime dixit. Romæ multa ædificia uel cœpta, uel á fundamentis construxit. Bibliothecas incendio consumptas petitis undiq;, præsertim Alexandria, exemplis reparauit. Sagittarum tam doctus fuit, ut inter patentes digitos extentæ manus uiri procul positi spicula transuolarent. Dehinc atrox cædibus bonorum supplicia agere cœpit: ac more Caligulæ dominum sese, deumq; dici coëgit. Signisq́; ridicule remotis omnibus muscarum agmina persequebatur furens libidine. Cuius fœ-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

dum exercitum Græcorum lingua κλινοπάλην uocabat. Hinc percunctanti cuidam quisquam'ne in palatio esset? responsum est, ne musca quidem. His eius sæuitijs, ac maxime iniuria uerborum, qua se scortum uocari dolebat, accensus Antonius curans Germaniam superiorē imperium corripuit. Quo per Normanium Appiū acie strato Domitianus longe deterior in omne hominum genus etiam in suos ferarum more grassabatur. Igitur metu crudelitatis, & conscientiæ suæ coniurauere pleriq; impulsoribus Parthenio procurante cubiculum, et Stephano, & tum ob' fraudem interceptæ pecuniæ supplicium suspectante Clodiano, adscita etiam in consilio tyranni uxore Domitia ob amorem Paridis histrionis à principe cruciatus formidante, Domitianum multis uulneribus confodiunt post annum q̃ntum & quadragesimum uitæ. At Senatus gladiatoris more funus efferri, radendum'q; nomen decreuit. Huius tempore seculares ludi celebrati sunt.

COCCEIVS NERVA.

Hactenus Romæ seu per Italiam orti, imperium rexere hinc aduenæ. Vnde compertum est, urbem Romā externorū uirtute creuisse. Quid enim Nerua prudentius, aut moderatius? Quid Traiano diuinius? Quid præstantius Adriano? Cocceius Nerua oppido Narniensi genitus imperauit menses XIII, dies X. Iste, cum imperium suscepisset,

mox rumore orto uiuere, atq; adfore Domitianum perinde trepidauit: ut colore mutato, uerbis amis- sis, uix consisteret. Sed à Parthenio confirmatus re- cepta fiducia, ad solenne delinimentum conuersus est. Qui, cum in curia à Senatu gratanter exce- ptus esset, solus ex omnibus Arrius Antoninus uir acer, eiq; amicissimus conditionem imperanti- um prudenter exprimens amplexus eum gratula- ri se ait Senatui, et populo, prouincijsq;, ipsi autem nequaquam, cui satius fuerat malos semper princi pes eludere, q̃ tanti oneris uim sustinentem aut mo lestijs modo et periculis subijci. Sed famæ etiam ini micorum pariter & amicorum. Qui, cum se mere ri omnia præsumunt: si quicquam non extorserũt: atrociores sunt ipsis quoq; hostibus. Iste quicquid antea pœnæ nomine tributis accesserat, indulsit: af flictas ciuitates releuauit: puellas, puerosq; natos pa rentibus egestosis sumptu publico per Italiæ oppi- da ali iussit. Hic ne accessu maleuolorum terrere- tur, Iunij Mauritij constantis uiri dicto ita admone tur. Qui conuiuio familiari adhibitus, cum Veien tonem consulari honore functum quidem, apud Domitianum tamen multos occultis criminationi- bus persecutum, adesse uidisset: inter colloquia men tione Catuli facta calumniatoris præcipui dicente Nerua. Quid nunc faceret, si Domitiano superui- xisset? Nobiscum inquit Mauritius, cœnaret. Hic iurgiorum disceptator & scientissimus et frequens fuit. Calpurnium Crassum promissis ingẽtibus ani mos militum pertentantem, detectum, confessumq;

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Tarentum cum uxore remouit patribus lenitatem eius increpantibus. Cumq́; interfectores Domitiani ad exitium poſcerentur, tantum eſt conſternatus, ut neq; uomitum, neq; impetum uentris ualuerit differre. Et tamen uehementer obſtitit dictitans æquus eſſe mori, quàm authoritatem imperij fœdare proditis potentiæ ſumendæ authoribus. Sed milites neglecto principe, requiſitos Petronium uno ictu, Parthenium uero demptis prius genitalibus & in os coniectis iugulauere. Redēpto magnis ſumptibus Caſperio: qui ſcelere tam truci inſolentior Neruam cōpulit referre apud populum gratias militibus. quia peſſimos, nefandosq́; omnium mortaliū peremiſſent. Hic Traianum in liberi locum, inq́; partem imperij adoptauit. Cum quo tribus uixit menſibus. Qui dum ſuggerente ira, nocte quammaxima contra quēdam Regulum nomine inclamaret, ſudore correptus eſt. Eo die, quo interijt, ſolis defectio facta eſt.

VLPIVS TRAIANVS

u Lpius Traianus ex urbe Tudertina, Vlpius ab auo dictus, Traianus à Troio paterni generis authore, uel de nomine Traiani patris ſic appellatus. Imperauit annis XX. Iſte talem ſe Reipublicæ præbuit, qualem uix, ægréq; exprimere ualuerunt ſummorum ſcriptorum miranda ingenia. Hic imperium apud Agrippinam nobilem Gal-

liæ coloniam suscæpit, habens diligentiam in re militari, in ciuilibus lenitatem, in subleuandis ciuitatibus largitionem. Cum'q; duo sint, quæ ab egregijs principibus expectentur, Sanctitas domi, in armis fortitudo, utrobiq; prudentia tantus erat in eo maximarum rerum modus, ut quasi temperamento quodam uirtutis miscuisse uideretur. Nisi q cibo, uino'q; paululum deditus erat, liberalis in amicos, & tanquam uitæ conditione par societatibus perfrui. Hic ob honorē Suræ, studio cuius imperium abripuerat: lauacra condidit. De quo superuacaneum uidetur cuncta uelle nominatim promere: cum satis sit exultum, atq; emendatum dixisse. fuit enim patiens laboris, studiosus optimi cuiusq;, ac bellicosi, magisq; simpliciora ingenia, aut eruditissimos, quamuis ipse parcæ esset scientiæ, moderate'q; eloquens, diligebat. Iustitiæ uero, ac iuris humani, diuini'q; tam repertor noui, quàm inueterati custos. Quæ omnia eo maiora uisebantur, quoniā per multos, atq; atroces tyrannos perdito, atque prostrato statu Romano in remedium tātorum malorum diuinitus credebatur oportune datus usq; eo: ut adueniens imperium eius pleraq; mirifica denūtiauerint. In queis præcipuum cornicem è fastigio capitolij atticis sermonibus effata καλῶς ἔσαι. Huius exusti corporis cineres relati Romā, humati'q; Traiani fore sub eius columna, & imago superposita, sicuti triumphantes solent in urbem inuecta senatu præeunte, & exercitu. Eo tēpore multo pnitiosius, quàm sub Nerua Tiberis inundauit

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

magna clade ædium, & terræmotus grauis per prouincias multas, atroxq; pestilentia, famesq;, & incendia facta sunt. Quibus omnibus Traianus per exquisita remedia plurimum opitulatus est. Statuens ne domorum altitudo LX superaret pedes ob ruinas faciles, & sumptus, siquando talia contingerent, exitiosos. Vnde merito pater patriæ dictus est. uixit annis LXIIII.

AELIVS ADRIANVS.

a Elius Adrianus stirpis Italicæ Aelio Adriano Traiani Principis consobrino Adriæ orto genitus, quia id oppidum agri piceni etiam mari Adriatico nomen dedit. Imperauit annis XII. Hic græcis literis impensius eruditus, à plerisq; græculus appellatus est. Atheniensium studia, moresq; auxit poëtico non sermone tantum, sed & cæteris disciplinis canendi, psallendi, medendiq; scientia, Musicus, Geometria, pictor, fictor, ambulator, quæ ex ære uel marmore proxime Polycletos, et Euphranoras. Proinde omnino ad ista effectus, ut elegantius nunquam, raro quequam humanæ res expertæ uideantur. Memor supra quàm cuiquam credibile est. Locos, negotia, milites, absentes quoq; nominibus recensere, rem immensi laboris. Quippe q prouincias omnes pedibus circumierit, agmen comitantium præuertens, cum oppida uniuersa restitueret: augeret ordinibus. Nanq; ad specimen legionũ mi-

litarium fabros, perpendiculatores, architectos, genusq; cunctum extruendorum mœnium, seu decorandorum in cohortes centuriauerat. Varius, multiplex, multiformis ad uitia, atq; uirtutes, quasi arbiter genitus, impetum mentis quodam artificio regens. ingenium inuidum, triste, lasciuum, & ad ostentationem sui insolens callide tegebat. Continentiam, & facilitatem, clementiá simulans, contráq; dissimulans ardorem gloriæ, quo flagrabat. acerrimus ad lacessendum pariter, & respondendum serijs, ioco, maledictis. referre carmen carmini, dictum dicto, prorsus ut meditatum crederes aduersus omnia. Huius uxor Sabina, dum propè seruilibus iniurijs adficitur, ad mortem uoluntariam compulsa, quæ palàm iactabat, quàm immane ingenium pertulisset: & elaborasse, ne ex eo humani generis pernicies grauidaretur. Hic morbo subtercutaneo, quem diu placide pertulerat, uictus dolore ardens, impatiensq; plures è senatu extinxit. A regibus multis pace occultis muneribus impetrata iactabat palàm plus se otio adeptum, quàm armis cæteros. Officia sanè publica, et palatinæ, nec non militiæ in eam formam statuit, quæ paucis per Constantinum immutatis hodie perseuerant. uixit annos LXII. dehinc miserabili exitu consumptus est. Cruciatu membrorum ferè omnium confectus in tantum, ut sese interficiendum ministrorum fidissimis precans offerret. Ac ne in semetipsum sæuiret, custodia carissimorum seruaretur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

a Ntoninus Fuluius, seu Boionius dictus, postea etiã Pius cognominatus est. Imperauit annis XXIII. Iste ab Adriano in filium adoptatus, cuius gener fuerat, tantæ bonitatis in principatu fuit, ut haud dubie sine exemplo uixerit. Quãuis eum Numæ contulerit ætas sua, cum orbem terræ nullo bello per annos XXIII. authoritate sola rexerit: adeo trementibus eum, atque amantibus cunctis regibus, nationibusq;, & populis, ut parentem seu patronum magis quàm dominum Imperatorem uere putarent: omnesq; uno ore in cœlestium morem propitium optantes de controuersiis inter se iudicem poscerent. Quin etiam Indi, Bactri, Hircani legatos misere iustitia tanti Imperatoris comperta, quam ornabat uultu sereno, et pulchro. procerus membra, decenter ualidus. Prius quàm salutandus prodiret degustans panis aliquantulum, ne frigescente circũm præcordia per ieiunium sanguine uiribus exesis intercaperetur: eoq; actuum publicorum laboribus minime sufficeret, quæ incredibili diligentia ad speciem optimi patris familias exequebatur appetentia gloriæ carens, & ostentatione, adeo mansuetus, ut instantibus patribus ad eos, qui contra eum coniurauerant, persequendos compresserit quæstionem præfatus necesse non esse sceleris in semetipsum cupidos pertinacius indagari, ne si plures reperirentur, quantis odio esset, in-

telligeretur. Igitur apud Lorios uilla propria milli bus passuum XII. ab urbe febri paucorum dierum post tres atq; XX annos imperij consumptus est. Ob cuius honorem templa, sacerdotes, atq; infinita alia decreta sunt. Usque eo autem mitis fuit, ut cum ob inopiæ frumentariæ suspicionem lapidibus à plebe romana perstringeretur: maluerit ratione exposita placare, quàm ulcisci seditionem.

MARCVS ANTONIVS.

m Arcus autem Antonius imperauit annis XVIII. Iste uirtutum omnium, cælestisq; ingenij extitit, erũnisq; publicis quasi defensor obiectus est. Et enim nisi ad illa tẽpora natus esset, profecto quasi uno lapsu ruissent omnia status Romani. Quippe ab armis quies nunquam erat: perq; omnem orientem, Illyricum, Italiã, Galliáq; bella feruebãt, terræmotus non sine interitu ciuitatum. Inundationes fluminum, lues crebræ locustarũ species agris infestæ prorsus, ut propè nihil, quo summis angoribus atteri mortales solent, dici, seu cogitari queat: quod non illo imperante sæuierit. Credo diuinitus attributũ, ut dum mundi lex, seu natura aliunde quid hominibus incognitum gignit, rectorum consilijs tanquam medicinæ remedijs leniantur. Is propinquum suum Lucium Anniũ Verũ ad imperij partem nouo beneuolentiæ genere adsciuit. Qui uerus inter Altinum, atque Concordiam iter

faciens, ictu sanguinis, quem morbum Græci ἀποπληξιν uocant, undecimo imperij anno extinctus est carminum maxime tragicorum studiosus, ingenij asperi, atque lasciui.

M. ANTONIVS.

Post cuius obitum Marcus Antonius Rempublicam solus tenuit à principio uitæ tranquillissimus, adeo ut ab infantia uultũ nec ex gaudio, nec ex moerore mutauerit, philosophiæ studens, literarũq; græcarum peritissimus. Hic permisit uiris clarioribus, ut conuiuia eodem cultu, quo ipse, & ministris similibus exhiberent. Hic cum ærario exhausto largitiones, quas militibus impenderet: non haberet: neq; indicere prouincialibus, aut senatui aliquid uellet: instrumentum regij cultus facta in foro Traiani sectione distraxit. Vasa aurea, pocula crystallina, & murrhina, uxoriam, ac suam sericam, & auream uestem, multa ornamenta gemmarum, ac per duos continuos menses uenditio habita est, multumq; auri redactum. Post uictoriam tamen emptoribus pretia restituit, qui reddere comparata uoluerunt. Molestus nulli fuit, qui maluit semel empta retinere. Huius tempore Cassius tyrannidem arripiens extinctus est. Ipse uitæ anno quinquagesimo nono, apud Bẽdobonam morbo consumptus est. De eius nuntio Romã peruecto, confusa luctu publico urbe, Senatus in curia ueste tetra indutus, lachrymans

tus, lachrymans

tus, lachrymans conuenit. Et, quod de Romulo ægre creditum est, omnes pari sensu præsumpserunt, Marcum cœlo receptum esse: ob cuius honorē templa, columnæ, multaq; alia decreta sunt.

COMMODVS.

A Vrelius Cōmodus M. Antonij filius, Antoninus & ipse dictus, imperauit annis XIII. Hic qualis futurus esset, in ipso primordio ostendit. Nā cū in supremis moneretur à parente attritos iam Barbaros ne permitteret uires recipere, ne spondeat ab incolumi, quamuis paulatim negotia perfici posse, à mortuo nihil. Sæuior omnibus libidine, atq; auaritia, crudelitate, nulli fidus, magisq; in eos atrox, quos amplissimis honoribus, donisq; ingētibus extulerat. In tantum deprauatus, ut gladiatorijs armis sæpissime in amphitheatro dimicauerit. Huic Martia generis libertini, forma tamē, meretricijsq; artibus pollens, cum animum eius penitus deuinxisset, egresso è balneo ueneni poculum obtulit. Ad extremum ab immisso ualidissimo palæstrita, compressis faucibus expirauit anno uitæ tricesimo secundoq;.

AELIVS PERTINAX.

A Elius Pertinax imperauit dies LXXXV. Iste coactus imperauit, repugnansq; suscipiens tale cognomen.

tum ſortitus eſt. Origine gentis ſordida, præfectu-
ram urbi agens imperator effectus ſcelere Iuliani
multis uulneribus obtruncatur, annos natus. VII
atq; LX. Huius caput tota urbe circumuectum
eſt. Hoc exitu obijt uir ad humanæ conuerſationis
exēplum per laboris genera uniuerſa abſumptus,
proue ctusq; eò, ut fortunæ uocaretur pila. Nam li
bertino genitus patre apud Ligures in agro ſquali
do Lollij Gentiani, cuius in præfectura quoq; clien
tem ſe eſſe libentiſſime fatebatur. Fuit doctor litera
rum, quæ à grammaticis traduntur, blandus ma
gis quàm beneficus. Vnde eum græco nomine
χρηστόλογον appellauere. Nunquam iniuria acce-
pta ad ulciſcendum ductus: amabat ſimplicitatem,
communem ſe affatu, conuiuio, inceſſu præbebat.
Huic mortuo diui nomen decretum eſt: ob cuius
laudem ingeminatis aduſq; defectum plauſibus
adclamatum eſt. Pertinace imperante ſecuri uixi
mus: neminem timuimus, patri Pio, patri Senatus,
patri omnium bonorum.

DIDIVS IVLIANVS.

d Idius Iulianus ortu Mediolanēſis, im
perauit menſibus VII. uir nobilis,
iure peritiſſimus, factioſus, præceps,
regni auidus. Hoc tempore Niger Pa-
ſcenninus apud Antiochiam, In Pannonia Saba-
ria Septimius Seuerus creantur Auguſti: ab hoc
Seuero Iulianus in abditas palatij balneas ductus,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.2.29

extenta damnatorum modo ceruice decollatur, caputq; eius in rostris ponitur.

SEPTIMIVS SEVERVS.

Septimius Seuerus imperauit annis XVIII. Hic Priscennium interemit hominem omnium turpitudinũ. Sub eo etiã Albinus, qui in Gallia se Cæsarem fecerat: apud Lugdunum occiditur. Hic Seuerus filios suos successores suos reliquit Bassianũ, & Getam. Hic in Britania uallum per XXXII. passuum millia à mari ad mare deduxit: fuit bellicosissimus omnium, qui ante eum fuerunt, acer ingenio ad omnia, quæ intendisset, in finem perseuerans. Beneuolentia quo inclinasset mirabili, ac perpetua, ad quærendum diligens, ad largiẽdum liberalis: in amicos, in inimicosq; pariter uehemens. Quippe qui Lateranum Chilonẽ Amulinum Bassum, cæterosq; alios ditaret: ædibus quoq; memoratu dignis, quarum præcipuas uidemus, Parthorum quæ dicuntur, ac Laterani. Hic nulli in dominatu suo permisit honores uenundari: latinis literis sufficienter instructus: punica eloquentia promptior. Quippe genitus apud Leptim prouinciæ Africæ. Is dum membrorum omnium maxime pedum dolorem pati nequiret: ueneni uice, quod ei negabatur, cibum grauis, ac plurimæ carnis auidius inuasit: Quem cum conficere non posset, cruditatem passus, expirauit. Vixit annos LXX.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

ANTONINVS CARACALLA.

A Vrelius Antoninus Bassianus Caracalla Seueri filius Lugduni genitus imperauit solus annis VI. Hic Bassianus ex aui materni nomine dictus est. At cum è Gallia uestem plurimam deuexisset: talaresq; Caracallas fecisset: coëgissetq; plebem ad se salutandum indutam talibus introire: de nomine huiusce uestis Caracalla cognominatus est. Hic fratrem suum Getam peremit. Ob quã causam furore pœnas dedit dirarum insectatione: quæ non immerito ultrices uocantur, à quo post furore conualuit. Hic corpore Alexandri Macedonis conspecto, Magnum atq; Alexandrum se iussit appellari, adsentantiũ fallatijs eò perductus, uti truci fronte, & ad læuum humerum conuersa ceruice, quod in ore Alexandri notauerat incedens, fidem uultus simillimi persuaderet sibi. fuit impatiens libidinis, quippe qui nouercam suam duxit uxorem. Cum carris iter faceret, apud Edessam secedens ad officia naturalia à milite, qui quasi ad custodiam sequebatur, iterfectus est. vixit annis ferè XXX. corpus eius Romam relatum est.

MACRINVS, ET DIADVMENVS.

m Acrinus cum Diadumeno filio ab exercitu imperatores creati imperauerunt menses XIIII. ab eodem exercitu obtrũcantur, pro eo, qa Macrinus militarem luxuriã, stipendiaq; profusiora comprimeret.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

AVRELIVS HELIOGABALVS

a Vrelius Antoninus Varius idem Heliogabalus dictus Caracallæ ex Semea consobrina occulte stuprata filius, imperauit biennio & mensibus VIII. Huius matris Semeæ auus Bassianus nomine fuerat Solis sacerdos. Is cum Romam ingenti militũ & Senatus expectatione uenisset: probris se omnibus contaminauit. Cupiditatem stupri, quam adseq naturæ defectu nondum poterat: in se conuertens muliebri nomine Bassianam se pro Bassiano iusserat appellari. Vestalem uirginem quasi matrimonio iungens suo, abscissis'q; genitalibus matri se magnæ sacrauit. Hic Macellum, qui post Alexander dictus est, consobrinum suum Cæsarem fecit. Ipse tumultu militari interfectus est. Huius corpus per urbis uias more canini cadaueris à milite tractum est militari cauillo appellantiũ, indomitæ et rabidæ libidinis catulã. Nouissime cum angustum foramen cloacæ corpus minime reciperet: usq; ad Tyberim deductum adiecto pondere ne unquam emergeret, in fluuium proiectum est. Vixit annis XVI. atq; ex rebus, quæ acciderent, Tyberinus, Tractitius'q; appellatus est.

SEVERVS ALEXANDER.

s Euerus Alexander imperauit annis XIII. Hic bonis Reipublicæ fuit ærumnosus. Sub hoc imperante Tauri-

nus augustus effectus est. Ob timorem ipse se Euphrate fluuio abiecit. Tunc etiam Maximinus regnum arripuit pluribus de exercitu corruptis. Alexander uero, cum deseri semet à stipatoribus uidisset: matrem sibi causam fuisse mortis exclamans accurrenti percussori obuoluto capite ceruices suas ualide cōpressas præbuit anno uitæ XXVI. Huius mater Mammæa eò filium coëgerat, ut illa ipsa permodica si mensæ, prandiaq; superessent: quamuis conuiuio reponerentur.

IVLIVS MAXIMINVS

i

Vlius Maximinus Thrax è militari bus imperauit annis III. Is, dum psequitur pecuniosos insontes pariter, noxiosq;, apud Aquileiam seditione militū discerptus est unà cum filio cōclamantibus cunctis militari ioco, Ex pessimo genere ne catulum habendum. Huius imperio duo Gordiani pater & filius principatum arripientes unus post unū interiere. Pari etiam tenore Pupianus, & Balbinus regnum inuadentes perempti sunt.

GORDIANVS.

g

Ordianus nepos Gordiani ex filia ortus Romæ clarissimo patre imperauit annis VI. apud Ctesiphontem à Philippo præfecto prætorio, accensis in se-

ditionē militibus, occiditur anno uitæ uicesimo. Corpus eius propè fines Romani, Persicíq; imperij positum. nomen loco dedit sepulchrum Gordiani.

PHILIPPI.

m Arcus Iulius Philippus imperauit annis V. Veronæ ab exercitu interfectus est, medio capite supra ordines dentiū præciso. filius autem eius Gallus Iulius Saturninus, quem potentiæ sociauerat, Romæ occiditur agens uitæ annos XII. adeo Seueri & tristis animi, ut iam tum à quinquenni ætate nullo prorsus cuiusquam commento ad ridendū solui potuerit: patremq; ludis secularibus petulantius cachinnantem quanquam adhuc tener uultu notauerit auersato. Is Philippus humillimo ortus loco fuit, pater nobilissimo latronum ductore.

DECII.

d Ecius è Pannonia Bubalia natus imperauit menses XXX. Hic Decium filium suū Cæsarem fecit. Vir artibus cunctis, uirtutibusq; instructus placidus & communis domi, in armis promptissimus in solo Barbarico inter confusas turbas gurgite paludis summersus est. Ita ut nec cadauer eius potuerit inueniri: filius uero eius bello extinctus est. uixit annis L. Huius temporibus ualens Lucinianus imperator effectus.

VIRIVS GALLVS.

V Irius Gallus cũ Volesiano filio imperauerunt annis II. Horum temporibus Hostilianus Perpenna à Senatu Imperator creatus, nec multo post pestilentia consumptus est. Sub his etiam Aemilianus in Mœsia imperator effectus est: contra quem ambo profecti apud Interánam ab exercitu suo cædũtur anno ætatis pater septimo circiter & quadragesimo creati in insulam Menynge, quæ nunc Girba dicitur. Aemilianus uero mense quarto dominatus apud Spoletum, siue Pontem, quem ab eius cæde Sanguinarium accepisse nomen ferunt inter Ocriculum, Narniamq́;, & Spoletium, & urbẽ Romam regione media positũ. Fuit autẽ genere Maurus pugnax, nec tamen præceps. Vixit annis III minus L.

LICINIVS VALERIANVS.

L Icinius Valerianus cognomẽto Colobius imperauit annis XV. parentibus ortus splendidissimis, stolidus tamen, et multum iners, neq; ad usum aliquẽ publicũ officio, cõsilio seu gestis accommodatus. Hic filium suum Galienum fecit, Galieniq; filiũ Cornelium Valerianum Cæsarem. His imperantibus Religianus in Mœsia. Cassius Labienus posthumus in Gallia Galieni filio iterfecto, imperato-

res effecti sunt. Pari modo Aelianus apud Moguntiam, cum in Agypto Aemilianus, apud Macedones ualens. Mediolani Aureolus dominatum inuasere. Valerianus uero in Mesopotamia bellũ gerẽs à Sapore Persarum rege superatus, mox etiam captus est: apud Parthos ignobili seruitute consenuit. Nam quandiu uixit Rex eiusdem prouinciæ incuruato eo pedem ceruicibus eius imponens equũ ascendere solitus erat.

GALIENVS

g Alienus quidem in loco Cornelij filij sui Salonianum alterum filiũ subrogauit amori diuerso pellicum deditus. Saloninæ coniugis, et cócubinæ, quam per pactionem concessa parte superioris Pãnoniæ, à patre Marcomannorum rege matrimonij specie susceperat Pipam nomine. Nouissime aduersus Aureolum profectus est. Quem cum apud Pontem, qui ex eius nomine Aureolus appellatur: obtentum, detrusumq́; Mediolanum obsedit: eiusdẽ Aureoli cómento à suis interijt. Regnauit annis XV cum patre VII. & solus VIII. Vixit annis. L.

CLAVDIVS.

c Laudius imperauit annis II. Hunc pleriq; putant Gordiano satum, dum alij Liscensa muliere matura instituetur ad uxorem. Hinc Claudius Ga-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

lieni morientis sententia imperator designatus, ad quem Ticini positum per Gallonium Basiliũ indumẽta regia direxerat. extinctoq; à suis Aureolo receptis regionibus, aduersum autem Alamannorum haud procul à lacu Benaci dimicans tantam multitudinem fudit: ut ægre pars dimidia superfuerit. His diebus Victorinus regnum cepit. Claudius uero, cum ex fatalibus libris, quos inspici præceperat: cognouisset sententiæ in senatu dicendæ primi morte remedium desyderari: Pomponio Basso, qui tunc erat, se offerẽte, ipse uitam suam haud passus respõsa frustrari dono Reip. dedit. Præfatus neminem tanti ordinis, primas habere, quoniã imperatorẽ ea res sicut erat * cunctis gratia non diui uocabulum modo, sed ex auro statuã propè ipsum Iouis simulachrum, atq; in curia imaginem auream proceres sacrauere.

QVINTILIVS.

h Vic successit frater eius Quintilius. Is paucis diebus imperium tenens, interemptus est.

AVRELIANVS

a Vrelianus genitus patre mediocri, &, ut quidam ferunt, Aurelij clarissimi Senatoris colono inter Datiã, & Macedoniam imperauit annis V. Iste

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

haud dissimilis fuit Magno Alexandro, seu Cæsari dictatori. Nam Romanam urbem triennio ab inuasoribus receptauit: cũ Alexander annis XIII per uictorias ingentes ad Indiam peruenerit: & C. Cæsar decennio subiecerit Gallos, aduersum ciues quadriennio congressus. Iste in Italia tribus prælijs uictor fuit, apud Placentiam, iuxta amnem Metaurum, ac fanum Fortunæ. Postremo trimensibus in campis. Huius tempore apud Dalmatas Septimus Imperator effectus mox à suis obtruncatur. Hoc tempore in urbe Roma monetarij rebellarunt, quos Aurelianus uictor ultima crudelitate compescuit. Iste primus apud Romanos diadema capiti innexuit, gemmisq́; & aurata omni ueste, quod adhuc ferè incognitum romanis moribus uisebatur, usus est. Hic muris ualidioribus, & laxioribus urbem sepsit. Porcinæ carnis usum populo instituit. Hic Tetricum, qui Imperator ab exercitu in Gallijs effectus fuerat: correctorem Lucaniæ prouexit, aspergens hominẽ eleganti ioco, sublimius habendũ regere aliquam Italiæ partem, quàm trans alpes regnare, nouissime fraude serui sui, qui ad quosdam militares uiros amicos ipsius nomina pertulit, adnotata falsò manum eius imitatus tanquam Aurelianus ipsos pararet occidere, ab ijsdem interfectus est in itineris medio, quod inter Cõstantinopolim, et Heracliam est. fuit sæuus & sanguinarius, & trux omni tempore, etiam filij sororis interfector. Hoc tempore septem mensibus interregni species euenit.

TACITVS.

t Acitus post hunc suscepit imperium, uir egregie moratus, qui ducentesimo imperij die apud Tarsum febri moritur.

FLORIANVS.

h Vic successit Florianus. Sed cum magna pars exercitus equitantium Probum militiæ peritum legisset, Florianus dierum LX. quasi per ludum imperio usus incisis à semetipso uenis effuso sanguine consumptus est.

PROBVS.

p Robus genitus patre agresti hortorum studioso Dalmatio sanguine. Imperauit annis VI. Iste Saturninum in oriente Proculum, & Bonosum Agrippinæ imperatores effectos oppressit. Vineas Gallos, et Pannonios habere permisit. Opere militari Almum montem apud Syrmium, & aureum apud Mœsiam superiorem uineis conseruit. Hic Syrmio in turri ferrata occiditur.

CARVS.

c Arus Narbonæ natus imperauit annis II. Iste confestim Carinum, & Numerianũ Cæsares fecit. Hic apud Ctesiphonta ictu fulminis interijt.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Numerianus quoq; filius eius, cum oculorum dolore correptus in lecticula ueheretur: ipulsore Apro, qui socer eius erat: per insidias occisus est. Cum dolo occultaretur ipsius mors quousq; A. per inuadere posset imperium: fœtore cadaueris scelus est proditum. Hinc Sabinus Iulianum inuadens imperiũ à Carino in campis Veronẽsibus occiditur. Hic Carinus omnibus se sceleribus inquinauit. Plurimos innoxios fictis criminibus occidit. Matrimonia nobilium corrupit: condiscipulis quoq;, qui taxauerunt eum in auditorio uerbi fatigatione, perniciosus fuit. Ad extremum trucidatur eius præcipue tribuni dextera, cuius dicebatur coniugem polluisse.

DIOCLITIANVS.

d Ioclitianus Dalmata Anulini senatoris libertinus matre pariter, atq; oppido nomine Dioclea, quorum uocabulis, donec imperium sumeret, Diocles appellatus. Vbi orbis Romani potentiam cœpit, graium nomen in romanum morem conuertit. Imperauit annis XXV. Is Maximianum Augustum effecit. Constantium & Galerium Maximianum cognomento Armentarium Cæsares creauit, tradens Constantio Theodoram Herculij Maximiani priuignam abiecta uxore priori. Hoc tempore Carausio in Gallijs Achilleus apud Aegyptũ, Iulianus in Italia imperatores effecti diuerso exi=

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

tu periere. E' quibus Iulianus acto per costas pugione, in ignem abiecit se. Dioclitianus uero apud Nicomediam sponte imperiales fasces relinquẽs in proprijs agris consenuit. Qui dum ab Herculio atq; Galerio ad recipiendum imperium rogaretur, tanquam pestem aliquam detestans in hunc modũ respondit. Vtinam Salonae possetis uisere olera nostris manibus instituta, profecto nunquam istud tentandum iudicaretis. uixit annis LXVIII. Ex quis communi habitu propè nouem egit. morte consumptus est, ut satis patuit, per formidinem uoluntariam. Quippe cum à Constantino, atq; Licinio uocatus ad festa nuptiarum per senectam, quo minus interesse ualeret, excusauisset, rescriptis minacibus acceptis, quibus increpabatur, Maxentio fauisse, ac Maximino fauere, suspectans necem dedecorosam, uenenum dicitur hausisse. His diebus Constantius Constantini pater, atq; Armentarius Caesares Augusti appellãtur. Creatis Caesaribus Seuero, per Italiam Maximini Galerij sororis filio per oriẽtem, eodem'q; tempore Constantinus Caesar efficitur. Maxentius imperator in uilla sex millibus ab urbe discreta itinere lauicano: Dehinc Licinius Augustus efficitur. Pari'q; modo Alexander apud Carthaginem Imperator fit. Simili'q; modo ualẽs Imperator creatur. quorum exitus iste fuit. Seuerus ab Herculio Maximiano Romae itra tabernas extinguitur. Funus'q; eius Galieni sepulchro infertur. Quod ab urbe abest per appiam millibus nouẽ.

G Alerius Maximianus consumptis genitalibus defecit. Maximianus Herculeius à Constantino apud Massiliã obsessus. Deinde captus pœnas mortis genere, postremo fratris laqueo ceruicibus Alexander à Constantini exercitu iugulatur. Maxentius, dum aduersus Constantinum congreditur: paulo superius à ponte muluio in pontem nauigijs compositum ab latere ingredi festinans lapsu equi in profundum demersus est: uoratumq; limo pondere thoracis corpus uix repertum. Maximinus apud Tarsum morte simplici perijt. Valens à Licinio morte multatur. fuerunt autem morum huiusmodi. Aurelius Maximianus cognomento Herculius, ferus natura, ardens libidine, consilijs stolidus, ortu agresti, pannonioq;. Nam etiam nunc haud longe Syrmio eminet locus palatio ibidem constructo, ubi parentes exercebant opera mercenaria, ætate interijt sexagenarius annorum XX. Imperator genuit ex Eutropia Syra muliere Maxentium, & Faustam coniugem Constantini. Cuius patri Constantio tradiderat Theodoram priuignam. Sed Maxentium suppositum ferunt arte muliebri tenere mariti animum laborantis auspicio grauissimi cœpti à puero. Is Maximianus carus nulli unquam fuit, nec patri, aut Socero quidem Galerio.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Alerius autem fuit, licet inculta, agre
g stiq; iustitia, satis laudabilis, pulcher
corpore, eximius, & felix bellator, or
tus parentibus agrarijs, pastor armen-
torum. Vnde ei cognomen Armentarius fuit. Or-
tus Datia ripensi. Ibiq; sepultus est: quẽ locum Ro
mulianum uocabulo Romulæ matris appellarat.
Is insolenter affirmare ausus est, matrem more
Olympiadis Alexandri Magni creatricis com-
pressam dracone semet concepisse.

GALERIVS MAXIMINVS.

Alerius Maximinus sorore Armen-
g tarij progenitus, ueróq; nomine ante
imperium Dara dictus Cæsar qua-
driennio. Dehinc per Orientem Au-
gustus triennio fuit, ortu quidem, atq; instituto pa-
storali uerum sapientissimi cuiusq; ac literatorum
cultor, ingenio quieto, uini auidior. Quo ebrius
quædam corrupta mente aspera iubebat: qui cum
pigeret factum, differri quæ præcipisset in tem-
pus sobrium, ac matutinum statuit.

ALEXANDER.

Lexãder fuit Phrix origine, Ingenio
A timidus, inferior aduersus laborẽ ui
tio senectæ ætatis. His oĩbus absum-
ptis, imperij iura penes Cõstantinum

& Licinium

& Licinium deuenere.

CONSTANTINVS.

Constantinus, Constantij Imperatoris & Helenæ filius, imperauit annis XXX. Hic dum iuuenculus à Galerio in urbe Roma religionis specie obsides teneretur, fugam arripiens, atq; ad frustandos insequentes publica iumenta quaq; iter egerat, interfecit: et ad patrē in Britāniā situm peruenit: et forte hisdem diebus ibidem Constantium parentem fata ultima perurgebant. Quo mortuo, cunctis, qui aderāt, adnitentibus, sed præcipue Eroco Alamannorum Rege auxilij gratia Constantium comitatus imperium capit. Hic sororem suam Constantiam Licinio Mediolanum accito coniungit: filiumq; suū Crispū nomine ex Mineruina concubina susceptū, idem Constantinum hisdem diebus natum oppido Arelatensi, Licinianumq; Licinij filiū mensium ferè XX. Cæsares efficit. Verum enim uero, ut imperia difficile concordiam custodiunt: dissidium inter Liciniū, Constantinumq; exoritur: primūq; apud Cibalas iuxta paludē Hiulcam nomine Constantino nocte castra Licinij irrumpēte Licinius fugam petijt. Byzantiumq; fuga uolucri peruenit. ibi Martinianum officiorum magistrum Cæsarē creat. Dehinc Constantinus acie potior apud Bithyniam adegit Licinium pacta salute indumentum regium offerre per uxorē. unde Thessalonicam missum paulopost eum, Martinianumq; iugulari iusset.

bet. Hic Licinius annum dominationis ferè post
quartūdecimū uitæ proxime sexagesimū occiditur,
auaritiæ cupidine omnium pessimus, neq; alienus
à luxu uenereo, asper admodum, aut mediocriter
impatiens, infestus literis, quas per inscitiam im-
modicam, uirus, ac pestem publicam nominabat:
præcipue forensem industriam. Agraribus planè,
ac rusticantibus, q̄a ab eo genere ortus, altus'q; erat,
satis utilis, ac militiæ custos, ad ueterum instituta
seuerissimus. spadonum & aulicorum omnium ue
hemēs domitor, tineas, soricés'q; palatij eos appellās.
At Cōstantinus obtento totius romani imperij mira
bellorum felicitate regimine, Fausta coniuge, ut pu
tant, suggerente, Crispum filium necari iubet. De-
hinc uxorem suam Faustam in balneas ardentes
coniectam interemit: cum eum mater Helena ar-
dore nimio nepotis ĩcreparet. Fuit uero ultra quàm
æstimari potest, laudis auidus. Hic Traianum her
bam parietariam ob titulos multos ædibus inscri-
ptos appellare solitus erat. Hic pontem in Danu-
bio construxit. Habitum regium gemmis, et caput
exornans perpetuo diademate. Commodissimus ta-
men rebus multis fuit, calumnias sedare, legibus
seuerissimus nutrire artes bonas, præcipue studia
literarū, legere ipse, scribere, meditari, audire lega-
tiones, & querimonias prouinciarum. Cumq; libe
ris, filioq; fratris Delmatio Cæsaribus confirmatis
tres & LX annis uixisset. Ex quibus dimidios
ita, ut tredecim solus imperaret, morbo cōsumptus
est, irrisor potius quàm blandus. Vnde prouerbio

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

uulgari trachala X annos præstantissimus. XII sequentibus latro, decem nouissimus pupillus ob profusiones immodicas nominatus. Corpus sepultum ex Byzantio Constantinopoli dicta, quo mortuo, Delmatius militum ui necatur. Ita ad tres orbis romani dominatio redacta est. Constantino & Constantio, ac Constante filijs Constantini. hi singuli has partes regendas habuerunt. Constantinus iunior trans alpes. Constantius à freto Propontidis Asiam atq; Orientem. Constans Illyricũ, Italiáq;, & Africam, Dalmatiã, Thraciã, Macedoniamq;, & Achaiam.

ANNIBALIANVS, CONSTANS, ET CONSTANTIVS.

ANnibalianus Dalmatij Cæsaris cõsanguineus Armeniã, nationesq; circũm socias, Interim ob Italiæ, Africæq; ius dissentire statim Constantinus, et Constans cœperũt. Cõstantius latrocinij specie, dũ incautus, fœdeq; temulẽtus in aliena irruit, obtrũcatus est: proiectusq; in fluuium, cui nomen Alsa est, nó lóge ab Aquileia. Constans uero uenandi cupidine, dum per syluas, saltusq; erraret, conspirauere aliquãti milites in eius necem, authoribus Chrestio & Marcellino, simulq; Magnentio: qui ubi patrádi negotij dies placuit: Marcellinus natalem filij simulans, plerosq; ad cœnam rogat. Itaq; in multam noctem conuiuio celebrato, Magnẽtius quasi ad uentris secreta secedens, habitum uenerabilem capit.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Ea re cognita, Constans fugere conatus apud Helenam oppidum Pyreneo proximū à Gaisone cum lectissimis misso interficitur anno tertiodecimo Augustæ dominationis. Nam Cæsar triennio fuerat æui septimo uicesimoq;. Hic fuit debilis pedibus, manibusq; articulorum dolore. fortunatus cœli temperie, fructuum prouentu, nulla à Barbaris formidine. quæ profecto maiora fuerint, si prouinciarum rectores non pretio, sed iudicio prouexisset. Huius morte cognita, Vetranio magister militum imperiū in Pannonia apud Mursiam corripuit. Quem Constantius non post multos dies regno exuit grandæuo ætati non uitam modo, sed etiam uoluptarium otium concedens. fuit autem propè ad stultitiam simplicissimus.

CONSTANTIVS.

C Onstantius Gallū fratrem patruelē Cæsarem pronuntiat, sororem Constantinam illi coniungens. Magnētius quoq; Decentium consanguineum suū trans alpes Cæsarem creauit. His diebus Romæ Nepotianus Eutrophiæ Constantini sororis filius hortantibus perditis, Augusti nomen rapit: quem octauo die uigesimoq; Magnentius oppressit. Hoc tempore Constantius cū Magnentio apud Mursiam dimicans uicit. In quo bello penè nunquam amplius Romanæ consumptæ sunt uires: totiusq; imperij fortunæ pessundatæ. Dehinc cū se Magnentius in Italiam recepisset, apud Thicinum plures fudit, in

cautius, & ,ut in uictoria solet, audacius persequẽtes. Nec multo post apud Lugdunum coangustatus gladio occultæ prouiso ictum pulsi parietis immans transfosso latere, ut erat uasti corporis uulnere, naribusq́;, & ore cruorem effundens. Mense imperij quadragesimo secundo, ætatis uero quinquagesimo expirauit, ortus parentibus, qui Galliã inhabitant: legendi studio promptus: sermonis acer: animi tumidi, & immodice timidus: artifex tamen ad occultãdam audaciæ speciem formidinẽ: eius morte audita, Decentius laqueo fasciæ ad collum posito uitam finiuit. Hoc tempore Gallus Cæsar à Constantio occiditur: imperauit annis quatuor.

SILVANVS.

S Iluanus Imperator effectus die imperij uigesimo octauo perimitur. fuit ingenio blandissimus, quãquam barbaro patre genitus, tamen institutione romana satis cultus, & patiens.

CONSTANTIVS.

C Onstantius Claudium Iulianũ fratrem Galli honore Cæsaris adsumit annis natum ferè III atq; XX. Iste in campis argentoratesibus apud Gallias cum paucis militibus infinitas hostium copias deleuit. stabant acerui montium similes: fluebat cruor fluminũ modo: captus rex nobilis Nodoma-

rius. fusi omnes optimates: redditus limes romanæ possessionis: ac postmodum cum Alamannis dimicans, potentissimum eorum regem Badomarium cepit. Hic à militibus gallicanis Augustus pronuntiatur. Hic Constantius urgere legationibus, in statum, nomenq; pristinum reuertitur.

IVLIANVS.

i Vlianus mandatis mollioribus refert se sub nomine celsi imperij multo officiosius pariturum. His Cõstantius magis, magisq; ardẽs dolore, atq;, ut erat talium impatiẽs, in radicibus Tauri montis apud Mopsocrenẽ febri acerrima, quam indignatio nimia uigilijs augebat: interijt ãno ætatis IIII & XL. imperij IX atq; XXX. uerũ Augustus quarto uigesimoq; octo solus, cum fratribus, atq; Magnentio sedecim, quidecim Cæsar. felix bellis ciuilibus, externis lachrymabilis, mirus artifex in sagittis, à cibo, uinoq; & somno multũ intemperans, patiens laboris, facundiæ cupidus. Quam cũ adsequi tarditate ingenij non posset: alijs inuidebat. Spadonũ, aulicorumq; amori deditus, & uxorẽ, qbus contẽtus nulla libidine transuersa, aut iniusta polluebatur. Sed ex coniugibus, quasi plurimas sortitus est, præcipue Eusebiam dilexit, decoram quidem, uerũ per Amãtias, & Gorgonias, et alia importuna ministeria uexantem famam uiri, contra, quàm fœminis modestioribus mos est. Quarũ sæpe præcepta

maritos iuuant. Nanq; ut cæteras omittam, Pompe
ia Plotina incredibile dictu est quanto auxerit glo
riã Traiani: cuius procuratores cum prouincias ca
lumnijs agitarent, adeo, ut unus ex ijs diceretur lo
» cupletiũ quéq; ita conuenire. Quæ habes ad men
» sam, unde habes, tertium, pone quæ habes, illa cõ
iugem corripuit, atq; increpans quod laudis suæ es
set incuriosus, talem reddidit, ut postea exactiones
improbans, & detestans fiscum lienem uocaret, qđ
eo crescente artus reliqui tabescunt. Igitur Iulia-
nus redacta ad unum se orbis romani curatione,
gloriæ nimis cupidus in Persas proficiscitur. Illic
à trãsfuga quodam in insidias deductus, cum eũ
hinc inde Parthi urgerent è castris iampositis, ar=
repto tantum clypeo procurrit. Cumq; inconsulto
ardore nititur ordines ad prælium componere, ab
uno ex hostibus, & quidem surgente, conto percuti
tur. Relatusq; in tabernaculum, rursusq; ad hor-
tandos suos egressus, paulatim sanguine uacuatus,
circa noctis ferè medium defecit, præfatus consulto
sese de imperio nihil mandare, ne, uti solet, in mul
titudine discrepantibus studijs amicorum ex, inui=
dia rei præ discordia exercitus periculum para-
ret. Fuerat in eo literarum ac negotiorum ingens
scientia: eo iuuauerat philosophos, & græcorum sa
piẽtissimos usu promptior corporis, quàm ualidus
quidem, sed breuis fuit. Hæc minuebat quarun-
dam rerum neglectus modus. Cupido laudis im-
modica, cultus numinum superstitiosus. audax plus
quàm imperatorem decet. Cui salus propria, cum

semper ad securitatem omnium in bello maxime conseruanda est, ita illum cupido gloriæ flagrantior puicerat, ut neq; terræmotu, neq; plerisq; præsagiis, quibus uitabatur petere Persidem, abductus sit finem ponere ardori, ac ne noctu quidem uisus ingens globus cœlo labante diem belli cautum præstiterit.

IOVINIANVS.

i OVinianus genitus patre Varroniano insula agri Singidonensis prouinciæ Pannoniæ, imperauit menses octo. Cuius patri cum liberos crebros amitteret, præceptum somnio est, eum, q iam instante uxoris partu edendus foret, diceret Iouinianum. Hic fuit insignis corpore, lætus ingenio, literarum studiosus. Hic dum à Perside hyeme aspera, mediáq; Constantinopolim accelerans, cruditate stomachi, tectorio noui operis grauatus, repente interiit, annos gerens proxime XL.

VALENTINIANVS.

u Valentinianus imperauit annis XII. minus diebus cētu. Huius pater Gratianus mediocri stirpe ortus apud Cibalas funarius appellatus est, eo, quod uenalitium funem portanti quinq; milites nequirent extorquere, eo merito adscitus in militiā usq;

ad præfecturæ prætorianæ potentiā conſcendit: ob cuius apud milites commendationem Valentiniano imperium reſiſtenti aggeritur. Hic Valentem conſanguineum ſuum ſibi ſocium in imperio adſciuit: ac demum Gratianum filium, nec dum plene puberē hortatu ſocrus, & uxoris, Auguſtum creauit. Hic Valentinianus fuit uultu decens, ſolers ingenio, animo grauis, ſermone cultiſſimus. Quāquam enim ad loquendum parcus, ſeuerus, uehemens, infeſtus tamen uitijs, maximeq; auaritiæ: cuius punitor ipſe fuit acer, & in ijs, quæ memoraturus ſum, Adriano proximus, genere uetuſtiſſimorū meminiſſe noua arma meditari: fingere terra, ſeu limo ſimulachra prudēter, uti locis, tēporibus, ſermonibus, atq; ut breuiter concludā, ſemper criminibus, queis ſeſe quaſi fidiſſimis, prudētiſſimisq; dederat, careret, aut probatis, eruditisq; monitoribus uti licuiſſet pfectus haud dubie princeps enituiſſet. Huius tempore Firmus apud Mauritaniam regnum inuadens extinguitur. Valentinianus apud Bergentionem legationi Quadorū reſpondens, anno æui quinto & quinquageſimo impetu ſanguinis uoce amiſſa, ſenſu integer expirauit. Quod q̄dem intemperantia cibi, ac ſaturitate, qua artus diffuderat, accidiſſe plures detulere, itaq; eo mortuo, Valentinianus adhuc quadriennis authore Eqtio, ac Merobaude propinquo, ubi cum matre fuerat ad latus, creatus eſt imperator.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

u Alens unà cum Valentiniano germano suo, de quo diximus, regnauit annos X. menses V. Hic Valens cum Gotthis lachrymabili bello cômisso, sagittis saucius, in casam deportatur uilissimã. Vbi supuenientibus Gotthis, igniq; supposito, incendio concrematus est. in quo probanda hæc fuere. fuit possessoribus consultor bonus, mutare iudicia uerus. in amicos fidus, irasci sine noxa ac periculo cuiusquam, sanè ualde timidus. Huius temporibus Procopius tyrannus cædens extinguitur.

GRATIANVS.

g Ratianus genitus Syrmij, imperauit cũ patre Valentiniano annis VIII, diebus LXXXV. cũ patruo et fratre III. cum eodem fratre, ac Theodosio quatuor, & cum his omnibus accedente Archadio menses VI. Hic apud Argentarium oppidum Galliæ XXX Alamannorũ millia in bello extinxit. Hic cum animaduertisset Thraciã, Daciamq; tanquã genitales terras possidẽtibus Gotthis, Triballisq;, atq; omni pnicie atrocioribus Hũnis, & Alanis extremum periculum instare nomini Romano acitũ ab Hispania Theodosiũ, cunctis fauentibus, agenti annum à tricesimo tertiũ, imperiũ committit. Fuit autem Gratianus literis haud me-

diocriter institutus, carmen facere, ornate loqui, explicare controuersias rhetorum more. Nihil aliud die, noctuq; agere, quàm spiculis meditari, summæq; uoluptatis, diuinæq; artis credere ferire perite sibi destinata, abiq; uini, ac libidinis uictor, cunctisq; q esset plenus bonis, si ad cognoscendam Reip. gerendæ sciẽtiam animum intendisset: à qua propè alienus non modo uolũtate, sed etiam exercitio fuit. Nam dum exercitum negligeret, & paucos ex Alanis, quos ingenti auro ad se trãstulerat, anteferret ueteri, ac Romano militi, adeoq; Barbarorum comitatu, & propè amicitia capitur, ut nõ nunquam eodem habitu iter faceret, odia contra se militum excitauit. Hoc tempore cũ maximus apud Britaniam tyrannidem arripuisset, & in Galliam transmisisset: ab infensis Gratiano legionibus exceptus Gratianum fugauit: nec mora extinxit, qui uixit annis XXXVIII.

THEODOSIVS.

t Heodosius genitus patre Honorio, matre Thermãtia, genere hispanus, originem à Traiano principe trahens, à Gratiano Augusto apud Syrmiũ imperator effectus, regnauit annis XXVII. Huic ferunt nomen somnio parentes monitos sacrauisse, ut latine intelligimus, à deo datum. De hoc etiã oraculo in Asia diuulgatum est, eum Valenti successurum. Cuius nomen theta & e. o. atq; à græcis li-

teris initiaretur. Qua cognitione principij deceptus Theodorus, cum sibi imperium præsumeret: scelestæ cupidinis supplicia pœperat. Fuit autem Theodosius propagator Reip. atq; defensor eximius. Ná Hunnos et Gothos, qui eam sub Valente defatigassent, diuersis prælijs uicit. Cum Persis quoq; penitus pacem pepigit. Maximum autem tyrannum, q Gratianum interfecerat: & sibi Gallias uindicabat, apud Aquileiá extinxit. uictorem quoq; eius filium intra infantiæ annos à Maximo patre Augustum factum necauit. Eugenium quoque tyrannum, atq; Arbogastem superauit, deletis eorum decem millibus pugnatorum. Hic etenim Eugenius confisus uiribus Arbogastis, postquam apud Viennam Valentinianum extinxerat: regnum inuasit. Sed mox. simul cum uita imperium perdidit. Fuit autem Theodosius moribus, & corpore Traiano similis, quantum scripta ueterum, & pictura edocent. Sic eminens status, membra eadem, par cæsaries os absq; eo, quod illi aliquantum uellẽdo, steriles genæ, neq; tam ingentes oculi erant, nescio an & tanta gratia, tantusq; flos in facie, seu tanta dignitas in incessu. Mens uero prorsus simulis adeo, ut nihil dici queat, quod non ex libris in istum uideatur transferri. Clemens animus, misericors, communis, solo habitu differre se cæteris putans, in omnes homines honorificus: uerum effusius in bonos, simplicia igenia æque diligere, erudita mirari, sed innoxia largiri magno animo magna, amare ciues uel priuato contubernio cognitos, eosq; ho-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

noribus, pecunia, beneficijs cæteris munerari, præsertim quorum erga se uelut patrum aspero casu officia probauerat. Illa tamen, quibus Traianus aspersus est, uinolentiã scilicet, et cupidinẽ triumphandi usq; eo detistatus est, ut bella non mouerit, sed inuenerit. prohibueritq; lege ministeria lasciuia, psalteriasq; cõmessationibus adhiberi. Tãtum pudori tribuens & continentiæ, ut consobrinarũ nuptias uetuerit tanquam reorũ. Literis si nimiũ perfectos contemplemur, mediocriter doctus, sagax planè, multumq; diligens ad noscenda morum gesta, è quibus non desinebat execrari ueterũ facta supba, crudelia, libertatiq; infesta quæ legerat, ac Cinnã, Mariũ, Syllamq;, atq; uniuersos dominantium, præcipue tamen perfidos, & ingratos: irasci sanè rebus indignis, sed flecti cito, unde modica dilatione emolliebatur. Aliquando seuera præcepta habuit de Liuio, uel quod Augustus à philosophiæ doctore. Qui cum uidisset eum facile commoueri, ne asperum aliquid statueret, monuit, ut ubi irasci cœpisset, quatuor atq; XX græcas literas memoria recenseret: ut illa concitatio, quæ momenti est, mente aliò traducta parui temporis interiectu languesceret. Melior hauddubie, quod est claræ uirtutis post auctam annis potentiam regalem, multoq; maxime post ciuilem uictoriam. Nam & annonæ curam solicitius attendere, & auri argentiq; graue pondus sublati, atque expensi à tyranno multis è suo restituere cum benigni principes et quidem uix fundos solerent nudos, ac deformata prædia conce-

dere: Iam illa minutiora, et, ut dicitur, intra aulã, quæ quia oculta sunt, magis naturæ hominum cu riose oculos, auresq; ad se trahunt: Patruum cole re tanquam genitorẽ, fratris mortui, sororisq; libe ros habere pro suis. cognatos, adfinesq; parẽtis ani mo complecti: elegans, lætumq; conuiuium dare nõ tantum sumptuosum: miscere colloquia personis, stu dia dignitatibus, sermone cum grauitate iucundo. blandus pater, concors maritus. exercebatur neque ad illecebras, neq; ad lassitudinem. ambulationibus magis cum esset otium, reficiebat animum: aduescẽ di continentiam ualetudinẽ regebat. Sicq; in pace rebus humanis annum agens qnquagesimum apud Mediolanum excessit: Vtranq; Remp. utrisq; idest Arcadio, & Honorio quietam relinquens, Corpus eius eodem anno Constantinopolim translatum, atq; sepultum est.

EVTROPIVS VALENTI MAXI-MO PERPETVO AVGVSTO.

Res Romanas ex uoluntate mansuetudinis tuæ ab urbe condita ad nostram memoriam, quæ in negotijs uel bellicis, uel ciuilibus eminebant: per ordinem temporum breui narratione collegi stri-ctim, additis etiam ijs, quæ in principum uita, egregia extiterunt: ut tranqllitatis tuæ possit mens diuina lætari, prius se illustrium uirorum facta in administrando imperio secutam, quàm cogno-sceret lectionem.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

EVTROPII DE GESTIS ROMANORVM LIBER PRIMVS.

PRIMVS *in Italia, ut quibusdam placet, regnauit Ianus: deinde Saturnus, Iouem filium è Græcia fugiens, in ciuitate, quæ ex eius nomine Saturnia dicta est, habitauit: cuius ruinæ hactenus cernuntur in finibus Thusciæ haud procul ab urbe. Hic Saturnus q̃a in Italia latuit, ab eius latebra Latiũ appellata est. Ipse enim adhuc rudes populos, domos ædificare, terras incolere, plantare uineas docuit, atq; humanis moribus uiuere, cum antea semiferi glandium tantummodo alimentis uitam sustentarent, qui aut in speluncis, aut frondibus, uirgultisq; contextis casulis habitarent. Ipse etiam eis nummos æreos primus instituit, pro quibus meritis, ab indocili & rustica multitudine deus est appellatus. Post hunc Picus eius filius, de quo fabulose dicitur, quod à quadam famosissima maga Circe nomine, ob contemptum eius amorem, in aurem sui nominis sit mutatus. Post hunc filius eius Faunus, qui fuit pater Latini: cuius mater creditur latinas literas reperisse. Quibus regnantibus CL. anni feruntur reuoluti. Regnante tamen Latino, qui latinam linguam correxit, & latinos de suo nomine appellauit: Troia à Græcis capta est. Cum apud*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

hebræos Labdon tertium sui principatus annum ageret: & apud Aßyrios Tautanes, apud Aegyptis Thous regnaret, expletis à mundi principio annis IIII m.XVIII. A diluuio annis mille CCCCLXXVII. A' natiuitate Abrahæ DCCC XXV. A natiuitata regis Aßyriorum Nini annis DCCC XXXV. A' natiuitate Mosi annis CCC & quinq;. Ante urbem autem conditam annis CCC & IIII. Ante primam quoq; olympiadẽ annis CCCC & VI. Capta igitur Troia, Aeneas Veneris & Anchisæ filius ad Italiã uenit. Anno tertio post Troiæ excidium cum Turno Dauni Thuscorum regis filio dimicans, eum interemit: eiusq; sponsam Lauiniam Latini filiã in coniugem accepit: de cuius etiam nomine Lauinium oppidum, quod construxerat, appellauit.

ASCANIVS REX.

r Egnauit igitur Aeneas Latinis annis tribus, quo uita decedente, regnum suscepit Ascanius: qui & Iulius eiusdem Aeneæ filius dictus est: quem apud Troiam ex Creusa coniuge genuerat: & secum in Italiam ueniens adduxerat, Qui Ascanius derelicto nouercæ suæ Lauiniæ regno, Albam longam condidit: & Syluium Posthumum fratrem suum Aeneæ ex Lauinia filiũ, summa pietate educauit. Deinde Ascanius Iulium filium procreauit, à quo familia Iuliorũ exorta est, paruulus,

quia nec

quia nec dum regendis ciuibus idoneus erat. Ascanius cum VIII & XX annis regnasset, Syluiũ Posthumum fratrem regni reliquit hæredem.

SYLVIVS.

Syluius igitur Posthumus regnauit annis XXIX. qui Posthumus ideo est appellatus, quia post patris mortem est editus. Syluius, quia ruri fuerat educatus: à quo omnes Albanorũ reges Syluij sunt uocati. Post quem regnauit Aeneas Syluius annis XXXI. Deinde Latinus Syluius regnauit annis L. quo etiam tempore apud Hebræos Dauid regnauit. Post cuius obitum regnauit Alba Syluius annis XXXIX. Deinde Epitus eius filius annis XXIII. Deinde Capys Syluius superioris regis filius annis VIII & XX. qui Capuam in Campania condidit. Item Capetus Syluius Capys frater, annis tredecim. Post quem Tyberinus Capeti filius, annis nouem. Ab huius nomine Tyberinus fluuius dictus est, quod in eum decidens extinctus est, qui prius Albula dicebatur. Successit huic Agrippa Syluius, regnans annis quadraginta: cuius temporibus Homerus fuisse in Græcia perhibetur. Deinde Remus Syluius Agrippæ superioris filius, regnauit annis decem & nouem. Iste præsidium Albanorum inter montes, ubi nũc Roma est, posuit: qui ob impietatem fulmine ictus interijt. Post hũc regnauit Auentinus Syluius an-

nis uiginti & septem, qui fuit Remi superioris re-
gis filius, quiq; in eo monte, qui nunc pars urbis
est, mortuus ac sepultus, æternum loco uocabulum
dedit. Successor extitit Procas Syluius, eiusdẽ Auen
tini filius, qui regnauit annis triginta & tribus.
Eo tempore Sidonius mensuras et pondera reperit:
cum apud Hebræos Azam Iudæa, et Hieroboã in
Hierusalẽ regnarent. Isti quoq; Amulius succedens
eius iunior filius, regnauit annis quadraginta &
tribus. Numitor Procæ regis maior filius à fratre
Amulio regno pulsus, in agro suo uixit. Filia eius
adimendi partus gratia, uirgo uestalis electa est.
Quæ cum septimo patrui anno geminos edidisset
infantes, iuxta legem in terra uiua defossa est. Ve-
rum paruulos propè ripã Tyberis expositos, Fau-
stulus regij pastor armenti ad Accam Larentiam
uxorem suam detulit. Quæ ob pulchritudinem,
& rapacitatem corporis quæstuosi Lupa à uici-
nis appellabatur. Vnde & ad nostram usq; memo-
riam meretricum cællulæ, lupanaria dicuntur.
Pueri cum adoleuissent, collecta pastorum, & la-
tronum manu, interfectoq; apud Albam Amulio,
Auum Numitorem in regnum restituunt.

ROMA CONDITA À ROMVLO.

R omanorũ igitur imperiũ, quo neq;
ab exordio ullum ferè minus, neque
incremẽtis toto orbe amplius humana
potest memoria recordari, à Romulo

exordium habet. Qui Rheæ Iliæ uestalis uirginis, ut prænussum est, filius, & quantum putatus est, Martis, cum Remo fratre uno partu editus est. Is cum inter pastores latrocinaretur XVIII annos natus, urbem exiguam in Palatino monte constituit X Calē. Martias. Olympiadis sextæ anno CCCC XIX post Troiæ excidium, siue, ut placet Orosio. CCCCXVII. Ante sex annos, quàm decē tribus Israel à Senacherib rege Chaldæorum transferrentur in montes Medorum. Condita ergo ciuitate, quam ex nomine suo Romá uocauit: à qua et Romanis nomen inditum est: hæc ferè egit. Condito tēplo, quod Asylum appellauit: pollicitus est ad eum confugientibus impunitatem. Quam ob causam multitudinem finitimorum, qui aliquam apud suos ciues offensam contraxerunt, ad se confugientem in ciuitatem accepit. Latini deniq;, Thuściq; pastores, etiā transmarini Phryges, qui sub Aenea: Arcades, qui sub Euandro duce influxerant. Ita è uarijs quasi elementis congregauit corpus unum: populumq; Romanum effecit. Centum ex senatoribus legit: quorum consilio omnia egit: quos senatores propter senectutem, patres ob similitudinem curæ nominauit. Mille etiam pugnatores delegit: quos à numero milites appellauit. Tum cum uxores ipse, & populus non haberent: inuitauit ad spectaculum ludorum uicinas urbis Romæ nationes: atque earum uirgines rapuit, anno ab urbe condita quarto. Tunc una uirginum pulcherrima cunctarum acclamatione rapientium Ta-

lasso duci Romuli decernitur. Vnde in nuptiarum solennitatibus Talassio uulgo clamitant: quod scilicet talis nupta sit, quae Talassum habere mereatur. Cõmotis itaq; bellis propter raptarũ iniuriam, Ceninenses uidelicet, Antẽnates, Crustumij, Sabini, Fidenates, Veientes. Haec omnia oppida urbẽ cingunt. Tunc etiam Tarpeia uirgo, Sabinorum clypeis in monte obruta est: qui ab eius nomine Tarpeius est appellatus: in quo capitoliũ est constructũ. Pepigere tamen Romani cum Sabinis, quorum filias rapuerant: amicitias: adeo, ut Sabinorum rex Tatius regnaret cum Romulo: Sabiniq; et Romani unus populus efficerentur. Quo tempore Romani ad cõfirmandã coniunctionem, nomina illorũ suis praeponebant nominibus, et adinuicẽ Sabini Romanorũ. Et ex illo tempore consuetudo tenuit, ut nemo Romanus sit absq; praenomine. Propter hanc etiã societatem, cum Sabinorũ more Romulus hastam ferret, quae eorum lingua Quiris appellabatur, Quirinus est dictus. Romani uero siue à quiribus, idest hastis, siue à Quirino, Quirites nominari coeperunt. Remus deniq; à Fabio duce Romuli, non dubium quod ex fratris uoluntate rastro pastorali extinctus est. Causa autẽ eius interitus haec fuit: quod ad tutelam nouae urbis uallum non posse sufficere increpauerit: eiusq; angustias saltu transilierit. Romulus uero, cum apud paludem capreã nusquam comparuisset, anno regni XXXIX ad deos transisse creditus est: & Quirini nomine consecratus. Deinde Romae per cõtinuos dies Senatores

imperauerunt, & his regnantibus unus annus cõpletus est.

NVMA POMPILIVS.

p

Ostea Numa Põpilius rex creatus est, cũ apud Hebræos Ezechias regnaret. Qui bellum nullum quidem gessit: sed nõ minus ciuitati, quàm Romulus profuit. Nam leges Romanis, moresq; constituit: qui consuetudine præliorum iam latrones, ac semibarbari uidebantur: & annũ descripsit in decem menses, q prius sine aliqua supputatione confusus erat: & infinita Romæ sacella, ac templa constitui. morbo decessit XLI imperij anno. Regnante Numa, Glaucus primus ferri inter se glutinum cogitauit.

TVLLVS HOSTILIVS.

h

Vic successit Tullus Hostilius: hic primus Romanorum purpura, & fascibus est usus, Manasse in Iudæa regnante. Hic bella parauit: Albanos uicit, qui ab urbe Roma duodecimo milliario sunt. Veientes & Fidenates, quorum alij septimo milliario absunt ab urbe Romana, alij decimooctauo, bello superauit. Vrbem ampliauit adiecto Cœlio monte. Cum XXXII annis regnasset, fulmine ictus, cum domo sua arsit. His temporibus Byzantium ciuitas est condita, quæ postea Constantinopolis est appellata.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

ANCVS MARTIVS.

P Ost hunc Ancus Martius, Numæ ex filia nepos, suscepit imperium. Quo etiam tempore Iosias regnauit apud Hebræos. Contra Latinos dimicauit. Auentinum montem ciuitati adiecit, & Ianiculũ. Hostiam ciuitatem supra mare XVI milliario ab urbe Roma condidit. XXIII anno imperij morbo perijt. Hoc tamen regnante Epidãnus est condita, quæ postea Dyrrhachium nominata est.

TARQVINIVS PRISCVS.

D Einde regnũ Priscus Tarquinius accepit. hic numerum senatorum duplicauit. Circum Romæ ædificauit. Ludos Romanos constituit, qui ad nostrã memoriam permanent. Vicit etiam Sabinos: et nõ parum agrorum sublatum ijsdem, Romæ urbis territorio iunxit. Primusq; triumphans Romam intrauit. Muros fecit, & Cloacas. Capitolium inchoauit XXXVII imperij anno per Anci Martij filios occisus est: cui regi ipse successerat. Regnante Tarquino Arion Methymnæus à delphino mari Tænarum dicitur transportatus. Tunc est etiam Massilia condita. Eodemq; tempore Hierusalem à Nabuchodonosor rege Chaldæorum subuersa est.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

SERVIVS TVLLIVS.

P Ost hunc Seruius Tullius suscepit imperium, genitus ex nobili fœmina, captiua tamen & ancilla, Regnauitq; annis XXXIII. Quo regnante Balthasar imperabat Chaldæis: sub quo Daniel scripturam mysticam in pariete legit: & interpretatus est. Hic quoq; Sabinos subegit. Montes tres, Quirinalem, Viminalem, Aesquilinum urbi adiunxit. Fossas circa murum duxit. Primus omnium censum ordinauit: qui adhuc per orbem terrarum incognitus erat. Sub quo Roma, omnibus in censum delatis, habuit capita LXXXIIII millia ciuium Romanorum cum ijs, qui in agris erant. Occisus est scelere generi sui Tarqui filij eius regis, cui ipse successerat, & filiæ suæ, quam Tarquinus habebat uxorem.

TARQVINVS SVPERBVS.

L Vcius deinde Tarquinus Superbus, septimus, atque ultimus inuasit imperium. Quo tempore ad relationem Cyri regis Persarum reuersi sunt Hierosolymam Iudæi LXXII millia CCCC. Iste primus excogitauit uincula, taureas, fustes, lautumias, carceres, compedes, cathenas, exilia, metalla. Volscos, quæ gens ad Campaniam euntibus non longe ab urbe est, uicit. Gabios ciuita-

tem, Suessam, et Pometiam subegit. Cum Thuscis pacem fecit: & templum Ioui in Capitolio aedificauit. postea Ardeam oppugnans in XVIII. miliario ab urbe Roma positam ciuitatem, imperium perdidit. Nam cum filius eius & ipse Tarquinus iunior nobilissimam foeminam Lucretiam Collatini uxorem stuprasset: eaque de iniuria marito & patri & amicis questa fuisset, in omnium conspectu se occidit: propter quam causam Brutus parent: & ipse Tarquinus, Collatinusq; populum concitauit: & Tarquinio ademit imperium. Mox exercitus quoq; eum, qui ciuitatem Ardeam cum ipso rege oppugnabat, reliquit: ueniensq; ad urbē Rex portis clausis, exclusus est. Cumq; imperasset annos trigintaquinq;, cum uxore & liberis suis fugit. Ita Romae regnatū est per septem reges.

CONSVLES PRIMI.

ANNO CCXLIII. cum adhuc Roma ubi plurimum uix usq; ad XV milia possideret, Tarquinij sanè temporibus, castissima Iudith Olofernē pemit: hisdemq; tēporibus Pythagoras philosophus claruit: qui Samo oriundus Crotone docuit, nouissime Metapontum adijt, ibiq; sepultus est. Hinc COSS. coepere pro uno rege duo. Duo hac causa creati sunt, ut si unus malus esse maluisset: alter eum habens potestatem similem coërceret. Et placuit ne imperium longius quàm annuū haberēt,

ne propter insolentiam potestatis insolentiores redderentur: sed ciuiles semper essent, qui se post annum scirent esse priuandos. Fuerunt igitur anno primo expulsis regibus COSS. Lucius Iunius Brutus, qui maxime egerat, ut Tarquinus pelleretur, & Tarquinus Collatinus maritus Lucretiæ. Sed Tarquino Collatino statim sublata est dignitas: Placuerat enim ne quisquam in urbe remaneret, qui Tarquinus uocaretur. Ergo accepto omni patrimonio suo ex urbe migrauit: & loco ipsius factus est Lucius Valerius Publicola COSS. Commouit tamen bellum urbi Romæ Rex Tarquinius, q̃ fuerat expulsus: & collectis multis gentibus, ut in regnum posset restitui, dimicauit. In prima pugna Brutus COS. & Aruns regis Romani Tarquini filius, inuicem se occiderunt. Romani tamen ex ea pugna uictores recesserunt. Brutum Romanæ matronæ defensorem pudicitiæ suæ quasi communem patrem per annum luxerunt. Valerius Publicola Spurium Lucretiũ, & Tricipitinum collegam sibi fecit Lucretiæ patrem. Quo morbo mortuo iterum Oratium Puluillum collegam sibi sumpsit. Ita primus annus quinque Consules habuit, cum Tarquinus Collatinus propter nomen urbe cessisset: Brutus in prælio perisset: Spurius Lucretius morbo mortuus esset. Secundo quoq; anno iterum Tarquinius, ut reciperetur in regnum, bellum Romanis intulit, auxilium ferente Porsena Thusciæ rege, & Romam penè cœpit, ueruntamen à Romanis quoq; uictus est. Tertio ãno post reges exactos,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Tarquinius cum suscipi non posset in regnum, neq; ei Porsena, qui pacem cum Romanis fecerat, praestaret auxilium, Thusculũ se contulit: quae ciuitas nõ longe ab urbe est, atq; per quatuordecim annos priuatus regno cum uxore consenuit. Quarto anno post reges exactos, cum Sabini Romanis bellum intulissent: uicti sunt, & de his triumphatum est. Quinto anno Lucius Valerius ille Bruti collega, et quater COS. fataliter mortuus est, adeo pauper, ut collatis à populo numis, sumptum habuerit sepulturae. Quem matronae, sicuti Brutum, per ãnum luxerunt. Nono anno post reges exactos, cum gener Tarqni ad iniuriam soceri uindicandam ingentẽ collegisset exercitum, noua dignitas Romae est creata, quae dictatura appellatur, maior q̃ consularis. Eodem anno etiam magister equitum factus est, q̃ dictatori obsequeretur: neq; quicquam similius potest dici, quàm dictatura antiqua huic imperij potestati, quam nunc tranquillitas nostra habet, maxime cum Augustus quoq; Octauianus, de quo postea dicemus, & ante eum Caius Caesar, dictaturae nomine, atq; honore regnauerint. Dictator autem Romae primus fuit Largius, Magister equitum primus Spurius Cassius. Sextodecimo anno post reges exactos, seditionem populus Romae fecit, tanquã à Senatu, atq; COSS. premeretur. Tum & ipse sibi tribunos plebis quasi proprios iudices & defensores creauit: per quos contra senatum & consules tutus esse posset. Eodem tempore Neemias concedente Xerxe Persarũ rege Iudaeam uenit, muros, ur-

bemq; restituit. Sequenti anno Volsci contra Romanos bellum parauerunt, & uicti acie etiã Coriolos ciuitatem, quam habebant optimam perdiderunt. Decimooctauo anno postquã reges eiecti sunt, expulsus ab urbe Quintus Martius dux romanus, qui Coriolos ceperat Volscorum ciuitatem, ad ipsos Volscos contendit iratus, & auxilia contra Romanos accepit: Romanos saepe uicit: usq; ad quintum milliarium accessit, oppugnaturus etiam patriam suam, legatis, qui pacem petebant, repudiatis, nisi ad eum mater Veturia, & uxor Volumnia ex urbe uenissent: quarum fletu & precatione superatus remouit exercitum. Atq; hic secundus post Tarquinum fuit, qui dux contra patriam suam esset. Caio Flauio & Lucio Virginio COSS. trecenti nobiles homines, qui ex Fabia familia erant contra Veientes bellum soli susceperunt, promittentes senatui & populo per se omne certamen implendũ. Itaq; profecti omnes nobiles, et q singuli magnorũ exercituum duces esse deberent, in praelio conciderunt. Vnus omnino superfuit ex tanta familia, qui propter aetatem puerilẽ duci non poterat ad pugnã. Post haec census in urbe habitus est, et inuenta sunt ciuium capita. CXIX. m. Sequenti tamen anno cum in Algido monte ab urbe duodecimo fermè milliario Romanus obsideretur exercitus: Lucius Quintius Cincinnatus dictator est factus: Qui agrum quatuor iugerum possidens, manibus suis colebat. Is cum in opere & arans esset inuentus, sudore deterso togam praetextatam accepit: & caesis

hostibus liberauit exercitum, iugumq; boum equis imposuit: uictoriamq; quasi stiuam tenens, subiugatos hostes præ se primus egit.

X VIRATVS.

a Nno CCC. & altero ab urbe condita imperium consulare cessauit: & pro duobus COSS decem facti sunt: qui summam potestatem haberent, ac Xuiri nominati sunt. Sed cum primo anno bene egissent: secundo ex ijs Appius Claudius, Virginij cuiusdam, qui honestis iam stipendijs contra Latinos in monte Algido militabat: filiã uirginem corrumpere uoluit, quam pater occidit, ne stuprum à Xuiris sustineret: & egressus ad milites mouit tumultum. Sublata est Xuiris potestas, ipsiq; damnati sunt.

CAPTIVITAS VRBIS ROMAE.

a Nno tricẽtesimo decimoqnto ab urbe condita Fidenates contra Romanos rebellauerunt: auxilium præstabant his Veientes, & rex Veientiũ Tolumnius: quæ ambæ ciuitates tã uicinæ urbi sunt, ut Fidenæ VII, Veientium decimooctauo milliario absint. Coniunxerunt se ijs Volsci. Sed Marco Aemilio dictatore, et Lucio Quintio Cincinnato magistro equitum, uicti etiam regem perdiderunt. Fide-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

næ captæ, & excisæ. Post uiginti inde annos Veientani rebellauerunt. Dictator contra ipsos missus est Furius Camillus, qui primũ eos uicit acie, mox etiam ciuitatem diu obsidens cepit antiquissimam Italiæ atq; ditissimã. Postea cepit & Faliscos non minus nobilem ciuitatem. Sed commota est ei inuidia, quia prædam male diuisisset: damnatusq; ob eam causam, & expulsus est è ciuitate. Statim Galli senones ad urbem uenerunt: & uictos Romanos undecimo milliario à Roma apud flumen Alliam secuti, etiam dimissa Clusij Thusciæ ciuitate, quã obsidebant: cum Brenno rege suo Romã uenerunt: & ferè Romanum nomen deleuerunt: urbem occupauerunt: neq; defendi quicquam nisi Capitolium potuit. Quod cum diu etiam Romani fame laborarent: à Camillo, q in uicina ciuitate exulabat: Gallis superuentum est, grauissimeq; uicti sunt. Postea tamen accepto etiam auro mille librarum ne Capitolium obsiderent, recesserũt. Sed secutus eos Camillus, ita cecidit, ut & aurum, quod his datum fuerat, & omnia, quæ acceperant, militaria signa reuocaret. Ita tertio triũphans, urbem ingressus est, et appellatus secundus Romulus, quasi & ipse patriæ conditor. Circa hæc tempora ab Hesdra putatur historia ueteris testamenti conscripta. Plato quoq; philosophus his fuisse temporibus perhibetur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

EVTROPII DE GESTIS ROMANORVM LIBER SECVNDVS.

Tribuni militum Consulari potestate.

NNO CCCLXV. ab urbe condita, post captam autem primo, dignitates mutatæ sunt: & pro duobus COSS. facti tribuni militares consulari potestate. Hic iam cœpit Romana res crescere. Nam Camillus eo anno Volscorum ciuitatem, quæ per LXX annos bellum cum Romanis gesserat, uicit: & equorũ urbem & sutrinorum, atq; omnes deletis earundem exercitibus occupauit: & tres simul triumphos egit. Titus etiam Quintus Cincinnatus Prænestinos usq; ad urbis Romæ portas cum bello uenerunt, prosecutus ad flumen Alliam uicit: octo ciuitates, quæ sub ipsis agebant, Romanis adiunxit. Ipsam Prænestem aggressus, in deditionẽ accepit: quæ ab eo omnia gesta sunt XX diebus. Triumphus'q; ipsi decretus. Verum dignitas Tribunorum militarium non diu perseuerauit. Nã post aliquantum nullos placuit fieri: & quadriennium ita in urbe fluxit, ut potestates sibi maiores non essent: præsumpserunt tamen tribuni militares consulari potestate iterum dignitatem, & triennio perseuerarunt. rursus COSS. facti. Lucio Genutio et Quinto Seruilio COSS. mortuus est Camillus: honor ei post Romulum secundus delatus est. His temporibus immensa per continuum biennium Romanos

pestis afflixit. Sequentiq; anno secutum est satis triste prodigium: siquidem in medio urbis terra dissoluitur: uasto, præruptoq; hiatu subito inferna patuerunt. Quod cum diutius ibi maneret, cunctisq; terrorem inferret: tandem interpretantibus aruspicibus, quod uiui hominis sepulturā expeteret, Marcus Curtius eques Romanus se in id barathrum armatus iniecit: sicq; clausum est. Interea Titus Quintius dictator aduersus Gallos, qui in Italiā uenerant, missus est. Hi ab urbe quarto milliario trans Anienem fluuium consederant. Ibi nobilissimus de Senatoribus iuuenis Lucius Manlius prouocantem Gallum ad singulare certamen congressus occidit: & sublato torque aureo, colloq; suo imposito, in perpetuum Torquati sibi, & posteris cognomen accepit. Galli fugati sunt. Mox per Caium Sulpitium dictatorem etiam uicti. Non multo post à Caio Martio Thusci uicti sunt, & nouem millia captiuorum ex his in triumphum deducta. Census iterum habitus est. Et cum Latini, qui à Romanis subacti erant: milites præstare nollent: ex Romanis tantum tirones lecti sunt, factæq; legiones decem, qui modus sexaginta uel amplius armatorū millia efficiebat: paruis adhuc Romāis rebus, tanta tamen in re militari uirtus erat. Quæ cum profecta esset aduersus Gallos duce Lucio Fusco, qdam ex Gallis unum ex Romanis, qui esset optimus, prouocauit: tum illi se M. Valerius tribunus militum obtulit: & cum processisset armatus, coruus ei supra dextrum brachiū sedit. Mox cōmis-

sa aduersus Gallum pugna, idem coruus alis, & unguibus Galli oculos uerberauit, ne rectum posset aspicere. Ita ut à tribuno Valerio interfectus, non solum uictoriam ei, sed etiam nomen dederit. Nam postea idem Coruinus est dictus: Ac propter hoc meritum annorũ III. & XX COS. est factus. Tunc siquidem dilatata nox usq; ad plurimam diei partem tendi uisa est: tunc etiã saxa de nubibus cęcidere. Eodemq; tempore magnus Alexander natus est. Latini, qui noluerunt milites dare, hoc quoq; à Romanis exigere cęperũt: ut unus COS. ex eorum, alter ex Romano populo crearetur. Quod cum esset negatum: bellum contra eos susceptum est: & ingenti pugna superati sunt: ac de his perdomitis triumphatum est. Statuę COSS. ob meritum uictorię in rostris positę sunt. Eodem anno etiam Alexandria ab Alexandro Macędonię condita est. Iam Romani potentes esse cęperũt. bellum etiam in centesimo et tricesimo ferè millia rio ab urbe apud Samnites gerebatur: q medij sunt inter Picenum, & Campaniam, et Appuliam gentem, si opulentiam quęras, aureis, & argenteis armis, & discolori ueste usq; ad ambitum ornatam. Si insidiarum fallaciam, saltibus ferè, & montiũ fraude crassantem. Si rabiem, & furorem, sacris legibus, humanisq; hostijs in exitium orbis agitantem. Si pertinaciã, sexagies rupto fœdere, ipsis hostibus animosiores sunt. Deniq;, prius quàm cũ Romanis confligerent, Alexandrum regem Epirotarum Germanum Olympię matris Alexandri magni

adierunt,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

adierunt, qui traiectis in Italiam copijs, bellum aduersus Romanos parabat: Lucanis suffragium ferentes, maximo bello in Lucania uicere: in quo & ipse Alexander Epirota extinctus est. Romani igitur aduersus Samnites pro Campanis, & Sidicanis bellum suscepere. Omnium siquidem non modo Italiæ tantum, sed penè toto orbe terrarum pulcherrima Campaniæ plaga est. Nihil hospitalius mari. Hic illi nobiles portus, Caieta, Misenus, tepẽtes fontibus Baiæ. Lucrinus, & Auernus quædã maris Hostia. Hic amica uitibus montes, Gaurus, Falernus, Massicus, & pulcherrimus cunctorum Vesuuius. Vrbes ad mare, Formiæ, Cumæ, Puteoli, Herculanium, Pompeij, & ipsa caput urbium Capua, quæ quondam inter tres maximas Romã, Carthaginemq; nominata. pro hac urbe & his regionibus PO. Ro. Samnites inuadit. Lucius Papirius cursor cum honore dictatoris ad bellũ profectus est. Qui cum Romã redijsset, Q. Fabio Maximo magistro equitum, quem apud exercitum reliquit, præcepit ne se absente pugnaret. Ille occasione reperta, felicissime dimicauit, et Samnites deleuit: ob quam rem à dictatore capite dãnatus est, quod se uetante pugnasset. Sed ingenti fauore militum, & populi liberatus est. Tantaq; Lucio Papirio seditio est commota: ut penè ipse interficeretur. Postea Samnites Romanos Tito Veturio, et Spurio Posthumio COSS. apud Caudinas furculas, angustijs locorum conclusos, ingenti dedecore uicerũt. Quorum dux Pontius in tantum usus est uictoriæ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

securitate, ut Herennium patrem consulendum putaret, utrum clausos occideret, an parceret subiugatis. Vt uiuos tamen dedecori seruaret, elegit. Nã uniuersum Romanum exercitum turpiter captum, armis etiam, uestimentisq; nudatum, tantum singulis uilioribus operimentis ob uerecundiam corporum tegendã concessis, sub iugo missum, seruitioq; subiectum, longum agere pompæ ordinem præceperunt. Sexcentis autem equitibus Romanis in obsidatum receptis, oneratos ignominia, cæteris rebus uacuos COSS. remiserunt. Sub tali tamen conditione pacis, qualis faciẽda Samnitibus placuit. Sed si fidem fœderis, quam sibi Romani seruari à subiectis uolunt, ipsi subiecti Samnitibus seruauissent: hodie aut omnino non essent: aut Samnio dominatui seruirent. Post interiecto siquidem anno iubente Senatu, cum Samnitibus firmata pax soluta est. Luciusq; Papirius COS. aduersus eos directus est: qui adeo tunc apud Romanos bellicosissimus habebatur: ut cum diceretur Alexandrum in Italiã transuehi: Romani inter cæteros duces, hunc præcipue eligerent, qui Alexandri impetum sustineret. Congressi itaque Samnites cum Papirio, superati sunt. Quorum septem millibus sub iugum missis, Papirius de Samnitibus triumphauit. Eo tempore Appius Claudius censor aquam claudiam induxit, & uiam Appiam strauit. Circa hæc tempora Laddus apud Hierosolymam pontifex extitit: cuius frater Manasses templũ in monte Garizim construxit. Samnites reparato bello Quintum Fabiũ

Maximum uicerunt, tribus millibus hominum occisis. Postea cum pater ei Fabius Maximus legatus datus fuisset: & Samnites uicit, & plurima ipsorum oppida cepit. Deinde Publius Cornelius Rufinus, Marcus Curius Dentatus ambo COSS. contra Samnites missi, ingentibus prælijs confecerunt, ita ruinas ipsas urbium diruentes, ut hodie Samnium in ipso Samnio requiratur: nec inueniri facile possit. Tunc bellum cum Samnitibus per annos IX. & XL actum, sublatum est: neq; ullus hostis fuit intra Italiam, qui Romanam uirtutem magis fatigauerit. Interiectis aliquot annis, iterum se Gallorum copiæ contra Romanos Thuscis, Samnitibusq; iunxerunt. Sed cum Romam tenderent, à Cneo Cornelio Dolabella COS. deletæ sunt.

Bellum Tarentinum cum Pyrrho gestum.

e Odem tẽpore Tarentinis, qui iam in ultima Italia sunt, bellũ indictũ est: qa legatis Romanorum iniuriam fecissent. Hi Pyrrhum Epetri regem contra Romanos in auxiliũ poposcerunt: qui ex genere Achillis originem trahebat. Is mox ad Italiam uenit. Tumq; primũ Romani contra trãsmarinos hostes dimicauerunt. Missus est contra eos COS. Publius Valerius Leuinus: qui cum exploratores Pyrrhi cepisset: iussit eos ꝑ castra duci, et ostendi omnẽ exercitum, tumq; dimitti, ut renuntiarent Pyrrho quæcunq; à Romanis agerentur. Commissa mox pugna cũ iam ilico Pyrrhus fugeret, Elephantorũ au-

xilio uicit, quos incognitos Romani expauerunt: sed nox prælio finem dedit. Leuinus tamen per noctẽ fugit. Pyrrhus ex Romanis mille octingentos cœpit, & eos summo honore tractauit, & occisos sepeliuit. Quos cũ aduerso uulnere, & truci uultu etiã mortuos iacere uideret: tulisse ad cœlum manus
» dicitur, cum hac uoce, Se totius orbis dominum esse
» potuisse, si tales sibi milites contigissent. Post id Pyrrhus iunctis sibi Samnitibus, Lucanis, Brutijsq; Romam perrexit: omnia ferro, igneq; uastauit. Cãpaniã populatus est: atq; ad Præneste uenit milliario ab urbe XVIII. Mox terrore percussus exercitus, quia eum tum consul sequebatur, in Campaniam se recepit. legati ad Pyrrhum de redimendis captiuis missi, ab eo honorifice suscepti sunt: captiuos sine pretio Romam misit. unum ex legatis Romanorum Fabricium, sic admiratus est: ut cũ eum pauperem esse cognouisset: quarta parte regni promissa solicitare uoluerit, ut ad se transiret. Contemptusq; a Fabricio est: ob quod cum Pyrrhus ingenti Romanorum admiratione teneretur, legatũ misit, qui pacem cum eis æquis conditionibus peteret: præcipuum uirum Cineã nomine, ita ut Pyrrhus partem Italiæ, quam iam armis occupauerat, obtineret. Cineas legatus postera die, quàm ingressus Romam fuerat, & equestrem ordinem, et senatum proprijs nominibus salutauit. Pax tamen, quã offerebat, displicuit. Remandatum est Pyrrho a senatu, eum cum Romanis nisi ex Italia recessisset, pacem habere non posse. Tunc Romani iusserunt ca-

ptiuos omnes, quos Pyrrhus reddiderat, infames haberi, quod armati capi potuissent: nec ante eos ad ueterem statum reuerti, quam sibi notorum hostiũ occisorum spolia retulissent. Ita legatus Pyrrhi reuersus est: à quo cum quæreret Pyrrhus qualem Romam comperisset: Cineas dixit, Regum se patriam uidisse, scilicet illic fore tales omnes, qualis unus Pyrrhus apud Epeirum, et reliquam Græciã putaretur. Missi sunt contra Pyrrhum ducem P. Sulpitius, & Decius COSS. Certamine commisso Pyrrhus uulneratus est. elephanti interfecti. XX millia cæsa hostium, & ex Romanis tantum quinque millia. Pyrrhus Tarẽtum fugatus. Interiecto anno contra Pyrrhum Fabricius est missus: q prius inter legatos solicitari non poterat, quarta parte regni promissa. Tũc cum uicina castra ipse et rex haberent: medicus Pyrrhi nocte ad eum uenit, promittens ueneno se Pyrrhum occisurum, si sibi aliquid polliceretur: quem Fabricius uinctum reduci iussit ad dominum, Pyrrhoq; dici, quæ contra caput eius medicus spopondisset. Tunc rex admiratus eum, dixisse fertur, Ille est Fabricius, qui difficilius ab honestate, quàm Sol à cursu suo auerti posset. Tunc rex in Siciliam profectus est. Fabricius autẽ uictis Sãnitibus, & Lucanis triumphauit. COSS. deinde Curius Dentatus, & Cornelius Lẽtulus aduersum Pyrrhum missi sunt. Curius contra eum pugnauit, exercitum eius cecidit: ipsum Tarento fugauit: castra cepit. Ea die cæsa sunt hostiũ XXIII millia. Curius in consulatu triumphauit. Primus

Romam elephantes quatuor duxit. Pyrrhus etiam à Tarento mox recessit, & apud Argos Graeciae ciuitatem occisus est. Apud Iudaeos hoc tempore pontifex maximus Simon Oniae filius, cui cognomentum Iusto fuit. Dehinc Tarentini Pyrrhi morte cõperta, iterum noua arma aduersus Romanos solicitant. Carthagniẽsium auxilia per legatos poscũt, atque accipiunt. Carthagnienses à Romanis uincuntur: quãuis non dum hostes iudicati, senserunt tamen se posse à Romanis superari, Caio Fabritio Lucano, Caio Claudio Cannio COSS. anno urbis conditae CCCCLXI legati Alexandrini à Ptolemaeo missi, Romam uenere: & amicitiam, quam à Romanis petierant, obtinuerunt, Quinto Gulone, Fabio pictore COSS. bellum Picentes commouere: & ab insequentibus COSS. Publio Sempronio, Appio Claudio uicti sunt: & de his triumphatum est. Conditae sunt à Romanis ciuitates Ariminum in Gallia, & Beneuentum in Samnio. Tũc etiam à Romanis Croton inuaditur: eo tempore pluribus locis è fontibus cruor fluxit. De nubibus in spem pluuiae lac descendit, Marco Attilio Regulo, Lucio Iunio Libone COSS. Salentinis bellum indictum est: captiq; sunt cum ciuitate simul Brundusini, & de his triumphatum est.

BELLVM PVNICVM.

a NNO CCCCLXXVII. cum iam clarum urbis Romae nomen esset: arma tamen extra Italiam mota non fue-

rant. Vt igitur cognoſceretur, quæ copiæ Romanorum eſſent, cenſus eſt habitus: tum inuenta ſunt ciuium capita CCXCII millia. CCCXXXIIII. quãquam à Condita urbe nunquam bella ceſſaſſent: & contra Afros bellum ſuſceptum eſt. Primum Appio Claudio, Quinto Fabio COSS. in Sicilia contra eos pugnatum eſt. Et Appius Claudius de Afris, & rege Siciliæ Hierone triumphauit. Inſequenti anno Valerio Marco, & Octacilio COSS. In Sicilia à Romanis res magnæ geſtæ ſunt. Tauromnitani Catanenſes, & præterea quinquaginta ciuitates in fidem acceptæ. Tertio anno in Sicilia contra Hieronem regem Siculorũ bellum præparatum eſt, cum omni nobilitate Syracuſanorum pacem à Romanis impetrauit: deditq; argenti ducenta talenta. Afri in Sicilia uicti ſunt: & de his ſecundo Romæ triumphatum eſt. Quinto ãno Punici belli, quod contra Afros gerebatur, primum Romani Caio Duellio, & Cneo Cornelio Aſina COSS. in mari dimicauerunt paratis nauibus roſtratis, quas Liburnas uocant. COS. Cornelius fraude deceptus eſt. Duellius commiſſo prælio, Carthaginienſium ducem Hannonem uicit. XXX & unam naues cepit. XIIII merſit. VII millia hoſtium cepit: tria millia occidit: neq; ulla uictoria Romanis gratior fuit: quod inuicti terra, iam etiam mari plurimum poſſent. Caio Aquilio, Floro Lucio Scipione COSS. Scipio Corſicam, & Sardiniam uaſtauit: multa millia inde captiuorum abduxit: triumphum egit.

Lucio Mallio Volsone, Marco Attilio Regulo COSS. bellum in Africam translatum est: contra Amilcarem Carthaginensium ducem in mari pugnatum, uictusq; est. Nam perditis LXIIII nauibus retro se cepit. Romani XXII amiserunt. Sed cum in Africam trãsissent: primam Clypeam Africae ciuitatem in deditionem acceperunt: cõsules usq; ad Carthaginem processerunt, multisq; uastatis oppidis Mallius uictor Romã rediit, & XXVII millia captiuorum cum ingentibus spoliis reduxit. Attilius Regulus in Africa remansit. Is contra Afros aciem instruxit, contra tres Carthaginensium duces, Asdrubales duos, & Amilcarem dimicans, uictor fuit. XVIII millia hostium cecidit: quinque millia cũ XVIII elephantis cepit. Inter haec apud fluuium Bagradã Regulus serpentem mirae magnitudinis, qui milites multos, qui ad aquam descenderant, deuorauerat, occidit: cuius corium centum uiginti pedum longitudinem habuit: Romamq; delatum, aliquandiu cunctis miraculo fuit. Tunc uicti Carthaginẽses pacem à Romanis petierunt: quam cum Regulus nollet, nisi durissimis cõditionibus dare: Afri auxilium à Lacedaemoniis petierunt: & dux adhuc, & rex Xantippus, qui à Lacedaemoniis missus illi praefuit: bello, cuius & uictor fuit. Romanorũ dux Regulus uictus est ultima pnicie, nã duo millia tãtũ ex omni Romano exercitu refugerunt. XV millia cum imperatore Regulo capta sunt. XXX millia occisa. Xãtippus ilico ex Africa migrauit in Graeciã: Regulus ipse in cathenas con=

iectus. Hac tẽpestate Ptolemæus Philadelphus Iudæos, qui in Aegypto erant, liberos esse permisit. Et uasa Eleazaro pontifici Hierosolymorum uotiua transmittens, diuinas scripturas in græcam uocem ex hebræa lingua p̄ LXX. interpretes trãsferre curauit: quam in Alexandrina bibliotheca habuit: quam sibi ex omni genere literaturæ comparauerat. M. Aemilio Paulo, Seruio Fuluio nobiliore COSS. ambo romani COSS. ad Africam profecti sunt: cum trecentarum nauium classe Clypeam petunt: et contra Carthaginenses uenerunt: primum Afros nauali certamine superant. Aemilius consul centum & quatuor naues hostium demersit: triginta cum pugnatoribus cepit. XV millia hostium aut occidit, aut cepit. Militem suum ingenti præda ditauit. Et subacta Africa tunc fuisset, nisi quod tanta fames erat, ut diutius exercitus expectare non posset. COSS. cum uictrici classe redeuntes. circa Siciliam naufragium passi sunt: & tanta tempestas fuit, ut ex quadringentis sexaginta nauibus, octoginta seruari uix potuerũt. Neq; ullo tempore tanta maritima tempestas audita est. Romani statim ducentas naues repararunt: neq; in aliquo animus his infractus fuit. Hoc tempore argenteus numus primũ in urbe figuratus est. Cneus Seruius Cepio, Cneus Sempronius Blæsus COSS. cum ducentis sexaginta nauibus ad Africam profecti sunt: aliquas ciuitates ceperunt: prædam ingentem reducentes, naufragium passi sunt circa Palinurum promontorium. Itaq; cum continuæ cala-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

mitates Ramanis displicerent, decreuit Senatus ut à maritimis prælijs recederetur: & tantum sexaginta naues ad præsidium Italiæ saluæ essent. Lucio Cecilio Metello, Caio Furio Placido COSS. Metellus in Sicilia Afrorum ducem Asdrubalem cum CXXX Elephantis, & magnis copijs uenientem superauit. Apud Pannormum XX millia hostium occidit: sex & XX Elephantes cepit: reliquos errantes per Numidas, quos in auxilium habebat, collegit: et Romam deduxit ingenti pompa, cum CXXX Elephantorum numero omnia itinera compleret. Post hæc mala Carthaginienses Regulum ducem, quem ceperant, petierunt, ut Romam proficisceretur: & pacem à Romanis obtineret: & permutationem captiuorum faceret. Ille Romam cum uenisset, inductus in Senatum nihil quasi Romanus egit: dixitq; ex illa die, qua in potestatem Afrorum uenisset, Romanum esse desiuisse: itaque & uxorem à complexu remouit: & senatui suasit, ne pax cum Pœnis fieret: Illos enim fractos tot casibus spem nullam habere. Tanti non esse, ut tot millia captiuorum propter se unũ & senem, & paucos qui ex Romanis capti fuerant, redderent. Iteque obtinuit: Nam Afros pacem petentes nullus admisit. Ipse Carthaginem redijt, offerentibusq; Romanis, ut eum Romæ tenerent, negauit se in ea urbe mansurum, in qua postquam Afris seruierat, dignitatem honesti ciuis habere non posset. Egressus igitur ad Africam, circũcisis palpebris, ut usq; ad mortem cru-

ciatu intolerabili, ac dolore uigilaret: demum omnibus supplicijs extinctus est. Post Claudio Pulchro, & C. Iunio COSS. Claudius contra auspicia pugnauit: & à Carthaginiensibus uictus est: nam ex ducentis uiginti nauibus, quas in Dreparitano adduxit portu, cum XXX fugit. XX cum pugnatoribus captæ sunt, demersæ cæteræ: octo millia hominum cæsa, uiginti millia capta. Alius quoque COS. naufragio classem amisit: exercitum tamen saluum habuit: quia uicina litora erant. Anno etiam sequenti classis punica in Italiam transiuit, eiusq; plurimas partes longe, lateq; uastauit. Dum hæc agerentur, apud Iudæam post EleaZarum suscepit Manasses auunculus eius pontificatū, Caio Luctatio Catullo, Aulo Posthumio Allicano consulibus. anno belli punici XXIIII à Catulo bellum contra Afros commissum est. Profectus est cum trecentis nauibus in Siciliam. Afri contra ipsum quadringentas parauerunt. Nunquam in maritimus copijs sic pugnatum est. Luctatius Catulus nauem æger ascendit, uulneratus enim in pugna superiore fuerat. Contra Lilibæum ciuitatem Siciliæ pugnatum est ingenti uirtute Romanorum: nam septuaginta tres Carthaginiensium naues captæ sunt. XXX demersæ. XXXII millia hostium capta. XIII occisa. Infinitum auri & argenti pondus in potestatem Romanorū redactum est. Ex classe Romana XII naues demersæ. pugnatum est sexto Idus Martias. Statim Carthaginienses pacem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

petiuerunt, ut redimi eos captiuos liceret, quos ex Afris Romani tenebant. Senatus iussit sine pretio eos dari, qui in publica custodia essent: Qui autem à priuatis tenerentur: ut pretio dominis reddito, Carthaginem redirent: atq; id pretiũ ex fisco magis, quàm à Carthaginensibus solueretur. Carthaginenses sanè sub hac conditione cum Romanis pacem fecerunt: ut eis per continuos XX annos persoluerent argenti puri tria millia talentorum. His diebus Iudæorum pontifex Onias Simonis iusti filius, clarus habebatur. Tũc etiam Quintus Ennius poëta Tarenti nascitur, qui Romæ docuit, contentus unius ancillæ ministerio. Quintus Luctatius, Aulus Mallius COSS. creati, bellum Faliscis intulerunt: Quæ ciuitas Italiæ opulenta quondam fuit, quod ambo COSS. intra sex dies quàm uenerant, transegerunt quindecim. m. hostium cæsis, cæteris pace concessa, agro tamẽ ex medietate sublato.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

EVTROPII DE GESTIS ROMANORVM LIBER TERTIVS.

f Inito igitur punico bello, quod per XXII annos contractum est: Romani iam clarissima fama noti, legatos ad Ptolemæum Aegypti regem miserunt, auxilia promittentes, quia rex Syriæ Antiochus bellum ei intulerat. Ille gratias egit: auxilia non accepit: iam enim fuerat pugna transacta. Eodem tempore potentissimus rex Siciliæ Hieron Romam uenerat ad ludos, & ducenta millia modiorum tritici populo dono dedit. Lucio Cornelio Lẽtulo, Fuluio Flacco COSS. cum quibus Hieron Romã uenerat, etiam contra Ligures intra Italiam bellum gestum est. Nam ijdem COSS. primi trans Padũ romanas duxere legiones. pugnatum est ibi cum Insubribus & Liguribus, quorum interfecta sunt XXIII. millia. V. millia capta sunt, et de his triumphatum est. Sequenti anno in Piceno flumen sanguine effluxit: & apud Thuscos coelum ardere uisum est: & Arimini nocte multa luce fulgentes tres simul lunæ apparuere. Carthaginienses tamen bella reparare tentabant, Sardinienses, q ex conditione pacis Romanis parẽre debebant, ad rebellandum impellentes. Venit tamen legatio Carthaginensium, & pacem impetrauit. Tito Mallio

Torquato, Caio Attilio COSS. De Sardis triumphatum est: et pace omnibus locis facta, Romani bellum nullum habuerunt: quod his post Romam conditam semel tantum, Numa Pompilio regnante contigerat. Lucius Posthumus Albinus. Cn. Fuluius Centimalus COSS. bellum contra Illyricos gesserunt: & multis ciuitatibus captis, etiam reges in deditionem acceperunt: ac tum primum de Illyricis triumphatum est. Aemilio consule ingentes Gallorum copiæ Alpes transierunt: sed pro Romanis tota Italia consensit. Traditumq; Fabio historico, qui ei bello interfuit, septingenta millia hominum parata ad id bellum fuisse, sed res per consulẽ tam prospere gesta est. XL millia hostiũ capta sunt, & interfecta septem millia, & triumphus Aemilio decretus. Gallorum siquidẽ animi feroces sunt: corpora plus quàm humana erant: sed experimẽto deprehensum est, quod uirtus eorum, sicut primo impetu maior quàm uirorum est, ita sequens minor quàm fœminarum. Alpina corpora humenti cœlo educata, habent quidam simule niuibus suis, cum mox calore pugnæ statim sudorem emittunt: & leui motu quasi calefaciente sole laxantur. Hi Britomaro duce, non prius posituros se balthea iurauerunt, quàm Capitoliũ incendissent: factumq; est. Nam uictos eos Aemilius in Capitolio discinxit. Et quia dux eorum de Romano milite Marti suo torquem aureum deuotasset: de ipsis Ariobistonis, reliquorumq; Gallorum torquibus, aureum trophæum Ioui erexit. Aliquot deinde annis euo-

lutis, post contra Gallos intra Italiam pugnatum est: finitum'q; est bellum Marco Claudio Marcello. Cn. Cornelio Scipione COSS. Marcellus deinde cum imprudens in manus Gallorum incidisset, omnia'q; infesta uidisset, neq; quò euadere posset, haberet: in medium hostium irrupit, quibus inopinata audacia perculsis, regem quoq; ipsorum Viridomarum occidit: atq; ubi spes salutis uix fuerat, inde opima retulit spolia. Postea idem Marcellus cum collega suo Cornelio ingentes copias Gallorũ peremit: Mediolanum expugnauit: grandem prædam Romam pertulit, ac triumphans Marcellus, spolia Gallorum stipiti imposita, humeris suis uexit. Minutio Rufo, Publio Cornelio COSS. Histris bellum illatum est, quia latrocinati naues Romanorum fuerant, quæ frumenta exhibebant: ac multo Romanorum sanguine fuso, perdomiti sunt. Hac tempestate Iudæorum pontifex Simon Oniæ filius extitit.

Bellum punicum Secundum.

e Odem anno bellum punicum secundum Romanis illatum est per Hannibalem Carthaginiensium ducem filiũ Amilcaris, qui iandudum Amilcari patri ad aras iurauerat, cum adhuc nouem esset annorum, se, ut primum posset, aduersus Romanos pugnaturum. Hannibal ergo Saguntum Hispaniæ ciuitatẽ Romanis amicam oppugnare aggres-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

fus est, annum agens uicesimum suæ ætatis, copijs
congregatis CL. millibus peditum, & uiginti
millibus equitum. Huic Romani per legatos denun
tiauere, ut bello abstineret. Is legatos admittere no-
luit. Romani etiã Carthaginem miserunt: ut man
daretur Hannibali ne bellum contra socios popu-
li Romani gereret. dura responsa à Carthaginien-
sibus data sunt. Saguntini interea fame uicti sunt.
Capti ab Hannibale ultimis pœnis afficiuntur, q̄-
bus hoc ante portenderat triste prodigium. Nam
cum penè enixa mulier esset, infans in uterum re
» gressus, ciuitatis excidium significauit. Huius tan-
» tæ cladis author Hannibal poscitur, tergiuersanti-
» bus Pœnis, dux legationis Romanorum. Quæ in-
» quit mora est Fabius. In hoc ego sinu bellum, pa
» cemq; porto: utrum eligitis? succlamantibus bellũ,
» Igitur inquit accipite. & excusso in media curia
» togæ gremio, non sine horrore quasi pleno sinu
» bellum ferret, effudit. Tum P. Cornelius Scipio, cũ
exercitu in Hispaniam profectus est. Tiberius Sem
pronius in Siciliam. bellum Carthaginiensibus in-
dictum est. Hannibal relicto in Hispania fratre
Asdrubale, igne, ferroq; rupes rescindit. Pyrene-
um transiuit: Alpes adhuc in ea parte inuias sibi
patefecit. Traditur ad Italiam LXXX millia pe
ditum, & uiginti millia equitum, septem & XXX
Elephãtes adduxisse. Interea multi Ligures et Gal
li Hannibali se iunxerunt. Sempronius Gracchus
cognito ad Italiam Hannibalis aduentu, è Sicilia
exercitum Ariminum traiecit. Publius Cornelius

Scipio

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Scipio Hannibali apud Ticinum primus occurrit. Cōmisso prælio, fugatis suis, et omnibus extinctis, ipse ab alio Scipione filio admodum iuuene libera tus, saucius tamen in castra rediit. Pugnatum dein de eodem COS. ad Trebiam fluuium. Iterumq; Romani superati sunt. Sempronius Gracchus & ipse conflixit apud eundem amnem, amissoq; exer citu penè solus euasit. In eo tamen bello etiam Hānibal sauciatus est. Tunc se Hannibali multi Itali dedidere, qui prius quàm in Aetruriam primo ue re transiret, in summo Apennino tempestate corre ptus, biduo continuo immobiliter stetit, niuibus cū exercitu conclusus. Vbi magnus hominum nume-rus, iumenta quamplurima, elephanti penè omnes frigore perierunt. Diris etiam tunc prodigiis Ro-mani territi sunt. Nam & solis orbis imminui ui sus est: & apud Afros palmæ in cœlo uisæ, Sol quoq; cum Luna pugnasse. Apud Capenas duæ Lu næ ortæ sunt. In Sardinia sanguinem duo scuta fu derunt. Faliscis coelum scindi uisum est. Apud An-tium cruentæ spicæ in corbem cecidere. Igitur Han nibal ad Thusciā ueniens, Flaminio consuli occur rit: ipsum Flaminium interemit. Romanorū XV millia cæsa sunt. VII millia capta. Cætera diffu-gerunt. Missus aduersus Hannibalem postea à Ro manis Quintus Fabius Maximus. Is eum differē do pugnam ab impetu fregit. Nā per summa mon tium iuga, & abditos nemorū saltus castra ponēs, Hānibalis feruorem elusit: moxq; inuēta occasio-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

ne uicit. Victoq; Hānibale, fertur de Fabio suis ita dixisse. Nunqd non dixi uobis, quod montana hæc nubes maxima nos i cāpo ui tempestatis obrueret? Quingentesimo & quadragesimo anno à condita urbe, Lucius Aemilius Paulus, Publius Terentius Varro contra Hannibalem mittuntur, Fabioq; succedunt. Qui Fabius ambos COSS. monuit, ut Hānibalem callidum, & impatientem ducem, non aliter uincerent, quàm prælium differendo. Verū cū impatientia Varronis COS. contradicente COS. altero, idest, Aemilio Paulo, apud uicū, qui cannæ appellatur, in Appulia pugnatum esset, ambo COSS. ab Hannibale uincuntur. Nam cum comperisset Hannibal Aufidum amnem, ingentes auras mane perflare, quæ arenarum, & pulueris agerēt uertices: sic direxit aciem, ut tota uis à tergo suis, Romanis in ora & oculos incederet, eaq; de causa Romanorum exercitum strauit. In ea pugna tria millia Afrorum perierunt, magna pars de exercitu Hannibalis sauciatur: nullo tamen punico bello Romani grauius accepti sunt. Perijt autem in eo COS. Aemilius Paulus saucius cum in quodam saxo resedisset, offerente ei Lentulo equum, quo fugeret, ut cladi superesset: noluit, atq; ibi persedit, donec ab hostibus peremptus est. Perierunt autem ibi consulares, aut prætorij XX. Senatores capti aut occisi sunt XXX: nobiliores uiri CCC: milites XL millia: eqtes tria millia et quingenti. Varro COS. cum quingentis equitibus Venusiam fugit. Nec du

bium est ultimum diem illum Romani status futurum fuisse, si Hannibal mox post uictoriam ad peruadendam urbem contendisset. Varro Romam rediJt, gratiæq; ei senatu, & populo actæ sunt, quod Remp. non desperasset. Non autem uitæ cupiditate, sed Reip. amore se superfuisse, reliquo ætatis suæ tempore approbauit. Nam barbam, capillumq; summisit: & postea nunquam recubans cibum cæpit. Honoribus quoque cum ei deferrentur à populo: renuntiauit dicens, Felicioribus magistratibus Reip. opus esse. In omnibus tamen his malis, nemo Romanorum pacis mentionem habere dignatus est. Serui, quod nunquam ante, manumissi, & milites facti sunt: & omnes quicunque sceleribus, & alieno fœnore obligati essent, liberantur, & milites facti sunt, qui numerus puenit usq; ad VI millia. Post eam pugnam multæ Italiæ ciuitates, quæ Romanis paruerunt, se ad Hannibalem transtulerunt. Hannibal Romanis obtulit, ut captiuos redimerent: responsumq; est à senatu, Eos ciues non esse necessarios, qui cum armati essent, capi potuissent. Ille omnes postea uarijs supplicijs interfecit: & tres modios annulorum aureorum Carthaginem misit, quos è manibus equitum Romanorum, senatorum, & militum detraxerat. Deinde Sempronio Graccho, Quinto Fabio Maximo COSS. Claudius Marcellus ex prætore proconsul designatus, Hannibalis exercitum prælio fudit: primusq; post tantas Reip.

ruinas, spem fecit Hannibalem posse superari. Interea in Hispania, ubi frater Hannibalis Asdrubal remanserat cum magno exercitu, ut eam totam Afris subigeret, à duobus Scipionibus Romanis ducibus uincitur: perdiditq; in pugna XXV millia hominum. Mittuntur ei à Cartaginiēsibus ad reparandas uires XII millia peditum. IIII millia equitum. XX elephanti. Centenius Penula centurio decerni sibi ultro bellum aduersum Hannibalem petiit: à quo cum octo millibus militum, quos in acie eduxerat, occisus est. Post hunc Cneus Fuluius prætor ab Hānibale uictus, amisso exercitu, uix euasit. anno ab urbe condita DIII. Marcellus Claudius, & Syracusas opulentissimam urbē Siciliæ secunda expugnatione cepit: pro quo dicitur idē consul satis fleuisse, pridie quàm eā caperet pietate motus. Anno quarto postquam ad Italiā Hannibal uenit, Cneum Fuluium proconsulem, undecim præterea tribunos, & XVII millia militum interfecit. Marcellus COS. cum Hannibale apud Nolam triduum continuū dimicauit. Primo die pari pugna discessum est, sequenti uictus, tertio uictor, VIII millia hostium interfecit: ipsum Hannibalē cum reliquis fugere in castra cōpulit. Hannibal multas ciuitates Romanorum per Appuliā, Calabriā, et Brutios occupauit. Quo tēpore rex Macedoniæ Philippus ad eū legatos misit, promittens auxilia cōtra Romanos, sub hac cōditione, ut deletis Romāis, ipse cōtra Græcos ab Hānibale auxilia ac

ciperet. Captis igitur legatis Philippi, et re cognita, Romani in Macedoniã Marcum Valerium, & Leuinum ire iusserunt: In Sardiniam Titum Malliũ Torquatum procõsules: nam etiam ea solicitata ab Hannibale, Romanos deseruerat. Ita uno tempore quatuor locis pugnabatur. In Italia contra Hannibalem, In Hispania contra fratrem eius Asdrubalem, In Macedonia contra Philippum, In Sardinia contra Sardos, & alterum Asdrubalem Carthagniensem. Is à Tito Mallio proconsule, qui ad Sardiniã missus fuerat, uiuus est captus: occisa cum eo XII millia: capti mille quingenti, & à Romanis Sardinia subacta. Mallius uictor captiuos, & Asdrubalẽ Romã reportauit. Interea etiã Philippus à Leuino in Macedonia uincitur: & in Hispania à Scipionibus Asdrubal, & Mago tertius frater Hãnibalis. Decimo anno postquam Hannibal in Italiam uenerat, P. Sulpitio, Cneo Fuluio COS. Hannibal de Campania mouit exercitum: & cum ingenti clade omniũ per Sidicinum, Suessanumq́; agrum uia latina usq; ad quartum milliarium urbis accessit, equites eius usq; ad portas. Mox consulũ metu cum exercitu uenientium, Hannibal ad Campaniam se recepit. In Hispania à fratre Asdrubale ambo Scipiones, q̃ per multos annos uictores fuerant, interficiuntur: exercitus tamen integer mansit: Casu enim magis erant, quàm uirtute decepti. Quo tempore etiam à consule Marcello Siciliæ magna pars capta est, quam tenere Afri cœperant. ex

nobilissima urbe Syracusana præda ingens Romã perlata est. Leuinus in Macedonia, cum Philippo & multis Græciæ populis, & rege Asiæ Attalo amicitiam fecit, & ad Siciliã profectus est: Annonem quendam Afrorum ducem apud Agrigentum ciuitatem cum ipso oppido cepit: eumq; Romam cũ captiuis nobilissimis misit: XL ciuitates in deditionem accepit: XXVI expugnauit. Ita omnis Sicilia recepta est. Macedonia fracta, ingẽti gloria Romam regressus est. Hannibal in Italiam Cneũ Fuluium COS. subito aggressus, cum octo millibus hominum interfecit. Interea ad Hispanias, ubi occisis duobus Scipionibus nullus Romanus dux erat: Publius Cornelius Scipio mittitur filius Publij Scipionis, qui ibi bellum gesserat, annos natus quatuor & uiginti, Vir Romanorũ omnium & sua ætate, & posteriori tẽpore ferè primus. Is etenim, dũ senatores ob metum Hannibalis Italiam relinquere deliberarent: cum tribunus militum esset: distrĩcto gladio id fieri uetuit. Primusq; iurans, ut patriæ defensor existeret, uniuersos similiter iurare coëgit. Romanos ad spem uitæ quasi ab inferis reduxit. Is Carthaginem Hispaniæ cepit: ubi omne aurum & argentum, & belli apparatum Afri habebant, nobilissimosq; obsides, quos ab Hispanis acceperant: Magonem etiam fratrem Hannibalis ibi cepit, quem Romam cum alijs mittit. Romæ ingẽs lætitia post hunc nuntium fuit. Scipio Hispanorũ obsides parentibus reddidit. Deniq; dum quædam

adulto flore uirgo pulcherrima ab eo comprehēsa fuisset: eam paterna pietate seruauit: concedens parentibus, ut eam redimerent: ad se etiam puellæ sponsum nobilissimi generis uirum uenire persuadēs, ei ipsam quasi pius in matrimoniū genitor tradidit: dotisq; nomine puellæ pretium, quod à parentibus eius acceperat, condonauit. pro quibus factis maxime adnitente puellæ sponso, eiusq; parentibus, omnes ferè Hispani ad eum transierunt. Post quæ Asdrubalem Hānibalis fratrem uictum fugat, et prædam maximam capit. Interea in Italia COS. Publius Fabius Maximus Tarētum capit, in qua ingentes copiæ Hānibalis erant: & ibi etiam ducem Hannibalis Cartalonē occidit: XXV millia captiuorum uendidit: prædā militibus dispartiuit: pecuniam hominum uenditorū ad fiscum retulit. Tum multæ ciuitates Romanorum, quæ ad Hannibalem transierant, rursus se Fabio Maximo dediderunt. Insequēti anno Scipio in Hispania egregias res egit: & per se & per fratrem suum Lucium Scipionem LXX ciuitates recepit. In Italia tamen male pugnauerunt. Nam Claudius Marcus COS. ab Hannibale occisus est. Tertio anno post quam Scipio ad Hispaniam profectus fuerat, rursus res inclytas gessit. Regem Hispanorum magno prælio uictum, in amicitiam accepit: & primus omniū à uicto obsides nō poposcit. Desperās Hannibal Hispanias contra Scipionem ducem posse retineri, fratrem suum Asdrubalē in Italiam cum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

omnibus copijs euocauit. Is ueniens, à COSS. Appio Claudio Nerone, & Liuio Salinatore apud Metaurum fluuiũ in insidias compositas incadit: strenue tamen pugnans, occisus est. LVIII millia de eius exercitu pempta sunt. V millia capta. CCCCXLIIII ciuiũ Romanorũ inter eos reperta, et reuocata sunt. Magnũ põdus auri, atq; argẽti Romã delatum est. Hannibali caput sui fratris Asdrubalis ante castra proiectum est. Quo uiso, simul & clade Pœnorũ cognita, anno XIII postquam in Italiã uenerat, refugit in Brutios. Post hæc Hannibal diffidere iam de belli cœpit euẽtu: & Romanis ingens animus accessit. Itaq; ipsi euocauerũt ex Hispania P. Corneliũ Scipionem. Is Romam cum ingenti gloria uenit. per idem tempus Hierosolymis Pontifex Maximus Onias Simonis filius claruit. Quinto Cæcilio, & Lucio Valerio COSS. omnes ciuitates, quæ in Brutijs ab Hannibale tenebantur, Romanis se tradiderũt. Anno quartodecimo postquam in Italiam Hannibal uenerat, Scipio, qui multa bene in Hispania egerat, COS. est factus, & in Africam missus. Cui uiro diuinum quiddam inesse existimabatur, adeo ut putaretur etiã cum numinibus habere sermonem. In Africa contra Annonem ducem Afrorum pugnauit: & exercitũ eius interfecit. Secundo prælio castra cœpit cum IIII millibus & quingentis militibus, undecim millibus occisis. Syphacem Numidiæ regem, qui se Afris coniunxerat, cœpit: & ca-

stra eius inuadit. Syphax cum nobilissimis Numi dis & infinitis spolijs Romam à Scipione mittitur. Qua re audita, omnis ferè Italia Hannibalē deserit: ipse à Carthaginiensibus redire in Africā iubetur, quā Scipio uastabat. Ita anno XVII ab Hannibale Italia liberata est: quam flens dicitur reliquisse. Legati Carthaginiēsium pacem à Scipione petierunt: & ab eo ad Senatum Romam missi sunt. XLV diebus his induciæ datæ sunt, quousq; Romam ire, & regredi possent: & XXX millia pondo argenti ab his accepta sunt. Senatus ex arbitrio Scipionis pacem iussit cum Carthaginiensibus fieri. Scipio his conditionibus dedit, ne amplius q̃ XXX naues haberent, & quingenta millia pondo argenti darent: captiuos & ꝑfugas redderent. Interim Hannibale ueniente ad Africam, pax turbata est: multa hostilia ab Afris facta sunt. Legati tamen eorum ex urbe uenientes, à Romanis capti sunt, & iubente Scipione dimissi. Hannibal quoq; frequentibus prælijs uictus, à Scipione petere etiam ipse cœpit pacem. Cū itaq; uētum esset ad colloquium, ijsdem conditionibus data est, quibus prius, additis quingentis millibus pondo argenti C millibus librarum propter nouam ꝑfidiam. Carthaginiensibus conditiones displicuerunt: iusserunt Hannibalem pugnare. Infertur à Scipione & Massinissa rege Numidarū, qui amicitiam cum Scipione fecerat: Carthagini bellum. Hānibal tres exploratores ad Scipionis castra misit: quos ca-

ptos Scipio circunduci per castra iussit, ostendiq; etiam his totum exercitum, mox prandiũ dari & dimitti, ut renuntiarent Hannibali, quæ apud Romanos uidissent. Interea prælium ab utroq; duce instructum est, quale uix ulla memoria fuit, cum peritissimi uiri copias suas ad bellum educerent. Scipio uictor recedit, penè ipso Hannibale capto: qui primum cum multis equitibus, deinde cum uiginti, postremo cum quatuor euasit. Inuenta in castris Hannibalis argenti pondo XX millia, auri octingenta: cætera supellectilia copiosa. Post id certamen pax cum Carthaginiensibus facta est. Scipio Romam rediјt: et ingenti gloria triumphauit, atq; Africanus ex eo appellari cœptus est. Finem accepit secundum punicum bellum post annum septimum decimum quàm cœperat.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

EVTROPII DE GESTIS RO-MANORVM LIBER QVARTVS.

Bellum Macedonicum.

t Ransacto punico bello, secutum est Macedonicum contra Philippum regem L· & quingentesimo primo anno ab urbe condita. Titus Quitius Flaminius aduersus Philippum regem mittitur: et prospere gessit: & pax ei data est his legibus, ne græcis ciuitatibus, quas Romani contra eum defenderāt, bellum inferret: ut captiuos & trasfugas redderet: quinquaginta solas naues haberet: reliquas Romanis daret: & per annos decem, quaterna millia pondo argenti præstaret: & obsidem daret filium suum Demetrium. Titus Quintius Flaminius etiam Lacedæmonijs intulit bellum, et ducem eorum Nabidem uicit: & quibus uoluit conditionibus in fidem accepit: ingenti gloria triumphauit: duxit ante currum nobilissimos obsides, Demetriū Philippi filium, & Armenem Nabidis. Romani captiui, qui sub Hannibale per Græciam uenditi fuerant, uniuersi recepti capitibus rasi sunt ob detersam seruitutem, currū triūphantis secuti sunt. Eodem tempore insubres Boij, à quibus Ticinum ciuitas condita est, atq; Cenomanni contractis in

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

unum uiribus, cum Amilcare Pœnorum duce, q in Italia remanserat: Cremonã, Placentiamq; uastantes, difficillimo bello, à Lucio Furio prætore sunt superati. COS. Marcellus ĩ Hetruria à Boiis oppressus, magnam partem exercitus perdidit. Cui postea Furius alter COS. auxilio accessit, atq; ita uniuersam Boiorum gentem, igni, ferroq; uastantes, propemodum usq; ad nihilũ deleuerunt. Trãs acto bello Macedonico, secutum est Syriacum contra Antiochum regem, P. Cornelio Scipione, Attilio Glabrione COSS. Huic Antiocho Hannibal se iunxerat, Carthaginem patriam suam metu, ne Romanis traderetur, relinquens. Attilius Glabrio in Achaia bene pugnauit: castra regis Antiochi nocturna pugna capta sunt: Ipse fugatur. Philippo, qui contra Antiochum Romanis auxilio fuit, filius Demetrius redditus est. Publio Scipione Africano iterum, Tito Sempronio Longo COSS. apud Mediolanum decem millia Gallorum cæsa, Romanorum uero V. m. occisa sunt. Minutius à Liguribus in extremum periculi adductus, & insidiis hostium circũuentus, uix Numidarum equitum industria liberatus est. L. Cornelio Scipione. C. Lælio COSS. Scipio Africanus, fratri suo Cornelio Scipioni Consuli, legatus contra Antiochum profectus est. Hannibal, qui cum Antiocho erat, nauali prælio uictus est. Ipse postea Antiochus circa Sypilum Magnesiam Asiæ ciuitatem, à COS. Cornelio Scipione ingenti prælio fusus est. auxilio fuit in ea pugna Romanis Eumenes Attali regis frater

qui Eumeniam in Phrygia condidit. Quinq; mil lia equtum eo certamine ex parte regis occisa sunt. Tunc rex Antiochus pacem petijt: iisdem códitionibus data est à senatu, quanquam uicto, quibus ante offerebatur, ut ex Europa et Asia recederet: atq; intra Taurum se contineret: decem millia talẽtorum, & XX obsides præberet: Hannibalem concitatorem prælij dederet. Eumeni regi donatæ sunt à Senatu omnes Asiæ ciuitates, quas Antiochus bello perdiderat: & Rhodijs, qui auxilium Romanis contra regem Antiochum tulerunt, multæ urbes concessæ sunt. Scipio Romam redijt: & ingenti gloria triumpauit. Nomen & ipse ad imitationem fratris Asiatici accepit, quia Asiam uicerat: sicuti frater ipsius propter Africam domitam Africanus appellabatur. L. Bebius in Hispaniam proficiscens, à Liguribus circũuentus cum uniuerso exercitu occisus est, adeo, ut ne nuntium quidem superfuisse constet: ut internitionem ipsam Romæ Massilienses nuntiare curauerint. Marcus COS. aduersus Ligures profectus superatusq; IIII, .m. militũ amisit. Spurio Posthumio Albino, Marco Philippo COSS. Marcus Fuluius de Aetolis triumphauit. Hannibal qui uicto Antiocho, ne Romanis traderetur, ad Prusiam Bithyniæ regem fugerat, repetitus etiam ab eo est per Titum Quintium Flaminium: & cum tradendus esset Romanis, uenenum bibit: & apud Libyssam in finibus Nicomedensium sepultus est. Eodem anno Scipio Africanus ab ingrata sibi urbe diu exulans, apud

Linternũ morbo perijt. Tũc Vulcani insula, quæ ante non fuerat, repente in mari est edita. His quoq; diebus actum est, quod de Heliodoro Machabæorũ narrat historia. Philippo rege Macedoniæ mortuo, qui & aduersum Romanos bellum gesserat, & postea Romanis contra Antiochum auxilium tulerat: filius eius Perseus in Macedonia rebellauit, ingentibus copijs ad bellum paratis. Nam adiutores habebat Cotym Thraciæ regem: Illyrici regem Gentium nomine. Romanis autem in auxilium erant Eumenes Asiæ rex, Ariarates Cappadociæ, Antiochus Syriæ, Ptolemæus Aegypti, Massinissa Numidiæ. Prusias autem rex Bithyniæ, q̃q̃ sororem Persei uxorem haberet, utrisq; se æquum præbuit. Dux Romanorum P. Licinius COS. contra eum missus est, et à rege graui prælio uictus: neq; tamen Romani, quanquam superati, regi petenti pacem præstare uoluerũt: nisi his conditionibus, ut se & suos Senatui, et populo Romano dederet. Mox missus contra eum Lucius Aemilius Paulus COS. & in Illyricum C. Anitius prætor contra Gentium, sed Gentius facile uno prælio uictus, mox se dedit. Mater eius & uxor & duo filij, frater quoq; eius simul in potestatem Romanorum uenerunt, bello intra XXX dies perfecto. Ante cognitum est Gentium uictum, quàm cœptum bellũ nuntiaretur. Cum Perseo autem Aemilius Paulus COS. tertio nonas Septembris dimicauit, uictusq; est rex cum XX millibus peditum eius occisis. Equitatus cum rege interfugit. Milites quos amise-

rat, Romanis se dediderunt. Rex cum desereretur ab amicis, uenit i Pauli potestatem: sed honorem ei Aemilius Paulus non quasi uicto adhibuit. Nam & uolentem ad pedes sibi cadere, non permisit, et iuxta se in sella collocauit. Macedonijs & Illyrijs hæ leges à Romanis datæ sunt, ut liberi essent, & dimidium eis tributorum præstarent, quæ regibus præstitissent. Vt appareret populum Ro. pro æquitate magis quàm auaritia dimicare. Itaq; in conuentu infinitorum populorum Paulus hæc pronuntiauit, & legationes multarum gentiũ, quæ ad eũ uenerant, magnificentissimo pauit conuiuio: dicens eiusdem esse hominis debere & bello uincere, & conuiuij apparatu elegantem esse. Mox septuaginta ciuitates Epeiri, quæ rebellarant, cepit: prædam militibus distribuit: Romam ingenti pompa redijt in naue Persei: quæ inusitatæ magnitudinis fuisse traditur: adeo, ut XVI ordines dicatur habuisse remorum. Triumphauit etiam magnificentissime in curru aureo cum duobus filijs suis utroq; latere astantibus. Ducti sunt ante currum regis filij, & ipse Perseus quadraginta quinq; annos natus. Post eum etiam C. Anitius de Illyricis triumphauit: Gentius cum fratre & filijs ante currum ductus est. Ad hoc spectaculum reges multarum gentium Romam uenerant. Inter alios etiam & Attalus, atq; Eumenes Asiæ reges, & Prusias Bithyniæ magno honore excepti sunt, & permittente Senatu dona attulerunt, & in Capitolio posuerunt. Prusias etiam filium suũ Nicomedẽ Senatui commendauit.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

Anno ab urbe condita D.C. Lucio Licinio, Luculo Posthumio Albino COSS. cum omnes Romanos ingens Celtiberorum metus inuasisset: et ex omnibus non esset, qui ire in Hispaniam uel miles, uel legatus auderet, Publius Scipio, q post Africanus erat, ultro sese militaturum in Hispaniam obtulit: cum tamen in Macedoniam sorte iam deputatus esset. Itaq; profectus in Hispaniam, magnas strages gentium dedit: sæpius etiam militis quàm ducis usus officio. Nam & Barbarum prouocantẽ singulariter congressus occidit. Sergius autem Galba prætor à Lusitanis magno prælio uictus est, uniuersóq; exercitu amisso, ipse cũ paucis uix elapsus euasit. Insequenti anno Lucius Minutius in Hispania bene pugnauit. Marcellus postea COS. res ibidem prospere gessit.

Tertium punicum bellum.

Tertium deinde bellum contra Carthaginem suscipitur, sexcentesimo & altero anno ab urbe condita, Lucio Mallio Censorino, & Marco Mallio consulibus anno LI. postquam secundum punicum bellum transactum est. Hi profecti Carthaginem Carthaginiensibus euocatis, iussisq; ut arma, & naues traderent: tanta uis armorum repente tradita est, ut facile ex eis tota Africa potuisset armari. Qui postquam arma Romanis tradiderunt, relicta urbe, recedere procul à mari, & decem millibus

passuum

passuum habitare iussi sunt. Carthaginienses dolorem, ac desperationem contulerunt, aut defensuri ciuitatem, aut cum ipsa sepeliendi. Moxq; sibi duos Asdrubales duces creauerunt: armaq; facere aggressi, postquam aes, ferrumq; defecit: aurea, argenteaq; facere coeperunt. COSS. cum aliquantam muri partem machinis diruissent: à Carthaginiensibus uicti sunt, atq; repulsi. Quos fugiẽtes Scipio tunc tribunus militum repulso intra muros hoste defendit. Phaneas dux alius equitatui Carthaginiensium praeerat. Igitur Scipio tunc Scipionis Africani nepos tribunus, ut dictum est, militum ibi militabat: huius apud omnes ingens metus, & reuerentia erat. Nam et paratissimus ad dimicandum, & consultissimus habebatur. Itaq; per eum multa à COSS. prospere gesta sunt. Neq; quicquam magis Asdrubal uel Phaneas uitabant, quàm contra eam Romanorum partem committere ubi Scipio dimicabat. Per idem tempus Massinissa rex Numidarum, per annos sexaginta ferè amicus populi Ro. anno uitae suae XCVII. mortuus est. XLIIII. filijs relictis. Scipionem diuisorem inter filios suos esse iussit. Cum igitur clarũ Scipionis nomen esset: iuuenis adhuc COS. est factus: & contra Carthaginem est missus: contra quam dum sex continuis diebus, noctibusq; pugnasset, ultima Carthaginienses desperatio ad deditionem traxit, petentes, ut quos belli clades reliquos fecisset: saltem seruire liceret: ac primum agmen mulierum satis miserabile, post uirorum descendit. Nã fuisse mulierũ

uigintiquinq; millia, uirorum triginta millia traditum est. Rex Asdrubal se ultro dedidit. Transfugae, qui Aesculapij templum occupauerant: uoluntario praecipitio dati, igne consumpti sunt. Vxor Asdrubalis se, suosq; filios cum foemineo furore in medium iecit incendium. Ipsa autem ciuitas XVI diebus continuis arsit, miserumq; spectaculum suis uictoribus praebuit. Omnis multitudo captiuorum, exceptis paucis principibus, uenundata est. Diruta est autem Chartago omni murali lapide in puluerem comminuto: cuius fuisse situs huiusmodi dicitur. Viginti duo millia passuum muro amplexa: tota pene mari cingebatur absque faucibus, qua tribus millibus passuum aperiebantur. Is locus murum triginta pedes latum habuit saxo quadrato in altitudine cubitorum quadraginta a saxo, cui Byrse nomen erat, paulo amplius quàm duo millia passuum tenebat: ex una parte murus communis urbis, & Byrse imminens mari, quod mare stagnum dicitur: quoniam obiectu protentae linguae strangulatur. Spolia ibi inuenta, quae de uariarum ciuitatum excidijs Carthago collegerat: & ornamenta urbium ciuitatibus Siciliae, Italiae, & Africae reddidit, quae sua recognoscebant. Ita Carthago septingentesimo anno postquam condita erat, deleta est. Ita quarto anno postquam coeptum fuit bellum tertium terminatum est. Scipio nomen, quod auus eius acceperat, meruit: scilicet ut propter uirtutem eius etiam ipse Africanus iunior uocaretur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

BELLVM ACHAICVM.

Odem tempore Corinthum, tunc toto orbe urbium longe omnium opulentissimam, imperante Mumio COS. Metellus prætor deuicit: in qua infinitum aurum, argentum, æs, & ferrum in conflagratione incendij commistum est. Vnde nouum fluxit metalli genus, ad similitudinem cuius misturæ usq; hodie, æs Corinthiũ, uel uasa Corinthia dicuntur. Interim in Macedonia quidam Pseudophilippus arma mouit, & Romanum prætorem Publiũ Iuuentium contra se missum ad internitionem uicit. Post eum Quintus Cecilius Metellus dux a' Romanis contra Pseudophilippum missus est: & uiginti quinq; millibus ex militibus eius occisis, Macedoniã recepit. Ipsum etiam Pseudophilippum in potestatem suam redegit. Corinthijs etiam bellum indictum est nobilissimæ ciuitati Græciæ propter iniuriam legatorum Romanorum. hanc Mumius cepit, & diruit. Tres igitur Romæ simul celeberrimi triumphi fuerunt, Africani ex Africa, ante cuius currum ductus est Asdrubal: Metelli ex Macedonia, cuius currum præcessit Andriscus, qui & Pseudophilippus dicitur: Mumius ex Corintho: ante quem signa ænea, & pictæ tabulæ, et alia urbis clarissimæ ornamenta prælata sunt. Iterum in Macedonia Pseudoperses, qui se Persei filium esse dicebat: collectis seruis rebellauit: & cum iam sedecim millia haberet armatorum,

à Tremellio quæstore superatus est. His diebus Androgynus Romæ uisus, iussu aruspicum in mare mersus est. Eodem tempore Metellus in Celtiberia apud Hispanos res egregias gessit. Successit ei Quintus Pompeius: nec multo post Quintius quoque Cepio ad idem bellum missus est, in quo quidem Viriatus contra Romanos in Lusitania gerebat. Quo metu Viriatus à suis interfectus est: cum quatuordecim annos Hispanias aduersum Romanos mouisset. Pastor primo fuit, mox latronum dux. Postremo tantos ad bellum populos concitauit, ut assertor contra Romanos Hispaniæ putaretur. Huic nanq; primus Sextus Vetilius prætor occurrit: qui toto exercitu cæso, uix fuga lapsus euasit. Deinde Caium Plautium prætorem idem Viriatus multis prælijs fractum fugauit. Post hæc Claudium Vnimanum, cum omni exercitu superauit. Deinde cum interfectores eius præmium à Scipione COS. peterent, responsum est: nunquam Romanis placuisse imperatores à suis militibus interfici. Eo tempore Romæ puer ex ancilla natus est quadrupes, quadrimanus, oculis quatuor, auribus totidem, naturam uirilem duplicem habens. in Bononiensi agro fruges in arboribus natæ sunt mense Ianuario.

BELLVM NVMANTINVM.

q Vintus Pópeius deinde COS. à Numantinis, quæ Hispaniæ ciuitas opulentissima fuit, superatus pacem ignobilem fecit. Post eum Caius Hostilius

Mancinus COS. Iterum cum Numantinis pacem fecit infamem, quam populus & senatus iussit infringi: atq; ipsum Mancinum hostibus tradi, ut in illo quasi authore fœderis uindicarent: cum p continuos annos quatuordecim cum solis quatuor millibus XL millia Romanorum protriuissent. Post tantam igitur ignominiam, qua à Numantinis bis Romani exercitus fuerant subiugati: Publius Scipio Africanus secundo factus COS. & ad Numantiam missus est. Is primũ militem uitiosum, et ignauum exercendo magis, quàm puniẽdo sine aliqua acerbitate correxit. Mox pugna cum Numantinis commissa, exercitus Romanus oppressus Numantinorum impetu terga conuertit. Sed increpatione & minis obiectantis sese COS. tandem indignatus in hostem rediit, & quem fugiebat, fugere compulit. unde quamuis Scipio lætatus sit, tamen ultra bellum aduersus eos audendum non esse professus est. Itaq; urbem obsidione conclusit: uallo circundedit. Cumq; diu conclusi fame laborarent: pugnæq; facultatem exposcerent, ut mori eis quasi uiris liceret: nouissime larga prius potione calefacti, quæ madefactis frugibus confici solet, subito super Romanos irrupere. Atrox diu certamen, & usque ad periculum Romanorum fuit. Iterumq; Romani pugnare se aduersus Numantinos fugiendo probassent: nisi sub Scipione pugnassent. Numantini interfectis suis fortissimis bello cedunt: compositis tamen ordinibus, nec sicut fugientes in urbem reuertuntur. Corpora interfectorum ad sepulturam

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

oblata, accipere noluerunt. Clausaq; urbe, cũcti pariter ferro, ueneno, atq; igne consumpti sunt. Romani nihil aliud quàm securitatem ex his adepti sunt: seq; magis euasisse Numantinos, quàm uicisse dixerunt. Vnum Numantinũ uictoris cathena nõ tenuit: quicquid supellectilis fuit, ignis assumpsit. Tunc Scipio Tiresium quendam Celticum principẽ consuluit, qua de causa Numantia aut prius inuicta, aut post euersa fuisset. Tiresius respondit, Cõ" cordia uictoriam, discordia exitium præbuit. Hac tempestate apud Iudæos occiso Iuda Machabeo, frater eius Ionathas pontifex habebatur. Tunc etiam claruit apud Brundusium Pacuuius tragœdiarum scriptor. Igitur Scipio multas Hispaniæ ciuitates partim cœpit, & partim in deditionem accepit. Numantiam à solo euertit: reliquam prouinciam in fidem accepit. Eodem tempore Attalus rex Asiæ, frater Eumenis, mortuus est: hæredemq; populum Romanum reliquit. Ita imperio Romano per testamentum Asia accessit. Mox etiam Decimus Iunius Brutus de Callecis, & Lusitanis triumphauit magna gloria. Et post Scipio Africanus de Numantinis secundum triumphum egit XIIII anno postquam priorem de Africa egerat. Interea in Sicilia bellum est seruile exortum: ac per Fuluium, & Rutilium amplius quàm uiginti millia tunc seruorum trucidata sunt: Minturnis CCCCL serui in crucem suspensi sunt: apud Suessam uero IIII millia seruorum à Quinto Metello, & Cn. Seruilio oppressa narrantur. Motum interim in

Asia bellum est ab Aristonico Eumenis filio, qui ex concubina conceptus fuerat: Is Eumenis frater Attali fuerat. Aduersus eum missus est L. Crassus habens infinita regum auxilia. Nam & Bithyniae rex Nicomedes Romanos iuuit: & Mithridates Ponticus, cum quo bellum postea grauissimum fuit: & Ariarates Cappadox, & Pylemenes Paphlagon: uictus est tamen Crassus, & ab hostibus captus est: qui magis mori eligens quàm à barbaro abduci, uirgam, qua equũ agebat, in oculum se tenentis micecit: moxq; ab eo confossus est. caput Aristonico oblatum est: corpus Smyrnae sepultum est. Postea Perpenna COS. Romanus, qui successor Crasso ueniebat, audita belli fortuna, ad Asiam celerauit: & acie uictum Aristonicum apud Stratonicensiũ ciuitatem, quò confugerat, fame ad deditionem compulit. Aristonicus iussu senatus Romae in carcere strangulatus: Triumphari enim de eo non poterat: quia Perpẽna apud Pergamum Romam rediens diem obierat. His diebus tanta per totam Africam locustarum multitudo conualuit: ut simul fruges, & herbas, arborum folia, corticesq; corroderent: quae repentino uento sublatae, in Africano sunt pelago demersae. Sed cum earum acerbos fluctus per extenta litora pertulissent, pestiferum odorem putrefacta congeries exhalauit. Vnde omnium animantium, auium, pecudumq;, ac bestiarum pestis existens, uitium corruptionis ampliauit. Qua pestilentia in Numidia DCCCC millia hoium, circa Carthagi-

nem uero plus quàm CC.m. Romanorum uero militum, qui ibi ad præsidium erant XXX.m. extincta sunt. Lucio Cecilio Metello, & Tito Quintio Flaminio COSS. Carthago in Africa iussu Senatus reparata est: quæ nunc manet annis duobus & uiginti euolutis, postquam à Scipione fuerat euersa, deducti sunt ciues Romani.

Anno sexcentesimo uigesimoseptimo ab urbe condita Caius Cassius Longinus, & Sextus Domitius Caluinus COSS. Gallis transalpinis bellum intulerunt: & Aruernorum tunc nobilissimæ ciuitati, atq; eorum regi Bituito, infinitamq; multitudinem iuxta Rhodanum fluuium interfecerunt. Deniq; cum Bituitus paucitatem Romanorum uix ad escam canibus, quos in agmine habebat, sufficere posse iactaret: & ipse CLXXX. millia armatorum haberet: conserta pugna à Romanis superatus est. Ex cuius exercitu partim in bello cæsi, partim submersi cum ponte, quem sibi iunctis nauibus supra Rhodanum extruxerant. CL.m. perierūt: præda ex torquibus Gallorum ingens sublata est. Bituitus se Domitio dedidit, atq; ab eo Romam deductus est, magnaq; gloria COSS. ambo triumpharunt. Marco Porcio Catone, & Quintio Martio rege COSS. sexcentesimo trigesimo anno et tertio ab urbe condita, Narbona in Gallia colonia deducta est. Annoq; eodem à L. Metello, et Quinto Lucio Scæuola COSS. de Dalmatis triumphatum est. Ab urbe condita anno sexcentesimo trigesimoquinto Caius Cato consul Scordiscis intulit

bellum, ignominioseq; pugnauit. Caio Cecilio Metello & Cneo Carbone COSS. duo Metelli fratres eodem die alterum ex Thracia, & Sardinia alterum triumphum egerunt. Nuntiatumq; Romae est Cymbros è Gallia in Italiã transisse. Post Scipio Nasica, & Calphurnio Bestia COSS. Iugurthae Numidarum regi bellum illatum est: quod Aderbalem et Hiempsalem Micipsae filios, fratres suos reges, & populi Romani amicos interemisset. Missus aduersus eum COS. Calphurnius Bestia, q corruptus regis pecunia pacem cum eo flagitiosam fecit: & à senatu improbata est. Postea cõtra eundem in sequenti anno Spurius Albinus Posthumius profectus est. Is quoq; per fratrem ignominiose cõtra Numidas pugnauit. Tertio missus Quintus Cecilius Metellus COSS. Is exercitum ingenti seueritate & moderatione correctum, cum nihil in quenquam corruptum faceret: ad disciplinam Romanam reduxit. Iugurthã uarijs praelijs uicit: Elephantes eius occidit, uel cepit: multas ciuitates ipsius cepit. Et cum iam finem bello positurus esset: successum est ei à Caio Mario. Is Iugurtham & Bocchum Mauritaniae regem, qui auxilium Iugurthae ferre coeperat, pariter superauit. XX millia armatorum ad internitionem cecidit: aliquanta oppida Numdiae cepit: belloq; terminum posuit, capto Iugutha per quaestorem suum Cornelium Syllã ingentem uirũ, tradẽte Boccho Iugurtham, qui pro eo ante pugnauerat. À Marco Iunio Syllano collega Quinti Metelli Cymbri in Gallia uicti sunt.

Et à Minutio Rufo in Macedonia Scordisci & Triballi, et Seruilio Scipione in Hispania Lusitani uicti sunt. Et duo triumphi de Iugurtha primus per Metellum, secundus per Mariũ acti sunt: ante currum tamen Marij, Iugurtha cum duobus filijs ductus est cathenatus: & mox iussu Cos. in carcere strangulatus est. His diebus apud Hierosolymam Ioannes dux Iudæorum, et pontifex extitit: qui ab eo, quod Hircanos bello uicerat, Hircani nomen acceperat. per id etiam tempus Cicero Arpini nascitur, matre Eluia nomine, patre equestris ordinis ex regio Volscorum genere. eodemq; tempore quædam uirgo Romana in Appuliam pergens, ictu fulminis exanimata est: omnibus sine scissura aliqua uestimentis ademptis, ac pectoris & pedum uinculis dissolutis, monilibus etiam annulis discussis, illæso corpore nuda iacuit: equus quoque eius pari modo frenis, & cingulis peremptus iacuit dissolutis.

EVTROPII DE GESTIS ROMANORVM LIBER QVINTVS.

Bellum Cymbricum.

d VM bellum in Numidia cõtra Iugurtham geritur: Romani consules Marcus Manlius, & Quintus Cepio à Cymbris, & Theutonis, & Tigurinis, & Ambronibus, quæ erant Germanorum et Gallorum gentes, uicti sunt iuxta flumen Rhodanum: & ingenti internitione attriti, etiam castra sua, & magnam partem exercitus pdiderunt. Timor Romæ grandis fuit: quantum uix Hannibalis tempore Punicis bellis, ne iterum Galli Romam uenirent. Ergo Marius post uictoriam Iugurthinam secundo COS. est factus, bellumq; ei contra Cymbros & Theutonas decretum est. Tertio quoq; ei et quarto delatus est consulatus, qa bellum Cymbricum protrahebatur. Sed in quarto consulatu collegam habuit Quintum Lutatium Catulum. Cum Cymbris itaq; conflixit: ex duobus prælijs CC millia hostium cecidit. XXX millia cepit, & ducem eorum Theutoniodum: propter quod meritum, absens COS. est factus. Interea Cymbri & Theutones, quorum copia adhuc infinita erat: ad Italiam trãsierunt. Iterum à Caio Mario, & Quinto Catu-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

lo contra eos dimicatum est: sed à Catuli parte felicius. Nam eo prælio, quod simul ambo gesserunt, CXL. m. aut in pugna aut fuga cæsa sunt. XL. millia capta. Romani milites ex utroque exercitu CCC. perierunt. Tria & triginta Cymbris signa sublata sunt: ex his exercitus Marij duo reportauit: Catuli exercitus XXXI. Sed ab eorum mulieribus grauiorem penè quàm ab ipsis uiris pugnam Romani experti sunt: hæ etenim plaustris in modum castrorum depositis, ipsæ desuper propugnantes diu obstitere Romanis. Sed cum ab eis ipsæ nouo cædis genere terrerētur: abscisis enim cum crine ceruicibus, inhonesto satis uulnere turpes relinquebatur: ferrum, quod in hostes sumpserant: in se, suosq; uerterunt. Nanq; aliæ concursu mutuo iugulatæ: aliæ apprehensis inuicem faucibus strangulatæ: aliæ funibus ad sua colla ligatis equorum cruribus protractæ interierunt: aliæ laqueo de subiectis plaustrorum temonibus pependerunt. quædam, dum se suspenderet, duos filios tractis ꝑ colla eorū laqueis ad suos pedes uinxit. ita his duobus prælijs CCCXL. m. Gallorum occisa, CXL. millia capta sunt, absq; innumera multitudine mulierum, quæ furore fœmineo se, suosq; paruulos necauerunt. Is belli finis fuit, triumphus utrique decretus est.

Bellum Sociale.

S Exto Iulio Cæsare, & Lucio Martio Philippo COSS. sexcentesimo quin-

quagesimo anno ab urbe condita, cum propè o-
mnia alia bella cessarent: in Italia grauissimum
bellum Picentes, Marsi, Pelignîq; mouerunt. Qui
cum annis numerosis populo Romano obedirent,
tum libertatem sibi æquam asserere cœperunt. per
nitiosum admodum hoc bellum fuit. Rutilius Cos.
in eo occisus est: Cepio nobilis iuuenis, & Portius
Cato alius COS. Duces autem aduersus Roma-
nos Picentibus & Marsis fuerunt Titus Vietius,
Hierus Asianus, Titus Legennius, Aulus Cluen-
tius. à Romanis contra eos bene pugnatum est. À
Caio Mario, qui sexies COS. fuerat, & à Cn.
Pompeio, maxime tamen à Lucio Cornelio Sylla,
q̃ inter alia egregia facta ita Cluentiũ hostiũ du-
cem cum magnis copijs fudit, ut ex suis nec unum
amitteret: quadriennio cum graui tamen calamita
te hoc bellum tractum est. Quinto demum anno
finem accepit per Lucium Cornelium Syllam con-
sulem: cum antea in eodem bello ipse multa stre-
nue prætor gessisset. In tempore ipso dira prodigia
uisa sunt. Nã sub ortu solis globus igneus à regio-
ne septentrionis, cũ maximo cœli fragore emicuit.
Apud Aretinos in conuiuio cruor è panibus qua
si à uulneribus corporum fluxit. Per septem con
tinuos dies grando lapidum, mistis etiam testarum
fragmentis terrã latissime uerberauit. In Samni-
tibus è uastissimo terræ hiatu flamma prorupit: et
usq; in cœlum extendi uisa est. Tum etiam omni-
um generum animalia, quæ inter homines uiuere
solita erant: relictis stabulis, pascuisq; cum bala-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

tu, hinnitu, mugituq; miserabili ad syluas, montesq; fugerunt. canes quoq;, quorum natura est extra homines esse non posse, lachrymosis ululatibus uagi, luporũ ritu oberrauerunt. Nec mora post grauia hæc prodigia ciuilia bella secuta sunt. Apud Iudæos ea tempestate primus Aristobolus rex pariter & pontifex, Diadematis sumpsit insigne.

Bellum Ciuile, Marianum, & Mithridaticum.

4 Nno urbis conditæ sexcentesimo sexagesimosecundo primũ Romæ bellũ ciuile commotum est, Eodẽ anno etiã Mithridaticum. Causam bello ciuili Caius Marius sexies COS. dedit. Nam cum Sylla COS. contra Mithridatem gesturus bellum, qui Asiam et Achaiam occupauerat, mitteretur: Isq; exercitum in campania paulisper teneret, ut belli socialis, de quo diximus, quod intra Italiam gestum fuerat, reliquiæ tollerentur: Marius affectauit, ut ipse ad bellum Mithridaticum mitteretur. Quare Sylla commotus cum exercitu ad urbem uenit. Illic contra Marium & Sulpitium dimicauit: primus urbem armatus ingressus est. Sulpitium interfecit: Marium fugauit: atq; ita COSS. ordinatis in futurum annum Cn. Octauio, & Cornelio Cinna ad Asiam profectus est. Mithridates, qui Ponti REX erat, atq; Armeniam minorem, & totum ponticum mare in circuitu in Bosphoro tene-

bat: primo Nicomedem amicum populi Romani Bithynia uoluit expellere: Senatuiq; mandauit, bellum se ei propter iniurias, quas passus fuerat, illaturum. A Senatu responsum est Mithridati, si id faceret, quod bellum a Romanis & ipse pateretur. Quare iratus Cappadociam statim occupauit: & ex ea Ariobarzanem regem & amicum populi Romani fugauit. Mox etiam Bithyniam inuasit, & Paphlagoniam, pulsis ex ea regibus amicis populi Romani Pylemene & Nicomede: inde et Ephesum contendit: & per omnem Asiam literas misit, ut ubicunq; inuenti essent ciues Romani, uno die occiderentur. Interea etiam Methone ciuitas Achaiæ ab Aristone Atheniensi Mithridati tradita est. Miserat enim iam ad Achaiam Mithridates Archelaum ducem suum cum CXX millibus equitum, ac peditum: per quem etiam reliqua Græcia occupata est. Sylla Archelaum apud Pyræum non longe ab Athenis obsedit, ipsamq; urbem cepit. Postea commisso prælio contra Archelaum, ita eum cecidit, ut ex XX millibus uix decem Archelao superessent. Ex Syllæ exercitu quatuordecim tantum homines interficerentur. Hac pugna cognita, Mithridates LXX millia electissima ex Asia Archelao misit: contra quem Sylla iterum commisit. Primo prælio XX millia hostium interfecta sunt, & filius Archelai Diogenes. Secundo omnes Mithridatis copiæ extinctæ sunt. Archelaus ipse triduo nudus in paludibus latuit. Hac re audita, Mithridates cum Sylla de pace

agere cœpit. Interim Sylla etiã Dardanos, Scordiscos, Dalmatas & Mœsos partim uicit: alios in fidem accepit. Sed cum legati à rege Mithridate, qui pacem petebant, uenissent: non aliter se daturũ esse Sylla respondit: nisi rex relictis his, quæ occupauerat: ad regnum suum rediisset. Postmodum ad colloquium ambo uenerunt. Pax inter eos ordinata est, ut Sylla ad bellum ciuile festinans, à tergo periculum non haberet. Nam dum Sylla in Achaia & Asia Mithridatem uicit: Marius, qui fugatus erat, & Cornelius Cinna unus ex COSS. bellum in Italia repararunt. Et ingressi urbem Romam nobilissimos ex Senatu, & consulares uiros interfecerunt: multos proscripserunt: & ipsius Syllæ domo euersa, filios et uxorem ad fugam compulerũt. Vniuersus reliquus Senatus ex urbe fugiens, ad Syllam in Græciam uenit, orans ut patriæ subueniret. Ille in Italiam tunc traiecit, bellum ciuile gesturus aduersus Norbanum & Scipionem COSS. Et primo prælio contra Norbanum dimicauit non longe à Capua: tum VI.m. cecidit: VI.m. cepit: uiginti & quatuor suorum amisit. Inde etiam ad Scipionem se conuertit, et ante prælium totum eius exercitum sine sanguine in deditionem accepit. Sed cum Romæ mutati COSS. essent: Marius Marij filius ac Papirius Carbo consulatum accepissent: Sylla contra Mariũ Iuniorem dimicauit: et XV. millibus eius occisis CCCC. de suis perdidit. Sylla deinde cum Campanio Samnitum duce ex reliquis copijs ad portam collinam signa contulit. LXXX.

millia

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

millia hominum occidit. Mox etiam urbem ingressus tria millia hominum contra fidem datam inermes peremit. Cumq; magna crudelitate aduersus sontes, insontesq; saeuiret: Quintus Catulus palàm Syllae dixit. Cum quibus tandem uicturi sumus, si in bello armatos, in pace inermes occidimus? Sylla dehinc Mariū Gratidianum de caprili casa extractū uinciri iussit: ductumq; trans Tyberim oculis effossis, mēbris minutatim fractis, uel exectis trucidari. Marium Marij filium Praeneste persecutus obsedit: & ad mortem compulit. Rursus pugnam grauissimam habuit contra Lamponium, & Carinatem duces partis marianae ad portam Collinam. LXXX millia hostium in eo praelio contra Syllam fuisse dicuntur: duodecim millia se Syllae dediderunt. Caeteri in acie, in castris, in fuga insatiabili ira uictoris cōsumpti sunt. Cn. quoq; Carbo COS. alter ab Arimino in Siciliam fugit: & ibi per Cneum Pompeium interfectus est: quem adolescentem Sylla annos unum & uiginti natum cognita eius industria, tantis exercitibus praefecerat, ut secundus Sylla haberetur. Occiso ergo Carbone Siciliā Pompeius recepit: transgressus inde ad Africam Domitium marianae partis ducem, & Hiarbam regem Mauritaniae, qui Domitio auxilium ferebat: occidit. Post haec Sylla de Mithridate ingenti gloria triumphauit. Cneus etiam Pompeius, quod nulli Romanorum tributum erat, quartum et uigesimum annum agens de Africa triumphauit. Hunc finem habuerunt duo bel-

la funestissima, Italicum, quod sociale dictum est, & ciuile: quæ ambo tractata sunt per annos decem. Consumpserunt autem ultra centum quinquaginta millia hominũ, uiros consulares XXIII, prætores VII, ædilitios LX, senatores ferè CCC. Post hæc tamen Sylla mortuo, Lepidus marianæ partis, aduersus Catulum Syllanum ducem consurgens, bellum reparauit. bis tunc acie certatum est. Plurimi Romanorum extincti. Albanorum ciuitas pro eo, quod illuc Scipio Lepidi filius confugisset: expugnata, & capta est. Brutus in Cisalpinam Galliam fugiens apud Regium interfectus est. Hoc tempore Hierosolymis Alexandra uxor Alexandri regnabat: ex cuius ætate Iudæos rerum confusio, & uariæ clades oppressere.

EVTROPII DE GESTIS ROMANORVM LIBER SEXTVS.

m Arco Aemilio Lepido, Quinto Catulo COSS. Cum Sylla Remp. composuisset: bella noua exarserunt: unum in Hispania, aliud in Pāphilia, & Sicilia. Tertium in Macedonia. Quartum in Dalmatia. Nam Sertorius, qui partium marianarum fuerat, timens fortunam eorū, qui interempti erant: ad bellū cōmouit Hispanias. Missi sunt contra eum duces Quintus Cecilius Metellus filius eius, qui Iugurtham regem uicit: & Lucius Domitius prætor. A' Sertorij duce Herculeo Domitius occisus est: Metellus uario successu cōtra Sertoriū dimicauit. Postea cū impar pugnæ solus Metellus putaretur: Cneus Pompeius ad Hispanias missus est. ita duobus ducibus aduersus Sertorium fortuna uaria sæpe pugnauit. Octauodecimo anno per suos occisus est: & finis ei bello datus est per Cneum Pōpeiū adolescentē, & Quintum Metellum Pium: atq; omnes propè Hispaniæ in ditionem populi Romani redactæ sunt. ad Macedoniam missus est Appius Claudius. Post consulatū leuia prælia habuit contra uarias gentes: quæ Verodopam prouinciam incolebant: atq; ibi morbo mortuus est. Missus ei successor Cn. Scribonius Curio post cōsulatū. Is Dardanos uicit: & usq; ad

Danubium penetrauit, triumphumq; meruit: & intra triennium finem bello dedit. Ad Ciliciam & Pamphiliam missus est post Seruilius ex consularibus uir strenuus. Is Ciliciā subegit: Lyciae urbes clarissimas oppugnauit, & cepit. In his Phaselidem, Olympum, Corycum Ciliciae, Isaurosq; aggressus, ad deditionem redegit: atq; intra triennium bello finē dedit. Primus omnium Romanorum in Isauriam iter fecit. Is reuertens triumphum accepit: & nomen Isaurici meruit: Ac in Illiricum missus est Cn. Cosconio proconsule. Is multam etiā partem Dalmatiae subegit: Salonas cepit: & composito bello, Romam post biēnium rediit. Iisdē temporibus COS. Marcus Aemilius Lepidus Catulo collega, ciuile bellum uoluit commouere. Intra tamen unam aestatem motus eius oppressus est. Ita uno tempore multi simul triumphi fuerunt: Metelli ex Hispania, Pompeii secundus ex Hispania, Curionis ex Macedonia, Seruilii ex Isauria.

BELLVM SPARTICVM.

a Nno urbis cōditae sexcentesimo septuagesimo sexto L. Licinio Lucullo, & M. Aurelio Cotta COSS. mortuus est Nicomedes rex Bithyniae, & per testamentum populum Ro. haeredem fecit. Mithridates pace rupta, Bithyniā, et Asiam rursus uoluit inuadere. Aduersus eum ambo COSS. missi, non unam habuere fortunam. Cotta apud Chalcedonē uictus

ab eo acie, etiam intra oppidum coactus est, & obsessus. Sed cum se inde Mithridates Cyzicum transtulisset: ut Cyzico capto totam Asiam inuaderet: Lucullus ei alter consul occurrit. Ac dum Mithridates in obsidione Cyzica commoraretur: ipse eum à tergo obsedit, fameq; consumpsit: & multis prælijs uicit. Postremo Byzantium, quæ nunc Constantinopolis est, fugauit: nauali quoq; prælio duces eius Lucullus oppressit. Ita una hyeme, et æstate à Lucullo ad centum ferè millia hominum regis extincta sunt. Anno urbis Romæ DCLXXVIII Macedoniam prouinciam M. Licinius Lucullus accepit, consobrinus eius, qui contra Mithridatem bellum gerebat. Et in Italia nouum bellũ subito commotum est. Septuaginta enim & quatuor gladiatores ducibus Sparthaco, Chryso, & Oenomao, effracto Capuæ ludo fugerunt. Vesuuiũ montem occupauerunt. Vnde erumpentes, Clodij Præconis, qui eos obsidione cinxerat: castra expugnauerunt: ipsóq; in fugam acto, cuncta in prædam auerterunt. Inde per Cosentiam, & Metapontum circũ ducti, ingentia breui agmina collegerunt. Itaq; cũ cædibus, incendijs, rapinis, stuprisq; omnia miscerentur: multæq; se matronæ ob dolorem pudoris uiolati necassent: penè non leuius bellum mox q̃ Hannibal mouerunt. Nam multis ducibus, & duobus simul Romanorum COSS. uictis, LX ferè millium armatorum exercitum congregauerunt: Victiq; sunt in Appullia à M. Licinio Crasso proconsule, & post multas calamitates Italiæ, tertio

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

anno bello huic finis impositus est. Sexcẽtesimooctogesimo primo anno urbis conditæ P. Cornelio tantum duo grauia bella imperio Romano erant, Mithridaticum, & Macedonicum. Hæc duo Luculli agebant Lucius Lucullus, & Marcus Lucullus. Lucius ergo Lucullus post pugnam cyZicenam, qua uicerat Mithridatem: & naualem, qua duces eius oppresserat: persecutus est eum: & recepta Paphlagonia, atque Bithynia, etiam regnum eius inuasit. Sinopem & Amisum ciuitates Ponti nobilissimas cepit. Secundo bello apud Cabira ciuitatem, quo ingentes copias ex omni regno adduxerat Mithridates: cum XXX millia lectissima regis, à quinque Romanorum militibus uastata essent: Mithridates fugatus, & castra eius direpta. Armenia quoque minor, quam tenuerat: eidem sublata est. Susceptus tamen est Mithridates post fugam à Tigrane Armeniæ rege: qui tum ingenti gloria imperabat: Persas sæpe uicerat: Mesopotamiam occupauerat, & Syriam Phœnicis partem. Ergo Lucullus repetens hostem fugatum, & regnum Tigranis, qui Armenis imperabat, ingressus est. Tigrancertam ciuitatem Armeniæ nobilissimam regni accepit: ipsum regem cum sexcentis millibus clibanarijs, & centum millibus sagittariorum, & armatorum uenientem, decemocto millia militum habens ita uicit, ut magnam partem Armeniorum deleuerit. Inde Nisibin profectus eã quoque ciuitatem cum regis fratre cepit. Sed ij, quos in Ponto Lucullus reliquerat: cum exerci-

tus parte, ut regiones uictas etiã Romanorum tuerentur: negligenter se, & auare agentes, occasionem iterum Mithridati in Pontum irrumpendi dederunt: atq; ita bellum renouatum est. Lucullo paranti, capta Nisibi, contra Persas expeditionem successor est missus. Alter autem Lucullus, qui Macedoniam administrabat: Bessis primus Romanorũ intulit bellũ, atq; eos ingenti prælio in Hemo monte superauit: oppidum Vscudaniam, quod Bessi habitabant: eodem die, quo aggressus est, uicit. Cabulem cœpit: & usq; ad Danubium penetrauit. Expugnauit etiam gentes, quæ Rhodopeis montibus circũfusæ sunt. Inter cætera dictu, audituq; horrẽda quædam in captiuos agebant. Ruptis, cum poculo opus esset, humanorum capitum ossibus cruentis, capillatisq; adhuc ac ꝑ interiores cauernas male effuso cerebro oblitis, auide ac sine horrore, tanquam ueris poculis utebantur. Inde multas supra Pontum positas ciuitates aggressus est. Illic Apolloniam euertit, Calatim, Parthenopolim, Tomos, Histrum, Buziam omnem cœpit: belloq; confecto Romam rediјt. Ambo tamen triumpharunt. Lucullus, qui contra Mithridatem pugnauerat: maiori gloria cum tantorum regnorum uictor rediјsset.

Confecto bello Macedonico, manẽte Mithridatico, quod recedente Lucullo rex collectis auxilijs reparauerat: bellum Creticum ortum est. Ad id missus Cecilius Metellus ingentibus prælijs intra triennium omnem prouinciã cœpit: appellatusq; est Creticus, atq; ex insula triũphauit. Quo tempore Li-

bya quoq; Romano imperio per testamentum Apionis, qui rex eius fuerat, accessit: in qua inclytæ urbes erant Berenice, Ptolemais, & Cyrene. Dum hæc aguntur, Piratæ omnia mari infestabant: ita ut Romanis toto orbe uictoribus, sola nauigatio tuta non esset. Quare id bellum Cneo Pompeio decretum est: quod intra paucos menses ingenti felicitate & celeritate confecit. mox ei delatum bellum etiam contra regem Mithridatem. in Armenia minore nocturno prælio uicit: castra diripuit: quadraginta mille eius occidit: uiginti tantum de exercitu suo perdidit, & duos centuriones. Mithridates cum uxore fugit & duobus comitibus. Neq; multo post cum in suos sæuiret: & complures amicos suos nec non Exipodriam, Macharemq; filios suos trucidasset: Pharnaces alter filius eius exemplo fratrum territus, exercitum patris ad persequendum se missum conciliauit: & mox aduersum patrem duxit. Mithridates diu ex altissimo muro filiũ frustra precatus, ubi inexorabilem uidit: ita fertur
" exclamasse. Quoniam inquit, Pharnaces mori iu-
" bet: uos si estis dij patrij precor, ut quandoque
" hanc uocem ipse audiat à liberis suis. Statimq; descendens ad uxores, pellices, ac filias suas uenenum omnibus dedit. Quod cum ipse nouissimus omniũ hausisset: nec tamen propter remedia, qbus se præmunierat: ueneno confici posset: Gallum quendam Vitigem militem inuitauit: eiq; iugulum præbuit. Hunc finẽ habuit Mithridates. perijt autem apud Bosphorum uir ingentis industriæ & consilij: qui

regnauit annis quadraginta: uixit quinquaginta du-
os. contra Romanos bellum habuit annis XL. Ti-
grani deinde Pompeius bellum intulit: ille se eidē
dedidit: & in castra Pompeij XVI milliario ab
Artaxata uenit: ac diadema suum, cum procubuis
set ad genua Pompeij, in manibus eius collocauit:
quod ei Pompeius reposuit: honorificeq; eum habi-
tum regni tamen parte multauit, & grandi pe-
cunia adempta est ei Syri, Phenicæ, Sephene. Septē
præterea talētorum auri millia, et argenti CCCC.
millia, quæ populo Ro. daret: quia bellum sine cau
sa Romanis commouisset. Pompeius etiam mox Al
banis bellum intulit: & eorum regem Herodem
scilicet prudenter uicit. Postremo per epulas, ac mu
nera rogatus ueniam ei, ac pacem dedit. Hiberiæ
quoq; regem Artacem uicit acie, & in deditionem
accepit. Armeniam minorem Deiotaro Galatiæ re
gi donauit: quia socius belli Mithridatici fuerat.
Attalo & Pylemeni Paphlagoniam reddidit: Ari-
starchum Colchis regem imposuit. Mox Ituræos et
Arabes uicit. Et cum uenisset in Syriam, Seleuciam
uicinam Antiochiæ ciuitatem, libertate donauit: q̄d
regem Tigranem non recepisset. Antiochensibus
obsides reddidit: aliquantum agrorum Damascen-
sibus dedit: quo locus ibi spatiosior fieret, delecta-
tus amœnitate loci, & aquarum abundantia. In-
de ad Iudæam transgressus est. Hierosolymam ca-
put gentis obsedit: non solum natura loci, uerum
etiā ingenti muro, fossaq; maxime munitam. Cum
alias alijs legiones diu, noctuq; succedere sine re-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

quie cogeret: uix tertio mense expugnauit XIII m. Iudæorum occisis: cæteris in fidem acceptis: muros ciuitatis euerti, æquariq; solo imperauit: cuius circuitus quatuor millium passuum dicitur fuisse. Cumq; aliquantos principes Iudæorum securi percussisset: Hircanum sacerdotio restituit: Aristobolū captiuum Romā duxit. Hoc bellum orientis cum XXII. regibus se gessisse ipse Pompeius narrauit. His gestis, in Asiam se recepit: & finem antiquissimo bello dedit. Marco Tullio Cicerone oratore, & Cneo Antonio COSS.

Catilinæ Coniuratio.

Nno^a sexcentesimo urbis conditæ. LXXXIX. L. Sergius Catilina nobilissimi generis uir, sed ingenij prauissimi ad delendam patriam coniurauit cum quibusdam claris quidem, sed audacibus uiris: à Cicerone urbe expulsus est. Socij eius deprehensi in carcere strāgulati sunt. Ab Antonio altero COS. Catilina ipse uictus prælio est, & interfectus DC. XC. anno urbis conditæ. D. Iunio Syllano, & L. Murena COSS. Metellus de Creta triumphauit. Pompeius de bello piratico & Mithridatico. nulla unquā pompa triumphi similis fuit. Ducti sunt ante eius currum filij Mithridatis, filij Tigranis: & Aristobulus rex Iudæorum: prælata ingens pecunia, aurum, atq; argentum infinitum. Hoc tempore nullum per orbem terrarum

graue bellum erat. Anno urbis conditæ DC. XC. VIII. C. Iulius Cæsar, qui postea imperauit cũ L. Bibulo COS. est factus: decreta est ei Gallia trãsalpina, & cisalpina, & comata. Postea senatus addidit & Illyricum cum legionibus denis. Primo uicit Heluetios: q nũc Quadi appellantur. Deinde uincendo bella grauissima usq; ad Oceanũ britanicum processit. Expugnauit nãq; in ea Heluetios, Tulingos, Latobriges, Rauracos et Boios: ex qbus C. XLVII. m. perempta sunt: cætera effugerunt. Deinde Ariouistum regem, cui auxiliabantur Arudes, Marcomanni, Triboci, Vangiones, Nemetes, Sedusij, et Sueui, fugere compulit: duasq; uxores eius, totidemq́; filias cepit: omnemq́; exercitum per L. m. passuũ insatiabiliter cecidit. Post hoc gentẽ belgarum, cui adhæserant bello Vangij, cum LX. m. armatorum, Suessones cum L. m. Neruij præterea, quorum adeo indomita feritas erat: ut nunquã ad se mercatores accedere sinerent: hi nihilo minus L. m. armatorum habentes. Atrebates etiam et Ambiani, Menapij, Caleti, Velocasses, Viromandui, Atuatici, Conduenses, Eburones, Ceræsi, Pemani, q uno nomine Germani uocantur, quorum omnium cum ijs, quos supra diximus CCLXXII. m. fuisse referuntur. Hi cum repente è syluis erumpentes exercitum Cæsaris perterritum in fugam uertissent: tandem hortatu Cæsaris exercitus restitit: eosq; usq; ad internitionem penè deleuit. Dehinc Titurius & Sabinus. legatus Cæsaris Aulereos, Eburones, Lexouiosq; incredibili cæde deleuit P. Cras-

ſus alter legatus ex Aquitanis et Cantabris XXX-VIII.m.interfecit. Cæſar rurſus Germanos, qui Rhenum tranſierant, & totas Gallias ſibi ſubijcere parabant: bello adortus uſq; ad internitionem cecidit: quorum feruntur CCCC. XL.m.fuiſſe. Deinde facto ponte Rhenum tranſgreſſus, Sueuos maximam & ferociſſimam gentem ſuperauit: quorum eſſe centũ pagos multi prodidere, totamq; Germaniam perterruit: mox in Galliã ſe recepit. Domuit autem annis IX. ferè omnem Galliam: quæ inter alpes & flumen Rhodanum, Rhenum & Oceanum eſt: & circuitu patet ad bis tricies Centena millia paſſuum. Britanis mox etiam bellum intulit: quibus ante eum nec nomen quidẽ Ro. cognitum erat: eos quoq; uictos obſidibus acceptis, ſtipendiarios fecit. Galliæ autem tributi nomine annuum imperauit HS quadringenties: Germanosq; trans Rhenum aggreſſus maximis prælijs uicit. Inter tot ſucceſſus ter male pugnauit: apud Sergouiam ſemel præſens, & abſens in Germania bis. Nam legati eius Titurius et Aruculeius per inſidias cæſi ſunt.

Circa eadem tempora anno urbis conditæ. DCXCIX. M. Licinius Craſſus collega Cn. Pompeij Magni conſulatu ſecundo cõtra Parthos miſſus eſt: & cum circa Carras contra omnia & auſpicia dimicaſſet: à Surena Orodis regis duce uictus, ad poſtremũ interfectus eſt cum filio clariſſimo eiuſdem nominis & præſtantiſſimo iuuene. Reliquiæ exercitus per Caſſium quæſtorem ſeruatæ ſunt: q ſingulari animo perditas res tanta uirtute reſtituit:

ut Persas rediens trans Euphratem crebris prælijs uinceret. Hinc iam bellum ciuile successit execrandum & lachrymabile: quo præter calamitates, quæ prælijs acciderunt: etiam Romani nominis fortuna mutata est. Cæsar enim rediens è Gallia uictor, cœpit poscere alium cõsulatum: atq; cum sine dubietate aliqua ei deferretur: contradictum est à Marcello COS. à Bibulo, à Pompeio, à Catone: iussusq; ut dimissis exercitibus ad urbem rediret: et ex Marcelli COS. authoritate ad legiones, quæ apud Luceriam erant: Pompeius cum imperio missus est: propter quam iniuriã Cæsar ab Arimino, ubi milites congregatos habebat: aduersum patriam cum exercitu uenit. COSS. cum Pompeio, senatusq; omnis, atq; uniuersa nobilitas ex urbe fugit: & in Græciam transiuit. apud Epeirum, Macedoniam, Achaiam Pompeio duce Senatus contra Cæsarem bellum parauit. Cæsar uacuam urbem ingressus dictatorem se fecit. inde Hispanias petijt: ibi Pompeij exercitus ualidissimos & fortissimos, cum tribus ducibus L. Afranio, M. Petreio, M. Varrone superauit. Inde regressus in Græciã transiit: aduersum Pompeium dimicauit. Primũ apud Dyrrhachium primo prælio uictus est, & fugatus: euasit tamen, quia nocte interueniẽte Pompeius sequi noluit: dixitq; Cæsar nec Pompeium scire uincere, & illa tantum die se posse superari. Deinde in Thessalia apud Pharsaliã productis utrinq; ingentibus copijs dimicauerunt. Pompeij acies habuit XL. m. peditum, equites in sinistro cornu VII

millia in dextero. D. præterea totius orīētis auxi-lia, totamq; nobilitatem innumeros Senatores, prætorios, consulares, & qui magnorū iam bellorum uictores fuissent. Cæsar in acie sua habuit peditū non integra XXX. m, equites mille. Nūquam adhuc Romanæ copiæ in unum, neq; maiores, neque melioribus ducibus conuenerant, totum terrarum orbem facile subacturæ, si contra Barbaros ducerentur. Pugnatum tamen est ingenti contentione. Cumq; diu utrinq; dubia sorte cæderentur: atq; ex alia parte Pōpeius inter hortandū diceret. Parcite ciuibus, nec tamen facerent: ex alio uero Cæsar hoc facere urgeret dicens miles faciem feri: tandē omnis Pompeij exercitus fugit: castra eius direpta sunt. Ipse fugatus Alexandriā petiuit: ut à rege Aegypti, cui tutor à Senatu datus fuerat, propter iuuenilem eius ætatem, acciperet auxilia: qui fortunam magis quàm amicitiam secutus occidit Pompeium: caput eius & annulum Cæsari misit. quo conspecto Cæsar etiam lachrymas fudisse dicitur, tanti uiri intuens caput, & generi quondam sui. Mox Cæsar Alexandriam uenit: ipsi quoq; Ptolemæus insidias parauit. Cæsar ui insistentium hostium pressus scapham ascendit: qua mox pondere subsequētium aggrauata, ac mersa per CC. passus ad nauem una manu eleuata, qua chartas tenebat, natando peruenit: Mox nauali certamine pulsatus, magna facilitate classem regiam aut depressit, aut cepit. Alexandrinis petentibus reddidit regem monitum, ut amicitiam magis Romanam, quàm arma

experiri studeret: qui tamen ilico ut liber fuit bellum intulit: sed continuo cum toto exercitu suo & ipse deletus est. Nam XX m. hominum in eo bello cæsa referuntur: XX. m. cum LXX. longis nauibus dedita: quingenti ex uictoribus cecidisse dicuntur. Rex ipse adolescens scapha exceptus ut fugeret: multis insilientibus mersus, necatusq; est. Corpus eius ad litus deuolutum indicio loricæ aureæ cognitum fuit. Cæsar Alexandria potitus, regnum Cleopatræ dedit Ptolemæi sorori: cum qua consuetudinem stupri habuerat: quæ postea regio comitatu urbem ingressa est. Rediens inde Cæsar Pharnacem Mithridatis magni filium, qui Pompeio in auxilium apud Thessaliā fuerat: rebellantem in Ponto, & multas populi Ro. prouincias occupantem uicit acie. Postea ad mortem coëgit. Inde Romam regressus tertio se COS. fecit cum M. Aemilio Lepido: qui ei magister equitum dictatori ante annum fuerat. Inde in Africam profectus est: ubi infinita nobilitas cum Iuba Mauritaniæ rege bellum reparauerat. apud Thapsum pugnauit Cæsar cū illis, & uicit. Duces autem Ro. erant P. Cornelius Scipio ex genere antiquissimo Scipionis Africani: Hic etiam socer Magni Pomp. fuerat: M. Petreius Varro, M. Portius Cato, L. Cornelius Faustus Syllæ dictatoris filius. Cōtra hos cōmisso prælio, post multas dimicationes uictor fuit Cæsar. Cato, Scipio, Petreius, Iuba ipsi se occiderunt. Faustus Syllæ quondam dictatoris filius Pomp. gener à Cæsare interfectus est. Post annum Cæsar Romam IIII. tri-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

umphis ingressus est: quarto se COS. fecit: & statim ad Hispaniam est profectus: ubi Pompij filij Cn. et Sextus ingens bellum praeparauerant. Multa praelia fuerũt: ultimum apud Mundam ciuitatem, in quo adeo Caesar penè uictus est: ut fugientibus suis se uoluerit occidere: ne post tantam militaris rei gloriam in potestatem adolescentium natus annos LVI. ueniret: deniq; reparatis suis uicit: & Sex. pompeij filius maior occisus est: minor fugit. Inde Caesar bellis ciuilibus toto orbe compositis Romam rediit: & agere insolentius coepit: & contra consuetudinem Ro. libertatis. Cum ergo & honores ex sua uoluntate praestaret: qui ad populũ antea referebantur: nec Senatui ad se uenienti assurgeret: aliaq; regia & penè tyrannica faceret: coniuratum est in eum à LX. uel amplius senatoribus equitibus Ro. praecipui aũt fuerunt inter coniuratos duo Bruti ex eo genere Bruti, qui primus Romae COS. fuerat: & reges expulerat: & C. Cassius & Seruilius Casca. Ergo Caesar, cũ Senatus die quadã inter caeteros uenisset ad curiam: XXIII. uulneribus confossus est: uir quo nullus unquam bellis magis enituit. Eius siquidem ductu undecies centumnonaginta & duo m. hostium caesa sunt. Nam quantum bellis ciuilibus fuderit: noluit annotare. Signis collatis quinquagies dimicauit M. Marcellũ solus supergressus: q XXXIX uicibus pari modo fuerat praeliatus. Adhuc nullus celerius scripsit: nemo uelocius legit: quaternas simul epistolas dictauit. Tantae fuit bonitatis, ut

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

quos armis subegerat, clementia magis uicerit. Eodem tempore tres simul exorti soles, paulatim in eundem orbem coierũt. Inter cætera portenta, quæ in toto orbe facta sunt: bos in suburbano Romæ ad arantes locutus est, frustra se urgeri. non enim frumenta, sed homines breui defuturos.

EVTROPII DE GESTIS ROMANORVM LIBER SEPTIMVS.

a Nno urbis conditæ DCC. ferè ac nono, iterfecto Cæsare, ciuilia bella reparata sunt. Percussoribus enim Cæsaris senatus fauebat. Sed Antonius COS. partiũ Cæsaris ciuilibus bellis opprimere eos conabatur. Ergo turbata Rep. multa Antonius scelera cõmittens à senatu hostis iudicatur. Missi ad eum persequendum duo COSS. Pansa, & Hircius, & Octauius adolescens anno XVII natus, patre Octauio senatore genitus, maternũ genus ab Aenea per Iuliã familiam sortitus, Cæsaris nepos, quem ille testamento hæredem reliquerat: & nomen suum ferre iusserat. Hic est, qui postea Aug. est dictus, & rerum fortuna potitus. Quare profecti contra Antonium tres duces uicerunt eum apud Mutinã. euenit tamen, ut uictores COSS. ambo morerẽtur. Quare tres exercitus uni Cæsari paruerunt. Fugatus Ant. amisso exercitu confugit in Gallias ad Lepidum, qui Cæ=

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

ſaris magiſter equitum fuerat: & tum militum cõpias grandes habebat: à quo ſuſceptus eſt. mox Lepido operam dante, Cæſar pacem cum Anto. fecit, et quaſi uindicaturus patris ſui mortem, à quo per teſtamentum fuerat adoptatus, Romã cum exercitu profectus, extorſit, ut ſibi XX anno conſulatus daretur. Senatum proſcripſit, cum Antonio, ac Lepido Remp. armis tenere cœpit: per hos etiam Cicero orator occiſus eſt: multiq; alij nobiles. Interea Brutus et Caſſius interfectores Cæſaris, ingens bellum mouerunt: Erant enim per Macedoniam et orientẽ multi exercitus, quos occupauerant. Profecti ſunt igitur cõtra eos Cæſar Octauius Aug. & M. Antonius: Remanſerat enim ad defendendã Italiã Lepidus. Apud Philippos Macedoniæ urbẽ cõtra eos pugnauerunt. Primo prælio uictus eſt Ant. et Cæſar, perijt tamẽ dux nobilitatis Caſſius. Secũdo Brutum & infinitam nobilitatem, quæ cum illis bellũ geſſerat, interfecerunt: Ac ſic inter eos diuiſa eſt Reſp. ut Auguſtus Hiſpanias, Gallias, & Italiam teneret: Antonius Aſiam, Pontum, & Orientẽ. Sed in Italia L. Antonius COS. bellũ ciuile cõmouit. Frater eius, ꝗ cum Cæſare cõtra Brutum, et Caſſiũ dimicauerat: is apud Peruſiũ Thuſciæ ciuitatẽ, uictus et captus eſt, neq; occiſus. Interim à Sexto Põpeio. Cn. Pompei filio, ingens bellũ in Sicilia cõmotũ eſt ijs, ꝗ ſuperfuerant ex partibus Bruti, Caßijq; ad eum confluentibus. bellatum per Cæſarem Auguſtum Octauium, & M. Antoniũ aduerſus Sextum Pompeium. pax poſtremo conuenit. Eo tem-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

pore M. Agrippa in Aquitania rem prospere gessit: & L. Ventidius Bassus irrumpentes in Syriam Persas, tribus prælijs uicit. Pacorum regis Orodis filium interfecit, eo ipso die, quo olim Orodes Persarum rex per ducem Surenam Crassum occiderat. Hic primus de Parthis iustissimũ triumphum Romæ egit. Interim Pompeius pacem rupit: & nauali prælio uictus, fugiens ad Asiam interfectus est. Antonius, q Asiam & orientem tenebat, repudiata sorore Cæsaris Augusti Octauij, Cleopatram reginam Aegypti duxit uxorem. Contra Persas etiã ipse pugnauit: primus eos prælijs uicit: regrediens tamen, fame, & pestilentia laborauit. Et cum instarent Parthi fugienti, ipse pro uictore cessit. His temporibus quoq; ingens bellum ciuile commouit, cogente uxore Cleopatra regina Aegypti: dum cupiditate muliebri optat etiã in urbe regnare, uictus est ab Augusto nauali pugna, clara, et illustri apud Actium, q locus in Epeiro est: ex qua fugit in Aegyptum, et desperatis rebus, cũ omnes ad Augustũ transirent, et ipse se interemit. Cleopatra exornata diuersis ornatibus ad Cæsarem uenit, sperans eum, ut cæteros sua specie ad libidinẽ illicere: sed ille se intra pudicitiã coartans, ad eius concupiscentiam minime inflexus, eam mox custodiri mandauit: quæ ea custodia elapsa, in pretioso sepulchro iuxta Antoniũ suũ se collocans, sibi aspidem admisit: & ueneno eius extincta est. Aegyptus per Octauiũ Augustum imperio Ro. adiecta est: præpositusq; eius factus est Cn. Cornelius Gallus. Hunc pri-

mum Aegyptus Romanum iudicem habuit. Ita bellis toto orbe confectis, Octauius Aug. Romam rediit XII anno postquam COS. fuerat. ex eo Rēp. per XLIIII annos solus obtinuit. Ante enim XII annis cum Antonio, & Lepido tenuerat. Deniq; cū de oriente uictor reuersus esset: tum primū Augustus eo quod Remp. auxerat, consalutatus est: atq; ex tunc summam rerum potestatem, quam Græci μοναρχίαν uocant, adeptus est.

AVGVSTVS CAESAR.

h Is diebus trans Tyberim de taberna meritoria fons olei ex terra exundauit: ac per totum diem largissimo riuo fluxit, significans ex gentibus gratiam Christi. Tunc etiam circulus ad speciem cælestis arcus circa solem apparuit. Igitur cū quadragesimosecundo anno firmissimam, uerissimamq́; pacē Cæsar cōposuisset: Christus dominus in Bethleem natus est: cuius aduentui pax ista famulata est. Nullo tempore ante Cæsarē magis Romana res floruit. Nam exceptis ciuilibus bellis, in quibus inuictus fuit: Romano adiecit imperio Aegyptum, Cantabriam, Dalmatiā, sæpe ante uictam, sed penitus tunc subactam, Pannoniam, Aquitaniam, Illyricum, Rhetiā, Vindelicos, & Salassos in alpibus, omnes Ponti maritimas ciuitates. In his nobilissimas, Bosporū & Ponti Cappadociæ. Vicit autem prælijs Dacos: Germanorum ingētes copias cecidit: ipsos quoq; trans Albin fluuium submouit: qui in

barbarico longe ultra Rhenum est. Hoc tamen per Drusum priuignum suum administrauit, sicut per Tiberiū priuignum alterū Pannonicum. Quo bello CCCC millia captiuorū ex Germania trāstulit: & supra ripam Rheni in Gallia collocauit. Armeniā à Parthis recepit: obsides, quod nulli antea, persæ ei dediderunt. Reddiderūt etiam signa romana, quæ Crasso uicto ademerant. Scythæ, et Indi, qbus antea Romanorū nomen incognitum fuerat: munera, legatosq; ad eū miserūt. Galatia quoq; sub hoc prouincia facta est: cū antea regnū fuisset: primusq; eā M. Lolius pro prætore administrauit. Tāto etiā amore apud Barbaros fuit: ut reges populi Ro. amici in honorem eius conderēt ciuitates: quas Cæsareas nominarent: sicut in Mauritania à rege Iuba, et in Palæstina, quæ nunc urbs est clarissima. Multi autem reges ex regnis suis uenerūt, ut ei obsequerentur: & habitu Romano togati. s. ad uehiculū uel equū ipsius cucurrerunt. Adeo deniq; turbas, bella, simultates execratus est: ut nisi iustis de causis nunq̄ genti cuiq̄ bellū indixerit: iactantisq; ingenij, et leuissimi dicebat ardore triūphandi, & ob lauream coronam. i. folia infructuosa in discrimen p incertos euentus certaminum securitatē ciuiū præcipitare: neq; imperatori bono qcq̄ minus, quàm temeritatem congruere, satis celeriter fieri qcqd commode gereretur: armaq; nisi maioris emolumenti spe nequaq̄ mouenda esse: ne compendio tenui, iactura graui petita uictoria similis sit hamo aureo piscantibus: cuius abrupti, amissiq; detrimentū nullo ca-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

pluræ lucro pensari potest. auunculi quoq; inuentum arguebat: q milites cõmilitones nouo, blandoq; more appellans, dũ affectat carior fieri, authoritatem principis emollierat. deniq; erga ciues clementer uersatus est. In amicos fidus extitit: quorũ præcipui erant ob taciturnitatem Mecœnas, ob patientiã laboris, modestiãq; Agrippa. Diligebat præterea Virgiliũ, Flaccumq; poëtas. Rarus qdem in recipiẽdas amicitias, ad retinendas constantissimus. liberalibus studijs, præsertim eloquentiæ in tantum incũbẽs, ut nullus ne in procinctu qdem laberetur dies qn legeret, scriberet, declamaret. Auxit, ornauitq; Romam ædificijs multis, isto glorians dicto, Vrbem lateritiam reperi, relinquo marmoreã. Fuit mitis, gratus, ciuilis, animi lepidi, corpore toto pulcher, sed oculis magis: quorũ aciẽ clarissimorum sydenum modo uibrans libẽter accipiebat cedi ab intendentibus, tanq̃ Solis radijs aspectu suo. à cuius facie dum quidã miles oculos auerteret, & interro-

" garetur ab eo, cur ita faceret, respõdit, qa lumen ocu

" lorum tuorũ ferre nõ possum. Nec tamen uir tantus uitijs caruit. Fuit enim paulum impatiens, leniter iracundus, occulte inuidus, palàm factiosus. Porro autem dominandi supra quàm existimari potest cupidissimus: studiosus aleæ lusor: cũq; esset cibo, ac uino multũ deditus, aliquatenus uero somni abstinẽs, seruiebat tamen libidini usq; ad probrum uulgaris famæ. Nam inter XII catamitos, totidemq; puellas accubare solitus erat. Abiecta quoq; uxore Scribonia, amore alienæ cõiugis possessus, Liuiã quasi

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.2.29

marito concedente, sibi coniūxit: cuius Liuiæ iā erāt filij Tiberius, & Drusus. Cūq; esset luxuriæ seruiens, erat tamen eiusdem uitij seuerissimus ultor, more hominū, q in ulciscendis uitijs, qbus ipsi uehemēter indulgent, acres sunt. Annum VII & LXX ingressus, Nolæ morbo interijt: q̄q̄ alij scribāt dolo Liuiæ extinctum, metuētis, ne qa priuignæ filium Agrippā, quē odio nouercali in insulā relegauerat, reduci cōpererat: eo summā rerū adepto, pœnas pateretur. Igitur mortuū, seu necatū, multis nouisq; honoribus senatus censuit decorandū. Nā præter id, qđ antea patrē patriæ dixerat: templa tam Romæ, quàm ꝑ urbes celeberrimas ei consecrauit, cunctis uulgo iactantibus, utinā aut nō nasceretur, aut non moreretur uir, q nō immerito, & maxima parte deo similis est putatus. Neq; enim facile ullus eo aut in bellis felicior fuit, aut in pace moderatior. XLIIII annis, qbus solus gessit imperium, ciuilissime uixit: In cunctos liberalissimus, in amicos fidelissimus: quos tantis euexit honoribus, ut penè æquaret fastigio suo. Imperauit annis LVI. XII. cū Antonio. XLIIII solus: q certe nunq̄ aut Reip. ad se potentiā traxisset, aut tandiu ea potiretur, nisi magnis naturæ, & studiorū bonis abundasset.

TIBERIVS CAESAR.

Anno ab urbe condita DCCLXVII. Remp. beatissimam Tiberio successorī reliquit: qui priuignus ei, mox gener, postremo adoptiuus filius fuerat. Iste quia Claudius Tiberius Nero dicebatur, eleganter

à iocularibus Biberius Mero ob uinolentiam nominatus est: satis prudens in armis, satisq; fortunatus ante sumptum imperium sub Augusto fuit: ut nõ immerito Reip. dominatus ei cõmitteretur. Inerat ei scientia literarũ multa, eloquio clarior, sed ingenio pessimo, truci, auaro, insidioso, simulans ea se uelle, quæ nollet: his quasi infensus, qbus consultum cupiebat: his uero, quos oderat, quasi beneuolus apparens, repentinis responsionibus, aut consilijs melior, quàm meditatis. Nusquam ipse pugnauit: bella per legatos suos gessit: quosdam reges ad se per blanditias euocatos nunquam remisit. In quibus Archelaum Cappadocem, cuius etiam regnum in prouinciæ formã redegit: & maximam ciuitatem appellari nomine suo iussit: quæ nũc Cæsarea dicitur: cum Mazaca antea diceretur. Hic uigesimo tertio imperij anno ætatis LXXIX. cum immani furore insontes, & noxios suos pariter, externosq; puniret, resolutis artibus militiæ Armenia p Parthos, Mœsia à Dacis, Pannonia à Sarmatis, Gallia à finitimis gentibus direptæ sunt: ipse ingẽti omnium gaudio mortuus est in Cãpania. XXIII regnauit annis: obijt ambiguis signis ueneni. Huius imperij XV anno dominus Iesus Christus prædicationis suæ sumpsit initium. octauo quoquo decimo eiusdem anno Iesus Christus filius dei pro nobis sese morti offerens crucifixus est.

C. CAESAR CALIGVLA

s VCcessit Tiberio Caius Cæsar, cognomento Caligula, Drusi priuigni Augusti fili-